

ARISTOTELIS

LIBER DE INTERPRETATIONE

AMMONIO HERMEA INTERPRETE:

VTRVNQVE VERO LATINA ORATIONE

REDDENTE.

BARTHOLOMAEO SYLVANIO

SALONENSI.

IN QVOS PRAETEREA ET EIVS GENERIS

*Indicem damus qualis non haectenus in lucem prodijt opinor. Nam ne verbum quidem
missum facit quod dignū obseruatione videatur. Adeoq; hunc speramus sua copia
& varietate fore omnibus gratū, vt vel vnus habendi ipsius causa opus
vniuersum sibi quisq; cōparandū putet. Hūc quoq; Syluanius peten
tibus nobis publici gratia cōmodi suppeditauit libens: quem
cum olim Patauij Philosophiæ studijs operam daret,
ipse sibi magna diligentia composuerat.*

*Ne quis hunc vsquam alius suæ ditionis locorum impune librum imprimat,
alibi ue impressum vendat, & Pontificis Maximi, & Veneti
Senatus Illustrissimi Decreto cautum est.*

Venetijs apud Hieronymum Scotum.

1543.

CHRISTOFORO MADRVTIO

TRIDENTI EPISCOPO PRINCIPI ILLUSTRISSIMO.

Bartholomæus Syluanus. S.P.D.

VAM iustis de causis hunc tibi libellum, imo vero quidquid ingenio meo elaborari potest, quod tamen sentio quod sit exiguum, perpetuo tibi nuncupandum existimem, non solum constare ijs arbitror, qui testes sunt amoris erga me tui, sed ijs etiam quos ea legere quæ alias ad te scripsimus nequaquam piguit. Nam cum tuus ipse sim, non immerito et mea omnia tibi deberi intelligo.

Quapropter nihil est quod te in presentia pluribus morer, tantum quid egerim accipe. Ammonium Hermeam in Prædicamenta Aristotelis iam biennium in latinum sermonem verti, placuit nunc eundem in librum per hermenias latine explicare: cum a Philosophorum scholis magnopere expeti videretur, tum ob eximiam eius eruditionem acumenque differendi, tum quod opus ut omnibus Philosophiam discere volentibus apprime necessarium interpretetur, sic inter cæteros Aristotelis libros longe difficillimum. Et quæquam minime eram nescius quod graue mihi onus hoc aggressu subeundum esset, cum quod circumfertur græcum exemplar non satis integrum esse compertum haberem, hanc tamen prouinciam iuuentutem demerendi studio non inuitus suscepi, partimque vetusti ope exemplaris, licet exigua, partim diuturna cõmentatione sic castigatum versumque spero, ut displiciturus non plane omnibus sit. Neque tamen ego tantum mihi arrogo ut Ammonium affirmare ausim prorsus incolumem euasisse, omniaque persanata eius vulnera, sed multo melius habere se opera nostra: neque id fieri quidem sine magnis laboribus atque immodico temporis dispendio potuisse. Quin nec hactenus tantum nobis fuit laborandum: sed et Aristotelis liber latina oratione interpretandus: cum nec veteri translationi Ammonium nostrum, ut quæ barbariem sapit, ac mendosior est, atque ob id minus perspicua, nec Argyropyli, cum ipse liberius aliquanto id egerit, satis commode cohærescere posse animaduertentem. Idque eo libentius feci quod hæc nostra pro veteri illa publico vsui Gymnasiorum esse poterit, nisi illam dedignentur. Eo namque temperamento, eaque nos hoc effecimus fide, ut nihil addentes, nihil adimentes verbum verbo expresserimus: non quidem seruato ut se græce habent ordine: siquidem et ineptum hoc et ridiculum esse iudico: sed illis ea ratione dispositis ut latine orationis speciem referant. Accipies igitur et Aristotelem de Interpretatione meam in te obseruantiam vere interpretem: eiusque explanatorem Ammonium ea qua cæteras quoque lucubrationes nostras humanitate amplecti solitus es, quæ ubi feceris, putabo non parum illis gratiæ atque auctoritatis accessisse. Vale.

Quæ admiffa sunt fic Corrigito.

2.33. caufam quoq; exquirens. 66. pronunciauerit. 3. 75. Enūciationem. 76. inquam. 4. 102. quibus in entibus quocūq; fuerint. 106. significant. 106. est Prædi. 5. 41. deinceps. 6. 98. falsum arbitremur necesse. 7. 40. enim non. 89. iidemq; 8. 86. auctore imponi. 9. 18. modis. ne 25. comprehensibilem. 10. 71. aliq; 13. 50. indicant. 93. Verbo. 106. cum/ho 14. 81. Deprecatio. 15. 50. enunciatiuæ. 70. queat. 16. 45. enūciatiuæ 48. caufam. 17. 26. Alcibiades. omnes. 52. illæ. 18. 11. exploratum. 29. Achiuis. 55. constituūtur. 83. doctrinæ. 19. 70. habes. 20. 56. affirmationibus. 78. duq; 21. 40. eidem. 41. quæ indiuidua modis omnibus. 68. duq; 77. præfinitæ. 23. 6. τὸ 5. 9. εἶ 5. 9. ἀνὴρ. 25. ἄλλος καὶ ὁ Σωκράτης. 24. 91. deprehenduntur. 25. 40. cōficiat. 26. 6. **V**ideri autem. 40. Præfinitarum affirmationum particularis. 27. 81. dicunt. nimirum. 94. continetur affirmatione. vel. 101. vniuersalem affirmationem accidūt. 28. 14. videtur. nō vnq; 41. patet posse non. 31. 49. preces. 50. diuinorum actuum. 85. caufæ adiunctæ. 32. 4. ambigue 29. infinite 43. dixit. atq; 32. 85. mentitur 31. 20. obire quod. 24. profectus aliūde niti. 34. 70. bellūq; gereret. 96. alios. 35. 17. vnq; 25. quod non femper agant. 36. 33. illis quæ. 90. fit. 38. 27. paucioribus affirmatione transpositiua priuatiuā. 98. simplices propositiones non. 39. 13. affirmationes ac negationes. 53. τ Theætetus non. 40. 23. nunc se in affirmationis. 86. pceptum. 44. 39. ex finito. 91. diuidant. 94. in/aliquis/. 45. 11. falsaq; ex veris. 46. 101. demum propositio vsus. 47. 43. rursus homine atq; albo. 48. 81. Eunuchum virum simul & non virum. 49. 17. ipsum non ens inquit non esse 25. & ineffabile esse τ inopinabile asseuerat. at quoniam quod numerabile est. id effari. 27. aliquid. per. 28. dicitur. 30. hac ratione. 50. 48. alio immortalis. 51. 3. non illud. 52. 19. possibile. 71. finitū quid. 102. nasci omnes homines. 53. 87. impossibilis negationem similiter sese habentem cōstituit necessarii. hoc est. 54. 11. nominantur. sed. 55. 39. diximus. 66. relinquatur ea quidem. 59. 30. atq; iniusti. 89. quæstionem 99. sciteq; proditum. 63. 1. Myconij. 26. vtraq; 37. nullū bonum. 37. hoiem. ptradictorie.

INDEX IN LIBRUM HVNC
ARISTOTELIS ET AMMONII.

- C** C E N T V S an mutet Propositio nis naturam. 26. I. /
A ccentus ratio. 27. H. /
A ccns. i. symbama quid significet Stoicis. 10. I. /
A ccidentibus ex solis significatis fieri non potest Oratio. 16. I. /
A ccidentia coh^o rescunt Substãtijs; nõ Substãtię substãtijs; neq; Accidentibus accidentia. 16. I. /
A ccidentia naturam aduentitiam obtinent, eidęq; inesse apta sunt ac non inesse. 21. D. /
A ccidentia cur p̄sertim de indiuiduis p̄dicentur; de Speciebus vero non proprie. 21. D. /
A ccidentia non adsunt Speciebus ob incorpoream imutabilem; q; suisparum naturam. 21. D. /
A ccidentia plura inuicem conferta Subiecta vel Prędicata Propositionem non faciunt vnam. 45. K. / 46. A. /
A ccidentia prędicantur de substantijs non quidem p̄ essentiam; sed per naturam. 47. I. /
A ccidentia duo si de eodę p̄dicentur subiecto, de se mutuo prędicantur per accidens. 47. K. /
A ccidens per naturam prędicatur de Substãtia; Substantia de Accidente p̄ter naturam. 47. K. /
A ccns qñ per se p̄dicetur, Substãtia vero p̄ accns. 48. C. /
A ctiones vel affectus a verbis significantur. 7. G. /
A ctionibus passionibusq; priores Substantię. 7. G. /
A ctioes vel affectus primũ significant Verbsi, deinde tempus. 8. B. / 11. G. /
A ctioes & passioes quatenus significantur Nominibus, quatenus Verbis. 12. C. /
A ctiones & passioes quę in subiectorum ordine accipiuntur, solis infinitiui modi verbis significamus. 12. D. /
A ctioes p̄sultorię cur laude v̄ vitupatiõe dignę. 30. G. /
A ctio Deoz; vna & simplex prorsusq; imutabilis. 31. D. /
A ctionibus cum consultoria electione perfungentium tm̄ est consulere, aliaq; alia facere. 31. D. /
A ctiones ciuiles qua mensura, & quo modo cognoscat mens humana. 31. G. /
A ctus sine potestate qui. 5. H. /
A ctibus quibus contrarium: vel non. 25. H. /
A ctu vno simplici cuncta semperq; stante intuetur itellectualis. i. Dei ratio. 56. E. /
A ctu est quod ex necessitate est. 57. D. / G. /
A ct^o cur p̄or facultate aptitudinē referēte. 57. D. / G. / H. /
A ctus qui potestate careant: qui non. 57. D. /
A ct^o ita se h̄ ad ptatē, vt sempiternũ ad gñabile. 57. H. /
A ctus natura prior potestate. 57. H. /
A ctus qui synceri, qui tales dicantur. 57. H. / I. / v̄ actus q̄ sint: quę vero actu. 58. B. /
A ctu semper est forma: potestate materia; cõpositũ actu siue forma impertitum. 57. I. /
A ctus in quibus secernatur a substantia, vel non. 57. I. /
A ctus substantia esse veros Deos. 57. I. /
A ctus. in dict. Potestas. /
A ctu p̄stas p̄fectũ est: ip̄fectũ quod ptatē habet. 58. B. /
A ctu & ptatē p̄ditũ vtrũq; sic op̄ contrariorum. 59. F. /
A d aliquid relata an simul natura. 58. H. /
A dditiones arctant vbiq; 48. G. /
A ddubitatiua Oratio Stoicorum quatenus ab Interrogatiua differat. 5. E. /
A dsignificare & significare quõ differat. 3. B. / 11. G. /
A dsignificandi duplex modus. 13. G. /
- A** duerbia quoq; apud Græcos positia, nomine positio num appellari a nõnullis. 3. C. /
A duerbij significatio. 3. G. /
A duerbia quę conferant ad Enunciationem; quę non, sed ad Orationes alias. 3. G. / H. /
A duerbium cur non proprie pars Orationis. 3. I. /
A duerbium pars Locutionis, non Orationis. 3. K. /
A duerbia an in Noibus censeantur, vt Alexander Aphrodisiensis arbitratur. 4. A. /
A duerbium vnde dictum. 4. D. /
A equale. in dict. Inę quale. Non ę quale. /
A equiuocę voces cuiq; consequentes eorũ sunt q̄ ab ipsis indicantur, vt genera speciebus. 56. A. /
A equiuocę vocis definitio nulla. 15. G. / (das. 15. G. /
A equoçę voces nõq; asciscuntur ad definitiones p̄plena. /
A equoçum & Vniuersale quõ differat. 17. E. / 23. D. /
A equiuocis vocibus quę cõueniãt docedi rõnes. 18. I. /
A equiuoca cõem nullam naturã declarãt. 18. I. /
A equiuocatio, in Verbis quoq; est. 19. K. /
A equocus terminus multiplicē Propõnē reddit. 29. G. /
A eterna. in dict. Sempiterna. /
A euo in vno instãte collocata sũt apud Deos oĩa. 31. C. /
A ffectam substantialiter rem complecti non potes Animo, quin & ipsam affectionē concipias. 16. H. /
A ffectus. in dictione Anima. Passio. Actio. /
A ffirmatio p̄positionē, Negatio diuisionē signat. 45. B. /
A ffirmatio uniuersalis quomodo in Negationem transeat particularem. 27. K. /
A ffirmatio v̄lis quõ in negõnē trãseat v̄lem. 27. k. /
A ffirmatio & Negatio quid sit nosse, vnum ex principiis Enunciationis. 2. D. /
A ffirmationē & Negationem qui, & an vere dicãt species Enúciationis. 4. E. / 15. G. / k. 18. I. /
A ffirmationē & Negõnē, q̄ an vere dicãt Enúciationis æquiuoca significata. 4. E. / 15. G. / k. / 18. I. /
A ffirmationem & Negationem cur nemo partes dixerit Enunciationis. 4. E. /
A ffirmatio & Negatio Species Enúciationis. 4. F. / G. / 7. A. / 15. G. / k. 26. C. /
A ffirmatio cur perfectior Negatione. 4. H. /
A ffirmatio quid significet. 4. H. /
A ffirmatio & Negõ p̄põnis & diuisiõis noie dicũt. 6. K. /
A ffirmationē supat Negõ negatiua pticula. q̄ dẽpta sit afirmatio. v̄ Affirmatio Negõnē pticel. 10. D. / 14. E. / 15. k. /
A ffirmatio prior Negatione. 15. H. / I. /
A ffirmatio prior Negatione quõ. 15. k. / 18. E. /
A ffirmationes vel Negationes quę simpliciores, compositiores ue. 18. B. / C. / D. / E. /
A ffirmationi & Negationi cõmune quid. 18. H. /
A ffirmationis definitio. 19. A. /
A ffirmatio & Negatio diuidunt verum & falsum vt in iisdem terminis. 19. A. / H. /
A ffirmatio & Negatio quot modis non diuidant verũ & falsum. 19. A. / H. /
A ffirmatiõni omni opposita Negatio: Affirmatioq; Negationi. 19. B. /
A ffirmatio q̄ cui opposita Negõni: vel non. 19. B. / E. / H. /
A ffirmatio vel negatio quę vera: quę falsa. 19. C. /
A ffirmatio & Negatio: in dict. Oratio, Enúciatio, V̄les, Particulares, Imp̄finitę, Singulares, Cõtrarię, Subcontrarię, Cõtradiçtorię, Propositio, App̄dicato tertio cõsistetes, Mõ p̄ditę, Infinitę, Trãposititię, Priuatiuę. /

INDEX

- A**ffirmatiōis & Negōnis pugna. Cū traditio ipsa. 21. H. /
Affirmatio & Negatio quæ oppositæ sint contradictō-
 riæ. 21. H. I. / 21. A. /
Affirmatio & Negatio quæ oppositæ sint simul falsæ.
 21. H. I. / K. /
Affirmatio & Negō q̄ oppositæ sint simul veræ. 21. H. I. /
Affirmationi vniuersali an particulari Negatio in ma-
 teria conueniat impossibili. 21. D. /
Affirmationes habitibus analogæ: Negationes priuatio-
 nibus. 22. E. /
Affirmatio notior Negatione. 22. E. /
Affirmatio in qbus vera vniuersalis. 22. F. /
Affirmatio in qbus vera particularis. 22. F. /
Affirmatio particularis quando particulari Negationi
 concurrat vel non. 22. F. /
Affirmatio i Negatiōez q̄ & quāobrē trāseat negatiua
 particula iūgēda Prædicato. 16. E. / 20. H. /
Affirmatio in Negationem quādo & quāobrē transeat
 negatiua particula iūgēda ascititiæ Præfinitio. 21. C. /
Affirmatio in Negationē quādo & quāobrē trāseat ne-
 gatiua particula iūgēda Apprædicato. 37. C. /
Affirmatio in Negationē quādo & quāobrē transeat ne-
 gatiua particula Modo iūgēda. 50. F. / 51. C. / G. /
Affirmationi quot modis opposita Negatio. 23. G. /
Affirmationem & Negationem quæ faciant vniuersales
 Propositiones penes Prædicatos. 23. H. /
Affirmationem & Negationem quæ faciant vles Propo-
 sitiones penes Præfinitiones ascititias. 23. H. /
Affirmatio Negatioq; oppositæ quando maxime con-
 trarietatem significant. 23. G. / I. /
Affirmationum nomine vocari finita etiam Verba; Ne-
 gationum vero, infinita. 25. K. /
Affirmatio particularis in quam transeat negationem,
 adhibita negatiua particula/est/ verbo. 27. E. /
Affirmatio particularis in quā trāseat negatiōez, adhibita
 negatiua particula ascititiæ præfinitioni. 27. E. /
Affirmatio. in dict. Negatio.
Affirmationem inter & Negationem quæ ambigū vī-
 deantur Propositiones. 27. G. / 52. F. /
Affirmatio vlis in quā trāseat Negationē addita nega-
 tiua particula est verbo. 27. k. / 36. H. /
Affirmatio vlis in quā transeat Negationē addita nega-
 tiua particula Præfinitioni. 27. K. / 36. H. /
Affirmatiōi Negatio in qb° eadē quātitatē seruet. 28. C. /
Affirmationi Negatio in quibus contradicat. 28. C. /
Affirmationi Negatio in qbus cōmentiat. 28. C. /
Affirmationi Negatio in quibus concordet. 28. C. /
Affirmatiōi quō opposita Negatio i singularib°: quo-
 modo vero in vlibus. 28. C. /
Affirmationis vnus vna Negatio. 28. I. / 44. D. /
Affirmationi que refragentur Negationes vli. 28. K. /
Affirmatiōi q̄ refragent Negatiōes particulari. 28. k. /
Affirmatio vna ē vel Negō q̄ vnū de vno signat. 29. E. /
Affirmenē de se mutuo necesse est vlr nōnūquā, oino ve-
 ro ex parte ea in qbus Propositio vna eē potest. 29. I. /
Affirmatio & Negatio quomodo oppositæ in vniuersa-
 libus vniuersaliter. 25. H. / 26. A. / 30. B. /
Affirmatio & Negatio quomodo oppositæ in vniuersa-
 libus non vniuersaliter. 26. A. / 30. B. /
Affirmatio & Negatio quomodo oppositæ in singula-
 ribus. 26. A. / 30. B. /
Affirmatio in quo contingente magis vera, in quo Ne-
 gatio, in quo vtraq; pariter. 36. A. /
Affirmatio quæ. 36. A. /
Affirmatiōi q̄ inest id vnū sit opz ac de vno. 36. A. /
Affirmatio Negatioq; ois ex Noie & Verbo constat:
 vel in finito Nomine & Verbo. 36. B. /
Affirmatio Negatioq; nulla sine Verbo. 36. B. /
Affirmationes & Negationes ex Nomine finito priores
 iis quæ ex infinito. 36. B. / G. /
Affirmationū & Negōnū spēs diuerfas facit Subiectus fi-
 nitus vel infinitus Prædicato eodem manēte. Prædica-
 tus manente eodem Subiecto, non. 36. B. /
Affirmationes quas quæ Negationes sequant. 37. F. /
Affirmationes simpliciter amplior transposititia Negō. trāf-
 posititiq; Affirmatiōe simplex Negatio. 37. G. /
Affirmatio notior negōne ceu magis finita. 38. C. /
Affirmationes vel Negationes quæ nō simpliciter dicā-
 tur: sed cum additione. 39. B. /
Affirmatiōez vlr negōnē i oī verā eē quō itelligēdū. 39. E. /
Affirmationibus in simplicibus cōpositum p̄dicatū ha-
 bentibus cui p̄dicatū cōponentiū noium applicāda ne-
 gans particula vt trāspōsititia fiat Affirmatio. 39. F. /
Affirmatio infinita an simplici vnq; concurrere in eo-
 dem possit. 39. G. /
Affirmatiōis vna oppōne infinite ad finitā nō posse ex iis
 considerari quodlibet quæ ad cōpositam prædicatio-
 nem accipiuntur efficiendam. 39. H. /
Affirmio & Negatio vniuersales vniuersaliter neq; simul
 veræ neq; in eodem. 41. K. /
Affirmationes quæ ex quibus sequātur Negationibus, &
 vice obuersa: quæ non. 42. F. /
Affirmatio vlis cur in seipsa non reflectatur. 43. B. /
Affirmatione transposititia simplicem Negationem esse
 ampliorem, quomodo intelligendum. 43. B. /
Affirmare quoq; verum esse in singularibus si rogatus
 inficari verum sit. 43. D. /
Affirmatiōi veræ cui sil vera eodē in quāto Negō. 43. C. /
Affirmatione qua simplici mētiēte vera ex trāspōsitū sit
 Affirmatio in iisdē terminis & quāto quæ non. 43. E. /
Affirmatio trāspōsititia i Singularibus Negatiōi simpli-
 ci tātūdē valet. in vlibus nō p̄tradicēti, verū p̄riē. 43. G. /
Affirmatio quasi finis qdā & forma. 44. K. / 51. G. /
Affirmatio vniuersalis cur non reciprocat, si transpositita
 Nomina & Verba idē significant. 44. K. /
Affirmare ac negare vnū de pluribus, vel plura de vno
 quando Affirmatio atq; Negatio vna sit: qn nō. 45. B. /
Affirmationi per se interrogatæ quomodo responden-
 dum: quomodo vero toti Contradictioni. 46. C. /
Affirmatione interrogata Negationem quoq; facultate
 contineri. 46. E. /
Affirmatio vlis quæ cui Negatiōi consonet vli. 41. K. /
Affirmatio ne hęc an Negatio, Contingit nullum eē iu-
 stum hominem. 52. F. /
Affirmationes magis finite Negationibus. 51. G. /
Affirmatio vniuersalis an cum vniuersali Negatiōe con-
 uertatur in materia Contingente. 53. K. /
Affirmatiōi vtrū Negatio magis p̄ria, an Affirmatio cō-
 trarii. 58. F. / I. / 59. A. / B. / C. / E. / H. / 60. B. / D. / I. / 61. G. I. /
 62. A. / F. 63. D. / E. /
Affirmatio an contraria Negatio. 59. F. /
Affirmatio p̄rii & alteri negatio qn idem: vel nō. 60. A. /
Affirmatio contrarii quid asserat. 61. C. /
Agentia non semper quæ. 35. B. /
Agere cur quād oq; nequeant sempiterna. 35. B. /
Agere simul idem potest circa opposita. 39. H. /
Agesilaus. i. dux populi quō natura p̄stet nomē. 8. H. /
Albis quomodo Verbum. 11. H. /
Alexādi Aphrodisiei loca, errataq; 4. A. / E. / 7. B. / 9. G. /
 13. G. / 15. k. / 23. K. / 36. F. / 46. H. / 56. D. /
Aliquis/ Subiecto semper iungitur. 23. A. /
Aliquis infiniti Nominis vsus. 16. K. /

INDEX

- Aliquis ascitia p̄finitio quid significet.** 2. C. 23. A.
Aliq̄s & vnus quō conteniunt differantq̄s. 23. A.
Aliquis siue vllus potestate continetur in impr̄finita Enunciatione. 27. I.
Allelogia quoq̄ seu Cōdictū Positiōi: noīe d̄f. 3. C.
Ammonii diuinus p̄ceptor Proclus successor Platonis. 1. A. 47. D.
Ammonii in hunc librum cōmētatio sumpta magna ex parte ex enarrationibus Procli. 1. B.
Ammonius cur eorū que hoc tradūt volumine studeat seriem sequelæq̄ continnitatem ostendere. 49. E.
Analytica in dictione Resolutoria.
Andronicus Rhodius vndecimus ab Arist. 1. k.
Andronicus Rhodius cur librum hunc falso attributus putauerit Aristoteli. 1. k.
Angulares in dict. Contradictorie.
Animarum in nobis cognoscendi vel appetēdi facultatum instrumentum vocifera facultas. 5. A.
Anima quæ suapte industria mouet artificiosaq̄ agere potest particeps Homo est solus mortalium. 15. A.
Animæ cogitatricis instrumentum Oratio. 15. A.
Anima in dict. Rationalis.
Animi ad perfectionem confert Ars. 32. B.
Anima cur formi generis. 8. K.
Aīe rōnalis idagatio p̄creat noīa: nō Nā & quō. 8. I. / 9. H.
Animi conceptus in dict. Mentis.
Aīa n̄a duplici p̄dita facultatum genere. 1. I.
Animæ vires quæ cognoscendi. 1. I.
Animæ vires quæ viuēdi cōcupiscēdiue. 1. I.
Anima a concupiscēdi quō species orationis aliæ prodeant p̄ter Enunciatiuam. 1. I.
Anima nihil intelligit sine passiuo intellectu. 2. B.
Animi affectus q̄s lata signatio apud Aristotelem. 2. B.
Animæ rationalis intellectiōem quō vocet affectus non mine Aristoteles. 2. C.
Animæ pars quæ expert affectuum. 2. D.
Aīo inferiorum affectuū notæ ea q̄ voce p̄tinent. 4. I.
Animi affectus iidem omnibus. 4. I.
Animi affectuū signa primū sunt voces & literæ. 4. I.
Animi affectus rerum simulacra. 4. I.
Animi affectus conceptus in dict. Mentis.
Animi conceptuum finis, comprehensio rerum. 5. B.
Animi conceptus quando re vera sunt. 5. B.
Animi conceptus quid. 5. B.
Animi conceptus & res natura constant; voces & literæ positione & q̄s obrem. 5. C. / 6. C.
Animi conceptibus aliis aliisq̄ eadē res agnosci nō potest. 5. F.
Animi conceptus quilibet imago rei cuius est, in Animo velut tabula depictus. 5. F.
Animi cōpositi ex p̄cursu absoluunt simplicium. 5. G.
Animi cōceptib̄ primū nulloq̄ medio: atq̄ horū noīe vocib̄ p̄uenit p̄dicari subiicq̄ ad p̄dicationē. 5. H.
Animarius Intellectualis, Diuinusq̄, gradus tres p̄mordiales superiorū naturalibus substantiarum. 6. E.
Animi p̄ceptus ab intellectu p̄gigni voces ab Aīa. 6. E.
Animæ rōnalis motiōi q̄ deseruiat instrumēta. 6. F.
Animi conceptui qui sine compositione est ac diuisione similia Nomina Verbaq̄. 6. H. / 12. K.
Animi conceptus vt simplices nihil veri aut falsi significant, cōpositi autem significant, sic etiā Voces. 6. H. / 12. k.
Animi simplices an nihil significant veri vel falsi. 6. I.
Aī simpliciuū p̄ceptuū signatiua sunt & p̄posita noīa. 8. C.
Animi cōceptuū cōpositorū significatrices orōnes. 8. C.
Animam a mente illustrari. 8. k.
Anima rationalis & immortalis & non. 50. E.
Animalia in dict. Bruta.
Animalib̄ in mortalibus potissimum proportio Maris & Fœminæ. 8. I.
Animal cur neutri generis. 9. B.
Animal quomodo Verbum. 12. H.
Animati cuiuslibet nō quæuis sublata particula totū la befactauit; sed ex p̄cipuis aliqua. 10. I.
Antropos, i. homo vnde a Græcis dictus. 9. E.
Apparetis sumptio atq̄ opinabilis Propositio disputatoria quando. 46. I.
Appellatiua oratio quæ a Stoicis dicta. 1. D.
Apprædicatum in dict. Est.
Apprædicato quando iungenda negatiua particula vt fiat Negatio. 37. C.
Apprædicatum quomodo tertium dicatur. 38. F.
Apprædicatum p̄dicatur secundo loco. 38. F.
Apprædicetur cur solū verbū est. 38. G. / 41. A. / 48. A.
Aptitudinis potestas nulla in intelligibilib̄. 56. G. / 57. I.
Arēi Patrēi p̄futatō Noīa positione nō eē p̄tēdētis. 9. F.
Araneola telā cōtexit ex natura, nō ex arte. 15. B.
Archedam̄. i. domitor p̄cipū quō nā p̄stet nomē. 8. H.
Archifilaus, i. p̄nceps populi quō nā cōstās nomē. 8. H.
Aristocles, Platonis nomen. 1. F.
Aristotelis liber in dictione liber. P̄ita Resolutoria.
Aristotelis librorum explanationi quot & quæ capita p̄fanda. 1. B.
Aristoteli familiare p̄ceptorum genus artificiosum ac seuerum. 1. k.
Aristoteli librum hunc falso attributum Andronicus Rhodius putarit. 1. k.
Aristotelis loca citata. 2. B. / D. / 3. D. / E. / 3. K. / 4. C. / H. / k. / 7. B. / 9. A. / 11. A. / B. / 12. A. / 13. H. / 14. A. / 15. B. / 16. G. / 20. B. / 24. C. / D. / 25. D. / 26. F. / G. / 27. A. / 28. F. / 29. F. / 31. C. / 32. D. / 34. H. / 37. E. / 38. A. / 39. B. / G. / 40. E. / 41. B. / 43. A. C. / 46. H. / I. / 48. C. / 50. A. / 52. F. / 56. E. / G. / k. / 57. A. / I. / 58. H. / 59. C. / D. / E. G. / 60. I. / 61. E. / 62. I. /
Aristoteles Noīa studet cōsona reb̄ ostendere. 9. D.
Aristoteles quæ ipse imposuerit nomina. 9. D. / 10. E. / 11. E. / 12. F. / 18. B. / 19. E.
Aristoteles amator breuitatis. 11. F. / 16. D. / 53. B.
Aristotelis docendi modus ordoue. q. H. / 19. H.
Aristoteli reclamantes. 26. B.
Aristo. vbi exq̄tis vtae exēplis, vel nō. & q̄s obrē. 36. I.
Aristotelis Dialectica qualis. 47. I.
Aristoteli disiuētiue pronunciatas Hypotheses sese inuicem sequi. 47. K.
Aristo, an sit caput huiusce libri postremum. 58. H.
Aristoteles contraria iis que postremo huiusce libri capite differuntur sentire videt in libris suis oib̄. 58. H.
Armipotens nullā sui p̄tē h̄ signantē, vt potens. 8. C.
Arte ex ipsa nō agūt bruta, sed ex natura. 15. B.
Ars ex q̄dā ista nobis p̄grediē vi q̄ naturā superat. 15. B.
Ars Naturæ agēs virib̄, nālia vsurpat infra; paratq̄ artificialia sibi alia ad p̄prias actiōes obeūdas. 15. B.
Ars in dict. Oratio.
Ars confert ad Animi perfectionem. 32. B.
Ars & Nā causæ circa frequens p̄tingens. 33. B.
Ars quandoq̄ p̄p̄ subiecte fluxibilitatem materiæ aberrat a scopo. 33. C.
Artis aut Artis p̄ito: gen̄ q̄dā, Bonū, & quō. 48. B. / C.
Artis ratio potens est oppositorum. 56. D.
Artifex qlibet q̄ de subis sibi debeat reb̄ p̄tēplari. 15. E.
Arteriæ asperæ vllus. 6. F. / 14. I.
Articulata in dict. Vox.
Articulus nihil significat. 3. I.
Articulus cur non proprie pars Orationis. 3. I.
Articulus pars Locutionis, non Orationis. 3. k.
Articulus vnde dictus. 4. D.
Articulū quādo Verbis Græci cōiungant. 11. B. / 12. B. / C.
Articulus proprie Nominibus addit. 11. B. / C.

INDEX

- Articulū qñ pponant Græci partibus Osonis oib⁹.** 12. D.
Articulus singularis τ/ois/ascititia Præfinitio quō conueniant, differantq; 25. B./62. I.
Articulus singularis quibus iungatur vel non. 23. C./25. F./39. D./45. A./62. I.
Articulus singularis vim obtinet vniuersalis Præfinitio nis. 25. B./39. D./62. C./H.
Articuli duales, plalesq; quō differāt ab/ois/pfinitōe. 62. I
Articuli vsurpandi ratio. 63. G.
Ascēsus Descēsusq; idē subto sunt: respectu differūt. 3. D.
Athenienses sapientes. 62. k.
Attica locutio. 11. D.
Auium voces an literatæ. 6. G.
Auis τ non auis Vespertilio. 48. H.
Axioma in dict. Effatum, Pronunciatum.
B A S I L I S C V S. i. R egulus quō nā iditū nomē. 8. H.
Blityri vox nihil significant. 4. I /7. H./K.
Bonus quō Verbum dicatur. 11. B./12. H.
Bona ex sese nobis tribuunt facultates Dei. 31. B.
Bonus τ Sutor seorsum de quoq; prædicata non neces-
 sario simul etiam prædicantur. 47. B./C./E.
Bonus medicus est Hippocrates, vnane hæc prædicatio,
 an plures. 48. B.
Bonum quot modis capiatur. 48. B.
Bonū genus quōdā Artis aut Artis pitoz; quō. 48. B./C.
Bonū spectatur in Prædicamentis omnibus. 48. B.
Bonū p̄dicatū de medico, p accūs p̄dicat de Hippocrate
neq; de eo sine medico p̄dicari p̄t: sicut nec p̄dicatū
 de Hippocrate vt hoīe p̄t p se d̄ medico p̄dicari. 48. C.
Bonum forma finisq; est: malum non. 59. G.
Bono quomodo contrarium Malum. 59. G.
Bono quando oppositum malum per contrarietate; qñ
 vero per priuationem. 59. G.
Breuitatis amator Aristoteles. 11. F./16. D.
Brotos. i. homo, vnde a Græcis dictus. 9. D.
Brutorum voces quales, τ vnde. 6. F.
Brutorum voces an literatæ. 6. G.
Brutorum voces natura significant. 7. H.
Brutorum voces an Nomina. 7. H.
Brutorum voces cur illiteratorum sonorum nomine di-
 cantur Aristoteli. 8. A.
Bruta cur noīe ferarū dicta ab Aristo. τ Platone. 10. A.
Brutis mansuetudo ascititia. 10. A.
Bruta nō ex arte, sed ex nā agere. Intellectu orbata. 15. B.
Bruta an v̄liuz atq; itelligibiliū p̄prehēsiōe imp̄tita. 31. D.
Brutorum cur non sit Prælectio. 33. C.
C A C H I N N V S vox natura significans. 7. H.
Cælestium an materia. 58. B. (li. 58. C.
Cælestiū facultatē sola rōne cogitatiōe; ab actū diuel-
 Cælestia corpora nō oīno imortalia. 50. E.
Cælestibus an insit vis aptitudinis. 56. G.
Cælestium motus semper absolutus. 56. G.
Celū cur masc. gen. Græci pronuncient. 8. k.
Celum in dict. Corpus.
Calui Myconij. 63. A.
Canis in dict. Latratus.
Casus in dict. Nomen. Verbum.
Casus Aristotelicū nomē signare rei p̄sentaneū. 9. D.
Casū non constat rerum natura & ordo. 30. K.
Casus τ Fortuna cāx circa rarius p̄tingens. 33. C.
Casus τ Fortuna quomodo differant. 33. C.
Categorema quid significet Stoicis. 10. I.
Causa oīum p̄ma cur apud Græcos neutri generis. 9. B.
Causę, vel causę adiunctę rerū omnium Dij. 31. D.
Causa opifex ac prospectrix quotuplex. 31. F.
Causę substantiarum sempiternarum dij: generalcentiuz
 causę adiunctę. 31. H.
Celox nihil significet in noīe Epactrocelox. 8. D.
Certitudinē obtinet res sempiternæ ex sui ipsa nā. 31. E.
Ciuiiles actiones qua mensura & quo modo cognoscat
 Mens humana. 31. G.
Ciuittatis cur non eiufdem consortes qui non iisdē vtū-
 tur vocibus. 5. B.
Cnax, vox nihil significans. 7. H. 12. E.
Cnemo odio prosequens homines. 27. B.
Cogitatrix ratio qualis. 56. D.
Cogitatrix ratio hominis est. 56. D.
Cogitatiōe an vtaf Nā vt istrō ad exitū actionū. 34. F.
Cogitatricis Animæ instrumētum Oratio. 15. A.
Cogitatio in quo genere facultatum Animę. 1. I.
Cognitio coniecturalis in quibus: vel non. 31. C.
Cognoscendi vires Animæ quę. 1. I.
Cognoscendi ordo nobis ab imperfecto ad p̄fectū. 4. H.
Cognitio media inter cognoscentem & rem quę cogno-
 scitur. 31. G.
Cognitio quid. 31. G.
Cognitio quando re quæ cognoscitur par, præstantior,
 deterior. 31. G.
Cognitio Dei & Prophetidis quō differant. 32. A.
Colorū nulla inter se oppositio qua sunt colores. 61. E.
Comœdia brutorum animalū voces imitatur. 6. G.
Comparari quę nequeant. 61. E.
Competere quid significet. 12. F.
Cōpositio simpliciū vocū, quæ prima, q̄ secunda. 1. G.
Compositionem circa ac diuisionem falsum verumq;
 versatur. 6. H.
Compositio & diuisio pro Affirmatione & Negatione
 dicitur. 6. K.
Compositionē circa vel diuisionē oīno verū & falsum:
 non tñ cōpositio vel diuisio vtriusq; horū capax. 7. A.
Compositio vel diuisio substantiua sola capax veri vel
 falsi. 7. A.
Cōpositio vel diuisio substantiua qualis. 7. A.
Compositio vel diuisio substantiua enunciativæ oratio-
 nis est dūtaxat. 7. A.
Cōpōnē ne diuisioniq; insit omne verum. 7. B.
Compositio & diuisio an in intelligibilibus apud Pla-
 tonem. 7. B.
Cōpōnē quō significet ipsum Non esse. 13. H.
Cōpositiora quo sunt Prædicata eo magis arētāt. 48. G.
Concessiōes sæpe Positionum nomine vocari. 3. B.
Cōclusionē p Propōnes petit n̄ra. i. cogitatrix rō. 56. D.
Concupiscendi vires Animæ quę. 1. I.
Cōcupiscendi vires Animę eēdem & viuendi. 1. I.
Concupiscendi a facultatibus quę proficiantur oratio-
 nes: & quomodo. 1. I.
Condictum quoq; Positionis dici nomine. 3. C.
Coniecturalis notitia in quibus vel non. 31. C.
Coniunctio nihil significat. 3. I.
Coniunctio cur non proprie pars Orationis. 3. I.
Coniunctio pars Locutionis, non Orationis. 3. K.
Coniunctio vnde dicta. 4. D.
Coniunctione quō vna sit Oratio illa/Sole terram illu-
 strante dies est. 16. A.
Cōiunctione vna Oo quot modis. 15. H./16. 17. B./18. C.
Coniunctionē per copulatiuam vna Oratione cur hy-
 pothetica magis vna. 17. C.
Coniunctio disunctiua pro copulatiua. 47. k.
Consensus quoq; dici Positionum nomine. 3. C.
Consequens esse quid. 37. F./44. E.
Consilium defectus prudentiæ est. 31. D.
Consilio nec nobis præstantiores egent nec consulere
 possunt Bruta. 33. C.
Consulant ne de rebus Dij. 31. D.
Consulere alias alia & facere quorum fit. 31. D.
Consultoriæ voluntates actionesq; cur laude vel vitu-
 peratione

INDEX

- peratione dignæ. 30. C.
 Consultoria ratio potens est oppositorum. 53. D.
 Consultoria. in dict. Voluntas. Prælectio.
 Contingenti esse & non esse quod conueniens vniuersale: vt contingit omni vel nulli. 51. E.
 Contingit nullum esse iustum hominem. Afirmatio ne hæc an Negatio. 51. F.
 Contingens & Necessarium opposita. 51. H.
 Contingentis Necessarij; Propositionum inuētio mutue consequentiæ. 52. J.
 Contingentis Necessarij; consentientes Propositiones, an aliqua in parte differant. 52. I.
 Cōtingēs vltis Negō an cū vlti Afirmatiōe puerat. 52. K.
 Contingit nullum esse pennatum Hominem cur proprie Negatio esse videatur. 52. K.
 Cōtingēti quō pns Impossibile quō Necessariū. 52. F. G.
 Contingens & Possibile conuerti. 53. D. G.
 Contingens & Possibile media inter Necessarium & Impossibile. 53. H. / 56. E. / K.
 Contingentis affirmationi cur consequens videatur negatio Necessarij. 53. H.
 Contingens an consequens Necessario. 56. I.
 Contingentis diuisio. 56. k.
 Contingens a Possibili solo noie discerni ab Arist. vi.
 Contingens quod. 56. k. 57. A. (deri. 56. K.
 Cōtingēs qđ mediū inter Necessariū & Imposse. 55. k.
 Contingens. in dict. Non.
 Contingens expullata a materia. 57. E.
 Contingentibus omnibus cōmune. 35. C.
 Contingens quod. 35. H. / 51. H.
 Contingente in quo magis vera Afirmatio in quo Negatio, in quo vtraq; pariter. 36. A.
 Contingentis cuius Ars & Natura. 33. B.
 Contingentis cuius Fortuna & Casus. 33. C.
 Contingentis cuius Prælectio. 33. D.
 Contingens quod vtrūlibet vocetur. 33. D.
 Cōtingēs Imposse, Necessarium quō differant. 33. E.
 Contingentis velut centrum Vtrūlibet. 33. E.
 Contingentia non definite a Dijs nosci afferentium ratio eiusdemq; confutatio. 33. A.
 Contingente pro omni dictum Vtrūlibet. 33. E.
 Contingens in quibus fit. vel non. 34. K. 35. A.
 Contingens materia quæ. 21. A.
 Contingente in materia quæ Propositiones simul falsæ: quæ veræ. 21. H. 16. C.
 Cōtingēte in mā qđ Propōnes verū & falsū diuidāt. 30. C.
 Cōtingēte in materia qđ Propositiones veræ. 22. F.
 Cōtingēte in materia quomodo impfinita Negatio p vniuersali vsurpetur. 27. A.
 Cōtingētia futura nō definiūt verū vel falsū. 30. B. / F.
 Contingentibus de futuris Theorema quomō ad partes omnes pertineat Philosophiæ. 30. G.
 Cōtingēs negantes quo referant causas rerum. 30. H.
 Cōtingēs negātes. in dict. Necessitate fieri oīa dicētes.
 Contingens tollentium rationes. 30. I. / 31. F.
 Contingentes tollentium confutationes. 31. G. / 34. B.
 Contingentia cum certo a Dijs noscant, an eueniant ob id necessario. 31. F. / I.
 Contingentia quomodo norint Dijs. 31. H.
 Contingens nobis anceps indefinitumq; Dijs vero definitum ac certum. 31. K.
 Contingens quādo & nobis definite cognobile fit. 31. k.
 Contingens futurum. in dict. futurum.
 Contingens triplex. 32. B. / 34. I. 35. C.
 Contingens quæ versentur causæ circa rarius.
 Contingens quæ versentur causæ circa frequentius.
 Cōtingēs qđ versent causæ circa qđliter. 33. B. / C. / D.
 Contingens & Possibile quō pueniāt differantq;. 49. H.

- Continuum sectile in infinitum sola aptitudine. 58. D.
 Contradictio quid sit nosse, vnum ex principijs Enunciationis. 2. D.
 Contradictio quid sit. 19. B. / E. / H. / 21. H.
 Contradictio Aristotelicum vocabulum. 19. E.
 Contradictioni efficiendæ quæ requirantur. 19. I. / 19. A.
 Contradictiones quot circa idem subiectum. 20. K.
 Contradictionem quæ faciant oppositæ Propositiones: quæ non. 21. H. / 30. C. / D.
 Contradictio in dict. Verum & falsum diuidere.
 Cōtradidere sibi mutuo qđ videri possint impfinitæ. 23. k.
 Contradicere sibi inuicem qui impræfinitas arbitretur: & quomodo. 26. H.
 Contradicant quo modo sibi inuicem impfinitæ. 27. G.
 Contradictio quō latius, pressiusue capiatur. 28. F. / 29. D.
 Contradictoriæ propositiones quæ & quāobrem. 21. G. / 22. A. / 25. I. / 25. H.
 Cōtradictorias quoq; cur vocet Aristoteles vniuersaliū vniuersaliter appellatione. 25. I. / 26. B. / 32. C.
 Contradictio nō omnis vera vel falsa. 28. I. / 29. F.
 Contradictoriarum quæ qua in materia vera sit aut falsa. 30. C.
 Contradicere. in dict. Verum & falsum diuidere.
 Cōtradictiōis a dignitate Demones oēs depromi. 34. A.
 Cōtradictio qđ nō dfinite veræ ac falsū diuidat. 34. E. 35. B.
 Cōtradictiones spēs diuersas facit Subiectus finitus vel infinitus Prædicato eodem manēte Prædicatus finitus vel infinitus Subiecto eodem manente. non. 36. B.
 Contradicant quō impfinitæ & Particulares. 37. J.
 Cōtradictiōis pte alterā i oī verā eē quō itelligēdū. 39. E.
 Contradictione similī faciunt Propositiones verbū/est/ potestate habentes idem actu habentibus. 41. A. / G.
 Contradictenti an contrariæ Negationi simplici transposititia iuribus par Afirmatio. 43. C.
 Contradictionis partis alterius postulatio est Interrogatio disputatoria. 46. B.
 Contradictionis quō partem, quō vero Contradictioes totam proferenti Interrogationi occurratur. 46. C.
 Contradictionis partem vtrāq; vel actu vel facultate in disputatoria interrogatione contineri. 46. E. / I.
 Contradictionis pars ne tantū altera, disputatoria sit Interrogatio, an vtrāq;. 46. H.
 Contradictoria oppositio Propōnum omnium modo carentium, penes ipsum esse ac non esse. 50. A.
 Contradictiones quot hoc libro tradantur. 50. I.
 Contradictiones quæ videantur simul veræ. 52. C.
 Contradictoriæ oppōnis celebratio. 58. F. / 59. A. / 62. A.
 Contradictio pro Propositione. 63. F.
 Contrariæ Enunciationes quæ: & vnde dicantur. 20. G. / 21. I. / 25. I. / K.
 Contrariæ quæ non sint Propositiones, licet quandoq; contraria sint quæ indicantur. 20. G.
 Contrariæ quomodo non sint Impfinitæ: significēt autem quandoq; contraria. 23. F. / G.
 Contrariæ nūquā simul veræ. 25. I. / 62. B. / C. / H. / 65. E.
 Cōtrariæ simplici Negationi transposititia trā valer Afirmatio. 43. G.
 Cōtrariæ qđ videantur sibi veræ. 52. D.
 Contrariæ mō pditæ quæ dicte Aristoteli. 54. C.
 Contrariæ non eo definite qđ sint cōtrariorum. 60. B.
 Contrariæ opiniones quæ. 60. D.
 Contraria. in dict. Opposita. Subcontraria.
 Contrariorum differentia. 21. I.
 Contraria nulla satis cōstat vacare medio. 21. k.
 Contraria simul in eodem subiecto esse nequeunt: possunt autem simul inde abesse. 21. K.
 Contraria maximo intervallo distant inter ea quæ sub eodem sunt genere. 21. K. / 61. E.
 Contrarium an significet Afirmatiōi Negatiō. 23. G.

- Contrarium quibus non fit. 13. H.
 Contraria cur significet quinq; impositio solae vlti. 13. H.
 Contrarietatem nullam significant ascititiae Praefinitio
 nes quouis modo oppositae. 13. I.
 Contrarietate quae maxie signent impositio oppositae. 13. I.
 Contrarij Affirmatio an magis opposita quae Negatio. 58.
 F./I./59. A./B./C./E./H./60. B./D./I./61. G./I./62. A./F./
 Contrarium cur vnum vni. 59. B./61. H. (65. D./F.
 Contrariorū differentia ceterarum maxima. 59. C.
 Contrariorum differentia cur perfecta. 59. C.
 Contrariorum mediae negationes earūdem. 59. C.
 Contraria cur fiant ex contrarijs. 59. C.
 Contraria finita certaq; sunt. 59. C./F./61. H.
 Contraria quō ex iis quae in medio sunt fiat nonnunquam. 59. C.
 Contraria ne Affirmationi Negatio. 59. F.
 Contraria proprie dicta quae sunt oporteat. 59. F./61. I./62. D.
 Contraria quibus significantur Nominibus. 59. F.
 Contrariū quod infinito significatū Nomine. 59. G.
 Contrarij Affirmatio et alteri Negatio quae idē: vel nō. 60. A.
 Contrario ex ipso potissimum generatio: ex negatione nō
 potissimum: sed quando. 61. I.
 Contrarij Affirmatio quid asserat. 61. C.
 Contrarium nihil infinito. 61. D.
 Contraria nunquam simul in eodem. 63. E.
 Copulatiuae loco disiunctiua. 47. K.
 Corpus quod in orbē circūagiū immortale et non. 50. E.
 Corpus in dict. Caeleste.
 Corruptio in dict. Generatio.
 Cratylī sententia de Nominum naturali impositione. 8. C.
 Cupido in quo genere facultatum Animae. 1. I.
 D A E M O N I A M ad prouidentiam qui referat cau-
 sas rerum. 30. H.
 De graecae coniunctionis significatio. 21. k.
 De subiecto & In subiecto permiscue dici quādoq; apud
 Aristotelem. 12. B.
 Deceptio in iis est quae min⁹ a se inuicem distent. 60. H.
 Definitio Rationis noie vocata Aristoteli. 11. D.
 Definitiones principia Geometriae. 1. D.
 Definitiones cur Positionum nomine vocentur. 3. C.
 Definitiones eorum quae sunt vniuscuiusque substantiam
 significant. 3. C.
 Definitiones cur subiiciantur Demonstrationibus. 3. C.
 Definitiones complet genera suarum sp̄erum. 4. F.
 Definitio nulla vocis equiuocae. 15. G.
 Definitionibus propledis nunquam asciscunt voces equiuocae. 15. G.
 Definitio nisi Verbum addatur vel casus Verbi, nunquam
 transibit in Enunciationem. 16. B.
 Definitio vnum quid est, & non multa. 16. B.
 Definitio vnum non est quoniam verba omnia quibus
 constat sine intermissione proferantur. 16. C.
 Definitio qualis Oratio. 16. F.
 Definitio quis cur vna oratio non plures. 16. F.
 Definitio quoque est pro termino vel Subiecto vel Prae-
 dicato. 16. C./17. B.
 Definitio quid indicet. 18. I.
 Definitio subiecta vel praedicata, cum multa dicat, pro-
 positionem ne vnam faciat an multas. 19. I.
 Definitioni insita plura illa de se mutuo necesse est vni-
 uersaliter nonnunquam, omnino vero ex parte affirmant. 19. k.
 Definitione subiecta vel praedicata, consistans Propō, si vnus
 terminus alter sit, vna est significatu & voce. 45. I.
 Definitio subiecta vel praedicata quando Propositiones
 vnam faciat quando vero plures. 45. K.
 Definitionem semper arstant additiones. 48. G.
 Definitio ipsum quid fuit esse pro quid est dicere. 43. A.
 Delineamentorū seu Diagramatū elementa quae. 1. D.
 Demetrio Phalereo quod significet titulus de Interpreta-
 tione, quid Aristoteli. 1. H.

- Demonstrationis inuētio finis logicae facultatis. 1. C.
 Demonstrationis inuentionem antecedentia. 1. C.
 Demonstratio sub qua specie orationis. 1. D.
 Demonstrationes ex quibus perficiantur. 3. C.
 Demonstrationibus cur subiiciantur Definitiones. 3. C.
 Demonstrationū p̄ncipia quae noie Pōnū dicta Aristoteli. 3. C.
 Demone sola licet exacte cognoscere rerū Nam. 15. E.
 Demones oēs depromi ex dignitate Contradietioe. 34. A.
 Dematiua Propōne quo inferior Dialectica. 46. k.
 Demonstratiua Propositio vnde petatur. 46. k.
 Demosthenes. F. Demosthenis Paenicus. 17. D.
 Demosthenis locus. 63. A.
 Dentium vsus. 6. F./7. H./15. C.
 Deprecatiua oratio quae a Stoicis dicta. 1. D.
 Deprecatiua oratio neque vera, neque falsa. 14. H.
 Deprecatiua oratio ad quos pertineat. 14. H.
 Descensus et Ascensus idem subiecto sunt: respectu differ-
 runt. 3. D.
 Deus studiorum ac literarum praeses. 1. B.
 Deus cur masc. generis. 9. B.
 Diis nobiscum pactio nulla. 9. F.
 Deorum prouidentia quomodo fruamur nobis con-
 grua. 9. H.
 Deus bona suppeditat cunctis liberaliter. 9. G.
 Dii an ignorare quod quae possint ex iis quae sunt. 30. K.
 Dii mētes impositā omnino materiae sunt. 30. K.
 Dii supra intellectualem ipsam proprietatem vere suiip-
 sorum essentiae sedem statuere. 30. k.
 Deorum vita an implicita negociis putanda si curēt par-
 ticularia. 31. A.
 Deorum quae sunt non ex iis quae ad nos pertinent aesti-
 manda. 31. A.
 Deorū facultas incorporea pr̄fusq; imateria. 31. A.
 Deorum prouidentia quomodo arceri a nostra ineptia
 dicatur. 31. A.
 Deorū prouidentiam latere quis nusquam potest. 31. B.
 Deorū prouidentia vel minima quaeque inspectat. 31. B.
 Deorū facultates bona ex sese nobis tribuunt. 31. B.
 Deorū sese abdicentes facultatibus quid p̄sequant. 31. B.
 Deorum an incerta de futuris notitia. 30. k.
 Diis nihil praeteritum aut futurum. 31. C./I.
 Diis nec quod mutatum est, nec quod natura est aptum
 mutationi non sunt apud Deos. 31. C.
 Dii ad ea quae sunt rationem principii obtinent. 31. C.
 Deos apud ipsos omnia in vno sunt aequo instante col-
 locata. 31. C.
 Dii auctores rerum omnium uel causae adiunctae. 31. D.
 Dii quomodo prouideant. 31. D.
 Dii an consulant de rebus. 31. D./33. C.
 Deorum vna simplexque actio, pr̄fusq; imutabilis. 31. D.
 Deorum a prouidentia magis par esset despici res semp-
 ternas, quae fluxili praeditas natura. 11. E.
 Dii cum certo norint contingentia an ob id eueniunt
 illa necessario. 1. F./I.
 Dii cognoscunt vna certaq; cognitione atq; indeclina-
 bili. 31. H.
 Dii substantiarum causae sempiternarum: generalcentius
 vero causae adiunctae. 31. H.
 Dii non solum ipsas velut cernunt substantias, sed earum
 quoque facultates functionesque tum quae secundum natu-
 ram sunt, tum quae propter naturam. 31. H.
 Dii quomodo cognoscant contingentia. 31. H.
 Dii res diuiduas norūt indiduae: multiplicia forma sim-
 plici: temporalia sempiternae: generabiliaque ingenerabi-
 liter. 31. I.
 Dei & Prophetidis cognitio quomodo differat. 32. A.
 Dii nobis videntur ceu sponte mobilibus. 32. A.
 Dii tribuunt omni pro dignitate. 31. B.

INDEX

- Deus immortalis tatum. 50. E.
 Deorum facultates si rationis minime sunt exptes, quo tempore pacto sese habeat ab omni mutatione excepte. 56. D.
 Dei ratio qualis. 56. D.
 Dei mens & intellectualis ratio an idem. 56. E.
 Deos veros substantia esse actus. 57. I.
 Dij an humana specie praediti. 57. K.
 Deorum concubitus quomodo intelligantur. 58. A.
 Deus cum sit, quae fieri nequeant. 58. C.
 Dialectica, pro quibus interrogatio praefertur: quoniam non. 46. K.
 Dialectica Propositionis usus. 46. K.
 Dialectica Propositio quo inferior quam Demonstrativa. 46. K.
 Dialectica Propositio unde sumatur. 46. K.
 Dialectica interrogatio, Propositio quaedam est. 45. D.
 Dialectica in dicto, Disputatoria.
 Dialecticis quibus sit Aristoteli: quibus vero Platoni. 46. I.
 Dialecticus quid. 6. E.
 Dialectici instrumenta. 6. F.
 Dicitile quid significet Stoicis. 4. K.
 Dictionis quomodo differat a Nomine, Verbo, Voce simpliciter, Termino. 3. D. / 14. A.
 Dictionis nomine cur pars vocetur Enunciationis. 14. E.
 Dictionis significatio in omni oratione ex necessitate spectantur. 16. K. 18. F.
 Dictione quae continentur Oronis dictionis. 16. K. 18. F.
 Dictionis vocabulo terminum appellatur Nomen aut Verbum, non etiam Enunciationis. 17. G.
 Dictionis quid. 17. G.
 Dictionis ab Aristoteli propositum Nomen partem Enunciationis. 18. B.
 Dictionis quid significet Platoni. 18. B.
 Differentia praesertim postrema, specifica, propriaeque perfectrix materiae. 16. G.
 Differentia contrariorum maxima omnium. 59. C.
 Differentia contrariorum cur perfecta. 59. C.
 Dignitas in dicto, Pronunciatum, Contradictio.
 Diodori dialectici confutatio vocem omnem significantiam esse existimantis. 9. F.
 Discendum quod sit primum: deinde quid sit. 47. D.
 Disiunctive pronunciatas Hypotheses Aristoteli sese inuicem sequi. 47. K.
 Disiunctiva pro copulativa. 47. K.
 Dispositio prima quaedam materiae forma ipsa. 16. G.
 Disputatoria interrogatio quid. 46. B.
 Disputatoria ne interrogatio ipsum quid est. 46. B.
 Disputatoria ad interrogacionem quomodo redigatur ipsum quid est. 46. B.
 Disputatoria interrogatio quae. 46. C.
 Disputatorie interrogacioni quomodo occurratur proferenti contradictionis partem. 46. C.
 Disputatorie interrogacioni quomodo occurratur proferenti contradictionem totam. 46. D.
 Disputatoria in interrogacione partem utraque Contradictionis vel actu vel facultate contineri. 46. E. / I.
 Disputatoria Propositio quid. 46. I.
 Disputatoria interrogatio pars ne tantum altera Contradictionis, an utraque. 46. H.
 Disputatoria in dicto, Dialectica.
 Disputatoria pro quibus pars dialectici Syllabi vel non. 46. K.
 Disputatoria ad interrogacionem quomodo puncta trix redigatur. 47. A.
 Divina qua mensura cognoscat Mens humana. 31. G.
 Divinus Intellectualis, & Animarius, tres primordiales Substantiarum naturalibus superiorum gradus. 6. E.
 Divinis competit rebus Necessarium. 57. E.
 Divina sinceri sunt actus, non tales actus. 57. H.
 Divisionum modi. 4. E.
 Divisio in Propositione quid significet. 6. K.
E F F A T V M in dicto, Pronunciatum.
- Electione cum consultoria actionibus fungentium tantum est consultare, aliasque alia facere. 31. D.
 Elementa diagrammatum quae dicuntur Aristoteli. 2. D.
 Elementum & ista quae conveniant, differantque. 6. B.
 Elementorum seu litterarum causa effectrix & exemplaris. 6. G.
 Empedoclis locus. 57. K.
 Ens non contrarium Non enti. 59. D. / 61. D.
 Ens non comparatur Non enti. 61. E.
 Ens magis Enti an Non enti oppositum. 61. E.
 Entium qua simpliciter Entia sunt mutuam oppositionem non esse quamvis. 61. E.
 Entis primi divina facultas re vera. 49. A.
 Entis primi facultas quousque porrigatur. 43. A.
 Entia supra omnia non ens quod. 49. B.
 Entia quae sinceri actus, quae vero tales actus dicantur. 57. H.
 Entia materiata qualia. 57. H.
 Entia sempiterna nequeunt quandoque non agere. 35. B.
 Ens communius quam verbum Est. 13. D.
 Ente ab ipso deductum verbum esse. 10. I. / 13. D.
 Ens non dicit rem esse. 12. K. / 13. D.
 Enti commixtum non Ens. 19. F.
 Entibus de quibus fiat praedicatio. 43. A.
 Entibus in quibus sit, aut non sit verum & falsum. 4. K.
 Entium gradus existentiae. 5. H.
 Entium quodpiam an ignorare Dij possint. 30. K.
 Ens unum esse, positio Parmenidis. 3. C.
 Ens in dicto, Non ens.
 Ens non significat quidquam esse. 11. K.
 Entia prima ac plane summa quae. 57. H.
 Entelechia Aristotelicum nomen formae perveniens. 9. D.
 Enunciationem cur nemo in Affirmationem & Negationem ut totum in partes divideret. 4. E.
 Enunciationis Species Affirmatio & Negatio. 4. F. / G. / 7. A. / 15.
 Enunciationis generis Oratio. 1. C. 4. F. / H. / 15. C. (G. / 16. C.)
 Enunciationis pars cum nomine Dictionis appellatur. 14. E.
 Enunciationis definitio. 15. G. / 18. I.
 Enunciativa oratio quae. 1. C. 14. H.
 Enunciativa cur sola hoc libro tractetur. 1. D. / 14. H. / 15. E.
 Enunciativa sola capax veritatis falsitatisque. 1. D. / 7. A. / 14. H.
 Enunciatio Effati vel Postulati nomine Stoicis dicta. 1. D.
 Enunciatione quatenus differat oratio Iurandi, Expositiva, Suppositiva, Pronunciatio similis. 1. D.
 Enunciativae species orationis. 1. E.
 Enunciativa de qua oratione agatur, vel non agatur hoc libro. 1. E.
 Enunciationes suppositivae ortum praedicativis ferunt acceptum. 1. F.
 Enunciationes hoc volumine, non Propositiones insperantur: in Resolutorijs contra. 1. G.
 Enunciatio sola ex orationibus a cognoscendi facultate oritur. 1. K.
 Enunciationis usus. 15. K. 1. E.
 Enunciatio cur sola ex orationibus capax veri & falsi. 1. K.
 Enunciativae orationis principia quae. 1. D.
 Enunciatio omnis ex Nominibus & Verbis. 3. B.
 Enunciationi quae partes orationis necessariae: quae non. 3. F.
 Enunciationi quae partes orationis utiles: quae non. 3. G. / H.
 Enunciationi quae conferant Adverbia: quae non. 3. G. / H.
 Enunciationi quavis adhibita, quae non proprie partes Orationis putentur. 3. I.
 Enunciatio Nomine profus constat & Verbo: non eius tamen pars omnino est Verbum. 4. C.
 Enunciationem divideri quo & an recte dicatur in Affirmationem & Negationem ut generis in species. 4. E. / 15. G. / K. / 18. I.
 Enunciationem divideri quae & an recte dicatur in Affirmationem & Negationem ut generis aequo voce in signata. 4. E. 15. G. K. 18. I.
 Enunciativae orationis est terminum substantiva propositio divisiōque. 7. A.
 Enunciativa in qua oratione nec verum nec falsum. 7. A. / 10. H.
 Enunciativae non proficit casus terminum nominis est verbo adiunctum. 7. A.
 Tab. i. p. h. e. f. Ammo. b ij

INDEX

- Enunciationem facere potest casus nullus Nominis cum verbo/est/7.A./11.D./o.H.
- Enūciationē quæ faciunt verba casibus constructa.10.I.
- Enūciatio quæ dicatur a Stoicis Categorema & Symbama: quæ.
- Enūciatio quæ dicatur a Stoicis Parasymbama: quæ.
- Enūciatio quæ dicatur a Stoicis Minusq; categorema. q̄.
- Enūciatio quæ dicatur a Stoicis Minusq; parasymbama.10.K.
- Enūciatiuæ Orationis contemplatio cur solius Philosophi.15.E.
- Enūciatiua vna prima oratio Affirmatio: deinde Negatio: ceteræ omnes coniunctione vna.15.H.
- Enūciatio, vt hæc/Sole terram illustrante dies est/ quomodo coniunctione vna.15.A.
- Enūciationes duæ integræ sine coniunctione actu accepta sufficere nequeunt ad Oronem vnam faciendā.16.A.
- Enūciatio omnis ex Verbo, vel casu Verbi.16.B.
- Enūciatio quæ vna quæ plures.16.K.
- Enūciandi modi.17.H.
- Enūciationis proprium.17.I.
- Enūciatio quæ simplex: quæ composita.18.B.
- Enūciatio an definiatur p Affirmationē & Negationē.18.I.
- Enūciationis de principijs tradita hoc libro præcepta plurima, eadem pluribus locis apud Platonem legunt, maxime vero in Sophista.19.F.
- Enūciatio. in dict. Oro, Propō, Affirmatio & Negatio, Vris, Particularis, Imprefinita. Singularis. Contrariæ, Subcontrariæ, Contradictoriæ, Appredicato tertio consistens, Modo prædita, Infinita, Transpositiua, Priuatiua, Subalterne.
- Enūciemus quæ de solis Spibus, nō est Indiuiduis.21.D.
- Enūciationē facere neq; prædicatum Nomē sine verbo vt est, vel fuit, vel erit.11.h./12.C./37.C./38.F.
- Enūciationem ad perfectam opus est Verbo indicatiui modi.51.I.
- Epaetrocelox nullam sui partem habet significantem, vt hanc/Celox.3.D.
- Epaetrocelox quid.3.D.
- Ergo quid significet.32.B.
- Erit/verbum/non competit dijs.31.I.
- Erit/verbum/quid significet.31.I.
- Error in iis accidit quæ a seinuicem minus distāt.60.H.
- Esse in ipsum generatio est iter.18.C.
- Esse/et/non esse eūdem modalibus obtinet ordinem ad modos, quem in modo carentibus habent subiecte res ac prædicatæ ad ipsum/esse/et/non esse.53.A.
- Esse compositionem quandam significat quam sine compositis non est intelligere.12.k.
- Esse in subro, & prædicari de subro quō differunt.12.A.
- Esse in dict. Non esse.11.A.
- Essentiæ rei imago est Veritas; Falsitas vero eiusdem priuationis.21.K.
- Essentia exilis heresq;31.H.
- Est & nō est/quādo partes ppōnis: quando non.4.C.
- Est verbo iunctus casus tm Nominis non perficit Enūciationem.7.A./10.H./11.D.
- Est ab ente deducitur.10.I./13.D.
- Est quid significet.10.I.
- Est uel/non est/verbo omisso, non prædicatur Nomen.11.k./12.C./37.C.
- Est seu/quod est. in dict. Ens.
- Est & non est an significant verū vel falsum.13.A./B./D.
- Est quidquid potissimū, qd secūdo loco significet.13.G.
- Est quæ adijciant Affirmationes negatiuam particulam, vt in Negationes transeant; quæ non.16.E./20.H./22.G./27.E./17.C./10.F./I.
- Est addita negatiua particula in præfinitis Propositionibus, aut si cum verbo est exaudiatur ad Prædicatum; vel ad Præfinitionem.27.E./G./K.
- Est negatiuam particulam iungentes præfinitæ Negationes cur rariores apud Veteres.28.B.
- Est verbum duplex.31.I.
- Est verbū quod competat dijs vel non.31.I.
- Est verbū quod sicōpetēs dijs omniq; intelligibili quid significet.31.I.
- Est verbum quando tertium appredicatur, duobus modis oppositiones dicuntur.37.A.
- Est verbum, in dict. Appredicatum.
- Est/Nomen vel Verbum.37.A.
- Est verbi vsus & vis in ppōne.37.D./38.F./48.A.
- Est tertiu in Propōne quā prædicet: quā appredicatur.18.F.
- Est solum verbum appredicatur.38.G./41.A./48.A.
- Est vbi prædicati locū obtinet & vbi quōuis aliū.41.A./D.
- Est verbum actu habētibus Propositionibus cōtradictionem simili facit & quæ potestate ipsū habet.41.A./G.
- Est verbū quō de eo quod nō sit, vere dicatur.42.K.43.D.
- Est verbum p̄fuit, & fuit pro est.49.A.
- Est verbum quādo per se prædicatur: quādo vero per accidens.42.K./43.D./48.F./K.
- Est cum verbo si transponatur negatiua particula cur nō mutet Propositionem.44.G./45.A.
- Est verbum solum Propositionē integram præstat ex tertio appredicato consistentem.48.A.
- Est verbum de Homero vt Homero, non vt Poeta quomodo vere prædicari videatur.49.A.
- Est solo verbo opus est in mō præditi Propōnib⁹.51.I.
- Εστ/ verbum nūquā in fine acuitur.26.I.
- Etymologiam agnoscunt omnes.9.A.
- Eunuchus vir & non vir.48.H.
- Ex composito quid significet.7.I.
- Exemplorum vis & vsus.31.I.
- Exēplis exquisitis vbi vsus Aristoteles vel non: & quæ.36.I.
- Expositiua oratio quæ.1.D.
- F A B V L A R V M auctores occasiones tradere non neglexerūt quibus ei quō dici v̄ fides hūda nō eet.57.K.
- Facere alias alia quorum fit.31.D.
- Facultas in dict. Naturalis. Animaria. Potestas.
- Fax iure appellata rerum materia.5.H.
- Falsum. in dictione. Verum.19.F.
- Falsum in quibus.19.F.
- Falsitas imago est rei essentiæ priuationis.11.k.
- Fato qui causas rerum ascribant.30.H.
- Ferarum nomine cur dicta sint Bruta animalia Platonis & Aristoteli.10.A.
- Fieri & esse an contraria.28.C.
- Fieri. in dict. Generatio.
- Figura de tali ppōnū cōplexu dictū nomē, Arist. est.9.D.
- Figure nihil contrarium.13.H.
- Finis quæ dā & forma est Bonū. malum non.59.G.
- Finis quādam & forma est Affirmatio.52.G.
- Finitæ magis Affirmationes Negationibus.52.G.
- Finitum, in dict. Propositio.
- Finitū finito opponit, non infinitum.59.F./61.H.
- Finito significari Nomine vtrūq; op; contrario.59.F.
- Fluuus cur masc. generis.8.I.
- Fœmina, in dict. Mas.
- Fons cur Græcis feminini generis.8.I.
- Forma quādam & finis est Affirmatio.44.K./52.G.
- Forma quādam & finis est Bonum; malum non.59.G.
- Formæ contraria priuatio quæ.59.G.
- Forma, in dict. Materia.
- Formæ separabiles a mā, actus sunt sine potestate.5.H.
- Formam, vt vniatur Materię, nullius alterius egere adiumento.16.G.
- Forma duplex.16.G.
- Forma est proximæ quādam Materię dispositio.16.G.

INDEX

Formas mätas fugere pp affidua fluxionem. 18. B.
 Formas supra omnes non ens qd. 49. B.
 Forma semper actu: potestate materia: compositum actu
 imptitum. 57. I.
 Formae quae syncerorü actuum nomine vocentur. 57. I
 vel Formae quae actus sint: quae vero actu. 58. B.
 Formae compositae: & vnde. 58. A.
 Fortuna & casus causae circa rarius contingens. 33. C.
 Fortuna & casus quomodo differant. 33. C.
 Fructus & Semen idem subto sunt: respectu differunt. 3. D.
 Fuit quid significet. 31. I.
 Fuit verbum non competens dijs. 31. I.
 Fuit pro est. 49. A.
 Futura ptingentia nõ definiunt verü vel falsum. 30. B. / F.
 Futuris de ptingentibus theorema ad partes omnes Phi
 losophiae necessarium. 30. F.
 Futuris de ptingentibus theorema quõ Ethicum.
 Futuris de ptingentibus theorema quõ Physicum.
 Futuris de ptingentibus theorema quõ Logicum.
 Futuris de ptingentibus theorema quõ Theologicü.
 Futuris de ptingentibus theorema quõ Vulgare. 30. G. / H.
 Futura an certo Dij norint. 31. K.
 Futurum nihil Dij. 30. C. / I.
 Futura cum certo Dijs noscant an ob id eueniant ne
 cessario. 31. F. / I.
 Futura in ægrotis quã prædicant Medici. 31. K.
 Futurum cur ambigue prænuncient Oracula. 31. A.
 Futurum & quõ nondum est, seu magis græce esomenon
 & mellon quomodo differant. 31. E.
 Futurum cõmunius dictum de eo quõ nõdũ euenit. 35. A.
 G E M I T V S vox natura significans. 7. H.
 Generabilia magis egent Deorum prouidentia quã sem
 piterna. 31. E.
 Generabilia ppter sui fluxibilitatem materiae ferri in om
 nis generis mutatione natura voluit. 31. E.
 Generabilia non multum habet opifice ac prospectricis
 causae eodem modo perpetuo sese habentium. 31. F.
 Generascientium causae adiunctae sunt Dij: substantiarum
 vero causae sempiternarum. 31. H.
 Generabilia ingenerabiliter Dij norunt. 31. I.
 Generabilia & corruptibilia quæ. 53. B.
 Generabilibus in solis facultas quæ. 56. F.
 Generabile ita se hz ad sempiternũ vt ptas ad actũ. 57. H.
 Generabilibus priora sempiterna. 57. H.
 Generationis perpetuae Individuorum infinitudinẽ comp
 hendit vnitqz Spes, cum vna ex suis ipsi natura sit. 24. A.
 Generatio iter est in ipsum esse. 28. C.
 Generationi necessaria Priuatio. 57. E.
 Generationem interitumqz agnoscetium est Possibile p
 prie dictum. 57. H.
 Generatio rerũ successiua a superioribus ad inferiora. 58. B.
 Generationes ex oppositis emanant. 60. E.
 Generatio ex contrario potissimum: ex negatione nõ po
 tissimum: sed quando. 60. I.
 Genera finitiones cõplent suarum specierum. 4. F.
 Genus, in dict. Species.
 Genus si natura sit, est & Species natura. 4. G.
 Genus perfectius Specie. 4. H.
 Generis masculini feminini, neutri ratio apud Græcos
 in Nominibus. 8. I.
 Genus pro Specie dictum. 10. A.
 Genus an prædicetur de ijs quæ priora posterioraqz in
 ter se sunt. 15. K.
 Genus materiae pditum esse ratione. 26. G.
 Genus non nisi Specierum interuentu imptitur Indiu
 dui. 21. D.
 Genere diuersa non comperantur. 61. E.
 Genere conuenientium interuallum latissimum inter cõ

traria. 61. E.
 Geometriae principia quæ. 2. D.
 Geometrarum mos. 57. G.
 Grammaticorum error. 6. G.
 Grammatici rectene & quõ Rectũ casum esse affirmet. 10. F.
 Grammatici Stoicorum veluti affectae. 10. F.
 Grammaticus quatenus de Oratione agat. 15. D.
 Grammaticus voces potissimum contemplatur. 23. E.
 Gutta Aristotelicũ nomẽ significare rei conueniens. 9. D.
 H A B I T I B V S analogae Affirmationes: Negatiões
 priuationibus. 22. E.
 Habitus in dict. Priuatio. Potestas.
 Habitus notiores Priuationibus. 22. E.
 He. in dict. Articulus.
 Heliopolis, i. Solis ciuitas, nomẽ, an oratio. 8. E.
 Heracliti positio. 3. C.
 Heracliti sententia de Noium naturali impõne. 8. G.
 Hermi erratum. 6. D. / 11. G.
 Hermogenes quõ positioe esse Nomina dixerit. 8. I.
 Hiroceruus quõuis compositum nomen, nihil tamen ve
 ri significat aut falsi. 6. H. / 7. D.
 Hiroceruus in sola cogitatione est. 7. E.
 Hiroceruo de quo nõ existẽte p̄dicetur quidpiã. 42. k.
 Hiroceruus qui opinabilis & noiabilis: qui nõ. 42. k.
 Hirundo nidum sibi finxit ex natura, non arte. 15. B.
 Ho. in dict. Articulus.
 Homeri loca. 5. C. / 23. A. / D. 17. B. / K. / 30. H. / 34. G. / 47. k.
 63. A.
 Homines odio psequentes Cnemo Timoqz. 17. B.
 Hominis cur solius Prælectio. 33. C.
 Hominum opera per præelectionem. 35. C.
 Hominis ratio qualis. 56. D.
 Homo & Scientiae capax æqua de se mutuo dicunt præ
 dicatione. 25. C.
 Homo sociabile Animal. 5. B.
 Hominis vox natura significans quæ. 7. H.
 Hoium functio est dũtaxat p̄ctio quõ fit de vocibus. 8. A.
 Hominis solius est vt conuenio. 8. A.
 Homo quomodo a Græcis dicatur Anthropos & Me
 ropos, & Brotos. 9. E.
 Homo, si prædicetur, Verbum est. 12. H.
 Homo solus mortalium particeps eius Animæ quõ suapte
 industria mouetur, artificiosqz agere potest. 15. A.
 Hois ineptia quõ arceri dicatur Dei prouidentia. 31. B.
 Homo mortuus non vere homo dicitur. 48. F. / H.
 Humani ingenij ad summum exercuit Proclus Diuinus
 præceptor Ammonij veterũ placita interpretandi facul
 tatem. ac scientiarũ naturæ rerũ iudicium. 1. A.
 Humanæ vox quæ. 6. E.
 Humanarũ vocũ notas esse, Literarum munus. 8. A. 5. B.
 Humanæ voces ex composito. 8. A.
 Humana ne specie præditi Dij. 57. k.
 Hydor, i. aqua cur genere neutro a Græcis dicat. 9. B.
 Hypotheses disunctiue pronunciatas Aristoteli sese in
 uicem sequi. 47. K.
 Hypothetica. in dict. Suppositiua.
 I A M B L I C V S diuinus. 31. G.
 Iamblichi expositiones opinioneseqz. 31. G. / 46. H. / 52. H.
 Imaginariis de ipsis quoqz fit prædicatio. 43. A.
 Imaginatio in quo genere facultatum Animæ. 1. I.
 Imaginationẽ sepe ab Aristotele in libris de Aia passiu
 Intellectus nomine appellari. & quõ obrem. 2. A.
 Imaginatio quomodo differat a Sensu. 2. A.
 Imaginatione cur agamus per somnum sensibus ferian
 tibus. 2. A.
 Imaginatio cum partitione quadam ac separatione quõ
 libet nouit, vtpote nõ separabilis a corpore. 2. A.
 Imaginatio principium quoddam sensuum. 2. B.

INDEX

- Immortalia** quæ tm̄ sint: q̄ v̄o & imortalia & nō, 50.E.
Immortale quotuplex, 50.E.
Immutabile prius mutabili, 31.C.
Imperatiua oratio qualis, 1.C.
Imperatiua oīo quō a p̄cupiscēdi facultate eueniat, 1.I.
Impossibile inter & Necessariū mediū Possibile vel Cō-
tingens pprie dictum, 53.H./56.E./K.
Impossibile solam rei subsistentiam destruit: non etiam
 subsistendi modum, 57.B.
Impossibile vel extra ea quæ sunt plane excidit, 57.E.
Imposse Contingens Necessariū quō differant, 33.E.
Impossibile est nō fieri qui dicit magis cōmouet q̄ qui
neccesse est fieri, 33.G.
Impossibile quotuplex, 35.G.
Impossibile quod, 35.H./k.
Impossibilis & Necessarii Propositiones quomodo idē
 valeant, 52.H./54.E.
Impossibile & non Impossibile quomodo consequentia
 sint possibili & non possibili, 23.F./G.
Impossibile idē valēs p̄tra ac necessariū reddi, 54.D./E.
Imposis materia Propositionū quæ: & vnde dicta, 21.A.
Impossibili in materia quæ veræ, quæ falsæ Propositio-
 nes, 21.H./22.F./G./30.C./E.
Impossibili in materia an Negatio articularis vniuersa
 li Affirmationi consentiat, 21.D.
Imprefinitis quoq̄ quomō conueniant regulæ de Pro-
 positionum proditæ consequentia, 43.D.
Imprefinitæ rōnē h̄nt materiæ ad Prefinitas, 26.C.
Imprefinitæ an tantū idē valeant Particularib⁹, 26.C./D.
Imprefinitæ cur tantū idē valeant Prefinitarum dete-
 rioribus, 26.D.
Imprefinita Negatio particulari ne Negationi, an vniuer-
 sali tantū idē valeat, 26.F./K./27.E./G.
Imprefinitas qui sibi inuicem contradicere arbitrentur &
 quomodo, 26.H.
Imprefinita Negatio quō pro vniuersali vsurpetur, 26.K.
Imprefinita Negatio an verax in materia sola impossibili,
 quo modo & vniuersalis, 27.C.
Imprefinita Negatio quomodo suæ cōcurrat Affirmatio-
 ni: quomodo contradicat, 27.C./28.E.
Imprefinitæ nullam ipsæ per se certam in quanto potesta-
 tem habent, 27.G.
Imprefinita in Enunciatione potestate cōtinetur/aliquis/
 siue vllus, 27.I.
Imprefinita Negatione cur nemo vsus Veterum pro Par-
 ticulari, 28.B.
Imprefinita Negatio a negatiua incipiēs particula ad vni-
 uersalem magis declinat, 27.H./28.E.
Imprefinitæ qua in materia contradicant, 30.D.
Imprefinitæ qua in materia simul veræ sint, 30.D.
Imprefinita Negatio qualis, 36.C.
Imprefinitæ quō simul veræ quō contradicant, 37.I.
Imprefinita potest tota Prædicatum fieri Subiecto extrin-
 secus addito, 39.C./42.G.
Imprefinitis in simplicib⁹ ransposititiisq̄ oppositis nō se-
 quantur Affirmationes ex Negationibus, 42.G.
Imprefinita propnsitio quæ, 21.E.
Imprefinita ppositio in dict. Vniuersalis nō vniuersalr.
Imprefinitæ quomodo non contrariæ: sed contraria quā-
 doq̄ significant, 23.F./G.
Imprefinitæ cur solæ vlium significant quāq̄ cōtraria, 23.H.
Imprefinitæ quā maxime contrarietate significant, 23.I.
Imprefinitæ an contrariæ seu tantū idē valeant vniuer-
 salibus vniuersaliter, 23.I.
Imprefinitæ quæ videri possint sibi mutuo p̄dicere, 23.k.
Imprefinitas tantū idē valere Particularib⁹, 23.k./26.B./27.G.
Imprefinitæ quando simul veræ, 26.B./C.
In subto & de subto p̄miscue dici quāq̄ apud Arist., 12.B.
- Inæquale cur subiectum ei quod est nō æquale, nihil au-**
tem ei quod non est æquale, 43.C.
Indiuidua in dict. Singularia. Particularia.
Indiuiduorum perpetuæ generationis infinitudines cō-
 prehendit vnitz Spēs, cū vna ex sui ipsi⁹ nā sit, 24.A.
Indiuiduis in ipsis tm̄ quando distinctionem faciāt asci-
 titiæ Prefinitiones: quado vero in Spēb⁹ p̄mū, 21./B.C.
Indiuiduis nō imp̄tis Gen⁹ nisi p̄ iteruētū Spērū, 21.D.
Indiuiduis p̄sertim cur insint Accidentia: non pprie ve-
 ro Speciebus, 21.D.
Indiuidua modis omnibus mutabilia penes Accidentia
 Substantiamq̄, 21.D.
Indiuidue cognoscunt dij res diuiduas, 31.I.
Inesse an modus sit, 50.A.
Inesse Propositiones informat modi expertes, 50.A.
Inexistentium p̄refinitarum consequentia, 52.k.
Infantium voces cōceptum Mentis nullum, sed affectus
 quosdam Animi ac dispositiones notant, 7.I.
Infinitua in dict. Verba.
Infinitū in dict. Nomē, Verbū, Indiuiduū. Subt⁹, p̄dicat⁹.
Infinita p̄pō quæ Theophrasto: quæ vero finita, 21.F.
Infinita p̄positio quæ dicitur ab Aristotele, 37.E.
Infinita p̄positio in dict. Transposititia.
Infinito nihil contrarium, 62.D.I.
Ingenerabiliter dij norunt generabilia, 31.I.
Iniustū infinitudo est & formæ priuatio, 37.k.
Instāte æuo in vno collocata sunt apud Deos oīa, 31.C.
Instrumentum naturalis in nobis Facultatis Oīo quō
 fit si positu constet, 15.B.
Instm̄ Noīum vel Rerū significatiōis ipsa Oratio, 15.A.
Instrumentis egent naturales omnes facultates, 14.J.
Instm̄ oē naturalis omnis facultatis natura p̄stat, 14.I.
Instrumētū ne nālis in nobis Facultatis ipsa Oīo, 14.J.
Instrumentis naturalibus vtitur Ars: aliaq̄ sibi artificia
 lia comparat ad pprias actiones obeundas, 15.B.
Intellectualis ratio qualis, 56.D.
Intellectualis ratio Dei est, 56.D.
Intellectualis ratio & Deorum mens an idem, 66.E.
Intellectualē supra ipsam proprietatem verę sui ipsorum
 essentiæ sedem Dij statuere, 30.k.
Intellectualis, Aiarius, Diuinusq̄ gradus tres p̄mordia-
 les superiorū naturalibus Substantiarum, 6.E.
Intellectus cur Græcis masc. generis, 8.k.
Intellus n̄ quō differat ab eo q̄ passiuus p̄p̄e vocat⁹, 2.C.
Intellectio rationalis Animę quomō differat ab eo in-
 tellectu qui per se absolutus vocatur, 2.C.
Intellectionem rationalis Animę quō affectus noiē vo-
 cet Aristoteles, 2.C.
Intellectus passiuus corruptibilis, 2.B.
Intellectus in quō genere facultatum Animæ, 1.I.
Intellectus passiuū nomine Imaginationem saepe vocari
 ab Aristotele in libris de Anima: & quare, 2.A.
Intelligere quid, 5.F.
Intelligere nihil habet contrarium, 23.H.
Intelligi nihil harum quæ apud nos rerū sunt sine passi-
 uo intellectu, 2.B.
Intelligibili omni cōpetēs verbū est, quod, 31.I.
Intelligibilibus apud Platonem an insint compositio &
 diuisio, cum vera sint, 7.B.
Intelligibiliū cōprehēsiōe an Bruta impiant⁹, 31.D.
Intelligibilia sinceri sunt actus: nō tales actus, 57.H.
Intelligibilia prima oīum sūmaq̄ plane entia, 57.H.
Intelligibilib⁹ in ipsis nulla potestas aptitudis, 56.G./57.I.
Interp̄tatiōis nomē quid significet Demetrio Phalereo:
 quid Aristoteli, 1.H.
Interp̄tatio in dict. Liber.
Interrogatio rñsōi p̄iūcta verū aut falsū declarat, 17.K.
Interrogatio re vera neq̄ Noīe neq̄ Verbo p̄tief., 17.k.

INDEX

- Interrogatum** inficiari si verum sit in singularibus, verum quoque esse affirmare. 43. D.
- Interrogatum** inficiari si verum sit in vniuersalibus, verum esse & negare. 43. D.
- Interrogatio** i. dict. Dialectica. Disputatoria. p̄uētatrix, Interrogatio qd est nō est disputatoria. 46. B./47. A.
- Interrogatio** quō ad disputatoriā redigat. 46. B./47. A.
- Interrogatiua oratio** qualis. C.
- Interrogatiua** ab oratione quatenus differat Addubitiua Stoicorum. 1. E.
- Interrogatiua** oīo quō a concupiscēdi facultate p̄uēiat. 1. I.
- Interrogatio** quotuplex. 46. C.
- Interrogationibus** quibus quomodo respōdēdū. 46. C.
- Interrogata** Affirmatione Negationem quoque facultate contineri. 46. E.
- Interrogē** qn̄ disputatoria Propositio: vel non. 46. k.
- Inuitum** inter & libens quod medium. 3. E.
- Ira** in quo genere facultatum Animæ. 1. I.
- Iudex** Princeps & non princeps. 48. I.
- Iudiciū** scientiarū naturæ rerū ad humani īgenij sum-
mū exercuit Proclus diuinus p̄ceptor Ammonij. 1. A.
- Iurādi** oīo : q̄ & quatenus differat ab Enunciatiua. 1. D.
- Iussio** quō a concupiscēdi facultate emanet. 1. K.
- Iustus** quomodo Verbum dicatur. 11. B./12. H.
- Iustū** finis qdā & forma & habit⁹ & q̄si p̄fectio est. 37. K.
- L A B I O R V M** vsus. 6. F./7. H./15. C.
- Lacedæmonii** tolerantes. 61. k.
- Lacus** cur Græcis fœminini generis. 8. I.
- Lapis** τ non lapis est pumex. 48. I.
- Latratus** vox natura significans. 7. H.
- Latratus** vox natura significās illiterata. 7. K.
- Lax** græcum Aduerbium. i. calcibus. 3. H.
- Libens** inter τ Inuitum quod medium. 3. E.
- Libri de interpretatione** finis quæ. 58. H.
- Libri huius** caput postremū an Aristotelis. 53. H.
- Librum de interpretatione** cur quidam inter cōmētarios hoc est hypomnematicos reponēdū cēsuerint. 49. D.
- Libri de interpretatione** caput tertium pulchra complura obtinet præcepta. 49. D.
- Libro** hoc traditorum oīum seriem & sequelæ continuitatem cur studiose ostendat Ammonius. 49. E.
- Liber** Aristotelis de Interpretatione celebris apud P̄hos tum p̄ceptorū frequētia, tū difficultate dictionis. 1. A.
- Librum** Aristotelis de Interpretatione cur multos natus explanatores. 1. A.
- Libri** Aristotelis de Interpretatione explanatio hæc magna ex parte sumpta ab Ammonio ex enarrationibus Procli præceptoris sui. 1. B.
- Librorum** Aristotelis explanationi quot & quæ capita præfanda. 1. B.
- Libri** Aristotelis de Interpretatione propositum. 1. B./H./3. A./5. A./52. G.
- Libri** Aristotelis de Interpretatione locus in ordine ceterorum logicæ facultatis librorum. 1. H.
- Libri** Aristotelis de Interpretatione vsus. 1. H.
- Libri** Aristotelis de Interpretatione tituli ratio. 1. H.
- Libri** Aristotelis de Interpretatione diuisio. 2. D./20. H./37. B./49. G.
- Liber** hic de Interpretatione an re vera Aristotelis. 1. K.
- Liber** in dictione Prædicamenta. Resolutoria.
- Libro** de Interpretatione de qua agatur oratione. 1. D.
- Libro** de Interpretatione de q̄ agat orōne enūciatiua. 1. E.
- Libro** de Interpretatione orōnes vt Enūciatiōes, nō vt Propositiones inspectant in Resolutorijs contra. 1. G.
- Liber** de Interpretatione inscriptus quid significet Demetrio Phalereo: quid Aristoteli. 1. H.
- Librum** hunc cur Andronicus Rhodius falso attributū putauerit Aristoteli. 1. k.
- Libri de Interpretatione** dictio contorta. plena argumenti, vberibusque referta sententijs. 2. F.
- Libri de Interpretatione** dictio ex breui permutatione totum quandoque sensum euariant. 2. F.
- Libro** hoc tradita p̄cepta plurima de principijs Enūciationis, eadem cum locis pluribus apud Platonem leguntur, tum vel maxime in Sophista. 9. F.
- Libro** hoc tradita an nullo ordine digesta. 19. F.
- Libro** hoc quo tradantur Propositiones. 50. I.
- Lingua** seu Dialectus quid. 6. E.
- Lingux** vsus. 6. F./7. H./14. I. 15. C.
- Litera** & elemētum quō conueniant, differatque. 6. B.
- Litera** in dict. Elementum.
- Literata** in dict. Vox.
- Literatæ** ne voces Brutorum. 6. G.
- Literæ** vt non omnibus eēdem, ita nec voces. 4. I.
- Literæ** Vocesque signa p̄mū sunt affectuū Animi. 4. I.
- Literarum** vsus. 5. B./8. A.
- Līra** & voces positio: res τ p̄cept⁹ nā τ q̄ obrē. 5. C./6. C.
- Litera** magis positione q̄ voces. 5. C./6. C.
- Literis** alijs alijsque describi possunt eēde voces. 5. E.
- Locutionis** partes. 3. K.
- Locutio** quid: & quō differat ab Oratione. 3. k.
- Locutoria** instrumenta que. 14. I.
- Logicæ** facultatis finis. 1. C./14. C.
- Logica** facultas de quibus agat, vel non. 4. G.
- Logica** in facultate non inspicitur rerum naturas, sed vocū per se ipsarum potestatem. 16. H.
- Logicæ** facultatis quomodo sit theorema de futuris contingentibus. 30. G.
- Logicarum** vsus Probationum. 59. C.
- Luna** cur fœmi generis. 8. K.
- Luna** cur masc. generis apud Aegyptios. 8. k.
- Luna** cur masculino fœmina dicta ab Aristophane in conuiuio Platonis. 8. K.
- Luna** ratione prima lumen a Sole excipit q̄ postea p̄ refractionem in terram transmittit. 8. k.
- Lunę** subiacentiū materiæ aptitudo qualis. 58. B.
- Lunę** subiacentium formę, actu sunt, nō autē actus. 58. B.
- M A G N I** negatio quid significet. 59. B.
- Malum** non est forma finisque, vt Bonum. 59. G.
- Malum** quomodo contrarium Bono. 59. G.
- Malum** extremus elapsus a Bono. 59. G./61. H.
- Mando** æquiuocum Verbum. 19. K.
- Mare** cur Græcis fœm. generis. 8. I.
- Maris** & fœminæ proportio in quibus. 8. I.
- Masculini** fœminini neutri generum rō. 8. I./9. A.
- Materia** & modus quomodo differant. 49. I.
- Māz** vltra ēt̄p̄sus informē vis porrigit primi Entis. 43. A.
- Materia** prius informis a quo p̄ducta non ente. 49. B.
- Materiæ** redundantie vel defectus vis. 32. B.
- Materiæ** ne ex differētia opiniōes diuerſæ. 32. C.
- Materię** ob subtę fluxibilitatem Ars quę aberrat a scō. (20. 33. B.)
- Materia** in dict. Forma. (20. 33. B.)
- Materia** ab ipsa Possibile id quō a Necessario differt atque Contingens expullulant. 57. E.
- Materia** in ipsa & propter materiam ea constat facultas que in aptitudine spectatur. 57. E.
- Materia** potestate omnia, nihil actu obrinet. 57. E.
- Materia** obscurior priuatio. 57. E.
- Materię** non inest Impossibile. 57. E.
- Materia** entia qualia. 57. H.
- Materia** semper potestate, actu forma: composituz forma siue actu imptitum. 57. I.
- Materia** quæ prorsus careant. 57. H./I.
- Materia** an cælestium. 58. B.
- Materia** q̄ idonea formæ p̄petuo retinendæ: que vero p̄ vices suscipiendæ atque amittendę. 58. B.

INDEX

- Materia** sex rerum iure appellata. 7. H.
Materię ratione præditum genus esse. 16. G.
Materię pprię pfectrix dñia, pferim postrema. 16. G.
Materia duplex. 16. G.
Materia in Propõne qd. & vnde dicta. 21. A. / 49. I.
Materia in dict. Impossibilis, Necessaria, Contingens.
Materia vel analogũ materię est Subtũ ipsum. 21. B.
Materię rõnẽ hñt impfinitę Propõnes ad pfinitas. 26. D.
Materia, quĩ isformis, formam adeptis est inferior omnibus: eorumq; deterioribus propinquier. 26. D.
Materię ob fluxibilitatem ferri generabilia in ois generis mutatione natura voluit. 31. F.
Materia quomodo non ens. 49. C.
Materię quot Propositionum. 11. A. / 49. I.
Materias in ipsa rerum earum quę sunt in Propositionibus sumptę natura spectari. 49. I.
Medici quõ vere p̄sagiant d̄ futuris circa egrotos. 31. K.
Media ex contrariis profiscuntur. 60. I.
Memoriã perẽnẽ vocũ tueri, finis literarum. 5. B.
Mens humana q̄ mēsurã cognoscat ciuiles functiões. q̄.
Mens humana q̄ mēsurã cognoscat seipsa, qua vero.
Mens humana qua mēsurã cognoscat diuina. 31. G.
Mens humana quando in summum suę ipsius perfectiõnis apicem euecta. 31. H.
Mens, in dict. Intellectus, Animus.
Mentis conceptus cõmunes, principia Geometrię. 2. D.
Mentis conceptus primum ac p̄ime significantur a Vocibus: deinde res. 4. K.
Mentis inter conceptus & Res an qdquam fit. 4. K.
Mentis conceptus cause Vocum. 5. A.
Mētis pmũ ī pceptib⁹ verũ & falsũ; post ī vocib⁹. 5. A.
Mentis conceptus qui simplices q̄ compositi. 5. A.
Mentis qbus in pceptibus verũ & falsũ; qbus non. 5. A.
Mentis conceptus inter nos declarantia. 5. B.
Mentis conceptum nullũ significant voces Infantium: sed quosdam affectus dispositionesq; 7. I.
Mens cur Gręcis masc. generis. 8. J.
Mens illustratrix Animę. 8. K.
Mentes impmisitẽ oĩnõ materię sunt Dij. 30. K.
Mens humana qñ pariter vt̄ intelligibilis rei nã postulet̄ intelligat: quando præstantius, qñ vero deterĩ. 31. C.
Mens sacra quę. 57. K.
Mente quę volutamus ijs consequentia sunt quę voce explicantur. 58. G. / 59. I. / 63. D.
Merops, i. homo vnde Gręcis dictus. 9. E.
Metaphysicę munus. 16. G. / 19. F.
Metaphysica, in dict. Philosophia prima.
Minusq; categorema qd significet Stoicis. 10. K.
Minusq; parasymbama qd significet iisdem. 10. K.
Mobilia quę. 56. F.
Modales quę transposititia: quę simplices. 53. B.
Modales cõtrarię q̄ dictę ab Aristotele. 54. C.
Modorum princeps Necessarius. 57. D. / E. / G.
Modo præditis in Propositionibus quando duob⁹ modis fiant negationes. 52. A.
Modo quando duplici sensu neclatur negatiua particula ad negationem faciendam. 52. C.
Modo p̄ditę pfinitę Negationes quõ fiant. 52. C.
Modo p̄ditis in Propõnibus eundẽ hñt ordinẽ ipm/ẽẽ/ & nõ eẽ/ ad modos, quẽ subiectę res ac prædicatę ad ipsum/ẽẽ/et/ nõ esse/ obtinet̄ in mō carentib⁹. 53. A.
Modo præditarũ Propõnum consequentię. 52. I. / 53. D.
Modo p̄ditarũ Propõnum differentię. 50. G.
Modo p̄ditarũ Propõnũ Contradiçtiões quot. 50. H.
Modi maxime principes tres. 50. H.
Modi præditis in Propositionibus quomodo ex Affirmatione fiat Negatio. 50. F. / 51. G. / H. / I. / K.
Modo p̄ditę Propõnes quõ a carẽtib⁹ differat. 51. G.
Mõ p̄ditę Propõnes pfectę nõ sunt sine/ẽẽ/ vbo. 50. I.
Modi vltus in Propositione. 2. F.
Modus quid. 49. H. / 50. B.
Modorum numerus. 49. H. / 53. C.
Modos cur solos quatuor sumperit Aristoteles in Propositionibus cum modo. 49. H.
Modi q̄ maxie vltus & rerũ naturę familiarissimi. 49. H.
Modi quomodo a materijs differant. 49. I.
Modi a quatuor illi materijs affines tatum accõmodentur Propositionibus. 49. K.
Mõ an vsq; alio vltus Aristoteles pter q̄tuor illos. 49. k.
Modus ne fit ipsum inesse. 50. A.
Modus ne fit ipsum solum. 50. C.
Modus non copulatur subiecto. 50. C.
Modus pars p̄statißima in Propõne modũ hñte. 50. F.
Modus quid significet. 50. F.
Modus impossibilis solam rei subsistentiam destruit, nõ etiam subsistendi modum. 57. C.
Moliri quid. 34. F. / 35. A.
Monstrorum generatio vnde. 31. B.
Monstra cur rara. 31. B.
Mõrum ad moderatricem Philosophiam quomodo spectet theorema de futuris contingentibus. 30. G.
Mõrũ moderatrix Philosophia qd assumat. 50. G.
Mõtus cælestium semper absolutus. 56. G.
Mõrum abolere tentantes rationes confutatu non faciles a quodam conscriptę. 58. H.
Moueri omnia Heracliti positio. 3. C.
Multiplia cognoscũt Dij forma simplici. 31. I.
Mutabili prius immutabile. 31. C.
Mutatum quod est, vel natura aptuz mutationi nõ sunt apud Deos. 31. C.
Myconij calui. 63. A.
N A M / pro/ergo. 59. k.
Naturis robustioribus cur maior debeatur cura, q̄ exilioribus, quominus corrumpantur. 55. B.
Natura raro non recte efficit quod intendit. 31. B.
Naturã nihil frustra agere, & geometricis demõstratũ eñtẽ cessitatib⁹ & euidẽcia oĩ certũ demõstratione p̄stet. 34. E.
Nã an cogitaciõ vtat̄ velut isitõ ad exitũ actionũ. 34. F.
Natura, in dict. Prædicatio.
Naturę rerum familiarissimi modi qui. 49. H.
Nã excellẽtiõ Rõnalis atq; artifex in nobis vis. 5. B.
Nã ex ipsa agũt̄ Bruta, nõ ex arte; Intellectu orbata. 5. B.
Naturalibus insitris vitę Ars, aliaq; sibi artificialia comparat ad proprias actiones obeundas. 15. B.
Naturã rerũ sola Demõstratiõẽ exacte cognobilis. 15. E.
Naturalem ad Philosophiam quomodo pertineat Theorema de futuris contingentibus. 30. G.
Natura an cogat omnia. 31. B.
Natura nõ p̄õ: suo fini quidq; moliri cõtrarium. 31. B.
Natura & Ars causa circa frequẽs cõtingens. 3. B.
Naturã existẽdi signatũ qd p̄õnis signatũ pueniat. 9. B.
Nãlis ois facultatis & instrumentum natura esse. 14. I.
Natura ne in nobis facultatis instrumentũ Oĩõ ipsa. 14. I.
Naturales facultates omnes egent instrumentis. 14. I.
Nãlibus a facultatib⁹ pfecta opera positione eẽ p̄nt. 14. K.
Natura esse quot modis capiat. 3. G.
Natura esse, in d. Nõia, in dict. Preter naturam.
Naturę rerum scientis, eiq; ministrantis tantũ esse nõmina indere qui dicant. 8. I.
Nãlis quõ in nobis facultatis insitẽm Oĩõ fit, si oẽ nã sit nãlis facultatis insitẽm, Oĩõ aut̄ positioẽ p̄stet. 15. B.
Naturę sciariũ iudiciũ rerũ ad humani ingenij summum exercuit Proclus diuinus p̄ceptor Ammonij. 1. A.
Naturę solius opus Vox. 4. C.
Natura si genus sit, est & Species natura. 4. C.
Natura constantia quõ differũt a positu p̄sistentibus. 5. C.
Natura

Natura vna Vniuersi. 5. C.
 Naturalibus superiorū substantiarum tres primordiales gra-
 Natura significantes Voces quæ. 7. C. (dus. 6. E.)
 Natura significantes Voces an Nomina. 7. H.
 Natura significantes Voces in Nomine quæ. 7. k.
 Neapolis. i. Noua ciuitas, nomen, an oratio. 8. E.
 Necessaria materia Propositionum quæ. 11. A.
 Necessaria i mā q̄ veræ q̄ falsæ ppōnes. 21. H. / 22. E. / 30. C. E.
 Necessariū, Cōtingens, Impole quō differant. 33. E.
 Necessarij diuisio. 35. G.
 Necessarium quod. 35. H. / K.
 Necessarium & ptingēs opposita. 52. H.
 Necessarij τ ipōsis Propōnes quō idē valeat. 52. H. / 54. E.
 Necessē est fieri qui dicit minus cōmouet dicente ipōsi-
 bile est non fieri. 33. G.
 Necessē ē nulli vñ nō oī, Affirmatiōes ne an Negōes. 52. F.
 Necessarij Cōtingētisq̄ ppōnū iuetio mutue ptingē. 52. I.
 Necessarij Contingētisq̄ consentientes Propositiones
 an aliqua in parte differant. 52. I.
 Necessariū quō pns Possibili. 53. F. / H. 54. D. / G. / H.
 Necessarij quod cur pns videat Pōsis Affirmatiōis. 53. H.
 Necessē non esse, τ non necessē esse quando simul falsæ,
 vel simul veræ. 54. C. / D.
 Necessē non esse, & non necessē esse cur contrariæ Pro-
 positiones dictæ sint Aristoteli. 54. C.
 Necessē eē, & nō necessē nō eē qn simul veræ vel simul
 falsæ; & cur p̄riæ ab Aristotele vocent. 54. C. / D.
 Necessario an consequens Possibile. 55. D. / H.
 Necessario quod cōsequens possibile: qd non. 55. F. / K.
 Necessario an consequens sit contingens. 56. I.
 Necessitate an fiant omnia Theorema p̄tinens ad totam
 Philosophiam. 30. C.
 Necessitate oīa qui fieri dicūt quo referāt rerū cās. 30. H.
 Necessitate oīa fieri asserētū rōnes; cōfutatiōesq̄. 30. 1.
 Necessitate fieri dicentes. in dict. Cōtingens negātes.
 Necessarium inter & Impossibile medium Possibile vel
 contingens proprie dictum. 63. H. / 56. E. / k.
 Necessē in dict. non.
 Necessarius princeps modorum. 57. D. / E. / G.
 Necessē quod est, id actu est. 57. D. / G.
 Necessariū sempiternis diuinisq̄ p̄petit reb⁹. 57. E. / H.
 Necessarium proprie quod. 57. H.
 Negōne q̄le faciat Prædicatus infinitus in Singularibus.
 Negōne q̄le faciat Prædicatus infinitus in Imp̄fnitis.
 Negōne q̄le faciat Prædicatus infinitus in Præfnitis.
 Negōne q̄le faciat Prædicatus infinitus in Particularib⁹.
 Negōne q̄le faciat Prædicatus infinitus in V̄lib⁹. 36. C.
 Negō an fiat ex Verbo infinito 36. F. / 62. F. 62. D.
 Negōnes quoq̄ ad ipsas res porrigit p̄mi Entis. 43. A.
 Negatio v̄lis cur in seipsa reflectatur. 43. B.
 Negare ēt ver⁹ eē i v̄lib⁹ si rogatū ificiari ver⁹ sit. 43. D.
 Negationi interrogatæ quomodo respondendū. quomō
 vero toti Contradictioni. 46. C. / D.
 Negationes quō duobus modis fiant in Propōnib⁹ mo-
 do p̄ditis: quō in præfnitis sine modo 51. K. / 52. A.
 Negationes p̄fnitæ cum modo quomodo fiat. 52. C.
 Negationibus faciendis priuatiuas esse oportet Proposi-
 tiones, non Terminos. 52. C.
 Negationes contrariorum mediæ sunt eorūde. 59. C.
 Negatio nō p̄fectam oīno ab Affirmatiōe differentiam
 comprehendit. 59. D.
 Negatione ex ipsa generatio quando. 60. I.
 Negatio quando Affirmationi contradicat. 36. C.
 Negatio quando Affirmationi consonet. 36. C.
 Negatio quādo Affirmationi cōtraria sit. 36. C.
 Negatio. in dictione Affirmatio.
 Negatio essentia priuationem significat. 4. H.
 Negō cur nō sit infinitū Nomē aut Verbū. 10. D. 43. H.

Negationis definitio. 19. A.
 Negatio particularis an cum vniuersali Affirmatiōe su-
 mul falsa sit in materia impossibili. 22. D. / 26. k.
 Negatio in quibus vera vel non vniuersalis.
 Negatio in quibus vera vel non particularisq̄. 22. F.
 Negō quot modis diuersus signet ab Affirmatione. 23. G.
 Negōnuz p̄fnitarū vtra deterior. 26. E. (60. I.)
 Negatio in p̄fnita particulari ne Negationi an vniuer-
 sali tantūdem valeat. 26. F. / K. / 27. E. / G.
 Negatio v̄lis an deterior particulari. 26. E. / K.
 Negatio particularis nihil inuehit: sed v̄lem Affirmatio-
 nem dūtaxat tollit. 22. E. / 26. K.
 Negatio particularis nihilo minus abnegat v̄li. 26. K.
 Negatio imp̄fnita quō pro vniuersali vsurpetur. 26. k.
 Negatio præfnita an verax in materia sola impossibili
 quo modo & vniuersalis. 27. C.
 Negatio in: p̄fnita quō suæ Affirmationi cōcurrat: quo
 modo vero contradicat. 27. G. / 28. E.
 Negōne imp̄fnita cur nemo vsus Veterū p̄ticlari. 28. B.
 Negationes p̄fnitæ verbo/est/negatiuam iungētes parti-
 culam cur rariores apud Veteres. 28. B.
 Negatio imp̄fnita a negatiua incipiens particula magis
 ad vniuersalem declinat. 27. H. / 28. E.
 Negatio quid dicat. 61. C.
 Negatiua p̄ticula diuisiui cuiusdā ins̄ri vsum in orōne
 Negatiua particula. in dict. Non. (exhibet. 6. K.)
 Negatiua particula vt ex Affirmatiōe fiat Negō qn τ q̄re
 applicāda Prædicato. 16. E. / 20. H. / 27. E.
 Negatiua particula vt ex Affirmatiōe fiat Negatio qn &
 quare applicāda ascititiæ Præfnitioni. 22. G.
 Negatiua particula vt ex Affirmatiōe fiat Negatio qn &
 quare applicāda Apprædicato. 37. C.
 Negatiua particula vt ex Affirmatiōe fiat Negatio qn &
 quare applicāda Modo. 50. F. / 1. / 11. C. / 51. G.
 Negatiua p̄ticula parti p̄statori semp admouēda Propō-
 nis, vt ex Affirmatione fiat Negatio. 16. E. / 20. C. / 22. G.
 37. C. / 50. F.
 Negatiua p̄ticulā Prædicato iungentes p̄fnitæ Propo-
 sitiones quid significant. 27. I.
 Negatiua particula quā faciat Negōne ascititiæ Præfniti-
 onis Affirmatiōis addita: quā autē verbo/est/aut si cū
 hoc ad Prædicatū exaudiat. 27. E. / G. / k. / 28. E.
 Negatiua particula in simplicibus Affirmatiōib⁹ cōposi-
 tum Prædicatū hntib⁹ cui p̄dicatum componētū No-
 minum applicāda vt trāsposititiā fiat Affirmatio. 39. F.
 Negatiua particula quādo duplici sensu modo iungatur
 ad Negationem faciendam. 52. C.
 Negatiuæ cautio adhibendæ partiæ in Negationibus
 præfnitis faciendis. 41. A. / E.
 Negatiua p̄ticula trāsposita quō imuter ppōne. 44. G. / I.
 Negatiua particula si cum verbo/est/iuncta trāspōnat,
 aut non mutet Propositionem. 44. G. / 45. A.
 Negatiua particula cum/est/verbo trāsposita quomodo
 Negationem & imuter: & non. 45. B.
 Neutri generis ratio. 9. A.
 Nomine finito significari vtrūq̄ opz cōtrario. 59. F.
 Nomine infinito qd significatum contrariū. 59. G.
 Noīa nostra si p̄cādo, vel imp̄cādo proferantur, pla-
 ne nos iuuant, aut lædunt. 9. F.
 Noīa τ v̄ba nā tm eē quō p̄bet Alex. Aphrodisiēsis. 9. G.
 Noīa & v̄ba voces nō absolutæ, sed materiae rōne. 9. H.
 Nominis re vera definitio quæ. 9. I.
 Nomen quomodo nota τ artificiale simulacrū. 9. k.
 Nominis definitio fm Platonem. 9. K.
 Nomina quot modis a nonnullis dicantur esse natura:
 quot vero positione. 9. G. / H. / I.
 Nomen cuiq̄ assignatū rei a Natura dicentes. 9. G.
 Nomina naturalibus nō artificialib⁹ visibiliū rerū im-
 Tab. p̄hef. Ammo. c

INDEX

- ginibus similia esse dicentes. 8. G. (rū imagib^o. 8. G.)
 Noia q dicat silia naturalib^o nō artificialib^o visibilitū re-
 Noia qui dicant similia imaginibus a pingendi arte per-
 fectis, non autem naturalibus. 8. H.
 Noia idere q dicat cuius licere. 8. I. (quō. 8. I./9. H.)
 Noia nō a Nā procreata, sed ab rōnalis, Aie idagatiōe; &
 Noium masculino a feminino, neutroue genere pnun-
 ciandorum ratio apud Græcos 8. I. 9. A.
 Noia quo significatu eadē τ natura sint, & positioe. 9. B.
 Noia studet Aristoteles consona rebus ostēdere. 9. D.
 Nomen infinitum primus vocavit Aristoteles. 9. D.
 Nomina quō natura sint, si res eadem pluribus sæpe vo-
 cetur. Nominibus; si etiā transponantur. 9. D.
 Noia natura eē, a trāspōne vel euidēter ostendi. 9. D.
 Noius qn vtamur trāspōne. 9. D. (rē illi^o rei pūciat. 9. D.)
 Noius cuiusq; rei multitudo nil phibet qn qōlibet natu-
 Nomina positioe pōstare negantiū confutatio. 9. F.
 Nomē τ Verbū necessarie ptes solē ad Enūciatiōes fa-
 Nomē, vñū ex pncipijs Enūciatiōis. 1. D. (ciēdā. 3. F.)
 Noibus & verbis constat omnis Enunciatio. 3. B.
 Nomē quō differat a ḡbo, voce simplici, Dictiōe, Termi-
 Nomina quē dicātur. 3. E./I. (no. 3. D.)
 Nomē τ ḡbū cur solē ptes Oronis hic ptractent. 3. F.
 Nominibus an compōdantur Aduerbia, vt Alexander
 Aphrodisiensis putat. 4. A.
 Nomē oino aut ḡbū ps Enūciatiōis: nō tñ ps ei^o oino ē
 Nois pnoisq; signatio quō differat. 4. D. (ip̄ ḡbū. 4. C.)
 Nomen est in Animo voce, τ scriptura. 5. I.
 Nomina τ ḡba excomposito, voces autem natura eē, vñ
 palam fiat. 6. A.
 Nomina & verba Animi cōceptui similia qui sine com-
 positione est ac diuisione. 6. H./12. K.
 Nomina vel verba, etiā; cōposita, nisi quid eis addatur,
 nihil veri aut falsi significant. 6. H.
 Nominum cum verbis copulatio in Enunciatione quæ
 non verum aut falsum declarat. 7. A./10. H.
 Nois casus cui iūctus ḡbo nō pficiat Enūciatiōe. 7. A.
 Nomen quid. 7. F.
 Nomen cur prius verbo. 7. G.
 Nomina quid significant. 7. G.
 Nominis materia quæ vox, quæ genus eiusdē. 7. G.
 Nominis definitionis genus. 7. G./9. I.
 Nominis definitionis differentie. 7. H.
 Nomina non sunt voces quæ non significant. 7. H.
 Nomina ne sint voces quæ natura significant. 7. H.
 Nomen & ḡbū in qbus conueniāt differantq;. 8. A.
 Nois tpalis signatio quō differat a ḡbi signatiōe. 8. B.
 Nomē temporale an tempus significet. 8. B.
 Nomen licet integrum, in cōpōne nihil significat. 8. C.
 Nominum quomodo non significant partes simpliciū;
 quomodo vero compositorum. 8. C./E./14. F.
 Noia ēτ pposita simpliciū signatiua sūt Ai pceptuū. 8. D.
 Nomina quō ab orationibus ijs discernas q p eadē syl-
 labas cum Nominibus pnūciant, vt Nouaciuitas. 8. E.
 Noiare q pprie dicerent Cratylo τ Heracliro. 8. G.
 Nominare cuius sit. 8. H./I.
 Nomē & ḡbū solæ ptes Oronis ēτ fm Platonē. 10. A.
 Nomē infinitū qd: τ vñ dictū. 10. B./C./10. K./36. A./61. F.
 Nominis infiniti significatio. 10. B./C.
 Nomen infinitum quō non negatio. 10. D. 43. H.
 Nomen infinitum quomodo non oratio. 10. D.
 Nominis casus an Nomina. 10. E.
 Nois pnūciatio q in recto sit, an casus dicēda. 10. F.
 Nois rectū quō casus eē negent Peripaterici. 10. F.
 Nominis rectū quō casus esse affirmēt Stoici Grāmati-
 Nois casus vñ dicti. 10. F. (ciq;. 10. F.)
 Nomē & infinitū Nomē quō pueniant, differantq;. 10. C.
 Nomē τ casus Nois quō pueniāt drantq;. 10. H./11. D.

- Nominis solo casu vno pōtās Oratio quæ. 10. H.
 Nominum casibus quæ constructa verba veram vel fal-
 sam orationem conficiant. 10. I.
 Nomen quid proprie. 11. A.
 Nominis definitionem cur nō pncipia sermonis de No-
 mine reddiderit Aristoteles exq̄tissimā. 11. A.
 Nomen quot modis capiatur. 11. A./14. D.
 Nois appellatione quādo veniat τ verbum. 11. A.
 Nominibus pprie Articulus additur. 11. B./12. C.
 Nois casus cū ḡbo/ē/ñ pficiat Enūciatiōes. 7. A./10. H./11. D.
 Nomē τ verbū in qb^o pueniant differantq;. 11. F. k.
 Nomen & verbum duē solæ species vocum significati-
 uarum etiā secundum Platonem. 11. I.
 Nomen nō prædicatur sine verbo aliquo, vt/est/vel/nō
 est. 11. k./12. C./37. C./38. F.
 Nomē quō p̄dicet vt de subto: quō ḡbo vt i subto. 12. A.
 Noibus q̄tenus significant Aētiōes Passionesq;. 12. C.
 Noia qn sint ḡba ipsa infinitiua; quando non. 12. C.
 Nomine quādo nihil differat p̄dicatū verbum. 12. C.
 Noia ab Arist. iposita. 9. D./10. E./11. E./12. F./18. B./19. E.
 Nomen quōuis, si p̄dicetur, transit in verbum. 12. I.
 Nomina hūt ex ḡbis p se prolatis. 13. I./37. A./38. H.
 Nomen τ verbū quibus rebus differat ab Oronē. 13. k.
 Nois ptes vel verbi cur nō pprie partes ēτ oronis. 14. C.
 Nominum partes nihil significant, quoniam sola pnun-
 ciatione partes sunt, non etiā vi significandi. 14. C.
 Nomē & verbū duob^o modis ptes sunt oronis. 14. C.
 Nomen τ verbum exiguæ Orationis portiūculē dictē a
 Platone. 14. D.
 Nomen, in d. Vox simplex, Dictio, Verbum, Terminus,
 Subiectus, Orationis pars.
 Noium vel Rerū significationis instrū Oratio. 15. A.
 Nomē infinitū Grāmatorū qd & cuius vsus. 16. K.
 Nomē Dictiōis tm vocabulo appellat, nō ēτ Enūciatiō-
 Nois aut ḡbo nō p̄tinet interrogatio. 17. k. (ms. 17. G.)
 Nominis vniuersalis significatio quomō differat a Præ-
 finitionis vniuersalis significatione. 14. A.
 Nomen quoq; infinitū quodā pacto vñū indicat. 36. A.
 Nomine τ verbo, vel infinito Nomine τ verbo constat
 omnis Affirmatio Negatiōq;. 36. B.
 Nomen finitum prius infinito. 36. B.
 Nomen finitum quot modis vnum. 36. D.
 Nomen infinitum quomodo vnum. 10. D./36. D.
 Nomē infinitum quō Nois expers vocetur. 36. D.
 Nomen finitum vel infinitum quomodo differat a præ-
 finito vel imprē finito. 36. I.
 Nomina infinita prædicato addita quæ Affirmationes
 faciant simplici concurrentem: quæ non. 39. G.
 Nomine infinito p̄ferēdo minus veri sum^o q; finito. 43. I.
 Nois infinito qd addēdū vt verū aut falsū signet. 44. A.
 Noia τ ḡba si trāspanant i Propōne, idē signant. 44. D.
 Noia τ verba trāspanere quoz iterfit; vel nō. 44. F.
 Non. in dict. Negatiua particula.
 Non ens vsq; ad ipm vis porrigit p̄mi entis. 43. A.
 Nō ens qd opinabile τ noiabile: qd nō. 42. K./49. A.
 Nō/ois/alcititia p̄finitio qd significet. 11. C./12. D.
 Nō amplius qd dē apud Deos nō est; neq; nōdū. 3. C.
 Nō ente de ipso quō affirmatiue p̄dicet qd q;. 42. H.
 Non ente de quo prædicetur. 42. K.
 Non ens quod apud Deos non fit. 31. C.
 Non ens quotuplex. 31. C./49. B.
 Non ens. i. falsum, in quibus. 19. F.
 Non esse quomodo & cōpositionem significet. 13. H.
 Non ente de ipso vere prædicari negatiue quid potest:
 affirmatiuæ non potest. 12. G.
 Non homo & similia quō infinita Noia. 10. B./C./36. A.
 Nō hō & silia cur neq; ofones, neq; Negōnes. 10. D.
 Nō hō & similia nullā sui ptē significantē habēt. 10. C. 7
 Non

INDEX

- Non homo & familia quid significant.** 10. C.
Non contingens quot modis capiatur. 56. k.
Nō necesse ēē/cur illi/Nō ipse ēē/ōnis non fit. 57. B.
Non ens non contrarium Enti. 59. D./61. D.
Non ens quod repugnare enti videatur. 61. E. (lū. 61. H.)
Nō bonum p̄mus a bono egressus: extremus elapsus ma-
Non æquali existenti cur subiectum inæquale: nihil aut
ei quod non est æquale. 43. C.
Non ens quō esse dicatur vel non esse. 48. F./49. A.
Non ens quod in rebus omnibus. 49. B./61. F.
Nōdū qđ dicif, apud Deos nō est: neq; nō ampli. 31. C.
Nō valet, & familia quō verba infinita. 11. E./36. A.
Nota & Simulacrum quomodo differant. 5. D.
Nota genus Nominis. 9. I.
Nota seu signum qđ significet Platoni & Aristoteli. 11. J.
Notitia coniecturalis in quibus: vel non. 31. C.
Nouaciuitas, nomen, an oratio. 8. E. (tio. 52. F.)
Nullū iustū hoies ēē p̄tigit, Affirmatio nelhæc an Nega-
Nullus ascititia p̄finitio quid signet. 21. C. 21. I. 41. k.
Nullus in dict. V deis. V theis.
Nullus & non aliquis quomodo diff. 23. A.
Nullus cur Prædicato copulari posse videatur: /Omnis/
autem non. 25. G.
Nullus præfinitio quomodo intelligenda cum dicimus
nulli contingit. 52. E.
Numeri sectio in infinitū sola aptitudine. 58. D.
O B L I V I O vnde. 3. B. D.
Ois nomē, nō vñ ip̄z signat: sed v̄iter in eē. 10. G./14. A.
Ois ascitia p̄finitio qualis. 21. C. (25. G./41. A./H.)
Omnis. in dict. Non omnis.
Ois & /s/ singularis Græcorum articulus quō pueniant
differantq;. 23. B./62. I.
Omnis quō differat ab vniuersali. 14. A./25. G.
Ois p̄finitionem Prædicato copulari Propō, cur sola ex-
plodatur ab Aristotele inter eas quæ Præfinitionū ali-
quam Prædicato adnectunt. 14. C./25. B.
Ois p̄finitioi tātūdē valēs articulus. 25. B./39. D./62. H.
Ois p̄dicatio iustū qñ ps p̄dicati, nō aut p̄finitio. 25. D.
Omnis p̄finitionem cur non ferat Prædicatū, cū/Null-
us/copulari illi posse videatur. 25. G.
Ois p̄finitio quō itelligēda cū dicim Contigit oī. 52. E.
Ois quō differat a dualib pluralibusq; articulis. 62. I.
Opifex causa quotuplex. 31. F.
Opinabilis atq; apparētis sumptio qñ fit disputatoria p
Opinabile nō ens quō. 49. A. (positio. 46. I.)
Opinio in quo genere facultatum Animæ. 1. I.
Opiniones quæ Positionum nomine dicantur. 3. B.
Opinio an nostræ voluntatis. 32. B.
Opiniones diuersæ an ex materiæ differentia. 32. C.
Opiones p̄rie nō eo definiunt q̄ sint p̄trarioz. 60. B.
Opiniones contrariæ quæ. 60. D.
Opinio quæ simplex: vel non. 61. G.
Opinio vera nūq; verę cōtraria. 62. B./C./H./63. E.
Oppōnū duæ spēs cōmunissimæ in Propōnibus. 19. E.
Opposita circa ipsa potest idē simul agere. 39. H.
Opposita simul suscipiūt & p̄tates qđā rōnis exptes. 55. E.
Opposita a qb̄ simul nō suscipiant facultatibus. 56. B.
Oppositio quid significet. 61. D.
Optatiua oratio qualis. 1. C.
Optatiua oīo de p̄catuē nomine a Stoicis dicta. 1. D.
Optatiua oīo quō a p̄cipiscēdi facultate emanet. 1. I.
Opus a nāli facultate p̄fectū natura esse potest. 14. k.
Oracula cur ambigua de futuris p̄nūciant. 32. A.
Oratio quid. 4. k.
Orationis species. 1. C./4. G./H./15. C.
Oīonū cur de sola enūciatiua hoc libro tractet. 1. D.
Oratio q̄ capax veri & falsi, quę non. 1. D. 7. A.
Orationis cuius vsus ad demonstrationem. 1. D.

- Oīonū singulę spēs quō nominent a Stoicis.** 1. D.
Orationis species apud Stoicos quot & quæ. 1. D.
Oīones quæ Stoicorū subijci queāt Enunciationi. 1. D.
Oīo. i. dictio. Enūciatiua, Vocatiua, Impatiua, Optatiua,
Pronūciatū, Dep̄catiua, Appellatiua, Iurandi, Expositi-
ua, Suppositiua, Pronunciatio similis, Addubitatiua,
Prædicatiua, Propositio.
Orationes vt Enunciationes, nō vt Propōnes hoc volu-
mine inspectant, in Resolutorijs contra. 1. G.
Oīonis q̄ spēs a qb̄ Aīæ p̄deāt facultatib: & quō. 1. I.
Oīonis partes q̄ necessariæ Enūciationi: q̄ non. 3. F.
Oīonis ex p̄tib cur de solo noie & v̄bo hic p̄tractet. 3. F.
Oīonis partes q̄ in Enūciationē p̄ferantur: q̄ non. 3. F.
Oīonis p̄tes p̄ significatiuę p̄sonarū, vel actionū passio-
nūue, aut cuiusdam harum complexionis. 3. F.
Orationibus quibus q̄ cōferāt Aduerbia. 3. G./H.
Orationis partes, p̄prie q̄ nō putent Aristoteli, q̄uis alio
quin in Enūciationē conferatur. 3. I./4. C.
Orationis quæ p̄prie partes esse non possint. 3. k.
Oratio pars Locutionis. 3. K.
Oratio quomodo differat a Locutione. 3. K.
Oratio quæ p̄prie, quæ cōmunius dicatur. 4. A.
Oīonis an simpliciter genus vox. 4. G./5. K./7. G.
Oīonis mā q̄ vox, Noīsq; & v̄bi, q̄ gen. 4. H./5. K./7. G.
Orationis genus quod. 4. H./9. I.
Oratio est in Animo, voce, & scriptura. 5. I.
Orationis diuisio quæ. 6. K.
Oīones signatiuæ sunt cōpositorū Aī p̄ceptuum. 8. C.
Orationes iisdē syllabis, platas cū noīb vt Nouaciuitas,
quō ab iisdem discernas Nominibus. 8. E.
Oratio quæ secūdum Platonem. 9. K.
Oīonis solæ p̄tes Nomē & v̄bū etiā fm Platonē. 10. A.
Oratio cur nō fit infinitum Nomen. 10. D.
Oratio quæ solo vno constet casu. 10. H.
Oīonē verā aut falsā q̄ faciāt v̄ba casib p̄structa. 10. I.
Orationes quæ ex solis verbis compositæ. 11. F.
Oīo vna q̄ vñū signat an Aristo. dicta a Platone. 11. I.
Oīonis p̄tib oib̄ quō p̄ponāt Græci Articulum. 12. D.
Oratio quibus rebus a Nomine & v̄bo differat. 13. k.
Orationis quę partes significant: quę nō. 13. K./3. I.
Oīonis p̄tes quot modis significatiuę esse possit. 14. A.
Oīo q̄s signatiuas p̄tes semp̄ habeat: q̄s nō semper. 14. B.
Oīonis p̄tes cur nō p̄prie sint Noīs partes vel v̄bi. 14. C.
Orationis partes quæ primæ. 14. D.
Orationis partes eēdem esse & non esse possit. 14. C.
Orationis partes duobus modis Nomē & verbū. 14. C.
Oīonis exiguę portiūculæ Nomē & v̄bū dictę a Platō
Oīone oīs partē significantē habeat. 14. D. ne. 14. D.
Oīone an solo constare possit noie, vt Atride. 14. D.
Oratio est & imperfecta. 14. G.
Oīo signatiua ē oīs, nō vt instr̄m, sed ex cōposito. 14. H.
Oratio quæ enūciatiua: quæ non. 14. H.
Orationes q̄ p̄tineāt ad Philosophos. 14. H./15. D./F.
Oīones q̄ p̄tineāt ad Oratores aut Poetas. 14. H. 15. D. F.
Oīonē n̄ pōne, s; nā eē p̄tēdēs sylls; eiusq; p̄tutio. 14. H.
Oratio an naturalis in nobis facultatis instr̄mētū. 14. I.
Oratio cuius opus facultatis. 14. k.
Oratio instr̄m Noīum vel Rerū significationis. 15. A.
Oratio instr̄mētū cogitatricis Animæ. 15. A.
Oīo si positu p̄stat, quō nālis in nobis facultatis instr̄uz;
cū oē naturalis instr̄m facultatis natura p̄stat. 15. B.
Orationum artis munus. 15. E.
Oratio sese habet ad aliud duobus modis. 15. F.
Orationis duplex vnitas. 15. H. (vna. 16. A.)
Oīo vt hęc/Sole terram illustrāte dies ē/quō p̄iūctione
Oīo plurib p̄stās noīb̄ qñq; p̄ termino Propōnis. 16. C.
Oīo vna ex qb̄ significatis reb̄ fieri possit, vel nō. 16. I.
Oīone in omni Dictio significatioq; ex necessitate spēs
Tab. i. pihe. Ammo. c. 1)

INDEX

- Etantur.** 16. k. / 18. F.
Orationis differentia quæ circa dictionem: quæ vero circa significationem. 16. k. / 18. F. / G.
Oratio vna ne an multæ quomodo a significatis diuides. 17. B.
Oratio coniunctione vna quot modis. 15. H. / 16. A. / 17. B. / 18. C.
Oratio simplex vel cõposita quot modis. 18. B. / C. / D. / E.
Orationis veritas ex rei essentia: non cõtra. 34. H. / 35. D. / E. / G. / 42. A.
Orationes interpretes rerum ob idq; ipsarum imitatur naturam. 35. I.
Orone cui occurraf Interrogationi, cui vero nõ. 46. C.
Oratoribus quæ propriæ Ofones, aut Poetis. 14. H. 15. D.
Orator voces cõsiderat potissimum. 23. E.
Oratores q̄ curê in orone Philosophi non. 44. G.
Oratores periti accusando Virtutes ad pxima trãserunt vitia. defendêdo, vitia ad p̄pinquas agût virtutes. 60. I.
Ordo temeritatê præcedit in rebus vniuersis cum Deus fit. 59. C.
Ordo naturalis rerum a perfectioribus tẽdit ad imperfectiora: nostra autê cõtra p̄mouet cognitio. 4. H.
Ordê 15. in dict. V deis.
P A C T O vti folius hominis est. 8. A.
Pædion. i. puerulus cur neutro genere Græci pronunciant. 9. B.
Palati vsus. 6. F. / 14. I. / 15. C.
Parasymbama quid significet Stoicis. 10. I.
Parmenides magnus. 31. I.
Parmenidis positio. 3. C.
Parmenidis locus. 31. C. / I.
Pars in dict. Ofõ. Totum. Nomen. Verbum.
Partes quæ similes, quæ dissimiles. 4. F.
Partes in rebus perfectis ex proxima integritate æstimamus. 14. C.
Particula in dict. Negatiua.
Particula non quæuis sublata totum labefactat: sed ex p̄cipuis aliqua. 20. I.
Particulares Propositiones quomodo differant a singularibus. 21. E.
Particularê cur Theophrastus noiet Infitam. 21. F.
Particularis & v̄lis v̄liter ex aduerso diuidunt. 21. F.
Particulares oppositæ qñ verũ & falsũ diuidant. 21. H.
Particulares oppositæ quando simul veræ. 21. H. / I. / 25. I. k. / 26. C. / 41. k. / 42. A.
Particulares cur subcontrarias nominent. 21. K.
Particulares an re vera oppositæ. 21. A.
Particularis. in dictio. Affirmatio. Negatio. Propositio. Subcontraria.
Particulares cur non etiam intelligantur vniuersalium non vniuersaliter appellatione. 23. F.
Particularibus tantũdem valere impræfinitas. 23. K. / 26. B. C. / 27. G.
Particularibus an tantũdem valeant Impræfinitæ. 26. C. / D. / k. / 27. E.
Particularis Affirmatio in quam transeat Negationem adhibita negatiua particula verbo est. 27. E.
Particularis Affirmatio in quam transeat Negationem adhibita negatiua particula præfinitioni. 27. E.
Particularis Negatio qualis. 26. C.
Particulares quõ simul veræ: quõ contradicant. 37. I.
Particularia in dict. Indiuidua. Singularia.
Participij vsus in Enunciatione. 3. G.
Participij significatio. 3. G. / 4. D.
Participium vnde dictum. 4. D.
Passio in dict. Actio. Affectus.
Passius in dictione intellectus.
Per se prædicari. i. per naturam. 48. K.
Percunctatrix interrogatio quæ. 46. C. / D.
Percuctatrici interrogacioni quomõ occurraf. 46. D.
Percunctatrix interrogatio quomodo ad disputatorias redigatur. 47. A.
Perfectum prius imperfecto. 58. B.
Perfectũ qđ actu cõstat: imperfectũ qđ potestate. 58. B.
Perfectiora imperfectioribus priora naturæ: nobis vero posteriora. 4. I.
Peri hermenias liber. in dictione Liber.
Peripatetici quõ Rectum negent casum esse. 10. F.
Phasis quid. 17. G.
Philosophorum Positiones quæ. 3. B.
Philosophorũ peculiaris Orõ q̄: & q̄: obrẽ. 14. H. 15. D. E.
Philosophia prima. in dict. Metaphysica.
Philosophus p̄mus p̄ncipia sola contẽplatur. 19. F.
Philosophus contẽplatur voces rerum cõphensiois gratia. 16. D. / 23. E.
Philosophiæ ad partes omnes pertinet Theorema de futuris contingentibus. 30. G.
Phorũ nihil refert transponere Noia & verba. 44. G.
Philosophi signatũ attẽdũ potissimũ in orone. 44. G.
Platõis successor Proclus diuinus doctor Ammonii. 1. A.
Platõis loca. 3. E. / 3. k. / 9. B. / 11. A. / E. / H. / 14. D. / 15. E. 18. / B. / 19. F. / 25. D. 31. B. / I. / 35. I. / 43. A. / D. / 46. G. / L. 47. F. / 49. B. / 50. E. / 51. G. / 59. B. / D. / 60. H. / 61. E.
Platonis nomen Aristocles. 5. F.
Platonis Dialectica qualis. 46. I.
Pluuia nomẽ ab Aristõ. ipositũ signata rei p̄sonũ. 9. D.
Poetarum nugæ. 31. D. / 57. K.
Poëticae Orationes quæ. 14. H. / 15. D. / F.
Poëticę p̄ncipia inspicere cuius Artis fit. 15. E.
Ponere quot significet. 3. B.
Porcorum vox an literata, vt coi/coi. 6. G.
Porphyrij Phi expositiones opinionẽsq;. 4. E. / 8. A. / 10. I. 11. F. / 12. B. / 13. E. / 16. E. / 17. E. / 22. G. / K. / 23. C. / 25. k. / 29. I.
Porphyrius cur caput huiusce libri postremum non explanauerit. 58. I.
Positio esse opa p̄nt an facultatib⁹ nãlib⁹ p̄fecta. 14. K.
Percunctatrix interrogatio quorum fit. 46. D.
Positio esse. in d. Nomina.
Positio esse quot modis capiatur. 8. G.
Positio quot significet. 3. B.
Positu p̄stantia quõ differat a nã p̄sistentibus. 5. C.
Positu magis literæ cõstant q̄ voces. 5. C.
Positio esse & natura esse quomodo idem. 9. B.
Possibile & Cõtingens quõ pueniat differatq;. 49. H.
Possibile eẽ & nõ eẽ, vel fieri & nõ fieri, in qb⁹. 34. I.
Possibile quotuplex. 50. H. / 55. F. / H.
Possibile proprie dictum quibus competat. 57. H.
Possibile proprie dictum quid. 56. K. / 57. A. / H.
Possibili quõ p̄ns Impossibile. 53. F. / G.
Possibili quõ p̄ns Necessarium. 53. F. / H. / 54. D. / G. / H.
Possibile & Cõtingens conuertit. 53. D. / G.
Possibilis Affirmacioni cur consequens videatur Negatio Necessarij. 53. H.
Possibile medium inter Necessarium & Impossibile. 53. H. / 56. E. / K.
Possibile an consequens Necessario. 55. D. / H.
Possibile quod non ad vtrũlibet. 55. E.
Possibile æquiuocum est. 55. F. / H.
Possibile quod dicatur de Necessario: qđ non. F. / K.
Possibile a Cõtingente discerni solo nomine ab Aristõ tele videri. 56. k.
Possibile quod. 56. K.
Possibile quod medium inter Necessarium & Impossibile: quod non. 56. K.
Possibile expullulans a materia quod. 57. E.
Postulata p̄ncipia Geometriæ. 2. D.

Postulata

INDEX

- Postulata quoq; Positionū noīe vocari Aristoteli. 3. C.
 Potens nihil signat in nomine Armipotens. 8. C.
 Potestatis quedam nūq; in actum trafeūtes. 57. D.
 Potestate cur actus prior. 57. D.
 Potestas quæ penes actum intelligitur in quibus p̄imum fit: in quibus deinceps. 56. G.
 Potestas ab actu separabilis an in iis quæ nequaquā mouentur. 56. C.
 Potestas quæ in solis generascētib; . 56. F.
 Potestates q̄ in rebus sūt vniuersis non parū abesse quominus sub genus vnū quodpiā referantur. 56. F.
 Potestas quatuorplex. 55. F. H.
 Potestas. in dict. Naturalis, Animaria, Actus.
 Potestates quedam etiam ratione carentes opposita simul suscipiunt. 55. E.
 Potestates q̄ simul opposita suscipiant. 56. C.
 Potestates quæ simul opposita nō suscipiant. 56. B.
 Potestas aptitudinis nulla in Intelligibilibus. 56. G. 57. I.
 Potestas aptitudinis an in cęlestibus. 56. G.
 Potestas q̄ in materia, & ppter materiam. 57. E.
 Potestate & habitu & actu esse quibus competat, vel nō. 57. I. k.
 Potestas ad habitum properat; habitus ad actum, vt ad peculiarem finem. 57. k.
 Potestas inutilis si actus ipsius expers maneat. 57. k.
 Potestate esse, prius tēpore; actu esse, prius natura, in quibus potestas tempore ab actu discernitur. 58. B.
 Potestas in qb̄ ab actu diuellatur sola ratione & cogitatione. 58. C.
 Potestas in quibus ab actu diuellatur tempore: ita tamē vt consequentem ex necessitate actū habeat. 58. C.
 Potestas in quibus ab actu diuellatur tempore, nec consequentem necessario actum habeat. 58. C.
 Potestate sola q̄ cōsistat, nec vnq; in actū pdeant. 58. C.
 Præceptorū gen^o artificiosus & seuez familiare Arist. 1. K.
 Prædicamentis in oibus Bonum spectatur. 48. B.
 Prædicamentorum libri p̄positum. 1. C. H. / 3. F.
 Prædicamentorū loc^o iter cæteros logicos libros. 1. C. H.
 Prædicatiua in Oratione aliud de quo sermo habetur: aliud quod de illo dicitur. 2. E.
 Prædicatiuæ Enunciationi ortum Suppositiua refert acceptum. 1. F.
 Prædicatiua oratio quæ. 1. E.
 Prædicatiuam Orationem cur solam tradat hoc libro Aristoteles: haud vero etiam Suppositiuam. 1. E.
 Prædicatiua ab oratione Suppositiua p̄ficitur. 1. E.
 Prædicatiua oratio vnde dicta. 16. E. / 10. I.
 Prædicatiuus Syllogismus munimē Suppositiuus. 1. F.
 Prædicatiuus simpli Syls dici pōt, Suppositiuus nō. 1. F.
 Prædicatus in ppōne oīno vel Verbū est, vel casus Verbi: forte vero aliquando & infinitum Verbum. 16. C.
 Prædicato maxime principatum deberi in Prædicatiua Enunciatione. 16. E.
 Prædicato Affirmationis quando iungat priuatiua particula, vt fiat Negatio. 16. E. / 20. H.
 Prædicatus potior priorq; Subiecto. 20. H.
 Prædicatio qn̄ de solis fiat Spēb^o, nō ēt Indiuiduis. 21. D.
 Prædicati ex diuisione Propōnes quot & quæ. 21. E.
 Prædicata quodam pacto etiam attingunt ascititiæ Præfinitiones, licet partes sint Subiectorum. 22. H.
 Prædicato iungentes negatiuam particulam præfinitæ propositiones quid significent. 22. I.
 Prædicari per se nequeit ascititiæ præfinitiones: neq; alijs rationabiliter Prædicatis coniungi. 23. B.
 Prædicatos penes ipsos quæ sūt Affirmationes, Negationesq; quæ non. 23. H.
 Prædicata per Affirmationē Negationēq; opposita quādo maxime contrarietatem significant. 23. I.
 Prædicato in v̄i verum nō est v̄lter p̄dicare. 24. E.
 Prædicato addita p̄finitio an speciem aliam faciat p̄positionis, vt Subiecto adiuncta. 24. B.
 Prædicato p̄finitionum aliquam copulantium p̄positio num cur solam illam expungat Aristoteles quæ omnis præfinitionem Prædicato coniungit. 24. C. I.
 Prædicato iungentibus p̄finitionum aliquam p̄positionibus mentiendi ansaz præbet quæ/omnis/p̄finitiones illi connectit. 24. B.
 Prædicato p̄finitionē copulātes ppōnes 13 veræ, nō minus tñ falsis deuitadē qm̄ superuacuz sunt. 25. C.
 Prædicato addita ab Auctōrib^o p̄finitio qd̄ signet. 25. D.
 Prædicari subiectiq; ad p̄dicationē nequaquā puenit reb^o: pceptib^o p̄mū nulloq; medio: atq; horū nomine vocat^o Prædicat^o termin^o i ppōne q. 2. E. / 22. G. / 45. A. (b^o. 5. H.
 Prædicatā vocē oēs Verbi vocabulo appellari. 7. C. 12. H.
 Prædicatum quid significet Stoicis. 10. I.
 Prædicatū cur semper Verbū. 11. G. / 21. F. / 30. B.
 Prædicari nomen nequit sine Verbo aliquo, vt/est/vel/ non est. 11. K. / 12. C. / 37. C. / 38. F.
 Prædicari de sub̄to, & eē in sub̄to quō differant. 12. A.
 Prædicari alio duobus modis intelligi. 12. A.
 Prædicari eo q̄ non est vere aliquid potest negatiue affirmatiue: non potest. 12. F.
 Prædicatum quouis Nomen transit in Verbum. 12. I.
 Prædicatio quæ p̄ter naturam, quæ.
 Prædicatio quæ secūdam naturam. 12. I.
 Prædicato iunctum/omnis/quando pars prædicati: non autem præfinitio. 25. D.
 Prædicato cur copulari posse/Nullus/præfinitio videatur: /Omnis/autem non. 25. G.
 Prædicatum affirmatiue v̄lterq; Subiectum siue vt adæquatam, siue vt excedens cōplēctitur: & vniuersam p̄te rea Subiecto comprehensoz Indiuiduoz multitudinem suo ipsius cōsortio eā sibi ipsi vnire nā ē aptū. 25. G.
 Prædicato iuncta negas particula in ppōnibus præfinitis quam faciat Negationem. 27. E. / G. / K.
 Prædicat^o finitus vel ifinitus Sub̄to eodē manēte spēs diuersas nō facit Affirmationū vel Negationum. 36. B.
 Prædicat^o finitus Affirmationē facit: ifinit^o Negōnē. 36. B.
 Prædicatus ifinitus qualem Negationem faciat in Singularibus.
 Prædicatus ifinitus q̄lē Negationē faciat in imp̄finitis.
 Prædicat^o ifinit^o q̄lē Negōnē faciat in Præfinitis.
 Prædicat^o ifinit^o q̄lē Negōnē faciat in Particularibus.
 Prædicat^o ifinit^o q̄lē Negōnē faciat in V̄libus. 36. C.
 Principijs prudētia p̄dito, q̄ pueniant Nomina. 8. H.
 Prædicatum. in dict. Apprædicatum.
 Prædicata infinito vtēs Negōnes p̄sentitū Affirmatiōibus finita vtētib^o: & Affirmatiōes Negōnibus. 37. F.
 Prædicata infinito vtētēs, in dict. Transposititiæ.
 Principij rōnē ad ea quæ sunt obtinent Dij. 31. C.
 Prædicari latius vel arētius qd̄ significet. 37. K.
 Prædicata quæ fieri possint ppōne integre Subiecto extrinsecus addito: quæ nam. 39. C. / E.
 Prædicatū cōpositū in h̄ntibus simplicib^o Affirmationibus cui prædicatum cōponētū Nominum applicanda negans particula, vt trāspōsititiā fiat Affirmatio. 39. F.
 Priuatio quatuorplex. 23. G.
 Priuatio quæ non opponatur Substantiæ. 23. H.
 Priuatio quot nominandi modis declaratur. 37. k.
 Prædicata quæ cōposita per subam: quæ per accns. 39. G.
 Prædicato addita ifinita Noīa quæ eiusdē p̄dicari simplicis Affirmationi concurrant: vel non. 39. G.
 Prædicationem ad cōpositam efficiendam quæ capiuntur non posse ex ijs cōsiderari quodlibet vna oppositione ifinitæ Affirmationis ad finitam. 39. H.
 Prædicata & alia v̄ba pro verbo est posita sunt. 41. A. D.

- Pronominis vsus in Enunciatione.** 3. G.
- Pronominis significatio.** 3. G./4. D.
- Pronomis Noisq; significatio quō differant.** 4. D.
- Prædicetur quomodo affirmatiue aliquid de ijs quæ non sunt.** 42. H.
- Prædicari vel non, quod possit Nō ens.** 43. A.
- Prædicatio de quibus fiat Entibus.** 43. A.
- Prædicata vel subta Definitioe altās ppō. si termin^o alter sit vnus, vna est significatu & voce.** 45. I.
- Prædicata vel subiecta Definitio quando propositionē vnā faciat, vel non.** 45. k.
- Prædicata seorsum quæ simul prædicari et possint: quæ non.** 47. B./48. A./D.
- Prædicata seorsum si iuncta quoq; vniuersim prædices, quæ sequantur absurda.** 47. B./G.
- Prædicata p̄sentiam vel simplr, vel ex parte coherescere inuicem natura idonea sunt.** 47. H.
- Prædicata p̄sentia quo nectantur ordine.** 47. H./48. D.
- Prophetidis & Dei p̄cognitio quō differat.** 32. A.
- Prædicatio q̄ p se vel per essentia: quæ p acc̄ns.** 47. K.
- Prædicatio quæ per naturam: quæ preter.** 47. K.
- Prædicant accidentia de substantijs non quidem per essentiam, sed per naturam.** 47. I.
- Prædicantur de se mutuo duo accidentia, si de eodē prædicentur subiecto.** 47. k.
- Prædicatio vna ne hæc an plures/Hippocrates est bonus medicus.** 48. B.
- Prædicetur quando Accidens per se: Substantia vero p accidens.** 48. C.
- Prædicatū bonū de medico, p acc̄ns prædicatur de Hippocrate, neq; de eo prædicari sine medico p̄t, sicut & prædicatū de Hippocrate vt homine, non potest p se de medico prædicari.** 48. C.
- Prædicatio q̄ subaz vnā signet simplicem: quæ vero.**
- Prædicatio q̄ subam vnā significet quandā.** 48. D.
- Prædicatio quomodo vna ex hoie & albo.** 48. D.
- Prædicata composita quæ prædicari & separatim queat: quæ non.** 48. E./G./H./K.
- Prædicatio quæ quedam: quæ vero simpliciter.** 48. G.
- Prædicata quo cōpositiora, eo magis arctat.** 48. G.
- Prædicari per se. i. per naturam.** 48. k.
- Prædicatorum vniuersalium numerus.** 49. H.
- Prædicato quō iungatur/solum.** 50. D.
- Prædicat quō verū Medici de futuris circa egrotos.** 31. K.
- Prælectio in quo genere facultatū Animæ.** 1. I.
- Prælectio cur in solis Hominibus.** 33. C.
- Prælectio circa quod contingens.** 33. D.
- Prælectio in dict. Voluntas consultoria.**
- Præfinitionibus ex qbus cōstet/solum/50. C.**
- Præfinitæ negationes cum modo quō fiant.** 52. C.
- Præfinitoz inuētio mutuz cōsequētē modalii.** 52. I.
- Præfinitarū inuētio mutuz cōsequētē inexistētiū.** 52. K.
- Præfinitiones ascititiæ seu p̄siorisimi q̄: & cuius vsus** 21. B./22. H./23. I./24. A./41. H./I.
- Præfinitiones ascititiæ quæ vniuersales, particulares, affirmatiuz. Negatiuz.** 21. C.
- Præfinitio. in dict. Ois, Nullus, Aliqs, Non omnis.**
- Præfinitiones ascititiæ quando distinctiones faciant in Individuis: quādo vero in sp̄bus primū.** 21. B./C.
- Præfinitiones adhibite Subtis an eoz ptes.** 22. C./I.
- Præfiniti Subti velut formā adepti a p̄finitionib^o.** 22. C.
- Præfinitis in p̄pōnibus cardo est & caput p̄finitio.** 22. H.
- Præfinitiones licet partes sint Subiectorum attingūt tamē quodam pacto & prædicata.** 22. H.
- Præfinitæ propositiones/non/particulam prædicato iūgentes quid significēt.** 22. I.
- Præfinitioes singulæ cur p̄petuo subtis adhibeant.** 23. A.
- Præfinitiones neq; prædicati per se valent, neq; alijs rationabiliter prædicatis coniungi.** 23. B.
- Præfinitiones quibus non cōplicantur Subtis.** 23. B.
- Præfinitiones quouis modo oppositæ nullam significāt contrarietatem.** 23. I.
- Præfinitionis vniuersalis significatio quomodo differat ab vniuersalis Nominis significatioe.** 24. A.
- Præfinitio prædicata adhibita an speciem aliā faciat propositionis, vt Subiecto adiuncta.** 24. B.
- Præfinitionū aliquā p̄dicato iūgentiū p̄pōnū cur solam extrudat Aristoteles eā q̄ omnis p̄finitionem illi copulat.**
- Præfinita propositio quæ.** 21. E. (lat. 24. C./I.)
- Præfinita ppō vniuersalis: quæ particularis.** 21. E.
- Præfinitæ p̄pōnes oppositæ q̄ sint cōtradictoriæ.** 21. I./22. A.
- Præfinitæ propositiones oppositæ quæ sint simul falsæ: quæ simul veræ.** 21. H./I.
- Præfinitæ p̄pōnes quæ veræ in mā necessaria.** 21. H./22. F.
- Præfinitæ p̄pōnes q̄ veræ in materia impossibili.** 21. I.
- Præfinitæ p̄pōnes q̄ veræ in mā p̄tingēte.** 21. H./I./22. F.
- Præfinitis in p̄pōnib^o vt ex Affirmatiōe fiat Negatio: cur negatiua particula præfinitioni iungatur: q̄ subiecto adheret.** 22. G./H.
- Præfinita propositio vnde dicta.** 21. H.
- Præfinitionū ex distributiōe s̄m vtrūq; terminuz quot fiant propositiones: & quæ veræ, q̄ non.** 24. E./H.
- Præfinitionū aliquā p̄dicato iūgentib^o p̄pōnib^o mētiēdi ansam p̄ber q̄ ois/p̄finitionē eidem copulat.** 25. B.
- Præfinitionē p̄dicato copulātes p̄pōnes 15 veræ, nō minus tñ falsis deuitādē: quā sup̄vacuz sunt.** 25. C.
- Præfinitio ab Auctorib^o p̄dicato addita qd signet.** 25. D.
- Præfinitarum oppositiones p̄pōnium.** 25. H.
- Præfinitas ad ipsas materiæ rōnē hnt Imp̄finitæ.** 26. D.
- Præfinitarū d̄teriorib^o cur tātūdē valeāt imp̄finitæ.** 26. D.
- Præfinitarū affirmationū pticularis d̄terior vlt.** 26. D.
- Præfinitarū negationum vtra deterior.** 26. E.
- Præfinitioni addita negatiua particula q̄ faciat Negationem.** 27. E./G.
- Præfinitio rōnē habet formę in p̄pōnitione.** 26. D.
- Præfinitæ Negationes/est/verbo negatiua iūgentes pticulā cur rariōres apud veteres.** 28. B.
- Præfinita Negatio qualis.** 36. C.
- Præfinitum vel imp̄finitum quomodo differat a finito vel infinito.** 36. I.
- Præfinitionis vniuersalis vim obtinet apud Græcos Ar̄ticulus.** 39. D./61. G./H.
- Præfinita cur nequeat prædicatum fieri Subiecto extrinsecus addita.** 39. E.
- Præfinitæ hę, Simplicis Infinitæ, priuatiuz quomodo se se inuicem habeant.** 39. I.
- Præfinitis in Negationibus faciendis cautio adhibēdæ negatiuz particulæ.** 41. A./E.
- Præfinitis in simplicibus transpositiisq; oppositis Negationes sequuntur ex Affirmationibus: & cōtra.** 42. E.
- Præfinita cur tota fieri prædicatum nequeat Subiecto extrinsecus addito.** 39. E./42. G.
- Præfinitio quibus iungatur.** 45. A.
- Præfinitiones transpositæ quando propositiones immutent: vel non.** 45. A.
- Præfinitio ascititia est ipsum solum.** 50. C.
- Præpositio nihil significat.** 3. I.
- Præpositio pars Locutionis, non Orationis.** 3. k.
- Præpositio vnde dicta.** 4. D.
- Præfens quotuplex.** 12. G.
- Præter nām esse quō sese insinuarit rebus.** 31. H.
- Præteritum nihil Dijs.** 31. C./I.
- Prima oīuz cā cur apud Græcos neutri generis.** 9. B.
- Primordiales gradus tres superiorum naturalibus substantiarum.** 6. H.
- Princeps & non princeps Iudex.** 48. I.

INDEX

Principium in dict. Enunciatio, Geometria,
 Priuatio in dict. Habitus.
 Priuatio que forme contrariæ: quæ non. 59. G.
 Priuatio quotuplex. 37. K. / 59. G.
 Priuatiões quoq; ad ipsas porrigit vis pmi Entis. 43. A.
 Priuatio obscurior Materia. 57. E.
 Priuatiōi cui non inest impossibile. 57. E.
 Priuatio necessaria ad generationem. 57. E.
 Priuatiua & simplex ppō quō pueniāt differatq; 37. K.
 Priuatiua propōitio que. 37. K.
 Priuatiua ppō quā significet priuatiōem. 37. K.
 Priuatiue quomodo sese habeat ad simplices. quomodo
 ad transposititas. 38. K.
 Priuatiue Affirmationes vel Negationes nō simpliciter
 Affirmationes Negationesue. 39. B.
 Priuatiue Infinite simplices quō sese iuicē hēant. 39. I.
 Priuatiuos esse oportet non terminos, sed propōitiōes
 faciendis Negationibus. 52. C.
 Prius in qbus posterioriq; est an de ijs p̄dicet Gen°. 15. K.
 Priora natura, tēpore posteriora: quæ. 57. D.
 Pro tempore quid significet. 7. E.
 Proclus successor Platonis diuinus doctor Ammonij.
 1. A. / 42. D.
 Proclus Veterū placita iterptādi facultatē ac sciariū na-
 ture rerū iudiciū ad humani igenij sūmū exercuit. 1. A.
 Procli ex enarrationibus magna ex parte sumpta est hec
 Ammonij commentatio. 1. B.
 Pronūciatum. Effatiue quid significet. Stoicis. 1. D.
 Pronūciatio similis oō que dicitur a Stoicis. 1. D.
 Pronūciatio filis oō q̄tenus differat ab Enūciatiōe. 1. D.
 Pronūciatio ex quo Demonstrationes. 34. A.
 Pronūciatum quod euidētissimum. 34. A.
 Propositiones que & vnde dicitur. 1. C. / G.
 Propositiones non hic, sed Enunciationes inspectantur:
 in Resolutorijs contra. 1. G.
 Propositionū diuisio a. vocum qb? pstat multitudie. 2. F.
 Propositiones quoq; positionū dici Nomine. 3. C.
 Propōnis partes q̄ sint aut non sint/esse & nō eē. 4. C. / 1.
 Propositionis pars non omnino est Verbum. 4. C.
 Propositionis pars potior que. 16. E.
 Propōitio vna ne an multæ sint quomodo a significa-
 tis diiudices. 17. B.
 Propōnes que simpliciores cōpositioresue. 18. E. / 36. H.
 Propositionum species quatuor cōmunissime. que in ve-
 ri & falsi qualitate spectant. 19. E.
 Propōnibus due species insunt oppōnū cōissime. 19. E.
 Propō. in dict. Terminus, Subiectus, P̄dicatus, Oratio,
 Enūciatio, Affirmatio, Negatio, V̄lis, Particularis, Imp-
 finita, Singularis, Cōtrariæ, Subcōtrariæ, Cōtradictō-
 riæ, App̄dicato tertio cōsistēs. Mō p̄dita, Infinita, Trā-
 spositiua, Priuatiua, Subalterne, Dialectica, Disputato-
 ria, Demonstratiua, Possibilis, Impossibilis, Necessaria,
 Contingens, Inexistens.
 Propositionum ex Subiecto tantum & p̄dicato confi-
 stentium diuisiones vnde. 20. K.
 Propōnum materię. in dict. Materię.
 Propō omnis vel singularis, vel vniuersalis. 21. B.
 Propō que Theophrasto finita: que infinita. 21. F.
 Propōnes que a qbus ex aduerso diuidantur. 21. F.
 Propōnū diuisio a Subto. 20. F. / 21. B. / E. / 38. H. / 30. B. / 42. E.
 Propōnū diuisio a p̄dicato. 21. F. / 30. B. / 42. E.
 Propōnū differētiā fieri q̄q; ēt a tēporib?. 21. F. / 30. B.
 Propositiones ex Subiecto tantū & p̄dicato consistē-
 tes quot sint. 21. F. / 37. E.
 Propositionum opponendarum modi. 21. G.
 Propositiones oppositę. in dict. Affirmatio & Negō.
 Propō vera imago ē eēntię rei: falsa, eēntię puatiōis. 21. K.
 Propositionis parti potiori semp admouenda negatiua

particula vt ex Affirmatione fiat Negatio. 16. E. / 20. H. /
 22. G. / 37. C. / 50. F. (50. F.)
 Propōnib? i qb? q̄ ptes p̄stātiores. 56. E. / 10. H. / 22. I. / 37. C.
 Propositionis an Spēm aliam faciat p̄finitio p̄dicato ap-
 plicata, vt Subiecto adiuncta. 24. B.
 Propōitio preter naturam quæ. 24. C.
 Propō p̄finitioe/ois/p̄dicato copulans cur sola ex ijs q̄
 p̄finitionum aliquam p̄dicato adnectunt expūgatur
 Aristoteli. 24. C. / I.
 Propōnes quot fiat ex p̄finitionū sm vtrūq; terminum
 distributione: & que veræ, que non. 24. E. / H.
 Propō que/Omnis/p̄finitionem p̄dicato copulat, mē-
 tiēdi ansaz omnibus p̄bet p̄finitionum aliquam p̄-
 dicato iungentibus. 25. B.
 Propōnes p̄finitioe p̄dicato addētes lz verę, nō minus
 tñ falsis deuitādę, qm̄ superuacue sunt. 25. C.
 Propōitio infarta instipataq; qualis. 25. H.
 Propōnū oppositarū que pars dignior in quāto: quæ.
 Propōnum oppositarū que pars dignior in q̄li. 26. E.
 Propositionis naturam an mutet accentus. 26. I.
 Propositiones que ambigue videantur inter Affirmatio-
 nem & Negationem. 27. G. / 52. F.
 Propositiones quot ex diuisione Subiecti. 27. B. / E.
 Propositiones quot ex diuisione p̄dicati. 27. F.
 Propōnes quō simul verę sint nō idē significātes. 28. H.
 Propō multa dicēs vno noie q̄n vna, q̄n No p̄les. 29. I.
 Propō in qb? vna eē p̄t, hec vel vlr̄ nōnūq; oino vero
 ex parte de se mutuo necesse est affirmantur. 29. I.
 Propōnes quomō oppositę in singularib?. 26. A. / 30. B.
 Propositiones quomodo oppositę in vniuersalibus vni-
 uersaliter, quomodo in non v̄lter. 25. H. / 26. A. / 30. B.
 Propositionum diuisio penes materias. 35. H.
 Propōnes infinito subto p̄dite totidē quot finito. 36. B.
 Propositionum ordo. 36. H.
 Propōnū duplex oppō q̄n v̄bū/est/app̄dicat. 37. A.
 Propōnes ex tertio app̄dicato cōsistētes vñ dicitur. 37. D.
 Propōnes ex tertio app̄dicato p̄sistētes quot. 37. E. / 40. K.
 Propōne quā vocet Arist. simplicē quā No infinitā. 37. E.
 Propō simplex & puatiua quō pueniāt differantq; 37. K.
 Propositiones simplices quomodo sese habeant ad tran-
 sposititas. 37. G. / 38. k. / 42. C. (38. k.)
 Propōnes simplices quō sese habeant ad puatiuas. 38. A.
 Propositiones simplices velut exemplaria. 38. K.
 Propōnum consequētię cognoscendę vsus. 39. C.
 Propositione ex tota quādo fieri p̄dicatū possit subie-
 cto extrinsecus addito: quādo non. 39. C. / 42. C.
 Propōnū tertii app̄dicatū h̄ntiū oppōnes quot. 40. I.
 Propōnes p̄fectę & q̄ infinito p̄stāt subto. 40. I. / 41. A.
 Propōnibus verbum est actū h̄ntibus p̄dictionem simi-
 liter faciunt & q̄ potestate ipsum habent. 41. A. / G.
 Propōni cuiq; p̄sequētis inueniēdę, regulę. 42. D.
 Propositionis partes due. 42. E.
 Propōnes circa totas vt totas q̄le & quātū spectat. 42. E.
 Propositiones vt recte transumas. 39. C.
 Propositionum oppōnes quot modis capiant. 42. E.
 Propōnum diuisio ab earū quantitate & q̄litate. 42. E.
 Propōnib? in simplicibus trāspōsititijsq; oppositis si p̄-
 nite sint Negatiōes ex Affirmatiōib? sequunt & p̄, si im-
 p̄p̄finitę, Affirmatiōes nō ex Negatiōibus. 42. E.
 Propositiones circa cōsequentes se mutuo nullū a Subie-
 ctis discrimen. 42. I.
 Propōnum cōsequentiā quomodo in ijs que non sunt
 vt Hircoceruo feruetur. 42. H.
 Propōnum de consequentiā proditę regulę quomō vel
 in imp̄finitis proficiant. 43. D.
 Propōnū p̄ntia Subto vtētū finito vel infinito. 44. B.
 Propōnis noia & v̄ba si trāspōnant idē signant. 44. D.
 Propōnes q̄ diuerse inter se eē videant, cū nō sint. 44. E.

INDEX

- Propositionē** quę mutet trāspō terminoꝝ: q̄ nō. 44. F. G.
Propositione quomodo immutet transposita negatiua particula. 44. G.
Propositione cur non immutet negatiua particula cum est/ verbo transposita 44. G.
Propōnes qñ imutēt transpositę p̄finitioēs: vel nō. 45. A.
Propositio qdam est Dialectica ipsa interrogatio. 45. D.
Propōnis vnus non vnusq; differentię. 45. E.
Propositio consistans vno Subiecto & p̄dicata definitio-
 ne, vna est significatu & voce. 45. I.
Propōne quando vnā, quando vero plures faciat Defini-
 tio subiecta vel p̄dicata. 45. k.
Propōne vnā nūq; faciunt plura accidētia inuicē con-
 sulta subiecta vel p̄dicata. 45. k.
Propositionis respōdendę postulatio est interrogatio di-
 spuatoria. 46. B.
Propositionem ex tertio app̄dicato consistentem so-
 lum/est/verbum integram p̄stat. 48. A.
Propōnes sine materijs subsistere nequeunt. 49. I.
Propōnes modi exptes ab ip̄o inesse iformari. 50. A.
Propōnum oium modo carentium oppositio contradi-
 ctoria penes ipsum esse ac non esse. 50. A.
Propositionum differentię consistentium ex Subiecto &
 p̄dicato. 50. G.
Propōnū dīe p̄finitū ex tertio App̄dicato. 50. G.
Propositiones quot hoc libro tradantur. 50. I.
Propōnū eiusdē spēi oium regula vna oppōnis. 50. G.
Propōnes nō p̄dite & carētes quō differant. 51. G.
Propōnibus in modalib⁹ quō duobus modis fiant Ne-
 gationes: quō in p̄finitis sine modo. 52. A.
Propositiones non terminos priuatiuos esse oportet fa-
 ciendis Negationibus. 52. C.
Propōnes quot modis sibi inuicē opponantur. 52. H.
Propōnib⁹ in ijs q̄ modo carēt quę subiectę res ac p̄di-
 catę ad ip̄m esse & nō esse hnt ordinē, eūdē hoc esse &
 non esse ad modos obtinēt in modalibus. 53. A.
Propositionibus ab ipsis ad conclusionem nostra rō. i.
 cogitatrix progreditur. 56. E.
Propō q̄ in voce est p̄ns illi q̄ in mēte. 58. G. / 59. I. / 63. D.
Propōnum de quarū oppōne agat postremo huiusce li-
 bri capite: vel non. 58. K. / 62. H.
Propōnū societas & dissidium vnde. 59. H.
Propositio vera nūq; verę contraria. 62. B. / C. / H. / 63. / E.
Prosdiorismus in dict. P̄finitio.
Prospectrix: causa quotuplex 31. F.
Prosylogismus quid. 63. F.
Prouidentiam tam ad diuinam, tum ad dēmoniam qui
 referant causas rerum. 30. H.
Prouidentia Deorum qualis. 31. D.
Prudentię defectus consilium. 31. D.
Pulmonis vsus. 6. F. / 14. I. / 15. C.
Pumex lapis & non lapis. 48. I.
Purificę virtutes. 31. G.
Q V A L I T A S q̄ subaz vnā signēt simplicē. 48. D.
Qualitas quę subaz vnā significet quādam. 48. D.
Quanto definito nihil contrarium. 23. H.
Quantum in dict. Continuum. Numerus.
Quid est interrogatio nō est disputatoria. 46. B. / 47. A.
Quid est interrogatio quomodo ad disputatoriam re-
 digatur. 46. B. / 47. A.
Quid fuit quid est in definitionibus dicit. 49. A.
Quod sit discēdū est p̄mū: deide qd sit. 47. D. 54. E.
Quod est, & qd nō est. in dict. Ens, & Non ens.
Quod sit. in dict. Generatio.
R A N A R V M vox an lēata, vt brececeꝝ coax coax.
 Ratio quę cogitatrix. 56. D. (6. G.)
Ratio quę intellectualis. 56. D.
Ratio quę Hominis: quę vero Dei. 56. D.
Ratio intellectualis & Deoꝝ mens an idem. 56. E.
Rōne carētes ēt prātes qdā opposita sifuscipiūt. 55. E.
Rōnalis nostri suba imortalibus equiuoca. 50. E.
Ratio nostra potest agere & non agere. 55. C.
Ratio nostra quotuplex. 56. D.
Ratio nostra causa. 51. G.
Ratio pro Definitione. 11. D.
Rationalis atq; artifex in nobis vis excellentior q̄ Na-
 tura. 15. B.
Rōnalis facultatis suba a corpore separabilis. 15. B.
Rationalis in dict. Anima.
Reponere quid. 3. C.
Rerū iterptes voces: ob idq; ipsaz imitant nām. 35. I.
Rebus in omnibus Non ens quod. 49. B.
Res in dict. Ens.
Res sempiternas magis par esset a Deorum prouidentia
 despici q̄ auxili p̄ditas natura. 31. E.
Rerum cum necessaria deficiētū remissioe sese infinu-
 uit rebus ipsum esse p̄ter naturam. 31. H.
Rei ex eētia veritas Oronis: nō p̄. 34. H. / 35. / D. G. 42. A.
Rem substantialiter affectum oppositio nō potes Animo,
 quin & affecti onem concipias. 16. H.
Rei essentię imago est veritas. 21. k.
Rerū p̄prehēsiōis grā cōtēplaf voces Philosophus. 23. E.
Rerū naturas non inspici in Logica facultate: sed vocū
 per seipsum potestatem. 26. H.
Rerū cas q̄ referat q̄ ex necessitate oīa fieri putāt. 30. H.
Rerū natura & ordo casu non constat. 20. K.
Rerum oium auctores Dij, vel causę adiunctę. 31. D.
Rei cuiq; assignatum a Natura nomē dicētes. 8. G.
Reb⁹ p̄sona studet Aristoteles ostendere Noia. 9. D. / E.
Rerū vel Noiz signatiōes instrumētū Oīo. 15. A.
Rerū natura exacte cognobilis sola Demratione. 15. E.
Rei quęlibet quomodo vna. 16. H.
Rerum naturę familiarissimi modi qui. 49. H.
Rerū successiua generatio a superiorib⁹ ad inferiora. 58. B.
Rerum naturę series. 58. D.
Rerum substantias indicant Nomina. 7. G.
Res a Deo: conceptus Animi ab Intellectu, voces ab
 Anima. 6. H.
Rerum existentię degenerationis ordo. 5. H.
Rerum fax iure appellata materia. 5. H.
Res qualis simplex, compositaue. 5. G.
Res & affectus Animi omnibus iidem. 4. I.
Rerum simulacra affectus Animi. 4. I.
Res signant a vocibus p̄ medios Animi cōceptus. 4. k.
Rebus Mentisq; conceptibus an quid medium interse-
 rant. 4. K.
Rebus ne in simplicibus compositiue verum & falsū,
 5. A. / G. / H.
Rerū comprehensio finis Animi conceptuum. 5. B.
Rerum imagines Aio insitę, mentis p̄ceptus ipsi. 5. B.
Res Animiq; conceptus natura constant: voces & lite-
 rę positione: & q̄sobrem. 5. C. / 6. C.
Res eadem alijs alijsq; nequit agnosci conceptibus
 Animi. 5. F.
Resolutoria de orationibus agūt vt Propōnib⁹: non vt
 Enūciationibus. liber de Interpretatiōe, cōtra. 1. G.
Resolutoriorum propositum. 1. H. / 52. G.
Resolutorioꝝ locus inter ceteros logicę facultatis li-
 bros. 1. H.
Responso in dict. Interrogatio.
Rhetorica quas Orationes meditetur. 15. D. / F.
Rhetoricę principia inspicere cuius Artis sit. 15. E.
Robustioribus naturis q̄ exilioribus cur maior debeat
 cura quo minus corrumpantur. 59. B.
S A C R A mens quę. 57. K.
Sapientis tātum esse nominare qui dicant. 8. H.

INDEX

- Sapientes Athenienses. 61. k.
 Scientia prius, an fibile. 58. H.
 Scientiæ capax cum Homine exequatur. 25. G.
 Scientiarum naturæ rerum iudicium ad humani ingenij summum exercuit Proclus diuinus præceptor Ammonij. 1. A.
 Scindapsus vox nihil significans. 4. I.
 Scriptura quæ constat signa sunt voce consistentium. 4. I.
 Semen & fructus idem subiecto sunt, respectu differunt. 3. D.
 Semen cur neutri generis. 9. B.
 Semper quot modis capiatur. 35. G. / 56. C.
 Sempiternum vti se habet ad generabile, sic actus ad potentiam. 57. H.
 Sempiternæ norunt diu temporalia. 31. I.
 Sempiternas res magis a Deorum prouidentia despici pariter esse quæ fluxili prædictas natura. 31. E.
 Sempiterna ex sui natura certitudinem obtinent. 31. E.
 Sempiterna cur nequeant quandoque non agere. 35. B.
 Sempiterna quæ sunt, ea priora. 50. D. / H.
 Sempiternis diuinisque competit rebus necessariis. 57. E.
 Sensus in quo genere facultatum Animæ. 1. I.
 Sensus quomodo ab Imaginatione differat. 2. A.
 Sensibus feriantibus cur Imaginatione per somnum agamus. 2. A.
 Sensuum principium quoddam Imaginatione. 2. B.
 Sensus an sensibile prius. 58. H.
 Sequi quid. 37. F.
 Sermo. in dict. Oratio.
 Sibilus quando significatiua vox, aut non. 7. k.
 Significare & adsignificare quomodo differant. 8. B. / 11. G.
 Significatio dictioque in omni Orone ex necessitate spectantur. 16. K. / 18. F.
 Signatione quæ pertinetur Oronis differentia. 17. A. 18. G.
 Signum. in dict. Nota.
 Similibus cur vbiq; quæ specie eadem. 5. C.
 Similibus errorem pariunt. 60. H.
 Simulacrum & Nota quomodo differant. 5. D.
 Simplicium vocum compositio quæ prima, quæ secunda. 1. G.
 Simpliciter forma norunt diu multiplicia. 31. I.
 Simplex. in dict. Compositum. Oratio. Affirmatio. Propositio.
 Simpliciter quid significet. 7. E.
 Singulare diuiduum est, atque in mutatione versatur. 31. G.
 Singulare quæ. 20. F.
 Singularis Propositio quæ. 21. B.
 Singulares & particulae proponunt quomodo differant. 11. E.
 Singulare cur finita Theophrastus nominet. 21. F.
 Singularis a simpliciter vbi ex aduerso diuiditur. 21. F.
 Singulares oppositæ an prius prædictoriae. 21. G. / 30. D.
 Singularem oppositio propositionum qualis. 21. G. / 23. I. / 26. A. / 30. B. / D.
 Singularium quæ vera vel falsa in qua materia. 30. E.
 Singulares quomodo verum ac falsum diuidant in futuris contingentibus. 30. F.
 Singularis negatio qualis. 36. C.
 Singularis cur nequeat prædicatum fieri subiecto extrinsecus addito. 39. E.
 Singularium circa naturam temporis mutationem spectari: non vniuersalium. 42. B.
 Singularia. in dict. Indiuidua. Particularia.
 Singularibus in ipsis rogatum si inficiari verum sit, verum quoque esse affirmare. 43. D.
 Singularibus in ipsis Affirmatio transpositiua viribus Negationi simpliciter par in vniuersalibus non contradicenti, verum contrariae. 43. G.
 Socratis simulacrum. 5. E.
 Sol cur masculini generis. 8. K.
 Sol Rex. 9. G. / 31. A.
 Solis ciuitas nomen, an oratio. 8. E.
 Solum quid significet cum est Nomen. 50. D.
 Solum quid significet cum est Adverbium. 50. E.
 Solum, quomodo Prædicato iungatur. 50. D.
 Solum an modus. 50. C.
 Solum ascititia Præfinitio quilibet: & quod significet. 50. C.
 Solum quando modus. 50. C.
 Solum ex quibus constat Præfinitionibus. 50. C.
 Sonus & Vox quomodo differant. 7. G.
 Sonus quid. 7. G. (stoteli. 8. A.)
 Sonorum illiteratorum nomine cur dicantur Brutoque voces Aristophili quæ quot modis fallere conentur. 20. B.
 Species pro ratione. 56. E.
 Species vtriusque sit oportet Contrariorum. 59. F. / 61. D.
 Species inter contrarias maior dimensio, quæ in specie quilibet ab eo quod est ad id quod non est. 61. D.
 Species. in dict. Genus.
 Specie eadem vbiq; similia. 5. C.
 Specifica est differentia præsertim postrema. 16. G.
 Species in ipsis primis quæ distinctiones faciunt ascititiæ Præfinitiones. quando vero in Indiuiduis. 21. B. / C.
 Species de solis quando enunciemus, non etiam de Indiuiduis. 21. D.
 Speciebus expertes Accidentium ob incorpoream immutabilemque sui ipsarum naturam. 21. D.
 Species cum vna ex suis ipsius natura sit, comprehendere vniuersamque phibet perpetuam Indiuiduorum generationis infinitudinem. 24. A.
 Speciem supra omnem non ens quod. 49. B.
 Speculatrix virtutes. 31. G.
 Sperma cur neutri generis. 9. B.
 Stoecheo. i. elementum vnde a Grecis dictum. 6. B.
 Stoici quomodo species nominent singulas orationis. 1. D.
 Stoici quot species enumerent orationis. 1. D.
 Stoicis quid sit Dialectice. 4. k.
 Stoici recte ne & quomodo Rectum casus esse affirmant. 10. F.
 Stoicorum velut assecte Grammatici. 10. F.
 Stoicorum substitutio de subtilis terminis in proponibus. 10. I.
 Subalternæ quæ: & vnde dictæ. 21. A.
 Subcontraria quæ. 59. D.
 Subcontrariæ quæ: & vnde dictæ. 21. k. / 25. K.
 Subcontrariæ quando simul veræ. 25. K.
 Subiecto potior priorque Prædicatus. 20. H.
 Subiectum circa idem Contradictiones quot. 20. k.
 Subiectum vel materia, vel materiae analogum. 21. B.
 Subiecti differentia in Propositione. 21. B.
 Subiectis ascititiæ Præfinitiones seu græce Prosdiorismi quid significant. 21. B. / 22. H.
 Subiecti ex diuisione Propositi quæ quot & quæ. 21. B. / E.
 Subiecto ne addatur negatiua particula in Propositi præfinitis: vt ex Affirmatione fiat Negatio. 21. G. / H. / I.
 Subiectorum ne pres ascititiæ Præfinitiones adhibere. 22. G. / I.
 Subiectum. in dict. Esse, Prædicari, De In. 21. G. / 45. A.
 Subiectus terminus in proponere qui. 21. E. / 22. G. / 45. A.
 Subiectus omnis in proponere, Nomen est. 21. B.
 Subiectum nunquam Verbum. 11. G.
 Subiectus in Propositione vel Nomen, vel casus Nominis, vt Nomen infinitum, vel Oratio. 16. C.
 Subiecti prædicarique nequaquam conuenit rebus: perceptibus ad primum nulloque medio: atque horum nomine vocibus. 5. H.
 Subijciatur ne vniuersum Verbum in Propositi. 11. B. / 12. B. / D.
 Subiecti præfinitis velut formam adepti a Præfinitionibus. 22. G.
 Subiectis cur semper adhibeantur ascititiæ Præfinitiones. 23. A.
 Subtilis quibus non coplicentur ascititiæ Præfinitiones. 23. B.
 Subiecto infinito prædicati Propositi totidem quæ finito. 36. B.
 Subiectus finitus vel infinitus Prædicato eodem manente species diuersas facit Propositi. Prædicatus finitus vel infinitus manente eodem subiecto, non. 36. B.
 Subiecto infinito videntes Negationes quomodo fiat ex Affirmationibus. 41. A. / H.
 Subiectus quibus extrinsecus addi queat Propositi vt

- positio tota Prædicatum fiat, quibus nō. 39. C. / 42. G.
- Subiectis ab ipsis discrimen nullum circa Propositiones sese mutuo sequentes. 42. I.
- Subiecto ventium Propōnū consequentia finito. 42. C.
- Subiecto ventium Propōnū psequētia infinito. 44. B.
- Subiectorum vniuersalium numerus. 49. H.
- Subiecto non copulatur modus. 50. C.
- Substantia quando prædicatur per accidens. 48. C.
- Substantiā vnā quæ significet prædicatio simpliciter. 48. D.
- Substantiā vnā quæ significet prædicatio quandam. 48. D.
- Substantiā nostri rōnalē immortalib⁹ æquiuocā eē. 50. E.
- Substantiæ primæ, actus sine potestate. 57. D.
- Substantialiter coalescentia plura Prædicata vel Subiecta Propositionē vnā faciūt significatu & voce. 45. I.
- Substantialiter prædicata cohærescere inuicem vel simpliciter vel ex parte natura idonea sunt. 47. H.
- Subaliter prædicata quo nestantur ordine. 47. H.
- Substantia in dict. Accidens. Prædicatio.
- Substantia de Accidente præter naturam prædicat. 47. K.
- Substantiua compositio vel diuisio sola veri capax & falsa.
- Substantiua compositio vel diuisio quilibet. 7. A. (si. 7. A.)
- Substantiua compositio vel diuisio solū est Enūciatiōis. 7. A.
- Substantias rerum indicant Nomina. 7. G.
- Substantiæ priores actionibus passionibusque. 7. G.
- Substantijs ex solis significatis nequit Oratio fieri. 16. I.
- Substantijs cohærescūt Accētia; non Substantiæ substantijs; neque Accidentibus accidentia. 16. I.
- Substantijs nihil est contrarium. 23. H.
- Substantijs quæ non opposita priuatio. 23. H.
- Substantiarum sempiternarum causæ sunt Dij; generascētium vero causæ adiunctæ. 31. H.
- Substantias nō solū ipsas velut cernunt Dij, sed earū quæ facultates functionesque tū quæ sibi nām sunt, tū quæ præter nām. 31. H.
- Substantiā vniuersaliusque eorum quæ sunt definitiōes significant. 3. C.
- Substantiā nālib⁹ superiorū tres primordiales gradus. 6. H.
- Sum. in dict. est, esse fuit, erit.
- Supponem sæpe Positionis nomine vocari. 3. B. C.
- Supponēs distiuctiua; platas Aristoteli, sese iuicē sequi. 47. K.
- Suppositiua oratio Stoicorum quæ; & quatenus differat ab Enūciatiua. 1. D.
- Suppositiua oratio spēs Enūciatiua quæ; & quod signet. 1. E. / F.
- Suppositiua orationē cur nō tradat hoc libro Aristoteli. 1. E.
- Suppositiua orationē perfectio a prædicatiua. 1. E.
- Suppositiui syllogismi quō fidem sibi arrogent. 1. F.
- Suppositiui syllogismi impliciter nequeat syllogismi. 1. F.
- Suppositiua oratio Prædicatiue ortū refert acceptū. 1. F.
- Suppositiua oratio coniunctione vnā. 17. C.
- Suppositiua oratio quomodo magis vnā quæ oratio illa quæ vnā habet per copulatiua; conjunctionē. 17. C.
- Syllogismus in dictiōe. Prædicatiuus, Suppositiuus.
- Sylli simpliciter notitia inuentionē præcedat demōstratiōis. 1. C.
- Syllogismi simpliciter notitiam antecedentia. 1. C.
- Syllogismi qui simpliciter dicant, qui non sine additione. 1. F.
- Syllogismi dialectici quando pars vel non Propositionis dialectica. 46. K.
- Symbana quid significet Stoicis. 10. I.
- Syrianus magnus. 25. A. 59. A.
- Syriani enarrationes. 32. A.
- Syrianus optime subtilissimeque de postrema huius libri questione arbitratus. 59. A.
- T A L E nōmē quibus competat, vel non. 57. H.
- Tempus adsignificare, finitio Verbi. 36. G.
- Temporis mutatio circa singularium naturam, nō vniuersalium spectari. 42. B.
- Temporalia norunt dij sempiternæ. 31. I.
- Tempus cur adsignificari a Verbo dicatur; non autem significari. 8. B. 11. G.
- Tempus ne significet temporale Nomen. 8. B.
- Tempus quomodo significetur. 8. B.
- Tempus quō adsignificetur a Verbo. 11. E.
- Tempus in dict. Præteritum, Præsens, Futurum.
- Temporibus ab ipsis fieri etiam quandoque Propositionum differētia. 21. F. 30. B.
- Temporis mēsuræ cū vniuersi subiectiua fil' apparēt. 31. C.
- Tempus quæ metiatur; vel non. 31. C.
- Termin⁹ in dict. Subiect⁹, Prædicatus, Nōmē, Verbu.
- Termini in propositione quot esse possint. 2. F.
- Terminus quam differat a Voce simplici, Nōmine, Verbo, Dictiōe. 3. D.
- Termini qui miscantur inuicem, vel non. 3. E.
- Terminus Aristotelicū nōmē signati rei quædrans. 9. D.
- Terminus quid significet Aristoteli. 9. D.
- Terminorum cohærentia quæ. 20. k. & quotuplex.
- Terminorum cohærentiæ in dict. Materia.
- Terminorum transpositio quæ Propositionum non mutat, quæ vero mutat. 44. C. / K.
- Terminorum transpositio quæ aliqd afferat momentū; quibus nō. 44. F.
- Terminorum transpositio quotuplex. 44. F. / G. / k.
- Terminorum differētiæ penes vocem & significatū. 45. E.
- Terminorum alter vel vterque si Definitio sit, quomō Propositionem vnā faciat, vel plures. 45. / 1. K.
- Terminos priuatiuos esse non oportet sed propositiones faciendis Negationibus. 52. C.
- Terminis in ipsis est spacium maximum; haud vero non termini ad terminum. 6. D.
- Terracur scēm generis. 8. K.
- Theologicū quō sit theoremata de futuris prædictib⁹. 20. G.
- Theophrasti nomen Tyrtamus. 5. F.
- Theophrasti dicta. 15. F. / 11. F. / 37. E. / G.
- Timo odio profectus homines. 27. B.
- To' in dict. Articulus.
- Tolerantes Lacedæmonij. 62. k.
- Totius diuisio in partes qualis. 4. E.
- Totum in d. Partes.
- Transpositio in dict. Nomen. 4. I.
- Transposititiua quæ & cur dicat a Theophrasto. 37. E. / G.
- Transposititiua Negō simplici Affirmatiōi consentit; Affirmatiōque Negōni. 37. F.
- Transposititiua in dict. Infinita.
- Transposititiua Negatio amplior est simplici Affirmatione; & Negō simplex Affirmatiōe transposititiua. 37. G. 38. k.
- Transposititiua quō sese habeant ad priuatiuas. 38. B. K.
- Transposititiua Affirmationes Negationesque non simpliciter Affirmationes vel Negationes. 39. B.
- Transposititiua ad faciendam Affirmationem cui Prædicatum componentium Nominum negans particula iungenda in simplicibus Affirmationibus compositis Prædicatum habentibus. 39. F.
- Transposititiua Affirmatio an simplici concurrere vnq̄ in eodem possit. 39. G.
- Transposititiua Priuatiua & Simpliciter præfinita quomodo sese habeant inuicem. 39. I. / 42. C.
- Transposititiua vniuersalis vniuersaliter Affirmatio & simplex vniuersalis vniuersaliter Negatio simul veræ. 42. k.
- Transposititiua simplicibusque in oppositis præfinitis Negationes sequuntur ex Affirmationibus; & cōtra, in im præfinitis non Affirmationes ex Negationibus. 42. E.
- Transposititiua Negationem ampliorem esse Affirmationem simplici, vel simplicem Negationem Affirmatione transposititiua, quō intelligendum. 43. B.
- Transposititiua quæ vera sit Affirmatio qua simplici mentiente affirmatione in iisdem terminis & quanto, quæ non. 43. E.
- Transposititiua in singularibus Affirmatio Negatiōi simplici tantūdem valet, in vniuersalibus non contradicēti, verum contrariæ. 43. G.

INDEX

Transpositiua modales quæ. 53. B.
 Tyrannus, Theophrasti nomen. 5. F.
V A C V V M Aristotelicū nomen significatæ rei consonum. 9. D.
 Vdeis apud Græcos. i. nullus quō compositus sit, et quid significet. 21. I.
 Vdeis et Vtis quō pueniāt, differantq. 23. A. / C.
 Vel pro et. 4. 7. K.
 Verbum infinitum.
 Verbū /ē/ solū, ppōnē itegrā pstat ex tertio appōdicato cō
 Verbi finitio quæ. 36. G. (sistētē. 48. A.)
 Verbū aliud q̄; p̄dicatū p̄ ḡbo est p̄dicat. 41. A. / D.
 Verbum infinitum an Negatio sit. 43. H. K.
 Verbo infinito p̄ferēdo minus veri sum⁹ q̄; finitio. 41. I.
 Verbo infinito qd addēdū vt vez aut falsū signet. 44. A.
 Verbi definitio secundum Platonem. 9. K.
 Verbi casus an sint. 10. G.
 Verba q̄ p̄structa casib⁹ orōnē verā aut flāz reddāt. 10. I.
 Verbum quando veniat appellatione Nominis. 11. A.
 Verbum quid. 11. E.
 Verbū semp nota eorū q̄ de alio dicuntur quō. 11. E.
 Verbū quō adsignificare tempus dicatur. 11. E.
 Verbo quæ cōmunia cum Nomine: quæ non. 8. A.
 Verbū qd significet p̄ma rōne: qd secunda. 8. B. / 11. G.
 Verbi signatio quō differat a tp̄alis Nois signatiōe. 8. B.
 Verbū cur adsignare tps dicat, nō aut signare. 8. B. / 11. G.
 Verbum infinitū p̄mus vocauit Aristoteles. 9. D.
 Verbi genus. 9. I.
 Verbi mā quæ vox: quæ genus eiusdem. 7. G.
 Verbū. in d. Nomē, Termin⁹, Prædicat⁹, vox. orōnis ps.
 Verbum vnū ex p̄ncipijs Enūciatiōis. 1. D.
 Verbū quō differat a Noie, Dictiōe, Termiō, voce sim-
 Verba quæ dicantur. 3. E. / I. (plici. 3. D.)
 Verbum non omnino pars Enūciatiōis. 4. C.
 Verbi duplex vsus in Propositione. 4. C.
 Verbum est in Animo, voce, & scriptura. 5. I.
 Verborum cum Nominibus quæ copulatio in Enūcia-
 tione verum aut falsum non indicet. 7. A.
 Verbū quot modis capiatur. 7. C. / 12. G. / 44. A.
 Verba que per se verū falsumue significare videā. 7. C.
 Verbo cur prius Nomen. 7. G.
 Verba quid significant. 7. G. / 3. A.
 Verbis quō Græci iungāt articulū. 11. B. / 12. B. (48. A.)
 Verbū cur appōdicari nullū p̄ter q̄; ip̄s, ē, possit. 38. G. 41. A.
 Verbo p̄dicatiui modi op̄eē oino ad p̄fectā Enūciatiō
 Verbū infinitū qd: et vn̄ dcm̄. 11. E. / 12. E. / 61. F. (nē. 51. I.)
 Verbi casus q̄ & quō a ḡbo differant. 11. F. / 12. G.
 Verbis solis consistentes Oratiōes quæ. 11. F.
 Verbum cur semper prædicetur: subiiciat nunq̄. 11. G.
 Verbū notæ vocabulo dictū a Platone an Aristo. 11. H.
 Verbum quō prædicetur vt in subiecto. 12. A.
 Verbū quō prædicetur vt de subiecto. 12. A.
 Verbū an subiiciatur vnq̄; in p̄positione. 11. B. / 12. B.
 Verbis q̄tenus significant Actiones Passiōesq. 12. C.
 Verba infinitiui modi quō ḡba, quō aut Noia. 12. C.
 Verbum p̄dicatū quādo nihil a Noie differat. 12. C.
 Verborū infinitiui modi significatio. 12. C. D.
 Verbū idicatiui modi quō subitū fieri possit i p̄pōe. 12. D.
 Verbum proprie quod. 12. G.
 Verba si p se p̄ferant, Noia sunt. 12. I. / 37. A. / 38. H.
 Verba significāt aliqd: nō tñ sit ne an nō sit. 12. k.
 Verbū iter simplices voces vez falsumq; admittē posse
 Verbū cōmuniū qd. 13. C. (maxie videt. 13. A.)
 Verboz partes nihil significāt, qm̄ sola pronunciatōe
 partes sunt, non etiam vi significandi. 14. C.
 Verbo vel casu verbi pstat Enūciatiua ois orō. 16. B.
 Verbū oino est, vel casu verbi, forte vero aliq̄ & Infi-
 nitū verbū Prædicatus in Propōne. 16. C. / 30. B.

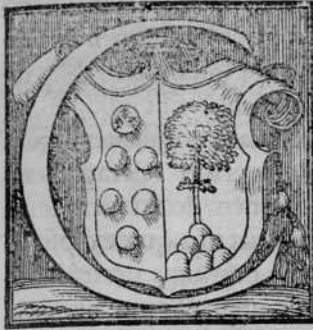
Verbum Dictiōis tantum appellatur vocabulo. non et
 Enūciatiōis. 17. G.
 Verbo re vera non continetur Interrogatio. 17. K.
 Verbis quoq; inest Aequiuocatio. 19. k.
 Verba etiam finita noie vocari Affirmationum: Nega-
 tionum vero infinita. 25. K.
 Verbo p̄termisso nulla pstat Affirmatio vel Negō. 36. B.
 Verbo ne ex infinito fiat Negatio. 36. F. / 61. F. / 62. D.
 Verbū qm̄ p̄dicari nequeat sine verbo/est. 12. C.
 Verum & falsum omnino circa cōpōnē diuisionēue: nō
 tamē cōpositio vel diuisio vtriusq; horz capax. 7. A.
 Veri & falsi quæ capax oratio, quæ non. 1. D. / 7. A.
 Veri & falsi cur sola iter orōnes capax Enūciatiō. 1. k.
 Verū & falsū i qb⁹ entib⁹, qb⁹ nō. 4. K. 5. A. / G.
 Vez & falsū an i rebus simplicib⁹ p̄positiue. 5. A. / G. / H.
 Verum est qd aut falsum quādo dicatur. 5. G.
 Verum & falsum quotuplex. 5. G. / H. / 7. B.
 Veritatis & falsitatis gradus in entibus. 5. H.
 Verū & falsum in cōpōne est ac diuisione. 6. H.
 Veri nihil significāt aut falsi Nomina vel Verba etiā cō-
 posita, nisi quid eis addatur. 6. H.
 Veri capax vel falsi compositio vel diuisio que sit que-
 ue non sit. 7. A.
 Verū & falsum diuidere. in dict. Contradiētio.
 Verū aut falsū q̄ nō idicet Noiu copulatio cum Ver-
 bis in Enūciatiōe. 7. A.
 Verum ne omne in compositione & diuisione. 7. B.
 Verum quod ab omni falsi oppōne exemptum. 7. B.
 Verū & falsum q̄ p se Verba significare videantur. 7. C.
 Verū falsūq; admittē posse maxie vt verbū iter simplices
 Vez falsūq; an significet p se ḡba. 13. A. (Voces. 13. A.)
 Verū falsumue signat interrogatio r̄siōi p̄iuncta. 17. k.
 Vez & flz diuidūt affirmatio & negō vt i iisdē imis. 19. A.
 Vez & falsū q̄t mōis nō diuidāt affirmatio & negō. 19. A.
 Veritas imago est essentię rei. 11. k.
 Veritatis inuentio finis Logicę facultatis. 24. C.
 Verū vel falsum nō definiunt futura p̄tingentia. 30. B.
 Verū vel falsum diuidere. in dict. Contradicere.
 Veritas Orōnis ex rei eētia. 34. H. / 35. D. / E. / G. / 42. A.
 Veri m̄mus sumus Nomine vel Verbo infinito proferē
 do q̄; finitio. 43. I. (dū. 44. A.)
 Vez vl̄ falsū vt signet infinitū nomē vel verbū, qd addē
 Vera nūq; vez p̄ria neq; op̄o, n3, orō. 62. B. / C. / H. / 63. E.
 Vespertilio auis & non auis. 48. H.
 Vetez placita iterptādi facultatē ad hūani igenij sumū
 exercuit Proclus diuinus præceptor Ammonij. 1. A.
 Videre & nō videre quot modis opposita. 23. G.
 Vir & non vir Eunuchus. 48. H.
 Virtutes p̄nificæ. 31. G.
 Virtutes speculatrices. 31. G.
 Virtuti quomodo contrarium vitium. 59. G.
 Virtutes agunt ad p̄xima vitia Oratores accusando: de-
 fendendo, vitia trāsferūt ad p̄pinquas virtutes. 60. I.
 Virtutes que quibus confines vitij. 60. I.
 Vitium extremus delapsus a Virtute. 59. H.
 Vitium in dict. Virtus.
 Viuendi vires Animæ quæ. 1. I.
 Viuēdi vires Animę eēde & concupiscendi. 1. I.
 Vllus in dict. Aliquis.
 Vniuersalis Affirmatio in quam trāseat Negationem ne-
 gatiua addita particula/est/verbo. 27. k.
 Vniuersalis Affirmatio in quā transeat Negōnem nega-
 tiua addita particula ascititię Præfinitioni. 27. k.
 Vniuersalium comp̄hēsiōe an Bruta imptiant. 31. D.
 Vniuersalis Negatio qualis. 36. C.
 Vlis Affirmatio q̄ cui vl̄ consonet vl̄ Negōni. 41. k.
 Vles vl̄ Affirmatio & Negō neq; sil̄ vez, n3 i eodē. 41. k.
 Vniuersaliuz nā non agnoscit t̄pis mutatiōe. 42. B.

INDEX

- Vt is negatio cur in seipsa reflectat:** Affirmatio nō. 43. B.
Vniuersalibus in ipsis si verum sit interrogatum inficiari, verum esse etiam negare. 43. D.
Vniuersalib' i ipsis Affirmatio transposititia simplici Negationi non cōtradictōi sed p̄riæ tantūde valet. 43. G.
Vniuersale quō differat ab equiuoco. 17. E. / 33. D.
Vniuersale quō differat ab omnis p̄finitōe. 14. A. / 25. G.
Vniuersale quid. 20. E. / 23. D.
Vniuersalr quomodo enūciemus in vniuersali. 20. G.
Vniuersalis propositio quæ. 21. B.
Vniuersales vlt' Propōnes, & nō vlt' quō differāt. 21. E.
Vniuersales vt Particulares propositiones quæ. 21. E.
Vt is simpliciter ex aduerso a Singulari diuidit: vniuersalis autem vniuersaliter a particulari. 21. F.
Vniuersales vniuersaliter an faciāt Cōtradictōes. 21. H. I.
Vniuersales vniuersaliter qñ simul falsæ. 21. H. / k.
Vniuersales vniuersaliter cur Contrariæ vocent̄. 21. I.
Vniuersalib' vlt' nūq; simul veræ: qñ simul falsæ. 21. K.
Vniuersalis, in dict. Affirmatio, Negatio.
Vniuersalium diuisio Propositionum. 23. E.
Vniuersales non vniuersaliter quæ. 23. E.
Vniuersales nō vniuersaliter, in dict. Imp̄finitæ.
Vniuersales nō vniuersaliter vñ dictæ. 23. E. / 24. A.
Vlt' nō vlt' appellatiōe cur nō veniāt & p̄ticulares. 23. F.
Vniuersalib' cur solē imp̄finitē signent qñq; p̄ria. 23. H.
Vniuersales q̄ Affirmationem ac Negationem faciāt penes Prædicatum: quæ penes. (nes. 23. H.)
Vt is q̄ Affirmationē ac Negationē faciāt penes Præfinitio.
Vniuersalibus vlt' an viribus pares imp̄finitæ. 23. I.
Vniuersalr p̄dicare verū nō est in vlt' Prædicato. 24. B.
Vniuersalium vniuersaliter appellatiōe cur vocet Aristoteles & Contradictorias. 25. I. / 26. B. / 32. C.
Vniuersale an p̄ticulare deterius in Negōnib'. 26. E. / k.
Vniuersalia p̄ticularib' priora in p̄dicando. 47. H.
Vniuersaliū Subtorū & Prædicatorū numerus. 49. H.
Vniuersale qd̄ p̄tingenti conueniat. 52. E.
Vt is Affirmatio & Negō an cōuertāt i p̄tigētib'. 52. k.
Vniuersi cū subsistētia simul apparēt t̄p̄is mēsuræ. 31. C.
Vniuersi natura vna. 5. C.
Vna quomodo res quæ libet sit. 16. H.
Vnus & aliq; q̄tenus cōueniant, differantq;. 23. A.
Vnū quodā pacto significat & infinitū Nomē. 36. A.
Vnum quotuplex. 36. D.
Vnum quomodo fit infinitum Nomen. 36. D.
Vocatiua oratio qualis. 1. C.
Vocatiua oratio Appellatiuæ noīe a Stoicis dicta. 1. D.
Vocatiua oratio quō a concupiscēdi facultate, p̄deat. 1. I.
Vocatiua oratio vel solo vno constans casu. 10. H.
Vocatiua oratio vnde dicta. 10. H. (de. 14. D.)
Vocatiua oratio an solo constare possit Nomine, vt Atri.
Vocatiua oratio quō a Vocatione differat. 14. D.
Volucrum voces an literatæ. 6. G.
Voluntas consultoria, in dict. Præelectio. Consultoria.
Voluntatis ne liberæ sit opinio. 31. B.
Voluntas in quo genere facultatum Animæ. 1. I.
Volūtates p̄sultoriæ cur laude vlt' vitupatiōe digne. 30. G.
Voluptas quotuplex. 5. I.
Voluptas quæ magis vera vel falsa. 5. I.
Vox simplex quō differat a Noīe, Verbo, Distictōe, Termi.
Vocū simpliciu q̄ p̄ma p̄pō, q̄ sc̄da. 1. G. (no. 3. D.)
Vox an simpliciter genus Orationis. 4. G. (K. 7. G.)
Vox q̄ Oronis mā, Noīq; & Verbi quæ genus. 4. H. 5.
Voce q̄ p̄tinent, iusto: Aio sunt affectuum notæ. 4. I.
Voce p̄sistentiū notæ sunt ea quæ scribuntur. 4. I.
Voces nō omnibus eadem, vt neq; literatæ. 4. I.
Voces & l̄r̄ signa p̄mū sunt affectuū Animi. 4. I.
Voces signantes qd̄ p̄mū & p̄xime signent, qd̄ deide. 4. k.
Voces significatiue rez sunt p̄ medios p̄ceptus Ai. 4. k.
Vocibus in quibus verum & falsum. 4. K.
Vocum causæ conceptus Mentis. 5. A.
Vocum vsus. 5. B. / F. (tatis. 5. B.)
Vocib' nō vtētēs iisdē cur neq; eiusdē p̄sortes sint ciui.
Vocū perēne memoriam tueri finis l̄r̄arū. 5. B. / 8. A.
Voces & l̄r̄ pōne p̄stāt: res & Ai p̄cept' nā. & q̄ obrē. 5. C.
Vocib' magis pōne sunt l̄r̄e. 5. C. / 6. C. (6. C.)
Voces positione an natura sint, q̄sitū. Veteribus. 5. D.
Voces eēde possunt alijs alijsq; describi l̄ris. 5. E.
Vocib' alijs alijsq; enūciari p̄nt iisdē p̄cept' Animi. 5. F.
Vocibus conuenit prædicari subijciq; ad prædicationē propter conceptus Animi. 5. H.
Voces natura eē, Nomina autem & Verba ex composito, vnde palam fiat. 6. A.
Voces ab Ai p̄fici: Ai p̄cept' ab itellu: res a Deo. 6. E.
Vox humana quæ. 6. E.
Vocis instrumentorum differentię. 6. F. / 7. H.
Vox Brutorum vnde. 6. F.
Vox articulata vnde. 6. F.
Voces brutorum an literatæ. 6. G.
Voces brutorum imitatur Comœdia. 6. G.
Voces ita se hnt i vero vel falso signando aut nō signan.
Vox & son' quō differāt. 7. C. (do, vt Ai q̄ p̄cept' 6. H.)
Vocis vnde materia. 6. F.
Vocis vnde grauitas & acumē. 6. F.
Vocis vnde articulata explicatio. 6. F. / 7. H.
Vox quid. 7. G.
Voces natura significantes quæ. 7. H.
Voces natura significantes an Nomina. 7. H.
Voces natura significantes in Nomine quæ. 7. H.
Voces infantium conceptum Mentis nullū, sed affectus quosdam ac dispositiones notant. 7. I.
Vox articulata cur aliter l̄r̄ata dicatur: inarticulata vero aliter illiterata. 7. I.
Vox articulata vel inarticulata vnde dicta. 7. I.
Vox quæ significatiua & literata. 7. K.
Vox quæ significatiua & illiterata. 7. K.
Vox quæ non significans literata. 7. K.
Vox quæ non significans nec literata. 7. K.
Vox p̄lata ex cōposito Hoīum functio est dūtaxat. 8. A.
Voces Brutorū cū soni illiterati dicant Aristoteli. 8. A.
Vox oīs ex p̄posito rei cuiusq; signatrix, Nomē ē. 11. A. H.
Vox oīs subiecta in Propositione, Nomen est. 11. B.
Vocū signatiua: duæ tm spēs ēt fm Platonē, Nomen & Verbum. 11. J.
Voces simplices simplicib' Ai p̄ceptib' files. 6. H. / 12. K.
Voces inter simplices verū falsumq; admittere posse maxime videtur Verbum. 13. A.
Vox articulata ex nostro instituto constat. 13. k.
Vox simpl. in dict. Nomen, Verbum, Distictio.
Vocis simpliciter instrumenta quæ sint: quæ.
Vocis articulata. 14. I.
Vocifera facultas animariarū in nobis cognoscendi vel appetendi facultatum instrumentum. 15. A.
Voces contēplatur Orator Gramaticusq; vt voces sunt Philosophus rerū comp̄hēsiōis gr̄a. 15. D. / 23. E.
Vocū p̄ seip̄sarū potestātē i Logica facultate ispici: rez.
Vocis differentię. 29. H. (rum naturas. 26. H.)
Voce quæ explicantur ijs quæ mente volutamur consequentia sunt. 58. G. / 59. I. 63. D.
Vt is. i. nullus quid significet: & quō cōponat. 23. A.
Vt is & Vdeis quō pueniāt, differātq;. 23. A. / C.
Vtrūlibet quod & vnde dictum. 33. D.
Vtrūlibet velut centrum Contingentis. 33. E.
Vtrūlibet pro omni acceptum contingente. 33. E.
Vulgare quō sit Theorema de futuris p̄tigētib'. 30. H.

FINIS.

AMMONII HERMEAE PRAEFATIO IN ARISTOTELIS LIBRUM DE INTERPRETATIONE.

ELEBRIS quidem apud Philosophos, nec quā ignobilis Aristotelis de Interpretatione liber est, tum præceptorum quæ in eo traduntur frequentia, tum dictionis difficultate. Eoq; factum est, ut complures in hunc studii multum Interpretes contulerint, ac cōmentationis. Quod si, Procli diuini Præceptoris nostri, Platonici successoris, qui Veterum placita interpretandi facultatem, ac sciētiarum naturæ rerum iudicium ad humani ingenii lūmum exercuit, memoriæ proditis enarrationibus, quidquā quod ad libri perspicuitatem faciat in mediū adducere uel nobis liceret, magnas certe Deo studiorum ac literarū præfidi gratias ageremus. Sumatur nobis itaq; expositionis exordium, ca-

pitum quinque illorū explicatio quæ Auctoris explanationē antecedere consueuerunt: ac quodnam libri de Interpretatione propositum sit, quem inter cæteros Logicæ Aristotelis tractationis libros locum obtineat, quæ huius ipsius de Interpretatione tituli causa habeatur, germanum quoq; ac legitimū opus hoc eē Aristotelis, postremoq; omniū q̄ libri huiusce in capita diuisio sit aperiamus. Nā qd liber de interpretatione philosophari uolēti afferre utilitatis possit requirere, ubi ipse nobis propositum apparuerit, superuacua esse ostendet diligentię. Quod igitur hoc tādē est propositum: id enim definire præ cæteris necessum est: eiq; deinceps cuncta cōnectere. Atq; hoc ut distincte articulateq; percipiamus, ea sunt memoria repetenda quæ in Prædicamentorum prælectionis præfatione disseruimus: inuentionem inquam Demonstrationis finem esse Logicæ facultatis: huic autem simpliciter syllogismi notitiam antequam: atq; priorem hac rursus eē simplicium orationum contemplationem quæ syllogismum componunt: huic uero cōphensionem præcedere simplicium uocum per genera, ex quibus simplex oratio constituitur. Itaq; cum in Prædicamentorum libro simplicium nobis tractationem uocum tradiderit Aristoteles, hic simplices nos orationes docere instituit, quæ ex uocum simplicium absoluuntur contextu: uelutq; in medium proferuntur ab iis qui in congressibus syllogismo probare quidpiam uolunt: quæ ueteribus Propositiones nominantur. Verum cum species quinque sint orationis, Vocatiua, ut Atride o beate. Imperatiua, ut I celeris pge Iri. Interrogatiua, ut Qui genus: unde domo. Optatiua, ut Iuppiter & nāq; o utinam pater. prætereaq; Enunciatiua, qua de re quacūq; discernimus, ut Et Dii uero omnia non sunt: immortalis est omnis Animus, non de simplici nos oratione omni docet hoc tractatu Aristoteles, uerum de sola enunciatiua. neq; id iniuria: quando capax ueritatis falsitatisq; species hæc sola est orationis: sub eaq; Demonstrationes censentur: quarum causa Logica omnis concinnata Philosopho est pertractatio. Porro Enunciatiuam orationem Axiomatis hoc est Effati uel Pronunciati nomine uocant Stoici: Optatiuam Deprecatiuam: Vocatiuam Appellatiuam: adduntq; his quinque orationum species alias: quæ ad aliquam earum quas enumerauimus planè referuntur. Quandā enim Iurandi nuncupant, ut Hoc scito nunc Terra. Aliam Exponendi, ut Esto recta hæc linea. Aliam Supponendi, ut Suppositum sit Terram Solis orbis centrum esse. Aliam Pronunciato similem, ut Fortuna quam humanis sibi in rebus placet. Quæ omnes cū uerum falsumq; admittant, Enunciatiuæ subiici ualent, Iurandi nimirum illa Dei testimonio, ea uerò q̄ Pronunciato similis est: quàm intentiui Aduerbii adiectu Enunciationem superante. Quintam autem præterea esse Addubiatiuam dicunt, ut Dauus uenit: quidnam futurum ut nunciet. quæ Interrogatiuæ eadē planè est: eo solum differens, q̄ propositionem interrogationi anteponat. Rursus uerò cum orationis duæ species sint Enunciatiuæ, atq; altera Prædicatiua, Suppositiua altera noietur, significante qdē qd cui insit uel nō isit Prædicatiua: ut cum ambulat Socrates/ dicimus, uel/ Socrates non ambulat: (p̄ dicamus enim ambulare uerbum de Socrate affirmatiue quandoq; negatiue nōnūquam,) Suppositiua autem, quo existente quid sit, aut non sit: uel quo nō existente quid non sit, aut sit indicante: uelut cū dicimus. Si hō est, est animal quoq;. Si est homo, lapis non est. Dies nisi sit, nox est. Si dies non sit, non est sol super terram. Prædicatiuam solam nobis Aristoteles orationis enunciatiuæ spēm tradit: ut quæ per se ipsa perfecta absolutaq; sit, atq; ad Demonstrationes usum afferat. Suppositiuam autem, uelut mancā, perfectionemq; à prædicatiua prorsus expectantem, nusquam honorat. Ammo.

re in primis afficiendam censuerit. Nam suppositiuū syllogismi Transumptionem quam uocant siue Assumptionem, quandoq; uerò & coniunctum disiunctiue, quod rationem postulet, absq; demonstratione capientes, fidem sibi ex suppositione arrogarunt, si quis primas eorum suppositiões admittat. Itaq; ad suppositiones has confirmandas si suppositiuo alio quis utatur syllogismo, huic alia rursus ad suppositionum eius assertionem probatione opus erit: aliq; ad illam: idq; in infinitū prodibit, si suppositiones munire suppositionibus uelit. Quod si perfecta, nec quaquam inops fieri debeat Demonstratio, usus planè exposcitur Prædicatiui syllogismi: qui ppositam rem absq; ulla suppositione demonstrare profitetur. Eapropter Prædicatiuos quoq; simpliciter sic syllogismos, Suppositiuos autem hoc totum, syllogismos ex suppositione, haud uerò etiam simpliciter appellamus: cum & alioquin suppositiuę Enunciationes ortum prædicatiuis acceptum referant. Nam alterius ad aliam prædicatiue propositionis uel consequentiam, uel auersionem declarant: quas inter se cōnectunt uel copulatiua, uel disiunctiua quam uocant coniunctione: ut una quæ ex ipsis cōstat oratio esse uideatur: atq; has ob res Prædicatiuam enūciatiuæ speciem orationis pertractat solam Aristoteles. Est ergo huiusce propositum libri, ut semel explicem, de prima uocum simpliciū compositione differere, quæ in Prædicatiua specie enūciatiuæ fit orationis. Primam uerò in quâ, quoniam facit & compositio simplicium uocum syllogismos: non tamen prima: sed ea quæ p orationum complexum in prima factarum compositione perficitur. Quâobrem simplices hæc orationes hoc quidem libro ipsas per se contemplando, ut Enunciationes dūtaxat, nec ut Propositiones inspectabit. in Resolutoriis autem, ut partes eas capiens syllogismorum, simul quoq; ut propositiones iure censebit considerandas. Eas enim quasi ab iis proponatur qui syllogismo quidquam affirmare colloquentibus uolunt, sic Propositiones Antiqui nominant. Cæterum quoto liber hic loco etiam sit collocandus, per sese ex iis quæ prodidimus nobis perspicuū est. Nam simplices orationes si inter uoces simplices mediæ sunt ac syllogismos, tradunt autem Prædicamenta simpliciū uocum contemplationem, orationum uerò simpliciū hic qui in manibus liber est, Resolutoria syllogismorum, medius est is inter Prædicamenta & Resolutoria dubioprocul statuendus: ut succedat Prædicamentis: Resolutoriis uerò, ac cæteris omnibus facultatis Logicę cōmentationibus antecedit. Quod autē præfens liber ad Logicam hanc tractationem utilis, hæc uerò ad totam sit Philosophiam, ex superioribus dilucet. Ad hæc igitur tituli causam inspicientes dicamus quid tandem intelligens Aristoteles Interpretationis uocabulo hoc pacto De Interpretatione librum inscripserit. Haud enim sanè uel ipse, perinde atq; Demetrius, qui uolumen de scribendę orationis forma composuit, eiq; sic De Interpretatione titulum indidit, orationis conficiendę rationem, quasi de ea disputaturus hoc uolumine sit, Interpretationis nomine censet uocandam. Dicendum itaq; est, cum nostra facultatem duplici genere prædita Anima sit, tum cognoscendi, tum uerò etiam uiuendi, quod & concupiscendi nominamus. (Cognoscendi eas uoco quibus res singulas nouimus: ut Intellectum, Cogitationem, Opinionem, Imaginationem, ac Sensum. Concupiscendi uerò eas quibus bona quę uel sunt, uel uidentur expetimus, ut Voluntatem inquam, Præelectionem, Iram, Cupidinem.) species quatuor illas orationis, præter Enūciatiuam, ab Animę prodire concupiscendi facultatibus: non agentis per se quidem ipsius, sed ad alium se conuertentis qui conducere ad id uidetur posse quod illa cupit assequendum: atq; uel sermonem ab ipso exigentis: ut in Interrogatiua quâ uocant oratione: uel rem. Quod si res sit, aut ipsum illum indipisci ad quem sermo est exoptatis: ut in Vocatiua: aut aliquam eius operam. eamq; uel à præstantiore, ut in Optatione. uel inferiore, ut in ea quam proprie nominant Iussionem. Solam uerò Enūciatiuam à cognoscendi facultatibus emanare: enūciariq; ab hac inolitam nobis rerum cognitionem ueram, uel uero similit, atq; eo fieri ut sola hæc etiam capax ueritatis sit, ac falsitatis: reliquarum nulla. proinde Aristotelem speciem hanc orationis enūciatiuam Interpretationis appellatione nominare, quasi quid sentiat Animus interpretantem, opere precium esse ducere. Quandoquidem igitur, ut ipse in huiusce libri docebit exordio, sunt & aliæ præter Enūciatiuam orationes (nam deprecatio quoq; oratio est inquit: Enūciatiua autem presentis est contemplationis) iccirco De Interpretatione librum inscripsit: perinde quasi hoc modo, an De Enūciatiua inscribas oratione, nihil intersit. An uerò sit legitimum opus Philosophi, nemo in Aristotelis lectione uersatus, si tum oratiōis probabilitatem, artificiosumq; & seuerum/ac familiare Philosopho præceptorum genus quæ in eo traduntur, tum cum aliis eius libris consensum respiciat, dubitandum existimabit: pter Andronicum Rhodium: qui cum ab Aristotele undecimus fuerit, ipsum autem inter huiusce libri initia conceptus mentis Animi affectus

uocantē audiuiſſet, addentemq; eſſe de iis in libris de Anima diſputatum, quoniam ubinam loco-
rum in tractatu de Anima conceptus mentis Philoſophus Animę affectus nominaiſſet nequaſq; ui-
debat, neceſſe eſſe duorum operum, huius illiusq; De Anima, falſo inſcriptum alterū Ariſtotelei di-
cere arbitratus eſt. magisq; hoc quam illud reiici oportere. Cæterum ſciendum eſt loca in cōmen-
tatiōe De Anima nobis haberi complura in quibus Imaginationem paſſiui Intellectus nomine ap-
pelleſt Philoſophus. Intellectus quidem, uelut intra ſeipſam cognobilem rem obtinentis; eoq; diſſe-
rentis à Senſu, q; quæ foris poſita ſenſus cognofcit, illorum, ut circa ipſa agat, prorfus egens preſen-
tia, horum ſimulacra ac formulas imitata per ſenſus Imaginatione, ipſa in ſe habeat, atq; externarū re-
rum opem nequaſq; poſtula ns poſſit incumbere. Quo etiā fit, ut ſenſibus feriantibus imaginatione
per ſomnum agamus. Paſſiui autem propterea, quod cum partitione quadā ac ſeparatione quod-
libet norit; perinde quaſi eſſentiam actionemq; à corpore ſeparabilem nequaquā obtineat; ac princi-
pium quoddam ſit ſenſuum. Ariſtoteles ergo cum nihil Animo noſtro intelligi earum quę hic re-
rum ſunt ſine paſſiui hoc Intellectu prodat in libris de Anima, nimirum cum inquit. Non memi-
nimus uerò, quoniam eſt hæc quidem impatiibilis; corruptibilis uerò paſſiui Intellectus, citra quē
nihil intelligit; & deinde; Intellectiua itaq; formas intelligit in phantaſmatibus. & præterea: At con-
ceptus mentis primi quid intererit quo minus ſint phantaſmata? An neq; alii phantaſmata ſunt; ue-
rum non ſine phantaſmatis, planè & in illis præſert conceptus mentis Animi affectus nominare.
Porro extendere affectus uocabulum ad Animæ quoq; functiones omnes cōmunius uidet. Itaq;
eſſe, in libris inquit illis, dubitationem, utrum affectus Animę omnes ſint & habentis cōmunes; an
quiſquam ſit uel ipſius Animę proprius. qua ſoluenda difficultate ſubiungit; Ex plurimis autem
abſq; corpore neq; pati, neq; facere ullum uidetur; ut iraiſci; audere; concupiſcere; demum ſentire.
At Intelligere proprium uidetur maxime eſſe. Quod ſi quedam hoc quoq; ſit Imaginatione, uel nō
ſine Imaginatione, ne hoc quidem fieri poteſt ut ſit ſine corpore. Et ante hæc in eiufdem etiam tra-
ctatus exordio. Contemplari uerò inquit ac cognofcere eius naturam atq; ſubſtātiā requirimus.
dein quæ circa eam accidunt; quorum alii proprii eſſe Animę affectus, alii uel ipſis ineſſe Animā
tibus illius cauſa uidentur cōmunes. Ex quibus ipſe dephēditur Animę quoq; Rationalis noſtræ
intellectionem; neq; uel ſi abſq; Imaginatione fieret, tamen quin ipſam affectum nominet deuita-
re; non ſupra dicto uidelicet ſenſu, ſed eo q; in ipſa, uis ad eam deducens, actionis cuiusq; tempore
antecedat. quod perinde eſt; ac ſi perfectio imperfectum præire dixeris; quo ſcilicet ab eius Intelle-
ctus actiōe differat q; per ſe abſolutus uocatur; comitemq; actionem habet ſubſtantiæ. Eni uero in-
tellectum hūc noſtrum uelut impatiibile, impermiſſūq; dicit, atq; ab omni corpore ſeparabile, qui-
bus ipſum rebus ab eo diſcernit qui Paſſiuius pprie uocatur; quiq; ab Imaginatione, ut dicebamus,
neutiq; differt. Ea de re cur nos non meminerimus cauſam exquirēs, partem Animæ illam qua eē
ipſo fruimur expertem affectuum eſſe inquit; paſſiuum uerò Intellectum poſſe corrumpi; intelli-
gentiamq; huic noſtram qui corruptibilis eſt coniugatam, obliuionis cauſam habere. quapropter
non iure Andronicus falſo librum ferri acceptum Philoſopho ſuſpicatus eſt. Reliquū nobis fit eo-
rum quæ ab initio propoſuimus, ut libri huiuſce diuiſionem in capita tradamus. Quare cum is
in quatuor ſegmenta perſpicue diuidatur, primum de principiis eſt Enūciatiuæ orationis. Ea prin-
cipia Enūciatiuę orationis uoco, quæ ad eius præceptionem faciunt; quo modo Geometrię prin-
cipia dixeris Finitiones; Poſtulata; & quos Mentis cōmunes conceptus nomināt; quas Delineamē-
torum, ſeu gręce Diagrāmatum elementa appellandas cenſuit in Prædicamentis Ariſtoteles. Quā-
do quidem igitur inter docendum De Propoſitionibus quiddam nomē; quiddam item Verbum,
Affirmationem, Negationem, Enūciationem, ac Contradiotionem uocabit, merito quid ſingula ſi-
bi hæc uelint nomina prius nos edocet quā de propoſitionibus quidquā loquatur. Ac cōſenta-
neum ſanè erat ubi ea prius Introductiis cognita reddidiſſet, ad præcipienda ea quæ ppoſuit trá-
ſiret. Hoc ergo libri caput primum eſt, quod de principiis, quæ diximus, Enūciatiuę diſſerit ora-
tionis. Quæ tria deinceps ſequuntur, Propoſitiones poſtea nobis ipſas tradunt. Verum quoniā Pro-
poſitiones ex uocibus ſolis aliæ ſimplicibus duabus efficiuntur cōtextis, una ſubiecta, prædicata al-
tera, ceu cum dico Socrates ambulat (hic enim Subiectus terminus dicitur Socrates; ambulat Præ-
dicatus; quoniam in Prædicatiua omni oratione aliud eſt id de quo ſermo habetur; aliud qđ de
illo dicitur. Ac uocatur Subiectum id quidem de quo fit ſermo; quale hoc in exēplo eſt Socrates;
quaſi de ſe prædicationes accipiat. quod autem de eo fertur, quale eſt hoc loco uerbum ambulat,
Prædicatum; ut quod de illo prædicetur celebreturq;.) Quādo quidem igitur aliq; ut dicebamus,

P R A E F A T I O

ex subiecto solo & prædicato Propositiones complentur, aliæ apprædicatum quoq; tertium obti-
 nent, ut cum Socrates inquam iustus est, subiectum est Socrates; prædicatum, iustus; apprædicatū
 autem, ipsum/est/uerbum; aliæ præterea & adiunctū habent Modum; qui quonā pacto in subie-
 cto insit, prædicatum indicat; ut Necessarium Impossible (sic enim tō adynaton, quemadmodum
 & tō dynaton possibile interpretari toto hoc opere liceat) Contingens, Bene, Sapienter, Iustet ut cū
 Socratem dico musicum esse contingit; uel edisserit sapienter Socrates, plures uerò his terminos q
 inuicem complentur ad Propositionem unam conflandam, ne complecti quidem animo ualeas,
 2 Caput libri secundum Propositiones tradit nobis simplicissimas. eritq; de Propositione, siue Enū-
 7 ciatione quæ ex subiecto & prædicato constituitur. Tertium compositiores his; facta apprædicati
 4 adiectione, atq; de Propositione, uel Enunciatione ex subiecto, prædicato, ac tertio apprædicato erit
 compacta. Quartum Propositiones eas docet quæ cum Modo proferuntur. Itaq; cum spe-
 cies omnes hoc pacto persecutus Aristoteles fuerit propositionum, ac fidenter nō plu-
 res iis contradictiones esse pronūtiauerit, finem breui tractatui imponit. Ad cal-
 cem autem libri quædam præter hæc exulcerabitur questio à præsentī ipsa
 quoq; contemplatione haudquaq; aliena. Quare his premiffis de ce-
 tero tempus est nobis ad Dictionis explanationem descēdamus.
 quæ contorta cum sit, & plena argumenti, uberibusq; re-
 ferta sententiis, atq; ex breui permutatione totum
 quandoq; sensum euariet, id quod in multis iā
 accidit exemplaribus, uniuersam suis lo-
 cis apponere operępciū esse duxi-
 mus; quo queat dignosci que
 nam emēdatior esse edi-
 tio uideatur.

ARISTOTELIS LIBRI DE INTERPRETATIONE
SECTIO PRIMA.

DE PRINCIPIIS ENUNTIATIVAE ORATIONIS.

PRIMUM quid Nomen, et quid Verbum sit ponendum est. Deinde quid Negatio, et Affirmatio, et Enuntiatio, atque Oratio.

PROPOSITUM, uti diximus, Aristoteli est præceptio/nem tradere Enunciatiue nobis orationis, Verum quoniam omnis ex Nominibus & Verbis oritur Enunciatio, uelut cum inquam Socrates ambulat, prius uero simpliciora iis ubique sunt quæ ex ipsis constat cognoscenda, decem ob id maximè operis principium statuit Nominis ac Verbi essentiae contèplationem. Nam uerbum **PONENDUM** pro definiendum acceptum nunc est. quod cum

de aliis quoque significatis prodatur, hic, id quod monemus, Definitionem notat. Eni uero uerbum Ponere pluribus modis appellari conspicuum est. Suppositiones enim seu concessionem sapenumero Positiones nominamus; ut quando Positum sit dicimus uel concedamus Theatrum tantum capere multitudinis; sit sane decem cubitorum magnitudine; liceat uel Regem esse; quid tum faciet? Positionum ite uocabulo nuncupamus opiniones nobilis cuiuspiam in Philosophia Viri ab aliorum sententia alienas; ut moueri omnia, quieteque; ea quæ sunt, haud quaquam impertiri; ut Heraclitus affirmabat. uel Id quod est esse unum; ut placebat Parmenidi. Positiones etiam intelligimus consensus Propositiones uet; que admodum sane & id quod cum lingua apud Græcos Allelogia, hoc est Condictum uocatur. unde & Reponere dicimus, confessionem uel pactionem retractare, Sed & Aduerbia que positioni Græcis perhibentur, Positiones nonnulli appellant; ut gameteon, pisteuteon, id est ducenda Vxor est, fides habenda. Positiones præterea & ipsas appellamus Definitiones; quasi antesubiectas Demonstrationibus. Si enim perficiuntur ex iis Demonstrationes quæ substantiæ nomine rebus insunt, significat autem Definitiones, eorum quæ sunt uniuscuiusque substantiam, merito antecedere Definitiones ac subiici Demonstrationibus debent. Quin eo comunius adhuc Demonstrationum principia absolute omnia quæ medio carent, atque ex aduerso ab Effatis diuiduntur, Positiones Aristoteles putat uocandas, cuiusmodi sunt Definitiones uti commemorauimus, & Postulata, dicta grece Aetemata, & Suppositiones; quæ cum iam exigant Demonstrationem, sunt absque; illa desumptæ prout explicatum plane est in primo Demonstratiuarum commentationum. Tot quidem, uel pluribus etiam modis dicitur ponere; sed pro definire in præsentia id usurpat Aristoteles; ut uerbis illis **QVID NOMEN, ET QVID VERBUM SIT**, subiungendis declarat; hoc est pro eo quod nobis Definitionem apertissime indicat. Cæterum quæsiuerit quispiam, cur cum in uniuerso Prædicamentorum uolumine de simplicibus egerit Vocibus, hic rursus de Nominibus dicere Verbisque; instituat; quorum utrumque simplicem Vocem esse constat. Ad quod dicendum sane est, Vocem simplicem, Nomen, Verbum, Dictionem, Terminum esse quidem subiecto inter se eadem; solo autem respectu differre; uelut Semine ac Fructus; & Ascensus Descensusque. Nam ubi simplices Voces ut rerum, quibus indige sunt, significatiuas contèplamur, ipsum hoc solum, simplices eas Voces appellamus; nequaquam hoc casu distinguentes à Verbis Nomina. Quando uero quadam in ipsis duplicitate conspecta, nonnullas earum Articulis constructas inuenimus, alias minime; uel aliquas quæ tempus quoddam adsignificet, alias secus, à se mutuo illas distinguimus. Ac iunctas quidem Articulis, nec tempus adsignificantes quæpiam, Noia uocanda esse arbitramur. Verba autem, eas quæ conecti non possunt Articulis, ac secundum tempus quædam dicuntur. At rursus cum Vocum huiusmodi utrumque non ipsam per se sumimus, sed quasi Affirmationis partem uel Negationis, tunc Dictionem, ipsam, quo pacto docebit nos dilucide suo loco Aristoteles, nuncupandam existimamus. Cum uero ut in syllogismo consideramus assumendas. Terminorum in illis nomen statuimus; ut in Resolutoriorum processibus explicabit. Sic porro & Plato in nono de Legibus simplices Voces Terminos nominauit. Itaque eos inquit admisceri inuicem Terminos, quorum expers medii est oppositio; ut calidum & non calidum. Interlimitium autem obtinere eos, quorum est aliquod medium; ut calidum ac frigidum; uel libens inuitumque; de quibus eo loco disputatur; utique cum uitium inolefces Animo medium habeat; quod nec pure uoluntarium est, nec plane uoluntati refragatur. Quandoquidem igitur tametsi idem subiecto sit Nomen, uel Verbum, ac Vo-

Perihet. Ammo.

A iii

*Nomē & Verbum. sole
partes Orōis*

cem simplicem dicere, tamen eo quem prodidimus respectu, hæc mutuo differunt: Prædicamēto-
rum autem liber de simplicibus nos Vocibus dūtaxat docuit, nihilq; inter Nomina ac Verba scri-
tanda differentia laborauit; cuius usus frequens est ad Enūciatiuę oratiōis meditationem; siqdem
huius opera Subiectos in Enūciationibus terminos à Prædicatis dirimimus, ob id nūc speculatio-
nem de Nominibus & Verbis tractandam proponit, ceu presenti cōmentationi coniūctissimā, Sed
quāobrem dixerit aliquis cum multæ sint quæ à Grāmaticis partes Orationis uocantur, has nunc
solas edocemur, Nomē & Verbum; Quoniam solę hæc (respondebimus) semotis aliis omnibus face-
re Enūciatiuam possunt orationem; uti cum dicimus/hō ualet. Ergo de solis hisce Aristoteles con-
siderat hoc loco; quæ in Enūciatiua omni oratione ex necessitate assumuntur; atq; ad simplicē con-
stituendam Enūciationem sufficiunt. Illud autem animaduersione dignum est, ex octo partibus il-
lis uulgo notis Orationis, alias naturarum esse quarūdam, simpliciter uē personarū significatiuas;
uel actionum; uel passionum; aut cuiusdam harum cōplexionis; ut Nomē, Pronomen, Verbū, Par-
ticipium; quæ solæ etiā ad efficiendam satis esse Enūciatiuam orationem possunt; ceu cū dicimus
Socrates ambulat; uel Ego ambulo; uel Currens ambulat; uel Socrates currens est; quorum alterū
ut Subiectum capitur, alterum ut Prædicatū. Alias uerò non hæc, sed quādā Prædicati ad Subie-
ctum coherētiam indicare; qđ genus plurima sunt Aduerbia. Nā uel quo insit mō designāt Prædi-
catum Subiecto; uel quando; uel ubi; uel quoties, siue certo, siue incerto numero; uel quo ad aliud
ordine; ut hic post hunc currit; aut ab hoc seorsum habitat; uel cui similit; uel quo magis, minus uē;
uel etiam inesse cum intēsiōe; uel quo nos ipsum pacto inesse; aut non inesse, siue ut conuictentes;
siue ut affirmantes opinemur; aut et quonā mō affecti ad rē simus de qua enunciamus, uel ut do-
lentes; uel ut admirātes; uel ut Enūciationē quoq; p̄statiōis testimonio cōfirmātes; uel nra itereffe
ostēdētes p̄dicatū eligere, ut in posituius uocatis Aduerbiis; uel clamore celebrātes Animi habitū su-
premo ipso Bono insignitū; quēadmodū in diuini furoris Aduerbiis, q̄ bene se hīe Numine afflato
indiciat; uel et dictā ab aliis Enūciationē p̄ cōsensum amplectentes; uel p̄ negationē, siue inficiationē
reiciētes. Significare autem quo modo insit indicatiua inquam mediocritatis seu qualitatē Aduer-
bia, ut bene differit Socrates; Melanthius Vlyssēm calcibus, quod Græci lax, aduerbialiter dicunt,
percussit; Apes racematim uolant. & quæ simul omnibus de quibus sermo est, uel nō simul inesse
Prædicatum declarāt; ut una grassati sunt hostes, uel hinc inde. nam & hæc qualitates quædā sunt;
quandoquidē sub Quale concretio ac discretio referuntur. De cæteris eorum quę enumerauimus
nihil præterea opus est addere; cum iis in propatulo sint qui uel parū intelligere quid singula in-
dicent possunt. Hæc itaq; id quod dicebamus, cum coherētiam quandam prædicati ad subiectum
declarent, conferre aliquid ad faciendas huiusmodi Enūciationes uident. Reliqua significant qui-
dem Aduerbia, non tamen utilia sunt ad Enūciationē; sed ad species quasdam alias Orationis; ut
optandi significatiua ad Optatiuam orationē; dehortandi uel adhortādi ad Impatiuam; ad Inter-
rogatiuā uerò, interrogādi. Quæ aut partes præter has Orationis dicuntur, ipsę per se uel oīno signi-
ficatione uacant; ut Articulus apud Græcos, Præpositio, Coniūctioq; Ergo quæ naturarū, ac per-
sonarum, uel actionum, uel passionū significatiuæ sunt, Aristoteles eas omnes in Nomina ac Verba
partitur; Verbaq; illa appellat, quæ secundum tempus dicunt prædicantur uē in Propositionibus.
Nomina, quæ sine temporis proferuntur significatu, uel usum complent Subiectorū. Quę autem
in neutra ex his loca conferuntur, quāuis aliogn adiaceāt Propositionibus, inesse uel non inesse, aut
aliquando, aut quoq; modo, uel quoties insit in subiecto prædicatum, aliūuē quempiam eorum in-
ter se respectum significātes, ne proprie qđ eas autumat partes Orationis nominādas. Quem enim
ad modum asseres Nauis partes proprie sunt, clauis autē, stupa, & pix eas cōnectendi ac totius uni-
endi causā adhibentur, eodem pacto & Orationi Coniūctiones, Articuli, Præpositiones, ipsaq; Ad-
uerbia usum quorūdam explent clauorum; partes autem haud sanē iure dicerentur; quæ compo-
sita ipsa per se plura conficere nequeūt Orationem. Non sunt itaq; hæc Orationis partes; sed partes
sunt Locutionis; cuius pars est ipsa quoq; Oratio; ut in Libro de poetica proditū est. utilesq; sunt
ad quādam partium inter se Orationis compositionem constructionemq; ut uinculum quoq; ad
ascitiam deligatorum unionem, & colla eorū quæ illius opera cohærescunt Sed neq; colligatorū
uel glutinatorū partes illæ, neq; Coniūctiones, uel Articuli, uel Præpositiones, uel Aduerbia par-
tes sunt Orationis. Enim uerò à Locutione eo differt Oratio, qđ absoluta cōgeries Oratio sit uocū
presertim earum quæ res significant; illa absolute omniū quę in differendi facultatem assumuntur.
Habet & à Platone Orationis cum Locutione differentiam in Tertio de Republica traditam; ubi
» Hactenus inq; de Oratione. De Locutione uero posthac considerādum, ac q̄ nobis loquēdū sit &

Oratio pars locutionis

*differentia inter orō-
nem & locutionē*

quo pacto loquendum, erit oīno perpensum. ex quibus planè se ostendit Orationis nomine, sententiam: Locutionis uerò, pronūciationem appellare: seu per maximè necessarias partes fiat, Nomen & Verbum: secundum quam Oratio illa quæ prolatione continetur, ac proprie dicitur, spectatur: seu partes quoq; accipiat alias dictæ cōmunius Orationis: quod perinde est ac si interpretationis dicas quæ iam ad uenustatem ac certā compositionem respiciat. Placet igitur Aphrodisieo Interpreti Ad uerba quoq; in Nominibus cēferi: quo modo & Pronomina. & quam Grāmatici Appellationem uocant. Sed nulla uidetur hoc prēditū esse ratione: quoniam alia ex Aduerbiis Nomina esse nequaquam putarentur: quod genus Aduerbia sunt affirmādi: uel negandi: uel prohibendi: uel q̄ iusiu/rādis p̄pōnūt ut p̄/aliāq; plurima. aliqua uerò ex eo qd̄ à Nominibus deducta sint quibusdā, uim ei cum Nominibus eādē obtinere uisa fuerint: ut bene & perspicue, à bono perspicuoq;: uelut & iuste à Iustitia. Quod si hoc ita se habeat, legēdum, nauigādum, quæ apud Græcos aduerbia sunt, uerba, non nomina appellabimus: quasi facta ex eo quod est legere, uel nauigare oportere. Sed non est rationi consentaneum uel uerba hæc, uel priora illa nomina diceret: quoniam nec subici in Propositionibus, nec prædicari horū aliquod potest: quorū alterum Nomini Verboq; usu uenire est necesse. Nam nomē quidem Perspicuus in oratione quæ locus hic de Interpretatione perspicuus est inquit, prædicatum inuenies: perspicue non item. At uerò nec cōpositum aliquod fieri Prædicatum ex ipso & eo de quo aduerbiū/perspicue dicitur affirmabimus: quale est/perspicue enarratur: quæadmodum in hoc/mortalis homo: & adulterinus Denarius. Sic enim taliū Affirmationū fieri Negationes eodem modo oportebat quo illarum quæ simplex aliquod Prædicatū habent: ut in cōpositis re uera Prædicatis contingit. Nam ut huius/Mortuus, homo est/affirmationis negatio est/Mortuus, Homo non est: huiusq; Mortuus defunctus uita est/hæc/Mortuus, uita defunctus non est/sic illius etiam/Mortuus, uita defunctus hō est/hæc/Mortuus, uita defunctus Homo non est/erit Negatio. At in Propositionibus cum Modo, diuersus fieri Negationes, nec ut in iis q̄ Modo rarent necesse est. Huius nāq; affirmationis/Socrates ambulat/Negatio est/Socrates non ambulat. At huius/Socratem ambulare possibile est/non hæc/Socratem non ambulare est possibile: sed hæc/Socratem ambulare nō possibile est: prout planissime nos Aristoteles postremo huiusce operis docebit segmento. Quapropter Enūciatiuam ubiq; inquit Orationem ex Nomine cōponi & Verbo: in eaq; dissolui: perinde quasi solas has proprie partes putet Orationis uocandas: ipso/Esse uel/nō Esse/alias de quibusdā absq; medio prædicandis: cum partes tunc fiant Propositionum: ut in his/Socrates est/Socrates non est: neq; à Subiectis diuarcēt. alias in Propositionibus quæ uel tertium Apprædicatum, uel Modum adiunctū habēt assumendis: quæ, ut in Resolutoriorū procemiis edocebimur, Propositionis addi partibus dicatur: uel ab iisdem diuidi: aut huiusmodi quæquā sustinere. Quocirca pars Enūciationis aut Nomē sit prorsus oportet, aut Verbum. Non tamen Verbum pars omnino est Propositionis: nimirū cum de subiecto non ex sese prædicatur: quasi actionē debeat, uel passionem, uel simpliciter essentiam, priuationem uē subiecti indicare: sed prædicati gratia capitur cum subiecto cōcinandi. Quod aut rectè hæc nobis prodantur, uel ex ipsa partiū Orationis aliarum appellatione constat quæ præter Nomen & Verbum dicuntur. Pronomē enim ceu Nomē non naturarum aliquarum, sed personarum simpliciter, ita nūcupant. & Participium, quasi partem amborum capiat, Nominis in quā & Verbi: quāquā magis, cum significatiuum quorūdam temporum sit, ad Verborū proprietatem declinet. Articulum autem, uelut appēsū Nominibus, relationemq; habens ad illa. De Præpositione, uel Aduerbio, uel Cōiunctione quid etiā opus est dicamus: ex quibus Præpositionem sic nominant, quasi Nominibus Verbisq; præponatur. Aduerbiū teu tali modo cōplicetur Verbis. Cōiunctionē quasi seiunctas Orationes colligantē. Cæterum cōcedere Aristotelē uideri quibusdā locis cōperies partes quoq; Orationis cōmunius omnes appellari. eaq; de re partes Osonis quasdā esse significatiuas post affirmabit: perinde quasi nōnullę quoq; significatu careant: nisi aliqua nobis uerborum illorum accōmodatior expositio uideret, nihil sane habens quod iis quæ mō pdidimus repugnet. DEINDE QUID NEGATIO, ET AFFIRMATIO, ET ENUNCIATIO, ATQVE ORATIO. Tres quidem esse qui pprie dicatur Diuisionum modi, Generis in spēs, Totius in partes, Vocis æquiuoq; in significata diuersa, Diuidi: Enūciationem in Affirmationē Negationēq; conspicuum est. Dicimus enim partē alteram Enūciationis affirmatiuam esse, alteram negatiuam. Quæsitū uerò est ab Aristotelis Explanatoribus quonam pacto in Affirmationē Negationēq; Enūciatio dirimat. Atq; alii, uelut aphrodisiensis Alexander, ut æquiuoqa uox in diuersa significata ipsam disiungi, alii ceu genus in species, ut Porphyrius Philosophus, dicere maluerunt. nemo enim distrahi tāq; totum ipsam in partes fateri ausus est: qm̄

A scāidum Platonem in
ordem et locutionem di se

B
quod subici uel prædicat
neque nec uerbum nē
non appellat aliq

C

enūciatiua Oratio. ex qu
by. partib; -

uerbū p se nō est p̄p̄
Dfitionis.

E

Diuisio proprie trib; modis
effiā. hic numeratis. sc̄
minus proprie sc̄. sublt̄
in accidentia. et accidens
in sublt̄. et accidens in
accidētia

- F** neq; ut totum diduci in similes partes uideat: siquidem Affirmationis ad Negationē haud leue discrimen est. neq; in dissimilares: quādo nequaquā pars utraq; totius nomine uocaretur. Quo igitur mō sese uerum habeat, praestet q; Porphyrii Philosophi sentētia, processu cōmentationis nostrae suo loco demonstrabimus: nimirum ubi proditas ab Aristotele finitiones illarū exponemus. Nūc primū illud monendū est, uerbum **PONENDVM** hoc est definiendū cōmuniter in iis capi oportere, De iōe ponendū qd sit Negatio, & Affirmatio, & Enūciatio, atq; Ofo. Ad hęc, dici q̄tuor enumerata post Nomen & Verbum definire opus esse. quoniā propositum est, ut docuimus, Prædicatiuam speciem tradere Enūciatiuę orationis. Hęc autem aut Affirmatiua est omnino, aut Negatiua. Ergo de Affirmatione & Negatione doctum oportuit: quare de cōmuni quoq; earum genere, Enūciatiōe. Verum quoniam & Enūciatio inter species Orationis quædam una est, eratq; in finitione Enūciationis Oratio capienda, p̄pterea quod & genera omnia finitiones complent suarum specierum, notiora aut eē cōuenit quæ ad docēdum de quauis re assumuntur, eo qd̄ per illa declaratur, ob id necessaria esse & Ofois contēplatio uisa est: quasi anteire Enūciationi debeat. Si q̄s uerō in quaestione adduceret, cur nō genus quoq; Orationis Vox eadem de causa cōmemorari meruerit: perinde quasi debeat uel ipsa, finitione explicari. Dicēdum naturalis disputationis esse de Voce differere: quoniam Vox solius est opus Naturæ: quo modo uideret, & audire. uocales enī natura sumus. At Oratio, & Enūciatio, atq; species huius Affirmatio Negatioq; uoces q̄dam certe sunt: sed q; specie nāscatur, & tali uel tali rōne proferantur, à nostra notiōe acceperunt. quapropter q̄dam ipsis quoq; priuatim tributa est à Naturalibus diuersa tractatio: quā Logice hoc est Rōnalem nuncuparunt. Ergo nec simpliciter genus Vox est, ut quidam putāt, Ofois. Non enim fieri potest, ut cum natura sit Genus, nō sit & species natura. sed si modo sit, insitq; Vocis orationi, simpliciter Vocem genus esse dicēdum est. Ad ipsam Orationem uerō materiæ loco Vocē capi dicemus: id quod uel ipse in quinto de Animalium generatione Aristoteles, ubi penes uocem differentias Animalium cōtemplat pronūciat. sed genus eius non est: ut planius ex sequentibus cōstabit. Quod si quis quodnā igitur sit genus Orationis requirat, huic Quāti diuisio in Prædicamentis tradita ad memoriam reuocanda est. Cæterum attendendum in enumeratis quatuor illis Aristotelē sumpto à deterioribus principio ad perfectiora atq; à magis particularibus ad uniuersaliora euadere. Perfectior enim res Affirmatio est Negatione, utpote essentiam significās: Negatione essentię priuationem indicat. Affirmatione Enūciatio: ut quæ eius genus est, uti diximus. Oratio autē Enūciatione: quā una est Enūciatiua inter spēs quinque Ofois. Estq; ordo ad nos prædictę enumerationis q̄bus trāsire à deterioribus ad præstātiora, magisq; particularibus ad magis uniuersalia est natura insitum. propterea q; nostra ab imperfecto ad perfectum pmoueat cognitio. Vbi tamē de iis docebit, pro rerū naturali ordine, uelut contrario ibit itinere: Genera Spēbus antepone, perfectioraq; imperfectioribus. Quāobrem supradicto ea quoq; modo enumerauit: nimirum cum enumerationis finem principium statuere uellet præceptionis.

II *Sunt ergo quæ uoce continentur, insistorum Animo affectuum notæ, ex quæ scribuntur, eorum quæ in uoce consistunt. Ac quo modo nec eadem omnibus literæ, ita nec uoces eadem sunt. Quorum tamen hæc signa sunt primum, ydem omnibus Animi sunt affectus, ac quarum simulacra sunt hæc, res iam sunt eadem. Dictum itaq; de his est in libris de Anima, nam hæc alterius sunt tractationis.*

- K** Consequens sanè erat, ut est pollicitus, Nominis ac Verbi finitiones posthac promere. Verū quoniam non est oīs dictio Nomen uel Verbum, (nam q̄ significatione uacat, ut Blityri, Scindapsusq;, horum neutrum est, eoq; differunt à Vocibus significatu carentibus Nomina & Verba, quod significatiua quarūdam sunt rerum) docet per hęc prius nos Aristoteles quēnā in primis ac proximè ab ipsis uocibus indicentur. mentisq; eos esse conceptus monet. horum uerō interuētū res designari. Neq; medium aliud præterea quidquam inter conceptū ac rem indagare oportere: quod Stoici supponentes, Dictile, græce Lecton, appellādum putabāt. Cum hęc itaq; per ea quæ nunc dicuntur tradētur: tū uel maximè quibus in rebus quocūq; fuerit modo ueritatem ac falsitatem scrutari conueniat. De quibus in præsentia nobis perpensio est utrū in rebus, an mētis cōceptionibus, an uocibus, an in quibusdam harum duabus, an etiam oībus. quod si in uocibus, qualibus iis uersetur, utrum in Nominibus Verbisq;, an cōpositis ex hisce Orationibus. Ac sanè præfinietur Nomina & Verba Voces simplices esse, quæ nec uerū nec falsum significant ut in processibus quoq; dictum est: Prædicamentorum

tamentorum circa Enunciatiuam autem Orationem quæ ex illorum cōplexu efficitur, uerum & falsum spectari. Ante uoces quoq; ipsas hæc circa conceptus considerari: ut qui causæ uocum sunt. siquidem & horum alii simplices habentur, qui à simplicibus designantur uocibus: nec ueritatem ullam uel falsitatem admittunt. alii compositi: qui de compositis subeunt rebus: atq; à uocibus declarantur coniunctis, falsitatis capaces ac ueritatis, quæ non in ipsis sanè per se rebus etiam, neq; in cōpositis animaduertentur quispiam. Constatq; merito de iis ante disserere hoc loco Aristotelem, quam Nois & Verbi definitiōes reddat. Etenim cū de falsitate ac ueritate primū contēplari hoc opere proposuerit, principio tum quæ harum utrāq; admittere, tum quæ neutri recipiendæ natura essent idonea nobis oportuit traderet. atq; ubi in compositis uocibus alterū spectari, alterum in simplicibus cōmonuerit, postea simplices uoces ac nequaquā aut falsi capaces, aut ueri, in Nomen & Verbum: cōpositas autem ex hisce, atq; omnino uerum falsumue pronūciātes, quod perinde est ac si ad Enunciatiuam orationem pertinentes dixeris, in proprias rursus species, Affirmationem Negationemq; dirimeret. Hæc cū ita sint, nos explicandis iis quæ à Philosopho traduntur, quatuor hæc ab illo his uerbis assumi, quasi utilia ad propositā contēplationem dicimus, Res, & conceptus Animi, Vocesq; item, ac Literas. in quibus primum sibi locum res uendicant: conceptus secūdam; tertium, uoces: postremum literæ. Nam conceptus quidem Animi, finem obtinent rerum comprehensionē. ac tunc sanè re ipsa conceptus sunt, cum ipsis uelut accommodati rebus fuerint. sunt enim imagines rerum Animo insitæ. Enūciatiuæ autem sunt uoces conceptuū: eaq; de re nobis à Natura data, ad Animi conceptiones seu notionēs harum opera inter nos declarādas. ut & mutuo frui cōmercio, & ciuilia inuicem præstare officia possimus. Homo namq; sociabile animal est. Quāobrem nec qui uocibus non isdem utuntur, eiusdem consortes ciuitatis sunt: ut qui conceptus inter se mentis haud quāq; norunt. Literæ autem, perennē uocum memoriam tueri, finem obtinēt. Porro ex his quatuor, duo natura esse Aristoteles, res cōceptusq; arbitratur: duo item positione, uoces ac literas. Quæ autem Natura sunt, ab iis quæ Positione cōstant discernit: utiturq; huiusmodi regula. Quæ apud omnes eadē inquit sunt, hæc Natura consistūt: quæ nō eadem apud omnes habētur, ea Natura non sunt, sed Positione. idq; non iniuria. Nam cum natura una sit Vniuersi, similia uidelicet ubiq; ea facit q̄ censerī eadem specie dicūtur. q̄ si qua sint apud alios atq; alios diuersa, non erunt utiq; hæc Naturæ opificia. Cum itaq; Res Mētisq; conceptiones egedem apud omnes sint. (est enim ubiuis eadem species Hominis, Equi, Leonis, idemq; eodem modo apud oēs de Homine, Lapide, rebusq; aliis singulis conceptus.) Voces autem & Literæ non omnibus egedem. quippe aliis Græci utuntur uocibus. Phœnices aliis: diuersis item Aegyptii. Nāq; alii Lingua est alia Poetæ inquit carmen, rursusq; aliis atq; aliis quilibet literis suas uoces describunt. iccirco asseuerat Res Conceptusq; natura, Voces autem ac Literas positione, non natura esse constitutas. Ac cōpertum sanè est circa literas magis q̄ uoces positionis conditionem spectari. Proinde ut mentio de eis haberetur omnino meruerūt: quasi affinitate quadam uocibus deuinctæ: non solum quod ad illarum conferant memoriā: sed etiam q̄ positione sint, id ut manifestum obtineant: possintq; suo ipsarum exemplo, positione uoces esse, certiores nos apertius reddere: qđ notū nō perinde est ac literas positu cōstare. De Vocibus igitur quærendum censuerunt ueteres, utrū eę natura dicendæ, an positione essent. Saneq; huc pertinebat uter ipsis existendi modus cōueniet explicare: eoq; ad definitiones uti Nominis & Verbi, atq; ex iis cōpositæ Orationis: Nulla aut fuit apud illos de Literis controuersia. Porro literas nobis alioquin esse ad proposita contemplanādo nullo usui futuras, palam ipse faciet deinceps, somisiis illis, res solas conceptiones uocesq; interdum ut simplices meditando, quandoq; uero ut cōpositas. Ex his ergo cōceptiones simulacra rerum nūcupat. Voces autem non conceptionū simulacra, similiter nec literas uocum appellādas, sed notas signaq; arbitratur. Enim uero differt à Nota Simulacrū, quatenus uult hoc ipsam rei naturam quoad licet repræsentare: nec ipsum transformare nobis est integrum. nam quod pictum est in tabula simulacrū Socratis, nisi & caluiciē, & similitatem, & oculorum prominentiam Socratis habeat, non eius adhuc simulacrum esse perhibebitur. Nota autem, uel signū (utroq; enim uocabulo idem nominat Philosophus) totum habet in nostra facultate positū: quasi ex nostra quoq; sola cogitatione existat. Potest uerbi causa quando inter se configendū sit bellatoribus signum esse & tubæ sonus, & facis iactus: quo modo inquit Euripides, Emissa postq; fax, cruenti prælii Signum, tubæ sonus uelut tyrrhenicæ.

Signum quoq; ex cōposito statuere quispiam potest elationem haste, & sagitte emissionē, aliāq; sexcenta. Quādoquidem igitur egedem uoces aliis atq; aliis describi literis possunt, ut peculiariū q̄s

Perihes. Ammo.

B

quid sit conceptus.

E

F uocant scribendi figurarum inuenta declarant, aliisq; iidem conceptus atq; aliis uocibus enuncia-
 ri, ut Linguarum multitudine, eadēq; in lingua nominum trāsmutatione indicatur. (Nāq; Aristo-
 telem Platonis nomine appellare: Veteribus placuit & Theophrasti Tyrtamum). Fieri uero nō po-
 test ut res una eadēq; aliis conceptibus aliisq; agnoscat; sed conceptum quēlibet imaginem eē rei
 cuiuscūq; conceptus fuerit necesse est, in Animo uelut tabula depictum: si aliud nihil est intelligen-
 re, q̄ rei formam suscepisse quā intelligimus, aut expromptam reddidisse: propterea rerum simu-
 lacra Conceptus ipsi, Nomina autem & Verba conceptuum, & Literæ nominum ac uerborum no-
 tē signaq; appellantur. Cæterum ex quatuor hisce, rebus inquā, conceptibus, uocibus, literisq; uo-
 lere iussis literis, quasi necessarium nullum ad proximam rerum explanationē præstet usum, uult
 de Rebus potissimum Philosophus atq; Conceptibus quibus illas cognoscimus contēplari. Disse-
 ritq; de Vocibus: sine quibus disciplina, aut præceptio confici nequaq; potest. Propterea itaq; omi-
G sis literis Aristoteles res & conceptiones atq; item uoces assumit: easq; singulas modo cōsiderari in-
 quit simplices, modo compositas (Simplex res est uerbi gratia Socrates; res composita Socrates cur-
 rens. substantia enim hic Socratis actionem currendi accepit. similiter & cōposita conceptio ea que
 de currente Socrate est. uox quoq; composita qua dicimus Socrates currit: nimirū cum composi-
 tæ Cōceptiones quoq; ac Voces ex simplicium cōcursu absoluantur.) Ergo ueritas inquit & falsi-
 tas in nullo spectabūtur simplici: sed in solis cōceptionibus uocibusq; existūt cōpositis. neq; enim
 uel in compositis rebus existere uerum aliquod possit quale nunc quærimus, aut falsum: p̄pterea
 quoniam in respectu quodam cōceptuum uocūq; ad res uerum huiusmodi ac falsum perficitur.
 Nam ubi cōceptus uelut congruerint rebus, uel cōsonę uoces rerum subsistentiæ fuerint, uerum
 tunc circa illorum utrūq;: ubi secus se habuerint, falsum consistere arbitramur: ut si Socrate ambu-
H lante, nos ipsum quoq; uel animo concipiamus, uel dicamus ambulare, uera tum conceptio, tum
 enunciatio est: sin non ambulare opinemur dicamus uē ambulāntem, falsum pronūciare est neces-
 se. ipse autem per se res neq; poterunt ueræ, neq; falsæ appellari, quod ad ueritatem illā attinet que
 in cognitionibus spectatur. uere enim solemus Socrate hoīem esse dicere: falso autem Socratis sta-
 tuam: nihil fanē aliud per hæc indicantes quā uere de Socratis notitia prædicari hominis rationē,
 de statua non item. At prædicari subiiciq; ad prædicationem nullo pacto rebus cōuenit: concepti-
 bus, primum nulloq; medio: atq; horum nomine uocibus. quare & de horum tum ueritate, tum
 falsitate eadem ratio quadrabit. Verū enim uero alio modo uel in ipsis per se rebus, & quidē in uo-
 luptatibus uerum esse falsumq; affirmabimus. neq; enim perinde entia Formæ sunt omnes à mate-
 ria separabiles: (ut postea de iis explicabitur) cum actus sine facultate sint: & eę que materiam ad p-
 priam existentiam requirunt: & hæc informis prorsus, sæx iure appellata rerum Materia: & quæ
 rerum in spectris imagines representantur: sed partim ceu re uera, partim non uera, partim etiam fal-
I so sunt entia. Non enim uera similiter est quæ & intellectuales, & libidinosas actiones, & falsas ui-
 siones comitatur uoluptas. Sed hæc ad propositum nihil attinet huiusce cōmentationis. quando-
 quidem sermo de sola ea ueritate in his. est quæ in affectionibus loquēdi consideratur. tot ergo ha-
 buimus quæ de uniuerso Auctoris uerborum sensu scriberemus. Rursus uero Philosophi dicta
 ab initio persequentes, incumbētesq; iis quæ perpēsione digna sunt, primum neq; à rebus ipsum
 dicimus, neq; à literis institutionem de his, sed à uocibus inchoasse: quasi prædicatiuas uoces. Enū-
 ciatiuæ orationis inspicere hoc sibi tractatu proposuerit. Deinde, Sunt ergo uoces in sitorū animo
 affectuum hoc est conceptuū notę, nequaq; dixisse, sed **QVÆ VOCE CONTINENTVR**: ut q̄ cō-
 tinuam totam de Nominibus Verbisq; præceptionem facit. Cum enim, qd Nomē & qd Verbū sit
 ponendum est: ab initio protulisset quādoquidē tum hæc, tum ex iis constās Oratio tribus modis
 uisitantur, uel in Animo per conceptus simplices, orationemq; intrinsecus, ut uocant, conceptā, uel
K in eo ipso q̄ pronūciantur, uel q̄ scribantur, (nam & eorum quæ sunt literis mandata, nomen esse
 illud asserimus: hoc uerbum: orationē illā) Quoniā igitur id quod monebamus, Nomina & Verba,
 quæ ponere dixit oportere, tribus modis cōtemplamur, uel in eo q̄ Animo recōdantur, uel q̄ ex-
 primātur uoce, uel q̄ in literas promātur, sic propterea quæ uoce continentur esse dixit Animi con-
 ceptuū notas: quos ipsius affectus esse inquit, ob eā causam quā inter initia pdidimus. & rursus
 quæ scribuntur notas esse eorum quæ in uoce consistūt. Aut ergo quæ in uoce sunt inquiring, ita
 huiusce rei gratia sermonem deduxit: aut magis ut aliud uocem esse dicere, aliud nomē uel uerbū
 indicaret: notāq; esse, atq; in totū positione, non uoci absolute, sed nomini uerboq; conuenire. quip-
 pe uocem edere nobis est natura insitū: ut uidere: atq; audire. at nomina uerbaq; ex nostra cogita-
 tione proficiscuntur: uocēq; utūtur materia. Nam quo pacto lanua lignū esse, & Numus es aurū uē
 perhibetur.

perhibetur. ita uero appellantur, quasi ortū his, quæ res naturales sunt, ferant acceptum: cum ipsi id quod sunt ex inditis characteribus ac figuris obtineant. (quippe ligna ubi tali cōposita uel tali modo fuerint, tunc fabricatam ianuam aut fellā dicimus; alioquin minime. & aurum ubi tales impresuras acceperit, numus tunc fit.) eodē quoq; hic modo nō simpliciter uoces Nomina Verbaq; sunt: sed cum à locutoria imaginatione tali ratione formata: cōfictaq; fuerint, signaq; habitę eorum quę in Animo uolutātur. Cernere autem quisq; in mutis ab ortu quod dicimus natura esse Voces, Nomina autem & Verba ex composito, euidenter potest. nam hi uoces quidem articulas quasdam emittere, non tamen uti Noibus aut Verbis etiam uidetur. Hęc itaq; exprimens qdā merito dixit, Quæ uoce cōtinentur, quod huic idem est, Nomina & Verba quę uoces sunt, non simpliciter, sed tali se modo habētes, talemq; formam adeptæ, quatenus sunt & significatiuæ conceptuū, positione sunt: eaq; de re insistorum animo affectuū notę uocari possunt. Sed qd tādē sibi uult qd deinceps sequitur, dictum non esse elementa, neq; literas: uerū quę scribuntur notas esse eorum quæ in uoce consistunt? Itaq; respondemus, Cum tribus modis, id quod proditum est, Nomina Verbaq; appellentur, nēpe quæ Animo concipiuntur, quæ pronūciantur, quæ scribuntur, ea quæ uoce eduntur notas esse poni illorum quæ mens complectitur: & quæ scribuntur, eorum quę uoce proferimus. & quidem ita, si quis id ceu de nominibus & uerbis dictum accipiat. Sin absolute in omnem dictionem extendi contemplationem uelit, dicendum est, Literarum atq; Elementorū nomine tum descriptam censerī cuiusq; elementi formulam, tum uero etiam pronūciantionem qua unūquodq; appellamus. Ac nomen sanē utrūq; de ambobus dicit: ceterū literę nomen characterem in primis notare qui per auctionem ductumq; absoluitur: elementi autem, quod Græci Stoecheon nominant, pronūciantionem: ea de causa, ut inquit Dionysius, qd stoechon quēdam atq; ordinem habeat. Verum pronūciantionem quidem haudquaq; notam esse: sed partem dictum in nominis. at figuram quoniam aliter sub eadem pronūciantionē aliterq; Animo representatur, notam esse dici merito posse. Eam ob rem igitur neq; elementa, neq; literas dixit: quoniam nominum utrūq; horum de pronūciantionē fertur: peculiarius elementi: literæ uero cōmunius: sed ea quę scribuntur: quo planius constaret his uerbis elemētorum figuras indicari. Tum causam deinceps affert cur notas tum uoces conceptuū, tum uocum literas nominauerit: ambasq; positione esse affirmauerit uoces ac literas. hoc autē perinde est atq; easdē apud oēs neutras esse. Nā **AC QVOMODO INQUIT NEC EÆDEM OMNIBVS LITERÆ, ITA NEC VOCES EÆDEM SVNT.** simulq; ex hoc palā fecit, propter usum uocum literas quoq; cōmemorandas censuisse: ut quæ id quod positione est euidentius habeant: ac nobis declarent, ut hę uocum, sic uoces quoq; pro intercedente similitudinē notas dici posse conceptuū. Huic uerō de cōceptibus addit ac Rebus: nēpe horū utrūq; propterea qd iidē apud oēs sint, natura esse. ait enim **QVORVM TAMEN HÆC SIGNA SVNT PRIMVM,** hęc inquit, quæ uoce continentur, hoc est nomina & uerba. Quorum ergo hęc signa primū sunt, dicit autem conceptuū. nam res quoq; ab iis, non tamē proxime, sed interiacentibus significātur conceptibus. At cōceptus non aliis etiam sese interferentibus, sed primū ac proxime cōnotantur. Itaq; quorum signa primū sunt ea quæ in uoce consistunt, hoc est significatiua, ac uelut notæ, hi sunt conceptus: qui affectus Animi sunt, iidēq; oibus: atq; ob id natura. Verbi igit **IIDEM QD GRÆCE ΤΑΥΤΑ ΔΙ in dictiōe illa IIDEM OMNIBVS ANIMI SVNT AFFECTVS,** ultima tono acuto Græcis legenda est. **AC QVARVM INQUIT SIMVLACRA SVNT HÆC.** hęc autem, affectus Animi nuncupat. Quarum ergo simulacra sunt affectus Animi: sed quarum simulacra? an uidelicet rerū: res hę sunt inquit quę apud omnes eadem sunt. Quāobrem uel hoc loco uerbi **EÆDEM** hoc est **ΤΑΥΤΑ** in oratione illa: res iam sunt eadem: acuto accentu apud Græcos pronūciantia est ultima: non penultima rircūflexo, ut Herminus: quo absoluta Aristotelis præceptio esse uideatur: quę Literas ac Voces, ex eo qd non apud omnes eadem sint, positione esse: Res quoq; & cōceptus natura, qd iidem sint omnibus, approbat. Cæterum quando hęc quodam pacto articulate explicuimus, apponendum iis deinceps est qui sese in rerum contemplationem subducere, atq; abstractas horum de quibus agitur causas contēplari uolunt, cum tres supra naturales Substātiās primordiales descriptiones gradusq; sint, Diuinus, Intellectualis, & præter hos quoq; Animarius, res à Deo in ipm esse nos deduci arbitrari: conceptus ab intellectibus progigni: perfici uero ab Animariis uoces, nimirum iis qui rationa litate insigniuntur, separabilemq; ab omni corpore substantiam obtinent. Nobis enim in præsentia non de qualibet uoce, sed ea quæ res conceptuū interuentu designat ex pacto aliquo atq; cōuentu sermo est: quę significari literis potest: quod perinde est ac si articulata, & humanam, & dialectū seu linguam nomines. Quam bene per instrumenta à simpliciter dicta uoce distinguentes Medici,

Negationem: siue in Animi sententiis: siue in prolocutoriis orationibus uisuntur. Est itaq; ueritas **A**
 profus & Falsitas circa compositionem uel diuisionem: non omnis tamen compositio uel diuisio,
 utriusq; harum capax est. Nam qui precatur, uel quauis alia præter Enūciatiuam oratione utitur
 nomina & uerba cōponit, nihil ueri asserēs, nihil falsi. Sed compositionem uel diuisionem substan
 tiuam esse conuenit, hoc est aliud inesse alii, uel non inesse significare: id quod in sola Enunciatiua
 oratione conspicitur. Verūtamenē nec cum Verbis copulatio quælibet Noīum in Enunciatiua abso
 lutam orationem reddet, hoc est ueram aut falsam. Id colligas ex eo q; casus nominis si ipsi/est/con
 iungātur, nullum neq; uerum, neq; falsum declarant. sed uel ipsius/est/cum nominibus quæ in re/
 cto proferūtur complexus: uel in obliquis ea quæ prædicato adiūcta ad perfectam Orationē mo
 liendam sufficiunt: ueluti cum Socratis est liber dicimus. Constat igitur uerum & falsum circa ora
 tionem solam considerari Enunciatiuā, speciesq; eius Affirmationem Negationemq; : de quibus ipsi
 tractare propositum in p̄sentia est. Quapropter rem maxime attingit Aphrodisi enarratio: quæ p̄ **B**
 tinere huc dicit traditam de rebus, conceptibus, uocibusq; contēplationem. hæc itaq; ad hunc mo
 dum. Illud uero attendendum, non pronūciare Philosophum, ueritatem in compositione aut diui
 sione haberi omnem. Nam qualis in Intelligibilibus apud Platonem compositio erit, aut diuisio?
 Quin & ipsi Aristoteli ueritas ea nūcupatur quæ in simplicissimorum re uera entium considera
 tur substantia: uel quæ in intellectu eorum substat cōphensione: ab omniq; oppositione falsi
 exempta est: de qua ipse quoq; in Theologica cōmentatione, atq; in tertio de Anima differuit uolu
 mines: sed eam quæ in pronūciatiuis subest motibus, circaq; Enūciatiuam solam ostensa est ex locu
 toriis omnibus orationem posse subsistere. Tum hoc igitur estimandum est: tum id etiam q; cum
 Nomina ipsa idest per se Verbaq; simplicibus similia esse Conceptibus dixerit, afferre q; horū exē
 pla uoluerit, subiūxit *VT HOMO, VEL ALBUM: NIMIRVM VBI NIHIL ADDATVR: Ho*
minemq; ut nomen, Album autem uerbi loco accepit: quanquā nihilominus homine nomē eē ui
deatur: quasi se non penes eam definitionem quæ de Verbis afferri consueuit, album Verbis annu
merasse putauerit: sed penes uocem omnem quæ Prædicatum terminum facit in Propositione Ver
bum appellandum statuerit: de quibus uerbi tractatu exponendo planius differemus. Siquis uerò
in quæstionem aduocet quonā pacto Aristoteles neq; ex Nominibus, neq; ex Verbis ullum uerita
tis aut falsitatis capax esse prodiderit: tamen si Verba omnia quæ primæ personæ apud Grāmaticos
uocantur, uel ueritatem, uel falsitatem declarent, ut cum inq; ambulo/ & quæ secundæ sunt, ut am
bulas/ & tertiæ quæcūq; de certa quadam dicuntur, ut pluit, tonat, coruscat. Respondendum non
ipsa per se Verba esse quæ ueritatem aut falsitatem indicent: sed Verborum eiusmodi cum persona
rum nominibus de quibus prædicantur complexum. Nam etsi actu non proferantur illa, subaudi
untur tamē primæ quidem personæ uerbis/ ego/: tu/ secundæ: tertiis uerò tertiæ, quæ de finita quadam
dicuntur, ipsa illa finita & certa de qua prædicantur: ut in pluit & tonat, Iupiter nempe.
Quāobrem hic quoq; integra est ex uerbo, subauditoq; ei nomine conflata Oratio: quæ uerita
tem seu falsitatem admittit, ego ambulo: tu ambulat: pluit Iupiter. Proinde quæcūq; tertiæ uer
ba personæ de nulla finita prædicantur, neq; uerum, neq; falsum indicant ullum: ut ambulat. Nam
uerbum/ ambulat/ nisi de quo dicatur constet, utiq; nullum neq; uerum/ neq; falsum significauerit.
Sed hæc sunt conspicua. Illud uerò NIMIRVM VBI NIHIL ADDATVR, significat, ut uera
uel falsa fiat Oratio, uel Verbum Nomini, uel Nomen Verbo addi oportere. Quod enim adiectio
quæuis facta nominibus/ aut uerbis Enunciatiuam obeat orationem, Hircocerui appposito nomine
palam fecit: in quo quidem/ Hircus/ nomen, quāq; non totum/ Ceruus/ additur nomini: neq; ullum
tamen ex eo uerum aut falsum contingit. Simulq; ostendere hoc potest argumento à maiore, No
mine nullo simplici uerum quidq; aut falsum significari. Nam si, quæ magis inter nomina horum
quodpiā admittere par est, nō admittant (sunt aut id genus cōposita, ut Hircoceruus: quæ eo ipso
q; sint composita, capacibus horum dubioprocul orationibus consimilia sunt) quomodo uerū fal
sum uel aliquod significabunt simplicia nomina: cum ab Enūciatiuis orationibus q; composita lon
gius distent? Nomini igitur Hircoceruus conceptum quēdam in sola positum cogitatione indicā
ti, si/ non esse/ addatur, ueram faciet orationem: si/ esse/ falsam constituet: cum horum neutrum an
te additionē indicaret. Quid uerò tandem uult illud sibi, SIMPLICITER, VEL PRO TEM
PORE? Itaq; per uerbum/ simpliciter/ indefinite inquam significari. Simpliciter ita dixeris, fuit Hir
toceruus: uel Hircoceruus est: uel erit Hircoceruus. Pro tēpore uerò idest cum additione tēporis,
quo uel fuit, uel erit: ut heri fuit annoue superiore Hircoceruus: uel erit cras, successuroe deiceps
anno. Hoc ergo/ simpliciter/ et/ pro tempore/ dictiones declarant. Porro illud quoq; animaduerten

P dum, cum Nomina ipsa & Verba similia esse illi conceptui qui sine compositione est ac diuisione p-
diderit, nihil de Orationibus præterea quæ ex Nominibus Verbisq; componuntur, id quod con-
sequens erat, subiunxisse: ut quæ essent præditis compositione aut diuisione conceptibus similes.
Verūtamen neq; id prorsus reliquit: sed ostendit, cum diceret NIMIRVM VBI NIHIL ADDA-
TVR. Nam ex sese hoc declarat, Quæ cum mutua additione p-
nunciatur Nomina & Verba, non simplicibus etiam sunt conceptibus similia: sed iis quæ cum simplicium compositione, uel diuisione
ne fiunt. Quâdoquidem igitur de his plene à nobis est explicatum, deinceps ad Nois Verbiq; ac
cæterorū contēplationem, de quibus docturū se nos Aristoteles ab initio recepit, trāseūdū est.

NOMEN igitur ^{mauric rationem. an flatum. ad Nomē et Verbi} vox est significans, ex composito, sine tempore, cuius pars se-
parata significatrix nulla est.

III
G

*Nomina substantias res
indicare. Verba autem
actiones aut affectus.
quid sonus*

Apertum quē est Nomē Verbo esse in p-
ceptione iure antepositum. quippe substantias rerū in-
dicant Nomina: Verbis autem actiones aut affectus declarantur: antecedunt uerō actiones atq; affe-
ctus substantiæ. Cæterum vox materiæ rationem ad Nomē & Verbum cōflatamq; ex hisce ob-
tinens Orationem in definitione reddita nominis, ceu genus accepta est eius uocis qua nomen ex-
primitur ad simpliciter sonorum differentiam: qui sapenumero ab inanimis quoq; eduntur cor-
poribus: Sonus nāq; à uoce differt ut à specie genus. Estq; sonus aeris icus auditui sensibilis. Vox
autem, sonus ex animato prodiens, cum per thoracis compressionem elisus ex pulmone aer attra-
ctus in arteriam quam uocant asperam & palatum gargareonemuē simul totus impingit, ac pro
Animi quopiam impetu tinnitum quēdam perficit ex uerberatione sensibilem. id quod in instru-
mentis quæ apud Musicos flatilia uocantur, ut tibiis, ac fistulis accidit: lingua nimirū ac dentibus
labiisq; necessariam operam nauantibus ad uocem articulandam: ad uocem simpliciter, haud om-
nino conferentibus. Verbum autē SIGNIFICANS, sequentiāq; ceu Nominis differentię ad alias
uoces capiuntur. Ergo significans distinguit à uocibus Nomen significatiu carentibus: ut blytirit-
cnax. Nomē enim si cuiusdam quod nominatur nomē est, constat uoces quæ uacant significatiōe,
non eo existēte quod nominetur, nequaquā fore nomina. Dictio uero illa ex composito à uo-
cibus ipsum dilugit natura significatibus. id genus uoces brutorum sunt Animalium. Peregrino

*Lingua et dentes. ad
uocem articulandam.*

*Canū Voces ex natura
significat. nō ex instituc-
to. nec scribi possunt*

enim quopiam limini ingruente, latrans canis eius indicauit aduentum: sed non ex instituto canes
inter se aliquo atq; consensu in eiusmodi uocem erūpunt. Porro & in Hominibus id genus uoces
uidere cuiq; liceat: quas per uehementēs affectus profundimus: ut gemitum in quā & cachinū: qd
de Surdis ab ortu dicebamus, uel Pueris, qui inarticulate, priusq; sermonis potētes fiant, loquunt.
quibus similes sunt brutarum Animātium uoces: quæ tumultuose ab iis quandoq; interdum pla-
cide, ac cum tranquilla quadam affectione prodeunt. Separat igitur Nomen ab eiusmodi uocibus
additum illud ex composito quod idem significat positioni. Cōuenit enim inter Græcos res hisce
appellare nominibus: aliis inter Indos: inter Ægyptios aliis idemq; res aliquando easdem aliis atq;
aliis nominat. suntq; significatiua hæc nostri Animi conceptuum. Gemitus autem & cachinni, atq;
Infantium brutorūq; Animalium uoces, cōceptum nullum quidem, sed affectus quosdam Animi
ac dispositiones notat. Cum enim simpliciter uox in duas partes bifariam diuidatur, tum in signifi-
cariuam expertemq; significationis, tum in literatam atq; illiteratam: quarū alteram articulatam, in
articulatam alteram p-
pterea nuncupāt q; locutionem complētes syllabæ Animalis unius artubus
similes sint qui à se mutuo diuelli queunt: nimirum cum actu sint in uicem discretæ: quemadmo-
dum elemēta: quorum cōphensio quædam legitima syllabas facit: perinde atq; naturalia ipsa Ele-
menta: quorum certa quædam cōmistio singulos artus absoluit, Copulationes quatuor fieri qui-
dem accidit simplicium coniugationum. ex iis uero unam esse ad quam Nomen & Verbum, com-
positēq; ex hisce Orationes referuntur. Vocem enim aliam significatiuam & literatam esse contin-
get, ut Hoīem: aliam significatiuam illiteratamq; ut canis latratum: quādam significatiu carentē ac
literatam, ut blytirit: aliam nec significatē nec literatam, ut sibilum qui nulla de causa nec quidq; si-
gnificandi gratia editur: aut uocis brutorum cuiusq; Animalium imitationem quæ non imitandi
causa fiat (hoc enim significatiuum iam est) sed temere, neq; ex proposito. Nomen igitur quādoq;
dem significatiua uox literataq; est, à non significantibus, seu scripturæ mandari eē possint, seu ne-
queant, eo differt q; significat: à significantibus uero illiteratis, quales eē sunt quas natura esse dixi-
mus, quatenus proditur literis. qd Aristoteles ex composito iure appellauit: quoniam quæ de uoc-

*Voces Animi conceptum
significatiue. quæ ta-
les conceptus nō signifi-
cant anatura sūt nō p-
positione*

quod duplex Voci diuisio

K

tibus pactio fit, Hoium functio est dūtaxat. Nam neq; ea quæ supra hoïem sunt, neq; inferiora ho/
mine conueto uti Natura uoluit; cum nō egeant illa; hæc pacisci inter se nequeant, Hoïum igif pe/
culiare munus est pactio. Ac quoniam non poterant uocum omnium meminisse, excogitauit gens
quælibet literas, quibus suas uoces describeret. Quāobrem ex constitutione sancito, rerūq; pprie/
tatem significanti, de quo Philosophis agitur, literatum consequens est; atq; e contra, neq; enim mu/
nus aliud quodpiam est literarum q̄ notas esse humanarum uocum; quas ex composito esse osten/
dimus. Iccirco post ipse quoq; pecudum uoces illiteratos sonos nūcupat; quas non esse ex compo/
sito, demōstrauimus. Verum hæc omnia quādoquidem nomini sunt uerboq; cōmunia (nam & il/
lud significatrix uox est ex composito) ad Verborum differentiā adiicit SINE TEMPORE. Por/
rō/sine tempore non hoc designat quod est nullo unquā pacto indicare tēpus; sed tempus nō ad/
significare. Recte ergo Philosophus annotauit Porphyrius nomina qdem esse hodiernum, hester/
num, anniculum, quæ tempus denotent; uerum significare ex sese tēpus quoddam; nec adsignifi/
care ut uerba. horum enim quoduis actionem in primis quāpiam, aut passionē designat; secūda ue/
ro ratione & tēpus quo agere uel pati contingit. Ambulo uerbi gratia primum quidem motum ta/
lem corporis; secundo loco p̄fens tempus declarat. iccirco & tempus adsignificare dicentur. Ver/
ba, cum de iis disputabitur, quasi p̄ter id quod potissimum significant, indicationem temporis
quoq; uelut consecrātem habeant. At hesternum non adsignificat tempus, uerum significat; quasi
nomen parti huic ipsi temporis inditum; imo uero rei quæ parte hac fuit temporis. Nam ipm tem/
pus, ut proxime exactum diem, uel per/heri/ aduerbium, uel per ipsam c̄rationem/ proxime exactū
diem/ dicentes significamus; cum tempus ipsum per se oratio declaret; Aduerbium autem, actionū
uel passionum quæ eo fiunt tempore ex aduerbiorum lege additionem deponat. Differēt autem
à Verbis talia quoq; Nomina, q̄ actionem nullam aut affectum declarent ut uerba. q̄q; magis illis
circūscribant tempora in quibus res geruntur. At illud CVIVS PARS SEPARATA SIGNIFI/
CATRIX NULLA EST, Nomen discernit ab iis uocibus quæ ex pluribus cōstant cōgestis No/
minibus; uelut cum inquā Animal rationale mortale. Eiusmodi enim Orationi, quæ imperfecta
est ad Enunciationem, consentiēt cætera omnia; differunt autem ab id genus Orationibus Nomi/
na, q̄ significatiuæ illarum partes sint, si per se dicantur ipsæ, Animal, rationale, mortale; neutiq; ue/
ro significent partes nominum; quemadmodū /Ho/ syllaba in nomine. /Homo, sed si partibus aliis
adiungatur nominis, consignificare dicitur; non autem significare.

*In noīe enim / Armipotens / nihil ipm per se / potens / indicat; quo pacto in oratione / armis potens /
Verumtamen nec quemadmodum res sese in simplicibus, sic in compositis quoq; habet nominibus.
Quippe in illis significatiua nequaq; pars est; in his autem uult quidem esse, cæterum nihil designat
abiuncta; ut / Celox / uerbi gratia in nomine; Epactrocelox / nihil per se ipsum indicat.*

His uerbis traditur assumptarum in Nominis finitione differentiarū usus; inchoante ab ea dif/
ferentia quæ postremo loco dicta est p̄receptione. Primum enim cuiusnam rei gratia illud CVIVS
PARS SEPARATA SIGNIFICATRIX NULLA EST additum fuerit explicatur. ac dictū
sane inquit hoc esse ad ea discernenda quæ constant nominibus. Igitur in nomine / Armipotens / ne/
quaq; potēs / significat; cum significatiuum tamen sit in oratione / Armis potens; neq; indicat celox
quidq; in nomine / Epactrocelox / qd̄ nauis Piraticæ nomen est; neq; in alio quoq; eius generis. quip/
pe simplicium Animi significatiua conceptuum sunt talia nomina; quāuis compositionē in dictio/
ne quandam habere uideātur; quo modo compositorum significatiuæ conceptuū sunt Orationes;
prout de iis antea disputatum est. Ergo & in nomine / Armipotens / si conceptum id simplicem de/
claret eius rei cui est hoc inditum nomen, patet / potens / ipsum, cum uelut eius pars capitur, non
eandem cum eo quod per se dicitur facultatem obtinere. Dictum enim per se nomen / Potens /
uiribus p̄reditum designat; ut uero pars huius nominis / Armipotens / à sua integritate auulsum,
mortuū quiddam fit in significando; à syllabis nihil sanè differens significatiōe omnino carētibus;
quæ partes sunt simplicium Nominum; quale est / Plato, uel / Dion. Quāq; id solum itercedat discri/
minis, quod simplicium partes per se Nominum ne significatiuæ quidem esse uideantur; dupliciū
uero, quod quandam uisionem p̄beant quidem significandi; quod / uelle / Aristoteles appellauit,
non tamen & re uera hoc efficere natura sint aptæ. Itaq; Nomina sepe hac regula distinguemus ab
Orationibus, quæ per easdem syllabas cum nominibus pronunciantur; ut in Neapolis idest Noua
ciuitas; & Heliupolis hoc est Solis ciuitas. Vbi enim Nea et polis, uel Heliu et polis, ut significatiua

A
*Literæ humanarū Vocæ
note.*

B
*Differentiam inter signi/
ficare. et ad significare*

C

V

D

E

*inter Nomina simplicia
& composita discernere.*

N^o F fumantur, oratio erit quæ uel conditum nuper opidum indicet, uel Soli sacrum: cum pars utraq; conceptum quempiam proprium declaret. At cum earum significatiua per se neutra fuerit, proprium erit huiusce ciuitatis nomen: cum solus unus conceptus ex toto indicetur, ac pars ob id ne ultra significare aliquid possit. Hæc itaq; adduxit Aristoteles postrema exponenda quam prodidit Nominis differentia. Cæterum cum consequens deinceps esset, ut redditam ante hæc differentiam explicaret, id in quâ quod dixit sine tempore hoc uelut intempestiuum præterit: utiq; de eo, cum de Verbo præcipiendum erit, disputaturus, ubi docebit quo pacto uerbum ad significando tempore segregetur. Quod autem huic antecedit, hoc est ex cõposito exponens inquit.

VI *Ex composito autem, quoniam nullum natura Nomen est: sed quando fuerit nota, Siquidem et il literati soni quidpiam declarant, ut ferarum: quorum nomen est nullum.*

G Opera precium est uel hoc loco quæramus, quonâ pacto, cum in Cratyllo decertet aduersus Hermogenem Socrates positione esse Nomina dicentem, naturaq; esse ea demonstrat, asseueret per hæc Aristoteles nomē natura nullum esse. Respondendūq; ipsum id esse natura bifariam ab iis uocari qui natura nomina esse uoluerūt. similiter & quod positione dicitur, duobus modis capi ab iis qui positione ea esse constituunt. Ex iis enim qui ipsa natura esse arbitrantur, alii uerbum natura sic intelligunt, ut ipsa Naturæ opificia esse existimant: quo modo Cratylus Heraclitusq; cēsebant: cum peculiare quoddam à Natura nomen dicerent cuiq; assignatum rei: sicut sensum quoq; alium ceterum nimis aliis sensibus tributum. Quippe naturalibus, non artificialibus uisibilium rerum imaginibus similia esse Nomina: ut umbris atq; iis quæ in aquis & speculis representari consueuerunt. Ac nominare quidem eos re uera qui tale proferant nomen: qui uero non eiusmodi, ne nominare quidem eos, sed sonum edere dūtaxat, atq; obstrepere. Essetq; hoc sapientis munus, peculiare cuiq; nomen confectari à natura fabricatum: uti sanè oculorum acie ualentis proprias rerum singularū species atq; imagines exacte dignoscere. Alii ea, quasi rerum quæ ab ipsis nominantur naturæ conuenientia, sic natura esse aiunt. ut eius uerbi gratia qui Principis præditus sit prudentia, natura nomina sint Archidamus. i. domitor Principum: & Archifilaus hoc est populi Princeps: & Agefilaus hoc est dux Populi: & Basiliscus id est Regulus: & quotquot sunt eius generis: fatui uero non ite: eius quoq; qui dextra utatur fortuna, Fortunatus & Felix, non eius etiam cui minus illa faueat. Ni mirum & hi non naturalibus imaginibus similia esse dicentes nomina: sed iis quæ à pingendi arte perficiuntur: quæ diuersorum exemplorum simulacra diuersa cōficit: studetq; pro uiribus formā cuiusq; exprimere, Quo etiam fit, ut sæpe à Nominibus pedē referētes resoluentesq; conemur earum rerum quæ ab illis nominantur naturas aucupari: quibus cognitis, imposita rebus nomina tenemus consona iis demonstrare. At qui positione Nomina esse statuunt, partim uerbum positione ita pronunciant, quasi rem quālibet cuiq; homini liceat quouis nomine appellare: quo pacto censebat Hermogenes. partim non ita: sed à solo nominum auctore aut imponi noia. Hunc uero naturæ rerum scientem esse, qui nomē cuiusq; rei naturæ proprium dicit ac celebret, aut eum qui scienti ministrat: doceturq; ab illo singularum essentiam rerum: ac decens germanumq; ipsis nomē excogitare atq; imponere iubetur. Hac ipsa uero ratione positione esse Nomina: q; ea nō Natura, sed

H rationalis Animæ indagatio procrearit: tum ad rei naturam respiciens, tum ad maris & foeminae proportionem qui in mortalibus potissimum Animalibus cerni natura solent. Haud enim inconsiderate fluuios masculino Græci dixerint, Maria autem ac Lacus uel Stagna foemineo genere Nominum opifices appellauere. sed illa quasi fluminum receptacula foemineo genere uocāda censuerūt, sicut etiam Fontes: utpote qui matris ad ipsos rationem habeant. Fluuios autem, uelut in ea præpentes, proprie sese habere ad masculi proportionem iudicarunt. in cæterisq; omnibus eodem modo, ubi uel clarius proportionem, uel obscurius inuenere. Hac enim consideratione & intellectum masculino genere, Animam foemineo dicere constituerunt: cum illum, quasi ualentē illustrare: hæc uelut ab eo illustrari natura idoneam conspexissent. Ita uero procedentes, neq; uti in Diis ipsis piguit tali generum differentia: sed Solem appellare uirili genere decreuerūt, Lunā muliebri: ut quæ lumen ab illo mutuetur. Nam si Lunam Ægyptii masculino articulo nominare consueuerunt, terræ eam conferunt opinor: quam non Sol modo, uerum ipsa quoq; illuminat. Proinde & in conuiuio uerba faciēs Aristophanes masculum Soli conuenire dixit: Terræ foeminam: masculofoeminā Lunæ. Cōstatq; sapientius Ægyptiis Græcos facere, quoniam Luna ratione prima à Sole lumen excipit: quod postea per factam ab ea ipsa refractionem in terram transmittit. Sic Coelum quoq; masculino genere pronunciant: Terram foemineo: ut quæ effectricem uim suscipiat illius: plantarumq;

I

K ob id

Natura dupliciter.
& Positio quoq;

ob id genitrix fiat. Quapropter in libris quoque de Animalium generatione Aristoteles talem horum nominum per genera discretionem probat. Simili modo cum & eorum quae Mundo excelsiora sunt actiones esse diuersas uiderint, nimirum quibus oculis ea cerni natura permisit, eminus quidem, ueritatem eandem & in nominibus quae haec significant proportionem deprehenderunt. Quod si idem masculinum & foemininum apud eosdem nominari uideatur, non ob id ad priscos & sapientes Viros nostrae confusionem referentes ignorantiae, confusa esse, nullaque cum ratione imposita nomina existimabimus. sic enim uel Etymologiae, quam agnoscunt omnes, exilium indicemus. uerum secundum aliam magis atque aliam rei proprietatem genus utrumque in eodem ascriptum putabimus: quo modo in Luna, quae masculino & foeminino proditur genere, diximus: ac diuersis eiusdem rei nominibus. Ex his uero facili ratione colligas & eorum Nominum quae neutra uocantur notionem uel ad id quod prius est ambobus deduci: uelut cum /Primum/ hoc est primam omnium causam nuncupamus. quod neque eorum quispiam qui Theologiam nobis fabularum narrationibus obuolutam tradiderunt, uel maris, uel foeminae specie fingere ausus est. idque iure optimo. Coniux est enim foeminae masculini: prorsus autem simpliciter causae nihil est consociabile. Sed & cum /Deum/ masculino proferimus genere, sic ipsum, honestius genus summissio praefertim appellamus. Aut ergo huc Graeci referunt neutrum quod uocatur genus, aut ad id quod ex ambobus prouenit: ut cum /paediō/. i. puerulum nominant, aut secundum id quod a potiore in deterius labit, ut /sperma/ & /hydor/ hoc est semen atque aqua. aut penes id quod commune est ambobus, ut /Animal/ aut aliis id genus modeste in respectu his imoremur. Cōstat igitur secundum eorum significatum quae natura nominant secundo positionis dicto conuenire. Quae enim ab Auctore instituntur nomina, ut apte ad res quibus indita sunt sese habentia, uocari natura possunt: ut ab aliquo imposita positione. In Cratylō itaque Socrates uelut Arbitrarius Cratylō atque Hermogeni utrum natura an positione Nomina sint ex diametro atque aduersissime dissidentibus adhibitus, neque ea sic positione esse ostendit ut Hermogenes censebat. quippe iis & ipsum natura secundo natura existendi significatu contineri: atque iis praefertim quibus res uniuersales ac demum proprias indicamus: ceu quae naturam definitam ac certam habeant, nobisque comprehensibilem. Ut enim bene res cedat imponendis primis nominibus in singularibus, quae mutari omnibus modis natura solent, Fortunam quae famae obsecundet inuocanda esse. Neque ita natura ut Heraclitus affirmabat. Nam positione quoque ea esse: multa quidem ex illorum numero quae in singularibus statuantur, onerosa etiam significatione illa positionis quam assererat Hermogenes. quae autem naturam significat sempiternam, & haec positione: nimirum secundo positione existendi significatu. Neque igitur Aristoteles hoc loco, nomen esse inquit natura nullum, quidquam ab iis diuersum statuit. Nam, quae admodum & Plato, ipsorum illud natura esse inficiatur quod obseruabant Heraclitei. Atqui ipse quoque minime recusans ea sic natura appellabit ut diuinus Plato arbitratur. Id porro in libris suis pluribus palam fecit: cum consona studeat nomina rebus ostendere: in Naturali auscultatione Casus uerbi gratia nomen & Vacui: in Meteoris Guttae & Pluuiiae: & quaeque ab eo indita scimus nomina: ut Entelechae, de forma: uel Termini, de simplicibus iis uocibus quae in syllogismos conferuntur: uel figurae, de tali propositionum complexu: atque in libro hoc ipso de Interpretatione, infiniti Nominis, uel Verbi infiniti, uel Contradictionis ab eo imposita, Philosophi sententiam de his apertissime declarant. Quod si quis a facta nominum transpositione, atque ex eo quod pluribus sepe eadem res uocatur nominibus depromendo argumento, neque dici hoc modo natura debere nomina, demonstrare se putet, Respondebimus, natura esse nomina, a transpositione uel euidenter admodum ostendi. Patet enim nos uelut ad magis propria quaedam rebus nomina transeuntes transpositione uti. Non minus autem multitudinem dicemus quo minus eorum quodlibet naturae eius rei quae nominatae conueniens sit, nullo pacto prohibere. Nam sicut plures esse eiusdem Hominis possunt imagines, quae materia quidem diuersae sint, generis uerbi gratia, lignae, lapidae, omnes autem similitudine ad ipsum prope accedant, eodem & hic modo eandem aliis aliisque syllabis naturam nominari nil uetat: cum una eademque essentia ex omnibus alio atque alio sensu indicetur. quae admodum Graecis Anthropos nomen, & Merops, & Brotos, idem, hoc est hominem notant, sed primum illud, quatenus anathri haeropo, hoc est quae uiderit reputat: alterum quod praeditus ea uoce fit quae tribui in partes possit: tertium ex Animi casu in generationem: iniquationemque ex ea proficiscetem. aut etiam, ut ad compositum relatio pertineat, Anthropos a diarthron tenet opera, hoc est quod articulata exprimat uocem: uel anochinus opera, hoc est sublime os habeat. Merops, quasi uoce utatur in partes diuisa. Brotos autem id est mortalis uelut mortuus, uel moeretos sit, hoc est fato obnoxius. quocirca & Mortales, struximus urbes, inquit Cyrenaeus. Quod si recte haec asseruntur, constat haud admissum nobis iri

Perihēf. Ammo.

SECTIO PRIMA

F dialecticum Diodorum qui uocē esse omnem significatiuam putat. atq; ut fidem huic sententię ar-
rogaret, seruatorum quēdam suorum / Sedenim / collectiua cōiunctione appellauit; & aliū alia. Quam
enim naturę alicuius aut personę significationem habiturę sint id genus uoces ut Nomina, uel
actionis passionisue ceti Verba, ne cōminisci quidem facile est. Quoniam uero id quod positioe est
in Nominibus alii, ut Arcus patreus, explodere conantur, nobisq; preces atq; impcaciones obiciunt,
in quibus nostra si proferantur nomina, plane eos iuuant aut lædunt qui nominantur, cum tamē
pactio inter homines iure constet; inter Homines & Deos, ne cogitatu quidē intercedere ualeat, ad
uersus hos quoq; dicēdum est, Cum à diis nos imortalibus rationales procreati, nostroq; mobiles
instinctu fuerimus, dominos multarum actionum iure esse constitutos. cumq; ii nostra omnia cer-
nant imutabiliter, ac constitutiones nostras accipiāt, ad has respicientes, nobis, ut qui sponte cōmo-
uemur, qđ pro dignitate debet tribuere. Immo uero nos per eiusmodi uisiones, appetitus, inclina-
tionesq; quę ex constitutionibus proueniunt, tale in nobis ipsis uitę genus comparantes, secundum
G hanc congrua nobis frui Deorum prouidentia. Quemadmodum corpora uidemus, postq; igne cō-
flagrarūt, leuia fieri natura, atq; in sublime obrepere. rursus i terrosius ac grauius mutata, contra p
eo quod tunc in ipsis est pondere in præceps deferri. Sole quoq; rege ad meridiem superius hemi-
sperium totū illustrante, luminis cōmodis tum uigilantes tum oculis pro naturę modo præditos
frui. dormientes autem, uel cōniuentes, uel qui aliter oculos contexerunt, ea sua ipsorum culpa nō
assequi; uerum non inuidia quapiam Dei; qui lucem liberaliter cūctis suppeditat. Sed hæc satis su-
perq; produximus; cum Philosophorum ostendere uellemus cōsensum; ac theorema quæri apud
ueteres solitum, plane inscrutatam præteriri nequaq; probaremus. Ab his uero deinceps syllogismū
quem Aphrodisieus prodit interpretes contemlemur; quiq; Nomina & Verba natura tantum esse
uidetur asserere. Nomina enim & Verba uoces sunt inquit; uoces autem natura; natura igitur noia
uerbaq; sunt. Ad hæc itaq; dicendum, Nomina & Verba uoces esse non absolute, sed materię rōne
pronunciari. Quo modo igitur si quisq; dixerit, Ianua lignum est; Lignum, naturę est opus; ianua
ergo est opus naturę, ridiculus fuerit (nam ianua lignū esse perhibetur materię nomine. haud uero
quod naturali materia utitur, esse & ipsum necesse est natura; siquidem quæcūq; fabricatur ars, cū
ex nostra existant cogitatione, circa naturalem materiam subsistunt) eodem & hic pacto uocem na-
turę donum esse fatēdum est; cum uocales simus natura; Nomina autem & Verba uoces esse dictū
iri non simpliciter, sed tali uel tali ratione formatas fictasq; à locutoria, ut uocant, imaginatione, uo-
calia instrumēta hoc illoue modo agitante; ut lignum à fabro ad ianua fabricationem. Quo pacto
igitur lignum prius q̄ formam acceperit haud quis uocauerit ianua, ita nec uoces nisi tali uel ta-
li ratione effigiatas, noia uel uerba appellauerit. quāobrem ea formę beneficio talia esse perhibetur;
ex mentisq; nostrę indagatōne progenita; atq; ob id positione. hæc itaq; ad syllogismum. Cæterū
Aristoteles ex composito Nomen esse inde cōmentatur, q̄ cum primo ortu nominis atq; imposi-
I tione protinus id eius rei notam esse quæ noiatur, nec naturale simulacrum appareat; aut totū cer-
te hoc, artificiale simulacrum esse uideatur. Quocirca si quis etiā genus inquirat Nominis, quoniā
uocem materię ad ipsum rationem habere affirmamus, notam assignabimus; ut eius re uera fini-
tio sit, Nota ex uoce significante, ex composito, sine tempore, cuius pars separata significatrix nulla
est, substantiam quādam uel personā declarans, nimirum ipsius nunc tradito genere; iis uero quæ
ante hæc atq; nunc in definitionis ordine prodita sunt, in nominis nos intelligentiam tum ab ipsius
materia, tum à forma proxima deducuntibus. uelut si sedile explicare quis uolēs, satis esse ad ipsius
repræsentandam notionem ducat, lignum tali figura structum esse dicere. tametsi dicere exquisite
loquenti liceat, instrumētum esse ad hoc utile, ex ligno, tali fabricatum figura. Erit autem hoc idē
uidelicet & Verbi & Orationis genus, si insitam illis significatricem uim spectes. Nam de se quod
significat quodq; significatur mutua relatione prædicantur, Qua de re eorum quæ significantur
notæ merito erunt illa quæ ex composito significat. Quod autem ad dictionem pertinet, ipsamq;
K complētium syllabarum multitudinem, horum quoduis ad quantum referemus. Porro si Nomé-
tum notæ, tum simulacri artificialis appellatione uocandum ducimus, mirum non est. erit enī qđ
positum est sine scopo, nota dūtaxat. quod autem ratione excuditur, quatenus ex aliis potest sylla-
bis aliisq; constare, simile notis est. ut eius uero quod nominatur naturę conueniēs, simulacrum,
nec nota. Sed hæc uelut corollaria sunt ex supradictis sumenda, consona utiq; iis quæ in Cratylo
de Nomine sunt à Socrate tradita. Etenim Nomen inquit ille singularum rerum substantiæ imi-
tationem esse, per uocem articulatam, quod idem dictū est atq; ex elemētis ac syllabis, cōstitutum,
quēadmodum Verba imitationes consequētium esse id est eorum quæ substantiis nituntur. Ora-
tionem

Aphrodisieus syllogis mnes

Nomina & Verba
nō sim plura uoces.

RO ad syllogis mnes.

Nominis finitio

Sedile finitio.

Supellex ff. de lu-
pelle. Ale leg. 2. L. 4^a

tionem uero eam quæ ex ambobus nomine & uerbo composita est. quasi ipse quoque tum per hæc, tum per ea quæ in Sophista sunt ante Aristotelem disputata, Nomen & Verbum solas proprie partes esse statuat Orationis. Vsum autem eius dictionis/ex composito/ostendens Philosophus, *SIV QUIDEM ET ILLITERATI* inquit *SONI* idest uoces inarticulatae *QVID QVAM DECLARANT*, (Sonum enim in p[re]sentia ceu uocis genus p[er] speciem usurpauit) *VT FERARVM: QVORVM NOMEN EST NULLVM.* perinde quasi dixisset, quoniã absq[ue] additione hac nihilo magis nomen declararem[us], quã, quæ natura pronunciantur, uoces illiteratas; ut brutarum Animantium: quas feras, uelut Plato quoque appellauit: quasi cognata iis magis immanitas ex eo sit quod ratione uacent, naturaq[ue] inepta sint ciuilibus muneribus perfungendis; sed ascititiam mansuetudinẽ accipiãt; uel e[ss]e ipsæ in quibus inesse quandoq[ue] hæc mitescentibus uideretur. Illud autem *QVORVM NOMEN EST NULLVM*, aut pro nullus dictum est, quorum sonorum nullus est nomẽ: aut per uerbi phthegmatos. i. uocis defectum, quarum ferarũ nullum phthegma est nomẽ. haud enim sane non esse uocum nomina irrationabilium animantium diceret; nam quædam latratus, quædam hinnitus, aut mutitus uocatur. Hæc cum exposuerit, de cæteris, uoce inq[ue], & significatiua nihil addit: quasi per se prospicua admodũ sint. De infinito autem noie sermone p[er]fert, atq[ue] inquit.

Non homo uero Nomen non est. Atqui ne nomen extat quidem quo id conueniat appellare, nam neq[ue] Oratio est, neq[ue] Negatio. Sed sit infinitum Nomen; quoniam cuilibet tum quod est, tum quod non est, itidem competit.

Huius autem nunc meminit p[re]cepti, quoniam uidebat in Enũciationibus quoque sæpenumero id genus uoces assumit; uelut cum dicimus non homo ambulat; quæ nomẽ nullum ab Antiquis meruerunt. Docet igitur & quibus nomine p[re]ditiis uocibus easdem esse suspiceris; cum eadem re uera non sint, ac quoniam eas pacto nominare æquum sit. Itaque tãtũ illas esse nomina suspicari quis p[re]sertim ex eo possit, q[uo]d simili ratione cum ueris nominibus subiectorum in propositionibus locum obtineant, q[uo]d iis definitio reddita conueniat nominis. (nam tum ipsis competit p[ro]spicue reliqua; tum neq[ue] significatiue in his partes per se sunt ipse non/et/homo, quando ut unius uerbi non homo/partes capiantur) non eas tamẽ operã p[re]cium putat Aristoteles simpliciter nomina uocare; propterea q[uo]d significatiuum unius naturæ nomen est, eius quod nominatur; singule autem huius generis uoces unum id tollunt quod absq[ue] negatione prolato nomine indicatur; omnia p[re]ter illud quæ sunt queq[ue] non sunt cæterain t[er]m[in]ant. Non homo enim de solo nõ dicitur homine, de equo autem, & cane, & hircoceruo, & hippocentauro, demũ de iis quæ sunt ac non sunt omnibus dicitur. Quapropter totum hoc ipsas infinita Nomina uocari iubet. nomina quidem, quoniam, ut de iis post disputabitur, unum quodã modo & hæc significant, hoc est uniuersa p[re]ter finitam rem tanq[ua]m unum; ut non homo quiddid p[ro]ter hominem est, quasi unum designat; hoc ipso q[uo]d cõmune quiddam habent omnia, quod homo est, id non esse. infinita autem, quoniam quod ab iis indicatur, non aliquam rei existentiam notat, qui mos est nominibus; sed existentie priuatione, pariter iis quæ sunt & non sunt congruentem. Quoniam autem id genus uoces, aut negationes e[ss]e quisq[ue] putare ob negatiuæ particulae additionem posset, aut certe orationes, propterea q[uo]d compositionem quãdam referant, iccirco admonet neutro harum noie eas posse, neq[ue] negationis, neq[ue] simpliciter orationis uocari. Non sunt igitur negationes; quoniam negatio omnis negatiua d[er]iua particula fit affirmatio. nam & hac affirmatione superat. fiunt autem nomina nõ affirmationes ex huiusmodi uocibus negatiua detracta particula. Sed neq[ue] simpliciter orationes. Neq[ue] enim Precationes, neq[ue] Iussiones, neq[ue] Vocationes, neq[ue] Interrogationes, neq[ue] Enũciationes deniq[ue] sunt. quandoq[ue] dem Enũciatio omnis aut ueri significatrix est, aut falsi; quorum neutru[m] ab id genus uocibus indicatur. Quoniã ergo neutro, uel orationis, uel negationis uocabulo nominare eas licet, neq[ue] aliud ullum in usu habemus eiusmodi uocibus attributum nomen; ut talibus, nominis; talibus, uerbi; affirmationis autem talibus, aliudq[ue] aliis, eas nos inquit infinita nomina uocemus. Per uerba autẽ illa *SED SIT INFINITVM NOMEN*, constat ipsum eius notæ uocibus hoc nomẽ indidisse.

At Philonis, uel Philoni, ac talia omnia, non Nomina sunt; sed casus Nominis. Ratio autem ipsius, in cæteris quidem isdem est cõsentanea; differt uero, quoniã cũ uerbo/est/aut/fuit/uel/erit/verum, aut falsum non prodit. Nomẽ autem perpetuo: ut/Philonis est:/uel/nõ est/, nullũ enim ad huc nec uerum, nec falsum pronunciat.

SECTIO PRIMA

F De pronuntiatione illa Nominum quæ in recto fit, quæri apud Veteres solitum est, utrum casum ipsam appellare, an nequaquam par sit; sed hanc quidem nomen, quasi per eam res quælibet nominetur; alias autem casus nominis, ut quæ à recto per transfigurationem deducantur. Prostatque posterioris opinionis uindex Aristoteles, quem sequuntur Peripatetici omnes; tuetur priorem Stoici; & ueluti horum affectus qui Grammaticam artem profitetur. Enim uero cum aduersus hos Peripatetici quinque alias quidem pronuntiationes casus merito appellari dicant ea de causa quæ à recto exciderint, Rectum uero haud ulla ratione par esse casum nominare, ut ab aliquo delapsum; quippe constare omnem casum ab aliquo superius posito fieri oportere, Respondent Stoici, hunc quoque ab Animi cecidisse conceptu. cum enim uolumus quem in nobis ipsis habemus conceptum Socratis perdere, /Socrates/uocem proferimus. Quemadmodum igitur stylus supine dimissus rectusque humi defixus tum cecidisse perhibetur, tum rectum casum obtinuisse, censemus eodem pacto & rectum à mentis conceptu excidisse. rectum esse autem ob principalem in uoce edenda pronuntiationis figuram.

G Verum si Rectum (inquiunt Peripatetici) casum ob id censetis nominandum, utique & uerba casibus contineri accidet; atque aduerbia; quibus ne declinationes quidem sustinere est natura insitum. at hæc sunt plane absurda; uestrisque, ipsorum præceptionibus repugnant. Eadem quoque in eos dici congruum erit qui generale quoddam supponunt nomen, atque ab illo singulare nomen cecidisse aiunt. Neque enim aperiant quid tandem sit id quod generale nomen uocant. neque si conceptum ipsum nomen uel communiter de omni prædicari dicant, proprium aliquid nominis referent. erit enim in cæteris quoque Orationis partibus ratio eadem. Quare primas quoque Verborum uoces (Græci themata nominant) in recto pronuntiaci dicemus, similiter & quæcumque alias de partibus Orationis prædicantur. Has ob res igitur peripatetica de iis constitutio præferenda est. Cæterum casus discernit hoc loco

H Aristoteles à Nomine; idque quoniam perinde finitionem redditam nominis atque idem admittunt; eo nimirum quod Nomen uerbo est iunctum, uel fuit, uel erit, uerum aut falsum profiteatur; casus haud etiam. Nam qui Philo est pronunciauit, uel fuit Philo/ uel/ Philo erit/ aut uerum. aut falsum dixit. Qui autem est Philonis/ uel fuit/ uel erit/ uel/ Philoni est/ nihil ueri prodidit, nihil falsi; propterea quæ additionem aliquam postulant id genus Orationes ad sententiam absoluendam. Ergo nisi filius/ uel/ /amicus/ uel/ ager/ addat, ut/ Philonis filius hic est/ uel/ amicus est hic Philonis/ uel/ hic Philoni est ager/ nihil ueri, nihil falsi conficitur. Potest quidem species alia quæpiam Orationis, ut Vocatiua, uel solo uno casu declarari nominis; quam ob id ipsum Vocatiuam nuncupant; cum nullius uerbi adminiculo ad significandum opus habuerit; ut Atride felix, o fortunate, beate. iccirco & in hoc uoce superprimus; uocatumque, nisi quid uetet, ad nos ipsos conuertimus; atque, ut uocationis necessitate roget, ad respondendum commouemus quasi perfecta sit in eo sententia; Enunciationem tamen facere uel hic, uel casus alius quispiam, ne si est/ uerbum quidem accipiat, potest. Bene admodum autem Porphyrius annotauit Philosophus uerbum est/ non pro omni acceptum uerbo esse; sed ipsum id solum capi quod ab ente est detortum, solamque essentiam declarat; ut perfectam orationem faciens iunctum nomini; obliquis uero, imperfectam. Quippe uerba multa sunt casibus constructa quæ ueras uel falsas orationes moliant; minime uero applicari uerbis ualent; ut pœnitet; quæ est pœnitet Socrate. At Socrates pœnitet insociabile est. Vbi Stoicorum quoque de subiectis terminis in propositionibus constitutionem recenset. ea est id genus, quæ prædicat uel de nomine, uel de casu prædicatur. quorum utrumque aut perfectum est ut prædicatum, sufficitque cum subiecto ad concinnandam, Enunciationem. aut imperfectum, additionemque; egens aliqua ut absolutum prædicatum reddatur. Siquid ergo prædicatum de nomine confecerit enunciationem, Categorema, & Symbama apud illos, hoc est Prædicatum, & Accidens nominatur. idem enim significant ambo; ut/ ambulat; uerbi causa/ Socrates ambulat/. Sin de casu, Parasymbama; ut quod adiaceat symbamati; uel utque; Paracategorema sit/ tale est uerbum pœnitet; ut/ pœnitet Socratem. Est enim pœnitet, ut ita dixerim, hoc est pœnitetia dicitur, symbama; pœnitet, parasymbama; quæ enunciationem facere nequit additum nomini; ut/ Socrates pœnitet/. hoc enim nulla est enuntiatio. Sed neque admittere declinationem potest, ut/ ambulo, ambulas, ambulat; neque cum numeris euariare. Nam quo pacto/ pœnitet huc/ dicimus, ita quoque/ hos pœnitet/. Rursusque, si prædicatum de nomine casus nominis cuiusquam additione ad enunciationem faciendam opus habeat/ Minusquam categorema nuncupatur; quale est/ diligit/ &/ fauet; ut/ Plato diligit/. nam si quem diligit adicias, ut Dionem, finitam enunciationem facis; quæ est/ Dionem Plato diligit/. Sin quæ prædicatur de casu, alii casui coniungi ad enunciationem statuendam requirat, Minusquam parasymbama dicitur. tale est. miseret; ut/ peccatorum miseret Socratem omnia/ aut hæc Verba nominant. Ac talis quidem Stoicorum de his est constitutio. Nos uero summam ea quæ ab Aristotele prodita

edita de nomine sunt colligentes, proprie Nomen fore, quod ad presentem institutionem attinet, dicimus, uocem significatam, ex composito, cuius significatrix pars nulla est, separata, finitum quicquam indicans, atque cum uerbo est/uel/fuit/uel/erit/uerum aut falsum declarans. Sed quare non hac ab initio reddidit finitionem Nominis Aristoteles: ne oratio infinitis commemorandis nominibus ac casibus turbaretur? Proinde multa apud illum significata esse Nominis monemus. Etenim uocem omnem ex composito cuiusque significatiuam rei, Nominis appellatione dignam arbitratur. uelut Sapiens quoque in Sophista; qui Nomen simpliciter in proprie dictum Nomen Verbumque partitur; quo quidem significato possunt & Verba nominum uocabulo contineri. id ipse uero in sequentibus palam facit, cum Ipsa ergo si per se inquit, dicantur Verba, Nomina sunt, aliquidque significant; quasi ea nominum appellatione censi dignum putet, ob significandi facultatem. quandoquidem ceu nomina quoque interdum sunt actionum, aut affectuum a quibus indicantur. Vocem quoque omnem quae in propositione Subiectum facit, Nomen apud ipsum dici comperies. declarabit hoc tertio libri capite his uerbis, Nomina autem & Verba si transponantur idem significant. Hac ergo significatione bonus & iustus caeteraque, eiusmodi, si in communicatione aliorum quorundam spectetur participum subiectorum, ac de quibus predicari natura ualent, Verba, nec Nomina uocantur. at contra ambulare & philosophari non Verba, sed Nomina; quoniam in propositionibus terminos faciunt dicentibus; ambulare est moueri; philosophari est utile. quo etiam fit, ut iungant iis Graeci articulum: uelut que locum nunc expleant nominum. Quin & aliter Nomen pro edita a principio nominis finitione dicitur, significatiua uox omnis, ex composito, sine tempore, cuius pars nulla separata significatrix est; qua ratione & bonus & iustus & non homo & Philonis & Philoni esse poterunt Nomina. Ad haec quoque Nomen appellatur uox omnis quae proditam nominis definitionem capit, ac finitum aliquid certumque indicat; quo significato casus uocabulo nominum dici nil uetat: infinita nomina haudquaquam licet. Dat autem intelligi haec nobis, cum omnem inquit Affirmationem Negationemque; aut ex Nomen & Verbo, aut ex infinito Nomen Verboque constare; utique nomen dirimens ab infinito duntaxat Nomen; haud uero etiam a casibus. Item praeter enumeratos modos omnes nominis, appellatur id nomen quod ex additis finitioni redditae nominis distinctionibus perfectum est; semotis tum casibus, tum infinitis nominibus. Nomen itaque cum quinque appelletur modis, quae hic ab Aristotele produntur uniuersa recte sese habere affirmandum est. Etenim finitio deprompta Nominis tertio enumeratorum significatio ipsius integra est. neque post additae cautiones derogant finitioni: sed significata nos quaedam alia docet Nominis: nempe quae de infinitis traditur nominibus quartum; quae de casibus quintum. Verba autem illa dictiois, RATIO AUTEM IPSIVS IN CAETERIS QUIDEM IISDEM EST CONSENTANEA, de eo dicitur nomine quod per casum aliquem profertur: nimirum esse id definitionem, quam rationem uocauit, nihil in caeteris quidem diuersam ab illa quam a principio edidit finitionem nominis habiturum. Nam hoc quoque uox est significans, ex composito, sine tempore, cuius pars separata nulla significatrix est. caeterum hoc differentia illa superare, quae casus a proprie dicto segregat nomine; quatenus casus si cum uerbo est/uel/fuit/uel/erit/proferantur, Enunciationem nondum absolutam faciant; ideo nec uerum nec falsum decernant. Nominibus autem uel solum aliquod unum ex uerbis satis esse ad perfectam eundem Enunciationem. Sunt porro & uerba illa ab Attica consuetudine desumpta: nempe eorum qui multa simul suffragia ad populum ferunt. Nam Scriba cum primam ex conscriptis sententiis populo legeret, eius nomen qui scripsit, patrem, tribum, remque exponeret: ut Demosthenes filius Demosthenis praeniceus hoc affert suffragium. Secundo uero, siue etiam tertio, si ita forte acciderit, declarando, aliud quoque eiusdem uiri lectum iri suffragium tantum indicabat, cum ad populum diceret, priusquam id legeret, caetera quidem iisdem consentanea sunt: haec uero etiam ceteris. Quare hac ipsa quoque in Gorgia dictione usus Socrates, eam illis qui in populo conscribuntur tulit acceptam.

A
Nominis Definitio.

B
C
Verba et Nomina transposita idem significare

DE VERBO.

VERBUM autem est id quod adsignificat tempus: et cuius pars nulla seorsum significat, semperque eorum nota est quae de alio dicuntur. Porro adsignificare inquit tempus, quo modo ualendo nomen est: ualet autem uerbum. adsignificat enim nunc esse. Ac nota semper est eorum quae de alio dicuntur, nempe illorum quae de subiecto, uel in subiecto sunt. At non ualet/et non laborat/ uerbum non uoco. adsignificat enim tempus, semperque est de aliquo, non est autem differentiae inditum nomen. sed esto infinitum Verbum: quoniam unicuique Periher. Ammo.

IX

SECTIO PRIMA

F tum quod est tum quod non est pariter competit. Similiter / valebit / quoque, et / valuit / non verbum, sed casus Verbi: eo sane a verbo differentia, quod illud praesens tempus, haec circūiacens adsignificet.

Absoluta quidem Verbi finitionis redditio, similiter utique Nominis editae finitioni, fuerit, uox significans ex composito, cuius pars nulla seorsum significat. Aristoteles autem uelut amator breuitatis posthabitis omnibus iis quae Verbo cum Nomine sunt communia, ut quae in nominis ratione explicata iam sint, ab illo quo differt Verbum à Nomine (differt autem adsignificando tempore) in finitione de eo conficit. Verum si ita sese habet hoc, quid ergo illud addidit, **CIVIS PARS NVLLA SEORSVM SIGNIFICAT** : quod in Nominis quoque ratione postulatum est? Itaque ad hanc difficultatem Porphyrium illud dicamus, quasdam esse Orationes ex uerbis compositas quarum significatiuae sunt partes, ipsa inque Verba ex quibus orationes consistunt: ceu cum dico / ambulare est moueri. Namque ambulare / & / moueri / & / est / cum totius partes sint orationis, significatiua per se sunt ipsa. Ergo ut ab id genus orationibus Verba fecerneret, quibus partes aliae uerbi finitionis conueniunt, uox inquam, significatiua, ex composito, tempus adsignificans, ipsam necessario uel hoc loco differentiam adiecit. Sed quo modo non significare tempus, sed adsignificare Verbum dixit? An quoniam significare est, ut supra quoque admonuimus, aliquid in primis declarare. adsignificare autem, propter id quod primum declaratur, simul aliud quoque secunda ratione quiddam praeferre. At uerba, cum actiones potissimum quasdam aut affectus declarare uolumus, pronunciamus. tempora uero quae actionibus uel passionibus adiacent, in quibus esse illae uel fuisse, uel fore perhibentur, cum iis uelut simul elucescentia uidemus. De caetero autem deinceps & constructione quam in propositionibus obtinet Verbum docet nos Aristoteles: ac **SEMPERQUE EORVM, INQT, NOTA EST QUE DE ALIO DICUNTVR.** id est autem, praedicti locum à Verbis perpetuo, nec subiecti occupari. idque non iniuria. Nam si actionum significatiua sunt uel passionum, haec uero non sunt absolutae, nec ipse per sese existunt, sed ad alia quae agunt uel patiuntur relationem habent, patet conueniens utique iis esse ut de illis praedicetur. Sic uero statuit & Plato de iis in Sophista, significatiuam quidem omnem uocem

» Nomen appellari his. asserens uerbis, Ho. Age ergo quemadmodum de speciebus ac literis disputauimus, rursus itidem de Nominibus consideremus. nam hac quodam modo ratione id dilucescit

» quod in presentia quaerimus. The. quidnam intelligendum est de Nominibus? Ho. Vtrum inter se omnia congruat, an nullum; uel quaedam uelint, quaedam uero minime. The. Constat hoc sane, uelle

» alia, quaedam nolle. Ho. huiusmodi quiddam ais forsitan. Quae non interposita mora pronunciantur, & quiddam indicant, mutuo conuenire; quae continuata nihil significant, non coherere. ex quibus uel illud dilucet, orationem unam ante Aristotelē dictam esse illam à Platone quae unius rei significatiua esset. hoc enim est in dictione illa / quiddam indicant / . siquidem & quae in concione se habent, hoc est non interquiescendo prolata inter se Nomina sine Verbo, uel Verba sine Nomine, significant oīno; sed plura, & non aliquid. Solas autem species duas esse significatiuarum uocum, Nomen & Verbum: quorum illud substantias declarat: hoc actiones uel passiones: quas ille graece praxes, id est gestiones nominauit, his docens consequentibus. The. Quomodo istud quoddam dixisti? Ho. Quod te arbitratum confiteri existimaui. Est enim duplex nobis genus earum declarationum quae circa substantiam uoce sunt. The. Quo pacto? Ho. Alterum Nomina uocatum; alterum Verba. The. Dic utrumque. Ho. Declarationem qua gestiones significantur, Verbum uocamus. The. etiam. Ho. Signum autem ipsis impositum uocis illas gerentibus, Nomen. Ex quibus ipse palam cernitur non solum actionum aut affectuum significans uerbum esse dicere, quod gestiones uocabulo indicatur, sed signum quoque seu notam ante Aristotelē notare: nimirum signo significatiuum apud utrumque auctorem declarate; positio neque significatiuum; sed non naturam: quo modo superius de iis, cum de Nomine ageretur, explicatum est. Quin & aduerbium **SEMPER** non sine causa adiectum est in dictione illa, ac nota semper est eorum quae de alio dicuntur. Hoc enim Verborum maxime proprietatem ostendit. quoniam & quaedam Nomina interdum praedicari nil uetat: ut animal de homine. sed illa neque ex eorum numero sunt quae solum perpetuoque praedicantur; neque per se ipsa sine aliquo Verbo praedicata, ut / est / uel / non est / absolutam orationem efficere natura ualent. at Verba propriam uim seruantia, solum semperque ipsa per se praedicari accidunt. Haec de uerbo locutus, deinceps quaecumque ad praedictionem contulit, explanare contendit. ac iure id primum quod adsignificare tempus dixit, nimirum necessario assumptum, ut Verbum à Nomine plane distingueretur, aperuit breuiter, Nomine & Verbo, quae circa rem eadem uersantur / ualeat / die / inquam et / ualeat / mutuo collatis: ostendit quoque, Nomine nullius significatiuum esse temporis; Verbo autem praeter eam affectionem quam praecipue declarat, tempus etiam significare. Ab

hoc uero, dictiōe illa omiſſa/cuius pars nulla ſeorſum ſignificat/ut quæ cum de Nomine ageret, ſa
 ris adepta eſt explanationis, ad reliquum tranſit; ac ſignificatiua dicta eē illorum inquit uerba quæ
 de alio prædicantur, hoc eſt de ſubiecto; uel in ſubiecto. idq; propterea, quoniam Verba, quo pacto
 & Nomina, alia, quaſi per eſſentiam ſint in iis de quibus prædicantur, completiuaq; illorum, prædica
 ri dicuntur; qđ in Prædicamētis/de ſubiecto/uocabatur. alia ut accidentia ſubiectis: quod/in ſubie
 cto/appellatur. Quēadmodum enim de homine animal albūq; prædicantes, quæ Nomina ſunt, nō
 eodem utrūq; prædicamus modo, ſed animal ut de ſubiecto de hoīe dicimus, album quaſi in ipſo
 ſubiecto ipſum eē obtineat, ita res quoq; in prædicatione habebit Verborum. Nam ubi dixerō, am
 bulare eſt loco dimoueri/uel/caſefacere eſt facere/dimoueri loco de ambulando ut de ſubiecto prædi
 caui:facere de caſefaciēdo; quoniam illis generaliora ſunt. cum autē/Socrates ambulat/pronūciaue
 ro, uel/Plato legit/prædicantur per accidēs hic de ſubiectis prædicata. Ergo ut ſpēs ambas oſtendat
 prædicationis, ob id cum perpetuo prædicari ſolere Verba prædiderit, ita ſubiunxit, mō ut de ſubie
 cto, modo ut in ſubiecto prædicari. Sed hæc quidē expoſitio quadrabit ita ſefe, ut appoſuimus, ha
 bēte ſcriptura; quā in plurimis iuenimus exemplaribus. Quod ſiqui habere ſe eam & hoc modo uo
 luerint, ac nota ſemp eſt eorum quæ inſunt, ut eorum quæ de ſubiecto uelut Porphyrius inquit
 Philoſophus, hic illud/de ſubiecto/pro in ſubiecto quoq; dicemus acceptum. Quod enim in ſubie
 cto appellatur, id indifferēter de ſubiecto uocare quādoq; conſueuit. Prior igitur ſcriptura inter
 ratioq; eligēda eſt. Verba autē ſubiecta quoq; interdum fieri, ut philoſophari, cum philoſophari di
 cimus utile eſt/& ambulare/in ppoſitione illa/ambulare eſt moueri/neq; tunc ut uerba, ſed tanquā
 noīa in orationibus capi, ob idq; ipſis præponi articulū, ſupra memorauimus. Ac dicere ſane oportet
 fortassis, ab actionibus paſſionibusq; haberi quaſdam naturas ac pprietates, quibus etiā à ſe mu
 tuo differāt:& eas dici aliorum quorūdam agētium eſſe uel patientium; ſignificariq; eas à nobis : à
 quibus interdum uelut ex entiu numero ſint, ac quādam obtineāt naturam, alias circa ſubiecta q;
 dam alia ſubſiſtant ipſe cernūtur. Proinde uoces quæ ſubſtātijs illarum ſignificant, Nomina uoca
 ri: Verba autē, quæ ad ſubiecta relationē declarāt. Quare/philoſophari/& ambulare/ac demū quæ
 rūq; apud Grāmaticos Inſinitiuā nominātur, quatenus adſignificant tēpus, Verba dicūtur, nec No
 mina: quoad uero quoquo modo ſubſiſtētia quædam indicant, ipſas inquā actiones uel paſſiones,
 præponiturq; ipſis apud Græcos Articulus, qui Nominiſus anteire dūtaxat ſolet, nec ppetuo locū
 obtinent prædicatorū, id qđ proprium uerbi eē uult Ariſtoteles, Nomina, nec Verba nūcupantur. Ce
 terum illud attēdendum, cum prædicata quoq; hæc ſunt, quēadmodum/ moueri/in ppoſitione
 hac/ambulare eſt moueri/uel/iuuari/in hac/philoſophari eſt iuuari/nihil in prædicando à conſeſſis
 nominibus, ut animali differre. Neq; enim poſſunt hæc ſine/eſt/uerbi additione, uel/non eſt/uel/di
 citur/uel/debeo/ut in hoc/dicere debeo/aut id genus aliquo, abſolutam orationem conficere. Cum
 igitur ceu quouis modo entium quorūdam nomina hæc accipimus, tunc & de illis quæ ab his ſi
 gnificantur quidq; enūciare, ac de ipſis quædam plane uerba prædicare aggredimur: ut in ueris no
 minibus facere cōſueuimus. Sed dicta ſunt hæc de Verbis iis quæ à Grāmaticis Inſinitiuī modi no
 minantur: quibus etiam ſolis actiones aut paſſiones quæ in ſubiectorum ordine accipiuntur, cum
 dicendum de iis aliquid eſt, ſignificare proprie ſolemus. Siqua uero & in aliis modis aliquādo fiāt
 ſubiecta, ut/ualeo uerbum eſt/ſermonem tunc animaduertas non de affectione nobis ipſa quæ indi
 catur, ſed de ſignificante illā uoce haberi: ipſam ut uocem conſiderantibus, uulgoq; inditum nomē
 eiufmodi uoce explicantibus. etenim inter ea quæ ſunt & uoces cenſentur. easq; ut alia quoq; à ſe
 mutuo diſcernentes, alijs alijsq; ſignificamus nominibus. id quod nō ſolum in uerbis inuenies, ſed
 etiam in omnium ſignificatiua, tum experte ſignificatiōis uoce fieri. Græci enim ho/men/syndes
 mos dicunt. i. hæc/quidem/coniūctio:& to/to/arthrō. i. hoc/hoc/articulus:& to. i. hoc/cnax/uoX ni
 hil ſignificans. At Ariſtoteles non ipſam per ſe uocem uerbi eſſe eam dixit quæ prædicari perpetuo
 uelit: ſed qđ ab illa deſignatur: eſtq; aut actio quædam, aut affectus. ideo ſic etiam dixit, notā ſemp
 eſſe eorum quæ de alio dicūtur. ac de his quidem ſatis. De Verbo aut inſinito nō prolixiore opus
 erit nobis oratione, quippe eadem iis dicemus quæ de inſinito Nomine pronunciauimus, nimirum
 haud omnino à Verborum natura euafiſſe: id qđ breuiter cōmonuit Ariſtoteles: cū dixit, AD SI
 GNIFICAT ENIM TEMPVS : SEMPERQUE EST DE ALIQUO. ac quoniam non de cer
 to aliquo dicitur, propterea totum hoc/Inſinitum uerbum/appellari. Cum uero NON EST AV
 TEM inquit. DIFFERENTIÆ NOMEN INDITVM, Verbi inſiniti diuerſitatem qua à finito
 dirimitur, differētiā nominat. huic uero ait diuerſitati non eſſe inditum nomē, quo inſinitū hoc
 uerbum, de quo ſermo eſt, aliud eſſe à Verbo, declarare nobis liceat; quēadmodum nominis à uer

SECTIO ~~VERB~~ PRIMA

F bo differentia nomen hoc ipsum impositum habemus, quod alterum Nomen, alterum Verbum uocatur. Quandoquidem igitur non sic in Verbo quoque ac Verbo infinito duo posita habemus nomina, quae differre haec inter se ostendere nobis possint, sed ipsorum quidem alterum quoddam obtinuit nomen quod Verbum dicitur: alterum a nominum conditoribus neglectum, nulla eiusmodi uoce donatum est qua significet, discrimini assignatum nomen non esse ait in loquendi usu: hoc est Verbi infiniti proprietati qua a finito se iungitur: quae quidem proprietatem patres auctoresque decuit nominum peculiaris cognomen cuiusquam dignitate honestare. Quapropter nomen ipse illi statuens, in finitum Verbum id ceterum uocandum: *QUONIAM VNICUIQUE TVM QVOD EST, INQUIT, TVM QVOD NON EST PARITER COMPETIT.* saneque competere pro eo accipit quod est re uera praedicari. Nam uere quidem aliquid uel de non ente praedicari, quasi non competens illi, neque competere natura aptum, nihil prohibet: ut cum /hippocentaurus/ in qua, non ualet/ uel/ non laborat/. aliquid uero ei quod ne quidem est, competere neutiquam potest. Post haec tradit nobis Verborum ab ipsorum casibus differentiam: quo modo faciebat in Nominibus: atque a se inquit ea quae in praesenti dicuntur tempore cuiuscumque fuerint personae, Verba appellari: ut /ualeo/ & /uales/ & /ualet/: praesenti autem eo uidelicet quod in latitudine spectatur. nam in momento, ut uocant, temporis nihil facere licet aut loqui. Quae uero circuiacens adsignificat tempus (*CIRCUMIACENS* autem nominatum praeteritum, tum futurum, uelut instans ambientia) casus uerbi nuncupari: ut quae per transfigurationem ab iis fiant uerbis quae in praesenti tempore efferuntur. Itaque proprie uerbum est id quod in praesenti pronunciatum tempore, ac finitum aliquid certumque significat. Quod si quis uel hoc loco quod fuerit, quid sit, quod non has Aristoteles ab initio uerbi definitioni addiderit differentias, Non nos, ut Herminus, initio proditam definitionem esse imperfectam excusabimus: sed apud Philosophum plura quoque significata uerbi esse, atque alterius haberi quidem illam significati definitionem quae a principio editur: aliud uero quoddam per ea quae nunc adiciuntur, Philosopho describi. Tripliciter enim Verbum apud Aristotelem dici conperies: aut uocem omnem quae adsignificat tempus, & cuius pars nulla seorsum significat, semperque de alio dicitur: ut principio definiuit. quo quidem significato Verba quoque infinita & Verbi casus uerborum nomine censebuntur. Aut omnem uocem quae praesens adsignificat tempus dumtaxat, ac finitum quidquam declarat: quae nobis per praesentia uerba significatio traditur. Aut uocem omnem quae praedicatum facit in propositione, quo circa /bonus/ & /iustus/ & /albus/ & /animal/ cum accepta praedicata fuerint, Verba, si significatum hoc attendas, dicuntur quod in neutro priorum significato fuit. Porro quod significatum hoc quoque agnoscat Verbi, indicauit iam uel inter huiusce tractationis primordia: cum diceret, Itaque Nomina ipsa & Verba similia sunt illi conceptui qui sine compositione est ac diuisione: ut /homo/ uel /album/: nimirum ubi nihil addatur. In sequentibus quoque ipsum in eadem inuenies persistere sententia, ubi Nomina inquit, si transponantur & Verba, idem significant. hoc enim effatus, *Hominem albumque proponit: atque utrumque in alterius locum transmutat: quasi sit horum alterum Nomen, alterum Verbum.* Ergo si in propositione /Homo est albus/ dicente, Homo assumitur Nomen: uti principio quoque est acceptum, album ut Verbum capi conspicuum est. Et in ea quae ad hanc reciprocatur, atque album subiectum, praedicatum *Hominem* facit, patet album Nomen dictum iri: *Hominem* Verbum. Sed haec praeter naturam est praedicatio: uelut cum domino quoque accidisse *Hominem* dicimus. Quo fit ut *Hominem* non proprie uocari Verbum dixeris: nec album Nomen: ut quod nec secundum naturam praedicetur de Homine. At cum de Homine album praedicabimus, erit & praedicatio secundum naturam: & praedicatum iure Verbi appellatione nuncupabitur, quasi quod *Homini* impertitur significet: de eoque natura sit idoneum ut subiecto praedicari. His ergo expositis, inspiciamus ea quae ab Aristotele de Verbo deinceps produntur.

X
K Ipsa ergo si per se proferantur Verba, Nomina sunt: aliquidque significant. mentem enim sistit qui loquitur: qui que audiuit acquieuit. uerum sit ne an non sit, nondum indicant. Neque enim esse uel non esse nota est rei, ac ne si ipsum quidem ens solum dixeris. Nam ipsum quidem nullum est: adsignificat autem compositionem quamdam quam sine compositis non est intelligere.

Cum enim per supradicta finitionem Verbi tum communioem, tum peculiariorem nobis traderit. uult per haec, quoniam pacto sese Verba ad uerum significandum falsumue quidpiam habeant, explicare. iam quidem inter initia, ubi communiter de rerum, conceptuum Animi, uocumque mutua coherentia differebat, simplices uoces omnes similes esse illis conceptibus prodidit qui compositione uel diuisione carent: atque nec ueritatis capaces esse, nec falsitatis. Nunc uero id confirmare apertius uult ostendendo

ostendendo eo quod in simplicibus uocibus ueritatem admittere & falsitatē maxime uidetur, Ver-
 bū inq̄, horum neutrum indicare. Nam ibi pte altera orationis Nomine in mediū adducto, tametsi
 id q̄ maxime compositum sit, ut /Armipotens, & Hircocerus/ significatiuū esse quidem ut nature
 cuiusquā aut notionis; non tamen ueri uel falsi; nisi Verbum illi quodpiam additū fuerit monstra-
 bat. Hic autem eadē nobis de Verbo tradens præcepta, nempe significatiuū id esse actionum quarū
 dam aut passionum; non tamen ueritatis uel falsitatis; nisi aliquid ipsi fuerit copulatum nomen,
 IPSA IGITUR SI PER SE, inquit, PROFERANTUR VERBA, NOMINA SVNT, ALI/
 QUIDQUE SIGNIFICANT. dicitq̄; nomina, id est significatiua. proinde planiore hoc faciendo
 subdidit; aliquidq̄ significāt. Deinde probās hoc, significatiua esse inq̄ Verba quarūdam rerum, de/
 inceps addit, MENTEM ENIM SISTIT QUI LOQVITVR: QUIQUE AVDIVIT AC/
 QUIEVIT: uel hoc nimirū dicens, uerbi ualere/exempli causa prodeuntē porrigentēq̄; se pari-
 ter cum prolationis longitudine expleri nobis intelligentiam; ac quasi in lōgum cum dictionis ex/
 promptu delatam, ubi uerbum totum protulerimus, uel audiuerimus, firmari ac fisti. uel si quis ro-
 gauerit quid agat uerbi gratia Socrates, mēteq̄; ambigua sit ac uelut errante, eo q̄, cū plura aiadu-
 rat, quorum singula inesse illi possunt, nullum id esse quod inest certo intelligat, qui respōdet, atq̄
 /ambulat/inquit, uel/disputat/mētem statuisse, atq̄ ab hæsitatiōe uindicasse. & eum qui percōtatus
 est, quasi incerto animo fluctuantē, audita uerbi responsione acquieuisse. Quāobrem pronunciatū
 uerbum aperte aliquid significauit; si hæc prodito illo gesta sunt. atq̄ alter cum uerbum protulit,
 quidq̄ effecit. eius enim qui sciscitatus est mētem sedauit firmauitq̄;: alter affectus est audiendo; cū
 acquieuerit. Itaq̄ significare uerba, ex hisce conspicuū est. VERVM SITNE, inquit, AN NON
 SIT NONDVM INDICANT. Per id autem q̄; sit ne/ait, affirmationem; per id quod /an nō sit/, ne-
 gationem; uel magis per id q̄; sit ne/inquit, uerū; per id q̄; an non sit/falsum declarat. Qui enim res
 dicit, ut sunt naturamq̄; obtinent, uera dicit; qui uti non sunt, falsa. Significant igitur aliquid uerba
 inquit, affectum uel actionem; sed ueritatem aut falsitatem nondū indicant. atq̄ hoc ratiocinatione
 asserēdo, subinde infert, NEQVE ENIM ESSE VEL NON ESSE NOTA EST REI. Est autē
 hæc probatio à maiore, de eo nimirum q̄; Verba uerū aut falsum non admittant. Si enim primitiua
 magis Verba ac cōmuniōra, & in quæ cætera omnia resoluūtur, ipsum inesse uel non inesse p̄xime
 indicantia, cum per se pronūciantur, uerum aut falsum nequaquā decernunt, multo minus sane alia
 Verba horum sibi aliquid uendicarint. At si primum sit, erit ergo & secundum. Sumit autē uerba
 illa quæ principii magis naturam referunt, magisq̄, cōia sunt; & in q̄ resoluūtur cætera omnia/est/&
 nō est/quę/esse/ac/nō esse/appellat; perinde quasi Verba singula in Participium atq̄ horum alterū,
 finita in uerbū/est/infinita in/non est/resoluantur; ut/currit, currens est; ualet/ualens est/non currit,
 currens non est; non ualet, ualens non est. Hæc igitur sic habentia si nullum ipsa per se uerum aut
 falsum indicent, quomodo consentaneum fuerit rationi, quæ his posteriora sunt, quæq̄ inesse om-
 nino uel non inesse per horum cōmunicatiōem declarant, uerū quidq̄ aut falsū præstare? Porro/est/
 uel/non est/nihil per se ipsum uerū uel falsū indicare, uel ex se patet fortasse. (nam qui sexcenties/est,
 est/uel/non est, non est/dixerit, horum neutrum significauit.) cæterum eodem & hoc modo pbat à
 maiore, quodam quam uerbum/est/antiquiore petito atq̄ altiore, id est ente; à quo uerbū/est/ unde
 ipsum/non/est/prodiit. Nam ne/Ens/quidē hoc inquit, quod est nomen, quomodo nec deductū ab
 eo uerbum/est/notam eē rei, hoc est uere rem eē declarare, si solum ipsum pronūciatum sit, quod
 est si per se ipsum dicatur. Significat quidē aliquid & uerbū/est/per se dictum; similr & ens. sed ho-
 rum neutrum, licet sexcenties prolatum, sibi ipsi uēdicat ac suppetere dicit ut uerū quidquam, aut
 falsū indicet. Solę enim, ut proditum est sæpenumero, compositę ex Nominibus Verbisq̄; oratiōes
 alteri ex iis suscipiendo natura comparatę sunt. Horum autem utrunq̄; ens/inquam atq̄; est/sim/
 plex proculq̄; ab omni id genus compositione semotum est. Si ergo habent ita sese Auctoris uer-
 ba ut apposuiamus. neq̄ enim/esse/uel/non eē/nota est rei, expositionem quam attulimus solā ea cō-
 firmantem reperies. Sin ut Porphyrius philosophus scribit, non enim ipsius eē rei nota est, uel non
 esse (quāquā progressus in priorem scripturam atq̄ expositionē fertur) potest de uerbis dictum eē
 cōmuniter omnibus, nempe significatiua quidem illa, uti proditum est, quarūdam eē; sed non ue-
 ritatis uel falsitatis; ut per hæc uerba/uerum sit ne an non sit nōdum indicat/ostendit. Huius ue-
 ro per id causam reddit quod ait, neq̄ enim ipsius eē rei nota est, uel non eē. Est autem hoc, nō enī
 si ipsum per se uerbum dicatur, quam declarat rem, inesse aut non inesse significat. quod si faceret,
 tunc per se capax falsitatis ueritatisq̄; eēt. Nam qui/ambulat/dixit, significauit quidē certā actionē,
 ceterum de ea neq̄ uerum aliquid neq̄ falsum prodidit; nisi subiectum quodpiam fuerit additū,
 m̄b

Perihēz. Ammo.

D

F cui inherens uel nō inherens ambulare, ueram oronem aut falsam confecerit. Itaq; uerba illa, neq; enim ipsius eē uel non esse nota est rei/perinde dictu est atq; à prolato per se uerbo neq; rem eē id est quam significat indicari: quod facere solet affirmatio: neq; non esse: quod negatione declaratur. atq; hæc sunt de omni Verbo cōmuniter dicta. Illud uero, AC NE SI IPSVM PER SE QVIVDEM ENS SOLVM DIXERIS, uel secūdam hanc explanationem nullum capax uerbum eē ueritatis uel falsitatis ab eo quod magis uidetur probauerit. Quonam autem pacto demonstratiuum hoc fieri illius possit, nisi per uerbi, est/medium rursus, qd deductum ab ente cōmune est uerborum omniū? Deinceps uero subnectit, NAM IPSVM QUIDEM NVLLVM EST. Nullū autē esse ens dicit, neq; ut significatu carēs, neq; ut æquiuoce prædicatum de rebus: sed nullum est inq; neq; uerum, neq; falsum. **G** ADSIGNIFICAT AUTEM COMPOSITIONEM QVANDAM QVAM SINE COMPOSITIS NON EST INTELLIGERE. hoc est, pars autem fit compositionis: ut ens est dicentis: circa quam compositionem uerum falsumq; spectatur: quam quidē compositionem sine compositis. i. simplicibus non est contēplari. apertus igitur sensus est. Adsignificari autem ab ente compositionem, neq; ab hoc solum, sed à qualibet similiter quoq; simplicium uocum, non eo modo pronunciatum uidetur, quo per uerbum adsignificari tēpus dicebatur: sed pro eo quod est iuxta aliud quodpiam significare: hoc est cuiq; iunctum alii compositionem indicare iam falsitatis aut ueritatis capacem: qua quidem cōpositione priora intelligi oportet simplicia. Qd si quis hanc adsignificandi expositionem non admittat, abeat in Alexandri sententiam: qui per uerba illa/nam ipsum quidem nullum est/ac sequētia, de uerbo/est/ differere rursus Aristotelem dicit, post inter situm sermonem de ente: quasi ne id quidem, ubi ipsum per se proferatur, ueri quidquā significare aut falsi queat: atq; ipsum/est/uel/non est/(eadem enim de utroq; ratio habetur) si per se proferatur ipsum, ueri quidquā significare quidem uel falsi natura ineptum eē dicere: cæterū cū, **H** ut uerba quoq; alia, nomē sit, facultatē potissimum quidē obtinere entis cōmunicationis priuationis uel significatiuam. secundo loco & prædicati cuiusdam cum subiecto copulationis: quibus additum, & perfectam orationem facit, & ueritatis indicem ac falsitatis. Nam si p̄xime quoq; de subiecto, nullog; prædicetur medio, tunc potestate etiam/est/ipsum, sui ipsius cum ente notat complexū: ut/Socrates est ens/. uerbum autem/nō est/diuisiōnem designat: aut utrūq; etiam compositionem. Ut enim in libris de Anima explicatum est, & is qui aliquid non esse album dicit, ipsum non esse album subiecto coniunxit. Verum tradita nobis orationis partium, Nominis in quā & Verbi, contēplatione Aristoteles, ad compositam quoq; ex iis deinceps Orationē transit: atq; ait.

DE ENUNCIATIVA ORATIONE.

XI
I

RATIO vox est significatiua cuius ex partibus aliqua separata significat ut Dictio: uerū non ut Affirmatio. Hō uerbi causa significat quidem aliquid: nō tamē esse aut nō esse. sed erit Affirmatio uel Negatio siquid fuerit additum. uerū nō una hominis syllaba. neq; enim in forex rex significat: sed uox nunc est dūtaxat. In duplicibus uero aliquid significat quidem: at non per se, sicuti diximus.

K

Quam igitur ob causam de Noīe & Verbo locutus, non de Negatione & Affirmatiōe, postea de Enunciatione, postremoq; de Oratione disputet, ut pollicitus à principio fuerat, sed de iis docendo pergat contra q̄ in huiusce operis exordio, ipsorum, ut quæ tradi deberent, enumerationem fecerit, prius dictum est. Eorum autem interpretationem molientes quæ ascita ad proprietatē sunt Orationis exprimendam, quod quidem uox, ac significatiua sit præterimus: ut quæ aperte admodum sint & in orationis partium definitionibus iam percepta. Ex composito/ autem nūc omissum esse arbitramur, tum uelut ex iis notum quæ de nomine, ceu quod ex composito consistat, prodita sunt, in Verba autem tanq; simili se modo habente superhabitū: tum quasi paulopost opportune addendū, post confutatum illum qui oppositam orationē, hoc est non positione, sed natura esse uidetur asserere: forsitā uero & perinde quasi à sequente differentia cōprehendatur. Illud autem, **CVIVS EX PARTIBVS ALIQVA SEPARATA SIGNIFICAT**, soli articulatę adest uoci: quę ex nostro instituto constat. At partem aliquam habere significatiuam, Orationē à partibus eius per se absolutis, nomine uerboq; distinguit. quoniam illorum neutrius aliqua significatiua pars erat: ptes uero significatiuę quædam sunt orationis, Nomina inq; & Verba. Porro significatiuas esse partes oronis si per se ipse capiantur, non simpliciter dictum est, sed ex partibus aliqua: ob priuatiuas nimirū particulas insitas negatiōibus, articulos, coniunctionesq;: ut cum/homo, inq; animal est/ uel/ sedet qui/ dem

dem Socrates, Plato uero ambulat. Nam hæc partes cõmunius quidem Orationis appellantur: per se autem ipsa si considerentur, significatione uacant. Atq; non hæc solum, sed Nominum quoq; ac Verborum partes, quæ nihilominus partes esse composiitæ quoq; ex ipsis orationis uidentur, significatione omnino carent; ut proditum est sæpenumero. Has ob res igitur significatiuam esse ex partibus Orationis aliquam dicit. Significatiuam uero esse **UT DICTIO: SED NON UT AFFIRMATIO** inquit: quoniam Dictio, ut & ante docuimus, uox est simplex, cum ceu pars Enuntiatiue orationis capitur. declarat autem in sequentibus aperte hoc Aristoteles: cum ait, Nomen igitur aut Verbum dictio tantum sit: quandoquidem ei qui sic uoce quidq; declarat, non ita dicere licet ut enunciet. Quoniam igitur significatiuas quasdam habet partes omnis Oratio, hæc autem in quibusdã sunt Orationibus uoces simplices, quas, uelut in ppositiõibus, Dictiones uocari monuimus, in aliis Affirmationes integre, siue etiam Negationes, ut in oratione dicente, Socrates sedet, & Plato non sedet, partes hæc, Socrates sedet, & Plato non sedet, Verum Orationes eę quarũ partes affirmationes negationesue sunt, dictiones habent etiam ex quibus ille gignuntur, quæ autem dictiones obtinent, non affirmationes omnino aut negationes comprehendunt, propterea cum significatiuam eam partẽ quæ semp est in orationibus ostẽdere Philosophus uellet, hæc addidit: ne Orones quasdam ipse quæ partes habent affirmationes uel negationes conspicatus, partes sic putares Orationis significatiuas esse oportere, ut prædicari aliqd uel non prædicari de quoquã significant: sed opus esse intelligeres partem Orationis, quasi dictricẽ solum uel declaratricem naturę cuiusquã aut actionis contemplari. Atq; illud fortassẽ quod ex partibus dicit Orationis quasdam esse significatiuas, non per se intelligendum est, ad articulorum, conjunctionum, iisq; similibus differentiam: sed totum deinceps legendum, cuius ex partibus aliqua significat ut dictio: quo distinguatur à compositis partibus, ac iam per enunciationem prolatis: perinde quasi significatiuę partes omnes sint orationis: sed aliæ dictionum mō, atq; in omni oratione ex necessitate spectentur: alię ritu enunciationũ, nec conspicui in simplicibus orationibus possint: ut hæc quoq; locis aliis omnibus cõsona sint Aristotelis & Platonis: in quibus de partibus orationis, ut quæ in nomina solum ac uerba diuidatur, præcipiunt. Ceterum admirari minus conuenit, si nominum partes atq; uerborum mereri nequaquã arbitremur ut compositæ ex ipsis orationis proprie partes nominentur. quippe in omnibus iis quæ exacta perfectaq; sunt partes singulas indicare ex proxima integritate consueuimus. exiguum uerbi gratia lignum ex nauis decisum gubernaculo uel carina, horum partẽ ipsorum quidem: non tamẽ ad nauem referẽtes appellamus. eodem & in cæteris modo quæ tum arte tum natura consistunt. Nam syllabas nominamus cõnexiones solas elemẽtorum primas. nomẽ autem trisyllabum uocamus uel quadrisyllabum: ceu simplex quodlibet ad id referẽtes quod proxime ex ipso compositum est. Propterea partes nominum & uerborum sola pronũciatione, non ui significandi partes ipsorum eẽ censueris. ideo prius quoq; pars eorum nulla, si abiuncta sit, significatiua esse perhibebatur. Quare & orationum partes eẽ atq; non eẽ eędem dici poterunt: ipsa uero nomina & uerba, cum non solũ pronũciationem, sed significationem quoq; orationum sua compositione efficiant, primaq; significatiuam obtineant facultatem, partes etiam eẽ orationis primas merito affirmamus. Quãobrem & in Cratylõ nomẽ exiguam eẽ orationis portiunculam prodidit Socrates: id uidelicet quod cõmuniter de proprie uocato nomine & uerbo prædicatur. Siquis uero quæsierit, quomodo orationem oẽm significatiua præditam eẽ cẽseamus particula: tãetsi ad Vocatiuã appellatam uel unum nois unius casum sufficere uideamus, ut in Hector, soluemus, si uocationem uel inuocationem uno etiam per hũc casum prolato nomine fieri dicamus: non eẽ autem Vocatiuam orationem nisi eam quæ sic ex pluribus nominibus aut cõgestis casibus pronũciat, ut Atride felix, o fortunate, beate: & o Nestor neleiãde: atq; his similia: si idem non est nomẽ atq; oratio. Verũenim uero cum orationis partem significatiuam esse ut dictionem, sed non ut affirmationẽ dixerit, non etiam neq; negationem, quasi pspicuum eẽt, subiunxit. quãdoquidem qui partes orationis nõ ut affirmationes, sed ut simplices uoces putat considerãdas, multo minus sane illas ut negatiões capiẽdas duxerit: quoniam affirmationem quoq; necesse est negatione contineri. Hæc uero ipse interpretando exemplum dictionis capit **HOMINEM**: propterea q; **ALIQUID SIGNIFICAT QUIDEM** inquit **NON TAMEN ESSE AUT NON ESSE**, hoc est non affirmationem uel negationem. quo planiore quidem reddẽdo subinde itulit, **SED ERIT AFFIRMATIO VEL NEGATIO SI QUID FVERIT AD DITVM**, uerbum uidelicet uel affirmatum uel negatum. Quare manifestũ ex his quoq; est, enũciationis partem quæ significatrix est, Dictionem hoc loco Aristoteli, propterea q; significet, uocari. Differre autem à simplicibus uocibus orationes significatiuis partibus habendis submonens ait,

Periher. Ammo.

D ii

F VERVM NON VNA HOMINIS SYLLABA: cōmuniter subaudito nimirum illo SIGNIFICAT ALIQUID. dictum est enim homo uerbi causa significat quidem aliquid. Illi ergo cōstruendum hoc est/uerum non una hominis syllaba. Hoc uero rursus probans, uocum inquā simplicium partes nullius per seipsas esse significatiuas, probationemq; hic moliēs ab eo quod magis uidetur, NEQVE ENIM IN SOREX REX inquit SIGNIFICAT: SED VOX NVNC EST DVNTAXAT. Hoc autem est, quoniam rex per se pronūciatum, regni possessorem notat: cū autē ceu partem ipsum nominis sores accepere, omnino significatione uacat. ac nunc sane quod uelut pars consideratur, uox est solummodo, nihil ab una differens earum quæ nequaquam significant. Verum in simplicibus quidem, ut supra quoq; dictum est, nominibus significatiuæ partes neutiq; fuerint; ut in/homo/uel/sores/. Etenim pars huius/sores/non uelut alii cuiq; iūcta/sores/nomen per/fecit; sed in nomē quod regni dominum indicat forte fortuna incidit: iccirco si sores ut simplicis pars capiatur nominis, ne uisione quidē quidq; declarat. Nemo quippe audito/Sores/nomine, in regis intelligentiam uenit; quēadmodum qui/Armipotens/uel/Hircoceruus/audiuit, intelligentiæ nō expers manet armorum uel cerui. Sic ergo in simplicibus. In duplicibus uero, uult qdem inquit: cæterum nihil designat abiuncta, hoc est, uidetur quidem significatiuæ esse partes; quoniam & in iis pronūciandis quædam aperte compositio plurium uidetur nominum; quāuis una tum animi conceptio, tum res ea sit quæ ex ipsis indicatur; re autem uera nullius & hæc sunt significatiuæ, si per se ipsæ proferantur. Igitur, ut summam explicē, huiusmodi erit argumētum, Si quæ per se significatiuæ sunt uoces ut/sores/cum aliquorum nominū partes euasere, profus, ubi à suis totis demuntur, significatu carent, quid de una syllaba hominis putādum est; uel partibus aliis nominum, quæ etiam non insumptæ in nominibus, significatiuæ esse nullius uidentur; hæc igitur patēt. Ex iis uero quæ tradita hic sunt Aristoteli oportet colligere, non eam solum quæ perfectam absolutāq; sententiam explet, sed imperfectam quoq; orationem uocandam ab eo censerī. nam & illi quæcūq; per dita sunt de oratione consentiunt.

XII Est autem significatiua quidem omnis Oratio: non ut instrumentum uero: sed, quo modo dictum est, ex composito. enunciatiua autem non omnis: sed ea cui uerum competit aut falsum pronunciare. competit autem nō omnibus. Deprecatio uerbi causa est oratio quidem: sed neq; uera, neq; falsa est. Missæ igitur aliæ fiant: quippe quarum consideratio Rhetoricæ magis aut Poeticæ conuenit. at Enunciatiua præsentis est contemplationis.

Refellit quædam his uerbis Aristoteles syllogismum, qui non positione uidetur orationem, sed natura eē demonstrare. Quinam est igitur syllogismus? Oratio instrumentum est uocalis, inquit, in nobis natura existētis facultatis. ea nāq; utpote qd instrumentum est, quæ uolumus inter nos in dicamus, oē naturalis facultatis instrumentum, & ipsum natura cōstat; quemadmodum oculi. cum nobis in sita instrumenta uidendi sint potestatis, aures audiendi, atq; alterius pars quæpiam alia, nō nature sunt, sed artis instrumenta. ergo natura cōsistit Oratio, nihil ex nostri Animi molitione obtinens. Dug itaq; cum in syllogismo sint ppositiones assumptæ, cōcedit Aristoteles maiori; quæ instrumentum omne naturalis omnis potestatis natura esse dicit. minorem autem corripit, quæ orationē fatetur esse naturalis in nobis facultatis instrumentum. Quodnam igitur instrumentum sit uocalis in nobis facultatis, aperiendum est: quoniam naturalis cū sit, eget instrumentis; quomodo uires aliæ quælibet nature. ac quid ergo ipse existens oratio, postquā instrumentum non esse perhibet, natura non est, sed positione. Sunt itaq; facultatis nostræ uocalis instrumenta Pulmo & Arteria illa quæ uocant asperam. hæc quidem ut simpliciter uocis. Ut uero articulatæ, quænam sunt naturalis instrumenta potestatis? Lingua; Palatum; atq; alia quæ sic uocalia seu locutoria instrumenta nūcupantur. Oratio autē opus erit tali horum instrumentorum motu ab illa effectum. iccirco neq; ut natura sit ipsa oratio necesse est. Nihil enim prohibet quo minus perfecta à naturalibus uiribus opera sint positione; quo pacto in saltatiōe sese res habet. Nam cum naturalis in nobis facultas localis motio sit, saltatio quod opus ab ea demanāt, positione continetur. licet enim saltatori, tali uel tali ratiōe manus mouenti Achillem uerbi gratia significare; cum alterius alias corporis habitu ac gestu speciem edat; atq; eius accidens quodpiam præferat. Ergo quemadmodum loco dimoueri natura cōparatum est, saltare positione atq; ex composito; & lignū natura prouenit; ianua positione constructū, ita uocis formationem quoq; nature acceptam, significationē autem per nomina seu uerba uel conflatas ex hisce orōnes, q̄ ipm esse ex uoce incondita & rudi uelut materia obtinet, formā uero à nra cogitatione

cogitatio sunt adeptę, positiōi nec nature referimus. Ac uideť sane hō uocifera facultate, q̄ aiaria/
 rū in nobis cognoscēdi uel appetēdi facultatū instrumentū est, p̄ditus ex natura p̄inde eē ac brute aiā/
 res. Q̄d aut̄ ad significandū utatur noībus aut uerbis aut ex hīce constitutis orationibus, quę non
 amplius natura sed positione sunt, id prę ceteris q̄bus ratio deest habere p̄cipuū: propterea quo
 niam solus quoq; mortalium particeps est eius Animę quę suapte industria mouetur, artificiosęq;
 agere potest: ut & in uoce ipsa edenda uis eius artifex dignoscatur. hęc autem declarant exornatę
 orationes metris uel sine metris cōpositę. Pluribus igitur uerbis demōstratū est tum Orationem,
 tum eius partes Nomen & Verbum ex pacto cōstare. Verum quoniam ipsam instrumentū quoq;
 esse affirmamus nominum uel rerum significationis, quodnam illud tandem sit quod ea uelut in/
 strumento utatur dicendum est. ac constat sane cogitatricem esse Animā. nam solius munus huius
 est oratione uti. Cęterū quonā pacto, cum ex composito consistat, instrumentum esse naturalis fa/
 cultatis cuiusquā possit, si cui propter eam regulā quę omne natura esse naturalis facultatis instru/
 mentum monet, mirum esse uideatur, rationalē hanc dicemus atq; artificē in nobis uim natura esse
 excellentiorem: ut quę etiam separabilem ab omni corpore substātiā habeat. Hęc autem narrari
 à nobis quę uel ipsi placeant Aristoteli, declarant ea quę ille ad calcē secundi Naturalis auscultatio
 nis prodidit uoluminis: nempe bruta animalia nō ex arte, sed ex natura agere, intellectu orbata: ut
 pote arte, ex quadam insita nobis ui quę naturam superet, progrediente. in quibus nō arte, sed na/
 tura quadam inquit nidum sibi fingere hirūdinem: araneolam telam cōtexere. Quid enim referre
 opus est demonstrationes illas quę in cōmentatione de Anima Intellectum esse probant à corpore
 separabilem? Nihil itaq; mirandum est, hanc agentem nature uiribus, illarū quoq; usurpare instru/
 menta, quę naturalia ex necessitate sunt: atq; alia nōnulla ipsa sibi artificialia parare instrumenta ad
 proprias actiones obeundas. Quemadmodum igitur tuēdo corpori, hostibusq; propulsandis na/
 turalia instrumenta facultatis loco dimouentis, quę ex natura est, manus & pedes adhibet, adhibet
 autem & arte fabricata gladium & hastam, similiter & in agricultura, edificandiq; ratione, ac ceteris
 tum actiuis tū effectiuis functionibus, sic & in significando utitur quidem Anima naturalibus in/
 strumentis uociferę & locutorię facultatis Pulmone, Lingua, Palato, Dentibus, Labiis, utitur uero
 etiam Oratione, eiusue partibus: artificiosęq; fabricatur illas atq; ex composito, uelut futura signifi/
 candi instrumenta: circaq; naturalem materiam id est uocem iparum generationem molitur:
 ut gladii, circa ferrū: circa lignum, gubernaculi. Hactenus cū exhibuerit nobis Aristoteles oratio/
 nis elementa, Nomen inq; & Verbum, atq; compositam ex hīce dictamq; communiter Orationem,
 ex quibus omne oritur sermonis idioma, deinceps ad Enūciatiuam accedit orationem, ut ab initio
 statutum est, contemplandam: quā simplicis Orationis quandam esse speciem diximus: quęadmo
 dum Vocatiuam, Optatiuam, Interrogatiuam, Imperatiuam: quarum perfecta quę uis est, ipsaq; p̄
 se significatrix absolutę sentētię. Nam ut hęc, immortalis Animus est, quicq; indicauit, sic & uiri iu/
 dices: & utinam philosopharer: & quādo aduenisti: & abi ad talem: significatu nō carēt. Ac nihil ali
 as quidem propositę inquit tractationi conuenire: quę & philosophica est & dialectica. Rhetori/
 cę autem uel Poeticę propriam de iis esse meditationē: quoniam qui utrāq; ex his colunt, circa ip/
 sas per se ipsas orationes uersantur. Oratores quidem numeris, circuitibus, ac figuris intēti: Grāma
 tici de metris, primarum dictionum uel cōmistarum uel coherentiū figuris, & declinatiōibus, atq;
 id genus omnibus solliciti. Quin etiam imitari nūnullos consueuere qui alios uocent, aliquibus im
 perent, alios de quibusdā interrogēt, uel p̄centur. Sępe uero & ex persona sua quibusdam harum
 functionibus agunt: aiūtq; „ Primum quidē o Viri athenienses Deos omnes imortales Deasq; oro.
 uel nam huc mihi istic exurgens responde. Qui ergo de his tractāt artibus, orationesq; subiectum
 in contemplationem habent, considerent utrum solę hę pręter enunciatiuam species orationis ha/
 beantur, an & alia quępiam sit: atq; in finitas ne an infinitas harum quę uis diuidatur. magis uero
 qualibus finitis numeris p̄gressus pro quauis illarum ab uno fiat in infinitū. Nam hoc, ut differuit
 in Philebo Socrates, de subiectis sibi rebus contemplari quęq; artificem decet. Hoc autem munus
 esse Rhetoricę uidetur aut Poeticę, nō ex sese, sed eius quę cōmuniter ars uocatur Orationū: de
 qua Plato nos apprime diuinus in Phædro post palinodiam docuit: cuius est tum Poeticę princi/
 pia tum Rhetoricę inspicere. Ad presentem tractatū uero solam inquit orationis enunciatiue me/
 ditationem pertinere: quoniā principia tradere demonstratiuę scientię proposuimus. qui autem de
 his agit, hunc opus est in alia specie nulla orationis negocium sibi, pręter Enunciatiuam, facessere.
 quam comprehensam ad demonstrationem, necessariamq; ad eā assequēdam soli contemplari Phi/
 losopho conuenit: qua sola licet exacte cognoscere rerum naturam. Cum enim duobus modis, ut

F Theophrastus explicauit philosophus, ad aliud sese habeat oratio, tum ad audientes: quibus aliquid etiam indicat: tum ad res de quibus dicenti auditores ad credendum ducere propositum est, uersant circa eum ipsius habitum qui ad audientes pertinet Poetica & Rhetorica; quoniam illarum est elegantiora seligere nomina; non communia atque uulgata: concineque, hęc inuicem conectere adeo, ut his, atque hęc sequentibus, ut perspicuitate, dulcedine, aliisque generibus, prolixitate item & breuitate orationis, ubi tempestiue adhibeantur omnia, ducat auditorem, ac stupore afficiat, suadeque; mancipatum possideat. Eius uero respectus orationis quo res exiguntur curam potissimum geret Philosophus: tum falsum confutando; tum uerum demonstrando; quorum utroque; enunciationem controuersam quandam instituit euidentibus enunciationibus concludere. Porro enunciativa hęc ipsa oratio cum speciebus aliis orationis omnibus eo consentiat quod significatrix sit, quā obtineat naturā, ac quo pacto à speciebus aliis differat orationis tradit ante hęc nobis Aristoteles, ENUNCIATIVA AVTEM, INQUIES, NON OMNIS: SED EA CUI VERVM COMPETIT AVT FALSVM PROVNCIARE. Ac sciendum sane est enunciativę orationis definitionem per hęc nobis ab illo exhiberi nihil, ut de iis præcipiat, affirmationem sibi ac negationem postulante. quod facere cum infra uisus fuerit nonnullis, ansam illis præbuit, ut Enunciationem in affirmationem negationemque; diuidi ut eque uoces in significata, non ut genera in species suspicarentur. tamen quænam communem naturam nullam significantis uocis æquiucocę esse quærat definitio? Quod si in affirmationis quoque definitionem ac negationis confertur Enunciatio: cum Affirmatio quidem enūciatio esse alicuius de aliquo, Negatio autem enunciatio alicuius ab aliquo dicetur, quomodo Enūciatio non genus ambarum esse clarissime dilucet: cum ad complendas definitiones æquiucocę nūquā uoces asciscatur. Quapropter p̄finitionibus de Enūciatiua specie orationis, de qua deinceps docebit potissimum, specierum eius Affirmationis ac Negationis contēplationem connectit: cum ait.

XIII Est autem vna prima oratio Enunciativa Affirmatio: deinde Negatio: ceteræ omnes con-
H iunctione vna.

Quibus uerbis duplicem esse orationum unitatem dicit: alteram ipsarum per se, uelut suapte ipsis natura insitam: ut in hac/Socrates ambulat/, alteram positione quadam deforis ipsis à uocata ob id ipsum coniunctione adhibitam: ut in hac/Socrates sedet, & Plato ambulat/. Nam hic orationes quę manifesto duæ sunt, nimirum hęc/Socrates sedet, & hęc/Plato ambulat/, iniecta in medium/et/coniunctio uelut colligare atque unire suo interuentu uisa est. Habet sese eodem pacto & orationes eæ omnes quę suppositiuæ nominantur. pluribus enim constant & ille simplicibus orationibus: ceterum à continuatiua uocata coniunctione uniuntur: ut/Si dies est, sol est super terram/. Nam rursus orationes, quę duæ sunt, nempe hęc/Dies est, & hęc/Sol est super terram/, si/continuatiua ferrum nans coniunctio unitatis imaginem ac uisionem perfecit. Estque; talium unitas orationum non unius index substantiæ (nam multa plane ab iis significatur) sed unius substantiarum quas significant consequentię, aut unius diremptionis: uelut in orationibus iis quę per disiuctionem efferunt: ut/aut est dies, aut est nox/. Ideo & oratio illa quę substantiam unam declarat, unaque; proprie est, potest nondum secto ligno, atque ob id uno uocato proportionem conferri, quę plures indicat substantias, atque coniunctione quadam unita esse quodam pacto uidetur, nauis, quę ex multis constans lignis apparete unitatem à clavis obtinet, proportionem conuenire. Eius autem orationis quę proprie una est, eaque; de re natura prior, nec ipsum/unum/coniunctione habet, altera quędam est Affirmatio, altera Negatio. Est & quædam Affirmationis à Negatione differentia, non penes ipsum/unum/: quando quidem una similiter harum utraq; est orationum: nullo extrinsecus ad unitatem egens adminiculo: sed penes primum. siquidem non prima similiter oratio harum utraq; est: sed simplicitate dictionis prior affirmatio negatione: quoniam negatiua assumpta particula fit negatio. quod autem additionem capit, antegressum esse illi necesse est quod ex additione perficitur. Hęc ob rem itaque & Aristoteles unam sic primam Orationem enūciatiuam esse Affirmationem dixit: deinde Negationem. ad uerbumque; deinde non de una, sed de prima pronunciat. Ob id ipsum uero rationi consentanea uidetur Aphrodisie sententia de Enūciatione, quę genus ipsam Affirmationis esse ac Negationis nequaquam permittit. quomodo enim illorum in quibus primum est & secundum, genus id erit quod de ipsis predicatur communiter? An hunc obtinet ordinem non eo quod sint Enūciationes. nam earum pariter utraq; falsitatis capax est ac ueritatis: sed ex accidente quodam extrinsecus, hoc est simplicitate dictionum. Patere autem prodite regulę tunc fatemur locum, cum ex eo ipso quod cõiter predicat, subiecta illi primum secundumque; obtinent. hoc igitur pluribus locis abunde demonstratum est. Hic

enunciatiua .a. connectens
lidans & in unitate
mens. lib. 6. Diages. l. p.
em. §. in omib. de re iur.
icat.

uero enūciationem cōmuniter de affirmatione prædicantes ac negatione, non affirmationem enūciationem primam esse, negationem autem, secundam enūciationem fatemur: sed primum & secundum, ut explicuimus, ad diſtinctionum simplicitatem intelligendum est. Cæterum cum affirmet Aristoteles, orationum quālibet Enūciatiuarū, ubi ab affirmatione discesseris ac negatione, prorsus cōiunctione esse unam, ita rogauerit quispiā, quid de ea dicemus oratione quæ super terram sole existente dies est/ingr; neq; enim simplex hæc est oratio: neq; coniūctione uidetur ad unitatē eguisse. Cui respōdendum, fieri quidem nequaquā posse ut absolutæ Enūciatiōes duæ sine cōiunctiōe actu accepta, ad orationem unam faciendam inuicem coeant. Nam hæc/Sol super terram est/cum sit absoluta, huic/Dies est/absolutæ & ipsi qdem, quomodo sine cōtinuatiua possit coniūctione admisceri? At sæpe aſcedētē ppositionē simul cū coniūctione sic cōcine imutamus, ut ipsa per se ad enunciationem sufficere nō amplius queat: coniūctionem autem, uel tātūdem in hoc ualens coniūctiōi ad uerbum potestate cōprehendat: ac cum sequēte quæ perfecta etiam mansit propositione coalescat: ut habet res sese in pposito quoq; exemplo. Nam hoc/Existente super terrā sole/imperfectum iposq; est ad enūciationem. aduerbiū autem/quādo/uel/si/continuatiuam coniūctiōne potestate continet: idemq; illi sonat/quādo sol super terrā est/uel/Si sol est super terram/: quorū utrūq; propter coniūctiōnis aduerbiue adiectionem imperfectū ifirmumq; est ad ppositam enūciationem statuendam: non secus atq; id quod potestate hæc in seipso cōplectitur: ut/Sole super terrā existēte/, quo etiā fit ut cū consequente, qd est/dies est/, perinde atq; illa coagmentari possit.

Neceſſe est porro Enunciatiuam orationem omnem ex verbo, aut casu uerbi constare. Etenim Hominis ratio, nisi/est/additum uerbum, uel/ fuit/ uel/erit/ aut id genus aliquod fuerit, nondum enunciatiua est oratio. propterea quoniam unum quoddam est et non multa Animal gressile bipes. Haud enim sane ex eo quod prolata prope hæc inter se sint, vna erit. Sed hoc explicare alterius est commentationis.

Cum de Enunciatiua oratione disputare, eiusq; speciebus Affirmatiōe ac Negatione instituerit, quoniam ex his utraq; quoddam prædicatum, ac subiectum quoddā habet, horū quandam tradit nobis differentiam, ad articulatam illorum declarationem quæ deinceps ueniunt dicenda sibi usui futuram. At enim neceſſe omnino esse prædicatum terminū in propositione uel uerbum esse, uel casum uerbi. forte uero aliquando & infinitum uerbum: quemadmodum in Negationibus. id qd uidetur cum uerbo per hæc cōprehendisse Aristoteles: aut tanq; de Affirmatione in primis differēs omiſſiſſe. Subiectum uero nō nomen prorsus: uel casum nominis: uel nomen infinitum: sed interdum quoq; orationem ex pluribus consistentē nominibus. Nam cum/Socrates, inq;, ualeat/Socrates ualuit/existente subiecto in iis nomine, prædicatum alias uerbū est: alias uerbi casus. At cum/Socrates est/dico, Socratem pœnitet, nō Socrates currit, Socrates animal rationale mortale, est/subiectum in iis non nomen solum, aut casus est nominis: sed quandoq; & infinitum nomen: quandoq; uero ex pluribus nominibus cōstans oratio. Verum hæc haud ita plane ab Aristotele explicant ob elocutionis breuitatem. Cum enim de prædicato aperte pronunciauerit, de subiecto innuit dūtaxat, inquit, ETENIM HOMINIS RATIO NISI/EST/ ADDITVM VERBUM/AVT NON EST/VEL/ FUIT/VEL/ ERIT/AVT ID GENVS ALIQVOD FVERIT, NONDVM ENUNCIATIVA EST ORATIO. Sed quāobrem de prædicato quidē differitur his uerbis, quasi nō sine hoc constare queat propositio, de subiecto autem nō simile additur: tametsi horum utriusq; ppositio similiter egeat: cum hæc prodita etiam supra iam sint: ubi neq; nomen, quāuis compositū, sine uerbo, neq; uerbum sine subiecto quopiam dicebatur uerum aliquod posse uel falsum indicare: ut in conclusione de uerbo didicimus. Licet ergo quæ Porphyrius Philosophus adducit quæſtionem hanc arcescentibus respondere, ad Enūciationis existentiam, uel existendi priuationem indicandam, in Prædicatiua specie enunciatiuæ orationis principatum maxime prædicato deberi. eoq; fieri ut inde etiam tota oratio Prædicatiua noſetur: priuatiuamq; in negationibus particulam huic uelut potiori addamus: ut affirmatione per præstantioris in ipsa particulæ abolitionem sublata, fiat negatio. atq; eam ob causam de parte hac sola sermonē hoc loco Aristoteli fieri: perinde quasi constare sine hac Enunciatio non possit. Fortassis uero pposito sensui magis hæc ratio cohæreat, si ubi de nomine sermo erat, monitū ab eo dicamus, qualecūq; fuerit id sumptū, nequaquā sine uerbo conficiendę Enunciationi posse sufficere. (Etenim significat quidem, inquit, Hircocernus aliquid: nondum tamen uerum quidq; aut falsum: nisi esse aut nō esse adiectū uel simpliciter uel pro tem."

F pore fuerit). Et rursus ubi de uerbo disputabat, eadem de hoc quoque memoratē ad Enūciationē constituēdam ipsum si per se proferatur, non satis esse affirmare. Ibi uero non etiam additum esse sine nomine: quandoquidem propter eas propositiones quae subiectis utuntur orationibus sermo ex sese coargueretur: sed solum & aliud quoddam requiri, cui appositum uel compositum uerbum significantē esse uel nō esse Enūciationem esset facturum. At in iis quae post illa sunt tradita, cum de oratione differens, uocem significantiam esse eam dixerit, partemque significantem habere, quā cōter perfectis imperfectisque; Orationibus inesse perhibebamus, transiueritque; ad Enūciationis eiusque; specierum contemplationem, quasi ueritus nequis à Finitiuis orationibus, ut quae ex pluribus compositae significantesque; sunt unius naturae, fieri posse Enūciationem putauerit, iccirco haec nunc aducere; de quibus nihil adhuc uidetur disputasse. Ceterum cum in his omnino meminerit definitionum, haec autem ex pluribus nominibus circa eiusdem rei substantiam diuersantibus compositae sint orationes: quae hanc ob rem quoque; una singulae sunt, huius autem speculaminis meditatio multam com-
G mentationem postulet, ut quādo ex congestis nominibus una significetur substantia unaque; ex ipsis perficiatur oratio: quando uero non una intelligatur, harum rerum traditionem ad absolutiorem quandam facultatem reicit, quae ea quae sunt considerare quatenus sunt proficitur. Quāobrem de hoc longa serie orationis in Metaphysicā ager tum septimo tum octauo uolumine: genus affirmas in definitione (ut quae illic traduntur summam perstringamus) materiae ratione esse praeditum. Differentiam uero, postremamque; potissimum ac soli definiendae rei congruentem, propriae specificae fieri perfectricemque; materiae: cui ut uniatur, alterius nullius egere adiumento. Non enim cum se iuncto quodam unione obtinet, per seque, ipsum subsistente. sed est forma, proximae quaedam materiae dispositio: uniuersalis nimirum atque; intelligibilis forma eius materiae quae intelligibilis appellatur, quod perinde est ac si eius dixeris quae generalius capitur: sensibilis autem singularisque; forma illius materiae quae secundum formam ipsam disponi natura comparata est. Has ob res itaque; & finitiua
H Oratio una, nō ex discretis prius, deinde congressis inter se constans proprietatibus: & singularium rerum una quaelibet est. sic enim affecta res sese habeat oportet quae non sine propria affectione subsistit: ut in aereo globo. neque; animo quisque; complecti affectam rem potest quin & affectione conceperit. Quod igitur finitiuam orationē unam facit, atque; ipsam rem quoque; definiendam, id docet in libris illis. Quam autem minus circūspecte quispiam unius efficiendae orationis causam reddidisset, nempe quae ipsam complent nomina deinceps inter sese non medio intercepta silentio profertur, hanc uelut fatuam explodit: atque; *HAUD ENIM SANE INQUIT EX EO QVOD PROLATA PROPE HEC INTER SE SINT VNA ERIT.* Quippe in ea quidem Oratione quae una dicitur, nomina ex quibus constat illa, deinceps uoce non interquiescente efferri oportet: ceu cum ipsum per se proferimus quodlibet, nec finitionem dicimus: sed nec propositionem unam facimus inferendo communiter omnibus uerbo: uerū totidem quot ea quoque; quae in distincta enumeratione exprimitur nomina: ut animal: deinde rationale: deinde mortale est. nam & uerbum est cuius subaudiri uidebitur: attamen satis non est quae uis noia inter se deinceps nullaque; intermissione pronunciare ut orationem unam facias uel Finitiuam uel Enūciatiuam. Cum enim uel solas substantias quae coalescere nequeunt, ut species uel indiuidua, uel sola accidentia significauerint, una ex iis nunquam fiet oratio: uelut cum Homo bos equus dico: uel Socrates Plato Alcibiades: uel Philosophus simus caluus ambulat: propterea quonia; cohaerescunt substantiis accidentia: ut quae in subiectis ipsis subsistere natura uoluit: nō autem uel specie uel numero discrete inuicem substantiae: neque; item accidentia: quorum ne subsistere quidem absque; subiectis potest ullum. quāobrem necesse quoque; est aliquis supra dictis subaudiri infinitum nomen: quod subiecti uicem suppleat: totamque; orationem aut falsam esse, aut ueram faciat.

XV *Vna autem Enūciatiua est oratio quae uel unum significat: uel coniunctione est una. Plures quae plura: et non unum: uel quae uacant coniunctione.*

Cum simplicium Enūciatiuarum orationum diuisionem in primam ac secundam tradiderit, docueritque; affirmatiuam speciem negatiue antecedere, nunc oppositionem addit illarum qua unum multitudini confertur: alia nimirum ab ea qua primum posteriori aduersatur. Haud enim ignorandum est, cum duo haec Dictione Significatioque; in omni Oratione ex necessitate spectentur, circa dictionem duas considerari unius orationis differentias: alteram simplicis ex pluribusque; simplicibus orationibus compositi: alteram primi & secundi: quae in simplicibus habetur potissimum atque; horum causa in compositis: ex qualitate uidelicet propositionum, affirmatiuo in qua & negatiuo, huiusmodi oratione

dine p̄deunte. Circa significationem uero unam: quæ est unius multitudinisq; significatorum. Ex
 iis ergo quæ circa dictionem oppositiones uisuntur, cum unam, quæ prioris posteriorisq; est, p̄ su- A
 pradicta tradiderit, ubi dicebat, Est autem una prima Oratio enūciatiua Affirmatio: deinde Nega-
 tio, tum has solas orationes eas esse docuerit quas unius appellatione dignas arbitremur, cum sub
 didit, ceteræ omnes coniūctione una: hoc est non p̄prie: nō etiam tamē addiderit has quæ unum
 coniūctione habere orationes dicūtur, ex simplici affirmatione esse ac simplici negatione compo-
 sitas. quibus sane uerbis differētiā quoq; penes simplex & compositum Enūciatiuarum orationū
 tradidisset: sed hoc in aliud tēpus differēs, in his discretionem à significatis nobis apponit illarum:
 quæ alteram orationē unam & uere & quoad appareat facit: alteram unā q̄dem ut apparet, re uera
 autē plures, paulopost uero & oppositionem earum plane adiiciet quæ simplici & composito ex
 pluribus simplicibus orationibus cōtinetur. Quonam igitur pacto à significatis unam orationem B
 ac multas diiudicamus? Vbi uterq; inquit Terminus qui p̄positionem complet, unius cuiusquā
 est naturæ index, unam eē hanc censemus p̄positionem: tametsi integram finitionem pro nomine
 uel subiectum, uel p̄dicatum, uel etiam utrūq; acceperis: uti cum inq; Animal ratiōale mortale sub
 stantia animata sensu prædita est. cum autē res plures terminus uterlibet significauerit, multas eē
 propositiones has totidēq; affirmamus, quotus est significatorum numerus: quāuis hæc uno no-
 mine indicētur. Nam quādo /Aiāx, dicimus, cum Hectore depugnauit singulari certamine/ neq; de
 utro nam loquamur Aiace definimus, quomō unam hanc quisq; mētis cōpos p̄positionem appel-
 lauerit: quā simul cernimus & falsum & uerum fateri: atq; id quonam pacto eueniat, nō est obscu-
 rum. Cū igitur à significatis hanc nobis hoc loco quæ in p̄positionibus spectatur differētiā tradat,
 unam eē orationem ait Enūciatiuam proprie quidē eam quæ unum significat: secundo loco & illā
 quæ unum dicitur coniūctione habere. plures autē quæ plura indicant, nec unum: uel quæ cōiun-
 ctione uacant. Atq; in his coniūctione unam orationem audias, nō eam quæ aduētitiā unionem
 in solis dictionibus p̄pter coniūctionem obtinet: perinde atq; manipulus q; p̄pter uinculū mul-
 ta cohibēs olera unus esse perhibetur: ceu cum /sedet Socrates, & Alcibiades ambulat/ dicimus: uel C
 /Socrates sedet & Alcibiades sedet/ uel /sedet Socrates & Alcibiades oēs / enim quæ sic pronūciantur
 pluresq; sunt, in sola dictione apparētē unionem possidēt coniūctionis beneficio: sed eas quæ in
 hypotheticis, quos uocat, syllogismis per cōnexionē uel disiūctionem appellatam assumūtur: ut /si
 Deus bonus, uniuersum est sempiternum / & /uel sempiternum est uniuersum, uel generationi ob-
 noxium. nam & hæ plures cum sint, nōnullē in dictione à cōtinuatiua coniūctione appellata, quæ
 dam à disiūctiua colligātur. Sed plus quiddam habēt supradictis, q; rerum quæ in ipsas conferū-
 tur uel cōsequētiam uel separationem declarāt. Ipsum hoc ergo unum quoddam quod ab iis signi-
 ficatur, hæc rerum sequela uel separatio est. Itaq; hac de causa dicēdum est has secūdo loco unū ha-
 bere ab Aristotele p̄nunciari, post eas quæ de uno subiecto unum quodpiam p̄dicatum designāt:
 ut sit sensus, unam esse Enūciatiuam orationē aut quæ unum de uno affirmatiue prædicat uel ne-
 gatiue: atq; ob id p̄dicatiua nominatur: aut quæ coherētiam indicat duarum essentiarum, seu p̄ cō-
 sequētiam, seu per distinctionem eam quā coniūctiones hanc uim obtinētes referunt: dicitq; uel D
 quo existēte quid sit, uel non sit non existēte: atq; iccirco hypothetica nūcupatur. Eas uero quæ in
 sola dictione acq̄sititiā unionē præferūt, suntq; seiūctarum essentiarum significatiue, nec ullum
 earum cōsensum indicant, nullo pacto existimandum est in his eē cōmp̄henfas: etsi copulatiuis ut
 uocant coniūctionibus continuādē dictionis gratia uterētur. Quæ enim ratio sit, nō sustinere ora-
 tionem illam quæ terminū alterum æquiuocum habeat, p̄pter significatorum multitudinē unam
 uocare, quāuis dictione simplicem, ei uero quæ cōpositionē in dictione prospiciam obtinet, pror-
 fusq; ab eo uno q̄d est ex natura excidit, plus quidquā in hoc ipso q̄ illi tribuere: quod est eā unius
 appellatione dignam arbitrari. Cæterum cum plures esse orationes eas prodiderit quæ plura signi-
 ficent, ET NON VNVM adiecit, earum causa quæ de quopiam enūciant uniuersali. Nam signifi-
 cant quidem & illę res plures sub ea uniuersali de quibus loquūtur relatas: præ multis autē unā
 naturam de illis prædicatam omnibus: qua propositio quoq; una efficitur: quæ aliqd de hoc uni-
 uersali prædicat. At uoces æquiuocę multarum dūtaxat significatiue sunt rerum: nullius uero q̄d
 sit in ipsīs cōmune: siquidem nec uoces essent æquiuocę. Possumus etiam ut Porphyrius Philoso-
 phus exponit, PLVRA: ET NON VNVM tanq̄ ad propositionum earum discretionem dicta
 esse intelligere quæ definitione subiecto uel prædicato utuntur, quādoquidem uidētur & ille plu-
 ra indicare: uelut quę dicit /Animal rationale mortale ambulat / ipsum / animal / ipsum / rationale / ipsum

F mortale ambulat, sed hæc sunt ascita ad unum quoddam circūscribendū quod ex ipsis cōstat, ideo unam esse propositionem hanc dicimus. Siqua autem uel æquiuocum alterum terminum habeat propositio, uel & actu multa corroget nomina, nec res complicari inuicem possint, ut Socrates Plato Alcibiades ambulat, uel Socrates ambulat disputat calescit, hæc plures tātūmodo: quoniam & si significatę res multę dūtaxat sunt, neq; complere unam quāpiam rei possunt naturam. Sed quoniam pacto Aristoteles iis quæ multa significant/ enumerandis orationibus, solas tum eas quæ equiuocum terminum quēpiam obtinent, tum inconiūctas accepit: quarum inter neutras illis dabit locum quæ unionem penes dictionem solam per coniūctiones possident? An has quoq; dicendum est ex earum numero censerī quæ plura, nec unum significant: non etiam tamē propter æquiuocationem, sed q; in dictione sint plures actu qui res diuersas indicent termini. Qd si qui unum ipsis non per se, sed per collationem ad inconiūctas tribuendum putent, sciāt ii sese à significato rursū ad dictiones delabi. Coniūctione autē uacantes orationes eas uidelicet nominauerit quę ne unionem quidem habēt ex coniūctione apparētē: ut dies est, lux est; dies nō est, nox est, uel rursus Socrates sedet, ambulat Alcibiades. in his nāq; oibus neq; una consequentia, neq; ulla disiuñctio, neq; acquisititia ergo quāpiam unio quod ad dictionem attinet representatur.

XVI *Nomen igitur aut Verbum Dictio tantum sit, quandoqdem eum qui sic voce quiddā declarat non ita dicere licet ut enunciet, siue quoq; interrogāte, siue non: sed ipsum sponte sua uolentem.*

De Enunciatione & Affirmatione & Negatione, præterea & Contradiçione, siue, ut græcis utar nominibus, de Apophansi & Cataphasi & Apophasi, præterea & Antiphasi per sequētia docturus, quoniam in iis omnibus/phæseos/hoc est dictionis nomen adhibetur, ob id merito priusq; de illis p̄cipiat, notionem phæseos exponit: atq; hanc inquit noīa esse uel uerba: ut quæ partes Enunciatiuæ orationis capiuntur. planeq; id ita se habere declarauit, causa protinus/phæseos/nominis subiuncta. Quoniam enim aliquid quidem inquit horum utrūq; non tamē uerum aut falsum notat, eam ob rem/phæsis/quasi aliquid significans ac phænō, .i. ostendens noīari merito possit: non tamen Enunciatio: quasi neutrum eorum declaret quæ profus ab Enunciatione indicantur, uerum inquā aut falsum. Hoc autem, nempe/apo/prepositionem/phæseos/uocabulo adiunctā esse in nomine uel uerbo nequaq; oportere, palam fecit his uerbis. **DICTIO TANTVM SIT.** Deinde amborū simul causas reddidit cur phæseos ipsis conueniat nomen: apophanseos non conueniat: cum ait, **QUANDO QUIDEM EI QUI SIC VOCE QUIDQVAM DECLARAT:** & quæ hæc sequūtur. hoc est, quandoquidem etsi significatiuam quarūdam rerum uim habeant, horum tñ ipsum per sese utrūq; nullius Enūciationis est effectiuum. Dehinc modos apponit qbus enunciare consueuimus: significatq; per eos nihil nominibus aut uerbis congruere Enunciationis nomen: si cū duo sint modi quorum altero enunciare est necesse, neutro illorum nomen aut uerbū proferentes enūciamus: ut posthac explicabimus. Discreuit igitur inter tractatus initia ab Enunciatione nomina & uerba: ab Enūciationis essentia nimirum sumpto argumento, cum nihil hæc ueri uel falsi indicent: quod proprium est Enunciationis. In his uero ab iis modis qbus enūciatiuas orationes usurpamus ipsa distinguere rursus aggreditur. Quoniam enim uel ab aliquo interrogati, atq; interrogationi occurrentes enunciamus, uel nullo etiam rogante aliis ipsi sententiā nostram aperire uolumus, qui autē nomen aut uerbum protulerit, horum modorum neutro enunciat, utiq; hæc diuersa esse ab Enūciatione perspectum est. Ipsi itaq; per se p̄ferendis nominibus aut uerbis nemine interrogante nequaquā à nobis enunciari sæpe proditū est. Sed neq; fieri potest ut nos ad interrogationem per hæc respondentes uerum quodpiā aut falsum prodamus: quāq; id suspicari aliquis possit. Siquis enim quodnam huic nomē sit rogauerit, ac Socrates/dixerimus: uerū quoddā aut falsum designauimus. & quid faciat Socrates interrogati, si/ambulat/responderimus, aliqd ueri declaramus aut falsi. Sed, qd in iis quoq; exponendis quæ de Verbo prodita sunt differuimus, interrogationis ad responsionē complicatio, cum absolutam fecerit enunciationem, uerum falsumue significauit: cum interrogatio neq; nomine re uera, neq; uerbo contineatur: sed horum alterum quidē deposcat: non penes hæc tamē prolata fuerit. neq; enim in interrogatione aut nomen aut uerbū licet proferre. Hoc aut ita se habere, discere ab iis enunciationibus possumus quæ in interrogatione proferuntur: quarum exemplo nominum quoq; ac uerborum interrogatiōes, si omnino sint, cepisse propositū est. Affirmationem nāq; interrogātes dicemus nūquid immortalis Animus est? & negationem similiter, an non est immortalis Animus? Ergo si per se quoq; proferri in interrogatione posset nomē, dicere nos oporteret

oportere nūquid uerbi gratia homo? nūquid animal? similiter & in uerbo, num currit? at horum quodlibet sensu caret. Quod si nūquid lauabor? sensu non uacat, profecto plane dilucet nō solum uerbi, sed totius potestate affirmationis, quæ est nūquid ego lauabor? interrogatione esse. eadē & in iis omnibus ratio est quæ de persona dicuntur finita ac certa. Cum igitur Phasin Dictionē uel aliud quiddam esse ab Enūciatione siue Apophansi fuerit ostēsum, non eius etiā à Cataphasi Aristoteles uel Apophasi, uel Antiphasi hoc est, Affirmatiōe, uel Negatiōe, uel Contradiōe, differentiā adiecit: ut quæ admodum sit prospicua, quod enim prorsus non est Enūciatio, quomō Affirmatio/ aut Negatio unq̄ fuerit: quarum utraq̄ Enūciatio est? & quod non est Affirmatio uel Negatio, neq̄ in illas diuiditur, quomodo cōtradiōe esse possit: quæ totum quiddam est: cōpositionemq̄; ex his partibus obtinet. Illud tamē de Enūciatione, q̄ aliud sit ab ea quam nunc Dictionē uocant, cum rationem aliquam postulet, merito exprobatū est à Philosopho, tum prius à notione essentiali Enūciationis, tum nūc à nostro usu: ut recitauimus. Constat autē uerbū s i t in dictionē illa/ Nomē igitur aut Verbum Dictionē tantum fit nominis dictionis. i. phaseos positionem in simplicibus, quod dicebamus, propositionum uocibus Aristotelis esse indicat. siquidem & ante Aristotelem Timæus apud Platonem dictionis seu phaseos nomine utitur: sed in solis iis quæ quouis modo prædicantur. Materiatas igitur formas, cum subsistentiam in generatione interituq̄; obtineant, fugere p̄pter assiduam fluxionem dicit: neq̄ uel eam demonstrationem expectare quæ hoc & huius & huic/ p̄ nomine designetur: uel dictionem quæ de iis tāq̄ de existentibus & stabilibus habeatur.

Harū autē altera est simplex Enūciatio: ut aliquid de aliquo: uel a quopiam aliquid. Altera ex bis constans: ut composita iam quædam Oratio. Atq̄ simplex Enūciatio uox est quæ inesse aliquid significat, uel non inesse: prout discreta sunt tempora. XVII

Harum quidem inquit de quibus uel a quopiam interrogati, uel ipsi sp̄te nostra enūciando dicimus: de quibus proxime est locutus. Esse uero inquit ipsarum alteram simplicem Enūciationem alteram ex pluribus non dictionibus, sed orationibus compositam. Orationem autē quæ unū habet coniunctione seu prædicatiue, seu suppositiue, ex simplicibus Enūciationibus constitutam ait: hoc est ex duabus affirmationibus: uel duabus negationibus: uel ex affirmatione & negatione. Quandoq̄ uero & Orationes deinceps plures absq̄; coniunctione proferentes, ut unam eam dicimus quæ ex omnibus cōstituitur: cōtinentate uel dictionis serie coniunctionis uicem gerentet ut quoniam grauius cōtumeliam passus est Alcibiades, bellum intulit patriæ Achilles iratus est Achilles: Ajax seipsum iugulauit: atq̄; alia quæcūq̄; sine coniūctione enūciare cōsueuimus. Interdū etiā plura inter se citra coniūctionem cōnectentes nomina, nō ad unius cuiusdam significationem complicata, ut in definitionibus, sed abiūctarum rerum significatiua, unū quidpiam de iis prædicamus: atq̄; orationes quidem omnino pronūciamus multas: q̄; subiecta sint plura: enumerationem autē quæ iugiter fit coniūctionis loco accipimus: ut Achilles Ajax Diomedes Græcorum optimi. Cōspicuumq̄; est orationes multas esse illas: quoniam potest alia uera esse, alia falsa: uel ut siquis per horum aliquo, uel etiam p̄ter eos Epeum annumeret. Eadem quoq̄; in iis ratio est p̄positiōibus quæ plura quædam inconiūcte de uno prædicant subiecto: ut Socrates crus fricat: disputat: delectatur: perinde quasi quæ conflatae sunt ex pluribus simplicioribus orationes, eaq̄; de re plures appellatur, aliæ ex actū integris orationibus aut disiunctis, aut deuinctis consistant, aliæ nō ex discretis orationibus constitutæ sint: sed uel ex inconiūctis pluribus dūtaxat subiectis, aut coniūctis: uel ex prædicatis: uel etiam ex utrisq̄;: ut si diceremus/ ambulat disputantq̄; Socrates & Plato/ aut hæc ipsa sine coniūctione proferremus. Possumus & in ipsis orationibus quæ uocantur simplices alio modo multiplicem quædam inuenire simplicis compositiq̄; differentiam: nō etiam quatenus ex pluribus consistent aut nō consistent orationibus: sed pro dictionum multitudine quæ ad singularum constitutionem sunt indite. Nam uere q̄dem simplicissima est ac prima ea quæ ex maxime necessariis cōstat partibus, Nomine inquit & Verbo: haud uero etiam hoc sensu p̄prie simplex neq̄; prima quæ hanc quouis addito exuperauit. Iccirco & Affirmatione simpliciter in collatione ad Negationē capta Aristoteles, priorem locum ab Affirmatione obtineri dixit: quātis tum q̄; ad unitatem attinet, orationes perinde se habeant: nisi æqui uocum terminum nascantur: tum q̄; ad simplicitatem spectat: quasi non ex pluribus Orationibus consistat. Quia & in ipsis Affirmationibus multiplex iter se discrimen reperias. similiter & in Negationibus. Nam quæ ex subiecto & prædicato coalescunt p̄ Periher. Ammo. E ii

F positiones, ordine eas, si simplicitate attendas, præcedunt quæ tertium sibi applicatum uendicant; & hæc illas quæ cum modo coniunguntur. Rursusque, in iis quæ ex subiecto & prædicato concinnantur finito subiecto prædite priores iis sunt quæ ex infinito cõfiunt. Et quæ subiecto utuntur nomine, iis quæ finitionem loco nominis asciscunt. In iis quæ ex tertio applicato constituntur, quæ nomen prædicant aut uerbum, iis quæ totam finitionem prædicatum faciunt: ut hæc / Socrates hõ est; q̃ illa / Socrates animal est rõnale mortale. Atque hæc ob perspicuitatem nõ multa perpensione digna sunt. Quoniam autem pacto quæ per hæc dicuntur à paulo supra p̃ditis differunt. Vna autem Enunciatiua est oratio quæ uel unum significat, uel coniunctione est una. Plures quæ plura: & nõ unum; uel quæ uacant coniunctione / atque iis etiam quæ illa antecedunt, Est autem una prima oratio Enunciatiua Affirmatio; deinde Negatio / oportet præciũ est consideremus. Itaque dicendum est, cum uel à dictionibus, uel à significatis, orationum capiatur differentia, uti prius quoque asseribamus, atque ea quæ à dictionibus proficiscitur alteram ex uno subiecto in dictione faciat atque ex uno prædicato posituue uel negatiue consistentem, seu uerbum / est applicetur, seu non; & siue adiunctus sit modus, siue non sit aliquis, atque absolute loquendo affirmationem solam, aut solam negationem pariat; alteram ex duabus compositam affirmationibus, uel negationibus, uel affirmatione ac negatione, quã coniunctione unam uocauit Aristoteles: cũq; in ipsis rursus simplicibus orationibus, & iis quæ cõiunctione unum habere dicuntur, affirmatiui & negatiui differentia spectetur; Discretio autem illa orationum quæ à significatis fit, partim unam partim plures efficiat, tres Orationũ futuras eẽ oppositiones: quibus simplex composita, prior posteriori, una pluribus aduersatur. Quibus igitur dicebat uerbis / Est autem una prima oratio / Enunciatiua Affirmationis à Negatione penes prius & posterius differentiam tradebat: solasque; has ostendebat orationes quæ proprie simplices sunt, à nobis unius appellatione dignas censeret; cum adderet, cetera omnes coniunctione una; quasi minime nobis liceat unam simplicem illarum quampiam orationum nominare.

H Cõmune autem Affirmationi cum Negatione id est, quod ambæ simplices sunt Enunciations: quatenus ab iis etiam discernuntur quæ unum coniunctione obtinent. Itaque ea illis addens quibus dicebat, Vna est autem enunciatiua oratio quæ uel unum significat; uel coniunctione est una. Plures quæ plura: & non unum, diuisionem nobis in significatis tradebat unius orationis, ac plurium. In his uero nunc propositis diuisionem earum in simplices docet atque compositas; ipsum hoc explicans apertissime, simplicitate Affirmationem & Negationem à coniunctione habentibus unum orationibus differre. quippe cõmuniore uocata Enunciatione in simplicem primum atque compositam diuisa, simplicem rursus in Affirmationem ac Negationem dirimit; quarum mutuũ ordinem prius exposuit. Quod si doctrine diuisionum ordine immutato, simplicis Enunciationis differentiam à composita prius nobis tradidisset, ab hac uero quæ supra de ordine quæ inter se habent Affirmatio & Negatio p̃dita sunt, postremum uero à significatis discrimen addidisset unius orationis ad multas, uelut si ita ab initio dixisset, Partim simplex est enunciatiua oratio, partim ex pluribus orationibus composita. simplex aut prima est, aut secunda. & harum utraq; uel una est, quæ unum denotat: uel plures quæ multa significant, nemini uisus fuisse eadem prodita de iisdem inculcasse. Minime uero putandum est, finitionem simplicis Enunciationis, siue, ut nonnulli uocauerit, descriptionem ex Affirmatione reddi ac Negatione; propterea quod Aristoteli dicatur, Simplex enunciatio est aliquid de aliquo; uel à quopiam aliquid. & rursus, Vox est quæ inesse aliquid significat, uel non inesse. quorum alia sunt affirmatiões uidelicet; alia negationes. quod quidam suspicati, Enunciationem genus non esse existimarunt; sed uocem quæ in diuersa significata illi subiecta æquiuoce discerpetur. conueniunt enim æquiuocis uocibus eã docendi rationes quæ à subiectis significatis ducuntur; propterea quod nullam hæc cõmunem naturam declarant; quã finitiões indicant. Nam finitionem iam per superius exposita habemus

K Enunciationis; nempe orationem esse cui uerum competit aut falsum pronunciare. At in his cum simplicem Enunciationem à composita distinguere, & quæ simplices sint Enunciations, ex quibus ortum obtinent composita, easque; esse Affirmationem ac Negationem dicere, atque ipsarum assignare definitiones proposuerit, diuisionem eius in species tradit merito, uel notionis rationem, à diuisione in species desumptam. Quod autem genus esse Philosophus Enunciationem uelit, plane id aperuit cum in definitionibus illam Affirmatiõis adhibuerit ac Negatiõis; eiq; ut generi differentias p̃posuerit; i affirmatione hæc / alicuius de aliquo; in negatiõne illa / alicuius ab aliquo;. Ceterum quoniam uerba illa INESSE ALIQUID VEL NON INESSE, tam punctuata in solo p̃nti tpe sunt; Enunciations autem p̃inde & p̃ præteritũ & p̃ futurũ dici possunt, eapp̃ adiecit, PROVT DISCRETA SVNT TEMPORA.

ET CONTRADICTIONE.

AFFIRMATIO autem est enunciatio alicuius de aliquo. Negatio vero enunciatio alicuius ab aliquo. XVIII

Diuidit omnis Affirmatio uel Negatio uerum & falsum, ut in iisdem terminis prædicato & subiecto. non diuidit autem æquiuoce, ad aliud atq; aliud; secundum aliud & aliud; in alio & alio; aliter atq; aliter.

Quoniam autem *et* quod inest licet tanq̄ non insit, *et* tanq̄ insit quod non inest, *et* quasi insit quod inest, *et* quod non inest ceu non insit enunciare, similiter *et* circa ea tempora quæ extra præsens habentur, utiq; omne contingat *et* quod affirmauit quisq̄ negare; *et* quæ negauit affirmare. Quæ negatione omni esse affirmatiõ, affirmationemq; negationi omni constat oppositam. Sitq; hoc Cõtradictio, Affirmatio atq; Negatio quæ sunt oppositæ. Eam porro oppositam esse inq̄ quæ eiusdem de eodem est, non æquiuoce autem; *et* quascũq; id genus præfinitiones alias aduersus molestas Sophistarum argutationes adhibemus. XIX

Vult his uerbis finitionem tradere Cõtradictionis; ac pugnam esse dicere Affirmationis & Negationis; q̄ uerũ semp adeo falsumq; diuidũt, ut altera ipsarũ mētiēte, uera altera sit; atq; ecõtrario. Ad hoc aut̄ asserẽdũ, pugna falsę eẽ Negatiõis aduersus uerã Affirmationẽ; falsęq; Affirmatiõis aduersus uerã Negationẽ assumpsisse ex necessitate oportuit. Atq; ut hoc ita se hñe ostēdat, duas oppositiões capit unã à rebus ipsis; alterã à nra de rebus diiudicatiõē. Qñquidẽ enĩ sermo de Affirmatiõē Negationeq; est, quarũ utraq; in cõplexu prædicati cuiusdam cum subiecto spectatur, sumit à rebus quidem oppositio illa quæ prædicatũ dicit subiecto inesse uel non inesse. ab eo autem quod nos de ipsis sentimus, uel etiam pronunciamus, ea quæ inesse prædicatum subiecto uel non inesse à nobis dici affirmat. Itaq; cum quatuor hæc sint duarum oppositiõum segmēta, quod inest quod non inest, dici inesse, dici non inesse quatuor erunt complexus. Aut enim quæ uere inest nos quoq; inesse pronunciamus; aut quod uere inest nos dicimus non inesse; aut quæ nõ inest nos asserimus inesse; aut quod nõ inest non inesse. Ergo si quod inest inesse perhibemus, ut iustum esse Socratem, affirmationem ueram facimus; cum quæ re uera inest in Socrate hoc est iustũ dicimus inesse. Sin quæ inest nõ inesse, falsam negationem; ut si Socratem iustum non esse pdamus; ppter ea quoniam quæ inest iustum in Socrate nos non inesse confitemur. Rursus si quod nõ inest asseueremus inesse, ut esse iniustum Socratem, falsam affirmationem cõfingimus; cum quæ non inest in Socrate iniustum inesse contēdimus. postremo si non inesse enũciamus, quod nõ inest, ut non esse Socratem iniustũ, ueram asserimus negationem. quod enim re uera nõ inest iniustum in Socrate, hoc nos quoq; nõ inesse arbitramur. quippe quod à nobis inesse dicitur uel non inesse, affirmationẽ aut negationem facit. nam qui inesse quidquã profatur, constat eum hoc quod inesse ait de illo affirmare cui inesse ipsum inquit; negare qui dicit non inesse; ueram autem aut falsam eo promere quod cõsonam aut non cõsonam rebus enunciet. Manifestum enim est rursus, si concinentes rebus Enunciations proferamus, fore ut ueritatem assequamur; uelut si quod inest inesse prodiderimus; uel quod nõ inest non inesse. mentiri autem si à rerum natura discordemus; ut si non inesse quod inest, uel inesse quod non inest pronunciauerimus. Hinc igitur quatuor nobis propositiones emicuerunt; duæ affirmationes, tum quæ inesse quod inest, tum quæ inesse quod non inest affirmat. duæ negatiões, quæ reliquæ sunt. & altera uera affirmatiõum quæ quod inest dicit inesse; altera falsa quæ inesse quod non inest. rursusq; ex negationibus hæc uera est quæ quod non inest fatetur non inesse; illa falsa quæ non inesse quod inest narrat. Inuenimus igitur propositionem prorsus aliquam uerę affirmatiõis repugnare. aduersatur enim falsa Negatio ueræ Affirmatiõis; & falsæ Affirmatiõis ueræ Negatio. Quare non sine ratione ac uia nobis sermo ex duabus excitis diuisionibus in conspectum sese obtulit. Quatuor quidem sunt communissimæ species propositionum quæ cum ueri & falsi qualitate spectantur. oppositiõum autem in propositionibus dug; una uerę Affirmatiõis ad falsam Negationem; altera ad ueram Negationem falsę Affirmatiõis; quas conquirere propositum erat binasq; inuenire ad Contradictionem dephendendam; de qua nobis in præsens agitur. Hanc enim Affirmatiõis pugnam cum Negatione uocandam Aristoteles Contradictionem Perihē. Ammo. E iii

et SECTIO PRIMA DE AFFIRMATIONE

F. censet, perinde quasi nomen ipse hoc illi imposuerit: partibus eius in uero & falso contraria inter se afferentibus: ut declarat cum ait, *SIT QVE HOC CONTRADICTIONIO*. tametsi neq; in affirmatione, neq; in negatione uel enūciatione huiusmodi quicquam locutus. Siquidem uel apud ap-
III V X prime diuinum Platonem horum quodlibet positum nomen reperias. sicut plurima quoq; ex iis præcepta quæ hoc libro de Enunciatiuæ orationis principiis traduntur, cum locis apud ipsum pluribus dispersa inuenias, tum uel maxime in Sophista; quæ post sermones de commisso Enti nō, Ente plures atq; admirabiles produntur. quibus ostēdit & in ratiocinationibus & in opinionibus, & in ea oratione quæ ab his prodit, forasq; effluit compar ip̄s non Ens, hoc est falsum spectari
XIX Nāq; in illis, quemadmodum primum Philosophum docet, de solis Logicæ quoq; facultatis principiis contemplari satis esse existimans, quæ de Enunciatiuæ orationis principiis conueniebat uerba ad eos fecit qui illam in primis coluerunt: uariasq; explicare propositionum generum, & oppositionum, & consequentiarū differentias omisit sed hæc inde petere studiosis licet. Illud uero oportet attendamus, cum enumerandis propositionibus Aristoteles à deterioribus oratione progredi ad meliora, uelutq; à priuationibus uelit, quoniam falsas propositiones primas tradidit, ab iis autē ueras, atq; inter falsas Negationem falsam falsæ Affirmationi anteposuit propterea q̄ & ipsa per se Negatio inferior est Affirmatione, ut quæ illi collata priuationis rationem habet, uoluerit autē ueris recensendis prioris eius meminisse quæ falsarum descriptarum priori opposita est, ut prior falsarum enumerata cum uerarum depugnet priore. secundæ autem eius quæ falsarum obstat secundæ, quo rursus falsarum secundæ secundæ repugnet uerarum, eum hac de causa ueram Affirmationem ueræ Negationi necessario præposuisse. Hinc igitur sese ostendentes habens contradictiones duas: unam falsæ Negationis ad ueram Affirmationem: alteram falsæ Affirmationis ad ueram Negationem, neq; præter has animo complecti aliam potes. Ob id itaq; cum omni Affirmationi aliquam repugnare Negationem collegerit, ueræ quidem falsam, falsæ autem ueram, eodem pacto & Negationi omni Affirmationem, Contradictionem definiuit puguam Affirmationis & Negationis quæ ueri falsiq; nomine obiacent. Verum quoniam finitio Contradictionis exactam nondum circumscriptionem habet, (neq; enim falsa quæuis Negatio contradictionem ad ueram quālibet Affirmationem facit: neq; ad falsam quālibet Affirmationem uera quæuis Negatio. Quis enim dicēte /Homo bipes non est/ contradicere illi arbitretur qui /Hominem esse animal prodiderit:/ propterea scilicet q̄ altera uera Affirmatio sit altera falsa Negatio? uel qui /Homo lapis nō est/ inquit, illi qui /Hominem quadrupedem esse affirmauerit:/ quoniam sese ex aduerso propositiones habeant?) merito iccirco addit quas oppositas Affirmationes ac Negationes haberi oporteat: atq; eas nimirum esse quæ eodem subiecto utuntur, eundēq; de ipso prædicatum declarant: id quod uerbis illis palam fecit, *QVÆ EIVSDEM DE EODEM EST*. Hoc autem est, Contradicere propositionem inquam propositioni eam quæ prædicati eiusdem prædicationem facit de eodem subiecto in altera propositione accepto, ad quam fit contradictio. Pugnat enim propositio illa quæ /Homo animal non est/ ait, /Homo animal est/ pronunciant: non autem hæc /Homo bipes non est/. siquidem am-
I bobus terminis communicant illæ: hæc prædicato dissentiunt, /Homo quoq; est lapis/ dicenti, quæ /Homo lapis non est/ inquit opponitur: non quæ /equus lapis non est/. siquidem hæc diuersis utuntur subiectis. Ne autem satis esse existimemus eundem sola uoce subiectum atq; eundem esse prædicatum terminum, cum distinctiones illas quæ hæc exacte definiunt in promptu habere nos uelit, adiecit *NON ÆQUIVOCE AUTEM: ET QVASCUNQVE ID GENVS PRÆFINITIONES ALIAS ADVERSVS MOLESTAS SOPHISTARVM ARGVTATIONES ADHIBEMVS*. Non enim contradicit is /Ajax Hectori singulari certamine congressus est/ pronuncianti, q̄ /non cōgressus est singulari certamine Ajax Hectori dicit. ambo enim perinde & uerum & falsum proferre possunt: quāuis propositiones iisdem terminis constare uideantur. sed ipsis in sola dictione, seu nuda uoce, nō in significato idētitas est, cum simul ueras eas aut simul falsas ceperimus. Qd̄ si ubi de utro tandem Aiace sermo sit explicauerimus, uerbum congrēdi, aut quis aliud de illo & affirmatiue & negatiue prædicemus, simulq; conditiones alias obseruauerimus, quas deinceps afferemus, alteram ex propositionibus ueram esse, alteram falsam necesse est. Idem & in prædicato sepius accidit: quandoquidem est & in uerbis æqui-uocatio. Nam uerbum /Mando/ tum iubeo significat, tum etiam manduco. ac propterea /ego mando/ et /ego non mando/ contradictio non est: si in alio atq; alio significato sumatur. Tum hoc igitur cauendum est ne terminorum alterutrum equiuocum asciscamus: tum etiam ne ad aliud aliudq; capiamus: ob idq; uere affirmari ac negari pos-

fit: uelut si decem plura, & decem non plura esse pronunciemus. constat enim in numero illo pau-
 cioribus ueram esse affirmationem: negationem uero in æqualibus & amplioribus. Item ne secū-
 aliud & aliud eidem quid in sit ac non in sit: ut si Æthiops niger & non niger est: dicamus. nam ni-
 ger est cute extrema: non niger dentibus. Neq; in alio & alio tempore inesse idem possit, & non in eē:
 sed definitum & tempus sit quo inesse quippiam uel non inesse prædicamus. quippe ualuit Socra-
 tes, & nō ualuit esse etiā uerum potest: si alterum anno uerbi causa proxime exacto, alterum pridie
 capiatur. Ad hæc uero & eodem pacto opus est quod affirmatur negaturq; prædicatum cape-
 re. Eodem pacto inquam, uel in utraq; actu propositione, uel facultate in utraq;. siquidem affirma-
 tio quæ cernere inquit dormientem, simul cum negatione uera est quæ non cernere ipsum contē-
 dit: cum altera scilicet in nature sumatur aptitudine, quæ, nisi quid prohibuerit, per uidendi faculta-
 tem agat, tum ad eius discretionem qui uim nōdum recepit, tum eius qui illam amisit. altera in eo
 qui tunc per illam non agit. De his ergo differuit plenissime Aristoteles in eo libro qui sophisticum
 inscribitur Elenchorum. exponitq; modos omnes tredecim numero, quibus Sophiste ad-
 uersarios minus curiose disputantes fallere conātur: sex qui ad locutionem, septem qui ad senten-
 tiam pertinent: siue ab ipsis extra dictionem absolute sumuntur. docetq; eorum confutatio-
 nes. At hic cum modi unius id est ab æquiocatione meminerit, qui unus est inter di-

A

B

C

tionis modos, simili ratione & cæteras cautiones omnes nobis obseruandas præci-
 pit: quas ad oppositionem exactam contradicentium inuicem propositio-
 num necessarias omisit: perinde quasi exquisitam de iis perpensionē
 nobis tradere tempestiuum non esset. MOLESTAS autem

ARGVTATIONES bene admodū dixit SOPHISTA /

RVM importunas ipsorum interpellatiōes cōtentio

nesq;: quæ nihil sane operosum habent: sed iis

quibus mens constat perturbationē solū

inanēq; distractionem præbēt: propterea

quoniam in sophisticis confuta-

tionibus demonstrantē inter-

turbāt: neq; ab ipso uel

ab auditore cōperiri

ueritatem sinunt.

Sed quoniam

ad finem

ea perduximus quæ ad Enunciatiuæ

orationis principia pertinent, ab his

deinceps aliūde sumpto ini-

tio de propositionibus ip-

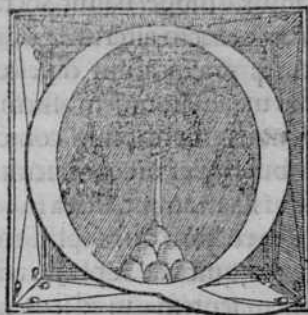
sis conspicimur.

C

D

E

F DE PROPOSITIONIBVS EX SVBIECTO TANTVM ET PRAEDICATO COMPOSITIS.

QVANDOQV IDEM vero res alia sunt vniuersales, particulares alia, (Vniuersale autem id voco quod predicari de pluribus est natura idoneum: Singulare quod ineptum est, vt Homo exempli causa vniuersale est: Callias singulare.) inesseq; aliquid uel non inesse cuiq; interdum vniuersalium, quadoq; uero singularium enunciare est necesse, si vniuersaliter quispiam in vniuersali inesse enunciet uel non inesse, contrarie Enunciaciones erunt. (porro in vniuersali enunciare vniuersaliter intelligo, ut omnis homo albus: nullus homo albus). Quando autem in vniuersalibus quidem, non autem vniuersaliter, non sunt contrariae: tametsi quae indicantur, contraria quadoq; esse possunt. Dico aut non vniuersaliter in vniuersalibus enunciare, ut est albus homo: non est albus homo. Cum enim sit homo vniuersale, non tanq; vniuersaliter utitur enunciatione. quippe nomen/omnis/non vniuersale ipsum significat: sed vniuersaliter inesse.

SECVNDVM libri caput hinc exordium sumit: quod de propositionibus uel enunciationibus iis esse diximus quae ex subiecto praedicatione q; consistunt. Nos aut priusq; ad auctoris uerborum expositionem descendamus, ea quae ad totius capitis cognitionem necessaria sunt operae precium est contemplari. sunt autem haec. Primum quoniam pacto negationes ex hisce efficiamus affirmationibus. Dein quomodo propositiones vniuersales quae ex subiecto constant & praedicatione sumptissae poterimus: quo nihil uerum non posse in hoc propositionum genere praeter has aliam esse dicere. Et praeterea quoniam ex ipsis contradictorie oppositae inter se sint, quae non contradicant re uera, cum contradicere uideantur, ac qua ratione mutuae illarum oppositiones appellandae. Ex affirmatione igitur negatiua assumpta particula negatione fieri liquet. quo autem Affirmationis loco ponenda ea sit, ut Negationem efficiamus, idq; quare, explicandum est. Itaq; non subiecto illam aio, sed praedicatione construenda.

H

uia pro ponit.
Negati^o Quom^o fiat
quo loco Neg^o ponenda

primum quidem propterea quod potius praedicatione est, uti diximus, ac prius subiecto: unde & tota oratio praedicatione nominatur. Nobis igitur Affirmationem tollere atq; efficere Negationem uolentibus, non negatiua particula, quae sublationis auctor est, parti despiciabili, sed praestantiori inferenda. Si quidem & animantium, imo uero animatorum omnium non quaeuis sublata particula totum labefactauit: sed ex praecipuis aliqua. Deinde quoniam affirmationem quatenus inesse quidq; dicit, obsignari exculpiq; prodidimus. Hoc uero etiam affirmatio illa quae negatiuam particulam subiecto coniunxit. Nam qui, non Socrates ambulat/dixit, non quod est ambulare a Socrate sustulit: quod sane facere eum oportebat qui proferre instituit Negationem: sed alium a Socrate quempiam inquit ambulare. quomodo ergo huius Socrates ambulat/negatio fuerit: cum neq; de eodem loquatur subiecto: aliiq; inesse ambulationem asserat? Quare necesse est negatiua particula praedicatione duntaxat iuncta Negationem fieri: quo modo se habet propositio ea quae Socrates non ambulat/dicit.

K

Haec ergo non Socrates ambulat/quoniam negatio non esse ostensa est, propositio autem omnis aut negatio est, aut affirmatio, erit affirmatio praedicta subiecto infinito. Nomen quippe negatiua accepta particula infinitum nomen uocamus. eiusq; negationem hanc eadem ratione esse inueniemus non Socrates non ambulat: particula negatiua ad praedicationem in Affirmatione utiq; posita. Quare due circa idem subiectum contradictiones fiunt: una q; ut finito eo utitur: altera quae tanq; infinito. Haec cum ita se habeant, diuisiones dehinc inspiciamus: ex quibus propositionum earum numerus quae ex subiecto constant & praedicatione elicere est integrum. ac contradictiones primum illas quae in iis fiunt numeremus. patet enim plures duplo propositiones contradictionibus futuras. Quadoq; dem igitur duos haec terminos tantum propositiones subiectum praedicationemq; & complexum praeterea subiecti ad praedicationem, nec quidq; praeter haec aliud obtinent, diuisiones quoq; prorsus ipsarum necesse est aut a subiecto solo, aut a solo praedicatione, aut a praedicatione cum subiecto coherencia proficisci. coherentiam autem eam nomino, qua uel semper subiecto praedicatione incumbit: uel ut cum

Diuisio subiecti

Solem

Solem dicimus moueri; aut hominē esse animal. uel inest nūquā; ut cum stare Solem affirmamus; aut hominem esse pēnatum. uel cum inest quandoq; alias autem non inest; sicuti cum ambulare p hībemus Socratem aut legere. Eni uero has cohærentias ii nūcupant propositionum materias q; bus curæ fuit de harum arte differere. unāq; ex iis esse aiunt Necessariam; alteram Impossibile; tertiam Contingentem. quorum sane nominum causa in propatulo est. In summa cohærentias has, materias ideo uocandas censuerunt, q; cum rebus quæ subiectę propositionibus sunt simul appareat; neq; à nostra opinione uel p̄dicatione, sed ab ipsa rerum natura desumatur. Quod enim ita se habet ut semper inest, necessariam materiam efficere arbitramur. quod semper non inest, impossibile. quod uero alternat, ut alias inest, alias secus, contingentē. Quoniam igitur subiacent res propositionibus, ubiq; uero subiectum uel materiam esse, uel materiæ rationē ad id obtinere cui subiacet affirmamus, eas iccirco materias uocari dignum existimarūt. Diuisio itaq; hac ratione à subiecto fit, Subiectus in p̄positione uel singularis est, uel uniuersalis. nec medium obtinet diuisio. si quidem unam, uti asseribamus, quę à subiecto significatur, quęadmodum à p̄dicato etiam esse oportet naturam, si una re uera esse propositio debeat. Hanc porro unam naturam aut de pluribus quibusdam p̄dicari, aut de solo uno subiecto necesse est. Ac si quod uelut subiectum assumptum est ex eorum fuerit numero quæ de uno solo p̄dicatur, ut Socrates uel Plato, singularē patet Propositionem fore. Sin ex iis quæ de pluribus appellantur, ut homo uel animal, uniuersalem. neq; p̄ter hęc cōstat propositio. Porro si uniuersalis subiectus sit, hunc uel sine ascititia P̄finitione, uel cum ea pronounciari est necesse. Dicuntur autē ascititiæ P̄finitiones, seu græce Prosdiorismi, uelut adiectitiæ quędam dictiones quæ subiectis concinantur, declarātq; quonam pacto p̄dicatum sese ad indiuiduorum quę subiecto cōphenduntur multitudinem habeat; siue quasi inest, siue quasi nō inest sumatur. Ideo q̄tuor quoq; numero sunt, /omnis/ & /nullus/; /aliquis/; & /non ois/; duæ uniuersales /omnis/ & /nullus/; particulares totidē /aliquis/ & /non omnis/. Atq; ex uniuersalibus affirmatiua altera est /omnis/; ut /omnis homo animal/; quæ subiectis homini indiuiduis omnibus animal inesse indicat; altera negatiua /nullus/; ut /nullus homo pēnatus/; nimirum significans hominum nulli singulorum inesse p̄dicatum. Et particularium rursus altera affirmatiua /aliquis/; ut /aliquis homo albus/; quę uni cuiq; inesse ex iis indiuiduis p̄dicatum declarat quæ subiecti circuitu clauduntur negatiua altera /non omnis/; ut /nō omnis homo iustus/; quæ ipsius /omnis/ sublatrice est; significatq; uerum non esse indiuiduis omnibus quę subiecto continentur p̄dicatum cōpetere. Haud uero in indiuiduis tantum p̄finitiones ascititiæ certas distinctiones faciunt; sed si genus forte subiectū sit propositionis, conueniēt in speciebus iis potissimum quæ ad genus illud referuntur; cum quod de ipso p̄dicatur, substantiale quidpiā fuerit; secunda ratione & indiuiduis quæ à speciebus illis ambiuntur. siquidem nec aliter indiuiduis potest genus impertiri, nisi per suarum specierum interuentum. Ergo cum /omne animal substantia, quoddam animal uolucere/ dicimus, quoniam suapte essentia p̄dicata subiectis cohærent, substantiam de speciebus absolute animalis omnibus p̄dicari in primis dixeris; uolucere de iis quæ ipso naturæ habilitate imp̄iuntur; illorumq; beneficio de iis indiuiduis quæ sub speciebus colliguntur. Interdum quoq; de solis speciebus enunciationē facimus; ceu cum dicimus, /omnis Quanti species consistētis ex partium situm obtinentibus cōstat/; speciesq; est continui; aut forma naturalis omnis suam in mundo subsistentiā habet. Ceterum constat accidētia cum & aduētitiā obtineāt naturam, & idem inesse ac non inesse natura sint apta, dictū iri à nobis de indiuiduis p̄sertim p̄dicari modis omnibus; quę indiuidua tum penes accidētia, tum substantiam mutari natura uoluit. non proprie uero de speciebus; quæ ob incorpoream immutabilem; sui ipsarum naturam ne participes quidem esse eorum possunt. Si itaq; ascititia nulla p̄finitio subiecto adhareat, ip̄finita Propositio græce aprosdioristos noiatur; ut hō ualet. Quod si p̄finitione aliqua non uacet, p̄finita Propositio, græce prosdiorismene dicit. Verum si uniuersalis ea fuerit p̄finitio, uniuersalis uocatur; sin particularis, particularis. Quatuor igitur nobis oppositio num species in propositionibus ex subiecti diuisione in cōspectum prodeunt; singularium; quibus non addit p̄finitio; uniuersalium, siue uniuersalium uniuersaliter; & uniuersalium non uniuersaliter (sic enī quoq; eas uocat p̄ id ab aliis discernentes q̄ perinde atq; hæ subiecto uniuersali utunt, q; in his p̄finitiones uniuersales sint uniuersalibus subiectis cōiunctę) & p̄ter has particulariū, siue uniuersalium ut particularium. Habēt enim hęc particulares p̄finitiones subiectis uisibus adhibitas. quo fit ut ita quoq; appellentur. Porro differunt eo singulares à particularibus, q; in uno quodam finito & certo singulares enunciationem conficiant; ut Socrate. particulares, etsi ad unum aliquod respiciētes pronūciant, nihil tamen certū significant; sed in quouis aliquo uerę esse possint;

A triplex propositio n̄

B Subiectum Materiæ ratio habere

C p̄finitiones. 4°. siue determinationes.

D

Accidētia proprie de indiuiduis p̄dicari.

E

propositio n̄ diuisio quę triplex. Sing. Uniuers. indefini. Partic.

Inter. singularium. et particularium differentia.

SECTIO SECVNDA DE PROPOSITIONIBVS

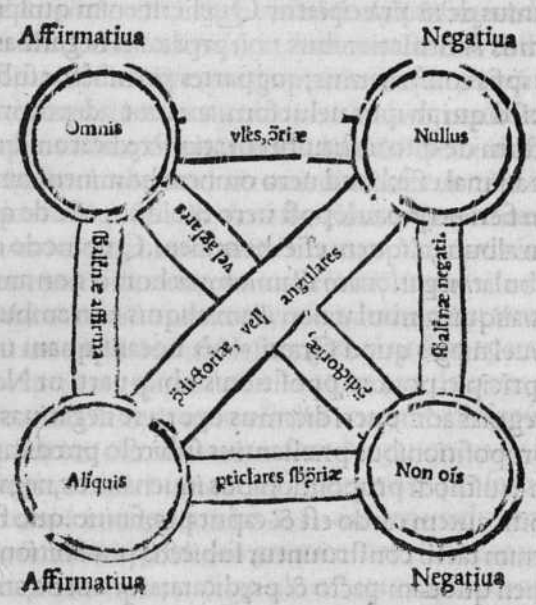
F ceu cū dicimus aliquis homo iustus est. nihilo enim magis Socratis gratia uerum affert ppositio, q̄
Platonis, uel Aristidis. Propterea singularem recte finitā Theophrastus nominat; particularem in
finitam. Ac diuiditur quidem singularis ex aduerso à simpliciter uniuersali; ab uniuersali aut uniuersaliter, particularis, talis igitur a subiecto diuisio est propositionū. Cæterū à prædicato dicēdū
est quatuor species has omnes triplicari. Quoniam enim prædicatum uerbum sit necesse est, tēpus
autem ad significari à uerbo docuimus, capiturq; tripliciter Verbū, in præterito, instante, consequē
te, patet ex quatuor à prædicato speciebus quālibet uariari tribus modis licere: uerbi causa si in sin
gularibus dicamus/Socrates ualuit; Socrates ualet; Socrates ualebit. Itaq; ob id in propositionibus
duodecim species fiunt oppositionum. Nāq; Aristotelem audiemus docentem quandā quoq; fieri
à temporibus aliquando Propositionum differentiam. Quandoq; uero oppositionū harū duo
G decim trifariam singulę secundum tres materias capi possunt, harum oppositiōes omnes sex & tri
ginta fieri accidit; finito nimirū subiecto, quibus pares eas numero fieri necesse est quæ ex infinito
subiecto componūtur. Quippe in singulis finito subiecto utentibus si negatiuam subiecto particu
lam addideris, eas quę ex infinito cōstant efficiēs. Fiunt ergo duę & septuaginta oppositiōes omnes
contradictionesq; earum propositionum quas p̄sitandas proposuimus. Verum posteaq; ipsarū
tradidimus numerū consequēs est deinceps consideremus quę in enumeratis oppositionibus con
tradictorie propositiones aduersę inter se sint; quę secus, & quinam inter se respectus non cōtradi
ctorie sint obiacentium, qui uero ad cōprehensarum in ipsis utrāq; propositionum habeat cōtra
dictorie repugnantium. Supra enim sumpsimus Negationē omni esse Affirmationi, & Affirmatio
nem Negationi oī contradictorie oppositam. Singulares igitur cōtradictorie depugnare apud oēs
H in cōfessio est. Questionem uero quādam exhibent illę quæ in futuro capiuntur tempore; quā in
fra exponet, soluetq; Aristoteles. At de impræfinitis inter eos nō conuenit qui de hoc theoremate
quidq; pronūciarunt, quomodo autem sese uerum habeat neq; intelligi, nisi quo pacto impræfinit
tæ se habeant inspexerimus; de quibus nulla aut fuit, aut esse potest controuersia, quocirca de his
prius agendum est. Quoniam igitur Contradictionem finiuimus pugnā esse Affirmationis & Ne
gationis quæ uerum semper falsumq; diuidit, liquet quas uel cōmentientes quādoq; ppositiones
inuenerimus, uel simul uerum asserentes, utiq; non inter se eas contradictorie oppositas à nobis di
ctum iri. Ergo quæ uniuersales ut uniuersales nominant, quasi simul falsæ in materia sint contin
gente, contradictionem facere haud quāq; dicētur. Verūtamen nec particulares cōtradicere affirma
bimus: ut quæ simul ueræ in eadem sunt materia, tametsi ambæ in ceterarum utrāq; materiarum
uerum ac falsum secernant. Verę igitur ambę in materia necessaria sunt Affirmationes; quæ id esse
aiunt quod ex necessitate competit. Negationes falsę; quę id tollere contēdunt. Contra autem iure
I se habent in ea materia quā impossibilem uocant, ueræ enim sunt Negationes; quæ impossibile, ob
idq; nūquā competens asserunt non inesse, falsę Affirmationes quę competere id dicunt. In contin
gente ambæ falsę uniuersales; ambę particulares uerę, quoniam quę in ea prædicantur materia, ali
quando natura fert inesse subiectis, quandoq; non inesse; atq; aliis inesse illorum, aliis minime; ut
omnis homo albus; nullus homo albus; ambę hę falsę; Affirmatio propter Aethiopas; Negatio p
pter Scythas, si ita forte contingat, aliquis homo albus; non omnis homo albus; hę uidelicet simul
uerę sunt. Quas ergo uniuersales ut uniuersales minime cōtradictes ostendimus, cōtrarias nūcu
pant, quoniam contraria cum in medio carentia eodēq; p̄dita diuidantur, similes hę contrariis me
dio carentibus propositiones sunt in necessaria impossibiliq; materia. Nam & adest ex necessitate
horum alterum subiecto; & hę propositionē alteram ueram obtinent; quę rei quoq; essentiam hac
K de causa imitatur; quē admodum essentię priuationis imago est falsitas, in contingente uero mediū
possidentibus; quorum potest utrūq; subiecto non adeste. Vel, quoniam ulla contraria non satis cō
stat uacare medio, q̄ ceu confessum ii censent sumendum, qui eo quo prodidimus modo proposi
tionum, quæ contrariæ nominantur, appellationis causam reddunt, magis dicendum est, non posse
in eodem subiecto simul actu esse contraria; posse autem simul inde abesse. Propositiones itaq; hæ
cum simul nūquam uerę sint, quandoq; uero & simul falsę, contrariaq; hac ratione imitentur, con
trarię appellari merito possunt. Dicere etiam licet cōtrarias ob id nūcupari q̄ spacio inter se distent
plurimo, absunt enim contraria maximo interuallo à se mutuo inter ea quę sub eodē genere colli
guntur. Sic uero & harum utrāq; sese habet ad alteram; siquidem altera subiecto comprehensis indi
uiduis omnibus, altera nulli inquit inesse prædicatum. Particulares autem Subcontrarias nomināt;
quasi sub contrariis ipsis constitutas, affectatricesq; illarū. Nam cū uera altera est uniuersaliū, uerax
tunc & subdita illi particularis est ppositio; ut quę ceu pars eius est; atq; ipsius ambitu cōtinetur.

Contraria simul esse uere.

Contrarie in eodem subiecto simul esse est impossibile. absq; hoc possumt

iccirco Affirmationes quoq; particularem, uniuersalemq;, similiter & Negationes uocant Subalter-
 nas. Particulares igitur ne oppositę quidem inter se esse proprie dicuntur nam quę species iis op-
 positorum conueniet? Quod si cōtradictorię his oppositas queras, particulares uniuersalibus cum
 qualitatis oppositione contradicentes inuenies: hoc est uniuersali Affirmationi particularem Nega-
 tionem: & uniuersali Negationi particularem Affirmationem. Quocirca quę in descripta inferius
 tabella situm diametricum inter se obtinent angulorum præfinitę propositiones, eę sibi inuicę con-
 tradicunt. siquidem hę uerum & falsum perpetuo diuidunt: neq; id ab re. Nam Contrarię & Sub-
 contrarię quasi differentes idem retinent quantum. Subalternę quanto dissentientes eodem qua-
 li præditę sunt. Hęc uero ambobus pugnantes absolutam perfectamq;, inter se habent differentiam.
 quo fit ut eę simul falsę, aut uerę esse nequaquā possint. Namq; in materia necessaria uerum asse-
 rentibus Affirmationibus falsas Negationes esse, contra uero in impossibili, ex supra dictis perspi-
 cuum est. in contingente autem mentiente uniuersali Affirmatione, particularis negatio, ut quę il-
 li contradicit, uera est. uniuersaliq; fallente negatione, particularis affirmatio, uelut contradicens il-
 li, uerum fatetur. ideo simul illis mentientibus, hęc simul uerum pronunciant.

PROPOSITIONVM TABELLA.

Singulares, Socrates ambulat, Socrates non ambulat. Impræfinitę, homo ambulat: homo non
 ambulat: quę & uniuersales non uniuersaliter dicuntur. omnis autem homo ambulat, nullus homo
 ambulat, cum ascititia præfinitione omnis & nullus, uniuersales ut uniuersales.

Quoniam uero imperitiores perturbare in impossibili materia consueuit particularis Negatio,
 quę simul mendax esse cum uniuersali uidetur Affirmatione: ceu cum dicimus/nō omnis homo
 pēnatus: eo quia, sed/quidam est, quidam non est/præfinitio/nō omnis/secum inferre uideatur, id
 quod in impossibilibus falsum plane est, conuenit de his quoq; differere. Itaq; ex iis quę supra de
 non omnis/præfinitione prodidimus, licet quęstionis solutionem prompte explicare. Dicimus enī
 non omnis/ ipsum per se dūtaxat sumendum esse ut uim propriam obtinens qua /omnis/præfini-
 tionem tollit: nec aliud secum quicquā adducit. Ergo in quibus rebus mentiri/ omnis/ uidetur, in
 iis uerum asserit/ non omnis. Quāobrem & in propositis, quoniam falsus est qui/omnis homo, in/
 quit, pēnatus/ is qui/ non omnis pēnatus/ dicit/ uerus erit. nam aut omnis, aut non omnis. sed omnis
 falsum est. ergo uerum nō omnis. Ut aut pleniſ illorum difficultati occurramus, dicendū est, par-
 ticularem Negationem simili cum particulari Affirmatione, q; quidem ad particulare ipsum atti-
 net, facultate esse præditam. Quapropter quo mō particeps ueritatis particularis Affirmatio fue-
 rit, seu tāquā particulari perpetuo Negationi, seu minus concurrat, eodem uidelicet pacto & parti-
 cularis erit Negatio. Quandoquidem igitur habitibus quibusdā Affirmatiōes, Negationes priua-
 tionibus proportionem respondent, notiores autem habitus sunt priuationibus, ab Affirmatiōe ut

SECTIO SECVNDA DE COMPOSITIONIBVS

F pote cognitiore, de Negatione ipsa contemplandum est. Itaq; uniuersalis Affirmatio cum uerax in materia sola necessaria sit, ueram in duabus materiis particularem Affirmatione cernimus, hac nimirum, ac contingente: non eodem tamen in utraq; modo: sed propter sese ita in cōtingente, ut aliqui competat subiecto prædicatum, nonnulli non competat: quādo & particularis certe Affirmatio particulari concurret Negationi: ab uniuersali autem Affirmatione dissidet. in necessaria uero non sua causa: sed propter uniuersalem: ideo nec tunc illi cum particulari Negatione conuenit. nam aliquis homo animal propter uniuersalem/omnis/uerum est: nō uerum tamen est &/non omnis: quæ admodum in impossibili propter uniuersalem Affirmationem quæ per se totam mendax est, particularis quoq; falsa est Affirmatio: ut quādo dicimus/ quidam homo p̄natus. neq; enim propter seipsam falsa ipsa est. Eadem igitur ratione cum & uniuersalis uera Negatio sit in materia sola impossibili, ueram Negationem esse particularem necesse est in duabus materiis, contingente ac neq; cognata, neq; prorsus aliena (quare propter seipsam quoq; uera erit, particulari q; cōsentit Affirmationi: ab uniuersali autem Negatione discrepabit.) præterea & in impossibili materia: in qua cū uniuersali erit Negatione: quasi ueram prædicationem illius obtineat beneficio: à particulari autem Affirmatione dirimetur. His itaq; explicandis longiorem moram traximus q̄ rei dignitas postuleret. In summa autem ea dicere experiamur quæ de negatiuis ipsis præfinitionibus, cum profundiores habeant contemplationem, Porphyrius Philosophus tradit: addentes nimirum & ipsi siquid ualeamus cōmentando: quo planius de iis præcipiatur. Quæsierit enim quispiam quo pacto cum Negationes ex præfinitis conficimus Affirmationibus, non prædicatis negatiuas, ut supra cēsebamus, particulas, sed præfinitionibus ipsis construamus: quæ partes perhibetur subiectorum: non quid eorum qui per sese dicuntur: sed qui ab ipsis uelut formam sunt adepti: prædicantur autē nullo modo: si est id quidem Subiectum de quo instituitur oratio: Prædicatum quod fertur de illo: pronūciemusq; de omni homine animal esse: haud uero omnem hominem omne esse animal. quandoq; dem hoc tū falsum est, tum fieri neq; paulopost uero & album esse de quopiam homine demonstrabitur: non ipsum tamen album, aliquem esse hominem. Quomodo ergo non huius esse Affirmationis/omnis homo ambulat/negationem illam/omnis homo non ambulat/sed hanc/non omnis ambulat/dicamus/& huius/aliquis ambulat/non illam/aliquis non ambulat/sed hanc:nullus ambulat: atq; ipsum hoc/nullus/uel magis quod Græci ^{οὐδεις} uocant, quam uim habeat declarandū est. Quæstiois igitur occurrētis præcipio potiori p̄positionis ubiq; parti ut Negationem conficiamus p̄ eas quas supra attulimus regulas aduocari dicemus oportere negatiuas particulas. Itaq; cū in singularibus impræfinitisq; propositionibus præstantius subiecto prædicatum cernamus, nec eo quæquam magis primarium in eiusmodi propositionibus inueniamus, negatiuam merito illi particulam adhibuimus. In præfinitis autem cardo est & caput præfinitio. quo fit ut inde etiam præfinita p̄positio nominetur. Etenim rætsi construuntur subiectis præfinitiones, partesq; eorum, uti diximus, fiunt, attingunt tamen quodam pacto & prædicata: atq; uni ne, an omnibus eorum isit prædicatum declarant quæ subiecto comprehenduntur. Quoniam uero non addito numero pluribus inesse, non autem omnibus definire nequaquam licet, eapropter negatiua iure his particula iungitur. & quæ fiunt hoc modo Inficiationes, Affirmationibus contradictorie sunt oppositæ. Illa uero prædicato coniungētium, quæ in uniuersali id facit Affirmatione eadem uniuersali Negationi facultatem obtinet. nam/omnis non ambulat/ idē significat / ac nullus ambulat/. quæ in particulari, particulari Negationi. quid enī aliud/aliquis non ambulat/ designat q̄ nō oēm ambulare: quāobrem in hac quæ fiunt utroq; modo Negationes mutuo concurrūt. itaq; exploratum est, compositā nō omnis/præfinitionem esse ex/omnis/& tollente ipsam particula. At ^{οὐδεις} Græcis. i. nullus unde ortum putabimus: nam ^{οὐχι τις} hoc est non aliquis Negatione esse oportebat: quæ negatiuam particulam/aliquis/præfinitioni antepōnit. An dicendum, si ita proferebatur, nihil finitum certumq; fuisse in quantitate significaturam. quippe & nullo ambulante, & ambulante pluribus uerum est hoc/non aliquis ambulat. apertiusq; hæc p̄positioni adhuc illi ^{οὐχι τις}. i. non aliquis ambulat/ accidissent, q̄ illi quæ ^{οὐχι τις}. i. non unus/ab ^{οὐχι τις} per synalœphen seu collinitionem facit. Cū igitur neq; omnibus uolunt, neq; pluribus, non autem omnibus, ac ne uni quidem eorum quæ sub uniuersali subiecto comprehenduntur inesse prædicatum ostendere, ^{οὐδεις} dicunt: quod ex tribus partibus orationis compositum est, uel negatiua particula, uel conjunctione siue ad id quod est neq; omnes neq; plures sit: siue, ut Porphyrius Philosophus censet, ad cautione copulet distinctio nemq; ambiguitatis accepta: & præterea ^{εις} numerali nomine: quod etiam inflecti uidemus: dicimusq; ^{οὐδεις}. i. nullo ambulante. ac per trium generū uariamus differentias ^{οὐδεις μί α. i. nulla ambulat}

lat: & οὐδὲν. i. nullum ambulat. Οὐδὲς ergo à δὲ conjunctione per duarum collisionem uocaliū factū A
est in his dictionibus οὐδὲ εἷς concurrentium. perindeq; se habet atq; illud, μηδὲ τίτινα γαστέρι μηδὲς. i. B
nec quem utero mater: & ἀποκρινόμενον τοπαράπαν οὐδὲ γού hoc est nec quidquā omnino respondere. B
οὐδὲς uero quod etiam nullus significat, à τε per harum synalœphen οὐτε εἷς / dictum est uocū. Sed
quomō τῆς dicente Affirmatione, in Negatione quæ illam tollit, non οὐτῆς. i. non aliquis, uerū οὐδὲς
Græci pronunciant? An propterea dicemus q; εἷς latius q̄ εἷτ̄ capitur, si simpliciter spectetur. Nā
rum subiecto iungi τῆς, quo pacto & aliæ præfinitiones singulæ, perpetuo uelit, eo quoniam signi
ficent ipsæ quomō sese habeant subiecto cōmp̄hensa, ut prædicato impertiantur, aut secus, accipiē
quidem & hoc modo εἷς in uersu illo, εἷς δὲ τῆς ἀρχὸς ἀνὴρ. i. Vnus uir princeps aliquis: & in illo εἷς
καὶ γαῖος ἕνα, hoc est unus Rex esto. sumitur uero & ut prædicatum, non in iis solum quæ unica
appellantur, ceu cum / sol unus est, pferimus: uel / unus est Mundus / quando & nomē / solus illi uel B
actu, uel omnino potestate adiungimus, sed & in singulis absolute iis quæ quouis modo sunt: ut
ipforum quoq; multitudo subsistētiam habeat: cum neq; prædicari per se præfinitiones ualeant: C
neq; aliis rationabiliter prædicatis coniungi: ut sequens nobis oratio demonstrabit. Has ob res igit
nomen εἷς, id q; dicebamus, q̄ τῆς latius capimus. Cæterum cum mutuo conueniant, quatenus cō
plicantur subiectis, non singularibus, quorum nulla pars est, sed quibus prædicari de pluribus na
tura est insitū, tunc quoq; nō nihil inter se habere discriminis uidentur. Nam quoniam ex multis
quodlibet, & totum quiddam est, & eius ueluti pars quod de ipsis prædicatur cōmuniter, si ceu to
tum quid sit, quāuis indiuiduum dicas ab iisdem specie ex aduerso distinctū, unius ad ea comple
xionem recipit. sin tanquā pars ipsius cōis quodam pacto existat, cuiusquā. quapropter nec cōtra
dicere in iis licet quæ tota dūtaxat sunt. eamq; ratione hac / unum / ad / aliquid / in particularibus quā
& singularis Græcis articulus ad / omnis / in uniuersalibus differētiā obtinet. Nā & / hō anthropos. i. C
hō aīal / & / oīs homo animal / dixerint. habet enim articulus uim uniuersalis præfinitionis: ut ad cal
tē libri edocebimur. Sed articulus uniuersalis subiecti unioni conuenit, quo fit ut tum unicorū
tum indiuiduorū singulis coniūgatur. aiunt enim ὁ ἴλις καὶ Σωκράτης id est Sol & Socrates. quādoq;
uero & in eo q; inter cognata præcellit: ceu cum ὁ ποιητὴς dicūt uel ὁ ῥήτωρ, hoc est Poeta uel Orator.
omnis autem illorum congruit multitudini, quæ sub ipsum conferuntur. Ergo cum nomē εἷς ue
lut prædicatum tollūt, tūc non ipsi, sed uerbo / est / negatiuā nectunt particulam: quod & actu oīno
in eiusmodi propositione exprimitur: aptum q; est natura prædicatum subiecto copulare. Affirma
tionis enim uerbi causa dicentis / hic lapis unus est / dicit negatio / hic lapis nō est unus. Quando au
tem εἷς uelut subiecto applicitum aut τῆς summouent, Negationem facientes particulari contradi
centem Affirmationi οὐδὲς dicunt, uel οὐτῆς. uerum cum οὐδὲς proferunt, non quasi τῆς præfni
tioni, sed tanq̄ εἷς nomini occurrunt. ac de uitata οὐχ εἷς dictione, uelut, ambigua, & οὐ εἷς, ut quæ p̄ter
ambiguitatem quoq; male sonet, οὐδὲς uel οὐτῆς pronunciant. τῆς autem præfinitioni occurrere tūc D
proprie uidentur, cum οὐτῆς dicunt: non posito / scilicet super τῆς acuto accentū (non enim græca cō
suetudo huiusmodi pnunciationem nouit). sed super οὐ negatione: quale est illud ὄντις ἐμεῦ ζῶντος. i.
Me quisq; haud uiuent: & μήτις νῦν ἐνάξων id est Nequis nunc spolia sed hoc poetica, οὐδὲς autem
cōmuni usui familiaris est. Hæc habuimus quæ de præfinitis propositionibus dicemus. Quonā
autem pacto sese imp̄finite ad contradicendū habeant, aut secus, hoc est an præfinitarum nōnullis
idem ualeant, per ea quæ sequunt̄ simul cum Aristotele progredientes explorabimus. Ad hæc igit
ipsa Auctoris uerba inspiciamus: quibus cum p̄ditam à subiecto diuisionem nobis tradiderit pro
positionū, discreueritq; ab uniuersalibus singularia, id esse inquit VNIVERSALE QVOD PRÆ
DICARI DE PLVRIBVS EST NATVRA IDONEVM: uisā nimirum ab iis quæ de pluribus
prædicantur æquiuoce eo secernēs q; prædicari de pluribus natura comparata sint. hoc aut̄ est non E
lege quapiam ac positione, quæ admodum Ajax & Alexander, sed q; unam indicet naturam: quæ cū
in quolibet sit ex pluribus, facit ut & illam significans nomen de ipsis prædicetur. Omnino autem
de uocibus differēs, diuisionem rerum facit propterea, quoniā Philosophis non de uocibus potis
simum, ut Oratoribus Grāmaticisq; , uelut supra quoq; docuimus, sed rerum comprehensionis
gratia agitur. Species itaq; propositionum cū in uniuersales ac singulares absumpserit, diuisionem
addit usum in uēs quæ ut uēs siue uniuersaliter uocantur, atq; imp̄finitas. nam de particularibus
posthac meminerit. In his autem uniuersales in uniuersalibus Enunciationes contrarias esse ait: iis
scilicet de causis quas recensuimus. quæ uero sunt uniuersales, non autem uniuersaliter, hoc est im
præfinitas, contrarias quidē non esse illas: ut tamen contraria sint quæ ab iis significantur fieri posse
nōnūquā. Quod igitur uniuersales non uniuersaliter imp̄finitas ipsas nominet, exempla etiā quæ
Perihēf. Ammo. F iii

F affert id plane indicant homo albus est & homo albus non est. eas autem ita appellat, quoniam uniuersali ipsarum subiecto non sunt uniuersales praefinitiones attributae. quod etsi in particularibus potest congruere, habent tamen illae quoddam peculiare particulares ipsas praefinitiones: a quibus nomen quoque sibi uedicat. Quomodo autem non esse contrariae dicantur, sed contraria quandoque significare, hoc Explanatoribus non parum iam exhibuit negotii. Fortassis autem ipsis auctoris uerbis consentaneum fuerit, si uelle quidem Aristoteles simul ueras inter se esse imperfinitas propositiones dicamus: ut ex sequentibus erit perspicuum. atque ob id non esse contrarias eas merito affirmare: haud enim contrarium est, mutuo simul esse illas: uerum quoniam fieri potest aliquando ut ex Negatione illa quae in affirmatione contraria uera est, suspicentur nonnulli contrarias tunc propositiones has, seu contraria quaedam significantes, appellari oportere, propterea causam sic opinantibus adicere paralogismi impostricisue ratiocinationis: eademque iis pronunciare quae in postremo libri theoremate dicuntur. Contrarias igitur eo definitas esse opiniones putare, quoniam sunt contrariorum, fallum est. Quae enim bonum esse bonum, & malum esse malum arbitratur, eadem fortasse erit & uera: siue plures sint, siue una. At haec sunt contraria. uerum non eo quod sint contrariorum: sed magis quod contrario sese habeant modo. Nullo igitur pacto conuenire imperfinitis contrariorum nomen, plane Aristoteles pronunciauit his uerbis. Quando autem contraria esse quae indicant possint, bene Porphyrius explicauit Philosophus. Non enim ei semper quod affirmatur contrarium quidpiam est inquit. neque dici semper uera esse de eo potest negatio quod est affirmatae rei contrarium: sed de contrario quandoque: interdum de priuatione: aliquando de horum neutro: uerum tollere id solum quod affirmatio prodidit. Par enim est impari, & nigrum albo contrarium: ueraque de iis fiunt non impar & non album: contrariis Negationes ex necessitate comitantibus iis quae carere medio dicuntur: contingenter autem medio praeditis. At huic rei uidere opposita priuatio est uel actionis: ut non in eo qui caprus est oculis, sed dormiente: aut conuente. uel facultatis: ut in caeco: quae per id significatur quod est non uidere. Nonnunquam uero & quod productricem nondum actus potestatem accipit, actus inficiatione indicamus: ut in catulo recens edito, & quod capax neutiquam est facultatis: ut in ligno. nam non cernere & lignum dicimus. ac nullo sane horum id quod a negatione significatur dixeris esse affirmationi contrarium: uerum modo priuationem: modo autem non priuationem, sed diuersitatem duntaxat. At uero animaliumue substantiae neque ut contrarium, neque ut id genus priuationem opponi quidquam unquam inuenias: nec quanto definito: aut figurae: neque actibus iis quae non secundum aliquod contrarium sunt. Rei enim calefacere contrarium est frigidum: siquidem est & calido frigidum. haud uero contrarium huic fuerit rei quae est intelligere uel ambulare. Itaque hac de causa quod negatione significatur, ei quandoque contrarium esse ait quod affirmatio declarat: cum ipsae nullo modo inter se contrariae sint propositiones. Hoc autem in solis imperfinitis iure annotauit: tum propterea quod uniuersalium solae haec propositionum affirmationes negationesque, habent quae penes praedicatos solos terminos, non penes praefinitiones aliquas fiunt. a quibus, uel si per seipsas affirmatiue ac negatiue capiantur, ut omnis, non omnis, aliquis, nullus rerum significari contrarietatem ne suspicari quidem aliquis possit. id quod faciunt praedicati: ac tunc maxime cum in medio exponentibus contrariis Affirmationem ac Negationem conficimus. Est enim, ut saepe comonuimus, praefinitionum, solam multitudinis eorum differentiam significare quae subiecto comprehendunt: quasi partem obtinentium praedicati qui in propositione est, aut non obtinentium tum quoniam ea perspicua sunt quae in aliarum oppositionibus accidunt: Uniuersales exempli causa ut uniuersales simul metiri: proinde esse contrarias. Particulares simul uerum asserere: nec nomen competere illis contrariorum quaequam arbitrari. Angulares ex diametro, Singularesque, uerum ac fallum diuidere. At in imperfinitis, quoniam neque singularis, ac finitus subiectus is est, neque aliqua illi praefinitio adheret, manifestus haud admodum est earum oppositionis modus, sed quisquam uelut contrarias quoque oppositas interdum eas esse putauerit. significarique hoc asseuerat Aphrodisiensis interpretis uerbis illis.

K TAMETSI QVAE INDICANTVR CONTRARIA QVANDOQUE ESSE POSSVNT. cu[m] tamen clamet in sequentibus Aristoteles parem ipsis cum particularibus facultatem adesse. Particulares autem cum sese ad contrarias ex diametro habeant iuxta ipsum hoc Aristotelis placitum, quod est simul eas in quadam materia hoc est contingente uerum fateri, alius quaequam contradicere quoque imperfinitas sibi inuicem existimauerit: sed uelut alteri similiter angularium contradictioni quae est aliquis & nullus. Has ob res igitur significauit hoc solum propositis uerbis Aristoteles equum non esse contrarias eas appellare: licet contrariorum rerum quandoque indices fiant. pergens uero & si mul ueras esse, non autem contradicere, rationibus asserere tenebit. Caeterum cum causam assigna-

uerit cur impræfinitæ, uniuersales non uniuersaliter nominentur, quoniam scilicet de subiectis uniuersalibus non uniuersaliter pronunciant; cum non ipsis coniungant uniuersales præfinitiones que loqui uniuersali nos de uniuersalibus faciunt, huius rursus ipsius causam docet, nepe cur uniuersales præfinitiones auctores id genus fiant enunciationum, uelutq; in affirmatiua quæ est /omnis/ præceptionem cõficit; quasi & in nullis eadem rationes conueniant. Quænam hæc igitur causa est, quoniam NOMEN inquit /OMNIS/ NON VNIVERSALE IPSVM SIGNIFICAT; SED VNIVERSALITER INESSE. hoc est non ipsam significat uniuersalis speciei, uelut hominis, naturam. Species enim cum una ex sua ipsius natura existat, comprehendere unireq; perhibetur perpetuæ indiuiduorum generationis infinitudinem. /omnis/ uero præfinitionem quomodo de uno dici posse cõcedas? /Omnis/ ergo non ipsum significat uniuersale; sed uniuersaliter inesse. id est, sed prædicatum à nobis dici de comprehensis omnibus sub specie indiuiduis affirmari.

In prædicato uero uniuersali uerum non est uniuersaliter prædicare, quippe nulla erit affirmatio in qua de uniuersali prædicato uniuersalis nota prædicetur: ut /omnis homo est omne animal/.

Quærit his uerbis Aristoteles an quemadmodum affirmatiua subiecto addita præfinitio spem aliam effecit propositionum, ita propositionem quoq; excudere aliam possit prædicato adiuncta. Decernit autem ne existere quidem eiusmodi posse Affirmationem; ut eam que /omnis homo, inquit, omne animal est/, propterea quoniam qui hoc dicit, hominum quolibet particulariũ omne animal esse ait; & equum, & bouem, & reliqua omnia; quãobrem neq; fieri ut uerus is sit qui ita pronuncia uerit. Iure igitur ne talem fieri quidem posse Affirmationem putat; idq; per nominis huius uera defectum prodit, quippe nulla uera erit Affirmatio, in qua de uniuersali prædicato uniuersalis nota prædicetur; hoc est in qua uniuersali prædicato coniungi uniuersalem præfinitionem liceat; atq; hominem dicere, de quo omni, quod inquit /uniuersali/ prædicatur animal, non simpliciter eẽ animal, sed omne animal. Eam ob rem itaq; ne existere quidem id genus affirmationem asserit; ut que ueritatem nõ unquã assequatur; quandoquidem est hæc quoq; affirmatio; sed falsa semper; atq; ob id aspernanda; nulliq; prorsus usui ad ratiocinandi rationem ac uiam, siquidem præter naturã seipẽ perpetuo habet; neq; ullum potest ad inuentionem ueritatis usum asserre; id quod finis est logicæ facultatis. Porro cum plures queant propositiones ex diuerso præfinitionum tum ad subiectũ terminum propositionis, tum ad prædicatum complexu fieri, iure hanc solam protulit; atq; ex recte uocatis propositionibus illam expũxit quæ /omnis/ præfinitionem utriq; termino coniungit, id quod in primo quoq; Resolutoriorum uolumine capitis illius principio quo de facultate agitur propositionum explicat. Nam de propositionum differens uniuersalium delectu in quibus consequens „ omni subiecto prædicatum est, subdidit, Ipsum autem consequens non totum sequi intelligendũ „ est; homini inquam omne animal uerbi gratia, uel musicæ omnem scientiam; sed simpliciter tantũ „ sequi quo etiam modo proponimus, etenim inutile alterum est, nec fieri potest; ut oẽm hoĩem oẽ „ animal esse; uel iustitiam omne bonum. Et uero in priore de Demonstracione cum in syllogismis ues „ affirmatiuas conclusiones colligentibus & maius extremũ de omni medio, & hoc rursus de omni „ minore prædicari dixisset, hoc est in utraq; syllogismũ complentiũ propositionũ de proprio subiecto omni prædicatum appellari, subiecit, prædicatum autem non oẽ dicitur. Quod igitur iure hanc „ solam ubiq; uelut inutilem dānet, discere licebit, si, cum quatuor sint, uti deinceps ostēdemus, quæ „ perpetuo mentiuntur propositiones, duę affirmatiuæ, duę negatiuæ, quædam uniuersales, quædã „ particulares, per unam ceteris tum quãtitate, tum qualitate, digniorem, quæ, ut intelligemus, semp „ mentiendi occasionem tribus etiam reliqs præbet, alias quoq; simili huic ratiõẽ peccãtes animaduertimus ex propositionum que congrue proferuntur catalogo delere uoluissẽ. Nam si artificialem „ quoq; harum rationẽ exacte scrutari oporteat, ac de ipsis quod uidetur cõmemorare, sedecim inue „ niemus propositiones ex præfinitionum secundum utrũq; propositionis terminum distributione „ fieri. Siquidem cũ quatuor eæ sint, atq; una quæuis earum subiecto cohæreat, accidit quatuor propo/ „ sitionum à prædicato singulis præfinitionibus iuncto species effici. Sit ergo prima præfinitio /omnis/ „ subiecto constructa, atq; si præfinitionem etiam quãpiam neclere predicato uelimus, aut /omnis hõ „ omne animal/ dicemus; aut /omnis homo nullus lapis/ aut /omnis homo aliquod animal/ aut oĩs hõ „ non omne animal/. Ac cõstat sane trium reliquarum præter sublatam ab Aristotele ueras esse sin/ „ gulas. Sed construat præfinitio /nullus/ subiecto, rursus ergo dicemus /uel/ nullus homo oẽ animal/ „ uel/ nullus homo nullum animal/ uel/ nullus homo quidam lapis/ uel/ nullus hõ non omne animal/

F Conspicuumq; est utrâq; earum quæ uniuersalem quâpiam præfinitionem prædicato coniungit uerâ esse. quoniam scilicet quoddâ animal est homo: quoddam non est. quocirca quoniâ est quoddam animal, non potest nullum esse. ac uera propositio est illa quæ nullus homo, inquit, est nullû animal. quoniâ uero non est, omne esse non potest. & uera est propositio quæ nullus homo omne animal est. pronunciat. Vera aut & ea est in imposibili materia quæ particularem affirmatiuâ præfinitionem prædicato accommodat: ut quæ dicit nullus hō quidam lapis. sola eni falsa nūquā non est ea quæ particularem negatiuam præfinitionem prædicato copulat, subiecto præfinitionem negatiuâ uniuersalē obtinente: ut nullus homo non omne animal/ uel non omnis lapis/ uel non omne album/. Nam quoniam ea falsa semper est quæ/ omnis/ præfinitionem utriq; cōplicat termino, patet ueram semper eam esse quæ causam mendacii summouet, hoc est uniuersalem affirmatiuam præfinitionem prædicato cōiunctam: ut quæ/ omnis homo nō omne animal/ dicit. quare huic cōtraria, quæ/ nullus, inquit, homo non omne animal est/ falsa perpetuo erit. quippe fieri negt ut uerę simul contrarię sint. At aliquis/ rursus præfinitio subiecto applicet. aut ergo/ aliquis homo omne animal/ pronunciamus: ac semp falsa hæc est, eam ob causam, qua uniuersalior hac quoq; / omnis homo omne animal/ perpetuo mentitur. quâobrem & hæc semper, cum ab illa comprehendatur, sitq; ipsi consequens, falsa erit. uel/ aliquis homo nullus lapis/ uel / aliquis homo aliquod animal/ uel / aliquis homo non omne animal/ atq; hæc omnes uerę. Superest/ non omnis/ præfinitio subiecto copulanda. Rursus ergo dicemus/ uel non omnis homo omne animal/ : & hæc uera est semper: ceu semper falsę illi contradicēs/ omnis homo omne animal/ . uel non omnis homo nullum animal/ . atq; hæc rursus uera est in necessaria contingentiq; materia. quoniam scilicet falsa in his est quæ huic cōtradicit: ea est/ omnis homo nullum animal/ aut nullum album/ . uel non omnis homo quidam lapis/ . cōstatq; & hanc in materia ueram esse impossibili. quoniam falsa in hac est quæ illi contradicit, nimirū hæc/ omnis homo quidam lapis/ . uel q; reliquum est/ non omnis homo non oē animal/ . atq; hanc rursus nunq non falsam esse contingit: ut quæ semper ueram hanc tollat/ omnis homo nō omne animal/ . causam uero cur uerum hæc perēniter prodat, iam prædiximus: nempe quoniam uniuersalē affirmatiuam præfinitionē tollit male ab ea quæ/ omnis homo omne animal/ dicit prædicato cōmissam: neq; ut uera illa sit, in necessaria quoq; permittentē materia, in q̄ subiecto prædicatum necesse est cōpetat. Itaq; cum sedecim propositiones percēsuimus, quatuor perpetuo mentientes inuenimus: totidem semper ueras: reliquas & uerū & falsum nunciare in alia atq; alia posse materia. atq; in semper falsis Affirmationes duas: eo conuenientes quatenus/ omnis/ præfinitionē prædicato cōnectunt: differentes uero subiecto coniunctis affirmatiuis præfinitionibus. eę sunt/ omnis homo omne animal/ & / quidam homo omne animal/ . duas quoq; consortes Negationes/ non omnis/ præfinitione prædicato adhibenda. dissidentes negatiuis præfinitionibus subiecto applicitis: nimirum has/ nullus hō non omne animal/ & / non omnis homo nō omne animal/ . In semper autem ueris duas rursus Affirmationes, quæ semper falsis contradicunt Negationibus/ omnis homo non omne animal/ & / quidam homo non omne animal/ uel non omnis lapis/ uel non omne albū/. Negationes duas, quę semper falsis Affirmationibus contradicūt/ nullus homo omne animal/ & / non omnis homo omne animal/ uel/ omnis lapis/ uel/ omne album/. Cæterę omnes, uti dicebamus, & ueræ & falsæ in alia atq; alia materia deprehenduntur. itaq; ex iis quæ affirmatiuarum alteram præfinitionum subiecto adhibent, prædicato autem particulare affirmatiuam dūtaxat, particularis in necessaria ac contingēti materia uera, uniuersalis in sola necessaria inuenitur. quippe in hac sola competere uniuersis prædicatum potest subiecto comprehensio indiuiduis. in reliquis scilicet mentientes. eodemq; in cæteris modo. Verum, quod inspicere ab initio pposueramus, quâ ob causam, cum plures sint quæ perpetuo mentiuntur propositiones, solam reprobauit eam Aristoteles quæ uniuersalem affirmatiuam præfinitionem utriq; termino cōnectit? An in cæteris particularem Affirmationem quæ/ quidam homo, inquit, est omne animal/ perpetuo mentiri propterea plane cernebat q; ab uniuersali contineretur.

K Negationes autem consentire affirmationibus, quasi per addictas subiecto præfinitiones, quæ negatiuę quoq; ipsæ sunt, particulare negatiuam tollerēt prædicato cōiunctam. Sic nāq; usu uenit ut, si negatiua particula utraq; ab altera tollatur, propositio rursus in pristinam Affirmationē deueniat. Quid enim interest/ omnis homo omne est animal/ an/ non omnis homo est non omne animal/ proferas? potestate enim uidelicet/ omnis homo nequaquā non omne animal est/ dicimus: uel/ nequaquā omnis homo nō omne est animal/ sed/ omnis homo omne animal est/ atq; utriq; illā inferimus quę à principio fuerat/ omnis homo est omne animal/. Vel rursus qd interest homo quidam omne animal est/ dicere, an/ nullus est homo nō omne animal/ / hominem enim facultate iterum nequaquā non

omne animal esse pronunciamus; uel nequaquā nullum hominem omne animal esse; inferimusq; **A**
 hominem quēdam omne esse animal. Proinde dictas quoq; Negationes licet ueris illis semper pro/
 positionibus refragantes uidere quibuscum falsæ etiam semper Affirmationes pugnabant. Nam
 ueræ semper illi Affirmationi/omnis homo non omne animal tum hæc/omnis homo omne aial/
 semper falsa ob prædicatum Affirmatio:tum hæc etiam/non omnis homo non omne animal/pro/
 pter subiectum repugnat. quo fit ut mutuo concurrant. Cæterum dicēti quidam homo nō omne
 animal/tum hæc similiter/quidam homo omne animal/prædicati ratione renititur:tū hæc quoq;
 subiecti nomine/nullus homo non omne animal/quāobrem hæc quoq; cōueniunt. Quas ergo cita
 uimus Negationes, si uim cum Affirmationibus obtinent eandem, qui uniuersalem semper falla/
 cem Affirmationem à propositionum catalogo simulq; consequentem illi perpetuo particularem **B**
 Affirmationem se creuerit, potest is reliquas quoq; his improbandis, hoc est duas illas Negationes
 quæ, cum dictis consonent Affirmationibus, mēdaces & ipsæ perpetuo sunt, eiecisse. Est enim attē/
 dendum semper falsis semper mētiendi causam à sola/omnis/præfinitione prædicato cōmissa fuisse
 inuectam. (nāq; in ipsis inest omnibus actu, uel potestate) eiusq; sublatione uerum semper prodē/
 tibus uerum fatendi. quippe omnes quoq; hæc/non omnis/præfinitionem obtinent prædicato adie/
 ctam, uel actu rursus, ut quæ in iis Affirmationes sunt: uel potestate: ut Negationes. homo enim
 nullus omne animal. ppter ea dictu uerum est, quoniā omnis non omne est animal. similiter & nō
 omnis homo omne animal/ quoniam & particularis nō omne est animal. Quapropter iure Philo/
 sophus à sola omnis præfinitione prædicato deuincta reiectitias fieri propositiones dicit. Cōstat autem
 et si absq; præfinitione subiectum capiamus, addito illi apud Græcos articulo, uel ne hoc quidem
 addito, idem propositionum quæ sic fiunt cum iis peccatum fore quæ nō sine proditis præfinitio/
 nibus dicuntur. similē enim hæc uim obtinebit quæ ho anthropos. i homo omne animal/inquit,
 huic/omnis homo omne animal. hæc autem/anthropos hoc est homo omne animal/illi/qdam ho/
 mo omne animal. Eadem quoq; de causa si singularem subiectum asciscamus, /omnis/præfinitio/
 nem tribuere prædicato quod de illo dicitur recusabimus. Haud enim potest qui serio ac tāquam **C**
 uere legitur/Socrates, dicere, est omnis homo. Atq; nec ut ueræ semper aut quandoq; fiant propo/
 sitiones, præfinitionem prædicato quāpiam Aristoteles censet addēdam. Sunt enim omnino semp ue/
 ræ non minus perpetuo mentientibus deuitandæ iis qui prolatas recensere enūciationes absq; su/
 peruacua uarietate statuerunt: ceu quæ nec diuersum quidquā in necessaria aut impossibili mate/
 ria significant: nec nobis conducant ad uerum falsumq; discernendum. Quin nec quæ uicissim ad **D**
 mittere horum alterum ualent, præfinitionē habere aliquam debent prædicato adiunctam. Cū enī
 uim eandem illis obtineat propositio ea quæ sine præfinitione prædicationem facit, cur nō simpli/
 ciores contexemus loco earum quæ superflua quædam assumūt: ut pro illa/omnis homo quod/
 dam animal uel/omnis homo nō omne animal/hanc/omnis homo animal est: / & illius uice/omnis
 homo nullus lapis/hanc/omnis homo lapis non est/ uel q̄ hac simplicior ac syncerioris naturæ enū/
 ciatur/nullus homo est lapis? Siquidem & quādo ueterum quosdam inuenimus qui particulare
 affirmatiuam præfinitionem addere prædicato uidentur, ut cum Aristoteles Animā ipse Entelecheā
 quandam nominat, & Rhetoricen Plato peritiam quandam, dicendum est uerbum/quādam/acce/
 ptum eius gratia illic fuisse, ut non reciprocare cum subiecto prædicatum indicaret: uerum genus
 eius esse: ac differentiarum quarūdam additione egere, ut subiecti finitionē conficeret. Sed quomō
 non in ipsis (inquiunt) rebus Aristotelis ratio conuincitur, si uerum explicamus cum/omnis ho/
 mo scientiæ omnis capax est/dicimus: uniuersaliq; prædicato uniuersalem præfinitionem copula/
 mus? Ad quod respondendum/omnis/præfinitionem non re uera prædicato coniungi. Nam præ/
 dicatur id quod fertur de subiecto: dicitur autem de hoīe non sciētiam esse illum: sed scientiæ capa/
 rem. Quare si/omnis/præfinitione huic uerbo/capax/ adhibita, tunc uera esse posset propositio, ue/
 lut si diceremus/ oīs homo omne est capax scientiæ, utiq; ratio coargueretur Aristotelis: nunc autē **E**
 ut uera sit fieri ne utiquā potest. Qui enī hoc inqt, non aliud quidquā ait, q̄ quēuis hominem, oēm
 esse hoīem: Socratem uerbi causa non Socratem solum esse, sed & Platonem, & Alcibiadem, & alios
 singulos. Nam si omnis homo sciā omne capax est, unus autem oīum est & Socrates, ergo is quoq;
 scientiæ capax est omne. quāobrem Socrates ipse, & Plato erit: & Alcibiades: quādoquidem sunt &
 ii scientiæ capaces. nisi enim Socrates ipse & Plato & Alcibiades una sit, non erit omne scientiæ ad/
 huc capax. Ergo uerbum/omnis/non hoc loco præfinitio, sed pars est prædicati. hoc enim ipm fer/
 tur de homine, sciētiae esse omnis capacem. Enim uero uerbum/omnis/præfinitionem non esse præ/
 dicati, liquet ex eo q̄ huic nobis propositioni maiorem aliam propositionem necētibus, priorisq; **G**
 Periher. Ammo.

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

- F** huius prædicatum, ipsum in quâ scientiæ omnis capax esse, alii cuidâ quod de ipso prædicat subiectum facientibus, ut conclusionem quâdam ex iis colligamus, uniuersalem illi, ceu non habeti, præfinitionem addimus: uelut si/omnis homo, diceremus, omnis est capax scientiæ, omne quod scientiæ, omnis est capax, rationale est, ergo omnis homo rationalis. Quâq; si/omnis uerbum erat præfinitio, quid alia nobis præfinitione opus erat: ac quonam pacto licebat duas inter se præfinitiones ordine proferri? Verum nec/omnis/præfinitionem prædicati esse posse, nec prædicatum scientiam, sed capax compertum est, cui cum earum lege ppositionum quæ in prima figura cõficiuntur subiectum in secûda fiat propositione, alias apud Græcos articulum, alias uniuersalem p̄finitionem addimus. Vniuersalem ergo affirmatiuam p̄finitionem prædicato adhiberi non oportere, siue subiecto communius prædicatum sit, ut in hac/omnis homo omne animal/siue etiam illi adæquatum, ut/omnis homo omne risibile/constat ex iis quæ prodidimus. Nâ & in adæquatis terminis non absimilis absurditas est p̄pterea, quoniam qui omnem hominem omne risibile esse ait, particulare quelibet p̄nunciat hominem eûdem esse uniuersis: Socratem exempli causa, quoniam est homo, omne eẽ risibile: id autem est, Socratem, omnem esse hoïem. Hoc igitur uel ex superioribus patet uerbis: in quibus/omnis homo omne scientiæ capax est/dici non posse ostēdebamus. nam & scientiæ capax cū homine exæquatur. Sed quænam est causa ut ineptum natura prædicatū sit præfinitionis/omnis/aditionem sustinere: cum/nullus/copulari illi posse uideatur? An quoniam quod affirmatiue prædicatur, si de subiecto dicatur uniuersaliter, uult semper subiectum siue ut adæquatum uelutq; ipsi quadrans, siue quoq; ut excedens completi: & uniuersam præterea indiuiduorum illorū multitudinem quæ subiecto comprehenduntur suo ipsius consortio eam sibi ipsi colligare atq; unire natura aptum est. Ergo quod affirmatiue prædicatur si cogere uel ea studet quæ natura discreta sunt, ut quod prius ipsum multo in sua ipsius simplicitate spectetur, /omnis/autem uerbum nō unum quoddam sed multitudinem declarat, patet fieri nequaquâ posse ut ea inter se coniungantur. Nam uerbum/omnis/ut supra dissecebat Aristoteles, nō uniuersale ipsum significat, sed uniuersaliter in esse. Cum autem seiunctum id omnino fuerit quod negatiue de subiecto prædicat, tunc & de subiecto quæcūq; sub prædicatum ueniunt inficiari possumus: atq; exempli causa/omnis homo nullus lapis est/dicere. Sed infartam propositionem instipatamq; faciemus: cum dicere simplicius liceat /omnis homo lapis non est/atq; eo simplicius adhuc/nullus homo est lapis: ne in sublatione affirmatiuam præfinitionem assumamus.
- H** *Contradictorie igitur oppositam affirmationem negationi inq̄ eam quæ uniuersaliter illi quæ nō uniuersaliter eidem inesse significat: ut/omnis Homo albus, non omnis Homo albus: nullus Homo albus, quidam Homo est albus/. Contrarie uero, uniuersalis affirmationem et uniuersalis negationem: ut/omnis Homo iustus, nullus Homo iustus/. Quãobrem ut ueræ simul hæ sint fieri nequit: atq; ipsæ oppositæ licet quandoq; in eodem simul esse ueræ: ut/non omnis Homo albus, et quidam est Homo albus/.*
- I** Propositionum præfinitarum oppositiones hoc loco tradit nobis Aristoteles uniuersas: tum eas quæ in descripta superius tabella diametricum angulorū obtinent situm: tum uniuersaliū uniuersaliter: tū earū etiam uniuersalium quæ ut particulares appellantur. Atq; angulares quidem, quas uniuersales uniuersaliter nominauit, ut quæ propositionum alteram uniuersaliter habent uniuersalem, contradictorie inuicem oppositæ esse ait, hoc est uerum semper ac falsum diuidere, uniuersalem inq̄ affirmationem particulari negationi: negationemq; uniuersalem particulari affirmationi. Ipsas uero uniuersales uniuersaliter propositiones non etiã contradictorie, sed contrarie mutuo se se oppugnare propterea, q; mendaces simul in materia sint cõtingentes: in qua particulares, quas & Subcontrarias uocant, uerum simul inuicem fateri necesse est. quoniam tunc uera ex iis utraq; est cum contradictorie ipsi repugnâs uniuersalis propositio mentitur. quo fit ut hæ nullo inter se mō prælientur. Hęc autem tum ex adiectis à Philosopho patent exemplis: tum ex iis quæ prius nos de ipsis prodidimus. Ceterum non illud ignorandum, pro antiphaticos in græco exemplari, id est cõtradictorie, apophanticos etiam, hoc est enunciatiue scriptū inueniri: per hoc nimirum significatē, ut Porphyrius philosophus inquit, Aristotele, qualis affirmationis ad qualem negationē oppositio nem censeat sumendam: nempe eius capiendam esse quæ uelut enūciatio est. Siquidem & finita, ut ait, uerba affirmationum noiē, infinita negationū uocari consueuerunt. ac suspicari quis potuisset, nisi aduerbium/enunciatiue/esset additum, uerba de id genus uocū oppositione fieri. At ea quæ sequuntur clarū est magis priori scripturę consonare. hac enim rōne & contrariæ dici poterūt enūciatio

tiue oblectari; quas ceu modo q̄ superiorū diuerso oppositas Aristoteles confestim adiecit.

Quæ ergo vniuersalium cōtradictiones vniuersaliter sunt, earum veram esse alterā aut falsam necesse est. Et quæ in singularibus habentur: vt / albus Socrates est, Socrates non est albus/. Quæ vero in vniuersalibus, non autem vniuersaliter, non uera semp̄ altera, falsa altera est. quippe simul verum est dicere, Hominem esse album, et album Hominem non esse: et Hominem esse formosum, et formosum nō eē Hōiem. Nā si deformis, est ēt nō formosus: et si quid fit, nō est quoq;. Videri autē illico propterea possit absurdū, quod hæc / non est albus Homo / simul atq; illa significare / nullus Hō est albus / appareat. hæc autem neq; idem significat, neq; simul est necessario.

Propositionum cetero illarum ex diuisione subiecti emanantium quæ contradictorie sibi obstant inuicem, quæ contradicere uideantur, nec tamen contradicant, per hæc nobis Philosophus tradit: dicitq; angulares inter se diametricas, quas / uniuersales uniuersaliter / nūcupat, quoniam uniuersalē uniuersaliter alteram obtinēt propositionum, nempe / omnis / affirmationem cum non omnis / negatione: & negationem / nullus / cum affirmatione / aliquis / contradictorie depugnare. & præterea singulares: ut / Socrates est albus / cum hac / Socrates albus non est /. Impræfinitas uero ait, quas & hic uniuersales non uniuersaliter uocauit, non sibi mutuo contradicere: cum nec uerum semp̄ falsumq; diuidant: sed in materia contingente cum particularibus eandem uim obtinentes, esse ueridicas: in qua uerum & illæ asserere comperiebatur. Quippe ueras simul esse & / est albus homo / imp̄finitam affirmationem, si in scythia quoque uerbi gratia sumatur: & / homo albus non est / imp̄finitam negationem, si in quoq; Aethiope. & / est homo formosus / in Achille, uel Nireo: & / formosus homo nō est / in Therfite. Hæc itaq; sic pronunciant Aristotele, reclamantibusq; illi claris uiris ac mihi ueneratione prosequendis, par utiq; fuerit nos qui ueritatem rebus cunctis amiciores simul ac magis uerendam duximus, id quod uel ipsi facere nobis uadent, theorema non sicco, ut aiunt, pede præterire: sed tum Aristotelis sententiam scrutari, qua imp̄finitas simul ueras esse propositiones censet: tum quæ ab iis cōmemorantur qui contra atq; ille de ipsis statuunt: & ad hæc quoq; naturam ipsam rerum, & harum ipsarum per se propositionum facultatem inspicere: ut ubi contrarias cognouerimus rationes, easq; res de quibus sermo est, ipsas per se contemplerimus, ueritatē de iis exactius diiudicare ualeamus. Aristoteles igitur, q̄ & prius dicebamus, idem sonare cum particularibus impræfinitas arbitratur, affirmationem affirmationi: negationem negationi. idem nāq; / homo est albus / dicentem / quidam homo albus est / proferenti indicare. & qui non est albus homo / illi qui homo quidam non est albus / uel / nō omnis homo albus est / enūciare. eaq; de re particulares q̄ in materia simul uerum deferunt, deferūt autem in contingente, imp̄finitas quoq; in hac mutuo cōuenire. An uero p̄positionibus re uera de quibus agimus uis hæc constet consideremus: atq; à no-
tione quapiam de iis cōmuni diiudicationis exordium sumamus. Impræfinitas propositiones materiae rationem ad præfinitas habere omnes confitemur. hæc siquidē acceptis præfinitionibus, quæ formis proportionē respondēt, præfinitas ceu quiddam ex utroq; cōficiunt: Quoniam igitur materia, ut quæ est informis, formam adeptis inferior omnibus est, ad eorumq; deteriora nec dum expressam distinctamq; formam obtinentia, uelut obscuriore uis prædita, neq; ipsam essentia multum superantia, p̄pius accedit patet impræfinitas necesse quoq; esse p̄positiones tantūdem præfinitarum deterioribus ualere: Itaq; contēplemur quæ deteriores esse ex præfinitis propositionibus dicēdæ: atq; idem sonare iis impræfinitas affirmabimus. Præfinitarum p̄positionum particularis uniuersali dubio procul inferior est. propterea imp̄finitam affirmationem particulari affirmationi uiribus exequari est necesse. De negationibus uero mutuo digladiantur Interpretēs, ac qui Aristotelē sequuntur, particularem uniuersali deteriore esse aiunt. quippe in oppositione ea p̄positionum quæ per quantitatem fit, dignius uniuersale esse particulari: ut affirmatiuum negatiuum in ea quæ per qualitatem obitur. Alii uero deteriore particulari esse uniuersalē asserunt. quoniā nō solam in his p̄positionibus quantitatem, sed cum contradictoriæ qualitatis complexu accipimus: cuius sane interest qualitatis rerum subsistentiam abolere. Particularis igitur negatio cum uniuersalem dūtaxat affirmationem summouere contendat, possitq; particulari interdum affirmationi ut in contingētib; cōuenire (nam / non omnis albus homo est / & / quidam homo est albus / simul uerum profiterentur) si per uniuersalem negationem significatio nequaquā potest ulla subsistentiæ relinquere: per particularem uero non expertes manemus particularis cuiusdam subsistentiæ intelligendæ, cōstat, inquit, deteriore esse uniuersalem negationem particulari negatione oportere. Eni uero hæc ita

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

- F** se habere, atq; impræfinitam negationem uniuersali negationi, si ut perfecta propositio sumat, uiribus parem esse, non omnis, aiūt, Auctorum usus alius dūtaxat, sed ipse quoq; palam facit Aristoteles: qui pluribus suorum uoluminum locis impræfinitam negationem pro uniuersali usurpat: cum uult, fieri non posse ut motus ipse per se sine rebus quæ moueantur sit, pronunciare, non est motus, inquit, p̄ter res ipsas; ac sine præfinitione negationem facit: perinde atq; si diceret, ubi à rebus discesseris nullus est motus: non autem non omnis. & cum sensum nullum esse p̄ter quinque
- ” illos uelit asserere, non est, inquit, p̄ter illos quinque alius sensus. ergo cum non est homo etiam iustus/dicimus, idem illi proferimus/nullus homo est iustus. Quod si quis Anytum putet subaudiendum, ut non est homo iustus Anytus/uel non est Aethiops albus homo/negationemq; impræfinitam hanc/non est homo iustus/idem illi/non omnis homo iustus est/pronunciare arbitretur: &
- G** hanc/non est albus homo/illi/non omnis homo est albus/primum quidem nō amplius, inquit, perfectam esse propositionem finit. deinde ne ea seruabit quæ Aristoteles de negationum cū affirmationibus oppositione prodidit. e.g. enim inter se oppositæ censebantur quæ eundem subiectū, p̄dicatūq; eundem capiunt: cum dicebat, Eam porro oppositam esse inquam quæ eiusdem de eodē est: non æquiuoce autem: & quascunq; id genus præfinitiones alias aduersus molestas Sophistarū argutationes adhibemus. Si uero/iustus homo est/dicente affirmatione, uerumq; propter Socratem proferente, negationem eius/homo iustus non est/ueram propter Anytum esse arbitremur, subiectum in negatione aliud ab eo faciemus quod est in affirmatione acceptum: nec faciet hoc contradictionē, Quapropter si contradictionis significatū seruabimus, impræfinitasq; uelut perfectas propositiones assumpserimus, neq; ipsas uelut per se ipsas imperfectis singulares subiectos quosdam subaudiendo efficiamus ut in singularium speciem decidant, necesse est inquit impræfinitam negationem uniuersali esse consentaneam. Hoc ergo cum ita sese habeat, impræfinita q; affirmatio particulari concurrat, ut cum/homo, dicimus, quinque cubitorum est magnitudine/(ueros enim nos esse hoc dicto arbitramur, uel si solus unus sit qui eo creuerit magnitudinis) impræfinitas propositiones cōtradictorie inter se censent esse oppositas: quo sese modo affirmatio quoq; habet particularis atq; uniuersalis negatio. Siquis uero eligendam magis esse in malis uniuersalē negationem particulari negatione asserat, primum quidem non rerum naturas in Logica facultate inspicere, sed uocum per se ipsarum potestatem ignorat. deinde ne sic quidem poterit cōsentientes inter se impræfinitas propositiones demonstrare. cōstat enim magis eligendam in malis particularem esse affirmationem uniuersali affirmatione eodem sensu dicturos. Nam ut omnino non esse præstat q̄ ex parte non esse, sic & esse ex parte q̄ omnino esse satius est. Itaq; impræfinitam in his affirmationē simul cū uniuersali affirmatione, ut quæ particulari deterior est, ueram esse continget. at enim negationē in
- I** his censebat simul cum particulari negatione eadem de causa uerum fateri. Ergo obfistentur & in malis eo mō impræfinitæ quo uniuersalem affirmationem particularis oppugnat negatio. fieri uero neutiq; potest ut hæc mutuo concurrant, quocirca ita quoq; nunq; non uerum & falsum impræfinitæ propositiones diuident. Quod si quis impræfinitam censeat negationem particulari quādoq; alias uniuersali concurrere negationi, quippe si uerbum/est/acuta penultima hac in propositione apud Græcos / ἀνθρώπος δίκαιος οὐκ ἔστιν / hoc est/hō iustus non est/capiatur, idē cum hac / οὐδὲν ἀνθρώπος δίκαιος ἔστιν / .i. nullus homo iustus est dicere: ultima uero acuta huic / οὐ πᾶς ἀνθρώπος δίκαιος ἔστιν / id est / non oīs homo iustus est / consonare, Primū non persuadere, sed legem nobis ferre existimari poterit. deinde aduersus hūc dicendum/est/ uerbum ultimam in fine acuens, Græcorum insolens atq; inauditum esse usui: tamen quouis in loco negatiuæ particulæ subiungat. Ergo si uerbo/est/penultimā acunte impræfinitam negationem idem uniuersali uel ipse fatetur asserere, semper autem acui ab eo penultimam in id genus p̄positionibus necesse est, liquet cum uniuersali cōcursuram negatione: contradictionemq; suæ affirmationi esse facturam. atq; hæc quidem Aristoteli refragantium ratio est. An uero singulis argumentatione assertis licet occurrere: ac neq; rōni cōsentaneū ulem negationē particulari deteriorem esse dicere: si qualitate non differunt: quantitate uero sola cōparandis inter se propositionibus uniuersalem particulari, ut totam parte, non ascitis rebus de quibus decernunt, præstantiorem esse cōfitemur. Haud enim amplius quod proposuimus, hoc pacto seruabimus, iudicium inq; de sola ea fieri propositionum differentia quæ in quātitate spectatur: neq; essentiam aliam quam à particulari per se negatione inuehi: sed uniuersalem affirmationē dūtaxat tolli: nihiloq; eā minus uniuersali abnegare: sed quandoq; de paucioribus tantum. quāobrem & illi subiecta penes quantitatem dicitur: quēadmodum & particularis sese affirmatio ad uniuersalem affirmationem habet. Quod si impræfinita negatione pro uniuersali uti uideatur Aristoteles, nihil mirum est. ei nāq;
- quomō

quomodo & particularis, in impossibili materia consentit. liquet aut supradictas fuisse iuxta hanc à Philosopho pronunciatas negationes. Non enim contingere ut motus præter res quæ moueantur sit ullus, aut sensus aliquis præter quinque illos, sed fieri nequaquam posse arbitrat. Atque si ea Veterum nonnulli in materia contingente sic abusi fuisse uideatur, ceu quæ uniuersali tantūdem ualeat, atque in quibus illa, uera sit. (hoc enim est tantūdem ualere) manifestum est non id absque ullo factū esse discrimine, siquidem ibi impossibilem ipsam pro contingente esse non diffitebimur (Nā in materia sola impossibili, uera uis negatiua est p̄p̄ō. in necessaria & cōtingēte, id quod ante monuimus, falsa). sed tum circūscriptam tpe ac definitam: nō esse uerbi gratia hac tempestate iustum aut sapientē hominem, tum [indiuidua distinguentem: uelut iustos non esse aut sapientes] eos qui uel ex consuetudine sunt, uel etiam ex auditu nobis cogniti. haud enim sane hoc de quibus notitiam nullam uel ex ipsa experientia, uel ex testimonio habemus: nisi homines odio magis Cnemone ac Timone prosequamur, pronuntiare audebimus: ceu nullo pacto eius rei consortibus cuius particeps esse humana solet natura: p̄inde quasi cōtingens ita sit ut supposuimus. hoc autem idem nō est uniuersali negationi. Qui enim uel actu uel animo præfinit indiuidua, quorum prædicatū negat, dubioprocul is concedit quandam ab illo quandoque in cæteris subsistentiam haberi. Demū si pro uniuersali im̄p̄finitam negationem, atque Minime licet habitare sine malo domū, & Non bene permulti iperitant, uere pronunciauerimus, in qua nos materia negatiōe esse ufos iudicabimus? Nam si in impossibili, nihil erit proposito consentaneū. sin in contingente (nam & in hac prolata esse oportet p̄positio nes, si idem perpetuo ualent), primum quidē usu ueniet falsas non esse amplius uniuersales in contingente: quāuis ipsas ob eam rem contrarias appellemus. deinde id confirmari ab illis ipsis quod Aristoteles asserit plane assentiemus, im̄p̄finitas simul in cōtingente materia esse ueras. Nam si negatione ut uera utuntur, de affirmatione autem neque extitit, neque ulla exoriri potest controuersia, quasi uerum in contingentibus non omnino edisserat: quemadmodum nec de particulari ambigitur, apertum est im̄p̄finitas simul inter se propositiones ueras esse necessario. Verum si quis im̄p̄finitam negationem non secus atque uniuersalem in impossibili sola materia esse putet ueridicā, primum id quod in quæstione est postulabit. deinde quomodo non sorte distributitiū sit, à subiecto idem illi significante qui cum aliquis præfinitione in im̄p̄finita affirmatione iungitur, uel nullo quod actu sit singulari capiēdo, & perfectam fieri propositionem & ueracem in contingente materia confiteri: horum neutrum in negatione concedere? Cur enim hæc Homo albus est, idem ualeat illi quidam homo est albus, hæc autem homo albus non est, nō pares illi uires obtinet, quidam homo non est albus, non album eē hominem significanti? Necessē enim nequaquam est finita indiuidua ac certa im̄p̄finitis, ut ueræ simul sint, si neque particularibus, subaudire. Hanc autem homo formosus, si ueracem propter Nireum esse, illam uero nō est homo formosus, ob Therfiten dicamus, neque ob id imperfectas propositiones, neque subiectos diuersos facimus: nisi eadem & in particularibus querenda sint: quas & perfectas esse, & uerum inter se explicare cōfitemur. quāquam eas propter subiecti partes diuersas, ueras esse affirmabimus: quemadmodū illas: ut quidam est iustus homo, quidam homo iustus non est. Quod si uelut absurdum inferamus, nō ab iis, si ita capiantur, contradictionem fieri, nihil asseremus quod Aristotelis uerbis quibus de ea re prodidit, repugnet. ipsum enim hoc est quod his uerbis exprimitur, non fieri quam proprie uocant cōtradictionē, quoniam quandoque concurrūt. Hæc itaque pro Aristotele, magis uero pro ea quæ nobis uidetur ueritate ceu defensores asserimus. quodque, ab initio proposuimus, materia nobis uberius sese ad theorematibus diiudicationem suggerente, quæ in mentem uenere, semotis rationibus iis quæ de illo sunt in utraq; partem deprompte diligentius considerare operæ precium esse ducimus. ac Primum sane aggredi nos particularem affirmationem quam im̄p̄finitæ eadem uerbi præditam esse nequaquam inficiamur, negatiua ipsi copulanda particula summouere. id quod facimus duobus modis. quippe hanc uel est uerbo, uel præfinitioni coniungimus. Verum cum præmittimus illam præfinitionem, tunc ut præfinitam propositionem aboleamus. quando autem uerbo est, perinde atque cum im̄p̄finita uiribus æquis pollentem, siquidem eam & præfinita sola præfinitione superauit. negationē autem im̄p̄finitæ in solo est uerbo necesse est fieri. At uero si inficiatio que uerbo est, particulam negatiuam copulat, particularis est, quemadmodum uniuersalis illa quæ eā ipsam præfinitioni anteponit, ergo & im̄p̄finitæ affirmationis negatio eandem cum particulari uim obtinebit. Præterea syllogisticas quæ in prima figura complexiones fiunt par est contemplari. Nam si im̄p̄finitam affirmationem idem ualere particulari, ob idque, in quanto uniuersalium utraq; deteriorem esse, conclusionemque similem alteri sumptarum in syllogismo propositionum, profususque esse in quanto &

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

F quali deterioris comitem, & ad hæc etiam uerum indicatibus propositionibus, nec uitioso inter se
 « complexu laborantibus, necessario ueram esse conclusionem fatemur, qualem dicemus ex impræ/
 « finita affirmatiua minore conclusionem colligi & uniuersali negatiua maiore: necesse est eni assen/
 « tiamur propter ea quæ præsumpsimus impræfinitam negatiuam cōfici: ac si ueræ illæ sint, ueram.
 Qui uero fieri possit ut uera ipsa per se sit in contingente materia, si idem cum uniuersali loquat
 negatione: ut homo est iustus, nullum iustum iniustum est, homo iniustus non est/ utrum hæc cū
 uniuersali an cum particulari ueri consortem esse pronuntiabimus? Sed nec dum priores rationes
 utpote nihil ueri asserentes improbamus. uidentur enim si mihi dicendum est quod sentio, neq; po
 sterius accerfitis repugnare rationibus: si quis hoc, quo maxime utriq; nituntur, sublato, nempe in
G finitam negationem alteri dūtaxat præfinitarum, nec unquam reliquæ esse consonam, de iis uelut
 æquus arbiter iudicium ferat. Fortassis enim pro utraq; ipsam capi dicendum est: idq; non per acci
 dens: ut in impossibili materia: in qua usu quoq; euenit ut præfinitæ mutuo negationes concurrat;
 sed ex sese pro notionibus enunciantium diuersis. iccirco & simul cum ppria affirmatiōe uerax eē
 potest: & alio, sicut dictum est, illi atq; alio mentis ipsam proferentium conceptu contradicere: ut q̄
 nullam ipsa per se certam in quanto potestatem habeat. quāobrem utraq; earum etiam disputatio
 num quæ pugnare uisæ sunt, pluribus idoneis uti rationibus forsitan potuit. Porro hæc uere à no
 bis pronuntiari, discere ex eo possumus, q̄ æquis inter se omnium consensu uiribus constant im/
 præfinita particularisq; affirmatio. Ob id uero & propositiones illæ quæ negatiuam particulā uer/
 bo/est/ uel actu, uel potestate in ipsis accepto anteponūt. In particularibus aut, q̄ ita fit, ut uoce affir/
 matio quodāmodo propterea esse uideatur, quoniam non est negatiua particula præfinitioni con
 iuncta: uim autem obtineat negationis, id qd̄ planius posthac demonstrabimus, ea quandoq; uni/
 uersali, interdum particulari idem ualeat: quoniam potest negans particula & ad/ullus/præfinitionē,
 & ad prædicatum exaudiri. ac si præfinitioni addatur, idem quod nullus: si prædicato idem signifi
 cat quod/nō omnis. Nam ubi immortalem non esse ullum hominem audiuerimus, si uerbū/non
H esse/ullo iunctum intelligamus, idem putamus atq; nullum indicare. quod euidentius apparet si
 » dictio/non/ uel/non est/ante ullus statuatur in hoc/Non ullus est mortalium qui liber est: nō est ul
 lus hō imortalis/quod οὐκ ἐστὶ τῆς Græci dicūt nimirum/τῆς/ ad/ἐστὶ/ accentum referente, suūq; ne
 queunte tonum suscipere. At hoc audito/homo quispiam in senectute non canescit/uel/præditus
 non est quinis digitis/si uerbum/nō est/ad partem hanc propositionis/in senectute nō canescit/uel/
 non quinis præditus digitis est/intelligatur, id quod post/homo quispiam / distinguentibus nobis
 planius accidit, propositionem idem illi significare existimamus quod est/talem quēpiam non esse
 » /& illi/non omnem esse talem: ut in hoc uersu, Ac quoddam effutiit uerbum, quod non quoq; di/
 ctum præstaret. hoc enim perinde est ac si diceremus quoddam ex proditis uerbis effari non oport
 tuisse. Ac ueram propositionem à priore exemplo effici in materia impossibili arbitramur, à secun/
 do ueram per se in contingente: propter uniuersalem uero in impossibili. Sin autem in priore uer
I bum/non est/ad/immortale/in secunda uero ad/quispiam/siue/ullus/referatur, particularem esse il/
 lam ac, tāquā impossibilis materia sit, uniuersalis beneficio ueram putabimus. hanc uero uniuersa/
 lem: falsamq; omnino in materia contingente. Quare & in impræfinita dicendum est negatione si/
 gnificari utrūq; uniuersale & particulare, pro enunciantium, ut sæpe proditum est, notionibus: si
 rursus uel ut/ullus/præfinitioni, quæ potestate in impræfinita continetur negatione, uel ut prædi
 cato negatiua particula iungatur. magis tamen hanc quoq; ad uniuersale declinare tunc ducimus,
 cum inficiationis principium à negatiua particula sumimus: dicimusq; non est homo pēnatus: aut
 iustus. & aut uerum profitemur: aut etiam mentimur. iccirco & omnes forsità qui impræfinitam
 » negationem pro uniuersali protulere, illam hoc pacto usurpasse uidentur, atq; /Non est motus præ
 ter res ipsas/dixere: &/Nō est sensus preter quinque illos/&/Minime licet habitare sine malo domū
K /&/Non bene permulti imperitant: &/Nō ullus est mortalium qui liber est/. Qd̄ si & ea quæ cir/
 ca uniuersalem negationem accidunt operæpreium est eadem ratione ac uia contemplari, quan/
 doquidem in sequentibus Aristoteles id genus quoq; meminerit propositionum, & in hac profe/
 cto dicendum est, posita ante/est/negatione, cum uel ad/omnis/possit, uel ad prædicatum exaudiri,
 usu uenire ut propositio, si uelut/omnis/præfinitionem summoueat, idem particulari polleat ne/
 gationi. id quod rursus manifestius apparet, si uerbum/non est/in propositionis initio statuatur:
 ut in hoc/nō est oīs homo sapiēs/. sin adimat p̄dicatū, eadē ui cū uniuersali negatiōe p̄dita sit: ut/oīs
 hō nō sapiēs est/&/sapiēs nō est: q̄ perinde ualēt ac neminē sapiētē esse. hæc autē non in iis dūtaxat
 propositionibus euenire quæ ex tertio appradicato cōstant: sed iis etiam quæ ex subiecto & prædi

cato existimabimus: ut/ aliquis homo non ambulat: uel non ambulat aliquis homo. / & / omnis ho- **A**
 mo non ambulat: uel non ambulat omnis hō. In his etenim prima, dilucidiusq; adhuc tertia/ non/
 negationem obtinentes praedicatione adiunctam, quatum idem seruare cum primitiuis affirmationibus
 ostenduntur: negatiua uelut particula indide praedicatione constructa: neq; admodum ad aliud quidq;
 exaudienda. Reliquae cum negatiuas habeant particulas quae consequentes ipsis praefinitiones tol-
 lere uidentur, declinare ad oppositum quatum magis apparent. Quaober & in impleta negatione
 eadem rursus afferemus quae in particulari negatiuam particulam obtinente non praefinitioni, sed
 praedicatione coniunctam. Neutraq; earum disputationum quae alterari initio putabatur, prorsus uide-
 a scopo aberrare. Nobis itaq; impleta negationem pro utraq; determinatarum capere ratio pmit-
 tit. ceterum non ea Veterum quispiam pro particulari usus cernitur: quasi obscurius id fortassis in
 dicante: quo etiam pacto declarauimus. quando & praefinitae eae negationes quae negatiuam parti- **B**
 culam uerbo/ est/ preponunt rariores ob id sunt apud Veteres iis quae praefinitionibus ipsam copulat.
 Quod si ex impleta affirmatiua minore & uniuersali negatiua maiore impleta quae colligitur
 negatiua conclusio particulari nunquam non utitur, nonnumquam uniuersali consonare, nihil est quod
 mireris. Neesse est enim in primae figurae conclusionibus de subiecto in minore propositione sumpto
 praedictum appellari, non solum nomine, significatoq; eodem manente, sed etiam quantitate, quo-
 niam & in hac figura quantitate accidit conclusionis ex minoris sequi quantitate. Quapropter si in
 illa praedictum, ceu nonnulli competens subiectorum, est potestate acceptum, in conclusione quoq;
 cuiusdam dicetur inesse illorum, quod in iis clarius apparet coniugationibus quae ex particulari affir-
 matiua minore & uniuersali abnegatiua maiore conclusiones colligunt particulae negatiuas: ut
 quidam est homo iustus: nullum iustum iniustum est: homo igitur quidam iniustus non est. cui
 pro modo supra dicto tantumdem hoc ualeat, homo iniustus non est: Ut enim paucis absoluam, negatio
 in singularibus, quae ne imaginem quidem ullius in quantitate admittunt discriminis, eandem ex ne-
 cessitate affirmationi quantitatem seruat. in omnibus autem iis quae uniuersali subiecto utuntur, eaq;
 de re inter uniuersale & particulare esse accipites ualent, si fuerit in quantitate affirmationi uel actu, **C**
 uel potestate opposita, contradicens erit. si in uerbo/ est/ uel actu rursus in propositione, uel potestate
 comprehenso, non ite. sed in uniuersaliter uniuersali, ea quae simul quadoq; mendax est: in ceteris,
 quae potest concordare. Haec cum enucleauerimus, consideremus deinceps argumenta Aristotelis,
 quibus impleta concurrere mutuo propositiones in contingente materia censet asserere. Dug
 itaq; cum sint argumentationes, una a contrariis, altera a non contrariis probationis aggressum molit.
 Contrariorumq; exempla, formosum ac deformem: non contrariorum, quod fit quodq; est accipit. haec
 autem non sunt contraria: si in ipsum esse iter est generatio. atq; a contrariis quidem hunc in modum
 argumentum prouehitur. Impletae affirmationes duas inter se ueritate consentientes capit con-
 trariisq; utentes praedictis, tum hanc/ est homo formosus/ tum illam/ deformis homo est/. quarum **D**
 prior uerax propter Nireum uerbi gratia, ob Therfiten altera deprehenditur. (Nam impletae
 affirmationes particularibus affirmationibus diximus eandem dubioprocul facultatem obtinere)
 Ergo si uerae simul haec/ quidam formosus est homo/ & haec/ homo quidam est deformis/ praefecto
 & quae impletae pronunciantur simul uerum comonstrant. Alteram igitur ex sumptis hoc pa-
 cto affirmationibus cum idem sonare alterius ostendat negationi, colligit usu uenire ut affirmatio
 in id genus propositionibus suae ipsius negationi concurrat. simul enim cum hac, inquit/ deformis
 est homo/ uera illa est/ homo est non formosus/. nam qui deformis est, patet non posse formosum
 hunc esse. cum illa autem/ est homo non formosus/ haec/ non est homo formosus/. qui enim non for-
 mosus est, liquet formosus ut sit nequaquam licere. Quare huic simul affirmatioui/ est homo formosus/
 illa non est homo formosus/ uera erit negatio. Videtur ergo, id quod ante memorabamus, ad uniuers- **E**
 sale magis declinare a negatiua particula incipiens impleta negatio, perinde quasi negatiua par-
 ticula ad aliquis/ siue/ ullus/ praefinitionem, quae facultate in impleta inest affirmatione, comodius
 exaudiatur. Verum sic quoq; utitur illa Aristoteles, ut quae particulare exequet uiribus: quasi uel
 hoc modo possit negatiua particula non ascititiae praefinitioni, sed praedicatione coniungi. A non con-
 trariis uero argumentum simili cum illo ratione progrediens quod a contrariis deductum est, tale
 uim habet. Duas rursus affirmationes sumit impletae, tum eam quae/ est homo/ : tum illam quae/
 homo fit/ dicit. quarum uera altera propter illum qui actu est, altera propter eum qui in utero sin-
 gitur, habetur. Illam ergo quae/ homo non est/ inquit/ homo fit/ proferenti simul ueram esse censet.
 nam qui homo fit, nudum est homo. Haec igitur/ homo fit/ si simul cum hac/ homo est/ uerum pro-
 nunciat, huic uero/ fit homo/ illa, non est homo/ consentit, constat huic/ homo est/ illa/ homo non est/

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

F simul ueracem futuram: id quod ostēdere ab initio proposuimus. Cæterum quæsiuerit quispiam, quonam pacto censuerit prorsus Aristoteles propositionum harum oppositionē Contradictionis nomine uocandam: cum simul uerū eas fateri aut uerū; finiendāq; in Resolutoriis contradictione, oppositionem eam esse prodiderit cui medium ex seipsa nullum intercedit: Et uero in prædicamentis, in quibus oppositorum species discernere, ea quæ ut affirmatio negatioq; opponuntur, eo differre ab aliorum obiacentium oppositionibus dixerit, q; in solis his alterum uerum esse, alterū falsum necesse sit. Quonam is igitur modo qui hæc ubiq; decernit, hic par esse arbitratus est propositionum earum oppositionem quæ, ut ipse affirmat, ueræ inter se sunt, impræfinitarum inq; contradictionem nominare? Cum enim Quæ ergo uniuersalium contradictiones uniuersaliter sunt, ante dixerit, subiunxit, Quæ uero in uniuersalibus, non autem uniuersaliter: quasi harum quoq; oppositio contradictionis uocabulo nūcupetur. Itaq; ad hanc q̄stionem contradictionis nomē dicendū est

G pro affirmationis ac negationis pugna capi interdum quæ uerum semper falsumq; diuidant: ut palam tum ex iis fit quæ in Prædicamentis differunt: tum ex finitione illa contradictionis quæ in Resolutoriis redditur. quandoq; uero cōmunius oppositionē absolute omnem affirmationis ac negationis quæ eodem subiecto, eodemq; prædicato utuntur, declarat uero id in sequentibus, cum nō omnem inquit ueram esse aut falsam contradictionē: quod perinde est ac si necesse non esse omnem partem alteram diceret cōtradictionis ueram esse, alteram falsam. Quod si in Prædicamentis oppositarum affirmationum & negationum una uerum asserente mentiri altera, & mentiente uera esse prodebat, neq; exactam de his disputationem affirmabimus in opere illo institutā: sed de singulis solis illic propositionibus differuisse Philosophum: quæ inuicem secundū eam contradictionem quæ proprie dicitur dubioprocul contradicunt. Post eas autem argumentationes quibus ueras simul esse impræfinitas propositiones asseruit, cum ipse quoq; animaduerneret se minus probabilia uisum iri aliquando nōnullis propterea dicere quoniam præferat impræfinita negatio non particulari, sed uniuersali conuenire, **ILLICO** inquit audientibus (illico autē dicit, pro in primo appulsu, & inconsiderate, atq; inexplorate) quod de impræfinitis præceptū tradidit propterea uisum iri absurdum, quoniam hæc non est homo albus/quæ impræfinita est negatio, idem illi nullus est homo albus/significare uideatur. q; si re uera sese ita haberet, cum impræfinita affirmatio nullo dissentiente particulari semper affirmationi concurrat, semper omnino impræfinitæ propositiones uerum ac falsum fecernerent: quo modo affirmatio particularis atq; uniuersalis negatio. Nunc uero, neq; idem dictæ inquit negationes impræfinita atq; uniuersalis significant: neq; simul necessario uerum profitentur: nimirum hoc uelut aliud p̄ter id addens quod est idem indicare. sunt enim quæ non idem significant propositiones: simul autem ueræ ex eo sint q; se mutuo sequantur: ut impossibile est esse hominem p̄natum, & necesse est non esse p̄natum hominem: harum autem uerum, proferente uniuersali, impræfinita quoq; uera est. non tamen contra. Hactenus processit oppositio earum contemplatio quæ in propositionibus inest ex subiecti diuisione, p̄ficiscētibus.

V Porro ex inficiationem vnam constat vnius affirmationis futuram. idem enim quod affirmauit affirmatio inficiari oportet negationem. atq; ab eodē uel aliquo singulari, uel uniuersali quopiam uniuersaliter aut non uniuersaliter sumpto. Id autem intelligo, ut est Socrates albus: non est Socrates albus/. Quod si aliud quiddā ab eodē negauerit, aut idem ab alio, non opposita erit: sed ab illa diuersa. Huic uero/omnis homo albus/illa/nō omnis homo albus/et huic/quidam homo albus/illa/nullus homo albus/. rursus huic/albus hō est/illa/non est albus homo/. Itaq; explicatum est vnā esse affirmationem uni contradictorie oppositam negationi: ac quænam sint illæ. Aliasq; esse contrarias: et quænam eæ quoq; sint. Neq; omnem ueram esse aut falsam contradictionem: et quæ obrem: ac quando uera sit aut falsa.

Oppositiones omnes persecutus Aristoteles propositionum, quoddam uelut corollarium colligit: docetq; nos his uerbis cum una affirmatione solam unam posse negationem depugnare: plures una nō posse. Quomodo ergo hoc ex supra dictis colligi dicemus? An quia uniuersali uniuersaliter affirmationi duæ refragari negationes uidebantur, uniuersalis uniuersaliter, & particularis. ex quibus particularis re uera illi contradicere, uniuersalis in materia contingente conuinci simul cum ea mendacii deprehendebatur. Eodem pacto & aduersus particularem affirmationem duæ uidebatur negationes illæ quas ante diximus decertare. harumq; uniuersalis ipsam plane oppugnabat,

bat, ut quæ cum ea uerum semper ac falsum disiungit. particularis autem in materia contingente cōcurrere illi compiebatur. Hoc igitur cum nobis tradat, unam negationem unius esse affirmatiōis, atq; eius rei causam afferat. IDEM ENIM INQT QVOD AFFIRMAVIT AFFIRMATIO IN/ FICIARI OPORTET NEGATIONEM, ATQVE AB EODEM. idem autem dicit prædicatū. ab eodem uero, nempe subiecto. Nam præmonitum est sapenūmero, propositiōes illas necesse eē eodem subiecto uti ac prædicato quæ contradictorie inter se sunt oppositæ. Deinde quasi propo- sitionum factam à subiecto diuisionem ad memoriam nobis reuocans, VEL ALIQVO, INQT, SIN/ GVLARI: VEL VNIVERSALI QVOPIAM VNIVERSALITER AVT NON VNIVERSA LITER SVMPTO. Dicit autem/ uel aliquo singulari/ de oppositione singularium uidelicet pro/ positionum. illud autem uel/ uniuersali quopiam/ de omnibus absolute uniuersale subiectū usur/ pantibus. & horum illud/ uniuersaliter/ de præfinitis, rursus illud/ aut nō uniuersaliter/ de impræfinitis pronunciat. Deinde appositis singularium exemplis, cū ait, VT EST SOCRATES ALBVS, NON EST SOCRATES ALBVS, prius q̄ propositionum aliarum exempla subiūgat, ad cuius rei differentiam proditum sit exponit idem quod affirmauit affirmatio negari à negatione oportere: dicitq; QVOD SI ALIVD QVIDQVAM AB EODEM NEGAVERIT, AVT IDEM AB ALIO, NON OPPOSITA ERIT: SED AB ILLA DIVERSA. Hoc autem est, si aliud qd̄/ piam inficiatio prædicatū negauerit, nec id quod affirmauit affirmatio: ut dicente/ homo albus est/ affirmatione/ homo iustus non est/ dicat negatio, non hæc erit negatio. p̄ditæ affirmatiōis: sed ab illa diuersa. erit enim illius negatio/ homo albus non est/. At hæc/ homo iustus non est/ prædicato ab hac differt/ homo albus non est/. Similiter quoq; si ab alio quopiam subiecto inficiatio prædicatum negauerit, neq; ab illo de quo affirmauit ipsum affirmatio, hæc rursus affirmationis illius negatio non erit. Huius nāq; homo ambulat/ quādam negationem esse hanc putet/ equus non ambulat? Est enim manifestum huius/ homo ambulat. hanc/ homo nō ambulat/ ueræ negationem esse. illam uero/ equus non ambulat/ ab ea subiecto termino differre. Hęc interfatus reliqua addit exempla p/ positionum: atq; inquit, HVIC VERO / OMNIS HOMO ALBVS, uidelicet aduersatur (nam hoc de foris oportet subaudiamus) ILLA / NON OMNIS HOMO ALBVS/. ET HVIC / QVI DAM HOMO ALBVS / ILLA / NVLLVS HOMO ALBVS/. RVRSVS HVIC / ALBVS HO MO EST / ILLA / NON EST ALBVS HOMO / quarum præfinitæ uidelicet alię sunt: alię imp/ finitæ. Deinde ea concludens quæ corollario cōmemorauit, ITA QVÆ EXPLICATVM EST, INQT, VNAM ESSE AFFIRMATIONEM VNI CONTRADICTORIE OPPOSITAM NE GATIONI: AC QVÆNAM SINT ILLÆ. Percensuit enim species omnes propositionum, tum singularium, tum præfinitarum, impræfinitarumq; etiam. idq; accidere in uniuersis ostendit. Et uero reliqua ex iis quæ de propositionū locutus est oppositionibus cōcludens intulit, ALIAS QVÆ ESSE CONTRARIAS. Alias autem uocat, nimirum ab iis quæ contradictorie sunt oppo/ sitæ. ET QVÆNAM EÆ QVOQVE SINT: uerbo/ explicatum est/ cōmuniter tum hic subau diendo: tum in iis q̄ deinceps ueniunt dicenda. NEQVE OMNEM VERAM ESSE AVT FAL SAM CONTRADICTIONEM. Hoc ipsum porro quid indicet iam declarauimus, nempe ipsum affirmare à contradictionis eius partibus quæ cōmunius dicitur, significatq; oppositionem quāli/ bet affirmationis ac negationis iisdem utentium terminis non omnino uerū ac falsum dirimi. Hoc autem impræfinitarum gratia dictum est propositionum: quas in contingente materia simul eē ue/ ras ea de causa censebat, q̄ particularibus propositionibus concordent. id quod ipsi uerba indicant illa, ET QVAMOBREM. Illud quoq; AC QVANDO VERA SIT AVT FALSA, de ipre finitis & ipsum propositionibus fertur. Nam in cæteris præter contingentem materiis necessaria in quā atq; impossibili hæc quoq; uerum ac falsum secernunt.

Vna autem est affirmatio atq; negatio quæ unū de uno significat: siue uniuersale sit uniuersaliter: siue non, simili modo: ut / omnis homo albus est, non omnis homo albus est: est homo albus: non est homo albus: nullus homo albus, quidam homo est albus / si album unum significat. Quod si duobus unum sit inditum nomen ex quibus unum non constat, non una est affirmatio, neq; ne/ gatio. Siquis uerbi causa nomen tunicam equo imponat atq; homini, dicatq; albam esse tunicam, non hæc affirmatio una erit, neq; negatio una. Nihil enim refert ita, an hominem et equum, esse albū dicas. hoc autem perinde est atq; si homo est albus, et equus albus est dixeris. Ergo hæc si multa signi/ fican pluresq; sunt, constat primam quoq; uel plura uel nihil significare, non enim quispiā est homo

SECTIO SECVNDA DE PROPOSITIONIBVS

F *equus. Quare neq; in his partim ueram esse, partim falsam contradictionē necesse est.*

Quoniam supra uni affirmationi unam repugnare ꝓdidit negationem, quę tãdem una sit affirmatio, atq; una negatio per hæc adiicit uerba: cum tamen & per antedicta iam nobis horum notitiã tradiderit: cum dicebat, Vna autem Enunciatiua est oratio quę uel unũ significat, uel coniuñtio/

G ne est una. Plures, quę plura, & non unum; uel quę uacant coniuñctione. Verum illic unius ac plurium orationum discrimen innuebat: hic uero præceptum accuratiore tradit opera. Vnam enim inquit propositionem esse eam quę uno subiecto, quod ad significatum attinet, ac prædicato uno utitur, SIVE VNIVERSALE SIT VNIVERSALITER: SIVE NON, SIMILI MODO hoc est siue sit particularis, siue impręfinita, aut etiam singularis: quãuis non hic singularium exempla posuerit. Hanc igitur est homo albus/ unam esse propositionem arbitramur, si & homo naturam unam quandam notet: & album non equiuocum capiamus: sed finitæ rei cuiusdam ac certæ indicatiuum. Quod si equiuocum subiectum in propositione uel prædicatum sit, non unã amplius putamus esse propositionem: sed totidem quot ea fuerint quę ab assumpta equiuoca uoce designant. Igitur si, ut ipse ait, nomen/ tunicam/ homini atq; equo imponeremus: dein diceremus / tunica est alba/ nihil enunciareremus aliud q̄ equum atq; hominem esse album. Et quidem hic atq; copulatiua coniuñctio uisionẽ eam præbet, ut una esse appareat ꝓpositio: uideturq; hominem atq; equũ colligare. At si detracta coniuñctione/ est equus albus/ est homo albus pronunciemus, nullã unius propositionis imaginem suspicaberis. Ergo si plures consensu omnium sunt quę hoc pacto propositiones dicuntur, patet illam quoq; quę huic eandem uim obtinet. aitq; tunica est alba/ quã primam appellauit, quasi ex hac ad eas transuerit quę diuersis ex confessio utuntur subiectis, uel nihil, uel plura annotare. Nam fieri quidem nequit ut unum illa significet: quẽadmodũ uocis equo/ cę diuisio in significata/ tunicæ/ inquam apuit. cæterum quoniam omnem uocem aut significatio/ nis esse expertem, aut aliquid significare est necesse, ac si significet, aut unum, aut plura indicare, liquet proditam quoq; hanc propositionem/ tunica est alba/ uel carituram significatu, uel fore significatiuam: & uel unum quodpiam, uel multa nec unum indicaturam. Itaq; cum unum quid ab ea significari confutatum sit, reliquorum alterum duorum necesse est relinqui. at enim absurdum est nihil ab illa indicari: quãuis & hoc sit perfectæ gratia diuisionis in speculamini examinatione acceptum. plura ergo dũtaxat notat: tametsi una eẽ in uoce ꝓpositio uideatur ex eo, qđ subiectũ unũ esse appareat: quoniam/ tunica/ nomen est unum plurium significatorum, ut hominis & equi, indicatiuum. Illud autẽ, NON ENIM QVISPIAM EST HOMO EQVVS, mihi ob id dictum uidetur, quoniam possunt quę ita sumuntur propositiones non plura quandoq; sed unum indicare: cum scilicet rebus in unam finitionem aliquam collatis pluribus, genere inquam ac differentis unum quis nomen quoduis imposuerit. Sit nãq; animali, rationali, mortali, mentis ac scientiæ capaci cõmune nomen, ut sumpsit Aristoteles/ tunica/ cõstitutum. num igitur cum/ alba est tunica/ dicimus, non unam sed multas esse propositionem hanc affirmabimus: nequaquam, quoniã ex omnibus quibus tunica est inditum nomen, una quædam natura. i. hominis completur. estq; idem dictu/ tunica est alba/, & animal rationale mortale mentis ac scientiæ capax album est: hoc autem idẽ illi sonat/ homo est albus/. Quãobrem non ꝓpositiones is protulerit multas qui unum quiddam de cõmuniter indito uniuersis illis prædicat nomine quę finitionem complent eãdem. Quenam igitur distinctio est earum ꝓpositionum in quibus non licet unam ab imposito rebus illis nomine ꝓpositionem effici, atq; in quibus licet? An in quibus una fieri neq; ꝓpositio, ea necesse est à se inuicem esse discreta: ut in homine & equo dicebamus. in quibus autem ꝓpositio una esse potest, hæc uel uniuersaliter nõnũquã, omnino uero ex parte de se mutuo affirmari est necesse: ut hominem exempli causa proferebamus in animali, & rationali, & mortali, demumq; iis oĩbus quę ad complendam finitionem unam quãpiam asciscuntur. Quippe horum quodq; cum uniuersaliter de re finienda prædicetur, de quouis etiam illorum quę finitionem explent eandem necesse est ex parte affirmari. Nam quoniam de omni homine prædicatur animal, similiter & rationale, necesse esse constat utrũuis eorum ex parte prædicari de altero. siquidem & quoddam rationale animal est: & quoddam animal rationale. Eadem ratio & in animali ac mortali. nam & quoddam mortale est aĩal. & qđdã aĩal mortale. & in rõnali ac mortali. etenĩ qđpiã rõnale mortale est: & qđpiã mortale rationale: tametsi horum nõnnulla uera esse uniuersalium beneficio contingat. itaq; hæc ipse breuiter indicauit cum dixit. NON ENIM QVISPIAM EST HOMO EQVVS. Qua autem ratione præceptum hoc quoq; dictæ proprie contradictionis contemplationi conducatur, docẽdo subiūxit,

xit, QVARE NEQVE IN HIS PARTIM VERAM ESSE, PARTIM FALSAM CONTRA
 DITIONEM NECESSE EST. idem huic nimirū dicens, Quare neq; in iis contradictionibus
 quæ æquiuoco subiecto uel prædicato utuntur, necesse est alteram mendacem esse propositionū:
 alteram uerum fateri. neq; inmerito id: quādoquidem nihil prohibet diuersarum rerum quæ à uo/
 ce æquiuoca significantur aliam eius esse participem quod cōmuniter de ipsis prædicatū est: aliam
 non esse: ut in hoc declarauimus: Ajax singulari certamine congressus est Hæctori: & Ajax non cō/
 gressus est singulari certamine. & quemadmodum in hoc prodicto exemplo: tunica est alba, & nō
 est alba tunica. Fieri enim potest ut homo uerbi gratia si sit albus, equus non albus, & ueræ propo/
 sitiones ambæ, & falsæ ambæ sint. & altera uerum, altera falsum profiteatur.

*In ijs ergo quæ sunt et fuerunt necesse est ueram aut falsam esse affirmationem uel negationem:
 in uniuersaliter quidem uniuersalibus uerā semper alterā esse, alteram falsam: et in singularibus:
 uti prodictū est. At in uniuersalibus non uniuersaliter dictis non est necesse: atq; de his quoq; dispu/
 tatum est. In singularibus uero nec dum existentibus, non similiter.*

Cum propositionum diuisionem à subiecto per præcedentia tradiderit nobis Aristoteles, discre/
 ueritq; eas quæ uerum simul asserere, simulq; mentiri interdum, & quæ uerum semper ac falsum
 dirimere propositiones ualent, per hæc eam addit quæ in ipsis ad diuidendum rursus aut non di/
 uidendum uerum & falsum à prædicato oritur differentiam. Quoniam enim prædicatum necesse
 est in propositionibus uerbum esse, tempus aut à uerbo ad significari dicebamus, tripartitoq; tem/
 pus diuidimus, in præteritum, præsens, futurum, propositionem quālibet in uno trium temporum
 capi necesse est. Itaq; cum in ea diuisione quæ à subiecto emanat oppositiones quatuor sint propo/
 sitionum, duæ angulares ex diametro/omnis/ad/nō omnis/&/quidam/ad/nullus/tertia impræfinitarū,
 & præter has illa singulariū, pspicaciter admodum tres oppositionū species in propositionibus simili
 modo sese inquit in omni tempore habere ad uerum falsumq; discernendum: aut uerū simul de/
 clarandum: angulares inq; ex diametro, atq; impræfinitas: singulares uero non item. Nostra autem in
 una ex tribus prodictis oppositionibus instituat oratio: ut palam quoq; fiat quonam pacto iuxta
 modum quæ diximus singulares ab iis propositionibus differant, cum eadem uidelicet conuenire no/
 bis possint ad singulares propositiones à duabus reliquis oppositionibus discernendas. Sumantur
 ergo particularis affirmatio atq; uniuersalis negatio. has si in materia deligas necessaria, affirmatio
 nem ueram semper, negationem falsam reperiēs. sin in impossibili, affirmationem falsam: ueram ne/
 gationem. At in contingente affirmationem, ut quæ contingens ex parte esse dicit, quemadmodum
 & inesse est aptum natura, rursus ueram esse comperies: negationem uero, quæ cōtingens quibus/
 dam inesse natura idoneū, quibusdam nō inesse, omnino tollit, falsam necessario. Quo enim modo
 in præsentis tempore uerum hoc est/ quidam homo est albus/ falsum hoc/ nullus homo albus est/ sic
 in præterito quoq; hoc/ homo/ quidam fuit albus/ uerum est/ nullus homo albus fuit/ hoc falsum. si
 militer & in futuro uerum est hoc/ quidam homo albus erit/ hoc falsum/ nullus homo erit albus/.
 Eadem certe & in altera diametricarum angularium oppositione/omnis/&/nō oīs/ratio congruet.
 nam partes quoq; illius quacūq; acceptæ in materia fuerint, pariter in omni tempore ad uerum fal/
 sumq; distinguendum sese habere deprehendūtur. Et uero impræfinitas quas uocant propositio/
 nes, si in necessaria aut impossibili eas materia contempleris, uidebis in omni tempore uerum simi/
 liter ac falsum diuidere. sin uero in cōtingente, seu ueræ simul sint, ut ante docuimus, simul iis omni
 tempore ueri assertio suppetet: neq; in præsens uerbi gratia simul ueraces erunt: in præteritum sese
 uel futurum non ita habebunt. seu uerum ac falsum diiudicent, impræfinita negatione non parti/
 culari negationi, sed uniuersali cōsentiente, omni rursus tempore, non secus ac particularis negatio
 uniuersali opponitur negationi, ut sibi mutuo contradicant obtinebunt. Tribus igitur iis quas p/
 didimus oppositionibus omni tempore ad faciendam cōtradictionem uel non faciendam perinde
 sese habentibus, Aristoteles à singularibus inquit propositionibus in necessaria impossibiliq; materia
 similiter aliis in omni tempore uerum definite falsumq; diuidi. Namq; in materia necessaria uerā
 esse affirmationem necesse est: quæ quod necessario inest dicit inesse. negationem mentiri: ut quæ
 quod necessario inest aboleat. in impossibili fallere affirmationem: quæ impossibile inesse pronun/
 ciat. negationem, uelut id tollentem, esse ueridicam. At in materia contingente non etiam, inquit, si/
 militer eas sese in omni tempore habere, cum ad ueri falsiq; discretionem sumuntur. quippe in p/
 terito ac præsentis, utpotē exitum re de qua sermo est, consecuta, quæ ex singularibus propositionibus

SECTIO SECVNDA DE PROPOSITIONIBVS

F bus uerum & quæ falsum proponit esse conspicuam. Nam si forte lauetur aut lotus heri Socrates fuerit, uera est affirmatio quæ/Socrates inquit lauat; heri lotus est Socrates. negationem uero, quæ quod inest aut inerat tollere conatur, falsam fore perspectum est. & si non lauetur, aut pridie non fuerit lotus, patet acceptam in presenti ac præterito tempore negationem necessario uerum fateri. affirmationem, quæ quod ad exitum deductum non est inesse, uel fuisse insitum dicit, falsum asserere. At futuro in tempore diuidi quidem & ita inquit à singularibus propositionibus uerū & falsum; non perinde tamen atq; illæ quæ in presenti tempore uel præterito capiuntur. haud enim poteris etiam ultra tandem uera sit, ultra falsa illarum definite certoq; dicere; cum ad exitum nōdum prodierit, euenire autem ac non euenire res possit. Ceterum uidetur quidem hoc logicum esse qd ab Aristotele nunc agitatur theorema, re autem uera ad partes omnes Philosophiæ necessariū est.

G Nam & in omni Philosophia quæ ad mores pertinet necesse est assumamus, non esse, fieriq; ex necessitate omnia; sed nostræ quoq; nonnulla esse liberaq; uoluntatis. Siquidem cum quædā in potestate nostra sint actiones, atq; hæc eligere uel non eligere, & agere uel nō agere nobis sit integrū, nōnullas laude, quasdam uituperatione dignas esse consultorias uoluntates actionesq; perhibemus; aliosq; ad honestas cohortari probasq; actiones atq; à contrariis dehortari operæ precium eē ducimus. Quin utile quoq; ad naturalem disputationē uidetur theorema. is enim scrutatur qui de rerum agit natura fiant ne ex necessitate quæ fiunt omnia; an nōnulla fortuna casuq; contingāt. Similiter & ad rationalem methodum. hoc enim ipsum est quod in præsens quæritur, utrum definite uerum & falsum diuidat omnis contradictio; an quædam sit etiam quæ hæc indefinite disūgat. Inuenies porro & ad primam philosophiam theorema pertinere, nam & Theologus quonā pacto mundanæ res à prouidentia gubernentur perquiret. & fiat ne certo atq; ex necessitate quæ fiūt omnia; ut quæ in sempiternis insunt; an aliqua sint etiam quæ in contingentibus eueniant; quorū generationem particularibus certe ascribi aliasq; se aliter habentibus causis necesse sit. Ac ne admodum indoctos quidem comperies homines qui huiusce notitiam theorematis negligāt; sed quosdam qui perinde quasi gerantur ex necessitate omnia, causas à quibus aberrant assequendis, ad fatum, uel prouidentiam, tum diuinam, tum demoniam referre contendant; quemadmodum is qui indocte apud Homerum

» Non ego iam sum, (inqt)

» Iuppiter at, Parca estq;, & noctiuaga auctor Erinnyis,

Alios uero, ceu sint & qdam nostræ credita uoluntati, qui omnia necessitati condonantibus repugnant; nobisq; censeant, ut qui sponte nostra ipsi cōmouemur, bonis artibus uirtutiq; incūbendum. Itaq; theorema cum tantum ad uitam omnem nostram habeat momenti, necesse arbitror ex illis rationibus quæ addicere omnia necessitati conantur, eas exponere atq; diluere quæ difficultatem audientibus ingerunt. Hæc uero cum duæ sint, altera logica magis, altera quæ grauiorem commentationem postulat, logica uelut in quadam nostra actione, ut in metendo, elicitur hunc in modum, Si metes inquit, non forte metes, forte non metes; sed metes omnino. & nisi metes, eodē modo non forsità metes, fortasse uero non metes; uerum nō metes prorsus; sed enim ex necessitate uel metes, uel non metes. sublatum igitur ipsum/forisità/est; si neq; in metendi & non metendi oppositione locum obtineat; cum horum alterum ex necessitate eueniat; neq; in eo q; suppositionē utralibet sequitur. at ipsum/forisità/id erat à quo inuehebat contingens. ergo contingens deperit. Huic itaq; facile est rationi occurrere, si hoc pacto respondebimus: Cum dicitis, si metes, nō forte metes, fortasse non metes, sed metes omnino, quomodo uerbum/metere/ supponēdum censestis; nū ut necessarium, an uero ut contingens; nam si ut contingens, id de quo quæritur habemus. sin ut necessarium, primum ipsum id uobis concedi uelut euidens petitis quod in quæstione positum est. de inde uerum erit prorsus metere. haud uero dicenti, at enim uel metes, uel non metes, locus patebit. quomodo enim si eueniat horum alterum necessario, sitq; uidelicet impossibile alterum, consentaneum fuerit, sed enim aut hoc est, aut illud dicere; quāobrem non hoc demum ipsis argumentum deducitur. Altera ratio, negotii adeo plena, nec confutatu facilis, ut multos quoq; ex iis qui perspicaciores uidentur, in eam abducantur sententiam quæ contingens abrogat, ex tali diuisione prouehitur. Aut definite inquirunt exitum diuinationum contingentium; aut nulla prorsus eorum sunt notione præditi; aut quemadmodum nos indefinitam incertamq; illorum notitiam obtinēt. uerum fieri nequit ut ex iis quæ sunt quidquā ignorent; cum procreent omnia; concinneq; disponāt; atq; impermixta omnino mentes materiæ sint; imo uero (si exactius loquendū est) & supra intellectualem ipsam proprietatem ueræ sui ipsorum essentia; sedem statuerint. Neq; enigmata rerum dicemus

mus naturam ordinemq; constare. neq; dicat ratio deos uel eorum quæ in naturam promunt eẽ **A**
 ignaros: uel ceu quosdam ignauos ac desides tum illorum cognitionem: tum gubernationem ne-
 gligere. Nãq; operosam arbitrari, negociisq; obnoxiam fieri à nobis deorum uitam, dementisq; trã/
 quillitatis, quæ diis nequaquam conuenit, expertem, si particularia ab iis curari dicamus, illorũ est
 qui deorum cognitionis potestatisq; excellentiam, si nostræ conferatur, haudquaquã perspexere:
 putantq; ob hanc inscitiam ex rebus humanis ea quæ ad deos pertinent æstimãda esse: nostrãq; ad
 illos imbecillitatem transferendam: quasi Sol rex illustrare simul queat uniuersa quæ mundi am/
 bitu clauduntur: nisi corpora quædam nõnullis non pellucida, sed solida quandoq; obtendantur:
 incorporea uero prorsusq; imateria deorum facultas expedite simul tota cunctis pariter rebus
 adesse non possit: cum nihil illam præter ineptiam nostram arcere ualeat. quãquam ne tunc re qdẽ
 uera præpediatur Deorum prouidẽtia uel ad humanarum rerum cognitionem: uel ad curam de **B**
 illis gerendam: sed nobis ipsis perinde accidat atq; iis qui in solari splendore somnum capiunt: aut
 etiam cõniuent. Nam quemadmodum illi calore fruuntur qui rebus quæ hic sunt à Sole exhibe/
 tur, illuminatrice autem eius facultate se ipsi sua ex optione priuant, non propter iram quãpiã dei
 qui suos ab illis reprimat radios, ita & qui ob flagitiosam quandam uitam excidere à Deorum pro/
 uidentia dicuntur, non sunt prorsus ab ea seclusi. Haud enim quispiam, quod hospes inquit Ahe/
 niensis, uel exiguus est adeo, ut si terræ ima subeat, latere prouidentiam queat, uel minima quæq;
 inspectantem. neq; adeo magnus, ut ultra cœlum euolare, ac cuncta gubernantem euadere prou/
 dentiam possit. Verum cum seipsi Deorum abdicarint facultatibus quæ bona ex sese nobis tribuũt,
 eas consequuntur necessãrio quæ per ultionem ipsos tandem ac pœnam in naturæ statum redu/
 cunt. Hæc itaq; confessa cum sint in cõmunibus nec peruersis animorum conceptibus, atq; in deci/
 mo de Legibus plane demõstrata, neq; nostra ignorare dii possunt: neq; incertam eorum, quasi de
 euenturis coniectantes, notitiã habere. Nam primum quidem, uti nos docuit Timæus: ipseq; theo/
 logice differendo pronunciat Aristoteles, & ante hos Parmenides non solum apud Platonẽ dispu/
 tans, sed in suis quoq; carminibus scriptum reliquit, nihil est apud deos præteritum neq; futurũ: **C**
 neq; horum utrũq; non ens, tum ipsum nõ amplius, tum uero nõdum: quodq; est mutatum, &
 quod natura aptum est mutationi. Hæc autem iis quæ uere sunt, mutationemq; ne cogitatione q/
 dem suscipiunt, accõmodari non possunt. Quippe quod imutabile est prorsus, illi quod quoquo
 modo mutatur præcat necesse est: ut etiam dum mutatur maneat. Quapropter in diis qui ratio/
 nem ad ea quæ sunt principii obtinent fieri nequit ut præteritum aut futurum spectetur: sed oĩa
 sunt in uno apud ipsos æuõ instãte collocata: tẽporalibus nimirũ mẽsuris cũ uniuersi subsistẽtia si/
 mul apparẽtib; solaq; ea metiẽtib; q̄ uel subsistẽtiã uel actionẽ in tpe obtinẽt. Itcirco & cõiectu/
 ralem notitiã abiectã eẽ pcul à diis necesse est, & ad rõnalis uitę eliminationẽ. Deinde quõ uel tãtillũ
 nobis insitum maturitatis uidebitur, si deorũ cognitioni nihil plus q̄ nostrę tribuendũ censeamus:
 sed ambiguam ipsam audeamus, atq; indefinitã confiteri: Eiusdem nãq; erit intelligentiẽ, imo uero **D**
 amentia brutarum quoq; cognitionem animantium nostræ conferre: illasq; etiam uniuersalium
 atq; intelligibilium comprehensione imptiri. In summa si deos prorsus necesse sit auctores rerum
 omnium, uel causas esse adiunctas, quonam pacto consentaneum sit rationi aut opera ab ipsis igno/
 rari sua, uel suorum operum effectus, uel quæ quoquo modo ab illis fiũt: aut ceu nihil ad eos per/
 tinentium neq; in eorum potestate positarum rerum ancipiti notitia esse præditos? Neutra uero
 ex his suppositionibus nostra à diis possunt modo illo quo diis conuenit prouidentia curari. hoc
 autem est curam de illis ab ipsa prouidẽtiã geri essentia, eaq; uelut ex prora gubernari: nõ de ipsis,
 ut Poetę aiunt, consulendo: siquidem prudentia defectus consilium est: neq; alias alia consultãdo
 faciendoq;. quippe hoc ab una & simplici ipsorum actione alienum est prorsusq; imutabili: perti/
 netq; ad eos solos quos tempus metitur: quiq; actionibus cum consultoria electione perfungunt. **E**
 sed ipso esse inquit: quo pacto Sol non consulẽdo, neq; se mouẽdo, sed ipso esse, uel si manens in/
 telligeretur, ea implet in quę potest ipsius lumen conferri. Neq; ergo ita fieri illorum potest prou/
 dentia: neq; si ita fiat, de pluuia uerbi causa, uel seruandis fructibus, aut uictoria, ut qui exitũ igno/
 rent, præces ipsis fundere ac supplicare, procul à stoliditate fuerit. Quod si hæc fieri nequeunt, eaq;
 nec dicere nec cogitare fas est, atq; ab ipsa coarguũtur experientia, ut diuinorum, actũ libri multis
 conditi uersibus, & quę quotidie prope dixerim fiunt, iis qui animaduertere possunt, indicant, cõ/
 stat dicendum esse & disponi à diis contingentia, & ipsorum exitum certo cognosci. quippe magis
 par erat res ab ipsis sempiternas despici prouidentia ea destitutas quę in ipsas incũbit, q̄ fluxili prædi/
 tas natura, si illę quidem à sui ipsarũ natura certitudinem obtinent, talemq; à Deo sunt imutabiles

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

F essentiam fortitæ: quas autē obnoxias generationi propter suę fluxibilitatem materię ferri in omnis generis mutatione natura uoluit, eę neq; esse possunt, neq; contineri ac digerit: cum non multum opificę ac prospectricis causę non solū uniuersalioris atq; abstractę, sed particularioris etiam cuiusdam ac propinquioris sint affecute eorum quę sese eodem modo perpetuo habent. quo pacto & in hominibus cura maiore indigere pueros uiris uidemus; uel stultos prudentibus. Quod si norunt dii contingentia, certoq; norūt, ne, id quod diximus, indefinitam eorum cognitionem statuamus, Athenasq; à ligneo solum muro ex barbarorum periculis seruatū iri intelligunt, atq; à diuina Sala mine filios mulierum perdendos, & illud, Magnum Alye imperium excinet Crælus superato, & Laium si liberos suscipiat, domum suam uniuersam funditus euerfurum, constat hæc non euenire non possē. sin minus, illos necessario fore mendaces. Igitur duorū alterum, aut omnia ex necessitate euenire, ac uelut cognosci à diis prædiciq; affirmabimus, nomēq; inane ipsum erit contingēt: aut ne à diis quidem cognosci hæc humana, neq; illis consuli arbitrabimur. at hoc fieri nequit. tollit ergo contingens. Huic itaq; rationi, cum ea non facile, id quod dicebamus, queat infringi, ab ipsaq; euidentia, ut Vatū prædictiones declarāt, cōfirmari uideat, nos sē diuini Iamblichi dictationē occurrētes, diuersas cognitionum mēsuras diuidere ope præcium esse putabimus: dicemusq; cognitionē cum inter cognoscentē & rē q̄ cognoscitur media sit, si actus illa cognoscentis circa id est quod cognoscitur, ut circa albū uisus, modo rem præstantius q̄ cognobilis ipsius rei naturæ conueniat, modo deterius, quādoq; uero pariter nosse. Nam quando nostram dicimus mentem ciuilibus representandis functionibus res singulas cognoscere, referreq; ad uniuersalia, p̄ eaq; uelut propria cognoscere illas pertentare, patet cognitionē hic ea re quæ cognoscitur dictum iri præstantiorem: si cōmuni singulare in partes potest, atq; in mutatione uersatur: rō autem per quā mens eas administratrix nouit, indiuidua est atq; imutabilis. Cum uero ipsa ad sese conuersa, purificisq; perfungens uirtutibus suam ipsius essentiam contemplatur, cognitionē necessario illi eē rei quę cognoscitur parē. Quod si in summū suæ ipsius perfectionis apicem euecta, speculatricesq; sibi uirtutes proponens, de diuinis considerat descriptionibus, ac quonam pacto ex uno hæc omnium deducantur principio, & quæ sit cuiusq; proprietates, cognitionem ea re quæ cognoscitur deteriolem esse necessario.

Hæc cum ita se habeant, nosci à diis tum præsentia omnia, tum præterita, tum futura, uel quę nondū sunt, eo modo quo diis conuenit dicendum est: hoc est autem una certaq; cognitione atq; indeclinabili, iccirco & cōphensam ab iis notitiam esse contingentium: ut qui conclusa mundi ambitu omnia in naturam producant: suntq; substantiarum sempiternarum auctores; generascētū uero causas adiunctas, pro suis illarum quarūcunq; actionibus; nec ipsas solū uelut cernunt substantias: sed earū quoq; facultates functionesq; tū q̄ sē naturā sunt, tū q̄ p̄ter naturā, qd̄ quidē præter naturam esse simul sese cum necessaria deficientium rerum remissione iis insinuauit quæ ipso quoq; aliquando impertiri natura uoluit: non in primis: sed per exilis herentisq; modū quem uocant essentia. Cognosci uero ab iis contingentia potiore q̄ ipsorum illorum cōtingentium naturæ competat modo, iccirco hæc cum incertam obtineāt naturam, & euenire & non euenire possē. ab illis uero & hæc, ceu melius q̄ ipsorum natura postulet anticipata eorum cognitiōe definite intelligi. quippe & diuiduas res indiuidue necesse ab iis eē nulloq; iteruallo, & quę multiplicata sunt, forma simplici & temporalia sempiternę, generabiliaq; ingenerabiliter cognosci. Haud enim p̄fecto dicere pariter rerum fluxui cōcurrere deorum notitiam sustinebimus; nec esse in illis quidq; uel præteritum, uel futurum: neq; in ipsis dici, ut in Timæo accepimus; fuit, uel erit: quę mutationem quādam indicat: sed est: solum: idq; non quod uerbo; fuit; uel; erit; cōnumeratur, atq; ab ipsis ex aduerso disiūgitur; uerum ante omnem rēsentationem intelligitur temporis: atq; constantiam ipsorum imutabilitatemq; significat. id quod magnus quoq; Parmenides intelligibili omni dicit competere. nam Haud quāq; inquit, simul omne fuit; neq; erit; sed solum est. Neq; quæ cōtingentia uocamus putare oportet, propterea quod certo à diis cognoscatur, necessarium exitum habitura esse. nō enim quoniam ea dii norunt, ob id euenient necessario; sed quoniam cum contingentē habeant naturam atq; ancipitem, finem talem omnino uel talem obtinebunt, hac de causa necesse est deos quo pacto euentura sint intelligere. estq; idem sua quidem natura contingens, deorum autem cognitione nō infinitum amplius: sed definitum ac certum. Constat uero posse uel nostra notitia definite quandoq; contingens nosci: cum scilicet nec præterea contingens proprie est: sed suæ ipsius generationis antegressas causas ex necessitate consequitur. Globus igitur in parallelo horizonte quiescēs plano, potest planicie situm eundem obtinente ab aliquo moueri, ac non moueri. sin uero inclinata fuerit, non potest non sese dimouisse. Has ob res Medicos quoq; cernimus nihil quandoq; de ægrotātibus nun cō

Contingentia nō ex eo qd̄ a deo definite cognoscitur necessitate euenire.

ambis quādo contingēs nosri

ualturi sint an morituri, uelut ambo cōtingentia sint, effari audeat: interdum uero asseuerādo de horum altero praedicere: quasi ut aliquod prorsus egroto accidat, futurum sit. Ceterum quoniam audacius nōnulli circa propositi theorematis quaestionem uersantes, demonstrare se putant ne diis quidem certam notitiam suppetere contingentium: adducuntq; nobis oracula, q̄ ambiguae de futuris pronunciant, ea sunt quae magnus inquit Syrius & aduersus hos differenda. Primum quidem aliam esse deorum cognitionē intellectionemq; animaduertendum fuisse, aliam Prophetidis actionem: quae tum cōmota ex Deo est: tum diuiduam in se orationē, & metra, cognitionemq; dubiam peperit. haud enim sane quod illustratur perinde est atq; id quod illuminat. Deinde uero & audierium utilitatis causa responsa à diis saepe dari ambigua, quae ipsorum cogitatu exerceant. nobis enim utuntur dii ceu sponte mobilibus: nostraq; hūc in modū gubernant: nobisq; omnia pro nostra ipsorum dignitate tribuunt. Verum haec sunt fortasse & audacius agitata: atq; à proposita re in longā inquisitionem aberrantia. In summa autem omnia cogēs ratio, utrum, iquit, & hoc ipsum necessārio contingit hominibus, omnia uel necessitate cōpulsā esse dicere: uel opiniones de modo rerum generandarum in nostra positas esse uoluntate. Nam si uerum sit secundū, non ergo ex necessitate omnia. sin quod prius est, quonā pacto oppositū quidā, multa geri nro arbitratu opinant. Prorsus naq; ratione uacat à natura omnia cogente, ut aiunt illi, nos ad ea quae ab ipsa fiunt condēnanda p̄ter naturam moueri. perindeq; est ac si quis Medicam artem docens, per hoc ipsum discipulos parauit ad artis eius quam expetierunt principia tollenda. tāetsi uerisimile est quidquam eorum quae praeter artem sunt ab Artifice non quatenus talis est fieri: ut si medicamentum ad foetum perdendum Medicus aut uenenum exhibeat: ceu per se mobili praeditus animo: nihilq; ars cōferat ad ipsam Animi perfectionem: sed in corporis aut exteriorum curam incumbat. at fieri nequit ut contrarium suo fini quidpiam moliatur natura. Sed nec quo pacto mōstrorū, sic opinionum quoq; redūdantiam materiae aut defectum excusabimus. neq; enim fingere ipsis uolentibus facile est diuersarum causas opinionum reddere ex materiae differentia. neq; fatum etiam causam omnium esse fatebuntur. sed de his satis. Ad ea uero exponenda quae ab Aristotele hoc loco dicuntur stylium reuocantes, primum quae per haec traduntur paulo prius proditis consequentia esse affirmabimus: proxime enim de affirmationis negationisq; oppositione agebatur, quae non semper uerum ac falsum secernunt. His itaq; per seriem adiicit, qualis affirmatio quali sic opposita sit negationi ut uerum semper ac falsum ipsae, non tamen distincte, sed infinitae diuidant. Tradit uero ea primū quae tum angularibus ex diametro contradictionibus, tum singularium illi cōmuniter cōpetunt: atq; ipsis inesse omnibus haec in praesenti tempore ac praeterito definite partiri. hoc enim est. IN HIS QVAE SVNT ET FVERVNT VERAM AVT FALSAM ESSE AFFIRMATIONEM VEL NEGATIONEM. Ac prius sane hoc diametricis docet subesse angularibus: quas uniuersales uniuersaliter appellauit: quasi propositione praeditas altera quae uniuersaliter praedicetur. deinde addit & in singularibus idem propositionibus quod in angularibus ex diametro accidere. hoc enim sibi uult illud, VTI PRODITVM EST. Admonet autem necesse nequaquam esse ex impraefinitis propositionibus, si in contingente materia capiantur, ueram alteram esse, alteram falsam. Deinde singularium in futuro propositionum à caeteris contradictionum speciebus differentiam subdit: cum ait, IN SINGVLARIBVS AVTEM NECDVM EXISTENTIBVS, NON SIMILITER. datq; per haec nobis intelligi propositiones alias tum angulares ex diametro tum impraefinitas perinde habere sese in futuro, atq; in praesenti ac praeterito habuere: singulares non item. Propositionum autem de quibus agitur proprio designando, exquisite admodum in singularibus autem necdum existentibus dixit atq; per illud necdum existentibus id significat quod in materia contingente accipitur. Quod enim nondum est, ut ipse in Libris de generatiōe & corruptiōe explicat, aliud est à futuro. ac significat futurum quidem id quod prorsus eueniet: ceu cum dicimus erit hyems: uel aestas: uel deliquium. (appellant hoc Graeci esomenon) quod autem est nondum, uocaturq; à Graecis mellon, id quod euenire ac non euenire potest indicat: ut apud illos mello uadiz, mello plein/ quasi dicas debeo ambulare, debeo nauigare. nos tamen hoc quoq; futurum appellabimus, discriminis huius Graecorum declaratione cōtenti. Cum igitur in aliis materiis necessaria atq; impossibili singulares similiter propositiones ut in anticipato & praesenti tempore, sic et in futuro sese habere ostendat uero ac falso praecise diuidendo, in contingente non etiam, quauis & in hac materia contradictiones aliae omnes simili sese ratione in futurum tempus, quo pacto & in reliquis habeant, illud adiecit/ non similiter/ simul per hoc significans, quatenus haec non simili praeterea sese habeant modo si in dicta hypothesi capiantur: nimirum in eo q̄ uerum quidem omnino

A

B

C

D

E

Optimi Argumentum

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

F ac falsum, non tamen distincte, sed indefinite disiungant. Necessè est enim lauari cras aut non lauari Socratem: atq; nec utrumq; fieri, nec neutrum potest. utrum autem ex iis uerum fuerit, nequit ante rei exitum dignosci: siquidem & fieri & non fieri utrūq; potest illorum ob ipsam cōtingentis naturam. hoc igitur breuiter nobis indicauit, cum non similiter dixit.

VIII Nam si uel uera uel falsa affirmatio omnis, aut negatio est, omne quoq; necesse est esse, aut non esse. Si enim hic fore aliquid, ille idem hoc non fore dixerit, necesse constat esse uerum ab eorum altero enunciari: si affirmatio omnis uel negatio uera est, aut falsa, haud enim ambo simul erunt in talibus.

G Vult his uerbis opinioni illi opitulari quę contingens de medio tollit: ut ipsam quoad eius fieri potest confirmatam redarguat. Per hæc autem personam opinionis huius Assertorū sustinens, primum uelut sumptiunculam quādam arripit, necesse nimirum esse ex sermonū ueritate rerum essentiam sequi: ex falsitate, essentia priuationem: quod ipsi illud indicat, **NAM SI VERA VEL FALSA AFFIRMATIO OMNIS AUT NEGATIO EST, OMNE QUOQUE NECESSE EST ESSE AUT NON ESSE.** Deinde à Contradictionis effato progreditur: aitq; necesse esse singularem ac contingentium propositionum quę in futuro tempore sumuntur, uerā esse alteram: quoniā neq; ambæ simul mentiri, neq; simul ueraces ambæ esse possunt. Ex his autem, uerū non declarari ab ambabus, hic plane explicat uerbis illis, **HAUD ENIM AMBO SIMUL ERUNT IN TALIBVS.** hoc est, non enim idem huiusmodi accidet propositionibus quod imprefinitis quę in cōtingente materia capiuntur. quippe simul ueridicas esse illas diximus: hæ simul uerum attestari nō possunt: ne idem simul eidem & insit, & non insit: ut tum lauari postridie Socrati, tum non lauari, eas autem simul falso quoq; proferri non posse, adiiciet in sequentibus. His itaq; abolitis, cum probatum ea re sit uerū ab ipsis ac falsum diuidi, definite etiam hoc inq; fieri demonstrabimus, si duos aliquos ceu uaticinandi scientiā sibi uendicantes sumpserimus qui de quopiā singulari uelut egrotō diuinare contendant: atq; alter conualiturū illū, alter non conualiturū prædicat. compertum est enim ueracem ex iis necessario alterum esse, alterum mendacem. Ergo si uerum is præfatur qui cōualiturum ipsum dicit, fore necesse est ut conualescat. quippe sumptū antea est sequi omnino rerū exitum ex sermonum ueritate. Quod si uerus is est qui negationem protulit, liquet fieri neutiquā posse ut ille sanitatem recipiat. Quapropter aut eueniet res necessario, aut exitum impossibilem obtinebit. sublatum igitur est contingens.

IX Si enim uerū sit aut albū esse dicere aut album non esse, necesse est album esse uel non esse. etsi sit album uel non album, uerum fuit affirmare aut negare. atq; nisi sit, mentiatur: et si mentitur, nō est. Quapropter necesse est affirmationem semper uel negationem ueram esse uel falsam. Nihil ergo neq; est, neq; fit neq; a fortuna, neq; ab eo quod æq; esse ac nō esse possit: neq; erit, aut non erit: sed cuncta ex necessitate: nec utrūlibet, aut enī q; affirmauit, aut qui negauit uerus erit. nā fieret similiter, aut non fieret. quippe ipsum/utrūlibet/nihilō magis ita uel nō ita sese habet, aut habebit.

K Aristoteles cū supradictam confirmare sumptiunculam uelit, nempe ex orationum ueritate, subsistentiam rerum, ex falsitate autem subsistentia priuationem sequi, hoc ita se habere demonstrat exemplis. siquidem orationes exēplis, q̄ illæ quę absq; iis pronunciantur, clariores fieri consueuere. Assumpta igitur est/enim/causidica illic coniunctio, **SI ENIM VERVM SIT,** ut intelligi positum eorum daretur quæ in præsens dicuntur: hoc est probationem ab his supradicti Theorematis contineri. Dicit aut, si uerum sit de quapiam re ut hac ueste, albam esse dicere, necessario albā esse illam: & si albam non esse, necessario nō eē albam. Deinde quiddam per hæc supradictis adiicit: uultq; ad seipsam cōuerti sumptiunculam, non solum necesse inq; esse ex ueris orationibus rerum sequi subsistentiam: sed ex subsistentia quoq; orationum ueritatem. ideo **ET SI SIT ALBVM** inquit, **VEL NON ALBVM, VERVM FUIT AFFIRMARE AUT NEGARE** simul nos per hoc docens quod nō uerum est dixit, sed uerum fuit affirmare, id quod perspicue deinceps addet, non solum per id tempus quo res eueniunt atq; existunt, uerum de ipsis ita se habere, ut habēt, sed ante exitum quoq; ueram de iis prædictionē esse dicere. Assumitq; hoc necessario: quasi sibi ad sublationem contingentis futurum usui sit: uimq; omnē, uti intelligemus, argumentationis cōtineat. Hoc igitur uelut ex ratiocinatione colligēs iure infert, **QUAPROPTER NECESSE EST AFFIRMATIONEM**

FIRMATIONEM SEMPER VEL NEGATIONEM VERAM ESSE VEL FALSAM: subaudiendo nimirum/definite/aduerbio.idq; merito.Nam si necesse est esse album uel non esse,nec prae-ter haec est, sed si sit, uera definite de co praenunciata affirmatio est: sin minus sit, negatio, ratioe igitur optima uelut conclusionem intulit hoc supradictis consequentem. Quapropter necesse est affirmacionem semper uel negacionem ueram esse uel falsam. Postqua autem orationum ueritatem rerumq; subsistentiam inter se comeantes ostendit, prius quam conclusionem quam diximus inferat, medium hoc interponit, falsitatem quoq; orationum rerumq; existentiae priuationem per uices reflecti, cu inqt, AT QVE NISI SIT, MENTITVR: ET SI MENTITVR, NON EST. Haec cum ita sint, ipseq; ex praedictis sumpserit necesse alteram esse sibi mutuo contradic-tium in futuro tempore singularium ac contingentium propositionum uerum definite exprome-re, alteram mentiri: quasi propter anticipata abolitio sequatur ex sese contingentis, NIHIL ERGO NEQVE EST, ait, NEQVE FIT NEQVE A FORTVNA, NEQVE AB EO QVOD AEQVE ESSE AC NON ESSE POSSIT. per conjunctionem/ergo/nimirum premissarum neces-sitate fieri significans ut contingens deperat. quo tripartito, unum/magna ex parte/appellatur: ut hominem nasci quinis digitis; aut in senectute canescere. rara enim sunt quae non sese hoc pacto ha-beant. alterum/rarius; ut fodiendo thesaurum offendere. tertium/ex equo; ut lauari ac non lauari: uel ambulare & non ambulare. Ac sane circa id contingens quod magna ex parte nuncupa-tur duae quaedam habentur causae, Natura atq; Ars. quippe & naturam in rebus quas efficit recte opera de-fungi magna ex parte cernimus. rara enim sunt monstra. & artes ob subiectae fluxibilitatem mate-riae quandoq; a scopo qd aberrare: profiteri tamen probe sese plerumq; obire qm moliuntur. haud. n. iis, nisi hoc pollicerentur, quisquam ueretur. Quobrem asseuerat quoq; Orator se magna ex parte persuasurum esse. & Medicus fore plerumq; ut aegrotum sanitati restituat. atq; alius quilibet Arti-fex suum finem ut plurimum assecutum iri. Circa rarius contingens haec duo uersantur, Fortuna & Casus. eoq; inter se differunt, qd a fortuna profectu iuxta alidue niti & pedere, ac pter opinionem ra-toq; supereuenire iis fertur quae per praeelectionem fiunt; hoc autem perinde est ac si hominum operibus dixeris. uocatur enim in solis hominibus praeelectio: quos consulere, atq; hoc pra illo eli-gere natura uoluit: cum neq; consilio nobis praestantiores egeant, neq; consulere brutae animates possint. Quod ergo a fortuna prodiit, cum iis, uti diximus, quae per praeelectionem geruntur: qd autem casu prouenit, cum iis quae secundum naturam fiunt subsistit. Si enim nostrum quispiam ut amicum conueniat progressus cuidam librum uendenti occurrerit quem non dudum exoptaue-rat, atq; illum coemerit, fortuna incidisse in illum dicitur, eundemq; emisse: propterea quoniam li-brum emere sim ul cum quadam exitit praeelectione quae nos ad progressum comouit: superue-nitq; extrinsecus, a nulla definite proxima causa effectum. quippe & balneas petens librum emere, uel deos precaturus, aut spectaculum quodpiam uisurus potuisset. Sin ex terre concussionem didu-cta eius parte aquae fons qui prius non fuisset eruperit, aut qui fuisset deperierit, non fortuna, sed casu ortus fons esse dicitur, aut interiisse. & si de sublimi quopiam delatus loco situ eum accepe-rit lapis ut sessioni uerbi gratia aptus euaserit casu non fortuna sedile esse perhibetur: si quidem ac-cidens hoc non cum praeelectione, sed cum illius naturali impetu prouenit quo superne deorsum proruit. Circa uero aequaliter contingens sola praeelectio uersatur: ut progredi uel non progredi: & disputare uel non disputare. atq; sola species haec contingentis utrumlibet uocatur, ex eo quod ni-hil in hoc plus aut minus existentia eiusdem priuatione habeatur: sed pars utrauis contradictionis euenire similiter possit. Itaq; contingente, id quod diximus, tollendo, NIHIL ERGO NEQVE EST, inqt, NEQVE FIT NEQVE A FORTVNA, NEQVE AB EO QVOD AEQVE ESSE AC NON ESSE POSSIT. hoc est, Nihil ergo neq; nunciam siue ut rarius, siue ut aequaliter co-tingens euenit; neq; unquam in posterum eueniet. Deinde & comunem contingentis omnis aboli-tionem faciens addidit, NEQVE ERIT AVT NON ERIT. quippe omne contingens eo differt a necessario eueniente atq; impossibili, qd necessarium fore duntaxat dicimus: & impossibile solu non fore: contingens autem, uel fore, uel non fore. Nihil ergo neq; est ait, neq; fit contingentium modo. SED CUNCTA EX NECESSITATE: NEC VTRVMLIBET. postea uelut causam cam no-bis ad memoriam reuocans qua contingere haec uisa sunt, subdit, AVT ENIM QVI AFFIR-MAUIT AVT QVI NEGAVIT VERVS ERIT. Quod si horum alter uerum finite expli-cabit: propositionem autem contradictionis alteram, si uerum distincte enunciet, contingentis exi-trium sequebatur, liquet contingens tum aliud, tum quod eius uelut centrum est/utrumlibet/ quod Aristoteles pro omni contingente accepit, ex rerum natura abolitum iri. Quod si quam obtineret

A

B

Contingens triplimodo capi
1. ut in plurimum. ex equo.
et in paucis.

Natura et Ars. ut sunt in
ea que ut plurimum

C fortuna et Cassus circa
raro ueniunt.

Que a fortuna. effectus

D

Que a casu.

Praelectio circa aequaliter
contingens uersari.

E

ad illud qui or

Perihet. Ammo.

I

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

F subsistentiā, FIERET SIMILITER AVT NON FIERET. Hoc enim utrūlibet uel eē uel fieri arbitramur QVOD NIHILO MAGIS ITA VEL NON ITA SESE HABET AVT HABEBIT. ac sane uerbum/habet/de eo uidelicet quod factū est, iāq; in essentia existit/habebit/autem de eo quod faciendum obueniet dicimus.

X Item si album nūc est, uerum prius fuit album fore affirmare, quā obrem uerum fuit semper ex iis quodlibet quæ facta sunt esse aut fore dicere. sin autē esse dicere aut fore semper uerum fuit, non potest hoc non esse neq; non fore, at quod non fieri nequit, impossibile est non fieri. quod non fieri est impossibile, necesse est fieri, ergo quæ erūt uniuersa fieri est necesse, itaq; nullū erit utrūlibet, nihilq; fortuito. nam si quidq; a fortuna, non utiq; id ex necessitate fuerit.

G Quæ supra minus perspicue dicta sunt ut ab acceptis in futurum tempus de quibus agitur, p positionibus uerum distincte diuidi ac falsum probaret, cui ex sese consequens erat nullum continētū inter ea quæ sunt locum relinquī, uult per hęc nobis apertius tradere; ac maiore studio rationem deducit. iccirco uelut ab alio principio argumentationē moliens, ITEM SI ALBUM, inquit, NUNC EST: ut si infans editus modo sit, uerum fuit pridie dicere, album postridie ortum iri in fantē. neq; id pridie magis q̄ prius quātolibet tēpore. (nam quæ fors hæc fuerit?) quod autem semper prædicentes fore uere loquimur, hoc non fore nequaquā potest: quæ admodum nec quod esse dicentes uere affirmamus, hoc potest nō esse. fieri ergo nō potuit quin albus infans nasceretur. quoniam uera de ipso quoq; in infinito anteq; cepto tēpore facta est diuination. QVOD ENIM, inquit, NON FIERI NEQVIT, IMPOSSIBILE EST NON FIERI. QVOD NON FIERI EST IMPOSSIBILE, NECESSE EST FIERI. eoq; promouet rationem, ut, qd̄ ipse statuerat, oīa pbet necessitate contineri. idq; ex propositionibus quæ magis perspicue sunt, magisq; conceduntur: ac tantūdem illis ualent in quas transmutantur. Nam & hæc/nequit non fieri/& illa/impossibile est nō fieri/eodē ptinent. & hæc/impossibile est non fieri/cum illa, necesse est fieri/eodē refertur: quæ admodum & hæc/impossibile est fieri/atq; illa/necesse est non fieri/in idē conueniunt. magis tamen ab hac/impossibile est non fieri/utpote euidētiorē, q̄ ab illa, necesse est fieri/cōmouemur. Quapropter Medicus quoq; cum necesse exēpli causa ægroto eē, si sanari uelit, uenam secari dixerit, quasi rationem quæ id confirmet, magisq; permouere ad credendum debeat, subiungit, eum nāq; impossibile est uena non secta consanescere. Quocirca merito, inquit, dicebamus QVÆ ERVNT VNIVERSA FIERI EST NECESSE: NIHILOQUE NEQUE FORTUITO, neq; alio cōtingentis modo. Ceterum aduersus hanc argumentationem dicendum est, quod exitum nunc obtinuit ac iam factū est, uerum nō fuisse ante exitū omnino album fore dicere. haud enim quoniam id in ipsum esse à tēpore est deprōptū, iccirco ex necessaria ipm̄ p̄molitione factum esse putandum est. Quapp ex iis qui de illo præfagiunt non uerus is erit qui necessario fore album dicit: sed qui totum hoc, ipsum contingenter euenturum prænunciat. Hoc si sit, constat fieri quoq; ut non eueniret potuisse. non enim ipsum contingenter esse euenturum uerum aliter fuisset. Ne ergo qui hæc arguantur ab eo quod iam euasit id quod adhuc expectatur iudicent: sed ipsum nondum euasum seruantes, quæ rant an nec necessario sit euasurum. haud enim demonstrare id poterunt: ut post ipse nos aperte Aristoteles docebit.

H **I** **K** At uero nec neutrum dicere esse uerum licet: ut neq; fore neq; non fore. Nam primum si falsa affirmatio sit, non uera erit negatio: et si falsa sit hæc, affirmationem accidit ueram non esse. Ad hæc quoq; si uerum sit album esse simul dicere ac magnū, ambo sit oportet. quod si cras fore, cras erit. sin uero neq; erit cras, neq; non erit, utiq; non ipsum erit utrūlibet: ut prælium nauale: nam neq; cōmitti nauale prælium, neq; non cōmitti oportet.

Quoniam supra ad contingentis abolitionem sumpsit, à propositionibus de quibus tractat uerum definite ac falsum dirimi, sumpsit autem hoc propterea q̄ simul ueræ esse inter se nequeant, id quod uerbis illis dicebatur, haud enim ambo simul erunt in talibus, ac suspicari quis poterat, necesse nequaquam esse simul ueras esse eas, aut uerū falsumq; discernere, quippe & simul posse mētiri, ob id nunc ostendere nec simul has mentiri propositiones posse instituit: quod non solum nec quidquā ita dicere uolentem ad contingens introducendum iuuat: sed & alioquin fieri neutiquā potest. Nam uel eadem hypothēsi ostendetur rem eādē & euenire necessario: & exitum obtinere impossibile.

re impossibilē. Itaq; ne hoc quidem dici posse ait, singulares contingentesq; propositiones simul inter se in futuro tempore esse mendaces: id quod uerbis illis indicauit, **AT VERO NEC NEVTRVM DICERE ESSE VERVM LICET.** quoniam primum, inquit, contradictionis dignitatem tollemus: à qua omnes, utpote euidentissima, demonstrationes depromimus. Ad hæc aut ufu ueniet rem simul eandem neq; ideo fore, quoniam fore illam dicens affirmatio mēitur: & rursus fore: quoniam fallit negatio quæ nō fore ipsam pollicetur. quāobrem erit ipsa ex necessitate, atq; ex necessitate non erit: quo quid monstruosius? Vt autem hoc colligat, sumptiuiculam eam iterum nobis ad memoriam reuocat quæ ex orationum inquit ueritate rerum sequi euentum, idq; non in præfenti tempore dūtaxat, sed etiam futuro, Siquis enim uere prædicat album cras infantem magnumq; nasciturum, cras nasci oportet infantem ambobus iis quæ diximus præditum. Itaq; suppresso horum consequente, q; res quoq; non sint, id ex falsitate sequi orationum, quasi id prius iā simul cum hoc præcepto tradiderit, quod omisso consequens est colligit: atq; inquit, **SIN VERO NEQVE ERIT CRAS, NEQVE NON ERIT, VTIQVE NON IPSVM ERIT VTRVM LIBET.** i. sin autem falsæ simul id genus erunt propositiones, uel hoc pacto contingens abolebitur, abolebitur uero propterea quoniam simul euenit res necessario, exitūq; obtinet impossibilē.

Hæc igitur aliaq; incōmoda id genus accidunt, si affirmationis omnis ac negationis, siue in uniuersalibus uniuersaliter, siue in singularibus dicantur, alteram necesse est oppositarum ueram esse, alteram falsam: nullūq; in ijs quæ fiunt esse vtrūlibet: sed esse fieriq; ex necessitate omnia. Ergo nec consulere opus esset, nec quidquam moliri: ut si hoc fecerimus, futurum illud est: hoc nisi fecerimus, illud non erit. Nihil enim prohibet quin ex decem ante annorum millibus hic fore hoc affirmauerit, ille non fore: ut utrum ex ijs uerum dictu tunc fuerit, id ex necessitate sit futurum. Atqui nihil hoc refert siue dixerint nōnulli cōtradictionem, siue non dixerint. nam res ita sese habere cōpertum est: quāuis non hic quidq; affirmauerit, ille negauerit. Neq; enim propterea quod affirmatum uel negatum sit, erit aut non erit. nec magis decem ante annorum millibus q; quatuorlibet tempore. Quapropter si ita se uniuerso habuit tempore ut uere alterum diceretur, hoc fieri necesse fuit, ac quæ fiunt singularia, ita sese ut necessario fierent perpetuo habuere. Nam ex si quis fore uere affirmauit, non potest non fieri: ex semper uerum fuit dictu id quod factum est fore.

Inspicere ab initio propositum erat an omnis contradictionis quæ in futuro capitur tempore uerum explicite ac falsum propositiones diuidant. Pluribus uero ostensum est huic consequens esse explodi contingentis naturam: cum eueniant alia necessario: quædam impossibilem exitum obtineant: nihilq; in nostra repositum esse uoluntate: quæ posthac absurda esse demonstrari oportet, atq; euidentiæ repugnare. Itaq; rationem omnem complectens hoc loco Aristoteles, tum propositi ab initio problematis meminit, tum quædam adiicit quæ ex eo sequi demonstrauit: eaq; uocat in cōmoda: quāuis incōmoda esse necdum ostenderit: nimirum cōmunibus animorum utens notio nibus: ac uelut absurdam esse probaturus illico eam rationem quæ contingens tollere conat. Hæc porro à duplici loco redarguit: atq; impossibilia ea nunc ostendit quæ ex ipsa consequuntur: paulo post uero & ea criminatur quæ falso ipsamet sumpsit. Quippe & ipsam per se rem quali prædita natura sit demonstrare oportuit: atq; in natura rerum esse contingens dicere. eos nāq; impossibilia comitantur plura qui summouere illud nituntur: constareq; ipsum euidentiā demonstrat. & præterea supradictam rationem inualidam ostendere quæ addicere omnia necessitati, contingēsq; ex rerum natura tentat exigere. Per hæc igitur ea demum tradens impossibilia quæ contingēs pimentibus consequentia sunt, si quis omnem, inquit, contradictionem similiter se omni tempore habere ad uerum falsumq; diuidendum censeat, neq; à diametricis tantum angularibus, quas uniuersales uniuersaliter solet nominare, ueram semper alteram definite propositionum, alterā falsam in omni materia, sed à singularibus quoq; haberi, ex quo de medio tolli contingens sequebatur, inanem naturæ, quæ consilii nos compotes fecit, laborem accusabit. Constat enim si nihil arbitrarium sit, fore ut frustra de iis inire consilia aggrediamur quæ in nostra uoluntate posita sunt: ac simile quid faciamus iis qui quo modo oriatur Sol, aut non oriatur consultant. At uero nos frustra consilio pollentes à natura factos esse dicere, prorsus ratione uacat. nam & hoc ipsum per se geometricis inquit necessitatibus demonstratum est, nihil frustra à natura fieri. atq; euidentiā omni certius demonstratione confitetur. Quin & ii ipsi qui omnia necessitate cogunt, & contingens exturbant,

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

- F** ipsam rursus omnino naturam esse fatebuntur, quæ ut ipsi aiunt, definite omnia atq; ex necessitate, nihil temere faciat. Quæobrem quo pacto ridiculum nõ sit & nihil dicere in nostra facultate re-
linqui à natura, & nos ab eadem consultoria ui præditos fieri; quasi pro nostro arbitratu aliqd agere uel non agere nobis liceat? Siquis enim cogitatione quis illam perinde uti atq; instrumento ad actionum exitum dicat, uerum nos oportuit respondebimus à nobis ipsis ad eas actiones esse incitatos ad quas impulit natura; quemadmodum usu uenire iis cernimus quæ certo ad suos fines tendunt itinere naturæ motu agitata. Quo fit ut nos quoq; cum aliqua in arte quidquam agentes naturam imitamur, non contemur consulendo, si perfectam promptaq; artis notitiam teneamus: id quod naturam imitatio suppetere est necesse. Ergo si necessitati deberetur omnia, **NEC CONSULERE OPVS INQUIT ESSET, NEC QVICQVAM MOLIRI.** hoc est actionum principia ag-
G gredi: ut si cogitemus ex Ægypto Athenas nauigare, in portum descendere nequaquam oporteret: nec nauem quærere; nec sarcinulas importare. nam uel si nihil ex iis curauerimus, necesse nos foret Athenis esse. Deinde modum etiam nobis eum describens quo agitare consilia solemus, **VT SI HOC INQUIT FECERIMVS, FUTVRVM ILLVD EST: HOC NISI FECERIMVS, ILLVD NON ERIT.** Si enim propositum uerbigratia sit eo loci proficisci quo nauigio peruenire ac iumento possis, consulimus uter eligendus magis sit eo perueniendi modus: ac quæ utrûq; sequuntur cõmoda uel incõmoda alterum alteri conferendo uicissimq; compensando estimamus; illum enim qui plus cõmodi afferre, uel minus uidetur incõmodi, magis eligimus. Sic uero & Poeta intellexisse Achillem inquit si in Troia maneret bellum ac gereremorturum se breui: atq; insignem gloriam adepturum. sin à bello discederet, ocioq; frui in patria mallet, uicturum quidẽ diu, sed in gloriam futurum: atq; gloriam senectuti prætulisse. Deinde nos rursus eius cõmonens argumenti quo amoueri contingens uidebatur, duorum quorũdam inquam contradictionem prædicentiũ, explicite uerum alterum pnũciare: ac propterea quod locutus ille est euenire, quod incõsulto cf-
H fari quis potuisset, argumentum refutare se posse existimans, his uerbis, sed nihil gestum huiusmodi est: neq; de re tãquam euentura quisquam prædixit, ut etiam ubi uero illi esse cõcesserimus, necessario rem euenisse affirmemus, hoc positum carpit; atq; non recte dici ostendit. haud enim euenire propterea rem arbitrabilur q; ii uere præmoneant qui ante eius exitum euenire illam prædixerunt; sed contra propter rei naturam uera est quæ de illa prædicatur oratio. Nam, ut in Prædicamentis quoq; explicatum est, tãtũ hæc inter se reciprocant, rei natura & uera de ipsa oratio, nõ tamen oratio res ut fit facit; sed ut uerax oratio sit in causa est rei essentia. Quapropter si nihil minus habet exitus rei tãtũ actu prædicta non sit oratio quæ euenturam illam esse pollicetur, uerq; prædictiones erunt omnes de iis quæ contingenter fiunt si ante euentũ uel actu uel potestate euenientur. hoc autem si ita se habeat, euenit earum quælibet necessario, nec potuit illa nõ euenisse.

XIII Quod si hæc esse non possunt, (cernimus enim tum a consulendo, tum a quopiam agendo principium esse futurorum: esseq; in ijs omnino quæ non semp agunt ipsum/ possibile esse: / similiter ac/ non esse/ in quibus ambo et/ esse/ et/ non eẽ/ contingunt: quæobrem/ fieri/ et atq; / nõ fieri/. Atq; ita multa se habere nobis conspicuum est: ut uestis hæc uerbi causa dissecari potest, nec dissecabitur: sed ante deteretur: potest et non dissecari similiter. haud enim illi suppetiisset antea deteri, nisi non dissecari potuisset. quare et in ceteris rebus faciendis quæcũq; per huiusmodi potestatem dicuntur) cõstat igitur neq; esse, neq; fieri ex necessitate omnia: sed alia esse utrũlibet. nibiloq; magis affirmationem uel negationem ueram aut falsam fuisse. Alia magis magnaq; ex parte alterum: quam fieri et alterum potest, alterum minime.

Cum superius impossibilia ea nobis tradiderit Aristoteles quæ cõtingens adimentes comitant, frustra nimirum deliberare: frustra demum aggredi res agendas: ac quæcũq; iis cõsequentia sunt: ut frustra acceptũ quibusdã referre q; nobis opitulentur: aut palios uelut nobis refragantes accusare. frustra nõnullos ut bonos laudare; uel ut malos uituperare, inania quoq; esse nomina illa uulgo celebrata, uirtutem ac uitium. (ubi enim locus dari iis potest, si nihil nostrę uoluntatis est: sed nos, ut aiunt illi, ad quædam hæc agenda ex necessitate ducimur: quæ & à ratione uidelicet plane abhorret: & uniuersam hominum uitam funditus euertunt?) per hæc recta quoq; ex ipsa rerum euidetia instituit & in rebus contingens esse, & in quibus sit ostendere: nõpe non in sempiternis, sed in solis iis quæ ipsum esse in ortu atq; interitu obtinent. Quod igitur magnam ad res administrandas uim habeat

beat consultatio, multaq; ex iis quæ sunt nostre uoluntati debeant, quæ gesta nequaquam fuissent, nisi **A**
 consilium nos de iis cepissemus, uiasq; inuissemus illarum euctus, ostendit à uestis exemplo: quæ
 prout nobis libet, uel scindere possumus, uel integrâ atq; inconscissam seruare: donec uel ut edo ac
 gestando deteratur: uel etiam in usum non adhibita reponatur: ac spacio temporis putrescat. constat
 autem fore ut & in aliis sæpe innumeris eadem rationes conueniant. quocirca perspectum est eorū
 omnium potestatem quæ ita fuit, nobis à natura datam. quibus significâdis Aristoteles, TVM A
 CONSVLENDO, TVM A QVOPIAM AGENDO PRINCIPIVM ESSE FVTVRORVM di-
 xit: cōmunius nunc nomine usus futuri de eo quod nōdum euenit, potest autem, nisi quid ueter,
 euenire, per id autem q; agendo quopiâ dixit, id declarans quod est operationis principia aggredit:
 quod prius moliri/appellabat. Cæterum quibus in rebus essentiâ contingens obtineat, breuiter do-
 cuit, cum ait, IN IIS ESSE QVÆ NON SEMPER AGVNT. quod perinde est ac si in iis quæ **B**
 sunt quandoq; alias uero non sunt dixeris. hæc enim cum iter ea quæ semper sunt atq; illa quæ sem-
 per non sunt, mediâ habeantur, quatenus agunt, prorsus ab iis different quæ semper non sunt, ut
 uero non semper agentia, dissidebunt ab iis quæ semper sunt, semperq; agunt. Quæ autem sint nō
 semper agentia, breuiter rursus docuit: atq; inquit IN QVIBVS AMBO ET ESSE ET NON
 ESSE CONTINGVNT. hoc est in iis q; in generatione atq; interitu sunt. Nam neq; ex iis quod-
 piam quæ semper non sunt agere unquā potest. (quomodo enim id queat cui ne esse quidē natura
 concessit?) neq; ex iis quæ semp sunt potest aliquod quādoq; non agere: quippe si semper sit, patet
 perfectum semper esse: suamq; ipsius essentiâ habere secundum naturam. neq; enim sempiternū
 esse alioquin posset. quod si semper eiusmodi sit, omnino substantialē actum quēdā obtinebit quo
 ipsum semper agere est necesse: ne si uel quouis tempore actus expers maneat, irritam atq; inanem
 suam ipsius naturam ostēdat: atq; ipsum frustra iis quæ sunt annumeret. Quapropter entia illa quæ
 partim sunt, partim non sunt, expresse, ab eo quod semper nō agant. Competit hoc igitur contin-
 gentibus omnibus, posse & esse, & non esse. quocirca & ante illorū exitū iis posse & fieri & non fieri **C**
 competet. Sed ex ipsis alia similiter ad hoc se habēt, ut & sint & non sint: quare ad id quoq; ut fiant
 atq; non fiât: ea nimirum quæ in nostra p̄fectione posita sunt, atq; utrūlibet uocantur. Alia uel eo
 magis declinant ut sint ac fiant: uocanturq; magna ex parte contingentia: uel ut nō sint, neq; fiant:
 ac rarius contingentia nuncupantur. quæ utraq; cum significare cōmuniter uoluisset ALIA MA-
 GIS MAGNAQVE EX PARTE ALTERVM, dixit, QVAMQVAM FIERI ET ALTE-
 RVN POTEST, ALTERM MINIME. Habet enim quod sic uocatur magna ex parte contin-
 gens euentum ipsum hoc quod/magna ex parte/nomino: cum tamē & non euenire, quāuis rarius
 q̄ euenire possit. Rarius autem contingens, quod non euenire plerūq;, euenire tamē etiam potest:
 quāq; rarius q̄ non euenire. Nobis igit/magna ex parte alterū ipsius esse uidelicet ac non eē illud p/
 mittens, atq; huic oppositum & rarius, quod ipsum quoq; alterum appellauit, ad id q; est non eē **D**
 ac esse ut lubet accommodare, dictiunculis iisdem complexus est ea quæ plurimum inter se distāt si-
 gnificata contingentis, quod magna inquam ex parte, ac rarius euenit. Constat autem perinde atq;
 res enunciationes quoq; de ipsis sese habere ad ueritatem aut falsitatem indicandam.

Neesse est igitur id quod est esse quando est: & quod non est, quando non est, non esse. non tamē **XIII**
 nec quidqd est necesse est esse: nec quod non est necesse est non esse. haud enim est idem id quod est uni-
 uersum, quoniam est, ex necessitate esse: & simpliciter esse necessario. similiter & in eo quod nō est.
 Eadem & in contradictione ratio habetur: esse quidem necesse est omne uel non esse: & fore uel non
 fore: non tamē diuisione facta dicere alterū est necesse, id uero inquam, ut necesse est fore cras na-
 uale prælium, uel non fore, non tamen necesse est committi cras, neq; non committi nauale præ-
 lium. committi uero aut non committi necesse est. Quapropter quoniam perinde atq; res, uel **E**
 res sunt orationes, patet quo pacto se habent quæ ad utrūuis declinant, admittuntq; contraria,
 necesse quoq; esse similiter sese habere contradictionē: quod in iis quæ non semper sunt, aut non sem-
 per non sunt usu uenit. Quippe horum necesse est partem alteram ueram esse contradictionis aut
 falsam, non hanc tamē, aut illam: sed utra euenerit, ac magis sane ueram esse alteram: non iam tamē,
 ueram aut falsam. Itaq; exploratū est necesse non esse affirmationis omnis ac negationis oppositarū
 alteram ueram, alteram falsam esse. Non enim ut in iis quæ sunt se res habet, sic in iis etiam quæ nō
 sunt, esse autem possunt uel non esse: uerum eo quo dictum est modo.

SECTIO SECUNDA DE PROPOSITIONIBVS

F Propositum hoc loco est, ipsam, id quod restat, infirmam ostendere rationem quæ eliminare cōtingens uidetur: nihilq; necessarij colligētem. Hæc autem inde promouebatur q̄ ex illis quæ iam euenerē, ea quæ nōdum adsunt iudicanda esse censebat. Cum enim sumpserit, si album quidpiam nunc sit, necesse uerum esse illum qui de eo ipsum hoc. i. esse album dicit: neq; nunc modo, sed etiā in antegressio omni tempore uerum fuisse album fore prædicere: ceu nihil hoc illo differat: quodq; exacto tempore uniuerso uerum fuit album fore affirmare, fieri necesse esse, quæ fiunt omnia fieri ex necessitate colligi par esse arbitrabatur. Aduersus hanc igitur rationem artificiose admodum p̄ hæc insurgens Aristoteles, prius quā enunciationes eas declarat quæ in futurum tempus fiūt quo/ modo ex necessitate id habeant quod uerum explicent: ac quo pacto non habeant de iis quæ in p̄/ senti fiunt tempore prius differit: atq; à rerum natura discrimine eorum sumendo, quoniam uerā oportet orationem rei de qua pronunciat̄ ex necessitate consonam esse, duplex necessarium esse

G inquit: alterum simpliciter ac proprie dictum: quod semper inest subiecto: quasi nec sine ipso con stare subiectum possit: ipso nimirum/semper/uel secundum infinitum tempus capiēdo: ut in eter/ nis: ceu cum ex necessitate Solem dicimus moueri: aut angulos esse trianguli duobus rectis æqua les. uel quoad subiectum extiterit: sicut cum calidum esse ignem hunc asserimus: aut Socratem esse animal. Alterum non huiusmodi: sed cum hac præfinitione adhibita, usq; dum prædi/ catum ab eo qui ita se habere illud dicit uere fuerit proditum: absolute autem non item: seu sempiternum subiectum, seu corruptibile sit. Nāq; à nube seu luna ex necessitate Solem obscurari quoad usq; obscuratur uerū est: non simpliciter. & te sedere ex necessitate uel ambulare usq; adeo uerum est donec aliquod tibi ex his adest unum: haud uero etiam simpliciter, seu proprie, ac sem/ piterne. nam neq; semper ambulamus, aut sedemus: neq; quoad ipsius esse sumus participes. Eadē & in eo ratio habetur quod ex necessitate non est. duplex enim hoc quoq;: alterū absolute: ut non esse diametrum cōmensurabilem lateri: uel Solem minime motu cessare: aut ignem hūc frigidum non esse. Alterum quousq; non sit prædicatum, ut ex necessitate non ambulare, cum non ambulat, nam uerum hoc absolute non est: sed usquequo non ambulat. qm̄ fieri nequit ut qui nō ambulat, cum non ambulat, etiam simul ambulet. Habesq; in his propositionū penes materias traditam dif/ ferentiam. Nam quod simpliciter est, necessarium significat: quod simpliciter non est, impossibile: quod uero eatenus est quoad subiecto prædicatum incūbit, atq; non est quoad non inest, contin/ gens designat. His distinctis Aristoteles non secus atq; in iis quæ de rebus prodita sunt, à ueritate inquit orationum haberi necessarium. Quippe ex iis alias ex necessitate esse ueridicas p̄ id quod absolute necessarium uocant, in qualibuscūq; enunciētur rebus, siue æternis, siue corruptibilibus: siue existentibus, siue non existentibus: uelut eas quæ integra contradictione proferūtur: quale est uel ambulare Socratem: uel non ambulare. hoc enim totum uerum sit necesse est, non si sit modo, uerum nisi etiam sit Socrates: & uel calidum esse ignem, uel non calidum. quāq; in talibus propter rerum naturam accidat partem alteram explicite uerā esse cōtradictionis, nec contradictionem dū/ taxat integram. Aliæ igitur inquit orationes per absolute necessarium id ita habent q̄ ex necessitate uerum profitentur. aliæ modo altero: quousq; adsit uel non adsit prædicatū subiecto: ut ex neces/ sitate ambulare, uel ex necessitate non ambulare Socratem. ita nāq; necesse est uerum habeat oratio/ nes, id quod affirmat Aristoteles, prout naturam obtinent eæ res quæ ab illis indicantur. quandog/ dem & orationes sunt interpretes rerum: uobisq; ipsarū imitantur naturam: ut Plato nos ante Ari/ stotelem docuit. Sed quid hæc ad rem dixeris: ac quonam pacto per hæc labefactatur ea ratio quæ tollere cōtingens uidetur? Quoniam inquam si id q̄ ex necessitate uera sit per absolute necessariū omnis haberet oratio, merito qui contingens ea occasione de medio tollunt q̄ consentaneas rerum euentui orationes de iis pronunciantes q̄ iam euenerē, ex necessitate ueras esse conspiciūt, eas quoq; sumerent orationes quæ ante euentum res euenturas esse affirmāt uerum ex necessitate obtinere: accideretq; re uera contingens hoc pacto aboleri. At hoc quoniam, uti diximus, integre suppetit cō/ traditioni, eius uero partibus, in quibus alias inest prædicatum subiecto, alias non inest, nequaquā præterea, patet ab iis quod sibi pponūt haud quāq; colligi: id qđ ipse exēpli gr̄a necesse ē ingt, oīno cras uel cōmitti uel nō cōmitti nauale prælium: non tñ si diuisione facta partem etiam alteram dū/ taxat contradictionis dixerimus, certo fore omnino pronuntiabimus: aut omnino nō fore. Necesse igitur esse cōstat ab iis orationibus quæ de contingentibus enunciant (ea autem extremorum sub/ latione indicauit, necessarij inq; atq; impossibilis: quorum alterum q̄ semper est, alterum quod sem/ per non est appellauit) partem alteram definite ueram cōtradictionis haud omnino haberi: quod propositum ab initio nobis fuerat pensitandū: sed aut ambas falsitatis ueritatisq; similiter receptū.

Necessarium simpliciter

Differentiam notā

III

K

”

res: uelut eas quæ de æqualiter contingentibus enunciant: aut alteram prodendæ magis ueritati, al- **A**
 teram falsitati asserendæ magis idoneam: neq; tamen ueram semper ueram: neq; falsam perpetuo
 mendacem. id quod uerbis illis indicauit, NON IAM TAMEN VERAM AVT FALSAM.
 Planum est autem in eo quod magna ex parte uocatur contingens, ueram magis affirmatione esse:
 in eo quod rarius, negationem.

Quoniam autem ea est affirmatio quæ aliquid de quoq; significat, atq; hoc uel nomen est, uel id quod **XV**
 uacat nomine, unum aut id sit ac de uno quod in affirmatione est oportet, nomen uero quodq; ex pers
 est nominis ante proditum est (nam ipsum hoc/non homo/nō nomē uoco, sed infinitū nomen, quippe
 unū quodam pacto et ab infinito noie indicatur, quæadmodū et nō ualet nō Verbū, sed uerbū infini
 tum,) utiq; uel ex nomine et uerbo, uel ex infinito nomine et uerbo affirmatio omnis negatioq; cō-
 stabit, nulla autem sine uerbo affirmatio est: neq; ulla negatio. Nāq; /est/ uel /fuit/ uel /erit/ uel /sit/
 uel alia quæcūq; id genus uerba ex eorū quæ posita sunt numero habentur, ad significant enim tēpus. **B**
 Quocirca prima erit affirmatio atq; negatio hæc /est homo: non est homo/. Deinde /est non homo:
 non est non homo/. Rursus /est omnis homo: non est omnis homo, est omnis non homo: non est omnis
 non homo/. eadem et in exterioribus temporibus ratio est.

Cum subtiliter undecūq; ex subiecto & prædicato consistentium propositionum quarum fini-
 tum subiectum est præceptionem confecerit, addit per hæc quotquot illæ sunt numero, necessario
 totidem alias ex subiecto rursus & prædicato propositiones fieri: uerum nō finito etiam subiecto
 existente: sed infinito. Subiectus igitur si uel finitus uel infinitus capiatur, idemq; prædicatus sit, spēs
 diuersas efficiet tum affirmationum, tum negationum. Prædicatus uero alias finitus acceptus alias
 infinitus subiecto eodem manente, neq; affirmationes neq; negationes faciet diuersas. Constat eni
 si finitus is sit, affirmatiuam necessario propositione esse. si infinitus, negatiuam uel negationi po-
 testate æqualem, in singularibus, negationem omnino quæ affirmationi cōtradicit, in impfinitis,
 negationem rursus omnino: nō tamē cōtradictem prorsus affirmationi: sed eam quoq; interdum
 quæ illi pōt consonare, in pfinitis uero, nec purā, q; ad uocem attinet, negatione: sed purā tātūdem
 negationi ualētem, rursus in particularibus uel cōtradictem: uel cōcordātem: uelut in impfinitis,
 in uniuersalibus, aut cōtradictem, aut contrariam: put antea disseruimus. Quædere iure affirmat
Aristoteles per solā subiecti differētiā pmutari spēs id genus cōtradictionū. Cæterū neq; ne fieri
 quidem ex infinito subiecto ppter ea putet ppositione, q; (ut supra explicatū est) unū subiectum p-
 dicatumq; unū, ab una ppositione hñi oporteat, unū autē non noie, uerū significatione, id q; infini-
 to nō cōpetit nomini (unū enī id tollēs qd à finito declaratur, oibus pter ipm cōgruit) iccirco exhi-
 bet quoq; Philosophus huiusce difficultatis intelligētiā: nosq; memores reddit in una affirmatiōe
 unū eē prædicatum: ac de uno subiecto p̄dicari oportere: ostēditq; p̄pōnibus quoq; id subesse illis
 ex subiecto infinito cōsistūt, cū ait, QVIPP VNUM QVODAM PACTO ET AB INFINI-
TO NOMINE INDICATUR. neq; illud /quodā pacto/ supuacue adiecit: sed ut non naturā unā
 significare quæadmodū finitū ostēderet. Nam illud nisi æquocum sit, uel genere unū significat: uel
 speciet: uel numero: quorū finitū est qdlibet: at infinitū nō ita, uel si ipm singulariter pferamus, di-
 camusq; / nō hō/: sed cōmunicationē dūtaxat eorum inter se oīum q; pter id sunt qd à finito signifi-
 catur: hoc ipso q; ipforū nullū id sit qd est illud, ideo singulariter quoq; /infinitū/ dicit. Porro nomē
 hoc iure nois expers appellauit, ut indicaret priuatiuū ab ipso eius declarari qd à finito significatur
 noie. Quoniā uero huius nūc primū nomine carētis meminit subiecti, iure hoc eē illud monet qd
 prius sub infiniti nois appellatione tradidit: ubi uerbi quoq; infiniti nobis intelligentiā exhibebat.
 Series aut cōspicua est dictionis: quāq; innoīati subiecti p̄ceptione interiecta redditionē multo post
 facere cōpulsus est. habet enī hūc in modū, QUONIAM AVTEM EA EST AFFIRMATIO
QUÆ ALIQVID DE QVOQVAM SIGNIFICAT, ATQVE HOC VEL NOMEN EST,
VEL ID QVOD VACAT NOMINE, VTIQVE VEL EX NOMINE ET VERBO, VEL
EX INFINITO NOMINE ET VERBO AFFIRMATIO OMNIS NEGATIOQVE CONSTA-
BIT. Hoc aut uidelicet de affirmatione dicit simplicissima, ex solo subiecto ac prædicato solo cōsti-
 tuta: de qua ei quoq; in præsentia docere ppositum est. Quo fit ut querēdum minus sit quoniam
 hoc pacto conuenire uel ex tertio app̄dicato cōfectis queat affirmationibus: uel cū modo cōiūctis:
 Sed quō subiectit his deinceps, nullam sine uerbo nō affirmationē solum, sed etiā negationē esse: si

Affirmatio uel Negatio-
 C nō pones prædicatū un-
 uari

per solam subiecti differētiā
 genus cōtradictionis pmuta-
 ri.

D in una affirmatiōe unū
 eē prædicatū ac de uno.
 subiecto prædicari oportet

Nomē infinitū singulari-
 ter significare

E

F ex infinitis uerbis negatiōes fieri accidit? An qđ Alexander inqt respōdendum est, infinitū & id qđ de subiecto uerbum negat negationemq; efficit, esse eadem subiecto quidem: inuicem tñ respectu quodā pacto differre. Itaq; hoc qđ nō ambulat, dico, si per seipm pferatur, infinitū erit uerbum: ceu qđ uelut unū quiddam spectetur: partēq; in se significatiuam, ut ante pditum est, nullā obtineat. At in negatione que/Socrates inquit non ambulat/non exacte loqui diceremur, si, nō ambulat/in-

VX finitum uerbum esse uellemus; uerum magis si finitum per se uerbum de subiecto negatiue pdi- caritac per negatiuā particulam sic ab ipso disiungi, ut non ambulat/hoc loco nō ut unū amplius, sed ut duo capiatur: negatiua nimirum particula discretū à subiecto pdicatum esse ostēdente. For-

G tassis uero & illud dici poterit, cum NULLA AVTEM SINE VERBO AFFIRMATIO EST: NEQVE VLLA inqt NEGATIO, uerbi nomē cōmunius de finito atq; infinito acceptum: cum doceat Aristoteles, id q; superius quoq; pronunciatum est, prorsus uerbo opus esse ut enūciatiua fiat oratio: idq; nunc data opera in ppositionum ex infinito subiecto consistētium contemplatiōe rursus adiecerit: neq; infinita nomina, de quibus nūc pxime agitur, uel ipsa per se prolata faciēdā negationi sufficere arbitretur. quādoquidem imaginem etiā pferunt similis negationibus habēdā facultatis: id quod post apertius tradet. Eo autē confirmando quod ad omnem affirmationē ac negationē aliquo dixit esse opus uerbo, subiūgit, NANQVE/EST/VEL/FVIT/VEL/ERIT/ etc. quasi exploratum sit neq; à finito, neq; ab infinito nomine, neq; uno, neq; pluribus absolutam orationem absq; horum aliquo/est/inquam/uel/fuit/ac similibus fieri. Ceterum animaduertere no- bis debentibus, hęc quibus tum finita, tum infinita indiguere nomina ad affirmationem aut nega- tionem faciendam uerba esse, ut quæ redditam uerbi finitionem admittunt, quod est tempus qđ- dam adsignificare, ab iis ordinem nobis proditæ ppositionum differentiæ tradit: easq; inuicem conferens/ finito subiecto utentes anteire iis inquit quæ infinitum eum obtinent: quasi simplici- res sint illis. quæ autem sub eadem specie pronunciantur, primas uelut simplicissimas esse eas quæ ascititia præfinitione carent præfinitarum comparatione. secundas, ceu compositiores illis, quæ ascit- tis ipsas præfinitionibus superarunt. Ex iis autem quæ præfinitione uacant, non singulares, sed im- præfinitas capit. ex præfinitione præditis non particularem affirmationē, sed uniuersalem: quasi ea- dem uidelicet in reliquis quoq; ppositionibus ratio cōgruat. Vniuersalis uero affirmationis quæ finitum, quæq; infinitum habet subiectum, non proprie negationē eam accepit quæ contradictorie illi perpetuo repugnat: sed ut ante exposuimus, quæ ancipiti uidet natura esse, atq; cōtradictōi cō- trariæq; concinere: magis tamē contradicenti parē uim obtinet. Tales enī sunt tū hęc, nō est oīs ho- mo: tum illa, nō est omnis non homo/ quarū altera idem huic dicit/ non omnis homo est/ altera illi /non omnis est non homo/. Idq; propterea quoniam haud ppositum nunc erat oppositionem con- tradictoriā rursus tradere ppōnum: sed solum significare cōflatas ex finito subiecto ppōnes iis p- cedere q̄ ex infinito gignunt. Forsitā uero & docere nos Philosophus uoluit, posse eiusmodi quoq; ppōnes in negationū ordinē referri. Illud porro attendēdū, exq̄ta hic ab Aristotele apposita esse exēpla earū ppositionū q̄ ex subiecto pdicatoq; cōstituūtur: cū/est hō/inquit, &/est oīs hō/: nō aut ut supra dixit, /est hō albus/ &/est hō formosus/: quæ ex tertio apdicato ppōnes erant. atq; hoc ea- de causa, qđ nōdum illic absolute tradita erat ppōnum earū de quibus agitur cōtemplatio quo fa- ctum est ut liberius exēplis sint usus. nūc uero cū ipsam adamussim ac mēbratim explicuerit, iure conuenientia ppositarū spēi ppōnum accōmodauit exēpla. Patet etiā ex iis q̄ recēsuimus, nō idem finitū aut infinitū nomē esse dicere, atq; p̄finitum uel imp̄finitū appellare. facit enim priora noibus addita uel nō addita negatiua particula: posteriora p̄finitiones cōstituūt. Haftenus Aristoteles pro- positionū ex subiecto prædicatoq; consistentium cōmentationem prouexit. quāobrem nos quoq; de iis quæ sequuntur ab alio exorfi principio dicamus.

K

ENVMERATIO RERVM EARVM QVAE

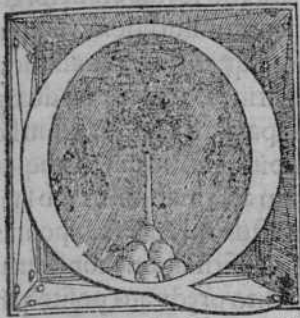
SECUNDA SECTIONE CONTINENTVR.

Subiecti diuisio in singulares, particulares, impræfinitas, uniuersales. Diuidendum & prædicatum non esse in præfinitum & impræfinitum. Impræfinitas non contradicere. Vbi etiam quo pacto fiat cōtradictio habetur. Diuisio simul prædicati in præteritum, instans, futurum. Et materiæ in contingens, necessarium, impossibile. In quo & non esse contingens tribus probat rationibus, & esse duabus asseritur, ac refutationes sublationum dua- rum contingentis. Diuisionis reliquum subiecti in finitum & infinitum.

DE PROPOSITIONIBVS EX TERTIO QVO QVE APPRAEDICATO CONSISTENTIBVS.

A

VANDO autem ipsum est tertium appredicatur, duobus iam modis oppositiones dicuntur. id autem intelligi uolo, ut / est iustus homo / . nã ipsum / est / tertium simul nomẽ vel verbum in affirmatione positum esse aio: Quocirca quatuor hæ ob id ipsum erunt: quarũ duæ ad affirmationem sese ac negationem ut priuationes ipse secundum ordinẽ habebunt: duæ vero nequaquã. Porro id inq̃, nempe ipm / est / vel iusto vel nõ iusto ad hæsurum. quãobrem et negatio. itaq; quatuor erunt. Eniũero id quod dicitur ex infra descriptis hisce intelligimus / est iustus hõ / : huius negatio / non est iustus homo. est non iustus homo / : huius negatio / non est nõ iustus homo / . ipsum nãq; / est / hoc loco atq; ipsum / non est / iusto et nõ iusto adiacebit. Hæc igitur ita sunt ordine posita vt in Resolutorijs explicatum est.

B

APVT Libri tertiam hinc auspicatur: quod de iis esse propositionibus diximus quæ ex tertio appredicato componuntur. Opus uero & in his est, priusquã ea declarem quæ ab Aristotele traduntur, inspiciamus tum quonam pacto in hisce propositionibus negationes faciamus ex affirmationibus: tum qua ratione poterimus, iis ea qua conuenit diligentia comprehensis, numerum oẽm illarum colligere. Subiecto igitur affirmationi insito constructa negatiua particula negationem non effici conspicuũ est. si quidem nec in iis quæ ex subiecto et prædicato constituuntur, hoc modo negatiões fiebant. sed de duabus reliquis præter subiectum dictionibus, prædicato & appredicato questio est: ut de uerbo / iustus / atq; / est / utri eorum uox / non / copulanda sit, ut fiat negatio. Planum itaq; est non prædicato ipsam, sed appredicato iungendã. Nam qui / homo non iustus est / inquit, quẽdam ait non iustum esse hominem. qui uero / iustus non est homo / , iustum homini nõ inesse pronunciat. At orationũ Enunciatiuarũ, ut ante didicimus, quæ inesse quidq; dicit, affirmatio est: q̃ non inesse, negatio. Atq; in his cerne à constructa uerbo / est / negatiua particula ratione optima negationem confici. Quandoquidẽ enim & prædicatus nomen in id genus est propositionibus, ut iustus, nec solus orationem efficere absolutam potest subiecto coniunctus, quodam opus iis fuit ueluti uinculo, quod illos necleret inter sese, atq; integram orationem perficeret: id quod uerbum / est / facit. Erit hoc igitur quod summã in propositione potestate obtinet. quo fit ut à seipso quoq; eiusmodi propositionibus appellationẽ tribuat. eas nãq; ex tertio appredicato consistentes uocamus. itaq; tollere hoc oportet ut tota affirmatio tollatur: fiatq; negatio. Est ergo negatio / hõ iustus non est / : hõ autẽ non iustus est / affirmatio. Verum quoniam negatio quædam est omnis affirmationis, eadem ratione cõperiemus ac uia negationem huiusce fieri eam quæ dicit / homo non iustus non est / . Quapropter duæ fiunt hic imprecisitate contradictiones finito subiecto existente: quãq; sola facta una est in simplicibus. Nam prædicatus cum negatiua illic sumptus particula negationẽ illico faciebat. hic uero species alia est affirmatiõis. Eadem & in cõtradictionibus ceteris omnibus rõ est: ut singularibus, angularibusq; diametricis: quæ in omni tempore ac materia sumuntur, finitoq; prædite subiecto sunt, atq; infinito. Plures igit hæ duplo iis erunt quæ ex subiecto solũ constant ac prædicato. erant autem duæ illæ & septuaginta, ut ostendimus. quocirca quatuor hæ & quadraginta supra cõtum erunt. simul uero omnes se / decim supra ducentas. His præmissis ea deinceps cõsideremus quæ per supra descriptam orationis seriem ab Aristotele produntur: dictaq; obscure hic admodũ sunt, ac per enigmata: ad prioris uero calcem priorum Resolutoriorum uoluminis articulate distincteq; traduntur. unde etiam haurientes interpretes, quæ hic à Philosopho perhibentur intelligẽtia assequi, lucẽq; illis i / ferre ualuerũt. Cum igitur in iis de quibus in præsentia nobis agitur propositionibus duæ fiant imprecisitate contradictiones, alteram simplicem uocat Aristoteles: nempe eam quæ finitum habet prædicatũ: ut quæ hoc ipso simplicior q̃ altera est. alteram infinitam: ppter ea quoniam infinitum est illius prædicatũ. quãq; sodalis eius Theopraftus ex transpositione ipsam nominat, ob eam quã postea causam asserere

C

D

E

Perihet. Ammo.

K

SECTIO TERTIA DE PROPO. EX TERTIO

F mus. Ergo cum simplices exposuerit propositiones, nimirum has: homo iustus est, & homo iustus non est/ quærere operæ precium putat ultra ex reliquis harum affirmatiuam sequatur: hoc autem est simul esse ueram: ut in quibus simplex uera est affirmatio, ea etiam quæ illi consequens dicitur, uera omnino deprehendatur. Sic namq; & animal consequens esse homini propterea dicimus, quoniã ubi homo, ibidẽ quoq; uerũ aial est. itaq; sese habentem nõ eam affirmationem quæ ex infinito, cõstat prædicato, sed eius negationem reperit. quippe in quo uerũ est hoc: homo iustus est/ uerbi gratia Socrate, in hoc illud/ homo non iustus est/ ementitur; uerum autem fatetur illud/ homo non iustus non est/. Socrates igitur ob id ipsum quod iustus est, non iustus esse nequaquã dici, non esse uero non iustus dici poterit: cum ipsum non iustũ ab eo tollatur quod illi asserimus non inesse: duæq; iusti negationes unam eius rursus positionem declarent, ea de causa q; capax iustitig subiectum sit.

G Cum itaq; propositiones in tabella exposuerit, quam nos quoq; infra subiunximus, infinitamq; negationem sub simplici affirmatione statuerit, necessã deinceps infinitam affirmationem sub simplici negatione collocat. ideoq; ex transpositione eas appellauit Theophrastus, quoniã transpositus in tabellæ descriptione est ordo illarum: estq; harum negatio sub simplici affirmatione constituta: sub negatione uero simplici, affirmatio. uel etiam quoniã finito transposito prædicato, positoq; in finito factæ sunt. Cæterum quoniã simplici uerum fatente affirmatione uerã prorsus ex transpositione negationem esse cõpertum est, num etiã ita reciprocatur ratio, ut si uera negatio sit indefinita, uerum omnino simplex affirmatio declaret? An minime: sed uera in quibusdam prodita inficiatio est: falsa simplex affirmatio: ut in iis qui homines prorsus non sunt. Verum itaq; est canem dicere nõ iustum non esse hominem. omnino namq; qui homo non est, constat hunc neq; iustum dici hominẽ posse, neq; non iustum: falsum tñ est iustum hominẽ ipsum esse enunciare. quãobrem negatio ex transpositione amplior simplici affirmatione erit. Arctior ergo affirmatio ex transpositione erit negatione simplici. nã si uera in omnibus simplex affirmatio uel negatio est, similiter quoq; uel affirmatio ex transpositione uel negatio, ueram autem negationẽ ex transpositione in pluribus esse simplici affirmatione confessum est, affirmatio ergo ex transpositione uera in cæteris erit, iisq; paucioribus q; quæ simplici negatione comprehenduntur. Fingamus exẽpli causa mille numero esse quæ sunt omnia: simpliciq; affirmatione ex composito uerum in quadringentis proferente, negatio ex transpositione, cum latius eius ueritas pateat, uerum in sexcentis uerbi gratia fateatur. Patet igitur ex propositionibus cæteris duabus negationem simplicem ueram in sexcẽtis reliquis futuram. affirmatiõem ex transpositione, cum in cæteris quadringẽtis uerũ præter simplicẽ apiat negationẽ,

I minus affirmatione simplici fore uniuersalem. Verum sic quidem uti propterea cogimur quoniã mutuo sibi cõtradiçunt impfinitæ, si alterã illarum in re qualibet uerã eẽ cẽseamus. Rectius autem fortasse, magisq; Aristotelis mẽti consentaneũ fuerit, à rebus cõprobare angustiorẽ negatione simplici affirmationẽ esse eã quæ pfinitione caret, atq; infinita noiatur. Nam siq; est nõ iustus hõ, is iustus hõ non est: non tamẽ si quisquã nõ est hõ iustus, iã homo quoq; nõ iustus est. q; in eo qui prorsus hõ non est, uera est simplex negatio: infinita affirmatio mẽtis. Enim uero prior argumentatio, qua uel Aristoteles ipse ad finẽ primi Resolutoriorũ uti uidet, in cõtradiçtionibus sibi mutuo ppositionibus, id qd ibi supposuit, recte puehetur. in iis uero q; simul quãdoq; asserere uerum possunt, nequaquã pcedet. In summa illud attdendũ, impfinitas in subiecti partibus diuersis dicere qdẽ simul uerũ posse, nõ secus ac particulares à nobis dephendit: ut ante explicuimus. uerum si de uno atq; eodem illas uel actu prædicemus, uel cogitatione, uerum cum eo falsumq; diuidere iure affirmari. Quippe tũ ex iis quæ sunt qdlibet: tum ex iis quæ nõ sunt, uel iustũ uerbi causa eẽ hoĩem necesse est, uel nõ esse. Perpicuũ uero est si ppõnes de qbus loqmur hac intelligẽtia contẽplemur, uerã quoq; à nobis ampliorẽ in ipsis eẽ atq; arctiorẽ dici pditionẽ. quo etiã pacto cum aial perhibemus hoĩe uniuersaliter patere. Nihil enĩ per hoc aliud significamus, q; in qbus pdicare uerũ est hominis nomẽ, in iisdẽ prædicari & aial posse: nõ tñ cõtra. sic igitur habet hæ mutuã cõsequẽtiã. Cæterum quoniã ppõnes quoq; alias in tabellẽ descriptione nõnullas Aristoteles capit, quæ qdem & ipsæ simplices sunt, eoq; ab iis differunt quæ hoc ipsum/ simplices/ nuncupantur, q; non habitum, sed priuationẽ habeat pdicatũ: quales hæ sunt/ hõ iniustus est: hõ iniustus nõ est/. Quippe iustum finis qdam & forma & habitus uel quasi pfectio est. ideo simplex hæc ppositio/ hõ iustus est/ uocatur. Iniustũ autẽ/ infinitudo & formæ priuatio. pinde priuatiua ppositio est ea q; Socrates iniustus est/ dicit. In his enĩ priuationẽ noĩo absentiam simpliciter formę, nõ negatiõẽ significatã, sed uel formę noĩe/ in/ priuatiuã particulã assumẽte, ut in / iſuetus, inimicus, iniustus/ atq; id genus uniuersis: uel alio et noĩe seu cõtrariorũ deterioris, ut in malo: seu neq; cõtrarii, ut in nudo. & uel eã quæ ad

formam

formam redire natura idonea sit, eo nimirum significatu priuationis qui in Physicis cométationibus traditus est, ut imusicum: uel nec apta reuerti, quo modo sese in Prædicamentis cæcitas habere dicebat. similiter namque in significatis omnibus ratio congruet. Quoniam igitur, id quod prædebamus, priuatiuas propositiones inter simplices & eas quæ ex transpositione appellantur, statuit medias, has quoque intueamur quid ad utrumque sitas obtineant consequentia. siquidem hoc inuicem, dilucida nobis Aristotelis dictio deinceps erit alioqui minime. Itaque conperitum est neque harum affirmationem ex affirmatione simplici, sed negationem sequi nam qui iustus homo est, non dicitur quod esse iniustus: non est tamen iniustus perhibetur. Quo fit ut etiam priuatiuarum negatio propositionum in descripta tabella sub simplici affirmatione, affirmatio sub negatione constituta sit. Sed utrum quæadmodum in quibus simplex affirmatio, in iis priuatiua uera negatio est, sic ordine quoque inuerso sese res habet? An nequaquam: siquidem uera in pluribus priuatiua est negatio: in quibus infinita etiam negationem simplici uniuersaliorem affirmatione deprehendimus, hoc est in omnes præter hominem effusam. Hæc autem priuatiua in qua negatio non in iis duntaxat quæ præter hominem sunt simplicem affirmationem superat, sed in iis etiam qui sunt quidem homines, neque uero habitus, neque id genus priuationis participes habent: uelut illis quæ neque iustum habitum obtinent, neque iniustum. Porro ex iis quæ ante prædidimus constat priuatiuam affirmationem minus uniuersalem negationem simplici futuram. Ambæ itaque inficiationes tum priuatiua, tum infinita simplicem affirmationem sequuntur: eandemque ad illam rationem habent. quippe uniuersaliores ambas illa esse ostendimus. Eodem pacto affirmationes quoque ipsarum rationem eadem ad simplicem negationem obtinebunt. nam & has illa minus amplas esse monstrauimus. Deinceps ergo consideremus an quæadmodum simplices sese propositiones habent ad eas quæ ex transpositione appellantur, sic priuatiue etiam ad ipsas rursus ex transpositione propositiones habeantur. hoc est an quo modo simplex affirmatio negatione restrictior est infinitum prædicatum habente, sic priuatiua quoque negatio particularior quam ea sit. & sicut latior est simplex negatio quam infinita affirmatio ipsi subiuncta, ita priuatiua quoque affirmatio. Atqui id e contrario uerum est omne. neque enim minor priuatiua negatio, sed maior est quam infinita, neque affirmatio maior est affirmatione, sed minor. Quod ita se habere, capiendum ab affirmationibus argumentationis principio, quandoquidem & notiores sunt affirmationes, ceu magis finitæ negationibus, facile ostendemus. Constat igitur in paucioribus enunciari quam affirmatione priuatiuam affirmationem enuncitari. Nam si quis iniustus quidem est homo, patet hunc esse non iustum. non tamen si non iustus est quispiam, is quoque iam est iniustus: tum propter habitum medium: tum eius causa quæ nondum alterutrius participem esse natura uoluit: uelut in pueris. Quocirca priuatiua negatio uera in pluribus quam negatio ex transpositione erit. Etenim in prædictis quidem habitibus, medio, ac puerorum, priuatiua uera negatio est: quoniam iniusti homines non sunt: falsa tamen inficiatio est ex transpositione: quia uera eius est affirmatio. sunt enim non iusti homines. Has ob res igitur simplici affirmationi uerba hæc minor ambabus in margine ascribemus, sub ipsa nimirum positis negationibus. eius uero negationi maior ambabus nempe sub ipsa descriptis. Et transpositiue negationi maior simplici affirmatione. quippe amplior quam sola illa est iuncta, affirmationeque eius, ut consequens est minor simplici negatione. Rursus quoque priuatiue negationi maior etiam subsequente: quandoquidem maior ambabus hinc inde descriptis conperta est: affirmationi autem uidelicet minor ipsam quoque comitante. Quare propositiones ex transpositione rationem eam ad simplices quam priuatiue habere exploratum est. haud uero simplices eandem cum priuatiuis ad transpositiuitas obtinere.

minor ambabus	Homo iustus est. Homo iniustus non est.	maior ambabus	
maior etiam subsequente	Homo iniustus non est. Homo iniustus est.	minor ipsam quoque comitante	
maior simplici affirmatione	Homo non iniustus non est. Homo non iniustus est	minor simplici negatione.	

Est iustus non homo.	Non est iustus non homo.
Non est iniustus non homo.	Est iniustus non homo.
Non est non iniustus non homo.	Est non iniustus non homo.

Perihet. Ammo. K 11

SECTIO TERTIA DE PROPOSITIONIBVS

F Reliquum est igitur ad dictionem accedamus Aristotelis: nihilq; ex supradictis ostendamus frustra à nobis decantatum. **Q**UANDO igitur IPSVM EST, inquit, **TERTIVM APPRÆDICATVR**: non quasi tria in propositione prædicata esse censeat, tertium uero inter ea locum ipsum est/obtinere: sed tertium in propositione præter duos terminos, subiectum & prædicatum: secundo tamen & ipsum loco ut prædicetur habere, ac uelut in super prædicetur. Ergo cum homo iustus est/ dicimus, iustum de subiecto homine prima ratione prædicamus: quandoquidem hoc de ipso enunciare proposuimus. quoniam uero id subiecto copulatum enunciationi condendæ satis non erat, ipsum est/illis additur: quod ea, uti prius dictum est, colligit: superq; de subiecto prædicetur. itaq; totum hoc de ipso/iustum esse/pronunciamus. Haud uero est/uerbum omnino, quoniam tertium habeatur in propositione, iam etiam apprædicatur. **Q**uapropter in ea quæ Socrates Philosophus, est/inquit, prædicatur uerbum est/dūtaxat, non autem apprædicatur: propterea q; totum hoc/Socrates Philosophus/ut unum capitur: ac subdita à Latinis distinctione subiectū fit: uel addito apud Græcos articulo: qui non prædicatis, sed solis uult subiectis coniungi: loquimur autem de illo q; fit: necdum perierit. Sed & quando/Sol ex necessitate est/dicimus, ne tunc quidem apprædicat est/uerbum: quāq; simplex hoc loco subiectum est. sed hoc q; ex necessitate est/inq; modus est, non prædicatum. Verum de propositionibus cum modo, cum speciem præter has aliā obtineant quas nunc proposuimus, docebit posthac nos Aristoteles. Non simpliciter autem quando uerbum in propositionibus apprædicatur quodpiam dixit: sed quodnam id sit q; apprædicari natura aptum est, exquisitè distinxit, nimirum ipsum est/solū. quod ita se habere suo deinceps loco demonstrabimus. **Q**uando igitur ipsum inquit/est/in propositione tertium apprædicatur, duobus iam modis oppositiones dicuntur propositionum: quæ unico modo de prius traditis propositionibus dicebantur. Dein priusq; doceat quonam pacto duplici ratione proferantur, exponit exemplo quando apprædicari ipsum est/perhibeatur. quod nomen uel uerbum appellauit. siquidē uerbum est, q; si ad significet tempus. nec quidq; prohibet quo minus & nomē uocetur: eo nimirum sensu quo significatiuas asseribamus uoces omnes nominum appellatione censerī. Atq; nec ita illatione duobus modis oppositiones has dici comprobauit. uerū in præsentia perinde quasi conspicuū id sit pro intellectualis eius ipsius habitus magnitudine conclusionem solam, magis uero quod conclusioni cōsequens est enunciauit, cum intulit, **Q**UOCIRCA OB ID IPSVM (intelligit autem duobus modis oppositiones proferri) **HÆ QUATVOR ERVNT**. quod per defectū partis pronunciatum est. q; tuor enim partes, ac propositiones quatuor duarū sunt oppositionum, simplicis, atq; infinito prædicato utentis. Deinceps uero aperte eius quoq; probationem affert q; duobus modis hoc loco dicantur oppositiones quæ eodem utuntur subiecto: q; tuorq; earū partes fiant: cum ait, **PORRO ID IN QVAM, NEMPE IPSVM/EST/VEL IUSTO, VEL NON IUSTO ADHÆSVRVM**: etc. ubi differentiam ac sequelam propositionum ut in exposita tabella cōtemplari operæ precium esse existimat. Atq; hæc sane manifesta sunt: præter uerba illa **QVAM OBREM ET NEGATIO** quæ hoc indicant, quāobrem & ipsum non est/quod negationem facit, uel iusto, uel non iusto, quemadmodum ipsum est/adiacebit. quadere duas alterum affirmationes, alterū negationes conficiet duas. Ceterum quoniam inter id q; ut cōmonuimus, cōclusioni consequens dixit, quocirca quatuor hæc ob id ipsum erunt, & probationē, duas esse oppositiones, quatuorq; earum partes afferentē, **QVARRVM DVÆ** inquit **AD AFFIRMATIONEM SESE AC NEGATIONEM VT PRIVATIONES IPSÆ SECVNDVM ORDINEM DICVNTVR**: DVÆ VERO NEQVAQVAM. atq; atræ Sphingis uocem (ut Lycophronis utar uerbis) imitatur, nec parum explanatoribus faceffit negocii, quidnam pauca hæc uerba sibi uelle existimabimus? Itaq; per hæc inq; eam inui à Philosopho propositionum consequentiam quam longa oratione demonstrauius, affirmationemq; ac negationem simplices propositiones utpote exemplaria nuncupari: quandoquidem transposititias constituant hæc, si negatiuas prædicatis particulas adhibuerint. Ex relatis uerò quatuor inq; duarum oppositionum partibus (nā supradictum est, Quocirca quatuor hæc ob id ipsum erūt.) ex iis ergo duæ uidelicet partes, (propositiones autem intelligit ex transpositione,) ad affirmationem ac negationem, hoc est simplices, sese secundum ordinem habebunt, id est secundum naturæ societatem, ac similitudinem rationis, ut priuationes ipsæ. hoc est, quem ordinem ac locum, quāue pportionem priuatiuæ propositiones ad simplices obtinent, quatenus in pluribus q; illæ uel in paucioribus uisuntur, eūdem etiam quæ ex transpositione habentur. Duæ uero nequaquā inquit, nempe partes rursus quatuor illarum. sed quænam hæc fuerint: nimirum reliquæ præter antedictas. i. simplices negationes non se secundum ordinem ut priuationes habebunt/id q; ipse uoce illa/nequaquā. paulo

ante indicauit, cum dixit, duæ uero nequaquã. Sed ad quas non sese habebunt simplices propo-
 sitiones secundum ordinem, ut priuationes ipsæ? An uidelicet ad reliquas ab iis partes duas quatuor
 illarum, hoc est ad eas quæ ex transpositione appellantur. Nam & hoc antea demonstratum est, nõ
 quemadmodum habent sese ad transposititas priuatiuæ uero in pluribus quàm illæ uel paucioribus
 explicando, ita simplices quoque habere. Nobis igitur ea quæ de consequentia anticipauimus propo-
 sitionum ad dictionem intelligendam Aristotelis contulere. Porro diligentiores Interpretæ exposi-
 tionem quoque huiusce dictionis aliam scribere nouimus; quam etiam magis aiunt probare; ut quæ
 longe simplicior sit superiore; neque nos Aristotelis, ut ipsi loquuntur, sententiã uaticinari cogat. Cen-
 sent enim affirmationem ac negationem non simplices propositiones uocari; sed affirmatiuã & ne-
 gatiuã speciem ipsam propositionum. Ex quatuor uero duarum oppositionum partibus, simpli-
 cis ac transposititiæ, duas illas ex transpositione ad speciem ipsam facultatemque sese affirmatiõis &
 negationis ut priuatiuæ propositiones ita habere. Sed quomodo se habent illæ? Nempe non
 simpliciter affirmationes uel negationes, sed totum hoc, priuatiuæ affirmationis ac negatio-
 nis dicuntur. quo pacto & mortuus homo non homo absolute, sed totum hoc, homo mor-
 tuus uocatur. Habent igitur sese hoc modo inquirunt transposititiæ ad affirmatiuã speciem ipsam
 ac negatiuã. Haud enim affirmationes simpliciter, negationes uero sunt; sed hoc totum, infinitæ affir-
 mationes, uel negationes infinitæ. Reliquas autem partes duas, hoc est simplicis oppositionis non
 perinde se ad affirmatiuã ac negatiuã speciem habere, quippe affirmationes has negationesque sua
 parte natura esse; posseque sine ulla additione hisce appellari nominibus, hæc illi. Me uero haud sane ex-
 positio, ræt si non parum habeat probabilitatis, adducit. Absurdum namque esse arbitror, cum clamet cla-
 ra uoce Aristoteles quæ hoc loco disserunt uelle se ex iis intelligi quæ in Resolutoriis de iis ipsis, p-
 dita sunt, nos qui ea quæ ad supradictam propositionum consequentiam pertinent euidenter ad-
 modum ad calcem primi Resolutoriorum uoluminis tradita habemus, id quod uel ipsi confitentur,
 ad hæc conuenire; atque aliam quandam Aristotelis plane sententiam augurari. Sed ad quid nobis p-
 derit dixeris consequentiam proditam nosse propositionum? Ad trãsumptionem eam in qua pro-
 positionum quæ in ratiocinationibus sæpenumero fit. Siquis enim iustum esse concesserit Socra-
 tem, ergo iniustum non esse, & non iustum non esse merito dicemus. sin ipsum uero iniustum nõ
 esse condonarit, iustumque igitur esse sumendum putabimus uel non esse non iustum, fatua erit
 trãsumptio. potest autem res illi nequaquã succedere, qui quales propositiones qualibus amplio-
 res sint non prius distinxerit. Cæterum quoniam putant nonnulli perfectas non has amplius manere
 propositiones, sed prædicari duntaxat, cum inficiationes priuatiuã transposititiãque; in ligno uer-
 bigtaria ueras esse arbitramur, affirmationem autem mentiri simplicem, respondendum iis est, cum
 lignum actu in propositione ceperimus, lignumque dixerimus iustum esse hominem, totum certe
 hoc hominem iustum esse; à nobis prædicatum effici quidem; sed imprecinitam propositionem non
 etiam manere; uerum, ut in simpliciter ligno, fore uniuersalem. declaratque, id apud Græcos articu-
 lus; qui facultatem uniuersalis obtinet præfinitionis. ut uero in hoc ligno, singularé. Quod si spe-
 ciem seruemus propositionis, nec illi quidquam actu addamus, nihil prohibet quo minus & lignum
 ab ipsa, & equus, aliaque sexcenta, in quibus uel mentiri uel uera esse dicitur, potestate comprehendantur.
 Nam affirmationem uelut eam quæ homo iustus est dicit, quasi id genus quidpiam esse, pronúciat,
 ueram in solis esse hominibus licet; atque iis quidem iustis. mentiri autem in quibus uel subiectus non
 congruit, uel prædicatus necesse est. negationem uero ut affirmationi decertantem, in quibus uera illa
 sit, esse mendacem; uerum autem annúciare in quibus illa fallatur. Sic porro in sequentibus Aristo-
 teles huius est albus homo/illam est non albus homo/negationem non esse ostendet; quoniam usu
 ueniet ut uera esse in ligno deprehendatur; cum in eo falsa sit affirmatio. Et uero cum Nireus for-
 mosus homo est/dicimus, non tria à nobis prædicata fieri putandum est. Totum hoc namque ut unum
 quid/formosum hominem/prædicamus de Nireo; atque ipsum est/appredicamus; pindeque loquimur
 ac si quis Nireus dicat animal est rationale mortale. At hoc in solis fieri potest imprecinitis. neque enim
 in precinitis committitur ut præfinita tota propositio de quoque prædicetur; quemadmodum imprec-
 finita, quandoquidem præfinitionem prædicato coniungere ratio nequaquam dicat. neque in singularibus
 quoniam fieri nequit ut prædicentur de aliis iudiciuatur; quo modo nec alia de supremis generi-
 bus. Ex hisce uero & quæstionem illam de contradictione soluemus. Cum enim in omni uel ue-
 ram esse affirmationem dicimus, uel negationem oportere, non utraq; pronúciamus contradictio-
 nis omni parte de quouis prædicari posse uniuersam; ut has de Socrate/Thegetus sedet; & nõ Thegete-
 tus sedet; alteram tamen ex iis uerã esse necessario. siquidem hoc tum in præfinitis, tum in singularibus, ut

F admonuimus ratione uacat. sed partium affirmationem in propositionibus ac negationem facientium, hoc est earum quæ affirmatiue & negatiue prædicantur, posse utraq; de quocuis tum ente prædicari tum non ente: atq; cum eo de quo prædicantur absolutam propositionem conficere. solâ tamen illarum alteram necessario uerum fateri: ut sedet, non sedet: album est, album nō est. Dicitur autem illud in omni de solis iis quæ prædicantur uerba fieri indicat: quæ si unum omnium cuiquam iungantur, propositionem alteram ueram faciunt: alteram falsam. De simplicibus uero affirmationibus compositum prædicatum obtinentibus quæ fuerit quispiam, qua ratione infinitam in his & quam transposititiuam uocant affirmationem constituemus: num negatiua particula cuiq; prædicatum cōponentiū noīum, an illorū uni applicāda & hoc quale sit: ne ratio forte distributiua eē uideatur. Itaq; negatiuam arbitror particulam, siue omnia per substantiam composita de subiecto, ut in definitionibus appellentur, siue etiam unum ex iis quodpiam ex accidente, ceu cū Socrates homo albus est dicimus, omni anteponi prædicato debere, ut affirmatio qua de quæritur fiat. ipsamq; particulam ad uniuersum prædicatum ut unum, nec ad partem eam dūtaxat cui connexa est exaudiendam. Nam qui hominem non irrationale animal esse inquit, uel æthiopem non album hominem, is hac in re perinde loquitur atq; ille qui scientem esse non boni Socratem dicit. At hæc plane simplex est affirmatio: quæ infinitum quiddam hoc est non bonum finito prædicato quod est scire coniungit: eaq; de causa simul illi uerax est quæ boni scientē ipsum esse pronunciat. quanquam infinita uere affirmatio nūquam simplici concurrere in eodem potest: ut in primo Resolutoriorū explicatum est. Eadem in iis omnibus ratio est: in quibus q; prædicato additur non quasi subiecto suppetens dicitur: sed uelut cuidam eius actioni substratum. Haud enim idem est dictu Socrate eē bonum, quod est essentia, & scire qd bonum non est: nam hoc actionis cuiusquā est indicatiuum: uel esse non Alcibiadem, & amare non Alcibiadem. etenim idem esse hoc aliqd simul & nō hoc nequaquam potest. idem autem quin simul circa opposita agat negari nequit. quāobrem fieri nequāquam conceditur ut idem simul bonus non bonusq; sit. at ambo ut simul sciat fieri potest. Quod si hoc homo albus est, & est homo non albus, concurrere inuicem in æthiope, aut alio quopiā uo prædicata non possunt, id euenire propterea dicemus, quod album, uel nisi homini iungatur, de subiecto & finite & infinite prædicari aptum natura sit, atq; affirmationes duas facere quæ concinere inter se nequeant. Profsus uero operæ precium est attendamus, una contradictione uel oppositione infinite ad finitam affirmationis considerari ex iis quodlibet quæ ad compositam prædicationem efficiendam accepta sunt, nequaquā posse. Neq; enim una esse omnino illa potest propositio in qua plura prædicata assumuntur. Quo fit ut minus mirandū sit, quædam uere ex iis, quædā falso prædicari: ut post plane ostendetur. sed eorum quæ componuntur, an uere prædicentur, intuitu per se oportet singula: particularesq; hoc modo prædicationes attexere uniuersalioribus: quæq; adfunt ex accidente iis quæ per se prædicantur. Qua de re prædicatum in ea propositione quæ plane est una uel nomen capitur quod naturam unam declarat: uel oratio idem dubioprocul indicās nomini: siue in usu sit id: siue à nominum impositoribus neglectum. Rursusq; hanc obrem recte se habet quod statuimus, negatiuam omnino opus esse particulam, ut infinita negatio fiat, uniuerso prædicato anteponi. ac de his satis. Quandoquidem autem scriptum in pluribus esse aiunt exemplaribus ipsum est, uel homini uel non homini adhæsurum, sciendum est, quando ita legatur, uerbum homo id quod Porphyrius Philosophus tradit, non tāquam subiectum, sed uelut prædicatum nos pro iusto uel albo acceptum esse dicturos: ut in propositione callias hō est, pronūciat.

II
K *Simili modo res sese habebit uel si uniuersaliter nominis affirmatio fuerit: ut / omnis est homo iustus / huius negatio / non omnis est hō iustus. omnis est hō non iustus: non omnis est homo non iustus. Verum non fit, ut per diametrum oppositæ similiter uerum pronūcient, tametsi fiat nōnunquā.*

Vult proditam in impræfinitis propositionibus consequentiam in una etiam angularium contradictionum / omnis & non omnis / à nobis spectari: nempe in hac quoq; simplicibus sumendis ac transposititiis, & priuatiuis insuper propositionibus, usu uenire ut transposititiæ eandem ad simplices quam priuatiuæ rationem obtineant: simplices uero non hanc rationem præterea quemadmodum priuatiuæ ad transposititiis seruent. Nam & hoc loco sub simplici uidelicet affirmatione contradictionum reliquarum negationes collocabunt, (haud enim sane affirmationes:) affirmationes autem sub negatione: rursusq; affirmatione simplici uniuersalior utraq; erit subiunctarum illi negationum. Quippe si iusti sint omnes homines, tum quæ iniustos non omnes, tum quæ non

omnes nō iustos esse dicit uera est. siquidem & falsa utraq; est oppositarum illis affirmationū. Qd̄ si nōnulli iusti sint homines, quidam nō iusti, dictarum negationum uera est utraq;: falsa simplex affirmatio. Quo autē pacto ampliores affirmatione simplici subditæ illi negationes sunt, ita & simplici uidelicet negatione magis particulares sub illa descriptæ affirmationes dephēduntur. quo fit ut ad simplices propositiones subiunctarum illis proportio seruetur, nec tamen in his quoq; priorum ad transposititias conuenientia permanet. Nam affirmatio simplex uera in paucioribus ostensa est q̄ infinita negatio: & negatio fusior affirmatione. Ex priuatiuis uero negatio rursus imensior transposititia erit negatione: & transposititia affirmatione contractior affirmatio. Hoc porro ita se habere, ea inquam quæ de priuatiuis & transposititiis prodita sunt, si ab affirmationibus rursus argumentemur, facile demonstrabimus. Nam si sint omnes homines iniusti, & quæ nō iustos eē omnes dicit uerum profitebitur, qui enim iniustus est, liquet hunc esse non iustum. At si iniusti alii sint homines, alii medium obtineant habitum, uera est ea propositio quæ non iustos omnes eē indicat: falsa quæ omnes iniustos asseuerat. Itaq; eadem, uti diximus, uel in iis propositionibus accidunt quæ in impræfinitis uisitauimus.

Homo iustus est.	Homo iustus non est.
Homo iniustus non est.	Homo iniustus est.
Homo non iustus non est.	Homo non iustus est.

Omnis homo iustus est.	Non omnis homo iustus est.
Non omnis homo iniustus est.	Omnis homo iniustus est.
Non ois homo non iustus est.	Omnis homo non iustus est.

Nobis uero & prius tradi ab Aristotele propositionum quas recensuimus ut in impræfinitis propositionibus consequentiam, cū diceret, quarū duæ ad affirmationem sese ac negationem ut priuationes ipsæ secundum ordinem habebūt: duæ uero nequaquā. & nunc ni affirmationis uniuersalis contradictione ad particularem negationē spectari à nobis eadem uelle, nec aliud quidq; manifesto indicauit cū subdidit, VERVM NON FIT VT PER DIAMETRV M OPPOSITÆ SIMILITER VERVM PRONVNCIENT: TAMETSI FIAT NONVNQVAM. Quibus uerbis impræfinitarum utiq; tabellæ propositionum ac præfinitarum intelligit differētiam. Accidit enim affirmationes mutuo per diametrum in utraq; illarū esse oppositas: simplicem inq; & trāspōsititiā uel simplicem ac priuatiuam. similiter: & negationes. Verum fit in impræfinitis ut & affirmationes in materia contingente simul uerum ostendant. & negationes: ut quæ uiribus particulares exæquēt. In præfinitis autem, de quibus nunc agit, affirmatione uniuersali & particulari negatione fieri nequit ut ueræ affirmationes in quauis materia sint: quāq; ueras simul negationes esse in materia sola contingente eueniat. quandoquidem nāq; alii iusti homines, quidam iniusti, nōnulli habitu medio præditi sunt, patet futurum esse ut inficiationes propositæ omnes uerum differant: non omnis homo iustus: non omnis hō iniustus: non omnis homo non iustus. Itaq; uerba illa tametsi fiat nonnūq; non eo sunt pacto intelligenda, quasi ueræ simul eæ quādoq; sint omnes quæ per diametrum collocantur. (hoc enim fieri nequit) sed quasi ex iis nōnullæ, ut negationes, uerum simul, prout explicatum est, in contingente materia decernāt: quæ neq; necessaria est, neq; impossibilis. atq; hæc non statuentem solum aperte inueniemus, sed ad calcem quoq; primi Resolutoriorum demonstrantē Aristotelem: Vnde cōmotus suspicari quis posset, soli descriptæ impræfinitarū tabellæ conuenire, non fieri ut per diametrum oppositæ similiter uerum pronūcient. Quippe ibi differitur, quasi impræfinitę negationes alio quoq; præter affirmationes modo simul quādoq; uerę esse possint. haud enim in subiecti partibus tantum diuersis, id q; affirmationes faciunt, sed etiam in eodem uerum declarant: cum tamen aliud à subiecto id sumpto in primitiua propositione fuerit. Nam de ligno, uerbi gratia propositiones has homo iustus non est: & iniustus non est: & non iustus non est, uere prædicabis: tametsi nulla affirmationum uera in quouis esse præter hominem queat. Sed cū neq; uerba hæc tabellæ illius describendę præceptioni adiecerit, effatusq; de præfinitis Philosophus, illas in consequentiis similiter sese impræfinitis habere, subiunxerit, Verum non fit ut per diametrum oppositæ similiter uerum pronūcient, nihil nobis aliud intelligendum relinquat, quā descriptarum

- F** tabellarum quādam à se tradi in eo differentiam q̄ non similiter, ut inquit ipse, oppositę per diametrum in iis simul ueræ sint. Verum nisi oscitanter audienda sint uerba Aristotelis, querere operę cium esse arbitror, quam ob causam in sola affirmationis uniuersalis ad negationē particularem oppositione similiter sese habere affirmet atq; in impræfinitis oppositis p̄positionibus consequentiā. Fortassis igitur quasi in contradictionibus reliquis tum particularis affirmationis ad uniuersalē negationem, tum singularium non eadem amplius seruet sequela. Nam in contradictione aliquis & nullus, neq; affirmationem simplicem priuatiua negatione ostendere uel fusiores uel contractionem licet. Neq; enim si quis iustus hō est, iam nullus erit iniustus, neq; si iniustus nullus, iam quisq; iustus habebitur. quid enim si habitu omnes essent medio? quapropter nihil est q̄ ullā afferere cōsequentiā conemur. Quod si transposititiis simplices conferas, affirmationes ex negationibus, haud uero negationes quoq; ex affirmationibus sequi compies. Si enim non iustus nemo est, patet omnē quoq; & particulatim singulos fore iustos, non tamen si iustus est quispiam, opus iam fuerit neminem esse non iustum. Verum enim uero neq; in singularibus dictam inuenies accōmodari proportionem, quippe accidit affirmationem simplicem transposititiāq; negationē in se mutuo cōuertī, Socrates iustus est, Socrates non iustus non est priuatiuam uero negationem utraq; illarū uniuersaliores ex eo esse, q̄ in ipso uel medio, si ita supposueris, habitu prædico uera sit. Siquis uero & in singularibus conuenientiam propterea quā diximus propositionū consequentię seruari existimet, q̄ affirmatiue indiuidua de nullo ab ipsis alio, neq; de sui ipsorum parte, cum sint indiuidua, uere prædicentur; negentur tamen uere de quouis alio; ceu cum Theætetus non est Socrates dicimus; quo modo nec generalissimorum potest ullū re uera affirmari; negari nil uetat; cum quantitas dicimus non est substantia, si igit has Socrates non iustus non est & iniustus non est uniuersaliores esse illa
- H** Socrates iustus est/ ob id censet, qđ in iis quę præter Socratem sunt illam exuperent, primum se & affirmationem uniuersalē sumere ut prædicatam intelligat; cui totam cōferens negationem in pluribus q̄ illa ueram esse pronunciat. Deinde neq; totum hoc negatiue de quoq; prædicare/ Socrates iustus/ uel non iustus/ rationem esse. siquidem actu subsistentia & iustum simul & iniustum in hominum spectantes multitudine, utrūq; eorum merito cum nomine/ homo/ tū affirmamus de quibusdam, tum negamus. Indiuiduo tamen nulli cum simul utrūq; liceat impertiri, nomen Socrates de Theæteto re uera inficiabimur. Ac si æquiuocum subiecto prædicatum sit, non esse hunc uerbi causa Philosophum illum, aut iustum illum Socratem pronuncians uel apud Latinos pronomine, uel apud Græcos articulo, quod ipsi adiacet proferimus. Porro Græci sine articulo Socratem iustum non esse nequaquā dicunt; cum hoc neq; in auctorum suorum usum receptum sit; neq; ratione defendatur.
- I**
- III** *Dux igitur hæ oppositæ inter se sunt. Aliæ autē dux ad ipsum/ non homo / uelut subiectū quodpiam, adiuncto: ut/ est iustus non homo, non est iustus non homo, est non iustus non homo, nō est non iustus non homo/. Atq; plures his non sunt oppositiones. Hę uero seorsum ab illis ipsa per se ipsas erunt: ut quę / non homo / nomine utātur.*
- Quodnā his uerbis præceptā tradatur in propatulo est. Ait enim tot etiā esse in propositionibus ex tertio prædicato cōpositis quæ infinito subiecto utant contradictiones, quot in iis erant quæ ex finito subiecto conficiebantur. Dux autem erant illę in specie qualibet propositionū quę à subiecto nominatur: ut singulares, uel indefinitæ; uel uniuersales, uel particulares. & hæ pariter dux. quarum etiā exempla apposuit, simplicium atq; ex transpositione dictarū. non homo iustus est: non homo iustus non est. simplices hę sunt ex infinito subiecto. non homo non iustus est: non hō nō iustus nō est/ hę & infinite, siue ex trāspōitione; & ex subiecto rursus infinito cōflata. At dictio illa, ALIÆ AUTEM DVÆ AD IPSVM NON HOMO VELVT SVBIECTVM QVODPIAM; ADIUNCTO, per defectum prolata est. poterit enim sic integra explicari, Oppositę uero contradictiones aliæ dux sunt, hoc est ex oppositis propositionibus gignunt ad ipsum/ non homo/ uelut subiectū quodpiam in propositionibus sumptum, si ipsi/ nō homo/ prædicatum uidelicet; atq; prædicatum fuerit additum. ac prædicatum uel finitum uel infinitum; prædicatū uel affirmatiuum uel negatiuum. Sumamus igitur hoc pacto ex diuisione p̄positiones eas omnes quę ex tertio prædicato confiunt. Necessē est nāq; eæ uel ambos terminos subiectum & prædicatum finitos obtineāt; uel infinitos ambos; uel finitum unum, alterum infinitum; idq; bifariam. planumq; est quonā pacto. & uel affirmatiuas esse has, uel negatiuas; quæ enumeratæ omnes sunt. meritoq; p̄nunciare

nunciare ausus est, plures iis contradictiones nequaquam fore. Deinde perfectas propositiones eas quoque esse docens quæ ex infinito constant subiecto, seorsum has ab illis ipsas per se ipsas esse inquit, quæ nomine non homo tanquam subiecto utuntur; nihilque, illis minus ob id ad enunciandum obtinere.

In quibus autem est ipsum nequaquam congruit, ut in uerbo ualere/et/ambulare/idem in his quæ sic ponit facit III
ac si ipsum est adhiberetur: ut/omnis homo ualet, omnis homo non ualet, ualet omnis non homo, non ualet omnis non homo. Haud enim non omnis homo dicendum est: sed non negatio homini applicanda, quippe/omnis non uniuersale ipsum significat: sed uniuersaliter inesse, idque ex hoc patet/ualet homo, non ualet homo: ualet non homo, non ualet non homo. Hæc namque ab illis eo differunt quod non sint uniuersaliter. Quapropter ipsum/omnis/vel nullus/aliud nihil ad significant quæ de uniuerso nomine uel affirmationem fieri, uel negationem, cætera igitur eadem oportet addantur.

Nonnulli qui locum hunc exposuere, per hæc uerba dicere Aristotelem putarunt, in iis propositionibus quæ ipsius est uice uerbum aliud quodpiam habent apprædicatum, ut ambulare, aut ualere uelut in his/homo iustus ualet, homo iustus ambulat/eundem ordinem ac consequentiam fieri propositionum qui & in ipsum est apprædicatum habentibus inerat: cum omnino & ab Aristotelis sententia, & ab ipsius orationis subtilitate aberrent. Neque enim nobis apponere uidetur Philosophus huiusmodi propositionis exemplum: neque potest uerbum quodpiam aliud propter ipsum est apprædicatum fieri. Idque non solum credendum est Aristoteli: qui tum plane superius solum est ipsum in id genus apprædicari propositionibus dixit: tum in Resolutoriis pronunciat Terminum esse eum in quem
dissoluitur propositio, prædicatum atque subiectum: subditque, adiiciendo diuidendoue ipso/esse/uel
non esse: neque de ullo uerbo propter hoc alio mentionem facit: sed & nos in sequentibus, id quod supra est
sumus polliciti, euidenter demonstrabimus: ubi quaeret Aristoteles quando possint ac quando ne
queant prædicationem unam efficere quæ per se ac seorsum prædicantur mutuo complexa. Alii pro
hæc quaeri existimarunt, an quemadmodum in iis quæ uerbum est apprædicatum actu habent, ne
gatiua particula prædicato nomini, ut iusto, anteposita, non negationem, sed affirmationem ex trans
positione, ut/homo non iustus est/facit, sic etiam in quibus ipsum est in prædicato uerbo potesta
te comprehenditur, uerbo nimirum illo, ut antea quoque dicebamus, in peculiare illi participium &
uerbum est/dissoluendo, rursus præfixa participio negatiua particula non negationem sit, sed trans
posititiua affirmationem factura. Nam quæ/homo ambulat/inquit propositio, idem hanc illi dice
re/homo ambulans est/nemo ambigit. per hæc autem inquirunt quaeritur an homo non ambulans
est/affirmatio rursus ex transpositione sit, non autem inficiatio nuncupanda: cum neque problema
dignum, ut arbitror, quaestione sit. quæ enim sorte obtingens attributio fuerit, ut hæc/homo non
iustus est/affirmationem, illam uero/homo non ualens est/negationem nominemus? neque eiusmo
di quidquam Aristoteles per ea quæ dicit declarat. Forsitan igitur magis ipsis Aristotelis uerbis co
hæreat, si cum contradictiones dicamus, ex subiecto infinito constitutas, nobis prius in simplicissi
mis propositionibus, quæ ex subiecto solum & prædicato constant, tradiderit, per supra autem pro
xime dicta & in iis quæ ex tertio apprædicato consistunt: cuius in quibus id pertulit exemplis uerbum est prius
ut prædicatum acceperit, cum dixit/est non homo, non est non homo: &/est omnis non homo, non
est omnis non homo/proximis autem uerbis ut apprædicatum etiam traderet, diceretque, Duæ igitur
hæ oppositæ inter se sunt: alia autem duæ ad ipsum non homo, est iustus non homo, non est iustus
non homo, est non iustus non homo non est non iustus non homo/per hæc docere nos instituisse, uel in iis propositionibus
quæ loco ipsius est/uerbum aliud non apprædicatum aliquod (nam hoc fieri non posse affirmauimus)
sed prædicatum habent, subiecto uero rursus infinito utuntur, ea ratione fieri inficiationes, qua &
in uerbo est actu prædicato constituebantur. Quæ obrem quo pacto negatiua in illis uerbo est/co
pulanda particula negationes faciebat, dicebatque, non est non homo, &/non est omnis non homo/ita
nunc quoque huius/ualet omnis non homo/hanc asserit/non ualet omnis non homo/negationem eest.
Constat autem si & ipsarum re uera efficere negationes uelimus, eundem nos tum in iis quæ uer
bum est/actu prædicant, tum pro ipso est/uerbum aliud quodpiam reponunt, in utrisque modum ser
uatuos. Cæterum cum uniuersalis nunc solius meminerit affirmatiõis quæ infinitum obtinet subie
ctum, &/ualere/uerbum de illo prædicat, quomodo facienda eius negatio sit requirit: ut satisfaci
te in iis contemplatione, methodum ex sæpius proditis nobis exhibeat qua & in aliis affirmatiõ
ibus negationes concinabimus. Id porro nunc Aristoteles uidetur theoremata exulcerasse, quasi ueri
tus nequis ad negationem conficiendam nihil putet referre, si negatiuam particulam à subiecto in

SECTIO TERTIA DE PROPO. EX TERTIO

F finito dimoueat, eamq; præfinitioni anteponat. Aperte autem id declarat cum inq̄t, **HAVD ENIM NON OMNIS HOMO DICENDVM EST: SED / NON / NEGATIO HOMINI APPLICANDA:** hoc est, Non enim hæc/non omnis homo ualet/affirmationis illius/omnis nō homo ualet/dicenda est negatio: sed ipsum/non/quod negationem utpote negationis efficiens appellauit, in negatione quoq; homini applicandum: ut idem subiectus, quomodo & idem prædicatus in utriusq; propositionibus maneat: id quod à contradictorie inter se depugnaturis propositionibus haberi est necesse.

G	Est non homo.	Non est non homo.
	Est omnis non homo.	Non est omnis non homo.
	Est iustus non homo.	Non est iustus non homo.
	Est non iustus non homo.	Non est non iustus non homo.

Huiusce igitur rei gratia, nempe ut propositionibus ip̄m/est/actu habentibus eas quæ facultate illud assumunt similes redderet, cōtradictionesq; eodem modo in utrisq; faciēdas doceret, uerbū ualere in ualens participium & ipsum/est/dissoluere in exēplis ab initio uisus est. Deinde adductis primum ex finito subiecto propositionum exēplis, ut quæ notiora sint, magisq; nos deducere ad eas possint pernoscendas quæ ex infinito subiecto componūtur, eas subiungit quæ cōficiuntur ex illis atq; infinito utuntur subiecto: de quibus sibi agendum proposuit, quonā in ipsis modo negationes ex affirmationibus gignantur. In his autem solum declarat causamq; explicat cur non alio pacto fiant negationes. cum uero huius dixerit/ualet omnis non homo/non/illam/nō omnis homo ualet/negationē appellari oportere, addit huiusce rei causam, statimq; subnectit, **QVIPPE/OMNIS / NON VNIVERSALE IPSVM SIGNIFICAT: SED VNIVERSALITER INESSE,** quod quidnam significet Philosopho, per supradicta præstitimus, cum pauca hæc ipsa uerba exponeremus. Nunc uero perinde acceptum est, quasi eūdem oportere in contradicentibus propositionibus subiectum capi indicet: quod non amplius cōtingit, cum/omnis non homo ualet/affirmationem dicimus, ab/non omnis homo ualet/negationē oppugnari. Debet enim in inficiatiōe ab iis prædicatum negari de quibus ipsum in affirmatione prædicamus. at hoc in exposita non facimus negatione. Nam cum uerbum/ualet/de omnibus non hominibus affirmatio prædicarit, negat ip̄m de hominibus dicta negatio. Porro uim hanc ab uniuersalibus haberi præfinitionibus, significariq; in uniuersali affirmatione inesse iis omnibus prædicatum quæ subiecto continentur: in uniuersali negatione omnibus non inesse, plane decalaruit: iisdem propositionibus quas ante alias finito subiecto, alias infinito accepto cum uniuersali præfinitione exposuit, absq; præfinitione ordine ascribendis: ut/omnis/præfinitionem indicaret, qua posteriores à prioribus propositiones superantur, illis præstitisse, ut prædicationem de indiuiduis omnibus facerent subiecto comprehensis: id quod im præfinitę propositiones nō habent. Quasi uero hæc/omnis homo non ualet/illi/nullus homo ualet/& hæc/omnis non homo non ualet/illi/nullus ualet non homo/tantūdem significet, iure concludens inquit, **QVAMOBREM IPSVM / OMNIS / VEL / NVLLVS / NIHIL ALIVD ADSIGNIFICANT QVAM DE VNIVERSO NOMINE VEL AFFIRMATIONEM FIERI, VEL NEGATIONEM.** hoc est de omnibus naturæ subiecti consortibus uel affirmatis prædicatum uel negat qui uniuersaliter enunciat. Itaq; cum in solis his oppositę inter se ppositiones discernantur, **CÆTERA** inquit **EADFM OPORTET ADDANTVR.** quibus nos hortatur uerbis ut subiectum terminum ac prædicatū in contradicentibus propositionibus eundē seruemus.

V *Quandoquidem uero huic/omne est animal iustum/contraria est ea negatio quę nullum iustū esse animal significat, patet has nec unq̄ simul ueras, neq; in eodem futurasijs oppositas fore nonnūq̄: ut /non omne est iustum animal/et/quoddam est animal iustum/.*

Docturus nos infra Aristoteles uniuersalem quādam negationem affirmationi cuidam uniuersali, nempe simplicem transposititiæ, & trāsposititiā simplici comitem esse, per hæc iure anticipat, decernitq; quo pacto in propositionibus ex subiecto ac prædicato constructis uniuersales uniuersaliter,

saliter, contrarias appellauit, simulq; mentiri inuicem dixit, iis cōtradicientes inter se uerū profiteri: ubi Quāobrem, inquit, ut uerā simul hęc sint fieri nequit: at uero iis oppositas licet quādoq; in eodem, ita sane & in propositionibus ipm/est/appraedicantibus, quas nunc considerandas proposuit, censere se uniuersales, quę circa terminos nihil habent discriminis, neq; simul quādoq; ueras inter se esse: neq; eas significare quę simul concurrere in eodem possunt. quę uero iis contradictorie repugnant, mutuo nonnūq; concurrere, per uocem/nonnūquā / nimirum significans, suppetere ipsis in materia sola contingente ut uerum pronuncient. Nos igitur, uti proditum est, uerba illa **NEC VNQVAM SIMVL VERAS, NEQVE IN EODEM FUTVRAS** distincte audimus: alteraq; in ipsis accipimus uerbis, altera in rebus quę ab ipsis indicantur. Accidit autem ut hęc mutuo cōueniant. nam si uerā simul sint orationes, & quę in ipsis p̄dicantur eidem simul insunt: & contra. Constatq; ut uerā simul orationes sint, causam eo, q; res simul existant, referri. Alii sane uerbū neq; tāetsi bis acceptum, superuacuum esse arbitrati, per utraq; has dictiones, tum/simul/tū/in eodem/circūscribi id aiūt, q; oppositionem id genus obsignat propositionum. Nam & simul uerę eē, inquit, p̄positiones ualent quę non in eodem sumūtur: ut/omnis homo bipes, nullus equus bipes. & rursus uerę in eodem, non simul tamen: ceu cum/omnis homo iustus/in aureo, quod uocant, genere dicimus. nullus homo iustus/in eo quod ferreum nominant. quāuis nobis Aristoteles quales oppositas inter se esse uelit propositiones inter initia tradiderit: nempe eas quę eiusdem de eodem sunt: & quę hęc sequuntur. possitq; temporis mutatio circa singularium naturam spectari: nullum autem in uniuersalibus locum obtineat: nisi fabulosis simus usuri figmentis ad euerrenda ea quę plane sunt demonstrata.

Porro ex hęc consequentes sunt, nēpe huic/omnis est homo non iustus/illa/nullus est homo iustus/huic autem/quidam iustus homo est/oppoſita, quę non omnem esse dicit non iustum hominem/, nec esse est enim aliquem esse.

Contemplationis principio propositionum illarum quę ex tertio appraedicato formantur, docebamur, quonam pacto integrę earum contradictiones inuicem sese ordine consequentiāq; haberent: conferebanturq; partes inter sese ipsarum, simplex uniuersalis affirmatio particulari transpositionitę negationi, ut illi quę consequitur, eaq; amplior est. affirmatio uero ex transpositione uniuersalis simplici negationi, ceu modum ad illam eūdem obtinenti. Nunc uero propositiones tradit eas nobis Aristoteles quę quantitatem eandem quidem habent: mutuo uero se consequuntur non tota amplius contradictione toti conferenda: sed, ut dictum est, unius propositionis consonantia ad propositionem unam spectanda. Huic igitur/omnis homo non iustus est/consequentem illam eē ait/nullus homo est iustus./Huic autem/quidam iustus est homo/illā/non omnis homo nō iustus est./Est enim, inquit, manifestum, si uerum hoc sit, non omnis homo nō iustus est/necessario quēdam esse hominem iustum. Nam si falsa illa sit/aliquis est iustus homo/non uera hęc erit/non omnis homo non iustus/quod erat suppositum: sed quę cum hac conflictat/omnis non iustus./quāobrem particulares, quemadmodum uniuersales, propositiones mutuo se consequuntur. Aristoteles ergo solis nonnullarum inuicem sese consequētium propositionum allatis nobis exemplis, à theoremate discessit. At dux ac p̄ceptor noster deq; nobis benemeritus artificiosas admodū regulas nobis tradebat quibus liceret propositę omni propositioni consequentem inuenire. Quādoquidem nāq; tum ut totę spectantur propositiones, tum partes obtinent, uel ab eo quā in partibus earum discrimine, uel eo quod in totis ipsis uisitur oppositiones illarum capiebat. Verum partes cum duę sint propositionum, subiectus terminus ac p̄dicatus, duo autem & circa eas totas ut totas qualitatem ac quantitatem contemplemur, oppositiones propositionum quatuor modis capi contingit. Nam si subiectorum nomine eas diuidas, uel finito subiecto p̄ditas dices/uel infinito, si p̄dicatorū, uel esse simplices, uel ex transpositione. Rursusq; si à quantitate diuisionem facias illarum, alias uniuersales esse perhibueris, particulares alias, quāsdam indefinitas, uel singulares. A qualitate affirmationes aliquas, negationes nōnullas. Hęc cum ita sint, ad propositionem respicere propositam suadebat, quo pacto in singulis his sese habeat, si inuenire consequentem uellemus: atq; hanc illi comitem esse affirmare, nempe subiecto termino & quātitate ei consimilē: ceteris amobus dissimilem. Propositū sit nāq; huic/omnis homo iustus est, uel animal est/quo & particeps ueritatis oratio sit, consequentem inuenire: eoq; potissimum quod neq; prodat exempla Aristoteles id genus p̄positionis. Ergo quoniam habet hęc finitum subiectum, simplexq; est, itēq; uniuersaliter.

SECTIO TERTIA DE PROPO. EX TERTIO

F falis atq; affirmatiua, propositionem finito præditam subiecto, haud uero est simplicem, sed ex transpositione, & rursus quæ uniuersalis & ipsa quidem sit, non etiam tamen affirmatio, sed negatio, commitem huius esse oportebit. Quænam igitur propositio erit ex finito subiecto consistens transpositiua uniuersalis negatio? illa nimirum quæ nullus homo non iustus est, uel non animal est, inquit. hæc igitur illam sequetur, eodem pacto & propositioni cuiq; alii, siue finitum subiectum siue infinitum obtineat, consequentem reperies. Proderunt enim hæc nobis regulæ ad ea quoq; quæ de consequentia propositionum ab Aristotele ex infinito subiecto consistenti deinceps ueniunt dicenda. In præfinitis igitur non negationes tantum sequi ex affirmationibus accidit, sed affirmationes quoq; ex negationibus, id est uel ipse post appositam particularem negationem aperuit, cum illud subiunxit, *NECESSSE EST ENIM ALIQUVM ESSE*. Quod si modo sit in impræfinitis, negationes ex affirmationibus, non affirmationes omnino ex negationibus sequuntur, id est iure optimo. siquidem in iis propter subiectos præfinitionibus carentes potest & in quopiam alio præter id quod à subiecto significatur negatiua propositio conuenire: ut canis non est iustus homo. At in præfinitis ex quibus quoq; Aristoteles deprompsit exempla, non hoc fieri etiam potest: quoniam propositionem non amplius præfinitam seruabimus; sed præfinitionem etiam prædicato iungemus. uti cum dicimus canis est nullus homo iustus. Itaq; cum de solis iis indiuiduis quæ à subiecto ambiuntur uniuersale in præfinitis dici prædicatum possit, accidit earum propositionum quæ hunc in modum pronuntiant utraq; sequi ex altera. In illo uero, *HVIC AVTEM QUIDAM IUSTVS HOMO EST / OPPOSITA, QVÆ NON OMNEM ESSE DICIT NON IUSTVM HOMINEM*, patet uerbum opposita, nempe uniuersali à principio enumeratæ affirmationi quæ est omnis homo est non iustus, ab eo intelligi cui contradictorie hæc opposita habetur, non omnis homo non iustus est. Porro si quem hæc angat difficultas, quomodo in iis quæ non sunt congruent regulæ illæ quas supra de propositionum consequentia tradidimus: ut in Hircoceruo, nam simplex in eo uera est uniuersalis negatio: quæ nulli Hircoceruo iustum, exempli causa inesse pronuntiat: uniuersalis uero ex transposito affirmatio mentitur: quæ illi inesse omni non iustum, fatetur: cum & hæc uera esse debeat: si nihil fuit quod proditas regulas reprehenderes, Primum quidem Aristotelem audiat, qui non hic solum ex particulari simplici affirmatione particularem inquit transpositiuiam negationem sequi: conuertiq; ad eam necessario: cum ait, huic autem quidam iustus homo est, opposita, quæ non omnem esse dicit non iustum hominem. *NECESSSE EST ENIM ALIQUVM ESSE*, iustum uidelicet, si sit uera negatio: sed ubi de propositionum quoq; ex infinito subiecto conditarum consequentia differit, uniuersali simplici negationi idem significare transpositiuiam uniuersalem affirmationem exclamauit. Nam hæc, inquit, omnis non iustus non homo, illi nullus iustus non homo, idem designat: cum eadem & in uniuersalibus iis uidelicet spectentur propositionibus quæ finitum habent subiectum. Haud enim discrimen à subiectis aliquod circa propositiones eas accidit quæ se mutuo sequuntur. Deinde communibus intelligat sese animi repugnare conceptibus, si uel ex iis quæ sunt, uel ex iis quæ non sunt quidquam esse affirmet quod neq; hoc, neq; non hoc, ut neq; bonum, neq; non bonum esse possit. Nam ex omnibus quæ hoc pacto affirmantur, finita in solis iis uera quæ ipsa admittere natura idonea sunt: cum illis actu impiuntur, in omnibus præter illa metiri est necesse. In finita autem ex opposito sese illis in falso ueroq; proferendo habitura esse constat. nam hoc est non iustus, non in hominibus iniustus modo, uel medio habitu præditis, uel eo etiam consequendo natura non dum aptis, sed in lapide quoq; uerbi causa, & qui in ore omnium est Hircoceruo, uerum esse deprehenditur. Quod si uerbum est uere de quopiam quod non sit dici, monstrum esse arbitretur, putetq; de quo prædicatur hoc, id in ipsum esse prorsus transire, primum condiscat perperam se quæ asseruntur ut negatiua id genus propositio nequaquam esse ostendatur, ad ueram eam non esse demonstrandam transferre. Nam negatio quidem non esse merito propterea dicitur, quoniam aliquid omnino quaquam infinitum esse statuit: non ob id tamen aut falso dici illam, aut facere ut res ea sit de qua prædicatur affirmabimus. Si enim ipsum per se solum est, de eo quod non sit appellaret, ut est Hircoceruus, utiq; aliquid diceretur. nunc uero totum hoc inesse illi fertur, id est esse non tali, ut non iusto: non simpliciter tamen esse. Prædicatur namq; per accidens hoc loco est uerbum de Hircoceruo: ut infra de propositione Poetam esse illum affirmante qui non amplius Homerus est dicitur. atq; in his uera nihilominus erit propositio, quæ in quoq; ex iis quæ sunt, ad recipiendum uero in eptis, aut iustitia minime præditis hominibus: ceu cum lapis non iustus est, dicimus, uel est Anytus non iustus. Siquis autem quærat, cui non existenti Hircoceruo non iustum inesse perhibentes uerum affirmemus, respondebimus, inesse illi quæ mente concipimus: de quo tum opinabile prædicantes,

rantes, tum nominabile, quãquã finita sunt, uere pronũciabimus. Nam quã nullo est modo, id neq; in opinione uersari, neq; indicari potest nomine; neq; aliam quãpiam prædicationem suscipit; quali neq; proferri singulariter, neq; alio quopiam queat numero; ut hospes Eleata differuit. haud enim ei quod neutiquã est unitatem aut numerum copulare, linum est lino annectere. At id de quo quãdam prædicare aggredimur, hoc necesse est antea nobis sit animo conceptum; atq; uel in sola imaginatione essentiam obtineat uniuersam; aut ante nostram quoq; cogitationem ipsum per sese existat. Omninoq; ignorare ea nequaquã conuenit quæ sunt in tertio Metaphysices pulcherrime disputata; nempe diuinam re uera esse primi entis facultatem; quæ non solum ad materiam usq; et prorsus informẽ, sed ad priuationes quoq; & negationes, atq; ipsum nõ ens porrigit; siquẽ & ipsum nõ ens hoc ipsum eẽ nõ ens/affirmamus. Eni uero si ex eo quã affirmatio infinita eodem quo simplex negatio recipere nequeat modo, nec affirmatio simplex quo infinita negatio, diuersam se illarum uim putet ostendere, iustius hoc existimarit ex eo quã differens qualitas sit propositionum, nam qui tandẽ eadem affirmationi nullo discrimine fieri possit negatio; Sed neq; id censuerit quispiam; neq; propterea similes esse earum conuersiones ratio est, quã uerum ipsæ in iisdem referant. Vniuersalis namq; inficiatio, cum absolutam rerum earum quas significat discretionem declarat, ad sese ob id ipsum conuenit. est enĩ disiunctũ quã disiunctũ est; ut lapide ab omni iustũ, lapisq; ab omni iusto. At uniuersalis affirmatio cum non hoc præterea, sed contrarium profiteatur, quãdamq; prædicati cũ subiecto conpositionem præferat, uel si infinitum aliquod subiecto coniungat, non ipsa potest ad seipsam conuerti, quãdoquidem cogitur ei omni quod infinite ab initio prædicatum est subiectum inesse dicere, quod illius expers quidem sit infinitudinis, cum eo tamen pariter extendi non possit. haud enĩ consentit ratio quoniam non iustum omni conuenit lapidi, iam lapidem quoq; omni non iusto conpetere, nam latius patet quã lapis non iustum. Quod si afferat ea quæ in tertie sectionis principio de propositionum tum simplicium, tum ex transpositione, tum etiam priuatiuarum prodita sunt consequentiã, quibus ostendebamus; nõ iustus non est/simplicem negationem infinita illa affirmatio/ ne/homo non iustus est/esse ampliore, animaduertat non ipsam per se à nobis finiti prædicati negationẽ affirmatiõe infiniti uisiorẽ eẽ pronũciari; ut hoc/iustus nõ est/illo/est nõ iustus/(hoc enim leuissimum, sed itegras propositiones si prædicatas capiamus, dictam negationem affirmatione esse conueniorem deprehendi; propterea quã uera & in iis qui plane non sunt homines negatio est; ceu pronũcians de cane ipsum non esse iustum hominem. falsa uero affirmatio; non quod ipsum/non iustum/de illo prædicet; sed quã ea quæ propter hominem sunt, homines esse dicat nõ iustos. Itaq; magis erat quærendum quomodo conuenire hæc illis poterit quã ad finem primi Resolutoriorum differuntur uoluminis; nempe subiectum quidquã illi esse quod nõ æquale est; idq; esse inæquale; nihil uero illi quod non est æquale. Ad quod uidelicet respondebimus, statui hæc in iis Aristoteli in quibus uerbum est/per se prædicatur. Atq; hæc illorum indulta sint miserationi qui facile propter ingenii tarditatem falluntur. iis uero qui animum intendere ac res pensitare quoquo modo possunt, oratio non necessario circa argutationes quasdam adolescentulorum morari uidebitur. Hæc cum enucleauerimus, patet proditas regulas in impræfinitis quoq; propositionibus præfecturas, nisi totas propositiones prædicatas ceperimus; sed solam prædicatorum illarum ad subiectos coherentiam attendamus. Nam quidquid iustum non est, necesse est esse non iustum, & quidquid est nõ iustum, id non esse iustum est necesse, ipso nimirum/esse/cum fertur de nõ ente per accidens prædicado, & quidquid est nõ iustum, necesse est iustũ non eẽ. quæ sapiens quoq; Eleata plane decernit in Sophista.

Illud uero etiam dilucet, si uerum sit in singularibus rogatum inficiari, uerũ quoq; esse affirmari: ut num sapiens est Socrates: non. Socrates ergo non sapiens est. At in uniuersalibus non ueram tam quæ similiter dicitur. sed ueram negationẽ esse: ut est ne sapiens omnis homo: non. omnis igitur homo non sapiens est. hoc enim est falsum. sed non omnis igitur homo sapiens, uerum. Est autem opposita hæc: illa contraria.

Hoc illi consequens præceptum est quod proxime tradidit: fidemq; ex eo accipit. Prius enim nos quali ueræ affirmationi uera simul futura negatio sit, quæ similiter illi sese in quanto habeat docebat. nũc uero exponit quãli mentiente affirmatione simplici, affirmationẽ ex transposito in iisdẽ terminis, quantoq; eodem prolatam uerum fateri sit necesse: quali uero non liceat. Atq; in singularibus quidem inquit simplex affirmatio si conuincatur mendacii, transposititiã affirmationẽ ueram necessario futuram. In uniuersalibus uero uniuersaliter, falsam transposititiã necesse cum simplici esse

F affirmatione. Deinde utile præceptum ad disputatium quoque reddens colloquia, nosque attentiores faciens ne ab eo quod in propositionibus accidit nonnullis, in omnibus etiam similiter prolatis eodem pacto re sese habere facile concedamus, sermonem deducit, quasi propositiones in interrogatione proferantur. Atque si ad eum inquit qui de singulari affirmatione quapiam simplici rogetur, uti nunc sapiens est Socrates? uerum fuerit, si ita statuerimus, negare, hoc est negatiuam partem respondere, atque non dicere; de ipso quoque negare, uerum plane erit, hoc est transpositiuam affirmationem negatiua particula predicato anteposita constitueret ac Socrates ergo non sapiens est; uel non iniustus, uel non penatus, ut & re ipsa uera oratio sit, pronunciare. Ad eum uero qui uniuersaliter de affirmatione aliqua simplici interrogat, ut est ne sapiens omnis homo? uerum quidem est inficiari, ac non respondere; rursus tamen interrogationem responsionemque componere, atque in affirmationis unius transpositiue speciem effingere, quod est omnis igitur homo non sapiens est uerum præterea non erit. Huiusce autem rei causa est, quod affirmatio transpositiua in singularibus simplici inficiationi tantumdem ualeat; ut ex traditis nuper regulis didicimus. simplici autem mentiente affirmatione, tum uera ex necessitate illius negatio est, tum transpositiua affirmatio, que uiribus illam exæquat. in uniuersalibus uero affirmatio transpositiua non negationi quæ simplici affirmationi contradicit, sed illius contrarie pares uires obtinet. Qui enim omnis homo non sapiens est ait, idem loquitur dicenti nullus homo est sapiens, ac uerbum sapiens à singularibus omnibus seiungit hominibus. non autem ab eo duntaxat tollit quod est predicari de omnibus. id quod facit is qui non omnis homo est sapiens inquit. Quandoquidem igitur necesse est simul falsas inter se esse contrarias, affirmationem ex transpositione, secundum traditas regulas de propositionum consequentia, idem sonare negationi illi diximus quæ simplici contraria est affirmationi: atque hanc ob id simul cum illa mentiri est necesse: quod in singularibus propositionibus fieri nequaquam potuit. siquidem in illis affirmationi una sola opposita est negatio, quod illi contradicit: nulla uero ut contraria. at depugnantibus cum uniuersali affirmatione duabus negationibus, contraria illi uide licet, simul cum ea mendax erit, transpositiuaque affirmatio tantumdem illi obtinens uirium: que autem contradictorie illam oppugnat, uerum profitebitur. quocirca uerum hoc esse ait non omnis igitur sapiens homo. Sed quod de cæteris dicemus affirmatiuibus tum infinita, tum particulari: Itaque habere has sese perinde inquam ac singularis: propterea quoniam nec simul cum iis falsa quepiam est: sed uel simul uera uel cum ipsarum utraque uerum falsumque diuidit. Quapropter mentiente hac interrogatione est ne homo pennatus? neque hæc ergo non pennatus homo est neque illa quidam igitur non pennatus est homo transpositiua falsa est affirmatio.

G

H

VIII
I *Per infinita autem nomina uerbaque opposita, ut in non homo / et non iustus / sine nomine et uerbo uideri tanquam negationes possunt: uerum non sunt. Nam necesse est ueram semper esse aut mentiri negationem. qui autem dixit non homo / nihil eo magis qui homo protulit, immo etiam minus uerum effatus est, aut falsum: nisi additum quidpiam fuerit.*

Cum propositiones nobis ex infinito subiecto constitutas ad secundi capitis conclusionem traderet, indicauit, ut ibi quoque annotauimus, infinita nomina uenire in suspicionem posse ut negationes esse existimentur: nec ita tamen se habere, ubi dixit: nulla autem sine uerbo affirmatio est. Hic uero cum & prius duplicem nobis tradiderit propositionum differentiam, sitque deinceps illaturus, alteram à finitudine infinitudineque subiectorum, alteram à finitudine prædicatorum atque infinitudine, ueritus iure est ne non negatiua particula nominibus addita in subiectis infinitis, & uerbis in infinitis prædicatis, fieret ut imperitiores nonnulli uel ab ipsis, si per se dicerentur, infinitis nominibus, uerbisque infinitis fieri posse negationes putarent. protinusque errorem sanauit qui oriri inde potuisset: cum quantum à negationibus distent ostenderit. Itaque **PER INFINITA AUTEM**, inquit, **NOMINA VERBAQUE OPPOSITÆ**, idque breuitatis causa per defectum pronunciauit. neque enim quoniam opposita sint explicatum est: nec quibus opposita. integra autem hæc fuerit lectio, Voces autem per infinita nomina uerbaque, opposita per finita oppositis, ipsarum illarum finitarum uideri negationes possunt: infinitorum quidem nominum uoces negationes esse sine uerbo: infinitorum autem uerborum, sine nomine negationes: quasi ex ambobus nomine & uerbo compleri debeat uera negatio. non tamen etiam re uera negationes sunt inquit. idque in secunda figura euidenter colligit: cum ait, necesse omnino esse negationes, cum in enuciatiuarum orationum genere sint, aut uerum aut falsum profiteri. ab infinitis autem nominibus ut non homine, uerbisque infinitis ut non iusto, neque uerum ullum posse, neque falsum indicari. atque hæc propterea negationes non esse. Porro quod

K

nihil ueri significant aut falsi, finitis ea nominibus conferēs & uerbis, argumentoq; utens à maiore & minore euidenter probauit. Nam si finita naturam quādam finitā declarant, atq; hac ipsa re sunt infinitis magis idonea ad uerū aliquod falsumue indicandū, si spectari hęc in simplicibus uocibus natura uoluisset, nec tamē eiusmodi quidq; significant, ut saepe ante cōmemorauimus, ergo infinita cum naturas quæ à finitis indicantur de medio tollant, nullamq; inuehāt aliam, sed omnibus quæ sunt quæq; non sunt conuenire similiter possint, longe magis aberunt ut uerū aliquod aut falsum significant. id q; ipse indicauit, cū ea dixit minus illis uerū aut falsum proferre, NISI ADDITVM QUIDPIAM FVERIT. Nam si uel infinito nomini uerbum quodpiam addiderimus, non id solum quod à prædicando uerbum appellatur, ut iustus/sed huic insuper & illud quod adsignificat tempus quoddam: uel uerbo infinito quod quoniam prædicatur ita dicitur, ut nō iustus/tum nomen, cum qđ à tempore uerbum uocatur, uel huic q; est/nō ambulat/atq; aliis quæ propter tēpus infinita uerba nuncupantur nomen dūtaxat, tunc absolutam numeris omnibus orationem conficimus ueritatis aut falsitatis receptricem.

Eni uero hęc est oīs iustus non homo/idem nulli significat illarum: neq; huic opposita: nempe hęc/omnis non homo iustus non est/. At hęc/omnis non iustus non homo/ idem illi indicat/ nullus non homo iustus/.

Quæ differuntur hoc loco continua serie superioribus iuncta esse oportebat quæ de consequētib; mutuo se propositionibus prodita sunt: in quibus dicebat, Porro & hęc consequentes sunt. Ibi enim cum propositionum nobis earum quæ ex finito cōstant subiecto consequentiam tradiderit, hic docet qua ratione subiecto quoq; infinito præditæ sese inuicē sequantur. Sed præceptionis continuitatem proxime quidem infinitorum discretio nominum uerborumq; à negationibus dimit. ante illud uero, cum qbus simplicibus mentientibus affirmationibus explicabat quæ infinitum prædicatum obtinentes uerum necessario faterentur. id quod modo quodam iis repugnat quæ de consequentiā dicta sunt: cum tamen sit illis propinquum; propositionesq; alias ex finitis utrisq; capiat terminis, alias ex finito subiecto consistentes, prædicato infinito. Ergo post illa consequentiam nobis, ut dictum est, traditurus earum propositionum quæ ex infinito subiecto complētur, necessario tū ad præmissa, tum ad ea quæ post addēda erāt, de infinitis ipsis uocibus, quam uim habeant, disputauit. Iccirco post hęc quoq; cum illis consequēs tradat, iure adiicit qua ratione subiecto infinito præditę propositiones sese inuicē sequātur. Ac primum monet speciem esse aliam id genus propositionum ab iis quæ ex finito subiecto formātur. Nam uerba illa/ NULLI ILLA/ RVM/ de iis intelligit quæ finito sunt prædicato; quarum prius docuit consequētiā, quomodo enim significare idem infiniti subiecti propositiones finiti propositionibus ualeant? Deinde cū una & in his exposita propositione quæ an bo infinita subiectum prædicatumq; obtinet, nimirū hęc/omnis non homo nō iustus est/ consequētem eam esse illi/ nullus non homo iustus est/ pronuncia uerit, ad alterius præcepti cōsiderationem perrexit. Quod si quis & alii qualicūq; ex infinito subiecto conflātę uelit propositioni consequētem inuenire, facile is ab illis regulis quas supra edidimus inuentionem tenebit. Constat autem fore, ut ea quæ post constantium ex & finito subiecto propositionum consequentiā cotēplationem de eo prodita sunt q; mentiente simplici in ipsis affirmatione, transposititia quādoq; uera, interdum falsa deprehendatur, in iis etiam quæ subiectum habēt infinitum non secus atq; in illis conueniant: id q; uideretur Aristoteles ceu manifestū omisisse.

Nomina autem et uerba si transponantur, idem significant: ut/ est albus homo, est homo albus/. Hoc enim nisi sit, plures erunt eiusdem negationes: sed ostensum est vnus esse vnam. Huius nāq; est albus homo/negatio est/non est albus homo/huius uero/ est homo albus/nisi illi/ est albus homo/eadē sit, uel illa erit negatio/non est albus non homo/ uel hęc/ non est homo albus/. Sed altera, nempe illa/ non est albus non homo/huius/ non homo est albus/negatio est. huiusce uero altera/ est albus homo/ quāobrem duæ erunt vnus. Itaq; transponendo nomine et uerbo eandem affirmationem ac negationem fieri compertum est.

Consequens hoc quoq; præceptum iis est quæ supra nobis tradita sunt. Cum enim de consequētib; quod perinde est ac si de uerū simul proferentibus dixeris inuicem propositionibus dissequisset, per hęc nos propositiones esse docet nōnullas quæ diuersę qdem esse, simulq; uerum mu

F tuo uidentur asserere: nullā tamē inter se reuera præter q̄ in dictione differentiā obtinent. id genus autem eas esse in quibus trāspōsita, quod ipse ait, nomina & uerba, hoc est subiecta p̄dicataq; sunt; ut quę ipse attulit exempla declarant: est homo albus/ & est albus homo/ quippe in huiusce generis propositionibus cum circa p̄dicatum solum transpositio fiat atq; subiectum, nomen dixit uerbūq; transponi: uocatq; transpositionis nomine, ordinis mutationem quę ad pronūciationem pertinet, id est hoc ante illud nos in propositione, uel ante hoc illud proferre. Nullam enim in propositionibus penes significata trāspōsitiō talis nominum & uerborum imutationem facit. nam in concinnanda locutiōe talis nominum ordo ac uerborum plurimum affert discriminis. haud enī hoc dicere/ in Pireæum descendi heri/ perinde auribus gratum est atq; illud/ heri in Pireæum descendi.

G Quāobrem oratoribus non solum nominum ac uerborum delectus, sed talis quoq; ipsorum compositionis plurima ratio habetur. quod uero ad ipsum attinet significatum de quo præcipua cura est Philosophis, nihil hoc illo differt. Dicitur & alia quędam transpositio nominum ac uerborum, à finitis transitus ad infinita: quę propositiones profus euariat. sed nihil hoc ad ea quę nūc ab Aristotele traduntur. Exquisite autem admodum à nominum atq; uerborum transpositione dūtaxat propositiones easdem seruari dixit: ut/ homo iustus est, homo est iustus: iustus homo est, iustus ē homo: est homo iustus, est iustus homo/. Nam negatiua particula si per se ipsa transponat, omnino propositiones imutat. ac si subiecto iungatur, affirmationem facit ex infinito subiecto consistente. sin p̄dicato, transposititiā affirmationem. sin/ uerbo/ est/ aut in præfinitis propositionibus ascitæ præfinitioni copuletur, negationem cōstituit. sin uero cum uerbo/ est/ cui in primitiua constructa est propositione quis ipsam trāspōnat, sic quoq; eadem propterea manet propositio, quoniam infinitum id uerbum sit quod est transpositum, non autem per se negatiua particula: ut/ nō est homo albus, homo non est albus, homo albus non est/. atq; hæc quidem patent. Aristoteles uero à secūdo ex hypotheticis, sequentis abolitione simul tollendo antecedente, propositi problematis demonstrationem facit, nempe easdem esse & est homo albus/ & est albus homo/. Nam si eadem, inquit, quas diximus, non sint propositiones, accidit affirmationis eiusdem esse negatiōes plures. sed hoc fieri nequit: ut supra ostensum est: cum dixit. Porro & inficiationem unam constat unius affirmationis futuram. non igitur quas cōmemorauimus propositiones mutuo differunt. Sed undenā si propositiones diuersæ eæ sint de quibus loquimur, plures affirmationis eiusdem sequitur haberi inficiatiōes: quoniam si diuersa est hæc inquit/ est albus homo/ affirmatio, ab illa/ est homo albus/ negationes quoq; diuersæ erunt illarum: si unius affirmatiōis est una negatio. sed huius/ est albus homo/ negatio est/ non est albus homo/ huius ergo/ est homo albus/ alia quędam erit negatio. Itaq; uel hanc/ non est homo albus/ uel illam/ non est nō homo albus/ eius esse negationem dices. Sed illa/ non est nō hō albus/ illius est negatio/ est nō hō albus/ affirmationis. eodem modo & quācūq; præter hanc/ nō est homo albus/ aliam acceperis, eam alterius cuiuspiam negationem esse inuenies affirmationis. Necessesse igitur hanc/ nō est homo albus/ affirmationis illius/ est homo albus/ negationē eē. uerum hæc/ nō est homo albus/ huiusce quoq; affirmationis/ est albus homo/ negatio est: nō p̄pterea quod, ut quidam arbitrantur, uerum & falsum cum ea nō in hac solum aut illa, ut in propositionibus quibusdam, uelut contrariis, aut particularibus fieri accidit, sed absolute in omni materia perpetuo diuidunt. (hæc enim illorum sunt, quibus quę de his præcepit Aristoteles memoria excidere.) sed quoniam solis hæc præfinitionibus differunt à præfinitis. huic autem/ omnis est albus homo/ cōtradicit harum dubioprocul utraq; nō omnis est albus homo/ nō omnis est hō albus/. eodem pacto in/ quis/ etiam & nullus/. Quapropter uel in imp̄finitis id ita se habebit: non quoad cōtradican: sed quatenus nihil minus q̄ reliqua utrauis habeat ut eiusdem affirmationis negatio sit.

K Quare, id quod dicebamus, duæ unius affirmationis, huius nimirum/ est albus homo/ inficiatiōes erunt: & hæc/ non est albus homo/ & hæc/ nō est homo albus/. Fieri igitur poterat ut idem breuius colligeretur, si qua ratione duas affirmamus negationes uni affirmationi repugnare, eadem duarū prædictarum affirmationum unam fore negationem hęc dicas/ non est albus hō. Sed uidetur Aristoteles affirmationem, quasi finis quędā formaq; sit, unam sumpsisse: rationemq; abducere ad incommodum: quod est cum eadem ceu forma priuationes duas cōfligere. Illud uero aliquis in quęstionem aduocarit, quod iam nobis quidam soluendum p̄posuit, quam igitur ratione cōtigerit ut uniuersalis affirmatiua p̄positio in se ipsa reflectatur: si uerum quod ab Aristotele traditur præceptum sit. Huic nāq; affirmationi/ omnis hō animal/ uerum simul nūciabit quę/ omne animal hominem esse affirmat, subiecti solum in ipsis ac p̄dicati ordine inuerso. Cui respondebimus, in sola maxime pronūciatione censerī ab Aristotele transpositionem fieri terminorum, eandēq; utriusq; potestatem

potestatem seruari. i. & subiectum uel post trāspositionem subiectū manere: simili modo & prædicatum Non enim ex eo subiectum ac prædicatum diiudicamus q̄ primum in propositione aut secūdam dicatur: sed ex illis distinctionibus quas de ipsis olim tradidimus, nempe q̄ alterum sit id de quo habetur oratio: alterum quod fertur de illo, quodq̄, aut apud Græcos articulum/ hoc/ uel apud omnes præfinitionem aliquam habeat, aut possit assumere: illud nequaquā. Itaq̄ in expositis ab Aristotele propositionibus, & homo/ in utraq̄ subiacet (nam de eo sermo est) & album prædicatur. At in illis/ omnis homo animal, omne animal homo/ neq̄ idem subiectus est: nec prædicatus: id q̄ præfinitio declarat alias alii termino coniuncta. Deinde quod de negatiua diserebamus particula, si sola transponatur, alias ex aliis propositiones fieri. sin cum parte ea p̄positionis cui connexa ab initio est quouis modo transponatur, p̄positionem eādem seruari: idem fieri & in præfinitionibus accidit: quæ si solæ alio transferantur, p̄positiones iuertunt quādoq̄: uerascq̄ ex falsis efficiūt: quemadmodum res sese in p̄ditis habet exemplis. q̄ si cum terminis iis transponantur q̄bus principio adhesere, p̄positiones faciūt easdem: ut/ omnis homo animal est, est omnis homo animal, animal omnis homo est, est animal omnis hō: ac quotquot aliter modis interserere eas licet. Vide ē ergo significatum quādoq̄ in negationibus diuersum, id quod antea diximus, ipsius nō est/ trāspositione fieri. sed primum cum secūdam quoq̄ in eodem cum priore p̄positione sensu proferimus, nulla erit in significatis differentia. Deinde uerba fecit Aristoteles in affirmationibus: in quibus uerbo/ est/ in eadem sede seruato solum subiectū ac prædicatum transposuit: perinde q̄ si & in negationibus eadē fieri debeant: si ne uisio quidem futura ulla sit imutandę propositionis.

Vnum autem de pluribus, uel plura de uno affirmare ac negare, nisi unum quidpiam id sit quod ex pluribus illis declaratur, non est affirmatio una neq̄ negatio. Porro unum inq̄ non si nomen positum unum sit, non autem unum ex ijs aliqd̄ cōstet: ut homo fortassis ē animal est ē bipes ē cicur. sed ē unum quiddam ex hisce conficitur: haud uero unum ex albo ē homine ē ambulante. Quare nec si unum de his aliquid affirmauerit quispiam, erit una affirmatio: sed uox una, affirmationes multę: neq̄ si hæc de uno, sed plures similiter.

Superius quoq̄ p̄positionis eius quæ uere una esset: & quæ esse quidem uideretur, nec tamē esset, discretionē tradidit nobis Philosophus: ubi dixit, Vna autem est affirmatio atq̄ negatio quæ unum de uno significat. & uero de eodem nunc rursus theoremate disputat: non idē repetēs: neq̄ propterea quod cum de simplicissimis antea p̄positionibus uerba fecerit, de iis agat in præsentia quæ ex tertio apprædicato formantur. (nam neq̄ hoc absurdum forsità esset, in specie propositionum utraq̄ ostendere discretionem quā diximus enunciatiuarum orationum eadem ratione fieri). Verum si mihi id dicendum est quod sentio, cum prius de iis negationibus quæ ad aliquam interrogationem fiunt, quando possint coniunctæ interrogationibus affirmationem ex transpositione ueram facere, quando secus, differuerit, uult quod rudius illic sumptum est, articulate iterum explicando circūspectiores nos reddere, ne prompte una responsione factæ interrogationi occurramus. haud enim sane & cum uidetur esse una, re uera tamen nō una fuerit. Itaq̄ ad id pernosendum, q̄ nam una in quā dialectica interrogatio, & quæ non una sit, habendæ ad manum regulæ erant illæ unius ac non unius propositionis discernendę: si interrogatio ipsa dialectica, quædam sit propositio. Quocirca retractare nunc Aristoteles considerationem huiusce uidetur præcepti. Id autem pariam facit ex illo q̄ præceptionem qua quando non una responsione occurrere interrogatōi oportet intelligitur, uelut horum conclusionē inferat: dicatq̄. Itaq̄ si disputatoria interrogatio, responsionis postulatio est, & reliqua, responsio ad hæc una nō erit. (neq̄ enim una est interrogatio). Ac de propositorum quidem scopo atq̄ ordine hæc dicta sufficiant. De iis uero ea loquitur non quæ superius docuit. (nam hoc eadē inculcantis plane esset): sed aliā quoq̄ nobis differētiam tradit eius propositionis quæ re uera una est ac eius quæ una esse dūtaxat uidetur. Cæterū quo facilius quæ cōmemoranda sunt assequamur, quoniam qui in propositionibus termini sumuntur, & uoces quædam sint necesse est, & res quasdam significant, quatuor ut fiant illarum differentię usu uenire arbitramur. Nam aut simplices ambo in uoce & significato, uel in neutro, uel in altero sunt. idq̄ duobus modis fieri perspectum est. Ergo si uterq̄, in ambobus simplicitatis compositus est terminus, p̄positionem unam esse nemo inficiabitur: uti cum/ homo animal est/ pronunciamus. Ac si in solo significato, non autem in dictione habeatur, sic quoq̄ erit una: quāuis ob eam uarietatem quæ circa dictionem, uel in uno termino uel in ambobus uisitat, ut aperte una sit, minus obtineat: ceu cum

SECTIO TERTIA DE PROPOEX TERTIO

F /homo animal rationale mortale est/dicimus:uel/animal rationale mortale, substantia est cōpos ani
 mæ, sc̄nsus particeps. Quod si in sola dictione terminis adsit simplicitas, quorum. s. aut ambos aut
 alterum etiam æquiucos cepis, non etiam una est propositio. Sed antea nobis hac in re differētiā
 » tradebat, cum diceret. Quod si duobus unum sit inditum nomen. & Siquis uerbi causa nomē tu/
 » nicam equo imponat, atq; homini. Restat igitur una adhuc differentia, qua termini tum dictione
 tum significatis uel ambo rursus uel solus alter multiplicati assumūtur. Sed cum uero similis eē
 existimarit Aristoteles ad unam illam quæ una non est propositionem putandam, alterum dūta/
 xat terminum in ambobus uarium, altero uere uno existente, magis q̄ utrūq; supposuisse, ac simul
 quasi una cum hoc à maiore ostendatur suppositio altera quæ utrūq; terminum nullius esse sup/
 ponit simplicitatis participem, in hac sermone deducit: nec si unum de multis uel multa de uno
G affirmatiue aut negatiue prædicentur, negationem unam fieri censet: nisi unum quidpiam ex plu/
 ribus illis prædicatis aut subiectis gignatur: ut in sola rursus dictione spectetur uarietas, significa/
 tum sit simplex: quomodo rem sese habere in definitionibus diximus. Cæterum cū subiungat hoc
 Aristoteles, PORRO VNVM INQVAM, NON SI NOMEN POSITVM VNVM SIT: NON
 AVTEM VNVM EX IIS ALIQVID CONSTET, id illi iungi autumarūt qdā interpretes NI/
 SI VNVM QVIDPIAM ID SIT QVOD EX PLVRIBVS ILLIS CONFICITVR: quasi
 declarante per hæc Philosopho quonam pacto habere se unum illud debeat quod constare ex plu/
 ribus dicitur: nempe uno quidem plane præditum esse nomine: non tamen nomine dūtaxat unū
 id esse oportere: ceu cum acceptum de ipsis æquocæ prædicatum fuerit: sed significato potissimū.
 » Nihilq; quod ait ab eo quod iam antea proditum est, putant differre: Siquis uerbi causa nomē tu/
 » nicam equo imponat atq; homini/eademq;, rursus de iis cōmemorari arbitrantur. At dicere satius
 forsità sit, magisq; sequentibus consentaneum, cum bis in iis quæ ante proxime recitata sunt unius
 meminerit, tum cum dixit/ unum autem de pluribus, uel plura de uno, tum rursus cum deinceps
 addidit/ nisi unum quidpiam id sit quod ex pluribus illis conficitur/ sitq; prius illud uelut actu in
H propositione acceptum, unumq; re ex confessio esse debeat: posterius uero non ut actu quidē sum
 ptum, debeat tamen si una futura propositio sit, ex pluribus actu ascitis constare, hæc eum nūc ad
 utrūq; unius significatum referre. ac per uerba illa/ Porro unum inquam propositum sibi eē à prin
 cipio docere de uno bis antedicto cautiones tradere: per ea autem quæ deinceps addit, non si nomē
 » positum unum sit, non autem unum ex iis aliquid constet/ bis rursus unius meminisse: non tamē
 de eodem, ut quisquam existimauerit, atq; uno termino differere: atq; distinguere qua ratiōe ipse
 si unus, qua uero nisi unus sit sumptus, multas esse pro una propositiones accidat: sed alterū, nem/
 pe illud/ si nomen positum unum sit/ de uno re uera accepto termino tum uoce, tum significatu p
 nunciare. illud uero/ non autem unum ex iis aliquid constet/ de altero qd̄ actu in uoce multitudi/
I nem obtinet. Nam si subiecto uel prædicato uno quopiam posito nomine, atq; unam rem aliquam
 significante ex multis iis de illo prædicatis, aut illi subiectis unum quiddam non constet, non una
 amplius est propositio: sed quotquot prædicata uel subiecta numero fuerint. Hoc autem, quod si
 bi uult, illud esse, planissime iis quæ apponit exemplis declarat. nam uelut subiecto uno quopiam
 accepto homine, plures simul de eo uoces prædicat rerum illarum significatrices quæ per essentiā
 de subiecto appellantur: mutuoq; ad finitionem illius conficiendam possunt suapte natura coniu/
 gi. posterius uero, plures quidem simul iterum uoces: uerum ea significantes quæ in subiecto per
 accidens insunt: eaq; de re coalescere inter se nequeunt. ac propositionem eam inquit quæ ex uno
 subiecto & contextibus prædicatis conficitur, non solum uoce, sed potestate quoq; unam esse, cū
 complicata inter se plura illa de uno subiecto prædicauerimus. quæ autem ex uno subiecto coag/
 mentationiq; ineptis prædicatis constituitur, unam eam uere fieri nūquam: uel si illis nos uoce cō/
K fertis inuicem accidentibus, simul omnia ut unum quid prædicare de subiecto contēderimus. Ita
 nāq; usu ueniet, ut & propositio uoce una esse uideatur: facultate uero ipsius unius particeps neu/
 tiquā sit. Atq; hæc hunc in modum explicando, nusquam in iis loqui de æquiucoco prædicato, uel
 subiecto quidquam uidetur. Cum autem de iis prius ipsis, uti diximus, quæ per essentiā prædi/
 cantur mentionem faciat, de subiecto prædicari differenter ea posse indicat. Nam non uoce solum
 quandoq;, sed etiam significatis prædicantur ut multa: nec unam sed plures propositiones efficiūt.
 interdum uero sola uoce obtinent multitudinem: atq; unam plane propositionem reddūt. Quip/
 pe animali & bipede & cicure, quæ per essentiā prædicantur de homine, complereq; eius finitio/
 nem possunt, exempli gratia, ut FORTASSIS quoq; aduerbium illis præpositum declarat, capi/
 endo, SED ET VNVM QVIDDAM EX HISCE INGT CONFICITVR. perinde quasi cū/hō
 animal

animal est, & bipes, & cicur/dicimus, plura sumpta sint propter coniunctiones prædicata, ac propo-
 sitiones faciât multas. Simile enim quidpiam nobis fit, ac si diceremus/homo animal est; homo est
 bipes, homo cicur est; quod planè est propositiones deinceps multas pronunciare quæ eodè utâ-
 tur subiecto. Quando uero prædicatis citra coniunctiones assumptis mutuoq; cõnexis/homo ani-
 mans bipes cicur est/deinceps proferimus, neq; illorum continuitatem quæ finitione complét me-
 dio silentio interfecamus, unum acceptum sit prædicatum: unâq; omnino propositionem consti-
 tuat. Hæc cum de his differuerit, de iis addit postea quæ de quoquam prædicant. ex accidente: atq;
 unam inquit prædicationem, uel propositionem unam etsi ea sine interuallo prædicauerimus, fie-
 ri nũquam possit: ut in finitionibus faciebamus. Non enim quo modo animans & bipes & cicur in-
 ter sese ad naturæ unius constitutionem commiscebantur, sic plura quoq; uel inter se, uel cõmuni
 eorum subiecto mista accidentia unam præstare possunt naturam. Quare nec qui/homo albus am-
 bulans est/dixit, propositionem unam protulit. quandoquidem nec unum est prædicatum: ut post
 enucleate disputabitur. estq; perinde, ac si/homo albus est, homo ambulans est/diceremus. nec q; So-
 crates homo albus ambulans est/pronunciauit: quoniam neq; in his prædicatum unum quodpiã
 fit, ceu multis accidentibus homini ascitis. Sed de his post exactius agetur.

Itaq; si disputatoria interrogatio respondendæ uel contradictionis partis alter-
 rius postulatio est, propositio autem unius pars est contradictionis, utiq; responsio ad hæc una non
 erit (neq; enim una est interrogatio.) ne si uera quidem fuerit. De ys aut in Topicis disputatum est.
 Simul uero dilucet neq; ipsum/quid est/disputatoria eẽ interrogationem. Datum enim sit ex inter-
 rogatione opus est utram partem uelit contradictionis eligere. sed qui interrogat, distinctionem,
 utrum hoc homo sit, an non hoc, oportet adhibeat.

Tradunt Veteres duplicem esse interrogationis: alteram disputatoriæ seu dialecticæ: al-
 teram eius quæ p̄cunctatrix, Græce p̄smatice nominatur. Atq; interrogationem disputatoriã qui-
 dem illam esse aiunt, ad quam licet particulam solam/etiam/uel/non/ dicendo respondere: significã-
 doq; annuere dũtaxat aut renuerit: ut/est ne immortalis animus? Ad eum enim qui hoc interrogauit
 explendum, anuisse etiam solũmodo uel renuisse satis est: quando, id q; est consequens, alteram dũ
 taxat qui interrogat partem dixerit contradictionis. Nam uel/etiam/particulam proferendo, uel an-
 nuendo, interrogatiuæ prouiciatam partem contradictionis, siue affirmatiua seu negatiua sit, uerã
 esse confitemur. Sæpe enim & per negationem rogamur: ut/an non est animus immortalis? per par-
 ticulam autem/non/respondendo, renuendoq; aduersus interrogationem depugnamus: reliquam
 uero fatemur ueram esse contradictionis partem. Quod si quis contradictionem totam in interro-
 gatione protulerit, ut/num immortalis animus est, an secus? ita quoq; uel/etiam/uel/non/respondenti
 dicendum est. Verum si affirmationem magis probet, etiam/dicet: ipsamq; illi particule affirmatio-
 nem addet, atq; etiam, immortalis est/pronunciabit. Nam nisi adiiciatur affirmatio, incertum est ad
 utram interrogatæ partem contradictionis aduerbium hoc/etiam/sit responsum. Sin negationem,
 &/non/ respondebit, & eandem rursus negationem adiunget, dicetq; /nõ, non est immortalis/. ac dispu-
 tatoriam quidem interrogationem id genus esse ait. Percũctatricem uero, ad quã neq; etiam/ neq;
 /non/ accommodari queunt particule: alia uero dictione, quandoq; & longiore oratione illi qui inter-
 rogatur opus est ad responsionem. Quippe eorum est percũctatrix interrogatio qui quidq; de ali-
 quo doceri uolunt: ut/quando uenisti? quis uocat? ubi nam habitas? unde immortalem constat ani-
 mum esse? cur magnes ferrum attrahit lapis? Atq; ei q; percũctatrice interrogatione prouocat, qd/
 quid uelit qd interrogationi possit congruere, cũ innumera sint illa, seu uerum uidelicet, seu falsum
 profiteatur, respondere est integrũ. Qui uero disputatoria cietur interrogatione, is contradictionis,
 cuius pars est prolata interrogatio, uel affirmationem, uel negationem, aliudq; præter hæc nihil
 respondere compellitur. Hæc igitur cum ita sint, iure inquit Aristoteles, SI DISPUTATORIA
 INTERROGATIO RESPONSIONIS POSTULATIO EST, non cuiuslibet, sed VEL PRO-
 POSITIONIS idest partis ipsius quæ actu ab interrogante prolata est contradictionis, atq; inter-
 rogato ad diiudicationem proposita, id q; tunc fit, uti diximus, cum qui interrogatus est aut/etiam/
 respõderit, aut quoq; anuerit. VEL CONTRADICTIONIS PARTIS ALTERIVS: quæ nõ
 actu quidem ab interrogante prodita est: sed in ipsa interrogatione, ut negatiuæ responsiones decla-
 rant, potestate comprehenditur. per has enim partem reliquam contradictionis præter interroga-
 tionem nobis placere enunciamus; ut quæ potestate in interrogatione ad diiudicandum proposita

F est. nam si nullo modo facta sit interrogatio, patet nullam fieri responfionem posse. Ergo si hæc ita se habent, eūq; oportet qui disputatoriq; occurrit interrogatiōi per solā propositionem respōdere unam quandā ab eo qui interrogauit uel actu uel facultate oblatam, una autem propositio unius

» pars est contradictionis, contradictio uero una, ut ante explicatum est, eiusdē est de eodem, nec ullo modo æquiuatione utitur, si hæc ita se habent omnia, quæ partim cōmemorauit Aristoteles, partim uelut cōmemoratis consequētia omisit, *VTIQVE RESPONFIO AD HÆC, inquit, VNA NON ERIT.* hæc autē illa intelligit, de quibus proxime agebatur: hoc est interrogatiōes quibus propositiones nobis proponuntur nōnullæ quæ secundum paulo ante de ipsis traditas præfinitiones uidentur esse una; re uera sunt multæ. Causamq; adiecit illico, cur non una responfione occurrere eiusmodi oporteat interrogatiōibus: cū dicit, *NEQVE ENIM VNA EST INTERROGATIO.*

G Quo fit ut qui ad hanc respondet, is secundum aliud aliudq; eorum quæ uel ut subiecta uel ut prædicata significantur à propositione simul & uerum dicat & mentiatur; seu tãquā æquiua ea sint, ut supradictum est, seu diuersis etiam in propositione actu acceptis uocentur nominibus; uelut in proxime expositis tradebatur. Nam quo modo una poterit respōfione/nūquid Ajax cum Hectore in singulare certamē descendit?/uel/utrum ne Socrates albus ambulans est?/interroganti obuiare, si alterum illi interrogatū suppetat, alterū non inquit? Eni uero hæc nos Plato quoq; ante Aristotelē docuit. Itaq; Polū in Gorgia rephēdit Socrates: à quo rogabat an nō ipsi uniuersa q̄ uelint, quæq; optima esse existimarent Oratores uelut tyranni facere uiderentur: ut illū qui plures simul interrogatiōes proferret, ea de causa q̄ uoluntatis & existimationis differentiam ignoraret. Quoniam uero sepius accidit ut eadē uera in significatis omnibus interrogatiōis responfio sit, ut in hac/num Ajax ad Troiam profectus est miles?/ & in hac/est ne Socrates albus ambulans?/cū ambo fuerint in Socrate, iccirco nos docēdo rectas non à fortuna, sed ex arte responfiones facere, illud apponit *IN ESIVERA QUIDEM FVERIT/* quod illi coniūgendū est; utiq; responfio ad hæc una non erit.

H Nam etsi uerum sit an Ajax aduersus Iliū militauerit roganti una oratione consentire, tamen euitandum id genus respondendi est; ne regulas transgredi assuescamus dialecticas, significandumq; omnino multa illum simul interrogasse: quod minime decet: usu autē uenisse ut ad ea uniuersa quæ interrogatiōe cōtinentur eadē responfio congrueret. Quāobrem neq; ad eum qui an homo ipse, & animal, & bipes, & mansuetus sit roget, responfio una faciendā; quoniam neq; hæc una est propositio. de hisce uero latius ipse in octauo libro Topicę disseruit cōmentationis. Verum quoniā inter se Aphrodisiensis enarrator diuinusq; Iamblichus de dialectica interrogatiōe cōtendunt, alterq; locum hunc sequitur, uultq; disputatoriam ipsam interrogatiōem partis alterius esse dūtaxat contradictionis; alter ea magis quæ in Resolutoriorum prohemio de illa produntur, ac contradictiōnis illam censet totius interrogatiōem esse. (est enim ibi inquit, disputatoria propositio sciscitanti, interrogatiō contradictionis; ratiocināti, sumptio apparentis opinabilisq;) patet ex supra dictis quo pacto arbitraturi simus de controuersia. Nam pars tantum altera quidem cōtradictionis per interrogatiōem actu proferenda est: si is qui solum/etiam/aut/non/respondet, recte apposite sit occurfurus; altera tñ etiam facultate proponitur. Quāuis enim interrogatiōes quasdam apud apprimē diuinum inueniamus Platonem quæ contradictionem totam actu interrogēt, ut illud in Phædone, Porro ad prudentiam ipsam obtinendam utrum corpus impedimento est, an nequaquā; ad quod potissimum respiciēs decernit magnus Iamblichus contradictionem uniuersam in disputatoria interrogatiōe cōtineri. Sed intelligendum est apud Platonem non in eorū congressibus quibus cum disputaret permanere Socratem eo proposito quo uersat is qui Dialecticus ex Aristotelis uocatur sententia. Nam qui sic Dialecticus dicitur, eo spectat solum ut alloquentem superet: demūq; ipsum ad contradictionem deducat. Socrates uero & alloquentes corrigit si peccent; & finem non uictoriam statuit, sed ueritatis comprehensionem. Quapropter etsi contradictionē inuenieris ab eo proponi uniuersam, id fieri uel exercendorum alloquentium gratia comperieris: uel protinus aperire ad utram partem contradictionis respondere alloquentē uelit, non/etiam/tantum, aut/non/dicentem; sed declarantem quoq; ad utram contradictionis partem respondendo occurrat. Ac disputatoria demum interrogatiō usus in primis dialectici gratia usurpatur syllogismi: quæ cum pars huius sit, neq; particulam/nūquid/aut similem habebit adiūctam; sumetq; partem alteram contradictionis dūtaxat quæ alloquenti uidebitur. At quoniam eo inferior est q̄ demonstratiua, q̄ non à rebus ipsis, sed ab iis quæ cōcedit aduersarius sumatur, iccirco & per interrogatiōem ei proponit qui cum sermo institutus est: ut de illorum ueritate quod sibi uideatur diiudicet. nec solum ipsa, sed, ut dictum est, & contradictionis pars reliqua; assumitq; particulam/nūquid/propter interrogatiōis

tionis figuram. Sed quidnam id est quod ab Aristotele seu corollarii uice deinceps additur: cum inquit, SIMVL VERO DILVCET NEQVE IPSVM / QVID EST / DISPVTORIAM ESSE INTERROGATIONEM, & cuius hoc uult consequens esse? Itaq; ab iis constat pendere quæ de disputatoria locutus est interrogatione: eam nimirum respondendæ uel propositionis, uel contradictionis partis alterius postulationem esse. Nam si disputatoria id genus est interrogatio, ut detur permittaturq; alloquenti utram partem respondere contradictionis uelit, non huiusmodi aut ipsius quid est interrogatio habetur: sed rei naturæ institutionem expositionemq; expostulat, compertum est ipsius quid est interrogatio nequaquam fore dialecticam. Verum si omnino ipsius quid est percontationem in interrogationem disputatoriã formare libeat, oportet nos ipsos finitione quæ nobis esse rei uideatur actu proferenda interrogare: ut utrum homo animal est bipes mansuetum: / si per affirmationem scilicet placeat interrogare, uel si per negationem maluerimus / utrum homo animal bipes mansuetum non est: id quod breuiter ipse per uerba illa, AN NON HOC indicauit.

Quoniam uero prædicantur adeo quædam composita ut ex iis quæ separatim prædicantur unum fiat prædicamentum uniuersum, alia minime, quænam fuerit differentia? De homine enim uerum est et seorsum / animal / dicere: et / bipes / seorsum: atq; hæc ut unum, et hominem atq; album: et hæc tanquam unum. sed non si sutor, bonusq; sit, sutor quoque est bonus. Nam si propterea quod uerum est utrumque, etiam quod ex iunctis ambobus constat esse oportet, multa quoque sequentur incommoda. Quippe de homine et / homo / uerum est et / album / pronuntiare: quare et uniuersum, rursus si album, simul etiam totum, quãobrem erit homo albus albus: excurretq; id in imensum. et rursus musicus albus ambulans: eademq; sæpius contexta in infinitum. Præterea si Socrates, Socrates et homo est, erit et Socrates Socrates homo. et si homo et bipes, erit et homo homo bipes. Itaq; si complexus quisque absolute fieri arbitrabitur, constat uisum uenire ut multa dicantur absurda, quo autem pacto statuendum sit, modo explicamus. Ex iis igitur quæ prædicantur, et in quibus prædicari contingit, quæcumque per accidens uel de eodem, uel alterum de altero dicuntur, hæc unum non erunt. Homo exempli causa albus est et musicus: sed unum non est album et musicum: cum ambo sint accidentia, neque si uerum dictum sit quod album est id musicum esse, unum tamen quiddam erit musicum album, nam quod est album, id per accidens musicum est, quod uel unum quiddam non erit album musicum, quocirca nec sutor bonus simpliciter: sed animal bipes, haud enim per accidens. Item nec quæ insunt in alio, quapropter neque album repetitur: nec qui homo est, is homo animal est, aut bipes: siquidem sunt in homine bipes et animal.

Cum supra ex diuersis iis quæ de eodem prædicantur alia posse coniungi atque unam quandam dixerit prædicationem facere ex omnibus, alia uero non posse, nullamque ibi nobis regulam horum discernendorum tradiderit, sed transiuerit illico ad theorematis præceptionem ad quod illud utile erat, non oportere inquam responsionem unam ad eam interrogationem fieri quæ plane una non esset, uult per hæc quod omissum illic est deinceps addere, sumptoque hoc uelut confessio, posse ex iis quæ prædicata de eodem sunt pluribus nominibus rebusque, aliqua, si inter se quoque componantur, ac uelut coalescant, unum quodpiam prædicamentum ex ipsis uniuersum efficere: ut in hoc dicebamus animal bipes mansuetum: quædam non posse: ut in albo, & ambulante, quænam differentia sit querendum censet: hoc uero est, quænam sit talis differentia causa: & quãobrem illa concreuant, hæc minime. Prius autem ostendit in iis re uera quæ plura prædicantur esse id genus differentiam, in eo in quâ quod natura componi apta ineptaque sint, quæ eius causam inspexerit, siquidem & consequens erat ut quod sit anteque cur sit disceremus. Habilia itaque componi natura esse nonnulla ad prædicationis unius constitutionem palam facit tum sumendo animali, tum bipede: quæ non discrete solummodo, sed simul quoque prædicantur de homine: cum animal bipes ipsum esse pronuntiamus, & rursus hominem atque album: quæ tum discrete de hoc prædicantur homine, tum coniuncte: cum / Socrates, dicimus, homo est albus. Esse autem quæ componi nequeant, demonstrat in suppositione sutorem quendam fumente qui non exquisitè artem didicerit, sed præditus morum fuerit probitate: qualis Simo ille exitisse Socrati familiaris uidetur. Nam de hoc, sutorem esse & bonum, seorsum utrumque uere prædicabis, at ex ambobus compositum, sutorem esse bonum, non item. Quippe / bonum / per se si de quouis dicatur singulari homine, ut de homine prædicatur: atque eius ipsius uitæ speciem indicat, sin copu-

F letur futuri, atq; ita prædicetur, non ad speciem uitæ hominis præterea, sed ad artis qualitatem exau-
ditur. Quãobrem & apud Platonem Gorgias à Socrate nõ absolute Orator, sed totum hoc, bonus
Orator appellari uoluit: nimirum hac re seipsum ab iis discernens qui arte uitiose uterentur. Quo-
niam autem uero simile erat imperitorum nõnullos arbitrari quæ prædicantur seorsum, ea simul
quoq; prædicari plane oportere, forteq; attributum putari nos in quibusdã hoc fieri, in aliis haud
etiã posse dicere, atq; aduersus id aggredi qd̄ de futore & bono dictũ est disceptare, ppter ea necessi-
tatem nobis adducens disentiendi theorematis, ostendit quot ita opinantes incõmodis urgeantur:
atq; **NAM SI**, inquit, **PROPTEREA QVOD VERVM EST VTRVMQVE**, cui subaudi-
endum est, ex iis q̄ seorsum p̄dicant. si ob id igit, **ETIAM QVOD EX IUNCTIS AMBOBVS**
CONSTAT ESSE OPORTET, rursusq; huic subaudiendum est/uerum/ut si quoniam uerũ
G hoc est, prædicamentum quoq; uerum sit oportet quod ex utroq; consistit, **MVLTÀ SEQVEN-**
TVR INCOMMODA. nugetur enim is oportebit qui ita existimat. & præter id quod nugetur,
III ab hominum sensu abhorretia & superuacua quædam dicit atq; inania. Si enim uere & hominem
& album prædicauerimus de Socrate, uere & simul utrũq; prædicabimus, eum hominem esse albũ.
uerum si quacũq; separatim prædicantur, ea composita prædicari etiã possunt, rursusq; si cõpositę
huic insuper prædicationi/album/ ipsum per se de Socrate prædicatum ascuerimus, oportebit ex
utraq; iterũ prædicatione, composita & simplici unam fieri p̄dicationem uniuersam: ut/est Socrates
homo albus/ dicatur: idq; in infinitum prouehetur: qd̄ plane nugantium est. Rursum si mu-
sicus & albus & ambulans non separatim solum, sed simul etiam prædicantur de Socrate, præterq;
compositam ex his prædicationem/album/ ipsum per se iterum prædicauerimus, musicum esse al-
H bum ambulãtem album dicemus. & rursus si musicum forte prædicatum per se fuerit, musicũ al-
bum ambulãtem album musicum: atq; eadem, quod ipse inquit, sæpius contexta: quibus p̄ter nu-
gationem sit etiam prædicatio quã ne cogitatione quidem assequi ualeas. Aliud uero quoddã his
tertium addens incõmodum, prædicari de eo quem cernis hoc inquit, uerbi gratia Socrate eẽ atq;
hominem. quapropter dicẽdum erit & eum qui cernitur Socratem hominem eẽ: & rursus de So-
crate hominem & bipedem seorsum qdem utrũq; recte prædicabis: non tamen quod ex utroq; cõ-
ficitur: quod est homo bipes. Hæc enim p̄ter rationem sunt planeq; redundantia: siquidem cui-
dens est & Socrate hominem esse necessario: & hoĩem bipedem. Nam & si, id quod exposuimus, q̄
per essentiam p̄dicatur, uel simpliciter uel ex parte natura sibi inuicem cohærescere idonea sunt, ut
genus ac formatrices differẽtiæ, non tamen quouis ordine inter se cõnectere ea conuenit. haud enĩ
quę magis particularia sunt statuemus priora: atq; ab his uniuersaliora quęq; illis ex necessitate cõ-
sequẽtia sunt collocabimus. uerum contra, magis uniuersalia magis particularibus antepo-
nemus.
I His igitur cum harum rerum præfinitionem necessariam esse demonstrauerit, ipsam deinceps ad-
dit: cum ait, **EX IIS QVÆ** de quibusdam prædicantur subiectis, quæ **IN QVIBVS PRÆ-**
DICARI CONTINGIT appellauit. id est & subiectis, de quibus prædicata appellari contingit.
EX iis ergo quæ prædicantur, de propriis alia subiectis per se, alia per accidens nuncupari-
tur: de quibus primum uerba facit. atq; siue ambo prædicata per accidens de subiecto su-
mantur, siue alterum de subiecto: & in quo ipsum esse ab illis haberi natura uoluit, alterum uero
de altero, nullo modo ab iis una fiet prædicatio. Neq; enim si per accidens de Socrate & musicum &
album p̄dices, unam ex iis cõperies prædicationẽ fieri. neq; si musicũ de Socrate, albũ de musico p̄-
dicatũ accepis, ita quoq; inuenies. Porro hypothesin hanc Aristoteles ex abundantia cautiõẽ assu-
psit: quandoquidem necesse est prædicari albũ in primis de Socrate: quemadmodum musicũ: nõ
quidem per essentiam, ut q̄ accidens est: per naturam tamẽ: propterea quoniam eo comparata inge-
K nio sunt accidẽtia, ut & suis inhæreant subiectis, & de iis prædicetur: haud uero etiam potissimum
de musico, neq; secũdum naturam: sed re uera per accidens: quoniam accidit ut ambo in eodẽ subie-
cto concurrant. Ac necesse est deniq; disũctiue Aristoteli pronunciatas hypotheses sese inuicem se-
qui. Nam siue de eodem subiecto duo prædicentur accidentia, plane & de se mutuo per accidens
prædicabuntur. siue unum substantiæ sit, alterum accidens, prædicabitur accidens per naturam de
substantiali: substantiale de accidente præter naturam: ut homo de albo. siue alterum à principio ca-
piamus prædicationem complementiũ, qua de quærimus una ne sit, an secus, per accidens de reliquo
prædicatum, necesse est ipsum per se solum prius acceptum de subiecto prædicatum sit. nam hoc ip-
sum est quod uestigatur in præsens, quænam seorsum prædicata, possint & prædicari cõiũcta. For-
tassisq; non sunt hæc uerba disũctiue audienda: sed dicendum est/uel/particulam pro/&/ usurpa-
tam: ut illud quoq; apud Homerũ/iuuenisue senexue/pro & iuuenis & senex. atq; ut cõmentatio

nes suas nonnullas inscribere consueuerunt ueteres: Nicocles uel Lysimachus & Phado uel de Ani
 ma non ut ex aduerso distinguerent: sed ut orationem nobis permitterent utroq; nomine appella
 re: quasi ita sonet Aristotelis uerba & de eodem, & alterum de altero. Quenam igitur causa sit ut
 quæ hoc pacto prædicantur, natura combinari non possint: quoniam dissimilem disunctâq; inter
 se prorsus habent naturam, ac sub prædicamentis quandoq; cæsentur diuersis: nec ad naturâ unam
 efficiendam ipsa misceri inuicem queunt. Quod si ita se habeât hæc, patet recte à nobis dictum an
 tea, nihil aliud appraedicari in propositionibus præter ipsum/est/posse; ut ambulare. Nâq; in hoc ho
 mo iustus ambulat/ si nomen/ iustus/ prædicari, uerbum/ ambulat/ appraedicari dixeris, non est id ge
 nus propositio una: siquidem per accidens ambo de homine prædicata ad prædicationem unâ fa
 ciendam mutuo temperari natura non possunt. At uerbum/est/cei quod non per se etiam solum
 de subiecto, ut/ ambulat/ uerbumq; aliud quodlibet prædicetur: sed eius rei gratia tantum assuma
 tur, ut prædicatum subiecto deuinciat, solum ex uerbis tum coagmentari prædicato natura com
 paratum est: appraedicariq; ipsum dicitur: tum unam prædicationem, integramq; ob id propositio
 nem præstare. Vtrum ergo (quidam aiunt) nec qui Hippocrates bonus medicus est dicit, aut Zen
 xis bonus est pictor prædicationem unam protulit: quoniam utrûq; bonum/atq; ars/inquâ subie
 cto accidit? An aliud in his est quod seiunctim prædicatur bonum: aliud uero quod mechanicæ ar
 ti copulatur. Nam quod per se prædicatur, id q; antea quoq; cõmemorauimus, ipsos indicat mores
 Animi. quod autem arti coniunctum est, non item: sed uelut genus quoddam artis, aut artes exer
 centium capi uidetur. Spectatur enim in prædicamentis omnibus bonum: uerum q; in qualitate
 comprehenditur, cum illis diuiditur quibus impertiri ipsum natura uoluit. Ergo & quoddam cir
 ca Animum sit bonum necesse est uisendum: quod uel penes Animi mores sumitur, uel cognitio
 nem: eamq; uel scientiarum uerbi gratia, uel artificialem. Itaq; quo pacto quale ipsum dicimus ge
 nus esse artificis, ita bonum quoq; in quali positum necesse est eius boni quo præditus artifex est
 genus esse. Quod igitur hoc loco de Medico & pictore ac demum Artifice per se prædicatur bo
 num, merito prædicationem unam facit, perinde atq; si diceremus/ id est color albus quod cernif.
 potest enim & accidens per se prædicari cum de sui ipsius aliqua specie dicitur. & substantia per ac
 cidens cum eam de accidente prædicabimus: uelut cum dixerimus quod album est id lignum eẽ.
 De hisce uero fusius explicatum est in priore libro de demonstratione. Neq; hoc erit præterea bo
 num ex iis quæ de subiecto in primis appellantur. sed si modo dicatur, per accidens prædicabitur p
 pter Artem quæ de eo prædicatur potissimum. Quo fit ut nec si sumptum solum sit, prædicari que
 at: quo modo nec per se etiam prædicatum bonum de subiecto, præcipue de arte prædicabitur: ue
 rum per accidens: ut in exemplo/ tutor bonus/. quapropter nec prædicationem totam unam effice
 re potest illi coniunctum. Sed quomodo ex homine & albo prædicationem unam fieri arbitramur,
 si neq; ambo per se prædicantur de Socrate, sed per accidens quoq; alterum de altero? An quoniã
 non sunt ambo subiecto accidentia quando utrûq; etiam contingit illorum prædicari de altero p
 ter naturam, planeq; per accidens. ea autem quæ solo hoc modo prædicantur reprobabat Aristo
 teles: ut quæ coalescere inter se nequeant. At album homini sociari natura aptum, eiusq; qualitatẽ
 significans, non substantialem, sed illam uelut superficiariam in eo quod simpliciter quale dicitur p
 uenientem, iure cum illo prædicationem unam facit, quæ unam significat, non simplicẽ, sed quan
 dam/ uocatam substantiam. Hæc cum de iis differuerit quæ prædicantur per accidens, nec cõsocia
 ri natura ualent, dixeritq; ob id non simplr uerum esse illud SVTOR BONVS, hoc est non sem
 per uerum esse, quoniam concurrere interdum ea nequaquã mirum est, subdit, SED ANIMAL
 BIPES. HAUD ENIM PER ACCIDENS. quorũuis est uerborum. Quæ uero non per accñs,
 sed per se prædicatur, componi inuicem, atq; unam prædicationem posse efficere. uerum neq; hæc
 si quouis capiantur modo, nec quouis inter se ordine complicentur. haud enim sane que in altero
 prædicato iam sunt uel actu uel potestate comprehensa capiemus iterum: ne simus nugaces, aut pli
 xa quædam dicere cogamur: quod rursum est nugari. uerbi gratia si hominem bipes eẽ animal di
 xerimus, non per se iterum capiemus bipes: propterea quod actu in priore prædicato sit sumptũ.
 Cũq; Socratem hominem esse pronunciauerimus, non asciscemus aliud prædicatum, ut q; priori
 copulari debeat, bipedem aut animal esse. quandoquidem horum utrûq; ante est in priore prædi
 cato facultate comprehensum.

Verum est autem simpliciter quoq; de aliquo, ut quædam hominem, hominem, uel album quædam
 hominem, hominem album esse dicere: non tamen perpetuo. sed quãdo in adiuncto oppositũ inest, qd

F *piam, quod contradictio comitatur, non verum, sed falsum est: ut mortuum hominem, hominem uocare: verum aut cum non inest, aut cum inest, semper non uerum est: quando non inest, non semper uerum, ut Homerus quiddam est, uelut Poeta. Vtrum ergo etiam est: An nequaquam. predicatur enim per accidens uerbum/est/de Homero. Poetam namque illum esse, sed per se de Homero non predicatur/est/uerbum. Quobrem in quibus predicationibus neque est contrarietas, si loco nominum rationes dicantur, predicanturque per se nec per accidens quae predicantur, in ipsis ipsum aliquid simpliciter quoque uerum dictu erit. At id quod non est, quoniam est opinabile, uerum non est esse quidpiam dicere, nam de illo non quod sit, sed quod non sit opinio est.*

G *Quaeritur hic proxime tradito oppositum praecipuum. Supra enim quaerebatur quando quae priuatim praedicatur, simul praedicari etiam possint. in his, quando simul praedicata, separatim quoque praedicari queant. Praedicationem autem quadam eam uocat, quae ex simul praedicatis composita est. simpliciter uero illam quae simplex est, ac sine additione ulla profertur: propterea quoniam arctant ubique additiones, magisque ea reddunt particularia quae ab additiones ipsas sustinentibus declarantur: uelut cum prolato animali rationale addiderimus: deinde mortale: postea grammatikum: dehinc aliud quid atque aliud. Clarum est enim singulis nos additionibus inuenturos magis particulare significatum fieri. Quapropter VERVM EST AVTM, inquit, SIMPLICITER QVOQUE DE ALIQUO idest de quo compositam facimus praedicationem, de eo quoque sine additione uerum est praedicatum pronuntiare: ut Aristarchum non grammatikum hominem duxat: sed & simpliciter hominem: simpliciterque grammatikum. nec Galatam album duxat hominem, sed & album simpliciter, &*

H *simpliciter hominem. Quoniam uero non ita perpetuo res habet (quippe hominem mortuum totum hoc/mortuum hominem/uocamus, haud uero etiam hominem possumus sine additione appellare. quoniam est homo animal rationale mortale: animal autem substantia animae compos & sensus: at mortuus nec animatus, nec sentiendi uis praeditus est, sed oppositis continetur. adulterinum quoque denarium, ac lapideam nauem hoc totum utrumque dixeris: neque tamen denarium, neque nauem appellabis) patet distinctione nobis quadam opus fore quando liceat ac quando non liceat docente quae simul praedicantur, discrete praedicari. Hanc itaque Aristoteles rudius primum tradit regulam: deinde exactius. Atque initio quidem Quando inquit in eo quod simplici praedicationi additum est, oppositio insit aliqua quae illi cui facta est additio repugnet, siue ex sese in illorum appareat nominibus, ceu cum Eunuchum hominem simul & non hominem dicimus, & uespertilionem auem & non auem simul, similiter pumicem quoque lapidem & non lapidem, & iudicem principem atque non principem, siue in ipsorum finitionibus deprehendatur, ut in homine & mortuo, tunc ut simul praedicata, disiunctim quoque praedicentur fieri nequaquam posse. quando autem nulla in iis mutua sit oppositio, tunc posse fieri. Postea uero expositam regulam, nempe quando coniuncte praedicata distingui non possint, affirmat recte traditam: cum ait, AVT CVM INEST, SEMPER NON VERVM EST*

I *distingui nobis post uerbum inest/debentibus, oppositio uidelicet illi insita quod priori praedicato adiectum est. (hoc enim iam dictum, hic quoque subaudiemus): ut autem huic consequens ad uerbum/semper/subiungere: hoc est, ex necessitate non uerum, sed falsum est compositam praedicationem disiungi. Alteram autem quae, nisi in simul praedicatis oppositio sit admitti ipsorum inquit discretionem posse, ueram non semper esse confirmat: sed cautionem aliam postulare: assertque illi/eco probationem. Namque Homerum, totum hoc, Poetam esse dicimus: quoniam opus extat illius, simpliciter esse non dicimus: quoniam/est/uerbum quod de Homero praedicatur nullo medio, non ad Homerum illum qui est in poesi, sed ad ipsum uirum exauditur. is autem non est. Cum uero praedicatur/est/uerbum de Homero nomini/Poeta/coniunctum, Poeta de ipso potissimum ac per se praedicabitur (per se autem non per essentiam, sed per naturam intelligi uolo), est/autem uerbum de Poeta per se, de Homero per accidens. Itaque si quod per se praedicatum est exemeris, nihil sanum praeterea sonat quod per accidens praedicatur. tamen nullam queas Poetae oppositionem ad uerbum/est/inuenire, neque ex sese in nominibus, ut in uiro & non uiro: neque in eorum definitionibus, ut in homine mortuo. Quobrem recte dicebamus non semper uerum esse, cum in simul praedicatis non inest oppositio, posse etiam per sese praedicari quodlibet. Itcirco repetito sermonis principio percenset Aristoteles discretae praedicationis regulas: ac quando neque illorum inquit definitionibus quae simul praedicantur subest contrarietas, neque per accidens, uerum per se de eodem praedicata subiecto fuerint, potest tunc plane fieri, ut quod praedicatum est coniunctim, sine complexu quoque praedicetur.*

K *Porro*

Porro illud minime obscurum est, si quis est uerbum in hoc/Homerus Poeta est/exemplo positum
 profuit/dicat acceptum, quemadmodum/fuit/pro/est/ Græci se penumero capiunt ueteres, ut in illo
 quid fuit/pro quid est:& in definitione ipsum quid fuit esse/pro ipsum quid est rei esse, hunc ipm
 quoque per se/est/de Homero præter Aristotelis sententiam prædicari concessurum. Quod autem ad
 uerba attinet, illud, **OPPOSITVM INEST QVODPIAM QVOD CONTRADICTIONE COMI**
TATUR non ea ratione dictum est, ut opposita quædam sequatur, quædam non sequatur cõtra
 dictio: sed pro eo quod est, ex quibus omnibus contradictoria inter se oppositio sequitur: ut que
 est cõmunissima. Nam oppositorum neutrum id quod alterum est. Post hæc uero ceu refellens eos quod
 uerbum est/ si cum opinabili prædicetur de non ente, nobis/non ens opinabile est/dicentibus, iam per
 se quoque de hoc prædicatum iri posse arbitrantur, recteque à nobis/non ens est/dictum iri: perinde atque
 in aliis in quibus que composita est, discreta etiam fieri potest prædicatio, subiungit, **AT QVOD**
NON EST, QVONIAM EST OPINABILE, VERVM NON EST ESSE QVIDPIAM
DICERE. causamque, propter quã uerum non sit adiicit: cum ait, **NAM DE ILLO NON QVOD SIT,**
SED QVOD NON SIT OPINIO EST. Quoniam enim ipsum hoc quod non sit, de non ente
 opinabamur, patet nos opinabile ipsum dicturos merito: non ob id tamen ipsum esse confessuros.
 Atque inuehi quidem uidetur in ea que tum in Sophista, tum ad finem quinti de Repu. Plato disse
 rit, ac ipsum inquit non ens esse opinabile. Sciendum tamẽ cum plures gradus nobis ille tradat non
 entis, tum eius quod supra entia, idem est autem ac si supra omnem speciem dixeris (haud enim ali
 ter & formas omnes à materia separabiles inseparabilesque, & ipsam in postremis informẽ profus
 materiam produxisset) tum eius quod in diuersitate spectatur, estque, in rebus omnibus, atque ob id
 non minus quod ipsum ens esse perhibetur: tum illius quod obnoxium significat generationi, per di
 minutionem ab illo plane ente ac supra mutationem omnem locato: tum illius etiam quod de ma
 teria prædicatur, propter delapsum formarum omnium secundum dissimilem eius ad primum ce
 lebratam similitudinem: cumque & unum quoddam esse ex significatis dicat non entis in aliorum extre
 mis repositum, id nimirum quod de nulla ex parte nulloque modo ente appellatur, hoc & effabile
 esse & opinabile asseuerat: quoniam numerabile est quod effari aut opinari licet: id quod supra quoque per
 didimus. effabileque esse aut opinabile dictione uel opinione iudicatur: estque ad aliquid: cum per respe
 ctum ad dictionem opinionem uel esse eiusmodi dicatur. Quandoquidem igitur si alterum sit relati
 uorum, esse & alterum necesse est, ea uero est dictio atque opinio secundum quam dictile uel opina
 bile esse dicitur, hac ergo ratione & quod nullo est modo in ipsa de se dictione atque opinione
 erit. Itaque & hæc Plato pronunciat, quæ confutari non possunt: & recte ueritus Aristoteles ne qui
 dam, ut par est, Platonis sententiæ profunditatem minime assecuti, dici ab illo existimarint, quod nul
 lo est modo, si effabile aut opinabile uocetur, ex eorum quæ sunt fieri numero, non eo pacto
 quo recensuimus, sed quasi obtineat ex se substantiam, iccirco uerum inquit non esse,
 id quod non est, cum opinabile esse dicatur, sic ens fieri affirmare, ut uel sine respe
 ctu illo ad nos relato substantiam habeat: cuiusmodi non ens esse id cen
 set quod in diuersitate positum est: quodque in omnibus iis quæ sunt in
 quit dissipatum esse: neque eo quod proprie est minus existere. Ha
 ctenus prouexit Aristoteles propositionum earum contempla
 tionem quæ ex tertio applicato componuntur: pul
 chraque nobis complura de ipsis præcepta tradidit: ac
 multis sane uisus est ordinẽ iis nullum indi
 disse. quo factum est, ut librum nonnulli in
 ter cõmentarios magis reponendum pu
 tarint. Nobis uero per singula capi
 ta præcipua cura incubuit, ut se
 quele cõtinuitate ostende
 remus. Sed ad proposi
 tiones cum modo con
 iunctas acce
 damus.

SECTIO . III.

F

DE PROPOSITIONIBVS CVM
MODO CONIUNCTIS.

I

G

AE C Cum explicuerimus, considerandum est quonam pacto affirmaciones ac negationes inter sese id genus habeant, possibile esse ac non possibile, et contingens ac non contingens: præterea de impossibiliq; ac necessario. sunt enim quædam in ijs dubitationes.

VM ad absolutam numeris omnibus eorum contemplationem que hoc nobis opere proposita sunt, adhuc superfit propositionum illarum consideratio quæ cum modo proferuntur, tradit eam hoc capite Libri Aristoteles: duoq; hæc

sola nobis de ipsis exponit præcepta, negationum modum affirmatio-

H

I

K

nibus opponendarum: præditaruq; item diuersis modis propositionum sequelam. Nobis uero si exacta traditarum nunc propositionum habenda notitia sit, eaq; facilius assequenda quæ de ipsis differuntur Philosopho, ante uerborum explanatiõem, & quid modus sit percipiendũ est; & utrũ finitus sit illorum numerus, nobisq; cognitus: ac quot qualesq; eligat modos Aristoteles ad propositionum harum præceptionem; & quãobrem hos, & non alios; & qua ratiõem differant à uocatis materiis qui assumuntur modi, cum illarum appellentur nominibus: item an omissus modus ex iis nullus sit qui in proposita propositionum contemplatione ascisci debuerit; præterea negationes ex affirmationibus quo pacto faciamus in hoc genere propositionum: id q; de ipsis considerari primum Aristoteli dicebamus: his accedit omnibus, quonam pacto harum quoq; numerum, propositionum omnium ex diuisione comprehenderimus. Modus itaq; uox est que quo pacto in fit in subiecto prædicatum significat: ut/cito/cum Luna, dicimus cito restituitur; uel/bene/ut / Socrates bene disputat/ uel/admodum / ut/Dionem admodum diligit Plato; uel/semper/ut in illo/Sol semper mouetur/. Numerus non est illorum natura infinitus; neq; nobis tamen comprehensibilis: quemadmodum neq; uniuersalium subiectorum aut prædicatoru: quæ nec ipsa colligi numero possunt. Solos autem quatuor assumit Aristoteles ad propositionum quæ modum obtinent contemplationem/ necessarium, possibilem, contingentem/ & ad hos/ impossibilem; ut qui uniuersales maxime sunt; & ipsi rerum naturæ familiarissimi. Quãnam igitur possibile habere uult ad contingens differentiam? An quã solo noie id quã proprie est possibile differt à contingente: possibile uero simpliciter, proprie cõtingente latius dicitur: id quod posthac ipso nos docente Aristotele itelligemus. Verũ nunc quasi iidem sint, inspiciamus quo pacto differant à materiis modi; quandoqdem has quoq; diuidebamus in necessariam, impossibilem, & contingentem. Itaq; dicendum est, censerì à nobis materias in ipsa rerum earum quæ sunt in propositionibus sumptæ natura spectari. Quippe necesse plane est, uel semper inesse subiecto prædicatum, uel nunquam: aut inesse interdum, alias secus. qua etiam ratione materias uocari eas diximus: quasi sine his ne subsistere quidem propositiones ualeant. Modos uero in eo ipso q; à nobis pronuncientur subsistẽtiam habere: quodq; complementibus propositione terminis extrinsecus addantur. Quo fit ut, quod ad materiam attinet, ueram esse propositionem sæpius accidat: ob additum modum mētiatur. Nam quæ/sol mouetur/ propositio inquit, uera est. que ad uerbo/contingenter/ apponēdo, cõtingenter hunc dicit moueri, propter modum solum mendax deprehenditur. sic & /Socrates ualet/ aut/ albus est/ propositionem ueram quandoq; modus adiunctus necessitatis falsam reddidit: cum Socratem dicimus necessario ualere; aut album esse necessario. Ne uero existimaueris solos affines materiis modos accommodari oportere propositionibus. Nam quemadmodum de subiecto quolibet quod cuiq; libeat prædicare est integrum, fiunt autem ueræ aliæ propositiones, quædam ementitæ, sic & propositioni que caret modo quẽcũq; adaptare quis modum uelit licet adiciere. Hæc cum sint manifesta, consideremus deinceps utrum & alius præter hos modus cognatus iis, alibiq; in propositionum contemplatione acceptus Aristoteli, in hac uero cui nunc incũbimus tractatione omissus, an nequaquã sit. hunc enim
inexistentem,

inexistentem, hoc est qui inesse dicitur Interpretes plurimi Aristotelis esse arbitrantur: & ante ne- **A**
cessarium contingentemque in Resolutoriis enumeratum. Mihi uero hi plane à ueritate aberrare, atque
Aristotelis sententia uidentur. haud enim modus omnino est ipsum inesse, sed cum diuisae propo-
sitiones in modo carentes sint ac praeditas modo, propositiones modi expertes ab ipso inesse informari
aio: nimirum ad ea respiciens quae superius de oppositione inficiationum modo carentium ad affir-
mationes praecipua sunt: ubi dicebat. Quoniam autem & quod inesse licet, tanquam non inest, & quae **B**
ab his sequuntur: penesque ipsum inesse ac non inesse oppositiones fieri propositionum illarum de-
rebat: quod idem penes ipsum esse dixeris ac non esse, secundum quod uel hic contradictoria propo-
sitionum omnium quibus modus non adhibet oppositio fieri plane censetur. siue ipsum est actu,
siue etiam potestate obtineant: cum quae modum asciscunt, id genus non sustineant oppositionis:
sed ipsis modis inter se opponantur. Quobrem Aristoteles quoque cum propositiones cum modo
coniunctas tradere hoc capite proposuerit, primum hoc de iis quaerendum censuit, quoniam contra **B**
dictione sit illarum oppositionis modus: quasi nec prius quidquam fuerit de modis locutus: nec ipsum
in esse ac non in esse commune quid cum modis habeant. Itaque, tum his de causis ipsum in esse modus
esse aliquis haud quam mihi uidetur: tum quoniam ipsum hoc modum esse arbitramur eum qui
quo pacto in subiecto inest praedicatum indicat. qui ergo rationi sit consentaneum ipsum in esse mo-
dum appellare qui existendi qualitatem declarat: tum etiam quia propositam de propositionibus
cometationem, & de syllogismis in Resolutoriis descriptam imperfectam esse confitebimur: cum neque
omnes hic uniuersales necessariosque tractatui modos assumptos dicamus: neque illic confectiones syl-
logismorum ex propositionibus traditas omnibus: sed ex solis modum habentibus: tametsi ex propo-
sitionibus absolute omnibus Aristoteles diuisionem illic faciat: cum ait, Quandoquidem uero propo- **B**
sitione est omnis uel eius quod est in esse, uel ex necessitate in esse, uel in esse contingere. Hoc igitur & ex iis **C**
quae prodidimus euidenter demonstratum arbitror: & pluribus colligi adhuc potest rationibus.
At uero neque ipsum solum cum solum animal sensus esse capax dicimus, aut solum gressile, mo-
dus esse quis ualet: ut quidam autumant (neque enim copularetur subiecto), sed ascititia magis est pre-
finitio: non simplex tamen, affirmatiua quaedam inquam aut negatiua: nec quae subiecto cuius siue finito,
siue infinito, ut quatuor quaelibet illarum praefinitionum quae ad propositionum sunt contem-
plationem susceptae, accommodari possit: sed quae actu de uno quod in propositione dicitur, potestate
uero de aliis quoque & quae sunt, & quae non sunt enunciationem facit. Quare & ex affirmatiuarum
altera praefinitionum, solaque, negatiuarum est uniuersali commista. Nam qui solum animal sentiens,
uel solum animal gressile dixerit, is aliud nihil significat, quam inesse animali quod de eo praedicatur, uel omni
ut sentiens: uel alicui, uelut gressile: alii uero praeter animal nulli competere. Quapropter ne una
quidem proprie id genus est propositio: ut quae pluribus aperte subiectis animali & non animali
utatur: idemque, affirmet de horum altero uniuersaliter, uel ex parte: de altero uniuersaliter neget. **D**
Atque necesse propterea non est quod de praedicato uniuersaliter appellatur, ut animatum, cum omne,
dicimus, sensu praeditum, uel gradus omne animatum est de subiecto eo rursus praedicari quod in
prima propositione fuit acceptum. Nam ipsum quidem de animali per primum tertiumue primum
modum figurae praedicari est necesse: haud uero etiam de solo. neque enim de iis praeterea quae praeter
animal sunt, quasi negatiua minor fiat propositio, necesse est negari. Itaque: si ipsum proprie capiatur
solum (hoc est autem ut nomen) quocumque dicatur, trium generum, modus non est: sed ascititia praefi-
nitio: uti prodidimus: subiectoque, annectitur: cuius discretionem à caeteris omnibus praeter ipsum
declarat. Etenim si praedicato quoque iunctum quandoque uideatur, ut in hoc Socrates uestem so-
lam est attritam indutus simile & hoc simplicibus habebit praefinitionibus: ut in illo omnis homo
omnis est capax scientiae. Quod si aduerbially dicatur, idemque: aduerbio duntaxat ualeat, tunc **E**
modus est, qui non subiecto, sed praedicato coniungitur: significatque: illo subiectum sincere, non cum
opposito imptiri. Proinde Deum immortalem solummodo, rationalem uero Animam, corpusque: il-
lud quod in orbem circūagitur & immortalia & non immortalia esse dicimus: quibus alterum ratione sub-
stantiae, alterum propter actionem tribuimus: uel ambo etiam propter substantiam, alio mortalis alioque
significatu. Nam Timaeus quoque rationalem nostri substantiam immortalibus aequiuocam appellat:
coelestia uero corpora non omnino immortalia. Verum ne tunc uox quidem haec solum siue quod
eius uice capitur aduerbium duntaxat: pluribus illis atque innumerabilibus modis, ut bene, & perspi-
tue, plus quidquam obtinebit, ut ad propositam nunc propositionum contemplationem asciscatur.
Quoniam autem pacto negationes ex propositis conficiamus affirmationibus, ea persequendo quae
de illis produntur Aristoteli, latius inspectabimus. Nunc eliciendi numeri gratia propositionum il-

SECTIO QUARTA DE PROPOSITIONIBVS

F larum quæ modum sibi uendicant, breuibus summonendo, in iis quoq; parti propositionum præstantissimæ negatiuam particulam dicimus iunctam esse oportere, ut sublata affirmatione fiat negatio. Porro pars præstantissima propositarum nobis in præsentia propositionum modus ipse est: a quo etiam uelut ab informante nomen sortiuntur. Quapropter huiusce/ Socratem possibile est ambulare/ non hæc erit negatio/ Socratem possibile est non ambulare/ (ita nãq; simul contradictio uerum profitebitur: quoniam euenire simul & non euenire potest cõtingens) sed illa/ non possibile est ambulare Socrate/. & illius/ possibile est esse Socratem musicum/ non illa/ Socratem nõ musicum esse/ neq; illa/ Socratem musicum non esse possibile est/ uerum hæc/ non possibile est musicũ Socratem esse/. idq; merito, quãdoquidem nãq; modus est ipsum possibile, significat autẽ modus existentia qualitatem quandam, oportet existentia eadẽ manente, q̃ in subiectis prædicatis appredicatisq; terminis uisitat, qualitã sit ne an non sit iudicari. fieriq; ab ea si ponendo proferatur, affirmationem: sin inficiando, negationem. Eadem & in cæteris modis ratio est, necessario atq; impossibili, quippe unam conuenit eandemq; omnium eiusdem speciei propositionum esse oppositionis regulam. Hæc cum ita sint, necesse dicimus esse modum quẽlibet propositionibus adiici uel ex subiecto & prædicato, uel ex tertio appredicato constitutis. Sed ex subiecto & prædicato consistentiũ quatuor necesse est fieri differentias. nam aut terminos ambos finitos habebunt: ut/ possibile est ambulare Socratem. / uel infinitos ambos: ut/ non Socrate possibile est nõ ambulare. / uel finitum subiectũ, prædicatum infinitum: ut/ non ambulare Socratem possibile est/. aut cõtra/ non Socratem possibile est ambulare/. Octo uero earum quæ ex tertio cõstant appredicato. Aut. n. terminum utrũq; & appredicatum finite capiemus, aut infinite omnia: uel finite duo, reliquũ infinite: uel e contrario, unũ finite, duo infinite. Verum siue finita duo sint, unum infinitum, tribus modis complicari propositiones accidet. Nam aut finita capiemus duo prima, subiectum prædicatũq; inq; uel extrema, subiectum & appredicatum, uel posteriora, subiectũ appredicatumq;. Ac si unum solum finite sumas, tres rursus propositiones fieri contingit, finito uel subiecto, uel prædicato, uel appredicato existẽte, atq; octo illarum propositionum patent exempla. Per singulos igitur duodecim, ut explicuimus, modos singulares contradictiones fieri accidet. totidem uero & impræfinitas uidelicet: præterea & uniuersales, particularesq;. simul omnes autem octo & quadraginta. Itaq; triplicatis his propter prædicatorum differentiã a temporibus, triplicatisq; iis rursus quæ fiunt ppter materias. inueniemus in quouis modo duas & triginta supra quadringentas cõtradictiones fieri. Ergo cum tres sint maxime principes modi, propterea quoniam possibile uel soli concurrat contingenti, uel usq; etiam ad necessariũ extenditur, non tamen extra sumptos tres cadit modos, usu uenit ut contradictiones omnes cum nõ copulatas numero mille ducentæ ac nonagintasex fiant. Prius autem eas quæ ex subiecto & prædicato componunt, duas & septuaginta esse monstrauimus. quæ ex tertio appredicato formantur, quatuor & quadraginta supra centum esse. Quãobrem simul omnes quæ in libro de Interpretatione contradictiones traduntur, mille erunt quingentæ ac duodecim. Propositiones autẽ duplo his uidelicet plures, nẽpe tria millia & quatuor ac uiginti. Cum igitur oia quæ proposuimus persecuti fuerimus, ipsam deinceps inspiciamus Aristotelis dictionem.

II Nam si ex ijs quæ complicantur eẽ inter se sunt oppositę contradictiones quę per ipsum esse cõstituuntur ac non esse: ut huius/ esse hominem/ hoc negatio sit/ hominem non esse/ non autem/ esse non hominem/ & huius/ hominem esse album/ hoc/ hominem albũ non esse/ sed non/ esse non album hominem/ Si enim de omni affirmatio est uel negatio, uerum erit lignum non album hominẽ dicere. Quod si ita est, quibus etiam ipsum/ esse/ nõ additur, idem efficiet id quãd ipsius/ esse/ loco dicitur: uerbi gratia huius/ homo ambulat/ non hoc/ ambulat non homo/ negatio erit: sed hoc/ homo non ambulat/. nihil enim refert ambulare hominẽ dixeris, an hominem esse ambulantẽ. Quare si ubiq; hoc pacto, huius quoq; / possibile esse/ non illud/ non possibile esse/ uerum hoc/ possibile nõ esse/ erit negatio. Sed posse idem uidetur & esse & non esse. quod enim secari aut ambulare est possibile, id omne & non secari possibile est, & non ambulare. Ratio est, quoniam quidq; possibile ita est, non perpetuo agit: quadere negatio quoq; illi competet. potest enim & non ambulare id quod ambulandi facultate præditum est: & non cerni uisibile. At uero fieri neq; ut oppositę uerę de eodem fiant affirmationes negationesq;. Huius ergo/ possibile esse/ non illa negatio est/ possibile non esse. quippe ex bis accidit uel idem simul

de eodem affirmare ac negare, uel non per ipsum/esse/ac/non esse/ea quæ adduntur affirmationes ne- **A**
 gationesq; fieri: Quod si illud nequaquam conceditur, erit hoc utiq; eligendum. Est igitur huius/possibile
 esse/negatio hoc/non possibile esse/uerum non/illud/possibile non esse/. Eadem uero et de eo quod
 /contingens esse/dicimus ratio est: siquidem illius quoq; negatio est hoc/non contingens esse. simili modo
 et in alijs, ut impossibili ac necessario. Nam quemadmodum ipsum/esse/ac/non esse/additiones fiunt
 in illis, res autem subiectæ tum albutum homo, sic in his/esse/et/non esse/uelut subiectum efficiuntur:
 additiões uero ipsum/posse/atq;/contingere/: quæ perinde atq; in illis ipsum/esse/atq;/non esse/uerum
 falsumq; dirimunt. Porro huius/possibile non esse/non illud/non possibile esse/negatio est: sed hoc
 /non possibile non esse/. et huius/possibile esse/non illud/possibile non esse/uerum hoc/non possibile
 esse/. Quapropter se mutuo sequi propositiones hæ/possibile esse/et/possibile non esse/uideri etiam **B**
 possunt. idem namq; esse potest ac non esse. haud enim contradictiones inter se sunt hæ/possibile esse
 /et/possibile non esse/: sed esse possibile/et/non possibile esse/uerum nunquam simul in eodẽ profitentur:
 cum sint oppositæ. neq; hæ/possibile non esse/et/non esse non possibile/in eodem simul ueraces aliquã
 do sunt. Similiter huius quoq; /necesse est esse/non illud/necesse est non esse/uerum hoc/non necesse est
 esse/negatio est. huius uero /necesse non esse/hoc/non necesse non esse/. et huius/impossibile esse/non
 illud/impossibile non esse/sed hoc/non impossibile esse/huius aut/impossibile non esse/hoc/non impossi
 bile non esse/. Atq; in uniuersum, uti proditum est, ipm/esse/et/non esse/ceum subiecta ponenda sunt:
 hæc autem affirmationem ac negationẽ facientia, ipsi/esse/atq;/non esse/coniungenda. Existimareq;
 has oportet oppositas esse dictiones, possibile: non possibile. contingens, non contingens: impossibile, **C**
 non impossibile: necessarium, non necessarium: uerum, non uerum.

Vult per hæc, quemadmodum diximus, scrutari quonam pacto ex affirmatiõibus cum modo
 compositis negationes fieri oporteat. Quod autem probabile de ipsis quisquam esse existimasset,
 cum tñ nõ sit, in his inquam propositionibus perinde atq; in modo carentibus fieri negatiões, hoc
 anticipatum prius refellit q̃ quo modo sese uerum habeat exponat. fiebant autem negationes affir/
 mationum quæ sine modo ac præfinitione proferuntur, negatiua particula uerbo/est/in proposi/
 tionibus uel actu, uel omnino potestate accepto præponenda. Hoc igitur progredi in proposi/
 tionibus modum assumptibus non posse ostendit. tentatq; pluribus uerisimile plane esse ante asse/
 rere: neq; posteriorum hisce auditis rationibus, recte sese habere eas rati, fieri & in his propositioni
 bus illo modo cõtradictiones putent, Itaq; NAM SI EX IIS INQT QVÆ INVICEM COM/
 PPLICANTVR uocibus propositionibusq;. EÆ INTER SE SVNT OPPOSITÆ CONTRA **D**
 DITIONES QVÆ PER IPSVM ESSE CONSTITVNTVR AC NON ESSE, id quod
 per defectum magis ob sermonis breuitatem protulit: cum dicere uelit. Nam si ex contextis inter
 se uocibus atq; in propositiones euadentibus eæ sibi mutuo sunt oppositæ ad contradictiones fa/
 ciendas quæ oppositionem per ipsum esse habent ac non esse: uel magis hoc pacto, ne plura sub/
 audire extrinsecus cogamur, Si ex iis quæ complicantur, hoc est ad contradictiones constituendas
 combinantur propositiones, eæ mutuo sunt oppositæ quæ per ipsum esse atq; non esse discernuntur,
 Ac prius q̃ consequens inferat, nempe hoc ita sese & in iis habere propositionibus opus fore q̃s
 modus metitur, subiectis illi statim propositionum earum exemplis quæ modo uacant, priusq; ea
 rum quæ ipsum/est/actu, ab his uero quæ facultate habent, atq; inter eas quæ uerbum/est/actu
 possident præposita illa quæ ex subiecto & prædicato conficitur, hoc est illi quæ ex tertio appræ/
 dicato constat præmissa, ostendit in omnibus, non alio pacto fieri negationem, nisi coniuncta fue/
 rit/est/uerbo negatiua particula. In iis uero quæ ex tertio apprædicato confiunt, illos etiam redar/
 guit qui negatiua particula non ante uerbum/est/sed ante prædicatum ponenda negationem fieri
 putant: ut huius/homo albus est/illa/homo est non albus/negatio dicatur. Nam si postulatum da/
 bimus inquit contradictionis, ac de omni quodcũq; quis acceperit cõfitebimur ueram affirmatio
 nem aut negationem esse oportere, opus sane erit & hisce propositionibus/albus est homo/&/ho/
 mo est non albus/in ligno sumendis, altera uerum explicet: ceu quæ contradictorie oppositæ esse
 perhibeant: nec simul mentiri unquam possint. Quapropter quoniam falsa dubioprocul affirma
 tio est quæ lignum dicit hominem esse album, necesse est uerum prædicet negatio quæ lignum ho

SECTIO QUARTA DE PROPOSITIONIBVS

- F** minem non album esse pronunciat. Hoc ergo si plane est absurdū, patet huiusce homo albus est hanc homo albus non est; quæ negatiuam particulā ipsi est uerbo copulat, negationem futuram. Itaq; cum & in iis quæ ipm/est/facultate obtinent rem ita sese habere cōmōstrauerit, ut in hac hō ambulat/uerbo/ambulare/in participiū & uerbū/est/resoluendo, nobisq; permittendo, ut si in resoluta propositione ac uerbum/est/actu obtinēte, negatiuam ipsi/est/particulā cōiūgentes negationē facimus, opus fore ratiocinemur & in ea q̄ facultate ipsum habet, continenti id propositionis parti negatiuam particulam annectere. Hęc igitur cum ita sese habere in omnibus propositionibus ostēderit mō carentibus, subiicit, **Q**ARE SI VBIQVE HOC PACTO, HVIVS QVOQVE/ POSSIBILE ESSE / NON ILLVD / NON POSSIBILE ESSE / VERVM HOC / POSSIBILE NON ESSE / ERIT NEGATIO. planeq; propositionum aliarū similitudine ratiocinandum censet in modum quoq; sibi uendicantibus factum iri nobis inficiationē negatiua particula uerbo/est/ sed non modo anteponenda. confutationem autem infert sic opinantium ex aperienda modo præditarum carentiumq; propositionum differentia: ea est, in iis quæ sine modo sunt propositiones ad uerbum/est/&/non est/mutuo depugnantes secūdam traditas antea distinctiones simul aut ueras inuicem aut falsas esse non posse. in modum uero assumentibus, quæ hoc pacto in possibili & contingente oppositæ sunt, eas non sibi inuicem contradicere, sed simul ueras esse deprehendi. quæ autē negatiuas particulas modis præmittunt, contradictionis effectum seruaret; cum nec simul ueræ, nec simul mendaces unquā fiant. Porro cur in possibili & contingente diuersæ penes ipsum esse & nō esse simul ueræ sint propositiones, causam à rebus ipsis depromit; quam appellat rationem: ut Plato quoq; in Gorgia, ego uero artem, inquit, eam rē haud quāq; nomino quæcūq; ratione uacat, illam autem dico, **Q**VONIAM QUID QUID POSSIBILE ITA EST. hoc est, quod non in necessario, ut post explicabitur, sed in solo dicitur contingēte, **N**ON PERPETVO AGIT: neq; est semper: quoniam non præterea contingens esset: uerū simul ut & sit & non sit, & fiat ac non fiat, sicut præfinitum ante est, potestatem obtinet. quare & enunciationum quæ de ipsis dicuntur uera utraq; erit, & quæ esse ipsum posse, & q̄ posse non esse: & quæ posse fieri dicit, & quæ posse non fieri. Itaq; repudiandum hunc censet, qui contradictionem non facit, oppositionis modum. Atq; iccirco in omnibus modū arcessentibus propositionibus negatiua particula modis præfigenda fieri negationes inquit: ut artificiose una eadēq; utentes in omnibus regula, negationes contradictionesq; assequamur. Quandoquidem non uidetur prodita illa in possibili confutatio, non inquam penes ipsum esse ac non esse contradictiones fieri, in necessario modo etiam aut impossibili esse consentanea. Haud enim huic præterea/ necesse esse/ uera simul illa est/ necesse nō esse/ uel huic/ impossibile esse/ illa/ impossibile nō esse/ Sed licet uel in utroq; modo ratiocinari neq; has mutuo sibi contradicere: siquidem in contingentibus ambæ falsæ esse deprehenduntur. Neq; enim esse necesse est, neq; etiā necesse non esse id quod potest esse ac non esse: neq; esse impossibile, neq; impossibile non esse. Quapropter affirmationes negationesq; penes modos & in his fieri conuenit. Verum illud oportet intelligas si in modum sumente propositione solum/ esse/ infinitiuum fuerit positum uerbum, negationem penes modum solum proculdubio fieri: sed perfectam non esse id genus propositionem: propterea quoniam ad orationem perfectam enunciatiuam opus est uerbo q; per indicatiuū modum, ut Grammatici uocant, proferatur. Quocirca uel ipsum uerbum/est/ hic quod actu pronūciatur postulabimus: si enunciationem uelut in tertia quadam faciamus persona, uel quodpiā aliud quod ipsum/est/ in seipso facultate comprehendat. Sed in uniuersum hoc de absolutis per se enunciationibus dictum est omnibus. In iis uero quæ cū modo dicuntur ipso solo/est/ uerbo egemus q; uel efferatur actu/ uel extrinsecus propositioni subaudiatur. Aut enim uerbo/est/ actu exprimendū/ possibile est ambulare Socratem/ dicimus/ possibileq; est esse Socratē musicū/ aut licet sine/est/ propositiones efferamus, dicamusq; Socratem possibile ambulare: & possibile musicū Socratem esse, tamen ipsum/est/ in utraq; subaudiendum putamus. Cum igitur in suscipiente modū propositionē non fuerit/est/ uerbum actu proditum, negationem cōsensu omnium faciet negatiua particula soli modo, sed non ipsi/esse/ infinitiuo uerbo, multoq; minus etiam subiecto termino uel prædicato adiuncta. quando uero & ipsum/est/ in propositionibus actu pronunciamus, negationē faciemus nō magis modo, q̄ uerbo/est/ copulanda particula. Huius nāq; cras pugnam cōmitti naualem possibile est/ affirmationis, non magis negationem esse hanc dixeris/ non possibile est cōmitti cras naualem pugnam/ q̄ illā/ possibile non est cras naualem pugnam cōmitti. neq; enim hæc, tametsi uerbo/est/ negatiuam iungat particulam, simul unquā proditæ erit affirmationi. Vtrum ergo dicendum est in omnibus propositionibus tum modo præfinitis tum carentibus, una ratione ac uia negatiua particula

uerbo/est/applicāda negationem nobis fieri;ac quemadmodū in iis eueniebat affirmationibus quæ
 sine mō cū alscititia præfinitione enunciantur/est/in ipsis uerbo actu posito, fieri duobus modis ne-
 gationes, alias præfinitione, alias ipso/est/siue actu siue potestate dicatur, negatiuā particulā assumen-
 te: si uero absq; est/omnino efferentur propositiones, in sola præfinitione confici negationem: ut in
 his/omnis homo animal/ non omnis homo animal. sic in propositionibus quoq; modum capeffen-
 ribus, uerbumq; est/actu habentibus fieri duobus modis negationem affirmabimus, nōnunq; mo-
 do, quandoq; est/uerbo negatiuam sibi particulam uedicante. sin non habeant, penes modum, so-
 lum, ut Aristoteles quoq; nos docuit. An neq; in præfinitis modo uacantibus ppositionibus que
 penes uerbum/est/siunt negationes cōtradidere affirmationibus dicebamus: uerum contrariā fieri
 in uniuersalibus: in particularibus subcontrariam. neq; si hoc ita sese in modo carentibus habebat,
 iam & in modo præditis negationes necesse fuit uti prædiximus bifariā effici. Omnino nāq; ne dif-
 ferentiam quidem in ui ullam hæc obtinet. Affirmatio Socratē possibile ambulare/ab hac/possible
 est ambulare Socratē: uel hæc/Socratem musicū esse possibile/ab hac/possible est Socratem mu-
 sicum esse. eodem modo neq; hæc negatio/non possibile Socratem ambulare/ab hac/ambulare non
 est possibile Socratem/neq; hæc/non possibile esse Socratem musicum/ab illa/possible non est mu-
 sicum Socratem esse. quandoquidem nec si/possible/per seipsum dicamus, uelut quid aliud præter
 quā hoc quod dico/possible est/nos pferre arbitramur: neq; ipsa plane ut duo diuersaq; pronun-
 ciamus: sed quasi totum quodpiā unum hoc ipm/possible est/dicimus: ipsumq; hoc enunciamus,
 subesse in rebus iis talis existendi modus que propositione explicantur. iccirco neq; hoc/non possi-
 bile/ab hoc/possible non est/aliud quidpiam erit. quāobrem nihil est q; illis quæ de his Aristoteles
 tradidit quidq; addamus. Eadem & in iis ratio habetur propositionibus quæ uerbum/est/potestate
 comprehendunt. Nāq; huius affirmationis/bene ambulat Socrates/uerbū/ambulat/indicatiuū obti-
 nētis/in quo non esse/sed/est/continetur, non hanc magis/non bene ambulat Socrates/esse negationē
 putes q; hanc/Socrates bene non ambulat. Quod si non ambulāte omnino Socrate, is mētiatur qui
 bene ambulare illum dixit, utrum etiam tunc negationē faciemus negatiua particula modo an ma-
 gis prædicato adiecta? An ipsam dicendū est semper modo, non semper tamen eodem sensu applicā-
 dam. Nam quo pacto affirmationem duobus modis mentiri accidit, tum non ambulante omnino
 Socrate, tum ambulante quidem, uerum non recte ambulante, ita uidelicet res sese & in negatione
 habebit. Socrates nequaquā bene ambulat/dicente. Siquis uero de præfinitis cum modo quærat affir-
 mationibus, qua ratione faciendę in iis negationes sint, utrum negatiua p̄finitioni an modo nec ten-
 da particula: siquidem in impræfinitis omnem de ipsis cōmentationem tractauit Aristoteles, facile
 est respondere, neq; in his ipsam alii cuiquā præter q; modo construendam. propositiones enim nō
 terminos priuatiuos esse oportet. Sin minus, accidet rursus ueram simul esse contradictionem in
 pprie possibili & cōtingēte, ubi contrarias quoq; in æqliter cōtingēte cōcurrere usu uenit. nā quod
 omni contingit, hoc prorsus & non omni in significatione omni contingentis: quandoquidem nō
 etiam contingenter omni inesset. quandoq; uero & nulli. Constatq;, nequaquā fore ut hæc ab illis
 discrepent quæ inter initia prodidimus, præfinitionem/omnis/& nullus/cum/aliquis/præfinitione
 ac non omnis/in materia contingente, uel si in futuro capiantur tempore, perpetuo depugnare. nā
 illic cū ppositiones uelut existētes inspiceremus, hæc de ipsis decernebamus. Et uero illud quoq;
 /omnis/& nullus/in materia contingente simul mentiri: propterea quoniam simul falsas esse ambas
 sic uniuersales hac in materia necesse est: ut quæ ipsum contingens, q; inesse nōnullis, quibusdā ue-
 ro non inesse natura est aptum, omni uel nulli pronūciant dubioprocul competiturum: non secus
 atq; in prædictionibus fit de iis quæ eueniunt necessario, uel non eueniunt: in quibus/erit/aut/nō
 erit/dicere consueuimus: id q; neq; in ampliore, neq; in angustiore contingente locum obtinet: di-
 centibus nobis/omnis homo canescet in senectute: nullus erit sedigitus. Particulares autem uera-
 tes esse ambas: qua de re contradicere eas uniuersalibus merito accidit. Nunc uero de iis agitur p-
 positionibus quæ cum contingenti modo proferuntur: uniuersaliterq; asseueramus in indiuiduis
 omnibus, aut nullo prædicatum fore: quandoquidem nec particulatim cuiquā inerit. Sed uerum
 quoq; asserimus, non eo q; natura est uniuersali capiēdo (haud enim hoc potest omne quopiā ex
 iis quæ contingenter de ipso prædicantur aut imptiri aut priuari (sed quod distinctionibus adie-
 ctis quibusdam eo deductum est ut per seipsum uniuersum capax fiat accidentis: ceu cū dicimus
 /contingit ut omnes futuri hac tempestate Athenienses in senectute canescant: sed & non omnes/
 & /contingit sedigitum fieri neminem: sed potest & aliquis fieri. & /contingit hoc anno atq; in hac
 regione nullo canicularium die imbrem incessere: sed incessere & quodam potest imber: & omni

A

B

C

D

E

SECTIO QVARTA DE PROPOSITIONIBVS

F brumali uerbi gratia, uel huius mensis: uerum potest & nō omni. Quapropter cum uniuersales dicimus particularibus in huiusmodi contradicere propositionibus in quibus prædicatum aut iam existit, aut extitit, aut prorsus fore ut existat in subiecto perhibemus, ita pronunciamus, quo nobis etiam modo Aristoteles in primæ huiusce libri Sectionis conclusione tradidit, cum uim describeret contradictionis. Cæterum si quærat quispiam utrum hæc contingit nullum esse iustum hominem/affirmatio sit, an negatio nuncupanda, affirmationem omniū consensu respondebimus: propterea quoniam absq; negatiua particula assumptus est modus. præterq; proditam in rebus ipsi demonstrationem, testē huiusce rei citabimus Aristotelem: qui propositiones has/contingit nulli/uel/non omni/&/nulli necesse/uel/non omni/negatiōes quidem appellat in Resolutoriorum tractatu: ob eam q̄ post causam exponemus: docet autem in illis ipsis, non plane negationes, uerū affirmationes esse. Itaq; Nunc uero tātum inquit, præter supradicta cōpertum nobis sit, hoc/contingere nulli/uel/cuiq; non, inesse/affirmatiuam figuram obtinere: cum non/aduerbium/cuiquā/nomini, non uerbo inesse in oratione illa/cuiquā nō inesse/coniūgatur: perindeq; significet [propositio atq; non omni competere. infertq; huius illico probationem: cum ait, quippe uerbū/contingit nō secus atq; est/ipsam statuitur. & quæ hæc sequuntur. Cum igitur in opere proposito de Interpretatione oppositiones Philosophus, omnisq; generis differētiās tradere nobis instituerit propositionū, iure negationum modum exposuit nobis præcipuū. in Resolutoriis uero in quibus cōpositiones docere nos proposuit syllogismorum propositiones de quibus & ex quibus constituuntur syllogismi in affirmatiua, quā ipse appellat, figura omnes accersit: quoniam finitā quid uolumus in syllogismis certūq; colligere: quod autem finitum est, id ex finitis constat propositionibus: magisq; finite affirmationes esse quā negationes uidentur: ut quæ formis proportionē respondeant: faciliusq; in iis hac de causa ad ratiocinandum aptos ineptosue assequimur propositionum complexus. Vocat autem ex iis alias affirmationes, negationes alias: non solum à præfinitionibus diuisione eiusmodi ipsarum faciendā, sed eo et quoniam accidit, ut quæ sunt in libris illis ceu negationes acceptæ, idē quibusdam plane negationibus sonent: iis inquam quæ & modum simul & affirmatiuam præfinitionem tollunt: perinde quasi sint, q̄ de ipsis lamblichus inquit Philosophus, uoce affirmatiuæ, negatiuæ uero facultate. Quādoquidem nāq; oppositiones propositionum penes uel modos, uel quātitatem, uel qualitatem capimus, obiacent uero secundum modos necessariæ propositiones contingentibus, quoniam rem illæ de qua pronunciant, eodē pacto perpetuo sese habere indicant, hē modo esse modo non esse, nimirum impossibilis cum necessarii numeratis hac in re propositionibus, quare & idem eas posse dicentē audiemus Aristotelem, in quanto uniuersales particularibus affirmatiuæ negatiuis in quali, in contingente & necessariō, si modum modo, quantum quanto, quale quali opposites, affirmationi quæ tanq̄ negatio cepta est capiamus oppositam, ut huic/contingit nulli/illam/necesse cuiquā/huiusq; negationem quæ proprie, hoc est penes modum fit, sumpserimus, nempe illam/non necesse alicui/consonā huic illam quæ in Resolutoriis uelut negatio assumpta est inuenimus. nam quod alicui necesse non est, id nulli contingit: & contra. Eadem & in reliquis propositionibus quæ penes hos modos sunt non solum præfinitis, sed etiam imp̄finitis ratio est, si quis harum quoq; illas quæ particulam uerbo esse negatiuam copulant eadem atq; in præfinitis intelligentia negationes censet uocandas. Nāq; huic/contingit non esse/contradicit illa penes modum qualitātēq; necesse est esse/consentit uero illa/non necesse est esse/quæ proprie negatio est. huic uero/necesse non esse/illa contradicit/contingit esse/concurrit illa/non contingit esse. An uero & concurrentes secundum modum quem diximus inter se propositiones mutuam quandā habent differentiam, tempestiuum non est in præsentia curiosius disputare: sed eius est quæ de mistionibus in priorum Resolutoriorum priore habetur contemplationis. Neq; enim breuis, neq; in cōfesso perspicacioribus est ea ratio quæ discernere illas conatur, ut quæ ex falsa suppositione p̄deat: quæ suppositio in omni pariter contingente cū uniuersali negatione reciprocare uniuersalem affirmationem putat: nihilq; quod ad hoc attinet, æqualiter contingente plus q̄ ut plurimū uocato obtinet: uerum cogitur ut contingere quinis digitis nasci homines, ita nullum etiam confiteri. In eo autem quod inesse dicitur, quoniam species huic nulla opposita est propositionis, si in quanto solum & quali oppositam sumpserimus, ut huic/ineest nulli/hanc cuiq; inest, huius negationē quæ est non inest/cuiquā/illi/nulli inest/idem sonare inueniemus. Quapropter nihil est q̄ in utrouis tractatu desideretur: id q̄ suspicari quis potuisset: cum eas in neutro opere quæ tāquā negationes in altero acceptæ sunt, tradī uideat: sed genus conueniens docendī Aristoteles utriq; seruauit. Quod si propositio illa quæ contingit udena id est nullum esse, inquit p̄natum hominem/proprie esse uidetur

negatio,

negatio, nihil est q̄ mireris, nam hic negatiua particula ad ipsum quoq; modum uelut illi adiuncta exauditur atq; hoc pacto proprie negationem facit. Sed est hoc apud Græcos magis conspicuum. quippe si græce pro uдена medena. i. nullum grāmaticum eē contingit hominem dixerimus, non negationem amplius proferre, sed trāspōsititiā dubioprocūl affirmationem uidebimur: qm̄/me/ græcom aduerbium negandi non quemadmodum/u/ generis eiusdem aduerbium modis in negationibus præponi natura est aptum. haud enim quo modo/uc endechetæ. i. nō contingit/possunt ita &/me endechetæ/dicere. Sed ad ea redeamus exponēda quæ deinceps tradita sunt Aristoteli: dicamusq; uelle eum p̄portionem quādam in modo præditis uacātibusq; propositionibus à nobis capi geometricam: cum quē inquit in modo carentibus habent ordinem subiectæ res ac prædicatę ad ipsum/esse/&/non esse/eūdem in modo utentibus hoc/esse/&/nō esse/ad modos obtinere. utq; in modum nō habentibus negatiuam particulam neq; subiecto neq; prædicato ad negationem faciēdam copulari, sed soli uerbo/esse/ oportebat, eodem pacto & in his si nō uerbo/esse/ sed modo coniūgatur, negationem eē facturam. Hæc ergo p̄positio/ Socratem possibile est iustum non esse/ nō erit negatio: sed infinitis atq; ex trāspōsitione uocatis affirmationibus proportiōe respōdebit. eritq; fm̄ proditam methodum hæc illius negatio/ non possibile est Socratem iustum non eē. nam & has in p̄positionibus modum accipiētibus trāspōsititiās nominant. simplices autem eas quæ uerbū esse absq; negatiua assumunt particula/ non possibile est eē Socratem iustū. At Aristoteles uel hoc loco breuitati studēs affirmationem simplicem per hoc/ possibile eē/ tātum significat: trāspōsititiā per hoc/ possibile nō esse/ nobis nimirum relinquēs quascūq; iis uelimus res subiectas p̄dicatasq; subiuere. Differentiam autem hanc contradictionum, simplicis inquam ac trāspōsititiæ uel in cæteris modis censet, contingēte & necessario & impossibili spectandā. suntq; manifesta ea quæ de illis produntur: p̄ter illud, EA QVE AFFIRMATIONEM AC NEGATIONEM FACIENTIA: qđ de modis dicitur. Hos enim inquit conuenit uel affirmatiue ac sine particula negatiua acceptos, ut possibile, necessarium/ uel negatiue & cum negatiua particula, ut/ non possibile, non necessarium/ cū uerbo/esse/ ac / non esse/ construere atq; cōnectere. Constatq; sumptos affirmatiuos, si uerbo/ eē/ cōplicantur, simplices affirmationes: sin/ non eē/ trāspōsititiās esse facturos. negatiuos uero si ipsi/ eē/ adhibeantur, simplices negationes: sin/ nō eē/ trāspōsititiās reddituros. Tum igitur id est hoc pacto attendendum: tū q; postea q̄ oppositiones penes dictos enumerauit modos, adiicit, VERVM, NON VERVM. nimirum nos monitos uolens, alios quoq; p̄ter antedictos quatuor, possibilem, cōtingētem, necessarium, impossibilem, esse innumerabiles modos: uerum se ad præceptionem propositionum, ob causam quam supra reddidimus, his esse contentum.

Et uero rōne fiūt cōsequētia sic statuentibus. Possibili nāq; esse cōsequēs est esse contingere iidq; cum illo conuertitur. et non impossibile esse, et non necesse esse. possibili uero non eē, et cōtingenti non esse, non necesse non esse, et non impossibile non esse. Non possibili esse, et non cōtingenti esse, necesse non esse, et impossibile esse. Non possibili aut non esse, et non cōtingenti nō esse, necesse eē, et impossibile non esse. Porro id quod dicimus ex subscriptione spectetur.

PAGELLA

PRIMA

- Possibile esse.
- Contingens esse.
- Non impossibile esse.
- Non necesse esse.

SECUNDA

- Non possibile esse.
- Non contingens esse.
- Impossibile esse.
- Necesse non esse.

Possibile non esse.

- Contingens non esse.
- Non impossibile non esse.
- Non necesse non esse.

- Non possibile non esse.
- Non contingens non esse.
- Impossibile non esse.
- Necesse esse.

Perihēf. Ammo.

○

SECTIO QUARTA DE PROPOSITIO.

F Itaq; impossibile & non impossibile contingenti & possibili, & non contingenti & non possibili consequentia quidem contradictorie sunt, uerū ordine obuerso. Quippe hoc/possibile esse/impossibilis ipsius negatio, nimirum hæc/nō impossibile esse/comitatur, negationē uero affirmatio, non possibili nāq; esse consequens est esse impossibile. siqdem affirmatio est/esse impossibile:nō impossibile eē negatio. At necessarium quonam pacto sese habeat uidentū, atq; non ita se habere conspicuum est, uerum sequi cōtrarias, contradictiones uero esse sepositas. Non enim huius/neceffe non esse/illud,nō necesse esse/negatio est: cum simul possint ambæ uerum in eodem fateri, nam quod non esse est necesse, id non necesse est esse.

G Constat in his de propositionum illarum agi consequētia quæ cum modo proferunt. Cum autem sint quatuor modi, possibile, contingens, de quorum conueniētia discrimineq; posthac disputabitur, & p̄ter hos necessarium, & impossibile, cūq; ex quatuor singulis propositiones duæ simplices, duæ ex transpositione spectētur, quatuor possibilis propositionibus ordine congruo in tabella expositis, inspicit quo pacto aliorum cuiuslibet modorum p̄positiones ad has obtineant cōsequētia: hanc inquam uerbi gratia/possibile eē/possibilis affirmationem quæ propositio contingētis, quæ necessarii, quæ impossibilis consequatur: eodem & in cæteris modo: Pōnitq; primum propositiones omnes contingētis propositionibus possibilis consequētes eē omnibus, eas quæ similiter illis dicunt, affirmationi simplici simplicem affirmationem: transposititiā transposititiæ. simili modo & in negationibus. Per hæc igitur à se idem nullo discrimine sonare possibile & contingens pōni, non solum declarat cum POSSIBILI ESSE inqt CONSEQUENS EST ESSE CONTINGERE, sed etiam cum addit, IDQVE CVM ILLO CONVERTITVR. Impossibilis uero p̄positiones rursus simplices possibilis contingētisq; simplicibus consequentes eē pronunciat: non similes tamē similibus: VERVM ORDINE, ut ipse loquitur, OBVERSO, nempe simplici primę pagellæ affirmationi simplicem negationem secūdæ, negationi simili possibilis & contingētis quæ in eadem est pagella simplicem quæ in prima pagella est impossibilis affirmationem: eadem ratione & in transposititiis, patetq; id iure optimo fieri. Nam quod esse possibile est, contingitq; esse, id impossibile esse, ridiculum, uerum est autem non impossibile esse dicere: quod autem non possibile est eē, neq; eē contingit, impossibile id eē manifestum est nobis factum iri: ut non possibile, neq; contingens est diametrum eē cōmensurabilem costæ, ergo impossibile est cōmensurabilem costæ esse diametrum, eadem & in iis dicemus quæ ex transposititiōe proferuntur. Simplicibus uero esse possibilis ac contingētis affirmationibus, simpliciq; impossibilis comitē negationi simplici rursus principio negationē pōnit necessarii: fitq; ut sub his/possibile esse/contingens esse non impossibile esse/hæc/non necesse esse/statuatur. Nāq; possibile & contingens cum inter necessarium & impossibile posita uideantur, neutriq; eadem esse extremorum, merito negationem utrāq; sequentem habere uisa sunt. Sub simplicibus autē possibilis ac contingētis negationibus, impossibilisq; affirmatione simplici, non etiam affirmationem simplicem necessarii, sed trāsposititiā pōnit. Quod enim non possibile & non contingens & impossibile est esse, id necesse esse, dici non potest: sed necesse ut non sit esse perspicuū est. Nam si impossibile est costæ diametrum esse cōmensurabilem, eam non esse cōmensurabilem necesse est. Rursum sub trāsposititiis possibilis affirmatiōibus & cōtingētis trāsposititiā locata impossibilis negatione, iure sub illarum negationibus affirmationem reponit e regione suæ ipsius inficiationi oppositam. Rursum uero sub affirmationibus quas diximus transposititiāq; negatione impossibilis, necessarii, hoc negationem similiter sese habentem constituit est sub illis/ possibile non esse, contingens non esse, non impossibile non esse/hanc/non necesse non esse, sub harum autē oppositis, hoc est sub his/non possibile non esse, non contingens non esse, impossibile non esse/non transposititiā affirmationē præterea necessarii, (nam supra iam sub simplici possibilis negatione desita est, & eas quæ hanc sequuntur) sed affirmationem simplicem/necesse est esse/quæ sola etiam ex necessarii propositionibus illocata remanserat: cum ab ipso iam tres alię singulæ, quo modo exposuimus, in sua sede sint constitutæ. His in p̄sentia hunc in modum digestis, uult in tabella quoq; , quam subscriptionem uocauit, quasi iis de quibus docuit subiecta, p̄ditam ab eo ceu pictura quadam spectemus propositionum sequelā, atq; à simplici possibilis affirmatione sumpto initio, deinceps ab aliis modis hac ratione consequentes enumerat. Exinde docendo progreditur: assumptaq; in eadem delineamenti uelut pagella transposititiā possibilis affirmatione, ab hac rursus ordine reliquorum propositiones modorum consequentes subiungit, tum deinde

ad percensendas transit propositiones in altera delineamenti pagella descriptas. Ceterum quoniā **A**
 culpa non uacat p̄scriptio prodita propositionum, tāetsi probabilis minus perspicacibus ob reddi-
 tas causas uideri queat, per sequentia quod ibi uitiose expositum est corrigere instituit. Prius autē
 nos rogat attendamus, in edita propositionum tabella quonam se ordine impossibilis, quo necessa-
 rii propositiones habeant: ut liceat quidnam id sit q̄ in illa perperam habetur contemplari. q̄obrē
 hæc quoq; subnectit, ITA QVE IMPOSSIBILE ET NON IMPOSSIBILE CONTINGEN-
 TI ET POSSIBILI, etc. quibus uerbis affirmatiuas negatiuasq; impossibilis p̄positiones expo-
 sitas esse ex consequentia, subditasq; possibilis ac contingentis affirmatiuis negatiuisq; p̄positio-
 nibus dicit: negationibus aduersus proprias affirmationes recta descriptis: totaq; simplici impossi-
 bilis contradictione sub simplicibus constituta illarum contradictionibus: totaq; trāsposititia sub **B**
 iis quæ ex transpositione nominantur sed ordine, quemadmodum inq̄, obuerso: nimirum obuer-
 sione illa circa solum qualitatis ordinem spectanda: p̄pterea quoniam consequētes illarū sunt affir-
 mationibus negationes impossibilis/non impossibile, inquā, esse/simplex negatio, & trāsposititia ne-
 gatio/non impossibile non eē. affirmationes negationibus, tum affirmatio simplex hæc/impossibile
 esse/tum affirmatio illa ex transpositione/impossibile non eē. Quāuis enim quibusdam cum priua-
 tiue enūciuntur ad speciem declinare uideantur negationum, tamē totum hoc eas eē/priuatias af-
 firmationes/confitemur. ideoq; solū hoc uoluit in iis Aristoteles annotasse. Propositiones ergo im-
 possibilis iusto, id q̄ diximus, ordine expositas ait: minime uero illas necessarii. quippe cōtradictio-
 nem facientes in eo propositiones, ut/ necesse eē/simplicem affirmationem/ & non necesse eē/simpli-
 cem negationem, separatim, neq; recta inter se oppositione expositas esse: cum simplex hæc affirma-
 tio/necesse eē/infra in secūda pagella sub trāsposititia impossibilis affirmatione constituta sit: eius **C**
 uero negatio parte primæ pagellæ superiore sub simplici negatiōe impossibilis: rursus hæc affirma-
 tio/necesse non eē/parte superiore secūdæ pagellæ, negatio illius in fine primæ exponat: q̄ autem recta
 sibi obstant inuicem, non ab iis contradictionem etiā fieri: id quod modorum omnium aliorum
 eodem inter se uersu oppositæ propositiones habent. Nāq; hæc/non necesse esse/ & necesse non eē/
 quæ simplicibus possibilis propositionibus sunt consequētes, simul mutuo sunt in materia neces- **H**
 saria mendaces. quæ uero trāsposititiis, nempe hæc/non necesse non eē/ & necesse eē/in impossibili.
 quo factum etiam est, ut contrarias eas appellauerit: qua ratione modo carētes quoq; cum inter se
 cōmentiantur, contrarias nūcupamus. Falsum igitur eæ sibi inuicem in proditis nūciant materiis
 quæ e regione sunt expositæ necessarii p̄positiones. & contra, ueræ simul eē in aliis uidentur non- **D**
 nullis. Nam rursus eæ quæ simplices comitantur, uerum inter se pdunt in impossibili materia: q̄d
 Aristoteles inquit, cum ait, QVOD NON ESSE EST NECESSE, ID NON NECESSE EST
 ESSE. quæ uero trāsposititias, in necessaria.

Eni uero in causa id est quo minus perinde atq; aliæ necessarium sequatur, quod idem ualens im- **III**
 possibile contra ac necessarium redditur. Nam quod esse est impossibile, id necesse est non qdem esse,
 uerum non esse. quod autem nō esse impossibile est, necesse id esse. Quāobrem si illa similiter possi-
 bile ipsum et non possibile, hæc ecōtrario sequūtur. quandoquidem non idem significat necessarium
 atq; impossibile: sed obuerso, uti dictum est, ordine.

Consequens sane erat: ut propositionū p̄scriptiōis prius correctionem traderet posthac asserē/
 dam: perperamq; sese in tabella supra exposita habere demonstraret negationes necessarii. Neq; n. **E**
 simplicem aliorum modorum simplicibus eē propositionibus, sed trāsposititiis ex aduerso suæ ip-
 sius affirmationi iunctam oportuit: neq; trāsposititiis illā quæ ex transpositione appellatur: uerū
 simplicibus hæc quoq; e directo suæ comitē affirmationis: atq; ita quæ per hæc dicūtur, adiceret
 contradictionem trāsposititiam necessarii iure sub simplici possibilis atq; impossibilis cōstitutam
 esse contradictione: sub trāsposititia simplicem. Conuenit enim rem esse prius intelligas, q̄ cur il-
 la sit quæras. Verum forte Aristoteles post illegitimum factæ ab initio p̄scriptiōis indicatum or-
 dine necessarii propositionum, quasi perspicacioribus consequētem illarum expositionem p̄tinus
 intelligentibus, causam per hæc reddere iustæ ipsarum consequētiae uoluit. Sed quam esse causam
 dicit, ut simplicibus possibilis impossibilisq; propositionibus trāsposititiæ subiectæ sint necessarii.
 trāsposititiis simplices? QVONIAM IDEM inq̄ VALENS IMPOSSIBILE CONTRA AC
 NECESSARIUM REDDITVR, atq; idem ea ualere quidem ait, quoniam eodem semper modo
 habet sese utrūq; illorum: neq; est capax contrarii: cum alterum sit semper, alterum semper nō sit.

SECTIO QUARTA DE PROPOSITIO.

F contra autem reddi, propterea quod cum ipsum esse horum alteri adhibemus modorum, propositio nemque facimus simplicem, alteri ipsum apponimus non esse, ac transposititiam propositionem constitutumus. Nam quod esse necesse est, id non esse est impossibile: & quod esse impossibile est, id necesse est non esse. Has igitur impossibiles propositiones si propositionibus, inquit, possibilis & contingentis consequentes esse, simplicitate illis, uel transpositione similes diximus, succedere ipsis eas accidit necessarii quae, ut ipse ait, e contrario in his sese habent, hoc est transposititias simplicibus, & transposititiis simplices. His hunc in modum enucleatis, repetit ea quae de necessarii atque impossibilis communitate & differentia prodidit: eaque, nobis uult in depromptu haberi, nempe idem inter se ordine obuerso ualere. Namque ipsum necesse esse impossibile dixeris ad non esse: & esse impossibile, necessarium rursus ad non esse.

V An fieri nequit ut dispositae sint hoc pacto necessary contradictiones. Nam quod necesse est esse, id esse possibile est. **G** sin minus, negatio consequetur, quippe cum aut affirmare necesse sit, aut negare, quae obrem si possibile esse nequaquam est, impossibile est esse, ergo id esse est impossibile quod necesse est esse: quod est absurdum. At uero ex hoc possibile est esse illud sequitur non impossibile esse ex hoc uero illud non necesse est esse quo fit ut quod necesse est, id non sit necesse: quod minime conuenit. Atqui neque hoc necesse est esse neque hoc necesse non esse illi possibile est esse consequentia sunt, ambo namque accidere illi possunt: horum utrius uerum fuerit, non uera etiam erunt illa. nam simul possibile est esse et non esse, quod si esse uel non esse necesse sit, non erit utrumque possibile. Reliquum est igitur ut hoc non necesse non esse ex illo possibile est esse proueniat, id enim uel de hoc necesse est esse uerum est. Etenim si haec contradictio ex hoc non possibile est esse consequenti, quippe hoc impossibile est esse et necesse est non esse illi consequens est: cuius haec est inficiatio non necesse est non esse. Itaque et hoc quo modo diximus contradictiones sequuntur: nihilque accidit incommodi sic collocantibus.

H Proscriptio supradicta per haec confutatur necessarii negationum: exquisitusque adeo traditio illarum in descripta modum admittentium propositionum tabella, ut nihil discrepet, nihil non suo loco positum sit: sed ordinem legitimum obtineat tota descriptio. Primum uero quaeritur quae nam ex quatuor necessarii propositionibus, duabus simplicibus, transposititiis reliquis simplicem sequi dicenda sit possibilis affirmatio. Atque nec, ut ante dicebamus, negationem simplicem, nempe hanc non necesse esse nec utrius affirmationum ceu consequentem demonstrat illi subiecti oportere: sed solam hanc non necesse non esse transposititiam negationem: quae ad rectum suae ipsius affirmationi obiacebit. Colligiturque, ex his, conuenire ut simplex negatio sub transposititia possibilis affirmatione statuatur, recta quidem & ipsa propriae affirmationi occursura, quasi tres aliae sint necessarii propositiones iam suis locis in tabella per ordinem desitae. Sic enim sese his habentibus, non amplius quae sibi mutuo contradicunt a se inuicem seorsum descriptas esse, ut prius, accidit: competentemque sibi ipsis locum fortientur contradictiones necessarii: quae pariter cum impossibilis contradictionibus porriguntur: contra uero assignantur atque illae: id quod proxime proditum est. **FIERI** igitur inquit Aristoteles, **NEQVIT VT DISPOSITAE SINT HOC PACTO NECESSARII CONTRADICTIONES.** quod perinde est ac si dicat, fieri nequit ut eo modo dispositae integram ad alias obtineant consequentiam: Hanc porro non necesse esse simplicem negationem simplici illi affirmationi possibile esse non recte a nobis, uelut ei consequentem, fuisse subiunctam, praerepra uelut sumptiuncula demonstrat. ea est, huic simplici necesse est esse consequentem illam esse necessario possibile est esse, probatque id abductione utens ad impossibile hunc in modum. Nam si haec inquit possibile esse ex illa necesse esse nequaquam sequitur, haec non possibile esse eius negatio consequetur, quippe ueram esse in omnibus uel affirmationem uel negationem necesse est. Verum si haec non possibile esse illam sequeretur necesse est esse quoniam tum huic, tum ei tantumdem ualenti, quae est non contingens esse consequente illam impossibile esse dicebamus: fieret ut haec necesse esse & impossibile esse uerum inter se conferrent: quod a ratione plane abhorret. haec igitur possibile esse illam necesse esse oportet sequat. Itaque hoc praesumpto facile ostenditur non recte a nobis proditum, hanc non necesse esse sequi ex illa possibile esse. Nam si huic necesse esse consequens illa est possibile esse ut sumptiuncula demonstrauit: huius autem possibile esse illam non necesse esse consequentem esse arbitraremur, ut initio in tabella descriptimus, ex hac igitur necesse esse proueniret eius negatio, non necesse esse quod fieri nequit. Non ergo sub hoc possibile esse collocanda haec est non necesse esse simplex negatio necessarii. Verum neque utrius illius

Illius affirmationum, uel hæc/ necesse esse/ uel illa/ necesse non eẽ. siquidem ex iis utraq; naturam quãdam finitam declarat; altera, nimirum simplex, illam quã semper fit; altera, hoc est transpositiua, illam quã semper non fit. At eẽ possibile ancipitem obtinet naturam; atq; in ipsum non eẽ cadit nonnũquã. quod enim possibile est esse, potest id quandoq; & non esse. quocirca neq; harum utralibet cum illa/ possibile eẽ/ simul erit. Itaq; tribus explosis necessarij ppositionibus, uelut illam seq; possibile eẽ/ nequeũtibus, hæc/ non necesse non eẽ/ trãsposititiua negatio sola relinquitur. quãobrem hæc illi comes adiudicanda est: quẽadmodum simplici illi negationi/ non possibile eẽ/ consequẽtem esse illam dicebamus/ necesse non eẽ/ transposititiuam affirmationem. Patetq; simplicẽ hanc negationem/ non necesse eẽ/ in eum locum quem in superiore tabella hæc/ non necesse non eẽ/ obtinebat à nobis transpositũ iri: quo fit ut ppositiones omnes omnibus cõsonas reddamus. Cãterum nequis quo pacto illam/ nõ necesse eẽ/ sequi nõ posse ex hac/ possibile eẽ/ hoc prãsumpto ostẽdebamus, possibile esse/ illi/ necesse esse/ succedere, eodem modo neq; illam/ non necesse nõ eẽ/ ex ea progredi demonstrari posse arbitretur, illud addit. **ID ENIM VEL DE HOC / NECESSE EST ESSE / VERVM EST.** Haud enim amplius absurditas continget, si ex hoc/ necesse eẽ/ illud/ possibile eẽ/ se qui dicamus; ex hoc uero/ possibile eẽ/ illud/ non necesse nõ eẽ. quippe has ob res usu ueniet ut hoc/ non necesse non eẽ/ illi/ necesse eẽ/ cõsequens sit; q; non solum absurdum non est, sed etiam uerum. Nam quod existentiam habet necessariam, neq; hoc necessariã quoq; priuationẽ hãre existẽdi.

PROSCRIPTIO VERIOR MODVM ADHIBENTIVM PROPOSITIONVM CONSEQUENTIAE.

PAGELLA

PRIMA

Possible esse.
Contingens esse.
Non impossibile esse.
Non necesse non esse.

Possible non esse.
Contingens non esse.
Non impossibile non esse.
Non necesse esse.

SECUNDA

Non possibile esse.
Non contingens esse.
Impossibile esse.
Necesse non esse.

Non possibile non esse.
Non contingens non esse.
Impossibile non esse.
Necesse esse.

Verum his ita proditis, iure per ea quã sequuntur quãrit Aristoteles utrum hæc possibile eẽ, sequi illam/ necesse esse/ an nõ sequi dici cõueniat; ppterea quoniam hæc ambo uera eẽ nõ possunt. Horum autem uidetur utrũq; cõmunire; alterum abductiõẽ ad impossibile; alterũ rectã. dicitq;

Cãterum quãsiuerit quispiam an huic/ necesse esse/ consequens illud sit/ possibile esse/, nisi enim sequatur, contradictiõ non possibile esse/ consequetur. Ac si quis non hanc esse contradictiõẽ putet, illud necesse est fateatur/ possibile non esse/: quorũ utrũq; de hoc/ necesse est esse/ falsum pronũciat. At uero contra possibile esse idẽ secari uidetur q; non secari: q; esse q; non esse. quãpropter quod necesse est esse, id continget non esse: quod falsum est. Constat igitur non quidquid possibile est uel esse uel ambulare, opposita etiam posse: sed esse in quibus uerum non sit: primum qdem in ijs quẽ nõ per rationẽ possunt: ut ignis calefactorius est: potestatemq; obtinet rationis expertẽ. Cõpotes igitur rationis facultates eãdem plurium atq; contrariorũ sunt, ratione carentes, non omnes: sed, quẽadẽ modum diximns, calefacere nõ potest ignis q; non calefacere: nec quãcũq; alia semp agunt. Possunt tamen nõnulla quoq; irrationalibus prẽdita facultatibus opposita simul suscipere. Verum hoc illius

F gratia prodidimus, quod oppositorum non omnis capax uis est: nec quæ sub eadem specie dicuntur. Sunt uero quedam æquiuoque potestates. Nam / possibile / non simpliciter appellatur: sed alterū quia uerum est seu quod actu existat: ut possibile est quædam ambulare, quoniam ambulat: ac demū possibile est esse, quoniam id actu iam est quod possibile esse perhibetur. alterum uero propterea quoniam ageret: ut ambulare possibile hunc esse, quoniam ambularet. Atque hæc quidem in solis mobilibus uis inest: illa uel in iis quæ nequaquam mouentur. Vtrūque autem potes ambulare aut esse, tum quod ambulatum atque agit, tum quod gressibile est uere dixeris. Itaque, quod possibile est hoc modo, minime uerū id de necessario simpliciter nominare: uerum aut est alterum. Quæ obrem quoniam particulari consequens uniuersale est, ipsum esse posse ex eo quod ex necessitate est sequetur: uerum non omne.

G Cum enim ex quatuor necessariis propositionibus hæc solam non esse posse ex hac sequi probaret possibile esse: ex aliis nullam, primum quidem hanc non esse non sequi ex ea posse demonstrabat: assumebatque, huic necesse esse consequens esse illud possibile esse: idque per abductionem ad impossibile assererat: quam nunc etiam nobis tentat ad memoriam reuocare. adducitque, illam maiore studio: cum ex cautione abundante adiiciat, tæthi quis huius possibile esse non hæc non possibile esse: uerum illam possibile non esse negationem esse arbitretur, nihil tamē ob id plus illi accessurum. fateri enim cogitur is, quod necesse dicimus esse, hoc ut possibile sit non esse fore non nunquam: quod a ratione planissime abest. Tum deinde cum ad affirmationes transiret necessariis confutandas, quasi illi consonans esse neque harum utralibet possit, contrarium proxime dictis pronūciabat: quod ipsum quoque per hæc repetit: nimirum quod necesse est esse, id ut quandoque non sit, esse impossibile: quo modo quod necesse est non esse, impossibile esse ut aliquando sit. quod uero possibile est esse, ex eorum quæ alias sunt, alias non sunt numero censeri. eoque fieri ut rursus non hoc etiam possibile esse: ex illo necesse esse: has ob res consequat.

H Quæstione igitur soluenda, in causa esse affirmat possible æquiocationem ut rationū appareat contrarietas, qua sequi possibile ex necessario, rursusque alio sensu atque alio non sequi contingit. Nam possibile partim esse inquit quod actu iam est: ut cum ambulare dicimus posse ambulantem: Solemque, illustrare posse: uel moueri. partim per facultatem atque aptitudinem dūtaxat: seu cum ambulare sedentem posse, & ambulante posse dicimus non ambulare. Sed eius quod actu constat alterum cognatum esse ac natura insitum rei quæ ipsum posse perhibetur, eiusque specificum: alterum aduentitium, nec semper præsens subiecto. Atque natura quidem insiti formamque subiectis, uti diximus, largientis, æternum hoc esse atque in æternis rebus subsistere: ut cælum in orbem moueri: uel terram in medio sitam esse uniuersi: uel Deum bonum esse. illud non quod æternū, neque in subiectis æternis cōspectabile: quod tamen donec fuerint subiecta cum illis existit: uel

I ut cum hūc ignem posse dicimus calefacere: & niuē hanc refrigerare: cum reliquū uidelicet eius quod actu est significatum, nempe in subiectis non natura conditi, in iis consideretur quæ ex potestate in actum transierit: quo modo sedentem ambulare posse dicebamus. Rursus eius quod in sempiternis dicitur rebus, alterum in substantiis a materia prorsus abstractis inquit spectari: ut deorum bonitatem intellectionemque: alterum proxime ab illo pendere, atque existere in corporibus quidem, uerum simplicibus, & quæ nihil habent contrarii: semperque solo circulari motu agitantur: suntque ab omni molestia mortalium rerum excepta. Eius uero rursus quod a facultate emanat, alterū id esse affirmat quod mutari potest in actum: sicut cum puerū in Imperatorem dicimus posse euaderet: nisi externa re aliqua impediatur. alterum quod nunquam ad actum promouebitur: sed ipsum esse in hoc

K solum obtinet quod facultate sit: uelut in magnitudinū, omniumque absolute continuorum sectione infinitū: progressuque, numerorū in ampliore multitudinē. Cū igitur tot euariet differentis possibile, significata sequi eius ex necessario quædam ait: alia non sequi. Nam quæ prædicata de actu existentibus possible in iis que subiectis siue sempiternis, siue corruptibilibus ex sui natura insunt, dicunt, hæc in iis etiam quæ ex necessitate sunt uerum fateri: propterea quoniam sunt & ipsa ex necessitate: quasi non ancipiti illa constet natura ut esse ac non esse possint. haud enim potest ignis calidus non esse: nec cælum non in ambitū moueri. Quod autem a potestate in actum migravit, ut in ambulare uerbo dicebamus, quodque in aptitudine uel natura cōparata in actum mutari, uel neque idonea, sed ipsum esse in eo dūtaxat quod semper possit obtinente spectatur, non etiam cōuenire necessario. Quapropter & sequi ex necessario possibile, & non sequi asserentes, recte dicimus, alio nimirum, ut ante de ipso prodidimus, alioque, mentis cōceptu. Quæ enim non distincte huiusmodi possibile ut uniuersa species illa actu existentis, uerum simpliciter possibile ex necessario sequi pronūciabamus, nihil

tamen cōmemorabamus absurdi. Nam quo modo terrestre canem simpliciter etiam canem nomi-
 namus, & Aiace[m] Telamonis absolute quoq[ue] Aiace[m], sic & id genus possibile, simpliciter etiam
 possibile appellamus. siquidem necesse quoq[ue] est cuiq[ue] consequentes eorum quæ ab ipsis indicant
 esse æquocitas uoces: ut genera speciebus. Sed tradit nobis hæc post Aristoteles: solutione[m]q[ue] promit
 dubitationis absolutissimam. In primis uero omnium aduersus eam rationem uerba facit quæ cō-
 sequens esse negat possibile propterea necessario, q[uo]d idem esse posse atq[ue] non esse uideatur. ac PLA-
 NVM EST ITAQUE ait NON QUID QUID POSSIBILE EST VEL ESSE VEL AMBU-
 LARE, OPPOSITA ETIAM POSSE: hoc est nō esse, & nō ambulare; nō q[uo]d in ambobus his
 ipsis quæ sunt exempli loco accepta, id quod dicitur intelligendū existimet (nam contrarium ip[s]m
 manifestum plane est, ambulandi facultatem non huiusce dūtaxat, uerum oppositi quoq[ue] esse) sed
 ostendere nobis uelit, unicam esse in quibusdam quæ possibilia dicuntur facultatē, minimeq[ue]; anci-
 pitem. in quibus nō etiam res illi succedet qui hoc possibile/esse ex illo/necesse esse/ consequi negat.
 additq[ue] qualia sint ea quæ hoc pacto sese habēt; nempe ex iis nōnulla quæ rationali carent essentia
 uelut inanimata; q[ui] suis effectricibus agunt facultatibus. Itaq[ue] cum calefaciat ignis, non potest & non
 calefacere; & gleba cum in p[re]ceps feratur, non ferri etiam nequit; nisi quis eam per uim extrinsecus
 uetet. Quod autem dictum hoc uelit non in omnia rationalis expertia facultatis extendi, ut brutis
 etiam comperat animatibus, declarat cum deinceps addit, POSSUNT TAMEN NONNULLA
 QVOQUE IRRATIONALIBVS PRÆDITA FACULTATIBVS OPPOSITA SIMVL
 SVSCIPERE. Nam & passiuæ inanimatorum facultates aperte ambigua natura præditæ sunt; ut
 uestis & secari & non secari similiter potest. & effectrices rationis expertium animalium non unicæ
 coactæq[ue] sunt; ut in igne ac niue dicebamus. Nam canis uerbi gratia cū ambulare queat, potest &
 non ambulare; cum obuientes sibi uisiones sequatur. Quoniam uero ea ratio quæ possibile
 non sequi ex necessario astruebat, ab iis promouebat facultatibus quæ in generatione atq[ue] interitu
 sunt, quasi minus aptum ex sui natura necessarium sit ut utroq[ue] pertineat; hæc uero nō solum esse,
 sed non esse etiam possint, ob id occurrendi principiū ab his ipsis sumens, PRIMVM QUIDEM
 inquit IN IIS QVÆ NON PER RATIONEM POSSUNT. Quæ enim in sempiternis uis in
 est, ea potissimum ambiguitatem effugit, consona q[ue] est necessario; de qua deinceps disputat; atq[ue] ea
 qua conuenit diligentia difficultatem soluit. Sunt uero & generascientium corruptibiliūq[ue]; faculta-
 tes nōnullæ quæ, si subiecta seruent, non utroq[ue] uergant; sed existant cum iis & non existant. Quo
 fit ut is qui posse quod possibile est esse, id omne etiam non esse pronunciat, uel ex his solis, ut ait,
 quæ semper agunt, cōfutetur; semper/nunc intelligendo ad uerbio non ad temporis infinitudinē,
 sed quoad fuerit subiectum. Itaq[ue] sermonē illum qui posse quod e[st] possibile est, id omne etiā nō
 esse dicit, non in solis uerū esse facultatibus ratione carentibus, quæ eiusdem esse inter se speciei hoc
 ipso q[uo]d est irrationale esse/perhibentur, ex ante dictis conspicuū est. Quoniam uero contrariorum
 esse facultates eas inquit uniuersas quæ rationis compotes habentur, compertum in hominibus id
 quidem est siue artis capias siue uoluntatis rationē. nam qui potest sanare, is nō sanare etiā potest.
 planiusq[ue] in iis etiānum quæ ex præelectrice uoluntate fiunt; inter quas locus etiam cōsiliis datur.
 Ergo qui lauari potest uel ambulare, potest is quoq[ue] non lauari nec ambulare. quippe prælectio
 nostra, ut pluribus ante assertū est rationibus, nostræ est d[is]tinctionis; & quæ fiunt consulto, quælibet
 agere atq[ue] non agere nobis est integrum; In diis autem quidnam dicemus? quā Alexander quoq[ue]
 difficultatem proponit. Aut enim participes rationis esse illorum facultates negabimus; si definitæ
 sint, semp[er]q[ue] eodē pacto sese habeant ab omni mutatione exceptæ; aut nisi ratione uacent, eas quoq[ue]
 oppositorum esse cōfitebimur. Recte igitur illæ nodum soluit; cogitatricemq[ue] hoc loco acceptam
 rationem esse ait; quæ ab imperfecto ad perfectū, à propositionibusq[ue] ad cōclusionem p[ro]greditur;
 qualis nostra est; uerum non intellectualem, quæq[ue] actu uno simplici cuncta semp[er]q[ue] stante in-
 tueretur; qualē ipse e[st] affirmat deorum mentem; quæ ab omni prorsus exempta materia est, actūq[ue]
 obtinet ipsi substantiæ concurrentem. An uero nec ferre in illis conuenit huiusce rationis nomen,
 nam mentem Aristoteles ipse censet uocandam; ostenditurq[ue] quodam loco digniorē uel ipsa men-
 te naturam obtinere. Sed hæc in prima responsione, ut sæpe cōmemorauimus, qua iis occurritur q[ui]
 contingens non sequi ex necessario arbitrantur, quasi dicat Philosophus ne in iis quidem faculta-
 tibus quæ cognatæ maxime inter se sunt, sub unaq[ue] ratione, quam speciem appellauit, spectant (ra-
 tione carentibus intelligo) recte affirmari quidquid e[st] potest, posse & non e[st]. His uero subiungit
 deinceps exactissimam correctionem theoremat[is]; ostēditq[ue] quonā pacto uere utrūq[ue] & cōsequēs

SECTIO QUARTA DE PROPOSITIO.

F eē, & non eē necessario possibile, alio nimirū atq; alio ipsius significatu dicebatur: atq; SVNT VE/
R O QVÆDAM ÆQVIVOCÆ inqt POTESTATES: perinde ac si dixisset, ne si eiusdem qui
dem eē inuicem speciēi maxime facultates omnes concesserimus rationis expertes, potest citata dif/
ficultas procedere. Illud tamen ignorandum haudquaq; est, quæ sunt in rebus uniuersis facultates,
quo minus sub genus unum quodpiam referantur, non parum abesse conueniunt enim solo no/
mine: natura q̄ maxime differunt. Deinde diuisionem quoq; facit illarum: quam nos anticipando
tradidimus: ac quale prædicetur significatum possibilis de necessario, quale uero non prædicet ostē/
dit. Hæc ergo cum ex iis pateant quæ ante diximus, ordine singula discutientes quæ in serie lectio/
nis considerationem postulant, illic primum, ATQVE HÆC QUIDEM IN SOLIS MOBILI/
B VVS VIS INEST: ILLA VEL IN IIS QVÆ NEQVAQVAM MOVENTVR, mobilia di/
cta eē arbitramur, quæ quidem moueri natura idonea sunt, nec iam tamen mouentur. solaq; id ge/
nus ea sunt quæ generationi ac corruptioni debentur. Vim autem eam acceptam eē nō quæ in for/
G la est aptitudine, sed quæ ab actu separari ex sui potest natura: ut in solis quoq; generationē atq; in/
teritum sustinentibus uisitetur. Proinde huic Philosophus ea quæ penes actum intelligitur facul/
tate opponenda, subiunxit, illa uel in iis quæ nequaquam mouentur: nimirum coniunctione indicans
illa, in his quoq; spectari forsitan posse aliquando huiusmodi potestatem, cum suā ipsorum perfe/
ctionem receperint: ad quam properatē habebant uim aptitudinis. ante hæc tamen in iis quæ p/
petuo mouentur, hoc est in cælestibus: & prius his in immobilibus. i. intelligibilibus causis ac diu/
H nis. cum aptitudinis facultati nullus patere in intelligibilibus queat locus: in cælestibus relinqua/
qdē, ut localis illorū mutatio declarat, semp̄ tñ sit actui coniuncta. nā, qd̄ de ipsis apposite effatus est
in Meteoris, absolutus est semper illorū motus. Illud præterea, VTRVNQVE AVTEM POTENS
SEV POSSIBILE AMBVLARE AVT ESSE bifariā scribi admonemus. aut. n. quo mō expo/
suimus: aut p̄ possibili nō impossibile. Ergo si possibile scribas, hic s̄mo erit de eo q̄ ppositū initio fue/
rat, nimirū possibilis nomē de utraq; prædicari facultate, tñ q̄ ad actū, tñ quæ ad aptitudinē pertinet.
I ccirco ut prædicatum de actuaria, non de aptitudine significante, consequens erit necessario. ut ap/
pellatum de ea quoq; quæ per aptitudinem dicitur, ob idq; sese ambiguam præbente, non etiā ex/
illo sequetur. atq; huic illud consentaneum est qd̄ deinceps addit, QVAMOBREM QVONIAM
PARTICVLARI CONSEQVENS VNIVERSALE EST, IPSVM ESSE POSSE EX EO
QVOD EX NECESSITATE EST SEQVITVR: VERVM NON OMNE. Sin pro possibili
legatur non impossibile, uelut excusationem eius hanc ab illo poni dixerim, quod propositionem/
non impossibile esse in primæ tabellæ descriptione sub hac/possible esse locatam permiserit: illam/
uero transposuerit/non necesse esse, eiusq; loco hanc/non necesse non esse constituerit. Vtiq; eni/
dixerit, hoc nō ipse eē/utriq; significato possibilis, uelut hoc quoq; nō necesse nō eē/cōcordat, ea p/
K pter hæc ambo illi/possible eē/in sc̄da tabella subiūximus. illud uero/nō necesse eē/cū possibili con/
ueniat aptitudinē indicati, ab actū uero exprimēte subiectisq; cognato discrepet, iure seposuimus:
ne simplr̄ possibili cōsequens eēt. Sed impossibile qdē necessariūq; pponēs ut possibilis consentiret p/
positionibus per hæc forsità uidemur curasse, uerum positis in tabella contingentis ppositionibus,
ab initio proposita adhuc questio fuerit. Nam pro possibili rursus accepto contingente, percōtabi/
mur utrum huic/necesse esse/consequens illud sit/contingens esse: an secus. Si enim sequatur, quā/
doquidem inter necessarium & impossibile positum contingens, potest quādoq; & non esse, quod
necesse est eē, contingens erit nō eē. Sin minus consequens sit, incidemus in maius incōmodū: cum
fateri cogamur fore, ut non cōtingens sit quod necesse est esse. Itaq; ad hæc respondendum, primū
à possibili contingens discerni solo nomine ab Aristotele uideri. propterea traditam hoc libro diu/
K sionem possibilis, inter initia Resolutoriorum ubi de conuersionibus tractatur, plane & in contin/
gente dici inueniemus: ubi In contingente uero inquit, quoniam uerbum/contingere/pluribus ap/
pellatur modis (nāq; & necessarium, & non necessariū, & possibile contingere dicimus) ponitq; illic
pro eo possibile quod ad utrūq; propensum est, necdū euenit: ut hic sese habere cōtingens arbitra/
mur. Quod si uel definitione promenda contingentis, neq; necessariū esse ipsum pronunciet, neq;
impossibile, rationem non esse simpliciter contingentis dicemus: uerum eius quod proprie appel/
latur: mediumq; inter id quod semper est & semper non est locū obtinet. atq; hāc pariter possibili
quoq; proprie dicto congruere. Deinde si solum proprie contingens capiamus, ipsum quidem u/
delicet non fore consequens necessario: sed ex eo/non contingens esse/consecuturū: nō quasi substi/
stentiam rei funditus tollat: sed contingentem solum subsistendi modum: quo pacto & quod cō/
tingens

tingens est, id nõ necessariũ esse existimamus. significatũq; hoc tamen cõtingentis recte affirmavit Aristoteles ex hoc/contingens esse/illud sequi nõ necesse non esse. Quoniam enim distat uniuerso sui significatu contingens ab impossibili, esse uero impossibile idem illi/necesse non esse/indicat, ut ueniet ut hoc/contingens esse/ab illo/necesse non esse/differtiat; illi consonet/non necesse non esse. sic uero & ex hoc/non necesse esse/conuenientius consequi illud dicemus/non contingens non eẽ. Verum si supponamus à possibili & contingẽte id solum significari quod his proprie uocatur nominibus, finiuitq; ipse in Resolutoriis, cum dixit, Contingens autem id nomino, quõ, cũ necessariũ minime sit, esse posito, non quidq; accidit impossibile, quas pone iunctas iis esse impossibilis necessariũq; propositiones putabimus? Itaq; quod ad consequentiam illam attinet quẽ ab his/possibile eẽ/&/contingens esse/deducitur, recte se habere inq; uidebitur initio descripta propositionũ tabella. Nam proprie possibile atq; contingens neq; esse impossibile, neq; necesse est esse. uerum si curandũ est ut omnes congeste in ordinem propositiones mutuo consentiant, haud etiam hæc/non necesse esse/potest illi/non impossibile esse/subiugari; propterea quoniam hoc/non impossibile/cum unum tollat impossibile, in duobus ab ipso reliquis tum contingente tum necessario uerum explicat. nõ necessarium autem uno abolendo necessario, uerum in ceteris duobus profatur, contingente atq; impossibili. Hæc igitur, non impossibile inq; ac non necessarium, cum inferendo cõmunicet contingente, habeant uero & quiddam inter se cõtrarij, quatenus ab horũ altero necessarium, impossibile ab altero inuehitur, conuenire inter se nequeunt. At hoc/non necesse non esse/illi/non impossibile esse/uniuersum consentit; siquidem eorum quoq; affirmationes/impossibile esse/&/necesse non eẽ/idem inter se ualent. Quod si quis hac difficultate urgeat, quã ob causam igitur non hæc/non necesse esse/in primæ tabellæ descriptione sub hac/possibile eẽ/constitutã reliquit, illã uero/non impossibile esse/aliõ transiulit; eiusq; loco illam/non impossibile non esse/quæ consonare huic potest/non necesse eẽ/reposuit? Primum hæc (dicimus) nõ impossibile eẽ/prior q̃ illa/non necesse esse/in tabellæ collocata dispositione fuerat; ridiculũq; erat, cum accidere idem debuisset, non posterioris cũ prioribus consonantiam curare; sed quonam modo prius posteriori uideri posset consentaneum. Dein quoniam hæc/possibile eẽ/& contingens esse/ tum res inesse de quibus appellantur, tum hoc pacto inesse pronuntiat. itaq; has ob res illa/impossibile eẽ/&/necesse eẽ/ab his, alio tamen, aliõq; intellectu discrepabunt. nempe hoc/impossibile eẽ/quasi rei subsistẽtiam destruat; illud uero/necesse esse/non ita, sed uelut solo existendi modo à possibili & contingente euariet. Ergo ex iis hæc magis/impossibile eẽ, quã illa/necesse esse/expungetur; quãobrem magis quoq; hæc ipsis/non impossibile esse/iuncta erit, q̃ illa/non necesse eẽ. Itaq; iure hac/non impossibile eẽ/relicta Aristoteles uelut ipsis consequente, solam illam/non necesse esse/aliõ loco transposuit.

Ideoq; /necessarium ex non necessarium esse uel non esse/ omnium fortassis principium est. inspiciendaq; alia sunt uelut his consequentia. Itaq; ex iis constat quæ pronũciauimus, quod ex necessitate est, actus esse. quapropter si priora sunt sempiterna, prior quoq; facultate est actus. Ac sunt quidem actus alia sine potestate: ut primæ substantiæ. nõnulla cũ potestate: quæ priora natura, posteriora sunt tempore. quædam uero nec actus unq; sunt, sed facultates tantũmodo.

Exquisitiore hic consequentia contemplationeq; necessarij ppositiones censet in tabella descripta ceterorum modorum ppositionibus anteire, comitesq; his esse illas: non eo solũ quod cõmunius esse possibile affirmabatur necessario, de earũq; differente consequentia subiicere ante oportebat, ac uelut antecedens quod peculiarius est sumere, quonam aut pacto sequi ex hoc cõmunius posset, non contra; sed etiam quoniam necessarium sempiternis diuinisq; competit rebus. possibile autem quod à necessario differt atq; contingens à materia expullulant. in hac siquidem propterq; hæc ea constat facultas quæ in aptitudine spectatur; ceu potestate omnia, nihil actu obtinẽtem. impossibile uero uel extra ea q̃ sunt plane excidit. neq; enim impossibile esse diceretur si quo modo in ea quæ sunt haberet accessum uel in materia, uel quæ hac obscurior est, priuatione. quippe priuatio est ad generationem necessaria; quandoquidem ex illa eorũ quẽ fiunt in ipsum eẽ mutatio emanat. at impossibile mutari in possibile nõq; pot. Quocirca ex hac opus erit/necesse eẽ/ quẽ æternam subsistẽtiam notat, eã sequantur aliorum modorum quæ ipsum/non esse/uti descriptum est, tollunt, nimirũ hæc/non possibile non esse, non cõtingens non esse, impossibile nõ esse. ex hac uero/necesse non esse/illẽ/non possibile esse, non contingens esse; impossibile esse. ex his autem manifesta est & oppositarum ipsis consequentia.

SECTIO QUARTA DE PROPOSITIO.

F **TEX QVISITISSIMA CONSEQUENTIA MODVM
PROFERENTIVM PROPOSITIONVM.**

Necesse esse.	Non necesse esse.
Non possibile non esse.	Possible non esse.
Non contingens non esse.	Contingens non esse.
Impossibile non esse.	Non impossibile non esse.

G

Necesse non esse.	Non necesse non esse.
Non possibile esse.	Possible esse.
Non contingens esse.	Contingens esse.
Impossibile esse.	Non impossibile esse.

H Ab his uero deinceps ostendere cum uelit naturalem se digestionem rerū perfequendo neces-
sarii propositiones antecedere aliis censere, exponere rerum instituit ordines quo modo propo-
siti conuenit contemplationi. Ante hoc autem uelut sumptiūculam quādam asciscit, priorē actum
facultate aptitudinem referente natura eē. probatq; hoc, quoddam uelut corollarium Geometra-
rum more ex antedictis colligens ad hoc asserendum utile, nempe in eo solo quod actu est neces-
sarium spectari. idq; non iniuria. Nā cū possibile de ambobus, uti proditum est, aptitudine actūq;
prædicetur, alterum ex significatis quod de actu fertur, solum posse uisum est necessario consona-
I re. quāobrem proprie quoq; necessarium, quale est id quod nō modo est, modo non est, sed eadē
perpetuo ratione se habet, in iis quæ semper actu sunt solis dicitur. Ergo si proprie necessariū re-
bus conuenit sempiternis, proprie autem possibile, quod constat aptitudine, solis competit genera-
tionem interitūq; agnoscentibus, erit, ut sempiterna ad generationem corruptionemq; subeuntia,
sic actus ad potestatem. at natura sempiterna sunt iis quæ gignunt priora. natura igitur actus quoq;
potestate prior est. His rōne hunc in modum collectis, philosophice deinceps admodū atq; acrius
contemplando de ordinata decētiq; rerū progressionē ac declinatione decernit iis cōsentanea quæ
ratiocinando comprobauit, nempe prima omnium summaq; plane entia, qualia sunt intelligibilia
diuinaq;, syncerum eē actum, uerum non actum talem eē dictum iri. hoc nāq; entibus iisce conue-
niet quæ ipsum eē acceptum materiæ referunt: eaq; de re tum cōposita sunt, tum aptitudinis po-
K testate imptiuntur, quatenus forma uel semper uel quandoq; cōmunicari iis potest. quandoqui-
dem semper quoq; actu forma est: potestate materia; actu uero qđ ex utraq; constat, quasi forma,
seu, quod idem dictū est, actu imptitum. At in illis, uelut à materia tum substantia, tum reā mi-
nimeq; de ipsis peruersa notione prorsus exemptis: nullus aptitudini locus relinquetur. ideo neq;
mutationi cuiq;, neq; tempori, neq; formæ uel aliquatenus uel in perpetuum uendicandæ, quapro-
pter nec talis actus sunt, nec dicūtur. Porro formas ipsas à materia separabiles actuum syncerorum
nomine appellamus: cum actum, quo modo in compositis, nequaquā secernamus à substantia: sed
eas in hoc substantiatas dicamus. Proinde ueros deos actus esse substātia in duodecimo Metaphy-
sices uolumine affirmat. Etenim in mutatiōi accōmodatis in quibus hoc quod est potestate & ha-
bitu & actu esse spectatur, potestatem ad habitum, habitum ad actum, ut ad peculiarem finem, p-
perantem cernimus. neq; enim si actus ipsius expers maneat, quidq; emolumentū prestabit. Has ob-
res uero Sapiens Agrigentinus cum Poetas fabulosa de diis ut humana specie præditis fingētes in
creparet, de Apolline in primis, de quo pxime uerba fecerat, eodemq; modo de omni numine ab-
solute differendo subiunxit,

- » Humanum neq; enim caput est in membra redactum.
- » Non equidem gemina erumpunt ramalia dorso.
- » Non pes, non agile estq; genu, non hirta pudenda.
- » Verum sacra atq; immensa is tantummodo Mens est,
- » Curis exagitans totum pernicibus orbem.

Atq; per uerbum /sacra/ causam quoq; latenter innuit mente excelsiorem: Quāq; nec fabularum
auctores iis qui illas audirent, tradere occasiones neglexerunt, quibus ei quod dici uideretur fidem

non

non essent habituri: nisi autem stolide sint affecto animo, uerum quæsituri sensum essent, quæ quo-
 uis fabularum figmento clanculum ac tãquã enigmate indicatur. Nam quoniam pacto humanam **A**
 spem referat quæ ex Cælo & Terra, siue iis quæ sunt in ppatulo, siue ut uere tradit atq; hos trã
 scendentibus abditis causis dicuntur genita: quis uero Cæli pudenda ut uerba sonat excisionesq;
 illorum capere sustinebit: atq; ex ipsis in mare proiectis natam Venere: deuorations quoq; ac
 rursus uomitus liberorum: & quæcũq; fingunt simplicioribus opitulantes fabulæ præse ita ter-
 tia: quo mō aut in diis cõcubitus dicimus: nõne siles illi itelligemus quæ Cæli & Terræ fuisse fabu-
 las ipsas historiam esse autumãt: neq; intelligunt **I**
 Sũt igit hmoi sim-
 plices formæ atq; intelligibiles. Quæ uero compositæ, atq; ab illis progressum sortitæ, materiæ sũt
 participes quæ formæ uel perpetuo retinendæ idonea sit, ut cælestia, si in iis quoq; materiæ nomẽ **B**
 cõmunis oportet appellare, uel ipsam per uices suscipere atq; amittere, uelut quæ Lunæ subia-
 cent, has actu, uerum non actus esse affirmabimus. Atq; in quibus ipsum/potestate cẽ/
 tempore ab
 eo quod est/esse actu/distinguitur, in iis tempore prius erit/potestate esse: actu esse/prius natura.
 prius nãq; ad hoc apte sese quidq; habeat oportet, quo etiam ad illud postea queat deduci ad quod se
 se cõmode habuit. Verum quoniam perfectum id est quod actu constat, imperfectum quod facul-
 tate habetur, prius autem natura perfectum est imperfecto, (nãq; à superioribus secundum natu-
 ram ad inferiora procedit decenti ordine successiua rerum generatio,) perspicuum est fore, ut quod
 actu censetur, ei quod potestate cõsistit natura antecedit. nisi enim prius homo actu extiterit, quo
 modo procreari queat embryum, quem dicimus hominem esse potestate: Multum uero latitudi-
 nis, seu magis profunditatis facultate & actu sese habentis complexus obtinebit: cum ab actu in ali-
 quibus ualenter adeo possideatur facultas ut per solam rationem cogitationemq; ab eo diuellat: **C**
 uelut in cælestium habetur substantia. neq; enim fuit aliquando Sol potestate: deinde actu eua-
 sit: si fieri nequit ut, cum Deus sit, ordinem in rebus uniuersis præcedat temeritas: indecẽsq; rerũ
 digestio decentem: conditorq; uniuersi nõnunquam facultate & imperfectus opifex, alias actu per-
 fectusq; sit: demumq; præelectionis atq; ex hac proueniẽtis ab eo q; primum nolit in id quod po-
 stea fabricari mundum uelit mutationis, ac temporis consors Deus ille sit qui uniuersam in ordine **H**
 mutationem quæ perpetuo fit, ipsamq; essentiam mutabilem, atq; esse ipsum temporis in rerum
 naturam producit. In quibusdam ipsa tempore quidem seiungatur, ita tamen, ut sequentem ex ne-
 cessitate actum habeat: quemadmodum in circulari ipso motu dephẽditur. erat enim Sol prius
 potestate uerbi causa in Ariete: post actu in ipso est. sed non potest non esse, propter cõtinuitatem **D**
 inquietudinemq; circularis motionis. Sunt tamen nõnulla in quibus etiam discerni ab actu tẽpo-
 re queat facultas: quæq; non oĩno properantem ipsam habeant: uelut in iis quæ sub generationem
 cadũt. Haud enim embryum ipsum quã facultate homo est, iam necesse est quoq; ut usq; ad absolu-
 tũ tẽpus utero gestatum homo actu fiat. declarant id foetus qui abortu elidũtur. Extremum ob-
 tinet ordinem in rerum natura quæ sola facultate consistunt: neq; ad actum pducunt unquam
 possunt: ut in infinitu uel sectio continuorũ, & auctio numeri. nunq; enim ex iis quidq; **I**
 actu fiet infinitum. nec tamen deficit in ipsis uel diuidendi progressus, uel augen-
 di: habetq; ad hoc aptitudinẽ dũtaxat. Rerum igitur decoro ordine cõsu-
 tutã degeneratiõẽ cerne: Aliq; synceri sunt actus ab omni mutatio-
 ne motuq; inde pueniente absoluti. Aliæ cum semp moueantur, actu habet quatenus sunt, facultati coniunctũ. q; uero **E**
 ad delationẽ pertinet, tempore quodẽ ab illa discretũ:
 eius tamen necessario comitem. Nõnulla cum
 quodã obtineant tẽpore, ut & sint, & mo-
 tu agitentur, facultatem habent ad
 utruq; que, uelut pdidimus, an-
 tegredis actui: neq; eius cõ-
 pos plane est. Aliq; postre-
 mo cũ i sola cõsistat fa-
 cultate, deduci in a-
 ctũ ex sui neque-
 unt natura. **P II**

THEOREMA

F

THEOREMA DE VI OPPOSITARVM PROPOSITIONVM.

I

TRVM autem affirmatio negationi, an affirmatio est affirmationi contraria, oratioq; orationi, quæ omnem iustum esse pronunciat hominem, nullum hominem iustum perhibenti: an quæ omnem hominem iustum inquit, omnem hominem iniustum asserenti: verbi gratia vtra ex hisce contraria est/ Callias iustus est: nō est iustus Callias: est Callias iniustus: Nam si quæ voce explicantur, ijs quæ mente volutamur consequentia sunt, contrarij vero in illis contraria est opinio, vt quæ omnem iustum esse hominem putat, omnem hominem iniustum esse censenti,

G

neesse est in ijs quoq; affirmationibus quæ voce proferuntur res sese perinde habeat. Quod si illic contrarij minus opinio contraria est, neq; affirmatio affirmationi contraria, sed prodita erit negatio. Quadere considerandum est qualijnam falsa opinio veræ contraria sit opinioni, vtrum illa negationis, an quæ contrarium esse opinatur. id autem ita intelligo, vera de bono est opinio quædam bonum id esse: alia falsa non esse bonum: alia vero esse malum: vtra veræ contraria sit harum, atq; si vna sint, contrariam esse ad vtram pertineat.

H

BSOLUTA est quatuor libri capitum illorum præceptio quæ inter initia enumerauimus: cōmentatioq; de Interpretatione finem ut mihi uidetur quem debuerat recepit. Nam quæ sequuntur aut legitima non eē Aristotelis suspicor, sed ab aliquo qui eo fuerit posterior addita: cum illud animaduertā contraria sentire in libris suis omnibus uideri Philosophum iis quæ hoc loco differuntur aut ab eo quidem fuisse conscripta, uerum ut qui lectorem modo exercere ad rationes eas diiudicandas quæ probabilius quidem, non tamē uere dicerentur uoluerit: perindeq; faciat atq; is qui non facile confutandas rationes tradidit quæ abolere motum uidentur. id q; uel in Prædicamentis, cum de ad aliquid esse habentibus ageret, nouimus fecisse: ubi non simul omnino natura esse quæ sunt ad aliquid asserere contēdebat: sed sensibile prius sensu eē: & sciētia scibile. cum tamē in secundo naturalis Auscultationis Theorema de coniūcta Relatiuorum subsistentia dilucide, subtiliter, breuiq; simul oratione explicauerit. nobisq; illorum soluēdorum anfas præbuerit quæ in Prædicamentis, pdidisset. quæ causa Porphyrio quoq; fuit opinor Philosopho ut huiusce theorematris expositionē recularit. Qd si uel nobis gerēdus est mos consuetudini, dignaq; hæc, uelut elaborata Aristoteli, sunt habēda quibus nō nihil curæ impēdamus, institutum illi eē dicendum est theorema quoddam inspicere eius operis qd in manibus est proposito consentaneum. Nam cum uera sit quædā affirmatio, ut iustus est Socrates: duæq; huic falsæ refragētur propositiones, tum ipsius negatio: Socrates iustus nō est, tum quæ illi contrarium q; ab initio prædicatum est de eodem affirmat subiecto, ut quæ: Socrates iniustus est: inquit, utra ex falsis dicēda sit inquit fortius ueræ repugnare: utrū negatio ne an affirmatio contrarij. Atq; acerbiores negationis aduersus affirmationem eē q; affirmationis cōtrarij pugnam iudicat. Eodem pacto uel si falsa principalis affirmatio sit, quæ huic reluctantur uerū discernant. Ideo factum quoq; est ut utrūq; ipse, perinde q; si nihil referat, in problemate posuerit, modoq; qualis uera opinio falsæ opinioni aduersetur, modo utra ex falsis ueræ contraria sit. Idem de oppositione pnunciat uniuersalium quoq; propositionū, quas contrarias appellauimus. Proinde & necessario propositum uidetur theorema suscitare: cum doceat non temere contrarias nos illas uocandas censuisse. Ac nunc quidem oppositionum dūtaxat earum quas cōmemorauimus mentionem fecit. ad finem autem uniuersalium quoq; oppositionis ad particulares meminuit. ut propositum sit in demonstrationem, inficiationis pugnam cum affirmatione, tum contrariæ, in quibus

K

contraria

contraria esse negatio potest affirmationi, tum in omnibus eius quæ illi cōtradicit, maiore diffidio laborare, si cæteris contrariarum affirmationum differentiis conferatur. Iure autem neq; impræfinitas hoc loco, neq; subcontrarias ab eo fuisse acceptas, suo loco deinceps ostendemus. Hæc igitur de iis ipse hunc in modum statuit: fortasse eo respiciens quod inficiationem absolute in omnibus & quæ sunt & quæ non sunt capere, affirmationiq; opponere nobis liceat; non tamen in omnibus etiam contrarii sit affirmatio. Nam cum quod initio prædicatum est à contrario nullo oppugnat, siue substantia sit id, siue quantum, siue ab aliis prædicamentis emanet quæ non accipiant contrarietatem, siue contrariorum etiam quorūdam mediū sit, tunc ut affirmationem inuenias cōtrarii fieri nequaquā posse compertum est, cum & oppōni quæ necessaria ad propositionum cōmentationem uisa est, contradictoriæ inquam, dignitatem ante cæteras omnes comparare alioqui uelit. At Syrianus ille magnus optime subtilissimeq; de hac quæstione arbitratus est, euidenterq; admodum ostendit quo naturæ pacto res sese habeant, mutuūq; discriminis. atq; animi nostri cōmunes conceptus ac sponte innatos cōsentientes iis esse affirmat q̄ uoce proferimus. & ipsum per se quodlibet argumentum in quæstionē uocat; docetq; articulate quid recte in ipsis, quid probabiliter, nō tamen exquisitè tradatur. postremoq; omnium plane diuinum Platonem testem adducit, qui negationem inquit in Sophista diuersum quidem aliquid significare ab affirmatione: non tamen illi cōtrarium: propterea quoniam cōtrarium unum est uni, neq; enim iniustam naturam esse, ut uni plures hostes comparet. à magni uero negatione, id quod traditur in Sophista, qua non magnum dicimus, nihilo magis paruum q̄ æquale indicari. Quāobrem in sexto quoq; de Rep. curam censet maiorem robustioribus naturis q̄ exilioribus, quo minus corrūpantur, deberi. causamq; huiusce affert rei. Magis enim contrarium malum bono q̄ non bono est inquit, id est reliquo eorum quæ à mali negatione significantur: quāuis hoc tanquā euidens omissum: ipsumq; non bonum sit pro neq; malo neq; bono acceptum. Et uero perfectiori ipsius Aristotelis traditioni parere nos iubet: qui in decimo Theologicæ tractationis distantiam affirmat contrarii plurimam esse à contrario: uerum non negationis ad affirmationem: cū ait, Quādoq; uero plus ac minus differre inter se illa cōtingit q̄ differunt, est & differētia q̄dā maxima. uocatq; hanc contrarietate: & quæ ab his deinceps addit: nō logica magis ut hoc loco probatione utens: quo mentem, uti dictum est, nostram exerceat: sed in ipsis quæ sunt asserens rebus cæterarum maximam esse contrariorum differentiā, proinde perfectam esse eam, nihilq; habere quod cadere extra ipsius ambitū queat. Sic in Prædicamentis quoq; non iustum & non iniustum iusti esse atq; iusti quæ contraria sunt, spacioq; inter se distant plurimo, mediū dixit: id quod ceteris quoq; contrariis subesse omnibus prodidit: si editam in Prædicamentorum tractatu definitionem illorum attendamus. In cōmentationibus item oībus naturalibus contraria fieri ex contrariis censet; ut quæ mutuo plurimum distent; ac finita certaq; sint. Quod si ex iis quæ in medio sunt fiant nonnūq; quæq; simpliciter ab eius quod sit negatione, partim uero ab huic contrarii affirmatione declarantur, ut album ex fusco, quod simpliciter non album, partim autem est nigrū, ea fieri ex illis dicit, non quoad ille simplr ab eius qd sit negatione indicentur; sed quatenus contrario quadamtenus impertiantur; perinde quasi inficiatio non perfectam omnino ab affirmatione differentiā comprehendat. Proinde mirame ab iis dissentiens que prodidit Plato in Sophista, contrarium id quod est, ei quod non est pronunciat non esse, ubi de cōtrariis motibus mutationibusq; in gnto decernit Naturalis Auscultationis. Cōsonum his quoq; proœmium est operis Topici, in quo Subcontraria nominantur illa quæ inuicem opposita contradictorie sunt: quasi non perfectam inter se contrarietatem obtineant. Satis igitur iis est qui possunt iudicandæ horum ueritati incumbere, si ea legant quæ a diuino illo uiro in hæc sunt conscripta. Verum quoniam cum solam scribere de his perpensionem statuerit, nequaquam in ipsorum uerborum declaratione uersatur, quo gregarius quoq; expleatur auditor, retauimus nos huiusce etiam theorematis, qua forma superiora quoq; exegimus, explanationem moliri. In discussionibus uero cum nihil excogitare præter ea quæ contemplatus ipse est nobis liceat, non recusabimus uel ad uerbū ea scribere aliqui q̄ uir ille memoriæ prodidit. Primum itaq; ipso per se problemate inspectando, tametsi nonnulla sit in non albo aduersus album contrarietas, hanc tamen à nigro dicemus, non per accidens, ut ab amaro uel calido, sed pro ipsa oppositionis natura contineri, quippe amarum nihilo magis albi quàm calidi uel alterius cuiusuis genere diuersi sublationem indicat. nigrum per se potissimumq; solum oppugnans album, definite uidelicet ac per se unius albi interlitionem notat. haud uero ipsum prorsus etiam non album controuersiam illam obtinet

F quam nigrum aduersus album suscepit. est enim nō album/principium quo ab albo discedatur: ut in decimo disputatum est Metaphysices. Procendens uero atq; in totū perueniens, finemq; iam obtinens, fit nigrum. ac partim id quod est aufert dūtaxat; partim ad hoc contrarium etiam ponit. Nam si uel in simplicibus uocibus non album contrarium esse quis albo dixerit, primum eodem priuationem ac cōtrarietatem aget. Deinde non unum etiam uni contrarium dicit: siquidē quod est non album, id & fuscum, & luteum, & flauum, atq; nigrum est. Terio loco oppositum erit in definitum incertumq; finito ac certo. dicitur enim de omni uel album uel non album: quapropter contrariæ substantiæ erunt albo: quantitatesq; ac cætera genera. Sed quæ proprie contraria uocatur aut species ambo sint oportet: facultatemq; utrūq; & actum habeat: alterumq; par uiribus alteri sit: ut & configere inter se ualeant; neq; una species ab altera corrumpatur, perfectionemq; labefactet uniuersis: ut in albo res sese habet ac nigro: calidoq; ac frigido: reliquisq; similibus. Aut extremus ab altero delapsus alterum fit, ac finito significetur nomine: siue priuatiue, quemadmodum in iniustitia atq; amentia, dicatur: siue non etiam, ut in timiditate: aptumq; sit ex sui natura

G in illud reuertit: ut in modestia & petulantia: uirtuteq; omni & uitio: demumq; bono ac malo. Malum nāq; non forma finisq; est ueluti bonum: dicitur tamen ipsum quoq; uelut extremus à bono elapsus: ac tunc finito significatum nomine contrarium esse, cum natura idoneum est in speciem ac bonū referri. Cum autem eiusdem in subiecto formæ præsentiam absentiamq; absolute contemplanur, aliam quandam facimus nec contrariorum oppositionem. Vbi enim priuationem habet absentia uel eius ipsius potestatis qua formæ iteratur aduentus, fit priuatio illa de qua præceptum est in Prædicamentis. Sin solius actus absentia sit, fit ea priuatio quæ ex sui natura remeare in speciem potest: quam/hac de causa, licet infinito declaretur nomine, formæ contrariam in Naturali auscultatione appelladam censuit. Hæc igitur uelut in digressu transegimus: nimirum cum apud ueteres compertas contrariorum oppositorumq; per priuationem & habitum significationes diuersas, deq; boni & mali oppositiōe tradere articulate uoluerimus: quæ multis negociū exhibere cōsueuerūt. Qd̄ si ita res sese in simplicibus habet uocibus, patet in enunciatiuis quoq; orationibus quæ contrarium affirmat cōtrarium affirmanti maxime repugnare. Societas nāq; dissidiumq; propositionum ex complementum ipsas uocum simplicium facultate spectatur. Eni uero non ita fortissimum à nobis existimari, sed per animi quoq; conceptiones ex sese ingenitas neq; à doctore traditas humanam uitam seruari, hinc erit conspicuum, Expetendum omnibus bonum est: fugiendū omnibus malum, quis ergo nisi uicino uti liceat bono, duobus ipsi propositis in usum sumendis, non bono, consensuue omnium malo, præ eo qui non iuuet illum eligat qui lædere conetur? Nam si idem simul non bonus malusq; sit, fugiendus magis erit: non quoniam sit inutilis: uerū quatenus præter id etiam noxius. eadem & in non iusto ratio est atq; iniusto, cæterisq; similibus. Itaq; cum aperta ex hisce rerum natura enunciatiuarumq; orationum facultas de quibus agitur fuerit, consideremus deinceps quæ de illis proposita argumentatione asseruntur. Is igitur qui uerborum omnium seu theorematis est auctor, quæstionem in iis tractat propositionibus quæ pronuntiatiuæ sunt orationis: duasq; affirmationes capit, uniuersalem alteram uniuersaliter, alteram singularem. opponitq; singulari tum ueram eius negationem, tum affirmationem contrarii. uniuersali autem ut negationem non illam quæ ei contradicit, sed quæ ut contraria repugnat, hoc est uniuersalem negationem oppositam statuit: & præter hanc, uniuersalem contrariam affirmationem. instituitq; utrum negationes eæ sint quæ magis aduersentur affirmationibus, an contrariorum affirmationes inuenire. Cauteq; admodum quæstionem ad suum reuocat propositæ rei principium, interuenas inquam uocatas orationes, opinionesq; de rebus animo insitas: à quibus foras fluentes orationes proferimus: uultq; quo modo oppositiones quas diximus propositionū in opinionibus uisæ fuerint, sic in uocalibus quoq; sese habere enunciationibus. hoc ergo recte ab ipso excogitatum est planeq; proditum. Quod si uniuersales propositiones eas quas uocant contrarias, proprie contrariorum similitudine, hoc nomine, ceu simul quandoq; mentientes appellamus, patet pugnam tuamq; illarum contouersiam leuiorem ea pugna ducendā esse qua dicta præsertim potissimūq; contraria conflictantur. hæc uero utiq; fuerint quæ audent contraria de eodem affirmare. Sed hoc uel examinandis particulatim argumentis exactius considerabimus: & præterea quoniam pacto cōtradictionis oppositio sese ad contrariarum affirmationum oppositionem habeat: quæ nobis in præsentia sunt in contēplationem proposita. Quod autē ad uerba attinet, illud, **NAM SI QVÆ UOCÆ EXPLICANTVR.** p̄ si ergo dictum est. neq; enim causam alicuius reddit quod supradixit

rit, ut ob id locum habeat causalis coniunctio: sed rationem ac uiam docet qua confligentes maxime propositiones à causis ipsis proficiscendo æstimemus. Quod autem ad finem proditum est di-
 ctiois. **ATQVE SI VNA SINT, CONTRARIAM ESSE AD VTRAM PERTINEAT**, talé
 habet sensum, opinio est de aliquo bono uelut modestia, quæ hoc ipsum dicit, nempe esse bonum:
 altera quæ bonum asserit non esse: tertia quæ malum esse ait. Vsu igitur uenire inquit, ut & nega-
 tio quæ modestiam bonum inquit non esse, & affirmatio contrarii quæ modestiam esse malū pu-
 tat, alias dissentiant inuicem, alias uero concurrant. Quandoquidem enim alia medio prædita con-
 traria sunt, alia carent, si ex interceptorum medio contrariorum ea numero sunt quæ prædicant,
 affirmatio contrarii consequens non erit negationi. neq; enim quod nō est album, id ut nigrum sit
 necesse iam est. sin ex iis constant quæ uacant medio, idem significant tum negatio, tum affirmatio
 contrarii, cum de aliquo pronunciant quod capax esse ex sui natura cōtrarietatis queat. Nam quo
 modo quod est impar, id non par protinus est, sic quod est non par, ut impar sit est necesse. In qui-
 bus igitur negatio contrariiq; affirmatio concurrunt, nō etiam fieri potest ut ultra ex iis ceu diuer-
 sis quæramus primæ magis affirmationi aduersetur: una siquidem ambæ quodam pacto sunt fa-
 cultate. Vult autem scrutari: qua in re hæc quæ facultate una est, cum initio posita affirmatiōe ma-
 gis dimicet: utrum quatenus id neget quod inest, an quod non inest affirmet. refragantur exempli
 causa propositioni ternarium esse parem dicenti, tum quæ ternarium parem inquit non esse, tum
 quæ imparem esse confitetur: cum idem significant ambæ. Itaq; non par hoc atq; impar qua in re ma-
 gis pari reluctetur, utrum quatenus non par an impar sit, exquirat.

Contrarias igitur eo definitas esse opiniones putare, quoniam sunt contrariorum, mēdaciū est.
 Quæ enim bonum esse bonum, & malum esse malum arbitratur, eadem fortasse veraq; est: siue plu-
 res sint, siue vna. At hæc sunt contraria: verum non eo quod sint contrariorū: sed magis quod cō-
 trario sese habeant modo.

Conceptum ipsum mentis unde promouentur ii qui in opinionibus quæ de contrariis habent
 pugnam dicunt propositionum spectari uehementissimam, criminari uult primum sermo is
 qui aduersus hoc uelut aduersarius litigator sese opponere conatur: atq; non sanum inquit
 contrariarum opinionum iudicium hoc esse quod est de contrariis rebus pronunciare. Pro-
 inde illam quæ modestiam bonum, & quæ petulantiam malum esse opinatur, de contrariis quidē
 tum subiectis, tum prædicatis decernere, non mutuo tamen esse contrarias: propterea quoniā hæ
 simul ueræ sunt: contrariæ autem nūquā simul uerum cōmonstrant. omnino nāq; ut simul con-
 traria sint fieri nequit, sed magis æstimare cōtrarias opiniones oportere quatenus de rebus iisdem
 contrario modo enunciantur: quo pacto sese habent affirmatio negatioq;: ut sequentibus asserere
 tentabit argumentis. Illud porro **SIVE PLURES SINT SIVE VNA**, de iisce pditum est quæ
 bonum, bonum dicunt, & malum esse malum: quoniam plures quidem sunt: ut quæ tū subiectis,
 tum prædicatis utuntur diuersis: cæterum una uideri etiam possunt: non in eo solum quod uerū
 simul fateantur: sed etiam q; ab uno sensu promantur animiq; affectu. Aduersus hæc uero dicēdū
 est, qui contrariarum pugnam affirmationum contradictoriæ præstare arbitrantur, nō eas opinio-
 nes quæ de contrariis simpliciter rebus statuunt contrarias esse affirmaturos. haud enim sane eas
 dicent quæ contraria de contrariis, sed quæ contraria de eodem existimant. hæc nāq; eæ sunt quæ re
 uera contrario modo opinantur.

**Itaq; si boni opinio est bonum id esse, alia non bonum, est uero aliud quid quod non inest, nec po-
 test inesse, nulla ex alijs ponenda, nec quæ inesse quod non inest opinantur, nec quæ quod inest non
 inesse, infinite enim utræq; sunt, tum quæ inesse quod non inest, tum quæ quod inest non inesse arbi-
 trantur. verum eæ in quibus deceptio est, at hæc sunt illæ ex quibus generationes emanant, emanant
 autem ex oppositis generationes, quāobrem deceptions quoq;.**

Secundum hoc argumentum ad propositum nobis problema traditur, quod contradictionem
 deinceps affirmationum contrariarum oppositioni comparat. deduciturq; hūc in modū. Qñqui
 dē uolumus quæ ex falsis opinionibus maxie contraria ueræ sit inuenire, postulato utens manife-
 sto, unum esse unū contrarium, colligit ratiocinando negationem maxime esse affirmationi insen-

F sam. Quoniam enim infinitæ inquit sunt quæ cū illa depugnant falsæ affirmationes negationesq; censentq; alteræ inesse ea quæ non insunt, alteræ quæ insunt non inesse, aduersus eam uerbi causa affirmationem quæ bonum q; bonum est putat, præliantur affirmationes eæ quæ bonum fugientium, bonum esse malum, bonum noxium esse arbitrantur. negationes uero illæ quæ bonum non eligendum existimant, bonum non utile, bonum non amandum, neq; aliam magis alia dicemus falsitatis teneri, harum nullam oportet illi contrariam esse dicere quæ bonum id esse quod bonum est opinatur. ambæ siquidem hæ infinitæ incomprehensibilesq; sunt. unum autem uni, & finitum finito contrarium est. Quanam igitur utentes regula unam illam ac definite pugnantem inuenimus; nimirum deceptionis inquit principio ac uelut radice. hoc enim unum ex confessio est: ac finitum. Fallimur enim cum id quod bonum est, & noxium uel malum: & non utile uel non exoptabile autumamus. sed unum horum omnium principium id est, quod ipsum non esse bonum putetur. Porro cum principium hoc deceptionis quodnam sit ostendere nobis uelit, esse id dixit ex quo emanat generatio. generationem uero constare ex oppositis, hoc est ex propriis eorum quæ sunt priuationibus negationibusq;. album nãq; ex non albo fit album: & homo ex non homine: similiq; modo in iis absolute quæ sunt omnibus. quocirca fraus quoq; in his est inquit: finitæq; contrarietas: præcipuaq; hanc ob rem pugna. Ad hæc igitur dicendum est, unum quidem unius omnium consensu hostem esse oportere: minime tamẽ conuenire ut quæ quod bonum est id malum esse suspicatur, uelut una ponatur ex multis, & quæ non suppetunt bono, ea illi inesse pronuntiantibus. Nam quẽadmodũ inter negationes quæ non inesse illi ea quæ insunt affirmant, una erat quæ definite cum illa certabat, nempe ea quæ qd est bonum id non bonum esse, sic inter infinitas affirmationes quæ ipsi non suppetentia dicunt suppetere, una est finita quæ aduersus eam prælium cõmiserit, ac quod bonum est, id malũ esse attestatur. Atq; infinita quidem esse hæc & incomprehensibilia quæ negatione significantur. eõq; fieri ut in omnibus & quæ sunt & quæ non sunt uerum: cum affirmatione falsumq; diuidant. unum autem planeq; finitum ab affirmatione indicari. Tum hæc igitur sunt hoc pacto asserenda: tum etiam principium re uera fallaciæ esse errorem illum qui in contradictione euenit. hoc ipsum uero certissimum esse argumentum, inter ea quæ per contradictionem sunt opposita, spaci plurimũ non intercedere. neq; enim decipi in iis contigisset. quandoquidem in similibus atq; iis quæ natura proxima inter se sunt nos magis decipi compertũ est q; in iis quæ magno interuallo seiunguntur. palumbẽ quis exempli causa cõspicatus, columbam magis q; coruum crediderit. lupumq; si cõspexerit, canẽ magis q; leonem esse existimarit. Quapropter imponere Iudicibus aggredi Oratores inq; in Phædro Socrates: imponendiq; aggressum non ab iis quæ multum distent, uerum à similibus moliri. Quippe artis peritiores accusando uirtutes ad proxima transferunt uitia: uocantq; si quis cautus est, non audacem, sed timidum, & frugi hominẽ auarum, non prodigum. defendẽdo, uitia ad proximas agũt uirtutes: nepotẽq;, liberalem: & audacem, fortem appellant. Ad hæc quoq; recte proditum affirmabimus generationes omnes absolute uniuersaliterq; ex priuationibus fieri, quas ipsæ negationes declarant. cum tñ id quod fit, contrariũ habet, tunc, ut in Naturalibus cõmentationibus didicimus, id quod fit, ex contrario potissimũ fieri. ex negatione non potissimum: sed quatenus negatio tum contrarium significat, tum quod iteruenit medium. media autem ex contrariis proficiscuntur. Album nãq; ex non albo quidem fit, uerum nõ quouis non albo: sed uel nigro uel mediis. ex mediis autem propterea quoniam eorũ qd libet aliquatenus nigro impertitur.

III Si igitur bonum, & bonum est, & non malum: alterumq; per se, per accidens alterum est (accidit nãq; illi esse non malo) magis autem de quolibet uera illa est quæ per se constat, erit & falsa: si etiam uera. Quæ ergo non bonum esse id retur quod bonum est, de eo quod per se inest mentitur. quæ autem quod bonum est, malum esse, de eo quod per accidens competit, qua de re magis falsa negationis q; contrary fuerit opinio. Maxime uero is qui contraria opinione præditus est in quauis re mendax deprehenditur. sunt enim eorum contraria quæ in eadem re plurimũ differunt. Ita q; si contraria ex bis altera est, magis uero contraria est opinio negationis, patet hanc fore contrariam.

Cum in tertio hoc argumento de eodem prædicata cõtraria, ut de aliquo bono tum ipsum bonum rursus, tum malum & affirmatiue & negatiue acceperit, ut quatuor propositiones ob id fiãt, quæ ueræ, altera quæ bonum esse bonum, altera quæ bonum non malum esse ait, reliquæ falsæ, q; inter

inter se quoque comparare propositum est, & quæ bonum non bonum, & quæ bonum malum esse pronunciat, quod in falsis usu uenit ratiocinari experitur ex eo quod in ueris cōspicitur. Quoniam enim ex ueris inquit altera per se uera est, altera ex accidente, per se quidem illa quæ bonum bonum esse, illa per accidens quæ bonum non malum esse assentitur, propterea quæ bonum non ipsa ponit ex sese, sed oppositum dūtaxat tollit. (cum enim magis proprie esset locutus, si ueram esse propter aliquid dixisset, per accidens dixit.) siquidem non quouis perimendo quod propter bonum est, habet ut uerum perhibeat, sed ex eo quæ cum certo illius hoste dimicet. Pugnat uero cum ea quæ per se uera est, illa quæ bonum non esse bonum; cum uera autem per accidens, ut ipse ait, illa quæ quod bonum est id malum esse confitetur. quæ autem per se ueram tollit, per se mentitur: & quæ per accidens adiungit ueram, mentitur per accidens. fallit enim per se ea quæ quod bonum est esse inquit non bonum: fallit illa per accidens quæ quod bonum est id malum esse ait. per se autem falsa mendacior est quæ falsa ex accidente: quo pacto & per se uera, per accidens ueraci uerior est: utpote quæ ipsam rei, prædat essentiam. quæ uero mendacior est, à uera longius distat quæ minus falla; magisque ob id illi aduersat, magis ergo cum uera affirmatione confligit eius negatio quæ falsa affirmatio; id quod propositum erat demonstrare. His igitur satis acute adductis, illud attentione dignum ducimus, putari ab hoc auctore eam quæ malum inquit esse quod bonum est, falli propterea quæ illam debeat quæ est bonum, id non malum esse opinatur: eaque de causa per accidens conuincatur mendaci; perinde quasi propter eius abolitionem quæ per accidens uera est, mentiatur. magis enim dicendum est, propterea quoniam quod bonum est id malum esse asserentem destruat, ueram esse illam quæ id esse non malum iudicat; haud uero quoniam illam interimat quæ quod est bonum id esse inquit non malum, falsam esse hanc quæ ipsum malum uult esse: uerum per se atque in primis. Nam si de aliquo medio indistincto; præpones id genus decernerent, per se uera negatio illa esset quæ non malum esse id statuit; falleretur autem affirmatio quæ esse id malum dicit: quoniam non malum ipsum esse dicentem subuertit. Nunc uero cum de bono fiat enunciatio, per se ipsam uidelicet ac propter se ipsam, non propter aliam falsa est ea quæ ipsum esse malum fatetur: ut quæ contrarium illi proferat. Ergo neque magis contraria est opinio negationis; neque is qui hac præditus est opinione mendacior deprehenditur: sed qui contrariæ affirmationi consentit. Sumouet enim id solum negatio quod est, in subiecto synce re prædicatum inesse. affirmatio præter quæ quod id agat, insuper & contrarium illi attribuit. proinde ipsum neque pure neque impromiscue quoque modo inesse subiecto cōcedit. Sic uero de quouis etiam loqui consueuimus, si à bono seiungere ipsum libeat, nempe non bonum esse non solum illum, uel bonum non esse, sed plane etiam malum. Cæterum hac quoque argumentatio cum asserere apertissime nitatur magis contrarie primæ oppositam affirmationi negationem esse, quæ affirmationem contrarii, finitionemque contrariorum contradictionis oppositioni magis quæ contrariis ipsis conuenire, constat stultum omnino esse dicere propositum in his nequaquam esse magis contrariam negationem affirmatione contraria, sed simpliciter oppositorum, non contrariorum sensu magis oppositam esse demonstrare: ipsumque id quæ est esse oppositum, magis negationi congruere, ceu tollere affirmationem uolenti, quæ affirmationi contrariæ: quæ non aufert, uerum non secus ponit ac prima affirmatio: cum nec huiusmodi quidquam præferant auctoris uerba: sed quæ mentiat magis, longiusque à principali affirmatione absit: nec ullius compos rationis questio sit. Neque enim questuerit quisquam utrum inficiatio magis quæ affirmatio neget contrarii: neque ubi quarimus quænam opposita magis sit, aliud quidquam indagamus quæ quæ à prima sit remotior: si oppositorum significatio seditionem quandam & pugnantiorum quæ opposita esse dicuntur uel leuiorem ostendit uel contentiorem. Eni uero maior inter species contrarias quæ in specie qualibet ab eo quod non est ad id quod est patet dimensio. est enim in finibus terminisque spaciū maximum: haud uero non termini est ad terminum. Alioqui namque genere diuersa, id quod in Metaphysica traditur, neque comparari inter se ualent, ut album uel calidum homini: neque multo magis ei quod non est. Quo fit ut album inter ea quæ à non albo significantur solis genere confinibus comparari queat: ex iis uero quæ genere conueniunt interuallum inter contraria prospicue latissimum sit. Quod si quis ipsum non ens enti magis dicat quæ ens enti oppositum esse oportere, animaduertat is entium, qua simpliciter entia sunt, ne mutuam quidem oppositionem quæpiam esse: quemadmodum nec colorum, qua sunt colores: ut differitur in Philebo, solumque id repugnare, tætesi indefinite, non ens enti, non quæ est nullo modo: si quidem ineffabile atque inopinabile est illud: sed, ut demonstratum est in Sophista, quod per diuersitatem est non ens. quæque ne hoc quidem se uera cum illo contendit (qui enim id contendat quod nec cum illo recusat coniungi?) imo uero

F circa ipsum omnino spectatur: ceu cū ens simpliciter non id esse dicimus quod est motus: uel quæ
 uel præter ipsum species alia: similiter nec illarum quālibet quod simpliciter ens est illud esse: caterum
 illius cōmunicatione in entium numero censerī, sed uim significat diuersitatis in rebus omni
 bus dissipatam. Demum non de ea diuersitate in præsentia nobis agitur qua simpliciter non ens
 à simpliciter ente dirimitur. cui nec contrarium obstat, nec de quo præditum aliud quidpiam con
 trarietate prædicari idoneum est: sed de oppositione illa tum contrariorum, tum infinitorum. no
 minum aut uerborum ad finita, quæ in particularibus inest entibus. Ex uocibus nāq; simplicibus
 eas quæ cum negatiua particula proferuntur, infinitorum nominum uerborūq; infinitorum uo
 cabulo nuncupamus: quoniam uere de quouis prædicantur tum quod est, tum q̄ non est, eo dū
 taxat excepto quod à finito indicatur. quapropter in negatiuis quoq; orationibus similia necesse
G est contingant. Verum ne digna quidem memoratu forsitan sunt hæc friuola nugamenta: sed ad
 sequentia pergamus.

V *Cæterum composita est ea quæ malum id esse quod bonum est putat. etenim necesse est forsità
 pariterue idem ipse non bonum esse arbitretur.*

Quartum breuibus expositum argumentum huiusmodi sensum obtinet, Simplex inquit opi
 nio est illa in qua aliud quidquā insuper intelligere nequaq; cogimur. nō simplex in qua & aliud
 quid opinari est necesse. Est ergo simplex opinio quæ quod bonum est id eē bonum statuit: quo
 modo & quæ ipsum non bonum esse suspicatur. haud enim aliam necesse est in earū utralibet opi
 nionem quāpiam inuehi. non simplex uero illa est quæ malum id esse quod bonum est credit. nā
H & alia simul cum hac necesse est inferatur opinio, quæ ipsum non esse bonum putet Itaq; si simpli
 ci opinio non composita sed simplex opponenda est, negationem dicemus affirmationi oppositā:
 non affirmationem contrarii. Hæc uero etiam soluemus: dicemusq; ob id ipsum opinionem illam
 quæ quod bonum est esse malum dicit, plurimum ab ea recessisse quæ ipsum bonum esse arbitra
 tur: quoniam per non boni spacium cōfecto itinere ad extremum peruenit. Est enim primus à bo
 no egressus, non bonum: extremus elapsus, malum, q̄obrem quæ hoc affirmat, pugnantius oppo
 sita est: ceu quæ negationem quoq; boni contineat. An uero etiam negatio composita est boni. q̄p
 pe necesse plane est ipsum non bonum, si inter ea quæ sunt reponatur, aliud etiam quid sit, sed infi
 nitum. quocirca neq; contrarium hac ratione fuerit, est enim unum uni contrarium: & finitum fi
 nito. Porro isos aduerbium uel pro/pariter à Græcis adiectum est. eadem nāq; intelligentia quod
 bonum est, id & malum esse, & non bonum dicimus, uel pro forsità: ut hoc argumētum uerisimi
 le quidem, non tamen necessarium esse ostendatur: primum sane, quoniam utrūq; cōtrariū, ipsum
I per se spectabile, species uult simplex esse. dein quoniam si hanc/malum est id quod est bonum, p̄
 p̄terea quod/non bonum/introducat, complicatam existimet, erit hæc quoq; composita quæ quod
 bonum est, id bonum esse inquit: quasi/non malum/inferat. Quod si quæ non bonum esse ait nō
 una ex iis est propositionibus quæ inter se conferuntur, nihil refert. Nam simplex compositūq; nō
 relatione ad definitas quasdam propositiones, sed ad suam cuiusq; uim contemplamur.

VI *Item si similiter uel in alijs res sese habeat oportet, recte hac quoq; ratione dictum uidebitur.
 nam aut ubiq; , aut nusq; contradictionis repugnantia dabitur locus. Quibus autem non extāt
 contraria, falsa de his est ea quæ ueræ aduersatur. uerbi gratia falsus est qui non hominem illum
 qui homo est esse existimat. Itaq; si contrariae negationes hę sunt, erunt alię quoq; illę quę
K sunt contradictionis.*

Perspicua quinti huiusce argumenti tum sententia, tum locutio est: quæ animaduertere nos iu
 bet, utra ex collatis inuicem propositionibus utilis esse ad id queat ut uniuersali regula una p̄po
 sitionem quāpiam inuenias cum proposita quauis affirmatione decertantē: esseq; hanc illi proprie
 oppositam dicas: ob idq; decernentem contradictionis pugnam præstare. Facile est enim affirmatio
 nis omnis negationem inuenire, quodcūq; in affirmatione prædicatum fuerit fieri uero nō potest
 ut affirmationem contrarii deprehendas, nisi q̄ prædicatum in affirmatione est contrarium habeat.
 nāq; huic/Socrates est homo/quænam contraria sit affirmatio: at hæc/Socrates homo non est/fal
 sa negatio illam oppugnat uerum asserentem. Quemadmodum igitur solam in his negationē affir
 mationi

mationi aduersam esse confitemur, sic in iis quoque in quibus affirmationem inuenire contrarii licet, negationem esse illam censet quæ maxime obnitatur. Dicendum est autem ubi minus oppositio superpetit contrarii, nos uel sola priuationis negationisque; opponere esse contentos. in quibus autem contrarii copia suppeditari etiam potest, in iis longius à se inuicem abesse contrarias affirmationes quam negationem ab affirmatione arbitrari. Porro ab initio nobis explicatum est, uideri ab ea quæ nunc perdisputatione, propter cõmunitatem hanc quæ uel in omnia porrigitur, oppositionem extolli sic contradictionis: ut quæ cæteras non rerum solum comprehensarum numero, sed oppositionis quoque exuperet uehementia.

Præterea simili modo sese boni habet opinio bonum id esse: et non boni esse non bonum. ad has quoque boni non esse bonum: et bonum esse non boni. quænam igitur contraria fuerit quod bonum non est id bonum non esse uere opinantis: haud enim sane quæ malum esse arbitratur: siquidem uera interdum esset. at uera est nunquam ueræ contraria. nam quoddam non bonum malum est. quare simul ueras esse contingit. Neque ea rursus quæ non malum esse autumat. quandoquidem uera hæc quoque est. simul namque esse et hæc possunt. Restat igitur ut non boni opinio bonum id esse, contraria illi sit quæ quod bonum non est non bonum esse id censet. est enim hæc falsa. Quapropter et quæ quod bonum est id bonum credit non esse, bonum esse quod bonum est assentienti erit contraria.

Postremum hoc allatum ad problema nec confutatu facilius est argumentum: quod adducitur hunc in modum. Contradictiones has duas capit boni, alteram finito utentem subiecto, alteram infinito: bonum est bonum: bonum non est bonum: non bonum bonum est, non bonum bonum non est: censetque; non secus ueram affirmationem ad oppositam falsam negationem sese habere, atque uera inficiatio ad oppositam falsam affirmationem: id est ut hæc non bonum non est bonum ad illam habetur non bonum bonum est, sic illam quoque bonum est bonum illi bonum bonum non est respondere. Deinde propositionibus ambabus eius contradictionis quæ malum de eodem predicat subiecto id est non bono, nimirum illis non bonum malum est & non bonum non est malum uera collata negatione, neutri ipsam illarum contrariam esse cõmonstrat. siquidem in prauo habitu consonans est illi quæ quod bonum non est, id malum esse affirmat. non malum autem esse quod non est bonum dicenti, tum in medio, tum in neutrius ex sui natura extremorum participet: ut lapide uel ligno. namque in his & non bonum uerum est, & non malum. fieri autem nequit ut contrariæ sint quæ concordant: quemadmodum nec uerum simul asserant quæ sunt contrariæ: ut partim ex euidencia compertum est: partim ab ipso ad huiusce finem tractatus probabitur. Ergo si opinioni quæ non esse bonum quod bonum non est uere fateretur, nec ea quæ quod bonum non est, malum esse inquit, contraria est, nec quæ non malum esse quod non bonum est dicit, uerum sola contradicens illi quæ bonum esse ait quod non est bonum, affirmationi quoque bonum esse quod bonum est proferenti neque ea repugnat quæ malum id esse quod est bonum perhibet, nec quæ quod bonum est esse non malum: sed soli huic quoque erit contraria quæ ipsi contradicit, bonumque; iudicat bonum non esse. hoc autem fuit quod demonstrare proposuerat. Porro ad hoc quoque argumentum dicendum est, facile esse, quod bonum non est, id non esse bonum pronuncianti, cum negatio sit, prædicatumque; ob id infinitum obtineat, propositio nem reperire quæ per contradictionem repugnet: comperire autem quæ contrarium aliquid affirmet, fieri nequaquam posse. nihil namque est contrarium infinito. siquidem contraria quæ sunt, ea species esse oportet maximo à se inuicem interuallo distinctas. non bonum autem & non album priuationes quædam nec species sunt. itaque cum deest illa quæ affirmare eius contrarium potest, opponere contradictorie ipsi repugnantem solemus. At ei quæ bonum esse quod bonum est prodit, non solum eius negationem, sed contrarii quoque affirmationem refragari. quandoquidem & cum ipso bono & albo, non bonum & non album, ut cum habitibus priuationes: malum autem & nigrum ut contraria conflictantur. Non igitur hæc perinde sese habet in omnibus quæ quod bonum non est non esse bonum ad illam quæ bonum esse quod non est bonum declarat, atque ea quæ quod bonum est bonum esse ad illam quæ non bonum esse quod est bonum decernit. siquidem huic non est bonum quod bonum non est sola eius oblectatur affirmatio: reliquæ simul ueræ esse possunt. fieri uero nequaquam potest, ut huic est bonum quod bonum est uerum cum illa profiteatur malum est quod est bonum. Cæterum manifesta sunt auctoris uerba ex iis quæ perdidimus: præterque quod illud,

F EST ENIM HÆC FALSA, scribi etiam inquit Alexâder HÆC ENIM EST VERA. quod si est enim hæc falsa scribatur, de illa dictum erit quæ bonum esse id memorat quod bonum non est. sin/hæc enim est uera/de illa quæ bonum non esse quod non bonum est retur:quam ueram quoq; esse ante cõmonuit: perinde atq; si diceret, hæc enim falsa est nūquã. perspicuum est autem priorem lectionem præstare.

VIII Constat autem nihil relatum ire vel si uniuersaliter affirmationē ponamus. nam contraria erit uniuersalis negatio: ut opinioni omne quodcūq; fuerit bonum, id esse bonum putanti, ea quæ nullum ex bonis bonum esse existimat. Nam quæ bonum esse bonum sentit, si uniuersaliter intelligat bonū, eadem est illi quæ quodcūq; bonum fuerit, id bonum esse opinatur. at hoc nihil differt ab eo quod inq̃t, omne quodcūq; sit bonum, id bonum esse. Similiter et in non bono.

G Cum in singularibus uniuersalibusq; propositionibus inspectionem se propositi problematis facturum esse pollicitus ab initio fuisset, deinde in nullo argumento propositionem comprehendisset quæ præfinitionem quãpiam uniuersalem, sed horum loco articulos in græca oratione haberet, adeo ut rationem in solis impræfinitis propositionibus ob id meditari uideretur, per hæc addit, singulares articulos qui subiectis uniuersalibus in propositionibus iunguntur, uniuersalis affirmatiuæ præfinitionis facultate esse præditos. Non enim, ut nonnulli autumant, sermo in impræfinitis propositionibus ante est habitus. nunc uero ineptum nequaquã fore ostēdit si eadem & in uniuersalibus dicantur. Omnino nãq; nec Aristotelis de impræfinitis propositionibus sententiæ consentaneum est, magis contrariam negationem in iis esse affirmationi q̃ affirmationem contrarii dicere: quo modo neq; in particularibus: siquidem & impræfinitas perinde ac particulares censet inter se esse simul ueras. ueram autem uerq; hoc nimirum quod ad libri finem ab eo dicendum est,

H contrariam esse neq; opinionem, neq; enunciationem licet. Proinde & in solis singularibus uniuersalibusq; uniuersaliter propositionibus ab initio uisus est, consideratione theorematis proposuisse: quarum aliæ sibi contradicunt mutuo: aliæ cum falsum simul proferant, ob id ipsum contrariæ uocantur. paulopost autem contradictoriæ quoq; uniuersaliū aduersus particulares oppositionis meminerit. nusquã uero mentionem aut indefinitarum faciet aut particularium, ceu contrarietatem quampiam inter se obtinentium. Hoc itaq; esse quod dicere uelit in præsentia, nempe singulares articulos, ut explicatum est/omnis/præfinitioni pares esse facultate, declarat ipse probatiōis modus: quo in uniuersalibus quoq; uniuersali p̃p̃ōnibus eadem conuenire iis ostendit q̃ in habetibus articulos prodita sunt subiectis uniuersalibus adiunctos. Idem enim esse inq̃t apud Græcos to agathon idest bonum eē bonum, & quodcūq; bonum fuerit, bonum esse. quod neq; ab uniuersali quidquã differre, quod est omne bonum esse bonum, suspicari quis ualeat. Quocirca illorum quoq; usu receptum est, ut in quibus omni subiecto prædicatum inest, cum articulo subiectum proferant: idemq; se dicere uniuersali existimēt: haud uero etiam in quibus nō omni. dicunt enim

I ho anthropos idest homo animal est, aut bipes. non tamen ho anthropos albus, est aut iustus. Ceterum meminisse ea conuenit quæ nos de his antea differuimus, à præfinitione inq̃/omnis/representari illorum multitudinem quæ sub uniuersale subiectum referuntur. à singulari autem articulo unam ipsius naturam à multitudine profectam. Ex dualibus autem articulis, pluralibusq; sigd de iis quoq; dicendum est, habent ab/omnis/præfinitione duales perspicuam differentiã. neq; enim de solis duobus prædicatur/omnis/ neq; illi dici de pluribus ualent. proœmiumq; tractationis de Cælo huiusce rei causam docebit. Quoniam uero plurales articuli nihil potestate differre ab eo uidentur, ut mortalis est omnis homo, & mortales hæc anthropoe sunt. idest homines, discernere hos

K quoq; fortasse poterimus, si in quibus/omnis/uerum est, in iis pluralem quoq; articulum plane uerum fore affirmemus. Nãq; illi/omnis/mortalis/hoc uidelicet/omnes mortales/idē significat, in hoc uero hæc Græcorum articulus necesse est potestate comprehendatur, quo fit ut/omnes/quoq; omnis/præfinitione, uerum sit is asserturus qui hæc anthropoe hoc est homines dicit mortales. Nō tamen reciprocabit ratio, ut uelimus ubi pluralibus articulis proferendis uerum nūciamus, ibi/omnis/quoq; dicenda præfinitione protinus uerum fateri. Vult enim hæc prætermissum nihil ex iis facere quæ sub uniuersali continentur. ueri autem assertorem esse pluralem articulū arbitramur, uel si solū in plurimis prædicatum uerum sit. Magis igitur uerum eum esse concedimus qui, q̃si hæc articulo substantiuus singularis addito, sapientes dicat sunt Athenienses; Lacedæmonii tolerantes;

est: cui Miconii: q̄ ille qui omnes præfinitionem horum singulis apponit. Ac demum si p̄ter ar-
 ticulū proferenda ēt p̄finitione, enunciationem fieri ducimus plane cōmunem, neq; illam frustra
 addimus, non statim ergo à pronunciatō solo articulo, sub cōmuni concipi uniuersa censemus. **A**
 Quare nec apud Homerum Iupiter simpliciter Græcos in prælium educere Agamēoni per
 somnum iussit: sed aduerbium illud passydie hoc est cum omni exercitu adiecit. quod cum mi-
 nus ille animaduertisset, sibi ipse auctor extitit ut spe frustraretur. & Demosthenes cum precibus
 petere se à Diis deabusq; dixisset omnibus subdidit: cum absolutiorem omnis numinis compre-
 hensionem additione illa fieri posse existimaret. Sed ad rem redeamus: dicamusq; siue finitus si-
 ue infinitus subiectus sit uniuersalis, iunctum illi singularem articulum uniuersalis præfinitionis
 uim habiturum. iccirco ipse quoq; illud adiecit. **SIMILITER ET IN NON BONO.** Quibus
 uerbis, aut in his etiam inquit infinito subiecto præditis propositionibus p̄cipua in contradicen-
 tibus propositionibus, quæ sunt est bonum q̄ bonum non est, & bonum non est quod nō est bo- **B**
 num pugna spectatur. Nam, ut ante proditum est, non potest affirmatio contrarii cum harum ue-
 ra decertare. nihiloq; magis argumenta cætera quadrabunt omnia finitum subiectum quàm in-
 finitum habentibus: siue præfinitiones uniuersales subiecti, siue articulum harum loco obtineat,
 non enim nobis de subiectorum, sed prædicatorum differentia tractatur. Aut si p̄pius ēt spectes,
 posse argumentum sextum ait uel in iis proficere propositionibus quæ præfinitiones ibidē uni-
 uersales obtinent: ut ante in iis ostendebatur quæ articulos præfinitionum loco haberent. ra-
 tione colligere quidem stantibus nobis, hanc omne bonum, bonum est huic magis, nullum
 bonum est bonum, quàm illi omne bonum malum est, repugnare. ad huiusce uero probationē
 sumentibus, ut hæc sese nullum non bonum, bonum est uera negatio ad illam, oē non bonū, bo- **C**
 num est falsam affirmationem habet, ita quæ omne bonum esse bonum affirmatio prædicat ue-
 ra, ad falsam illam habere negationem quæ nullum bonum esse bonum dicit, demonstratibusq;
 cum hac nullum non bonū bonū est, neq; illam quæ nullum non bonum esse malum pronunciat,
 totam præliari: neq; eam quæ nullum non bonum non malum esse consentit. (falsa enim tota
 harum neutra, sed quadatenus utraq; est,) solam autem hanc ipsi esse contrariam omne non bo-
 num bonum est, quoniam & altera tota uera est, altera tota mentitur. atq; ob id consentibus huic
 etiam omne bonum est bonum, solam proprie contrariam illam nullum bonum bonum est, ne-
 gationem esse: uerum non affirmationem contrarii, quæ malum esse id quod bonum est, uni-
 uersum statuit. Enim uero quæ aduersus hæc quoq; proferre oporteat dilucet. nāq; hæc omne
 bonum est malum, tum ex se tota mendax est: tum per seipsam totam cum illa omne bonum
 bonum est pugnat potissimum. Potior tamen habenda est prior expositio: ut quæ hanc quoq; **D**
 in seipsa comprehendat.

*Quocirca si sic habet res in opinione, quæ autem uoce proferuntur affirmationes negationesq; **IX**
 signa sunt eorum quæ animo concipiuntur, patet affirmationi quoq; negationem, quæ uniuersa-
 liter de eodem fertur, esse contrariam: ut huic quæ omne bonum esse bonum, uel omnem homi-
 nem bonum esse, illam quæ nullum bonum esse dicit, uel nullum hominem contradictorie uero op-
 positam quæ non omne esse, uel non omnem.*

Cum enunciationes quæ pronunciatia oratione exprimuntur conferre inuicem, quo modo
 expositum est, ab initio constituisset, sese ad opiniones recepit: censuitq; in his meditandum esse **E**
 theorema: ceu quæ principii rationem ad prolatitas propositiones habeant. Itaq; cum quod se
 tāquam uerum pollicitus fuerat demonstraturum, id in opinionibus subducta ratione college-
 rit, uult eadem & in propositionibus dictione consistentibus conuenire: atq; contrarie uniuersa-
 lelem negationem uniuersali affirmationi, particularem uniuersali contradictorie eē oppositam.
 harum aut utraq; oppositionum pugna contrariarū inter se affirmationū uehementiorē esse.

*Illud uero etiam liquet, fieri nequāq; posse, ut uera ueræ cōtraria neq; opinio neq; contradictio **X**
 sit. Nam contrariæ quidem eæ sunt quæ circa opposita versantur, at eundem circa eadē uerum esse
 contingit. minime autem licet simul in eodem inesse contraria.*

Cum hoc in sexta argumētatione tāquā manifestū usurpauerit, simul uerum asserētes opinio-
 nes p̄positionesq; non esse cōtrarias, ip̄m hoc in p̄sentia, quāq; euidentis sit, per secundam figurā asse-

- F** rit, his ascitis sumptionibus, quæ simul uerum profitentur opiniones propositionesq; simul in eodem esse ueras (hoc nãq; est simul uerum profiteri) cõtraria uero simul in eodem uera eẽ nequaquã possẽ colligitq; ueri simul conscias opiniones ac propositiones non esse contrarias. Negatiuam autẽ propositionem preparatoria ratiocinatione cõfirmat. (sic enim prosyllogismum interpter) quam in prima textit figura. medioq; utitur termino, haudquaquã fieri posse ut oppositis contraria opposita uera simul in eodem sint. itaq; cõcedi nullo pacto, ut uerum simul dicant contraria. Ipse uero tum maiorem propositionem preparatoriæ ratiocinationis propter breuitatem omisit, tum principalis problematis conclusionem. hæc igitur uis est probationis. Quod autem ad uerba attinet, illud **NEQVE CONTRADICTION**, perinde est ac si dixisset, neq; propositio ex qua contradicctio oritur: hoc est neutiq; fieri ut quæ in uero cõsentiunt, contradicctionem uel in animo inditis uel in uoce pronunciatis, ut uocant, orationibus pariãt. Illud quoq; , **NAM CONTRARIÆ QUIDEM EÆ SVNT QVÆ CIRCA OPPOSITA VERSANTVR**, in Græca oratione sic pote habente, *ἐναντία μὲν γὰρ αἰ περὶ τὰ ἀντικείμενα* minus congrue dictum uidetur. quippe subiecto. i. cõtrariis
- G** addito articulo consentaneum erat *αἰ ἐναντία μὲν γὰρ περὶ τὰ ἀντικείμενα* dicere. Quod autẽ sequitur, **AT EVNDEM CIRCA EADEM VERVM ESSE CONTINGIT**, affirmatiua propositio est syllogismi, significatq; per hoc/circa eadem uerum esse/ quomodo simul ueræ esse id genus propositiones dicantur; nimirum eo quod circa eadem concurrant. intelligit autem subiecta communia propositionum earum quæ simul uerum perhibentur fateri. Per uerbum autem/contingit/modũ declarat in his positæ ueritatis, hoc est uerum dicere & non dicere posse propositiones illas quæ eodem utuntur subiecto. quæ uero nõ ex materia, sed ex ipsa propositionum ui simul uerum exponunt, ut imprefinitæ particularesq;, necesse plane esse ut eodem hæ subiecto utantur, atq; eodem tempore uerum decernant. Postremo illud, **MINIME AVTEM LICET SIMVL IN EODEM INESSE CONTRARIA**, conclusio quidem preparatoriæ uult esse ratiocinationis: re autem uera conclusionis continet causam. Nam conclusio uera hæc est, ut simul uera contraria sint fieri nullo modo possẽ. quo autem minus apta sint uero inter se enũciando, id esse in causa q; eidem simul inesse illa minime liceat.
- H**

Finis Ammonij Hermeæ Commentationum in Aristotelis Librum de Interpretatione.

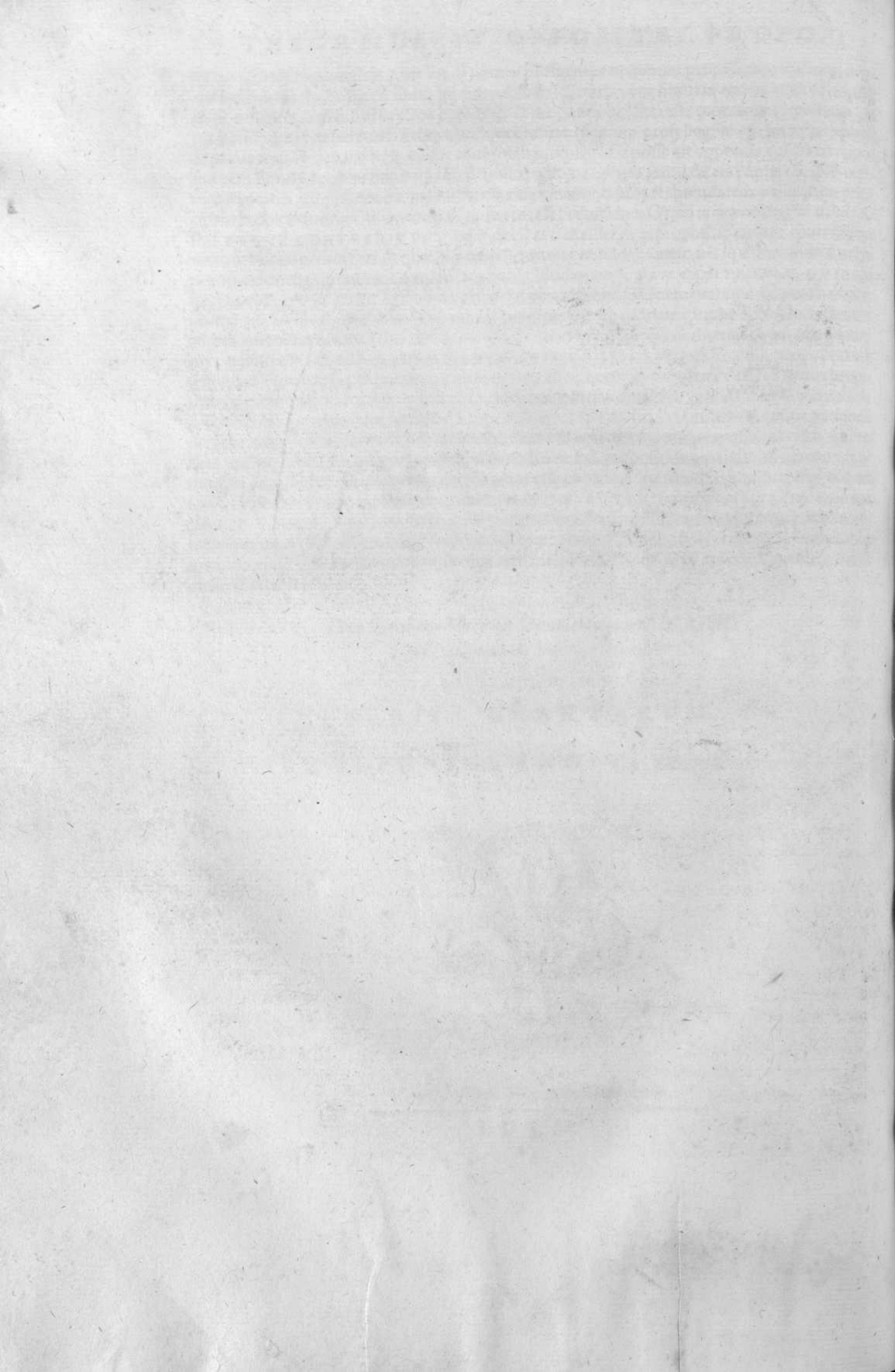
SERIES CHARTARVM.

a A B C D E F G H I K L M N O P Q, Omnes Duerniones.

Venetijs Apud Hieronymum Scotum.

1543.

Manuscrito
de
Campana
Tom. 1.

56 (1-4)

